

ΔΗΜΟΣ ΤΡΙΚΚΑΙΩΝ

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

2014-2019

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2015

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

3

ΕΝΟΤΗΤΑ 1 : ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

1. ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 : ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΩΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ

1.1	Βασικά χαρακτηριστικά του Δήμου Τρικκαίων	
1.1.1.	Γενικά στοιχεία αναγνώρισης του Δήμου Τρικκαίων	6
1.1.2.	Ιστορικό συνένωσης – Δημοτικές Ενότητες – Δημοτικές και Τοπικές Κοινότητες - Οικισμοί- Έδρα του Δήμου	10
1.1.3.	Ιστορικά στοιχεία της περιοχής του Δήμου	14
1.1.4.	Έκταση και πληθυσμός, πληθυσμιακές μεταβολές	23
1.1.5.	Σύνθεση Πληθυσμού και Δημογραφική φυσιογνωμία Δήμου Τρικκαίων- Ειδικές πληθυσμιακές ομάδες	29
1.1.6.	Ο ρόλος του Δήμου Τρικκαίων και της πόλης των Τρικάλων στον ευρύτερο γεωγραφικό χώρο	38
1.1.7.	Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο (Γ.Π.Σ.)	43
1.2	Περιβάλλον και Ποιότητα ζωής	
1.2.1.	Φυσικό σύστημα	54
1.2.2.	Φυσικοί πόροι	62
1.2.3.	Ρύπανση	65
1.2.4.	Δίκτυα – Υποδομές	70
1.2.5.	Τοπικό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων	85
1.2.6.	Ενέργεια – Α.Π.Ε.	137
1.3	Κοινωνική Πολιτική, Υγεία, Παιδεία, Πολιτισμός και Αθλητισμός	
1.3.1.	Δομές Κοινωνικής υποστήριξης	140
1.3.2.	Υποδομές Υγείας	153
1.3.3.	Υποδομές εκπαίδευσης	160
1.3.4	Πολιτιστικές υποδομές & Δραστηριότητες	161
1.3.5	Αθλητικές υποδομές	169
1.4.	Τοπική Οικονομία και απασχόληση	
1.4.1	Οικονομικά στοιχεία μόνιμου πληθυσμού Δήμου Τρικκαίων	173
1.4.2	Ποιοτικά χαρακτηριστικά ανεργίας στο Δήμο Τρικκαίων	176
1.4.3	Φυσιογνωμικά χαρακτηριστικά της τοπικής οικονομίας	179

1.4.4	Πρωτογενής τομέας παραγωγής (κύρια χαρακτηριστικά)	186
1.4.5	Δευτερογενής τομέας παραγωγής	203
1.4.6	Τριτογενής τομέας παραγωγής	210

1.5. Βελτίωση διοικητικής ικανότητας του Δήμου Τρικκαίων

1.5.1	Περιγραφή και αποτύπωση της οργάνωσης και λειτουργίας του Δήμου (ΟΕΥ)	223
1.5.2	Διάρθρωση υπηρεσιών του Δήμου Τρικκαίων	226
1.5.3	Συνεργασίες-Δίκτυα –Αδελφοποιήσεις του Δήμου Τρικκαίων	229
1.5.4	Ηλεκτρονική διακυβέρνηση	234
1.5.5	Οικονομικά στοιχεία του Δήμου Τρικκαίων	240
1.5.6	Νομικά πρόσωπα του Δήμου Τρικκαίων	248

2. ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 : ΟΡΑΜΑ ΚΑΙ ΧΑΡΑΞΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ-ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ

2.1	Το όραμα του Δήμου Τρικκαίων	260
2.2	Διατύπωση των κατευθυντήριων πολιτικών επιλογών της δημοτικής αρχής για την επόμενη περίοδο	263
2.3	Καθορισμός της στρατηγικής	265
2.3.1	Καθορισμός στρατηγικής	265
2.3.2	Καθορισμός των Αξόνων, των Μέτρων και των Στόχων	267
2.3.3	Συγκρότηση ιεραρχικού διαγράμματος-Αξονες – Μέτρα και καθορισμός της αρμόδιας Υπηρεσίας για κάθε στόχο με ενδεικτικές κατηγορίες δράσεων	270

Με τα άρθρα 203-207 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (Ν. 3463/2006), θεσπίστηκε για πρώτη φορά, η υποχρέωση κατάρτισης Επιχειρησιακών Προγραμμάτων από τους πρωτοβάθμιους Ο.Τ.Α. .

Με το άρθρο 266 Ν. 3852/2010 (Πρόγραμμα Καλλικράτης) επιβεβαιώνεται η υποχρέωση κατάρτισης Επιχειρησιακών Προγραμμάτων από τους Ο.Τ.Α. α βαθμού.

Το Υπουργείο Εσωτερικών (ΥΠ.ΕΣ.Δ.Δ.Α) με σχετικές υπουργικές αποφάσεις και εγκυκλίους που εξέδωσε έδωσε κατευθύνσεις στους ΟΤΑ α βαθμού για την κατάρτιση των Ε.Π., όπως με:

1. την Υπουργική Απόφαση 18183, ΦΕΚ 534, Β, 13/4/2007 στην οποία καθορίστηκε η δομή και το περιεχόμενο των επιχειρησιακών προγραμμάτων των Ο.Τ.Α.
2. την αρ. 45/58939/25-10-2006 Εγκύκλιο του Υφυπουργού Εσωτερικών για το σκοπό, τη διάρθρωση και τους στόχους των Ε.Π.
3. την αρ. 66/50837/14-9-2007 Εγκύκλιο του Υφυπουργού Εσωτερικών, σχετικά με τις διαδικασίες κατάρτισης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων ΟΤΑ α' βαθμού
4. το Προεδρικό Διάταγμα 185/2007 «Όργανα και διαδικασία κατάρτισης, παρακολούθησης και αξιολόγησης των επιχειρησιακών προγραμμάτων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) α' βαθμού» με το οποίο καθορίστηκε η διαδικασία κατάρτισης των επιχειρησιακών προγραμμάτων.
5. την Υπουργική Απόφαση 5694/3-2-2011 σύμφωνα με την οποία τροποποιείται η ΥΑ 18183/13-4-2007

Οι προηγούμενες θεσμικές ρυθμίσεις αποσκοπούν στην εισαγωγή μόνιμων εσωτερικών διαδικασιών και συστημάτων προγραμματισμού στους ΟΤΑ.

Στόχος είναι η διαδικασία του προγραμματισμού, της παρακολούθησης και της μέτρησης των αποτελεσμάτων των δράσεων των Ο.Τ.Α., να αποτελέσει μια σταθερή εσωτερική λειτουργία, στην οποία θα συμμετέχει σε όλες τις φάσεις, με συγκεκριμένο ρόλο, το ανθρώπινο δυναμικό τους.

Σκοπός των πενταετών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων των Δήμων είναι η προώθηση της Δημοτικής και της εσωτερικής ανάπτυξης του Δήμου, σε εναρμόνιση με τις κατευθύνσεις αναπτυξιακού σχεδιασμού σε τοπικό και εθνικό επίπεδο και τις νέες αρμοδιότητες που ορίζει το Πρόγραμμα Καλλικράτης.

Η υλοποίησή του θα εξειδικευτεί σε ετήσια προγράμματα δράσης με τμηματικό επιμερισμό των δράσεων στις υπηρεσίες του Δήμου. Με την διαδικασία αυτή, παρέχεται αφενός η δυνατότητα για την διαμόρφωση ορθολογικών, υλοποιήσιμων και αποτελεσματικών ετήσιων προγραμμάτων και αφετέρου καθίσταται εφικτή η παρακολούθηση των επιδόσεων του δήμου, σε ότι αφορά την υλοποίηση

σχεδιαζόμενων δράσεων και την κατ' επέκταση διευκόλυνση της διαδικασίας διορθώσεων και αναπροσαρμογών.

Μεθοδολογικά, στην παρούσα ενότητα του Επιχειρησιακού Προγράμματος, περιγράφεται αναλυτικά η υφιστάμενη κατάσταση της περιοχής του Δήμου Τρικκαίων, ανά θεματικό τομέα δραστηριότητας. Η ανάλυση οδηγεί στη συνθετική διάγνωση των κρίσιμων ζητημάτων τοπικής ανάπτυξης. Η διαδικασία αυτή, αποτελεί εισερχόμενο της διαδικασίας καθορισμού στρατηγικής (όραμα, στρατηγικοί στόχοι, μέτρα, ειδικοί στόχοι) του δήμου για την χρονική περίοδο 2014-2019.

Επιπλέον ο ρόλος του Δήμου Τρικκαίων δεν περιορίζεται στις οροθετημένες από το θεσμικό πλαίσιο αρμοδιότητές του και μεριμνά για τη συνολική ευημερία της περιοχής του. Εντοπίζει και τις κρίσιμες δραστηριότητες που ανήκουν στην αρμοδιότητα άλλων δημόσιων φορέων και προσδιορίζει τις αναγκαίες ενέργειες συνεργασίας και επιρροής τους για τη συντονισμένη προώθηση της τοπικής ανάπτυξης και την από κοινού παροχή τοπικών υπηρεσιών.

Οφείλουμε να παρατηρήσουμε ότι ιδιαίτερα ανασταλτικός παράγοντας στον εντοπισμό των κρίσιμων ζητημάτων, αποτελεί η έλλειψη πρόσφατων στατιστικών δεδομένων, καθώς τα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ που αποτελούν τον «κορμό» των χρησιμοποιούμενων στοιχείων (ιδίως σε ότι αφορά τα δημογραφικά (κατανομή κατά ηλικία, επίπεδο μόρφωσης, συμβολή των παραγωγικών κλάδων στο ΑΕΠ σε τοπικό επίπεδο κλπ), την ανεργία, προέρχονται από την Απογραφή του 2001 και 2011(ελλιπή στοιχεία). Επιπρόσθετη μεθοδολογική παρατήρηση αποτελεί, ότι το «βάθος ανάλυσης» ανά θεματικό τομέα, είναι σχετικά οριοθετημένο από τους σκοπούς του παρόντος Επιχειρησιακού Προγράμματος. Ως εκ τούτου, σε κάθε επιμέρους τομέα, εφαρμόζεται ο βαθμός ανάλυσης που θεωρείται απαραίτητος, για τους σκοπούς της παρούσης εργασίας και όχι η μέγιστη δυνατή.

Για την κατάρτιση του Πενταετούς Προγράμματος Δημοτικής περιόδου 2014-2019 του Δήμου Τρικκαίων, συγκροτήθηκε με την υπ' αριθμ. 31/2015 Απόφαση του Δημάρχου Τρικκαίων **κο Δημήτρη Παπαστεργίου**, Διεπιστημονική Ομάδα Έργου αποτελούμενη από τα παρακάτω μέλη:

1. **κ. Χρυσόστομος Κυρίτσης**, Αντιδήμαρχος Προγραμματισμού - Καινοτομίας - Ανάπτυξης - Τουρισμού και Δημοσίων Σχέσεων του Δήμου Τρικκαίων για την Γενική Εποπτεία και τον Έλεγχο της ομάδας έργου του Επιχειρησιακού
2. **Δρ. Λεωνίδας Ανθόπουλος**, καθηγητής ΤΕΙ Λάρισας, ειδικός συνεργάτης του Δήμου Τρικκαίων συνεπικουρώντας στην Γενική Εποπτεία και τον Έλεγχο
3. **Θεοδώρα Σαργιώτη**, Προϊσταμένη του τμήματος Προγραμματισμού της Δ/σης Τεχνικών Υπηρεσιών και Προγραμματισμού, Συντονίστρια του Ε.Π.

ΑΞΟΝΑΣ 1: Περιβάλλον και Ποιότητα Ζωής:

4. **Ευαγγελία Γιαννούλα**, υπάλληλος τμήματος Προγραμματισμού της Δ/σης Τεχνικών Υπηρεσιών και Προγραμματισμού
5. **Κωτή Αφροδίτη**, υπάλληλος Τμήματος Τεχνικών Υπηρεσιών (Δ/ση Τεχνικών Υπηρεσιών και Προγραμματισμού)

6. **Μαρία Ξένια Πλιάτσικα**, υπάλληλος Δ/σης Χωροταξίας και Περιβάλλοντος,
7. **Θανάσης Μισιάκας**, Προϊστάμενος Τμήματος Ηλ/μηχανολογικών εγκαταστάσεων (Δ/ση Επιχειρησιακού έργου),
8. **Ηλίας Βαλαώρας** από τη ΔΕΥΑΤ,
9. **Χρήστος Πανάγος**, Δ/ντής Αστικής Ανάπτυξης

ΑΞΟΝΑΣ 2: Κοινωνική Πολιτική, Υγεία, Παιδεία, Πολιτισμός και Αθλητισμός

10. **Παπαδημητρίου Μαρία**, υπάλληλος Τμήματος Πρόνοιας και Αλληλεγγύης (Δ/ση Κοινωνικής Μέριμνας και Αλληλεγγύης)
11. **Νταούλα Μαρίνα**, υπάλληλος Τμήματος Πολιτισμού και Αθλητισμού (Δ/ση Παιδείας και Πολιτισμού)
12. **Γεωργία Κωφού**, υπάλληλος Τμήματος Πολιτισμού και Αθλητισμού (Δ/ση Παιδείας και Πολιτισμού)

ΑΞΟΝΑΣ 3: Τοπική οικονομία και απασχόληση

13. **Βασιλικός Χαρίλαος**, υπάλληλος Τμήματος Προγραμματισμού και Ανάπτυξης (Δ/ση Τεχνικών Υπηρεσιών και Προγραμματισμού)
14. **Κατερίνα Παπαδούλη**, Προϊσταμένη Τμήματος Ανάπτυξης της Δ/σης Πρασίνου και Τοπικής Οικονομίας
15. **Βασίλειος Σπάχος**, υπάλληλος Δ/σης Οικονομικών Υπηρεσιών
16. **Γεώργιος Βάλλας**, στέλεχος από την e-trikala

Άξονας 4: Βελτίωση διοικητικής ικανότητας του Δήμου

17. **Ντάκου Βαρβάρα**, υπάλληλος Τμήματος Προγραμματισμού και Ανάπτυξης (Δ/ση Τεχνικών Υπηρεσιών και Προγραμματισμού)
18. **Καλούσιος Απόστολος**, Προϊστάμενος Τμήματος Προσωπικού και Οργάνωσης (Δ/ση Διοικητικών Υπηρεσιών)
19. **Παϊάνας Σωτήριος**, υπάλληλος Τμήματος Πληροφορικής και Επικοινωνιών (Δ/ση Οικονομικών Υπηρεσιών)

Γραμματειακή Υποστήριξη:

20. **Ασπασία Αλεξίου**, υπάλληλος τμήματος Προγραμματισμού και Ανάπτυξης (Δ/ση Τεχνικών Υπηρεσιών και Προγραμματισμού)
21. **Μαρία Μόκκα**, υπάλληλος τμήματος Διοικητικής Μέριμνας (Δ/ση Διοικητικών Υπηρεσιών)

ΕΝΟΤΗΤΑ 1 : ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΩΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ

1.1. Βασικά χαρακτηριστικά του Δήμου Τρικκαίων

1.1.1. Γενικά στοιχεία αναγνώρισης του Δήμου Τρικκαίων

Ο Δήμος Τρικκαίων, με έδρα τα Τρίκαλα, αποτελεί έναν από του τέσσερις Δήμους της Περιφερειακής Ενότητας Τρικάλων. Διοικητικά υπάγεται στην Περιφέρεια Θεσσαλίας, η οποία χαρακτηρίζεται από την κεντρική – ανατολική θέση της στον ηπειρωτικό κορμό της χώρας.

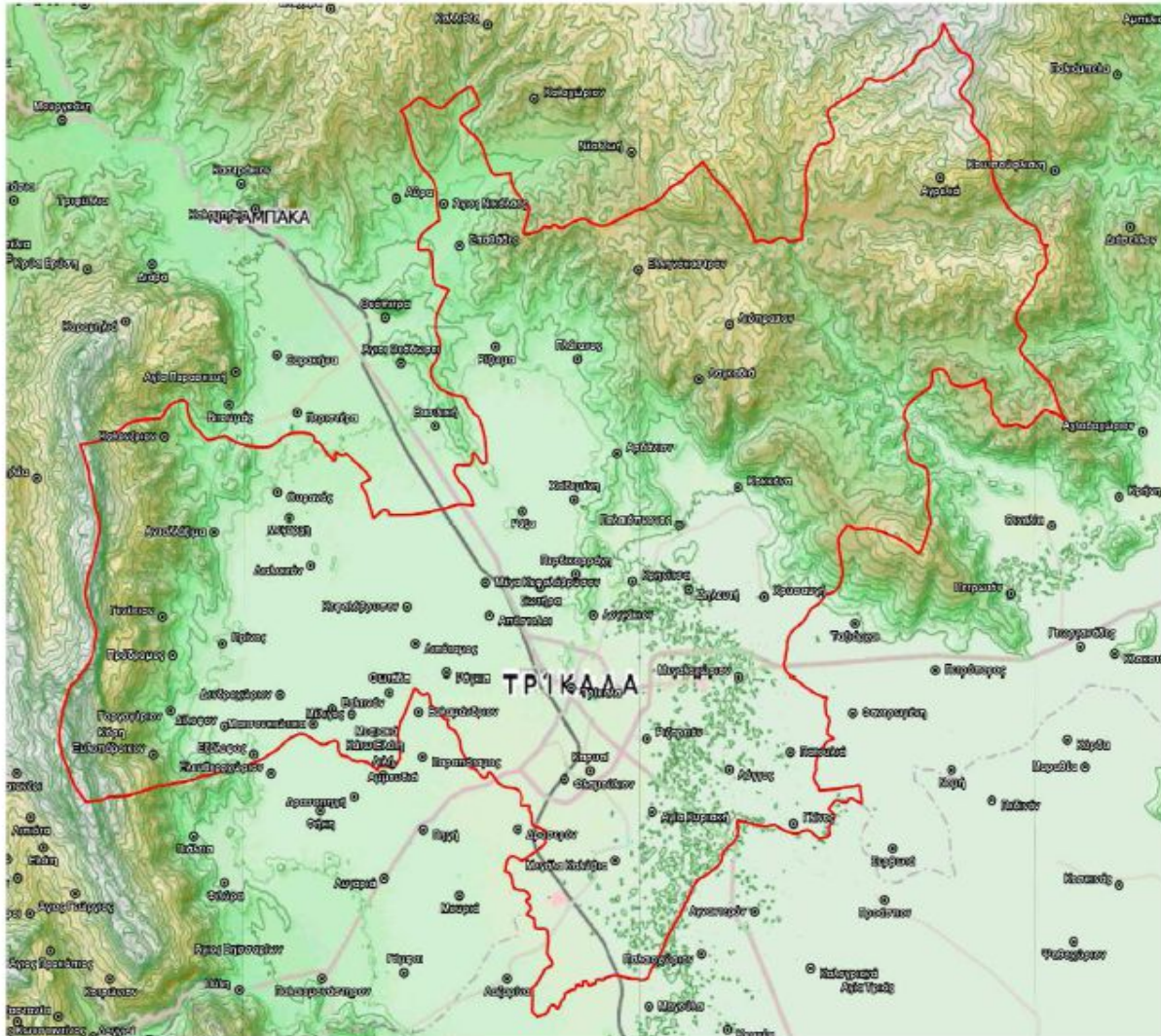
Γενικά, όπως φαίνεται και από τον παρακάτω χάρτη, ο Δήμος Τρικκαίων γεωγραφικά καταλαμβάνει το κεντρικό μέρος του Ν. Τρικάλων και συνορεύει προς βορρά με τον Δήμο Καλαμπάκας, ανατολικά με τον Δήμο Φαρκαδόνας, νοτιοδυτικά με τον Δήμο Πύλης και νότια με τον Δήμο Μουζακίου της Περιφερειακής Ενότητας Καρδίτσας.

Εικόνα 1.1.1 Χάρτης Δήμων Περιφερειακής Ενότητας Τρικάλων

Ο Δήμος Τρικκαίων γεωγραφικά βρίσκεται στο βορειοανατολικό άκρο της θεσσαλικής πεδιάδας. Ο ευρύτερος γεωφυσικός χάρτης εντός του οποίου εντάσσεται ο Δήμος Τρικκαίων (Εικόνα 2), οριοθετείται βορειοανατολικά από το ορεινό – ημιορεινό συγκρότημα των Αντιχασίων Ορέων, βορειοδυτικά από την οροσειρά της Πίνδου, νότια – νοτιοδυτικά από τις πεδινές Τοπικές Κοινότητες των

όμορων Δήμων Μουζακίου (Περιφερειακή Ενότητα Καρδίτσας) και Πύλης (Περιφερειακή Ενότητα Τρικάλων) αντίστοιχα και νοτιοανατολικά από τις επίσης πεδινές Τοπικές Κοινότητες του όμορου Δήμου Φαρκαδόνας της Περιφερειακής Ενότητας Τρικάλων. Παρατηρούμε δηλαδή ότι ο Δήμος Τρικκαίων διαθέτει ένα πλούσιο ανάγλυφο ενός το οποίο απαντούν και αλληλεπιδρούν διάφοροι τύποι οικοσυστημάτων (δασικές και καλλιεργούμενες εκτάσεις, βοσκότοποι, οικιστικό περιβάλλον κ.α.).

Εικόνα 1.1.2 Γεωφυσικός Χάρτης Δήμου Τρικκαίων

Σύμφωνα με την τελευταία διοικητική διάρθρωση της χώρας (Πρόγραμμα “Καλλικράτης” - Ν. 3852/2010), ο Δήμος Τρικκαίων ανήκει στους μεγάλους ηπειρωτικούς Δήμους της χώρας με συνολική έκταση 608,48 km².

Από στοιχεία της απογραφής της ΕΛ.ΣΤΑΤ. του έτους 2011 ο μόνιμος πληθυσμός¹ της περιοχής ανέρχεται στους 81.355 κατοίκους και ο πραγματικός πληθυσμός² στους 80.287 κατοίκους. Ο μόνιμος

¹ Ως **Μόνιμος Πληθυσμός**, σύμφωνα με την ΕΛ.ΣΤΑΤ., ορίζεται ως τα άτομα που κατά την απογραφή δήλωσαν για μόνιμη κατοικία το Δήμο Τρικκαίων ανεξάρτητα από το πού βρέθηκαν και απογράφηκαν, στην επικράτεια της χώρας την ημέρα της απογραφής.

² Ως **Πραγματικός ή de facto Πληθυσμός**, σύμφωνα με την ΕΛ.ΣΤΑΤ., ορίζεται ως τα άτομα που, κατά την απογραφή βρέθηκαν και απογράφηκαν στο Δήμο Τρικκαίων, ανεξάρτητα από το αν διαμένουν μόνιμα στο Δήμο Τρικκαίων, ή αν βρίσκονται εκεί προσωρινά ή είναι περαστικοί.

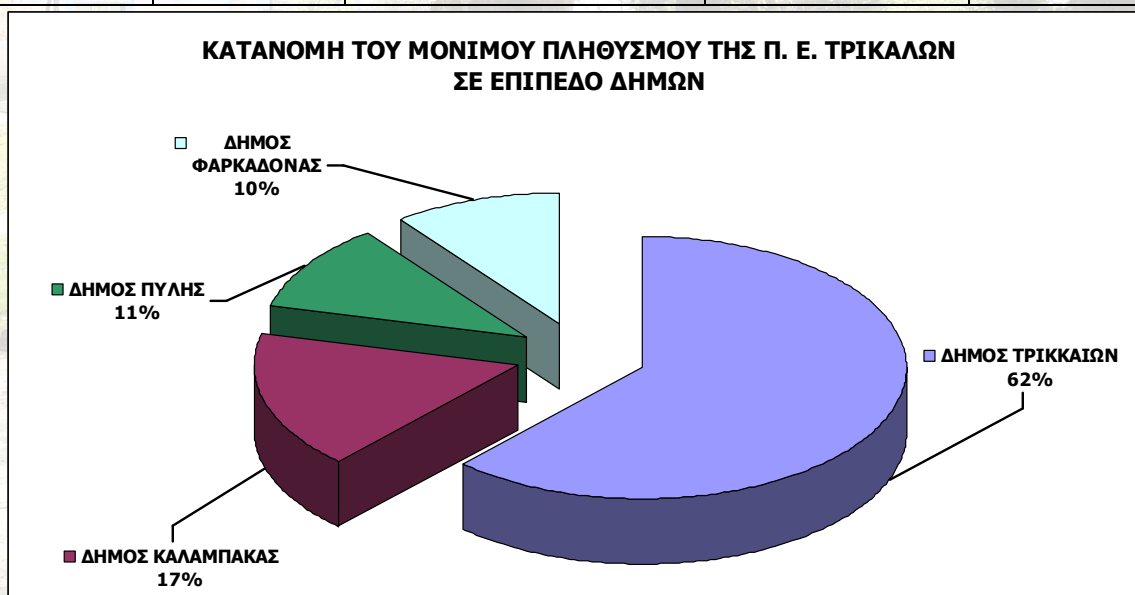

πληθυσμός του Δήμου Τρικκαίων αντιστοιχεί στο 62% του πληθυσμού της Περιφερειακής Ενότητας Τρικάλων και στο 11% σε επίπεδο Περιφέρειας Θεσσαλίας. Βάσει του μόνιμου πληθυσμού, η πληθυσμιακή πυκνότητα του Δήμου Τρικκαίων ανέρχεται στο επίπεδο των 133,7 κατοίκων ανά km².

Ο Δήμος Τρικκαίων είναι ο μεγαλύτερος σε έκταση και πληθυσμό Δήμος της Περιφερειακής Ενότητας Τρικάλων. Στον πίνακα που ακολουθεί (Πίνακας 1), παρουσιάζεται ο μόνιμος πληθυσμός, η έκταση και η πληθυσμιακή πυκνότητα για τους τέσσερις Δήμους που απαρτίζουν την Περιφερειακή Ενότητα Τρικάλων και η ποσοστιαία αναλογία αυτών σε επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας Τρικάλων, βάσει της απογραφής της ΕΛ.ΣΤΑΤ. του έτους 2011. Στον πίνακα 1 που ακολουθεί, παρουσιάζονται στοιχεία του μόνιμου πληθυσμού, της έκτασης και της πληθυσμιακής πυκνότητας για τους τέσσερις Δήμους που απαρτίζουν την Περιφερειακή Ενότητα Τρικάλων συγκριτικά με τα αντίστοιχα στοιχεία που αφορούν στην Περιφερειακή Ενότητα Τρικάλων, βάσει της απογραφής της ΕΛ.ΣΤΑΤ. του έτους 2011.

Πίνακας 1.1.1

ΧΩΡΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	ΜΟΝΙΜΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ % ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ Π.Ε. ΤΡΙΚΑΛΩΝ	ΈΚΤΑΣΗ (σε km²)	ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΗ ΠΥΚΝΟΤΗΤΑ
ΔΗΜΟΣ ΤΡΙΚΚΑΙΩΝ	81.355	62	608,48	133,7
ΔΗΜΟΣ ΚΑΛΑΜΠΑΚΑΣ	21.991	17	1.650,19	13,33
ΔΗΜΟΣ ΠΥΛΗΣ	14.343	11	747,7	19,18
ΔΗΜΟΣ ΦΑΡΚΑΔΟΝΑΣ	13.396	10	370,2	36,19
Π. Ε. ΤΡΙΚΑΛΩΝ	131.085	100	3.376,57	38,82

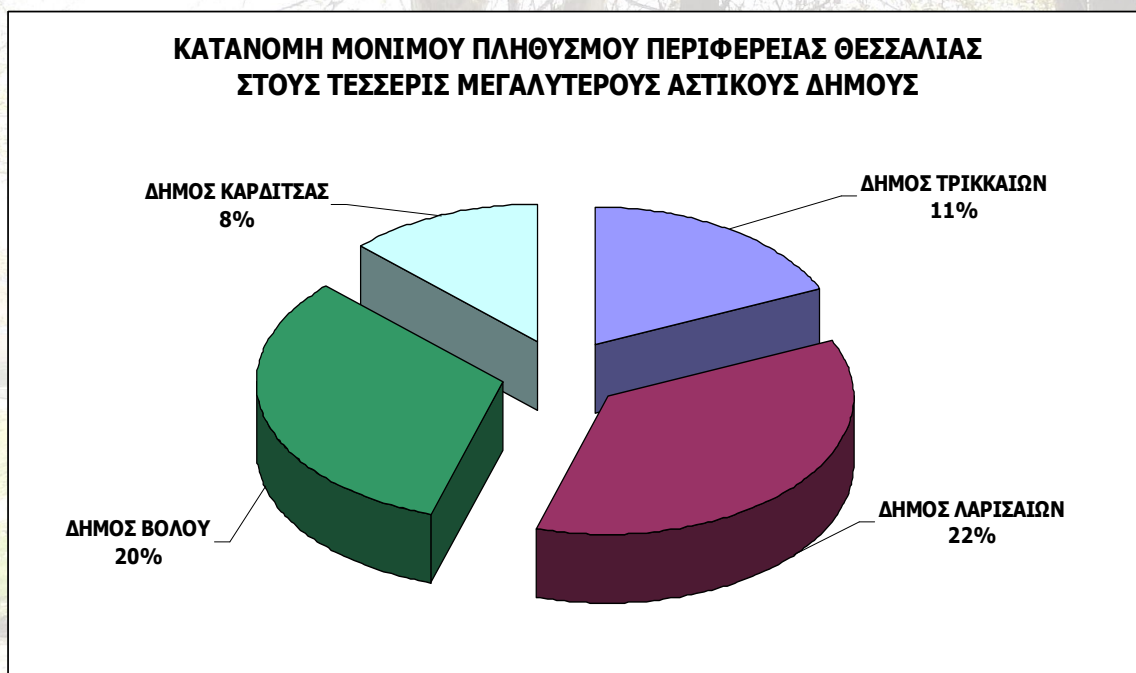

Τα παραπάνω στοιχεία καταδεικνύουν ότι ο Δήμος Τρικκαίων γενικά είναι ο πιο πυκνοκατοικημένος και ο πιο αστικοποιημένος δήμος της Περιφερειακής Ενότητας Τρικάλων.

Στον επόμενο πίνακα 2, παρουσιάζονται αντίστοιχα στοιχεία, αναφορικά με τον μόνιμο πληθυσμό, την έκταση και την πληθυσμιακή πυκνότητα, για τους τέσσερις μεγαλύτερους Δήμους της Περιφέρειας Θεσσαλίας Τρικάλων (Δήμος Τρικκαίων, Δήμος Λαρισαίων, Δήμος Βόλου και Καρδίτσας), οι έδρες των οποίων αποτελούν και έδρες των αντίστοιχων περιφερειακών ενοτήτων, συγκριτικά με την Περιφέρεια Θεσσαλίας, βάσει της απογραφής της ΕΛ.ΣΤΑΤ. του έτους 2011.

Πίνακας 1.1.2

ΧΩΡΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	ΜΟΝΙΜΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ % ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	ΈΚΤΑΣΗ (σε km²)	ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΗ ΠΥΚΝΟΤΗΤΑ
ΔΗΜΟΣ ΤΡΙΚΚΑΙΩΝ	81.355	11	608,48	133,7
ΔΗΜΟΣ ΛΑΡΙΣΑΙΩΝ	162.591	22	335,12	485,17
ΔΗΜΟΣ ΒΟΛΟΥ	144.449	20	387,14	373,12
ΔΗΜΟΣ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	56.747	8	647,387	87,66
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	732.762		14.307	51,22

Όπως προκύπτει από το παραπάνω διάγραμμα, το 61% του μόνιμου πληθυσμού της Περιφέρειας Θεσσαλίας κατανέμεται στους τέσσερις αυτούς Δήμους.

Το γεγονός ότι η πληθυσμιακή πυκνότητα του Δήμου Τρικκαίων είναι μικρότερη απ' αυτή των Δήμων Λαρισαίων και Βόλου αλλά μεγαλύτερη του Δήμου Καρδίτσας πιστοποιεί ότι, μεταξύ των τεσσάρων αυτών μεγαλύτερων αστικών Δήμων της Περιφέρειας Θεσσαλίας, ο Δήμος Τρικκαίων κατέχει την τρίτη θέση από άποψη πυκνοκατοίκησης και αστικοποίησης, ενώ ταυτόχρονα είναι ο πιο πυκνοκατοικημένος και αστικοποιημένος δήμος σε επίπεδο Δυτικής Θεσσαλίας.

1.1.2. Ιστορικό συνένωσης-Δημοτικές Ενότητες-Δημοτικές και Τοπικές Κοινότητες - Οικισμοί – Έδρα του Δήμου

Γενικά, με την εφαρμογή από 1-1-2011 της Νέας αρχιτεκτονικής της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα “Καλλικράτης” (Ν. 3852 / 7-6-2010) στην Περιφερειακή Ενότητα (νομός) Τρικάλων δημιουργήθηκαν 4 δήμοι από τη συνένωση των 26 Ο.Τ.Α. που υπήρχαν από τη Πρόγραμμα “Ι. Καποδίστριας”. Έτσι, οι νέοι δήμοι που προέκυψαν είναι:

1. **Δήμος Τρικκαίων:** Με τη συνένωση οκτώ (8) πρώην καποδιστριακών δήμων και συγκεκριμένα των πρώην Δήμων *Τρικκαίων, Εστιαιώτιδας, Καλλιδένδρου, Κόζιακα, Μεγάλων Καλυβίων, Παλιοκάστρου Παραληθαίων και Φαλώρειας.*
2. **Δήμος Καλαμπάκας:** Με τη συνένωση επτά (7) πρώην καποδιστριακών δήμων, και συγκεκριμένα των πρώην Δήμων *Καλαμπάκας, Βασιλικής, Καστανιάς, Κλεινοβού, Μαλακασίου, Τυμφαίων και Χασίων και της πρώην Διευρυμένης Κοινότητας Ασπροποτάμου.*
3. **Δήμος Πύλης:** Με τη συνένωση πέντε (5) πρώην καποδιστριακών δήμων και συγκεκριμένα των πρώην Δήμων *Πύλης, Αιθήκων, Γόμφων, Πιαλείων και Πινδέων, της πρώην Διευρυμένης Κοινότητας Νεράϊδας και της πρώην Κοινότητας Μυροφύλλου.*
4. **Δήμος Φαρκαδόνας:** Με τη συνένωση τριών (3) πρώην καποδιστριακών δήμων και συγκεκριμένα των πρώην Δήμων *Φαρκαδόνας, Πελλινέων και Οιχαλίας.*

Ειδικότερα, **ο Δήμος Τρικκαίων σήμερα διαιρείται σε οκτώ (8) Δημοτικές Ενότητες**, οι οποίες αντιστοιχούν στους 8 πρώην Καποδιστριακούς συγχωνευθέντες δήμους.

Κάθε Δημοτική Ενότητα διαιρείται σε Κοινότητες (Τοπικές ή Δημοτικές), οι οποίες αντιστοιχούν στα Δημοτικά Διαμερίσματα των καταργηθέντων Ο.Τ.Α. Έτσι, ο Δήμος Τρικκαίων αποτελείται συνολικά από 33 Κοινότητες (με την ενσωμάτωση της Κουμαριάς, ως οικισμού, στην Τοπική Κοινότητα Αγρελιάς), εκ των οποίων οι 31 χαρακτηρίζονται ως Τοπικές Κοινότητες και οι υπόλοιπες 2 ως Δημοτικές Κοινότητες, γιατί, με βάση του απογραφή του 2001 που ίσχυε κατά την εφαρμογή του Προγράμματος “Καλλικράτης”, είχαν πληθυσμό πάνω από 2.000 κατοίκους. Οι σημερινές Τοπικές ή Δημοτικές Κοινότητες του Δήμου Τρικκαίων, ήταν οι αυτόνομες κοινότητες πριν την εφαρμογή του προγράμματος “Ι. Καποδίστριας”.

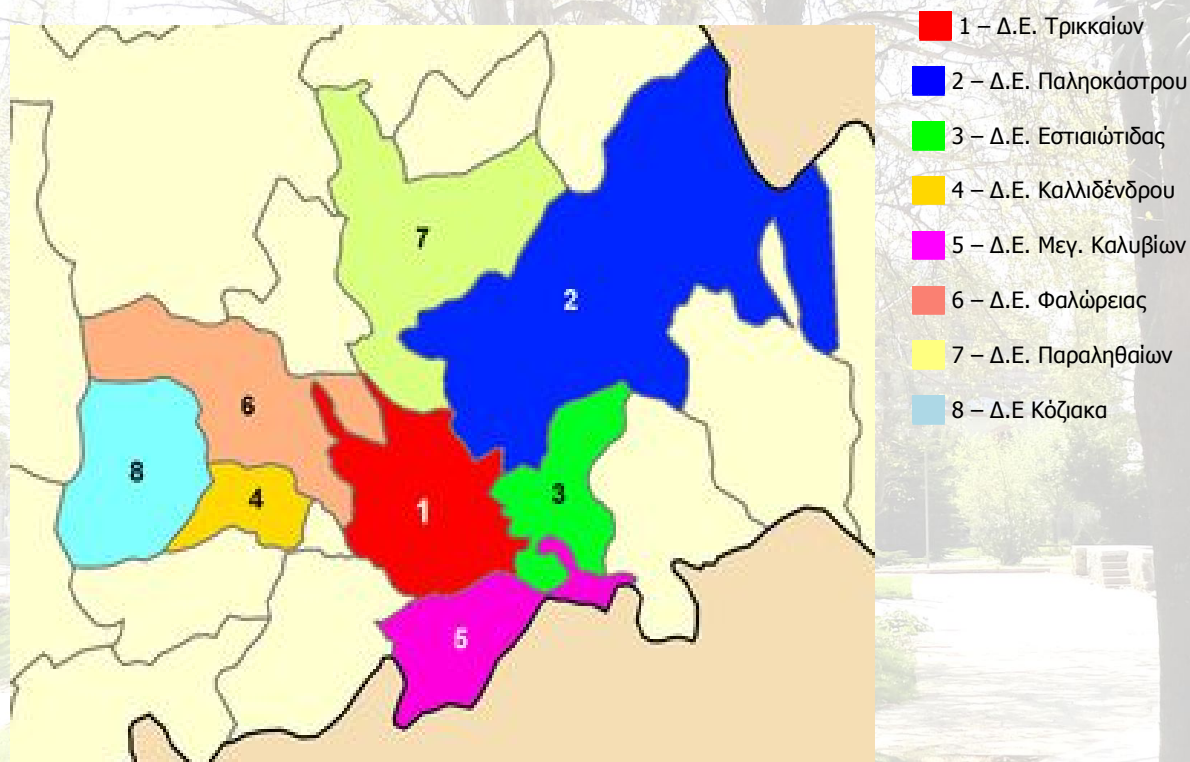
Σύμφωνα με το Πρόγραμμα “Καλλικράτης” κάθε Δημοτική ή Τοπική Κοινότητα μπορεί να αποτελείται και από οικισμούς. Έτσι, στις διάφορες Τοπικές ή Δημοτικές Κοινότητες του Δήμου Τρικκαίων συμπεριλαμβάνονται συνολικά 17 οικισμοί.

Επιπλέον, σύμφωνα με την Οδηγία 75/268/ΕΟΚ, οι Τοπικές – Δημοτικές Κοινότητες του Δήμου Τρικκαίων διακρίνονται σε ορεινές, πεδινές ή δυναμικές και σε μειονεκτικές. Έτσι, από τις 33 συνολικά Τοπικές – Δημοτικές Κοινότητες του Δήμου Τρικκαίων οι 8 χαρακτηρίζονται ως ορεινές, οι 21 ως πεδινές (δυναμικές) και οι υπόλοιπες 4 ως μειονεκτικές,

Με δεδομένο τις μόνιμες φυσικές αντιξοότητες των ορεινών και μειονεκτικών περιοχών, όπως μεγάλα υψόμετρα, απότομες κλίσεις, μικρή βλαστική περίοδος, πτωχά – υποβαθμισμένα εδάφη κ.λπ., σε συνδυασμό με την απουσία εναλλακτικών πηγών απασχόλησης, η οποία δημιουργεί σοβαρά ζητήματα σε σχέση με την παραμονή των κατοίκων στις περιοχές αυτές και τη συνέχιση της άσκησης

της γεωργοκτηνοτροφικής κατά κύριο λόγο δραστηριότητας, η παραπάνω διάκριση των Τοπικών – Δημοτικών Κοινοτήτων του Δήμου Τρικκαίων είναι ιδιαίτερα σημαντική εάν αναλογιστούμε ότι στους μόνιμους κατοίκους αυτών των ορεινών και μειονεκτικών περιοχών εφαρμόζονται τόσο ειδικά προγράμματα απ' ευθείας εισοδηματικής ενίσχυσής τους, όσο και ειδικά προγράμματα ενίσχυσης των γεωργοκτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων που έχουν έδρα στις περιοχές αυτές (π.χ. Εξισωτική Αποζημίωση). Ακόμη, προγράμματα που εφαρμόζονται καθολικά στην επικράτεια λαμβάνουν υπόψη τους τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των ορεινών και μειονεκτικών περιοχών και γι' αυτό προβλέπουν αυξημένα ποσοστά επιδότησης για ίδρυση και λειτουργία υποδομών με σκοπό την άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας στις περιοχές αυτές, την αύξηση της απασχόλησης και συνεπώς τη δημιουργία προϋποθέσεων αναστροφής της τάσης για απερίημωσής τους.

Στην παρακάτω Εικόνα 3 παρουσιάζεται ο χάρτης με τις Δημοτικές Ενότητες του Δήμου Τρικκαίων.

Εικόνα 1.1.3 Τοπογραφικός Χάρτης Δημοτικών Ενοτήτων Δήμου Τρικκαίων

Στον επόμενο πίνακα (Πίνακας 3) παρουσιάζονται οι Δημοτικές Ενότητες του Δήμου Τρικκαίων, οι Τοπικές – Δημοτικές τους Κοινοότητες με τους αντίστοιχους οικισμούς τους και ο χαρακτηρισμός αυτών σε ορεινές, πεδινές (δυναμικές) και μειονεκτικές,

Πίνακας 1.1.3

ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	ΤΟΠΙΚΕΣ - ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ και ΟΙΚΙΣΜΟΙ	ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ ΤΟΠΙΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΣΤΙΑΙΩΤΙΔΑΣ	Τ.Κ. ΜΕΓΑΛΟΧΩΡΙΟΥ	ΠΕΔΙΝΗ (ΔΥΝΑΜΙΚΗ)
	Τ.Κ. ΛΟΓΓΟΥ	ΠΕΔΙΝΗ (ΔΥΝΑΜΙΚΗ)
	Τ.Κ. ΠΑΤΟΥΛΙΑΣ	ΠΕΔΙΝΗ (ΔΥΝΑΜΙΚΗ)
	Τ.Κ. ΧΡΥΣΑΥΓΗΣ	ΠΕΔΙΝΗ (ΔΥΝΑΜΙΚΗ)
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΛΛΙΔΕΝΔΡΟΥ	Τ.Κ. ΒΑΛΤΙΝΟΥ	ΠΕΔΙΝΗ (ΔΥΝΑΜΙΚΗ)
	Τ.Κ. ΔΕΝΔΡΟΧΩΡΙΟΥ (Οικισμοί: Εξάλοφος, Ματσουκιώτικα)	ΠΕΔΙΝΗ (ΔΥΝΑΜΙΚΗ)
	Τ.Κ. ΚΑΤΩ ΕΛΑΤΗΣ (Οικισμοί: Αμμουδιά, Μέλιγος)	ΠΕΔΙΝΗ (ΔΥΝΑΜΙΚΗ)
	Τ.Κ. ΦΩΤΑΔΑΣ	ΠΕΔΙΝΗ (ΔΥΝΑΜΙΚΗ)
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΖΙΑΚΑ	Τ.Κ. ΠΡΙΝΟΥΣ (Οικισμοί: Ανταλλάξιμα)	ΠΕΔΙΝΗ (ΔΥΝΑΜΙΚΗ)
	Τ.Κ. ΓΕΝΕΣΙΟΥ	ΟΡΕΙΝΗ
	Τ.Κ. ΓΟΡΓΟΓΥΡΙΟΥ (Οικισμοί: Δίλοφο)	ΟΡΕΙΝΗ
	Τ.Κ. ΞΥΛΟΠΑΡΟΙΚΟΥ (Οικισμοί: Κόρη)	ΟΡΕΙΝΗ
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ Μ. ΚΑΛΥΒΙΩΝ	Τ.Κ. ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ	ΟΡΕΙΝΗ
	Δ.Κ. ΜΕΓΑΛΩΝ ΚΑΛΥΒΙΩΝ	ΠΕΔΙΝΗ (ΔΥΝΑΜΙΚΗ)
	Τ.Κ. ΑΓΙΑΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ	ΠΕΔΙΝΗ (ΔΥΝΑΜΙΚΗ)
	Τ.Κ. ΓΛΙΝΟΥΣ	ΠΕΔΙΝΗ (ΔΥΝΑΜΙΚΗ)
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΑΛΗΟΚΑΣΤΡΟΥ	Τ.Κ. ΠΑΛΑΙΟΠΥΡΓΟΥ (Οικισμοί: Κοκκόνα)	ΜΕΙΟΝΕΚΤΙΚΗ
	Τ.Κ. ΑΓΡΕΛΙΑΣ (Οικισμοί: Κουμαριά)	ΟΡΕΙΝΗ
	Τ.Κ. ΑΡΔΑΝΙΟΥ	ΜΕΙΟΝΕΚΤΙΚΗ
	Τ.Κ. ΖΗΛΕΥΤΗΣ	ΠΕΔΙΝΗ (ΔΥΝΑΜΙΚΗ)
	Τ.Κ. ΚΡΙΝΙΤΣΑΣ	ΠΕΔΙΝΗ (ΔΥΝΑΜΙΚΗ)
	Τ.Κ. ΛΙΟΠΡΑΣΟΥ (Οικισμοί: Λαγκαδιά)	ΟΡΕΙΝΗ
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΑΡΑΛΗΘΑΙΩΝ	Τ.Κ. ΡΙΖΩΜΑΤΟΣ	ΜΕΙΟΝΕΚΤΙΚΗ
	Τ.Κ. ΕΛΛΗΝΟΚΑΣΤΡΟΥ	ΟΡΕΙΝΗ
	Τ.Κ. ΠΛΑΤΑΝΟΥ	ΜΕΙΟΝΕΚΤΙΚΗ
	Τ.Κ. ΡΑΞΑΣ (Οικισμοί: Χαϊδεμένη)	ΠΕΔΙΝΗ (ΔΥΝΑΜΙΚΗ)
	Τ.Κ. ΣΠΑΘΑΔΩΝ (Οικισμοί: Άγιος Νικόλαος)	ΟΡΕΙΝΗ
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΡΙΚΚΑΙΩΝ	Δ.Κ. ΤΡΙΚΚΑΙΩΝ (Οικισμοί: Άγιοι Απόστολοι, Περδικοράχη)	ΠΕΔΙΝΗ (ΔΥΝΑΜΙΚΗ)
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΑΛΩΡΕΙΑΣ	Τ.Κ. ΚΕΦΑΛΟΒΡΥΣΟΥ	ΠΕΔΙΝΗ (ΔΥΝΑΜΙΚΗ)
	Τ.Κ. ΔΙΑΛΕΚΤΟΥ	ΠΕΔΙΝΗ (ΔΥΝΑΜΙΚΗ)
	Τ.Κ. ΔΙΠΟΤΑΜΟΥ (Οικισμοί: Ρόγγια)	ΠΕΔΙΝΗ (ΔΥΝΑΜΙΚΗ)
	Τ.Κ. ΜΕΓΑΛΟΥ ΚΕΦΑΛΟΒΡΥΣΟΥ	ΠΕΔΙΝΗ (ΔΥΝΑΜΙΚΗ)
	Τ.Κ. ΜΕΓΑΡΧΗΣ (Οικισμοί: Καλονέρι, Ουρανός)	ΠΕΔΙΝΗ (ΔΥΝΑΜΙΚΗ)

Σε σχέση με την έδρα του Δήμου Τρικκαίων, την πόλη των Τρικάλων πρέπει να αναφερθεί ότι γενικά αυτή αποτελεί το μεγαλύτερο αστικό κέντρο της Περιφερειακής Ενότητας Τρικάλων, δηλαδή μιας έντονα αγροτοκτηνοτροφικής περιοχής και συγκεντρώνει όλες τις βασικές οικονομικές, κοινωνικές, πολιτισμικές – πολιτιστικές, αθλητικές υποδομές και δραστηριότητες της ευρύτερης περιοχής.

Στην πόλη των Τρικάλων βρίσκονται διάφορες δομές δημόσιας διοίκησης, το δικαστικό Μέγαρο, το νοσοκομείο Τρικάλων, η Σχολή Μονίμων Υπαξιωματικών, ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, οι Οργανισμοί Κοινής Ωφέλειας, τα πολιτιστικά κέντρα, τα κέντρα μεταφοράς και επικοινωνιών, κεντρικές αγορές και εμπορικά καταστήματα, εγκαταστάσεις λιανικού και χοντρικού εμπορίου, αθλητικά κέντρα και γήπεδα αθλοπαιδιών, υπηρεσίες αναψυχής και διασκέδασης και τέλος τα πάσης φύσεως γραφεία και καταστήματα παροχής υπηρεσιών.

Κατά συνέπεια, στην πόλη των Τρικάλων, όλοι οι κάτοικοι του Δήμου αλλά και της Περιφερειακής Ενότητας μπορούν να απολαύσουν τις κάθε είδους παροχές υπηρεσιών και εξυπηρητήσεων που μπορεί να υπάρξουν σε μία οργανωμένη πόλη, σε επίπεδο αρκετά ικανοποιητικό, από άποψη ποιότητας και ποσότητας.

Γενικά, ο προηγούμενος θεσμός του Καποδίστρια, όπως αυτός εξελίχθηκε στην πορεία, αναμφίβολα κράτησε στο μεγαλύτερο ποσοστό, ξέχωρα τις αγροτικές, από τις αστικές περιοχές και σε κάθε περίπτωση εφαρμόστηκαν αντίστοιχα αναπτυξιακά προγράμματα (π.χ. Ο.Π.Α.Α.Χ., Leader κ.α. για τις αγροτικές περιοχές).

Ειδικότερα, στην περίπτωση του Καποδιστριακού Δήμου Τρικκαίων, κατά τη δεκαετία εφαρμογής του προγράμματος “*I. Καποδίστριας*” (1999 – 2010), στο αστικό κέντρο των Τρικάλων ενσωματώθηκαν σταδιακά οι δορυφορικοί οικισμοί με τους οποίους συνενώθηκε η πόλη των Τρικάλων, στο πλαίσιο της αστικοποίησης και της κυριαρχίας της οικονομίας των υπηρεσιών που χαρακτηρίζει τα μεσαία αστικά κέντρα της χώρας, όπως η πόλη των Τρικάλων. Στην ενσωμάτωση αυτή συνέβαλε και το γεγονός ότι οι απολήξεις του δυτικού τμήματος της θεσσαλικής πεδιάδας, που συνιστούσαν τη γεωργική περιαστική ενδοχώρα της πόλης των Τρικάλων, αποτελούσαν μία μάλλον περιορισμένη πεδινή έκταση, λόγω των στενών διοικητικών ορίων του τότε Δήμου Τρικκαίων.

Σήμερα, με την εφαρμογή του προγράμματος “*Καλλικράτης*”, ο καποδιστριακός Δήμος Τρικκαίων όχι μόνο επεκτάθηκε χωρικά, αλλά άλλαξε σημαντικά και η φυσιογνωμία του. Έτσι, ο σχεδόν αμιγής αστικός του χαρακτήρας απέκτησε πλέον έντονα αγροτοκτηνοτροφικά χαρακτηριστικά, τόσο στην οικονομία όσο και στη σύνθεση του πληθυσμού του. Ένα μεγάλο ποσοστό των κατοίκων του νέου Δήμου Τρικκαίων έχουν ως βασική πηγή εισοδήματος και απασχόλησης τον πρωτογενή τομέα παραγωγής, σε αντίθεση με τους κατοίκους του αστικού κέντρου της πόλης των Τρικάλων όπου οι βασικές ασχολίες των κατοίκων του σχετίζονται με τον δευτερογενή και τριτογενή τομέα παραγωγής.

Κατά συνέπεια, στα πλαίσια της βιώσιμης ανάπτυξης του Δήμου Τρικκαίων, επιβάλλεται η αναγνώριση και ενίσχυση των αμφίδρομων σχέσεων εξάρτησης μεταξύ του αστικού κέντρου της πόλης των Τρικάλων και των Τοπικών Κοινοτήτων της υπαίθρου, οι οποίες καθορίζουν μια σειρά από κοινωνικοοικονομικούς παράγοντες και τελικά διαμορφώνουν τις χρήσεις γης.

1.1.3. Ιστορικά Στοιχεία της περιοχής του Δήμου Τρικκαίων

Γενικά, η ιστορία της πόλης των Τρικάλων χάνεται στο βάθος των αιώνων. Η περιοχή πρωτοκατοικήθηκε από την 3η χιλιετία π.Χ. Αυτό προκύπτει από αρχαιολογικές έρευνες που έφεραν στο φως απολιθώματα του Καινοζωικού αιώνα, αλλά και εργαλεία και οστά Παλαιολιθικής εποχής.

Η αρχαία πόλη των Τρικάλων οφείλει το όνομά της στην Τρίκκη, τη νύμφη και κόρη του Πηνειού, θεά της Ιατρικής και της Υγείας. Εδώ γεννήθηκε και εδώ έδρασε ο περίφημος γιατρός της αρχαιότητας, Ασκληπιός, ο οποίος ήταν και βασιλιάς της. Η παράδοση θέλει τον Ασκληπιό να συλλέγει τα ιαματικά βότανα από το Κερκέτιον Όρος, δηλαδή από την περιοχή της σημερινής Δημοτικής Ενότητας Κόζακα.

Σύμφωνα με μαρτυρίες πολλών αρχαίων συγγραφέων, στην αρχαία Τρίκκη υπήρχε το αρχαιότερο Ασκληπιείο (θεραπευτήριο) της αρχαιότητας. Για την ανεύρεση του Ασκληπιείου Τρίκκης έγιναν κατά καιρούς, χωρίς ωστόσο να ολοκληρωθούν ποτέ, διάφορες ανασκαφές στο κέντρο της πόλης και συγκεντρωμένα πίσω (ανατολικά) ακριβώς από το ιερό του μητροπολιτικού ναού του Αγ. Νικολάου. Τις πρώτες ανασκαφές διενήργησε το 1902 ο αρχαιολόγος Π. Καστριώτης ο οποίος ανακάλυψε ένα τμήμα των ρωμαϊκών λουτρών. Οι έρευνες επαναλήφθηκαν το διάστημα 1956 – 58 και 1964 – 65 από τον αρχαιολόγο Δημήτριο Θεοχάρη.

Εικόνα 1.1.4 Φωτογραφίες από τις ανασκαφές στο Ασκληπιείο Τρικάλων

Η Τρίκκη πήρε μέρος στον Τρωικό πόλεμο με τριάντα πλοία και ηγήθηκαν οι γιοι του Ασκληπιού, Μαχάοντας και Ποδαλείριος, επίσης φημισμένοι γιατροί. Τον 7ο αιώνα ο Ασκληπιός θεοποιήθηκε. Η Τρίκκη φημιζόταν κατά την αρχαιότητα για τα άλογα της τα οποία εικονίζονται στα γλυπτά του Παρθενώνα.

Από τον 5ο αι. ως τον 4ο αι. π.Χ. έκοψε νομίσματα αργυρά και χάλκινα. Τα νομίσματα εικονίζουν στη μια όψη τη νύμφη Τρίκκη με κάτοπτρο και στην άλλη τον Ασκληπιό με τη ράβδο ζωής

και καθήμενο μαζί με τον Ιερό Όφι. Φέρουν την επιγραφή «ΤΡΙΚΚΑΙΩΝ». Ο Ασκληπιός εμφανίζεται σε νομίσματα της Τρίκκης τον 4ο αι. π.Χ.

Ανασκαφές υπέδειξαν πως κοντά στη σημερινή σύγχρονη κεντρική πλατεία της πόλης υπήρχε ένα ακόμη Ασκληπιείο που ιδρύθηκε τουλάχιστον στα Ελληνιστικά Χρόνια.

Ο Φίλιππος Β' της Μακεδονίας κατέλαβε την πόλη το 343 π.Χ. και οι Ρωμαίοι το 168 π.Χ. Την περιτείχισε ο Ιουστινιανός. Το όνομα Τρίκαλα αναφέρεται για πρώτη φορά την εποχή της Άνας Κομνηνής.

Το κάστρο των Τρικάλων, που βρίσκεται στη Β.Α. πλευρά της πόλης, ανεγέρθηκε από τον Ιουστινιανό Α', τον 6^ο αιώνα, πάνω στα ερείπια της ακρόπολης της αρχαίας Τρίκκης.

Εικόνα 1.1.5 Φωτογραφίες από το κάστρο των Τρικάλων

Τον 4ο αι. μ.Χ. η πόλη αποτέλεσε έδρα επισκοπής και έμεινε στην εκκλησιαστική ορολογία ως Τρίκκη. Το 1204 μ.Χ., όταν οι Φράγκοι κατέλαβαν την Κωνσταντινούπολη, τα Τρίκαλα και όλη η Θεσσαλία αποτέλεσαν το Δεσποτάτο της Ηπείρου, με ηγεμόνα τον Μιχαήλ Α' Κομνηνό. Τον 14ο αι. μ.Χ. τα κατέλαβαν οι Σέρβοι του Στέφανου Δουσάν και έγιναν έδρα του Σέρβου Πρελιούμπ και του Συμεών Ούρεος. Την εποχή της σερβικής κατοχής κτίστηκαν τα μοναστήρια των Μετεώρων. Το 1393 μ.Χ. καταλήφθηκαν για πρώτη φορά από τους Τούρκους. Απελευθερώθηκαν το 1403 για να υποταχθούν οριστικά το 1421.

Κατά την Τουρκοκρατία και μέχρι το μισό του 18ου αι. ήταν πρωτεύουσα της Θεσσαλίας. Την ίδια εποχή ιδρύθηκαν στην πόλη ελληνικές σχολές. Σε μια από αυτές σπούδασε ο περίφημος Διονύσιος ο «Φιλόσοφος».

Την εποχή εκείνη ο πληθυσμός της πόλης αποτελούνταν από Έλληνες, Εβραίου κα Άραβες, που ζούσαν διαχωρισμένοι σε αυτόνομες ομάδες, τα "μιλέτια" με του δικούς τους νόμους και θεσμούς και κάτω από την καθοδήγηση των θρησκευτικών τους αρχηγών, οι οποίοι είχαν και την πολιτική εξουσία. Χαρακτηριστικά, ο Άγγλος περιηγητής Χόλλαντ, ο οποίος πέρασε από τα Τρίκαλα το 1812, γράφει ότι η

πόλη είχε 2.000 σπίτια και 10-12.000 κατοίκους. Από αυτούς οι ελληνικές οικογένειες έφταναν τις 600 – 700, ενώ υπήρχαν 10 χριστιανικές εκκλησίες, 7 τζαμιά, 2 εβραϊκές συναγωγές και 2 μικρά σεράγια.

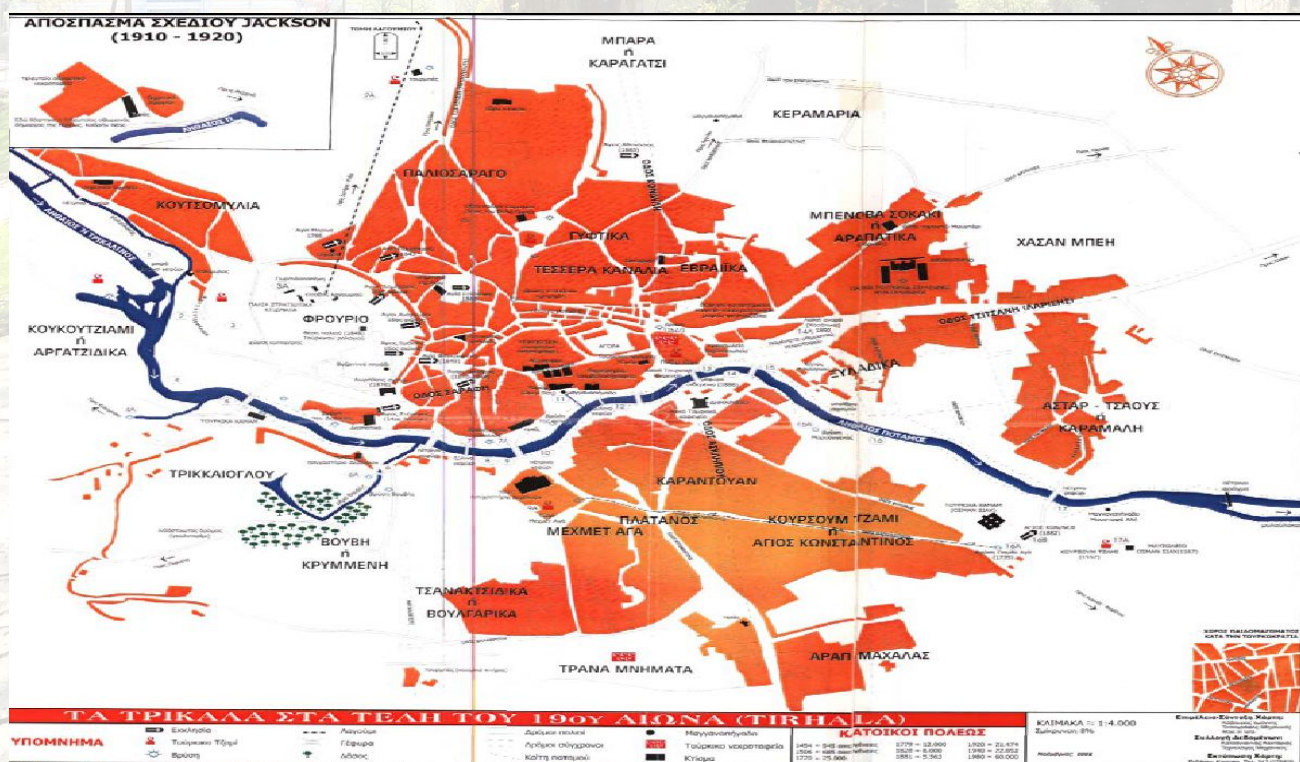
Η απελευθέρωση της πόλης έγινε στις 23 Αυγούστου 1881, ενώ στις 13 Απριλίου 1897, ύστερα από τον ελληνοτουρκικό πόλεμο, τα Τρίκαλα περιήλθαν και πάλι στην κατοχή των Τούρκων, για να ελευθερωθούν οριστικά στις 6 Μαΐου 1898.

Το 1885 η πόλη των Τρικάλων απέκτησε για πρώτη φορά ρυμοτομικό σχέδιο, διότι εκείνη την εποχή ο πληθυσμός της πόλης αυξανόταν συνέχεια. Συγκεκριμένα, κάτοικοι από τα γύρω ορεινά χωριά εγκαθίστανται στην πόλη, με πρώτους και περισσότερους τους βλαχόφωνους. Με το πρώτο αυτό ρυμοτομικό σχέδιο χαράζονται οι σημερινοί βασικοί οδικοί άξονες της πόλης, καθώς και ένα μεγάλο πλέγμα δρόμων μικρότερου πλάτους. Σημείο συνάντησης όλων αυτών των δρόμων ορίζεται η καμπή του Ληθαιού ποταμού, όπου δημιουργείται ένας μεγάλος κοινόχρηστος χώρος που σε μεγάλο βαθμό σώζεται μέχρι και σήμερα (κεντρική πλατεία – πλατεία Εθνικής Αντίστασης).

Τότε ήταν που κατασκευάστηκε η κεντρική μεταλλική γέφυρα της πόλης από γάλλους μηχανικούς. Με την τοποθέτηση της μεταλλικής αυτής κεντρικής γέφυρας και την κατασκευή του σιδηροδρομικού σταθμού στην άλλη άκρη της πόλης παρουσιάστηκε επιτακτική η ανάγκη διάνοιξης της οδού Ασκληπιού, η οποία πραγματοποιήθηκε στη δεκαετία του 1890.

Επίσης, στα τέλη του 19^{ου} αιώνα άρχισαν να αναπτύσσονται οι πρώτοι οικιστικοί πυρήνες στις σύγχρονες πόλης των Τρικάλων, στην περιοχή που ορίζεται ανατολικά του κάστρου και νότια του λόφου του Προφήτη Ηλία, αρχικά στις βόρειες όχθες του Ληθαιού.

Στο Αγροτικό Κίνημα που ακολούθησε με αίτημα την απαλλοτρίωση των τσιφλικιών των μεγαλογαιοκτημόνων και τη διανομή τους στους ακτήμονες αγρότες, τα Τρίκαλα πρωτοστάτησαν με τη δημιουργία του πρώτου Γεωργικού Συνδέσμου το 1906 (πρόεδρος του ο Γεώργιος Σπυρόπουλος από τα Μεγάλα Καλύβια).

Εικόνα 1.1.6 Η πόλη των Τρικάλων στα τέλη του 19ου αιώνα

Επιπλέον, άφθονες ιστορικές πηγές (π.χ. εφημερίδα *Έργαται: φύλλο της 16/9/1884*) μαρτυρούν ότι 26 χρόνια πριν από την εξέγερση των αγροτών στο Κιλελέρ (Μάρτιος 1910) έχουμε στο Ρίζωμα της σημερινής Δημοτικής Ενότητας Παραληθαίων, (παλιά ονομασία Σκλάταινα), την πρώτη καθαρά αγροτική εξέγερση των κατοίκων της περιοχής εναντίων του καθεστώτος των τσιφλικάδων, η οποία αποτέλεσε πρόδρομο εκείνης του Κιλελέρ. Οι ιστορικές αυτές πηγές αποτελούν πλέον αντικείμενο της διδακτέας ύλης στο σχολικό εγχειρίδιο της ιστορίας της ΣΤ΄ Δημοτικού.

Το βράδυ 4 προς 5 Ιουνίου 1907 τα Τρίκαλα επλήγησαν από μεγάλη πλημμύρα, η οποία είχε πολλά θύματα.

Μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή και στη διάρκεια του Μεσοπολέμου, τα Τρίκαλα ανέδειξαν την ηγετική φυσιογνωμία του Γεωργίου Κονδύλη (στρατηγός, Υπουργός, Πρωθυπουργός, Αντιβασιλιάς).

Το 1935 γίνεται η δενδροφύτευση, με 3.000 δενδρύλλια, του λόφου του Προφήτη Ηλία σε έκταση 25 στρεμμάτων.

Τα Τρίκαλα, στις 19 Απριλίου 1941 κατελήφθησαν από τον γερμανικό στρατό για να ελευθερωθούν στις 18 Οκτωβρίου 1944. Από τον Ιούλιο του 1941 έως τις 13 Οκτωβρίου 1943 ήταν υπό ιταλική κατοχή.

Στην Εθνική Αντίσταση (1941-44) επικεφαλής του Ε.Α.Μ.-Ε.Λ.Α.Σ. ήταν ο τρικαλινός στρατηγός Στέφανος Σαράφης.

Μεταπολεμικά, οι τρικαλινές φυσιογνωμίες που αναδείχθηκαν, ήταν ο ευπατριδής πολιτικός και λογοτέχνης Ευάγγελος Αβέρωφ – Τσισίτσας και οι γνωστοί μουσικοσυνθέτες της λαϊκής μουσικής όπως οι Βασίλης Τσιτσάνης, Απόστολος Καλδάρας, Κώστας Βίρβος, Γιώργος Σαμολαδάς, Χρήστος Κολοκοτρώνης, Μπάμπης Μπακάλης και ο συνθέτης της έντεχνης μουσικής Βασίλειος Νταλαμπίρας. Επίσης, η πόλη ανέδειξε πολλούς ερμηνευτές όπως, ο Δημήτρης Μητροπάνος, ο βαρύτονος Δημήτρης Καβράκος, η σολίστ Αλεξάνδρα Παπαστεφάνου, ο πιανίστας Δημήτρης Σγούρος.

Τα Τρίκαλα έγιναν γνωστά στο πανελλήνιο με την *«Χορωδία Τρικάλων»* που πρωτοπαρουσιάστηκε το 1969 υπό την διεύθυνση της Τερψιχόρης Παπαστεφάνου (ερμηνείες έργων του Μίκη Θεοδωράκη, Γιάννη Ρίτσου).

Πλούσια είναι η προσφορά των Τρικάλων και στον αθλητισμό. Πολλοί είναι και οι Τρικαλινοί αθλητές που διακρίθηκαν στον κλασικό και όχι μόνο αθλητισμό, όπως οι Ζαλαγκίτης, Αβράμης, Αφοι Κουτσιούμπα, Ιακωβάκης, Σακοράφα, Παπανικολάου, Γεωργαλής, Χατζής κ.α.

Τέλος, για την πόλη των Τρικάλων πρέπει να αναφερθεί ότι πρόκειται για μια επίπεδη σε γενικές γραμμές πόλη, ιδανική για μεταφορές με ποδήλατο, στο κέντρο της οποίας δεσπόζει ο λόφος του Προφήτη Ηλία, το Φρούριο με το ρολόι της πόλης και το πρόσφατα αναπαλαιωμένο οθωμανικό τέμενος του Οσμάν Σαχ (Κουρσούμ Τζαμί).

Εικόνα 1.1.7 Φωτογραφίες από το Οθωμανικό Τέμενος του Οσμάν Σαχ

Στη Ν.Δ. άκρη της πόλης, στο δρόμο Τρικάλων-Άρτας, αμέσως μετά τη σιδηροδρομική γραμμή, βρίσκεται το Πάρκο του συγκροτήματος του Μύλου Ματσόπουλου. Κατασκευάστηκε το 1884 και το 1977 κληροδοτήθηκε στο Δήμο Τρικκαίων. Το 1984 σταμάτησε η λειτουργία του. Το συγκρότημα του Μύλου σήμερα αποτελεί ένα ιστορικό - βιομηχανικό μνημείο, που βρίσκεται μέσα σ' ένα χώρο πνιγμένο στο πράσινο.

Εικόνα 1.1.8 Φωτογραφίες από το Μύλο Ματσόπουλου

Το κεντρικό τμήμα της πόλης των Τρικάλων διασχίζει διαγώνια, από την Β.Δ. έως την Ν.Α. άκρη της, ο ποταμός Ληθαίος, το όνομα του οποίου σημαίνει ποταμός των νεκρών, προέρχεται από τη Λήθη και οφείλεται στη λατρεία του Ασκληπιού στην αρχαία Τρίκκη. Οι όχθες του συνδέονται με πολλές γέφυρες με σημαντικότερη την κεντρική, η οποία κατασκευάστηκε το 1886 από Γάλλους μηχανικούς και

είναι μεταλλική. Η μεταλλική αυτή γέφυρα ήταν η μόνη που άντεξε στην πλημμύρα του 1907. Έχει μήκος 131 μ. και ύψος 6,30 μ. Τον Απρίλιο του 1941 επιχειρήσαν να την ανατινάξουν τα αγγλικά στρατεύματα που υποχωρούσαν αλλά απέτυχαν λόγω της στερεότητας κατασκευής της. Το 1997 μετά από εκ βάθρων επισκευή της, πεζοδρομήθηκε και παραδόθηκε για χρήση από τους Τρικαλινούς και τους επισκέπτες της πόλης.

Εικόνα 1.1.9 Φωτογραφίες από την κεντρική γέφυρα της πόλης

Τα τελευταία χρόνια οι όχθες του Ληθαίου έχουν εξωραϊστεί. Κοσμούνται από πανύψηλα πλατάνια, αγριοκαστανιές και άλλα δένδρα που σε συνδυασμό με τα δένδρα των γύρω πλατειών, δημιουργούν έναν μοναδικό πνεύμονα πρασίνου και προσφέρουν τον πλούσιο ίσκιο τους σε όλους.

Εικόνα 1.1.10 Φωτογραφίες από τις όχθες Ληθαίου

Το Βαρούσι (παραδοσιακός οικισμός)

Εικόνα 1.1.11 Παραδοσιακός οικισμός Βαρούσι

Τα Τρίκαλα είναι η μοναδική πόλη της Θεσσαλίας και από τις λίγες στον Ελληνικό χώρο, που διαθέτουν «παλιά πόλη». Μια περιοχή με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά αλλά και μεγάλη ιστορική κληρονομιά και αρχιτεκτονική αξία είναι η παλιά, παραδοσιακή συνοικία Βαρούσι. Εκτείνεται κατά μήκος της ανατολικής πλευράς του Φρουρίου, από το ύψος της οδού Στρ. Σαράφη έως τις νοτιοανατολικές παρυφές του λόφου του Προφήτη Ηλία και δυτικά των οδών Νικοτσάρα και Ματαραγκιώτου. Παλαιότερα το Βαρούσι ήταν η αρχοντογειτονιά των Τρικάλων.

Οι δρόμοι είναι πολύ στενοί, ακολουθούν τις καμπύλες του εδάφους και ελίσσονται ανάμεσα στα σπίτια. Σχεδόν ποτέ δεν είναι ευθύγραμμοι. Στη μέση σχηματίζουν αυλάκι, κατά μήκος του άξονα, με μικρή κλίση δεξιά και αριστερά, για να μαζεύονται τα νερά.

Τα παλιά βαρουσιώτικα σπίτια, κτισμένα μεταξύ 17ου και 19ου αιώνα, είναι, κυρίως διώροφα, βορειοελλαδίτικης αρχιτεκτονικής. Τα αρχοντικά είναι κτισμένα στην άκρη των στενών δρόμων ενώ οι μαντρότοιχοι, που τα περιβάλλουν είναι αρκετά ψηλοί. Οι αυλές τους είναι πλακόστρωτες, γεμάτες με πυξάρια (θάμνοι με πυκνά φύλλα), οπωροφόρα δέντρα και τριανταφυλλιές. Περνώντας στο εσωτερικό, ο κάτω όροφος είναι πέτρινος και έχει λίγα ή καθόλου ανοίγματα προς το δρόμο. Συνήθως χρησιμοποιείται ως αποθηκευτικός χώρος. Ο επάνω όροφος προεξέχει και σχηματίζει τα σαχνισιά ή έρκερ. Το σπίτι περιβάλλεται, συνήθως, από πολλά παράθυρα.

Εδώ βρίσκονται οι περισσότερες και παλαιότερες εκκλησίες των Τρικάλων καθώς πολλές πλατείες. Οι επιτρεπόμενες χρήσεις εντός της περιοχής του Βαρουσίου καθορίζονται από το Π.Δ. της 28-2/5-4-1979 (ΦΕΚ 201 Δ'), σύμφωνα με το οποίο, εντός των ορίων του οικισμού επιτρέπεται η ανέγερση κτιρίων για κατοικία και κτίρια κοινής ωφέλειας και κοινωνικού εξοπλισμού. Απαγορεύεται η εγκατάσταση οχλουσών βιοτεχνιών και βιομηχανιών ή άλλων χρήσεων υψηλής οχλήσεως.

Οι επιτρεπόμενες χρήσεις εντός της περιοχής του Βαρουσίου καθορίζονται από το Π.Δ. της 28-2/5-4-1979 (ΦΕΚ 201 Δ'), σύμφωνα με το οποίο, εντός των ορίων του οικισμού επιτρέπεται η ανέγερση κτιρίων για κατοικία και κτίρια κοινής ωφέλειας και κοινωνικού εξοπλισμού. Απαγορεύεται η εγκατάσταση οχλουσών βιοτεχνιών και βιομηχανιών ή άλλων χρήσεων υψηλής οχλήσεως.

Το Βαρούσι έχει κηρυχθεί ως «παραδοσιακό τμήμα της πόλης» με το Π.Δ. της 28-2/5-4-1979 (ΦΕΚ 201 Δ') «Περί χαρακτηρισμού ως παραδοσιακού τμήματος της πόλεως των Τρικάλων και καθορισμού ειδικών όρων και περιορισμών δομήσεως των οικοπέδων αυτού», και έχει αποκτήσει ειδικούς όρους δόμησης. Στο κηρυγμένο τμήμα επήλθε μικρή αύξηση των ορίων του με το Π.Δ. της 16-9/29-10-1982 (ΦΕΚ 529 Δ') «Τροποποίηση του από 28-2-1979 Π.Δ/τος <περί χαρακτηρισμού, ως παραδοσιακού τμήματος της πόλεως των Τρικάλων και καθορισμού ειδικών όρων και περιορισμών δομήσεως των οικοπέδων αυτού>» και νέα επέκταση των ορίων με το Π.Δ. της 19-7-2005 (ΦΕΚ 886/Δ/25-8-2005) «Χαρακτηρισμός ως παραδοσιακού τμήματος της πόλης των Τρικάλων και καθορισμός ειδικών όρων και περιορισμών δόμησης των οικοπέδων αυτού (και εντάσσεται στα όρια του τμήματος της πόλης των Τρικάλων, που έχει χαρακτηριστεί ως παραδοσιακό με το Π.Δ./28-2-79 ΦΕΚ – 201/Δ/79)». Οι ισχύοντες, όμως, ειδικοί όροι δόμησης δεν φαίνεται να καλύπτουν με πληρότητα τις ιδιαιτερότητες της γειτονιάς και χρειάζεται η αναθεώρησή τους.

Παρότι έγινε συνολική μελέτη των κτισμάτων της περιοχής – στα πλαίσια της ΕΠΑ το 1987 – και για 55 από αυτά προτάθηκε ο χαρακτηρισμός τους ως διατηρητέων με «απόλυτη προστασία» ή «προστασία όψεως» ή «προστασία κελύφους», δεν προχώρησε κήρυξή τους από το Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., ενώ μικρός αριθμός από αυτά έχουν κηρυχθεί από το ΥΠ.ΠΟ. ή κηρύσσονται σήμερα όταν ατείται άδεια κατεδάφισής τους.

Η περιοχή, επιπλέον, στερείται ρυμοτομικού σχεδίου, εφόσον ποτέ δεν εντάχθηκε στο σχέδιο πόλης, γεγονός που αποτελεί πρόβλημα στη νέα δόμηση, αλλά και στη διατήρηση της διαμορφωμένης σχέσης κτισμένου – άκτιστου και δομημένου – αδόμητου. Παρόλο που, το Π.Δ. προβλέπει ότι, η Ο.Γ. θα καθορίζεται κάθε φορά από την ΕΠΑΕ (νυν ΣΑΕ), προκειμένου να διατηρηθεί ο υπάρχων πολεοδομικός ιστός (καλντερίμια και σοκάκι), δεν είναι δυνατή η εφαρμογή γιατί με την πάροδο του χρόνου, πολλά κτίσματα και μάντρες έχουν κατεδαφιστεί.

Όπως προκύπτει από τα παραπάνω, είναι επιτακτική η ανάγκη συμπλήρωσης και βελτίωσης του υφιστάμενου νομοθετικού πλαισίου προστασίας, το οποίο θα πρέπει να περιλαμβάνει κήρυξη του συνόλου των ιστορικών κτισμάτων, σύνταξη ρυμοτομικού σχεδίου, αναθεώρηση και συμπλήρωση του διατάγματος ειδικών όρων δόμησης και ειδικό διάταγμα χρήσεων γης με στόχο την ενίσχυση της κατοικίας.

Τα Παλιά Μανάβικα

Εικόνα 1.1.12 Τα παλιά μανάβικα

Μια από τις παλιές γειτονιές των Τρικάλων είναι και τα Μανάβικα. Η γειτονιά, που αποτελεί τη φυσική συνέχεια του Βαρουσίου. Τα κτίρια είναι όλα κτισμένα με τον ίδιο αρχιτεκτονικό ρυθμό, από συμπαγές τούβλο, ψηλοτάβανα, με πατάρι και μεγάλα ανοίγματα.

Τα Μανάβικα έχουν μια εξελικτική πορεία στη μακρόχρονη ιστορία τους. Τη δεκαετία του 1920 λειτουργούσαν εκεί οι οίκοι ανοχής της πόλης, τα λεγόμενα «στενά», ουζερί και ταβερνάκια. Όταν οι οίκοι ανοχής σταμάτησαν να λειτουργούν, στα κτίρια αυτά άρχισε να λειτουργεί η λαχαναγορά.

Σήμερα πλήρως ανακαινισμένα, στο μεγαλύτερο βαθμό, τα καταστήματα έχουν μετατραπεί σε παραδοσιακές ταβέρνες, εστιατόρια και μπαράκια, διατηρώντας την παραδοσιακή τους μορφή και τη συνέχειά τους στον χρόνο.

Η περιοχή των Μανάβικων αναπτύσσεται γύρω από την Πλατεία Πολυτεχνείου και περιλαμβάνει 36 ολόκληρα οικοδομικά τετράγωνα και τμήμα από άλλα 3, όχι όμως ισομεγέθη όλα μεταξύ τους. Η περιοχή περικλείεται από τις οδούς Στρ. Σαράφη, Αμαλίας, Βασ. Τσιτσάνη, Κλεμανσώ, 28ης Οκτωβρίου, Αθανασίου Διάκου, Νικοτσάρα και Νέλσωνος. Η έκτασή της είναι περίπου 98 στρέμματα και αποτελεί μία ορθογωνική περιοχή, περίπου, 220X440 m.

Πρόκειται για μια περιοχή που είναι ουσιαστικά μια περιοχή λιανικού εμπορίου, με κατά τόπους διαφορετικές χρήσεις. Το δυτικό τμήμα της περιοχής παρουσιάζει μία ανομοιογένεια, όσον αφορά τις χρήσεις. Το λιανικό εμπόριο διακόπτεται από περιοχές κατοικίας, περιοχές με μεγάλη συγκέντρωση αποθηκών και περιοχές με μεγάλο ποσοστό χρήσεων αναψυχής. Επί της οδού Στρ. Σαράφη εμφανίζονται χρήσεις αναψυχής. Στο ανατολικό τμήμα, από την οδό Κονδύλη ως τις οδούς

Χαιροπούλου και Κλεμανσώ, οι χρήσεις εμφανίζονται ομοιογενείς, με επικρατούσα αυτή του λιανικού εμπορίου.

Στα Παλιά Μανάβικα δεν υπάρχει κανένα νομοθετημένο πλαίσιο προστασίας, παρά τις σχετικές διαμορφωμένες προτάσεις για κήρυξη διατηρητέων κτιρίων και για ειδικούς όρους δόμησης και περιορισμούς ανέγερσης νέων κτισμάτων. Κατά την έκδοση οικοδομικών αδειών στην περιοχή, τηρούνται κάποιες από τις υποδείξεις σχετικής μελέτης, που είχε αναθέσει και είχε εγκρίνει το Δημοτικό Συμβούλιο του Δήμου Τρικκαίων, με την υπ' αριθμ. 134/1997 Απόφασή του.

Επιτρέπεται η επισκευή των κτιρίων, κρατώντας το κέλυφος και τη μορφολογία των παραθύρων και πορτών (αναλογία πλάτος/ύψος, καΐτια κ.λ.π.). Όλα αυτά, όμως, άτυπα και με τον κίνδυνο να μην εφαρμοστούν από τους πολίτες.

Από τα ανωτέρω αναγραφόμενα προκύπτει ότι, απαιτείται άμεσα η οριοθέτηση και κήρυξη της περιοχής ως «ευρισκόμενη μέσα στα όρια του ιστορικού τμήματος της πόλης», η κήρυξη του συνόλου των ιστορικών κτισμάτων της και η σύνταξη ειδικού διατάγματος ειδικών όρων δόμησης και χρήσεων γης με στόχο τη διατήρηση της παραδοσιακής εμπορικής δραστηριότητας στα ισόγεια και τη διατήρηση της κατοικίας στους ορόφους.

1.1.4. Έκταση και Πληθυσμός– Πληθυσμιακές Μεταβολές

Στο παρακάτω πίνακα 4 παρουσιάζεται ο μόνιμος πληθυσμός και ο πραγματικός πληθυσμός του Δήμου Τρικκαίων σε επίπεδο Δημοτικών Ενοτήτων και Τοπικών – Δημοτικών Κοινοτήτων, σύμφωνα με την απογραφή της ΕΛ.ΣΤΑΤ. του έτους 2011.

Πίνακας 1.1.4

ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	ΤΟΠΙΚΕΣ – ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ και ΟΙΚΙΣΜΟΙ	ΜΟΝΙΜΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΣΤΙΑΙΩΤΙΔΑΣ	T.K. ΜΕΓΑΛΟΧΩΡΙΟΥ	1490	1.482
	T.K. ΛΟΓΓΟΥ	333	332
	T.K. ΠΑΤΟΥΛΙΑΣ	511	511
	T.K. ΧΡΥΣΑΥΓΗΣ	395	395
	ΣΥΝΟΛΟ Δ. Ε. ΕΣΤΙΑΙΩΤΙΔΑΣ	2.729	2.720
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΛΛΙΔΕΝΔΡΟΥ	T.K. ΒΑΛΤΙΝΟΥ	671	681
	T.K. ΔΕΝΔΡΟΧΩΡΙΟΥ (Δενδροχώρι, Εξάλοφος, Ματσουκιώτικα)	799	806
	T.K. ΚΑΤΩ ΕΛΑΤΗΣ (Κάτω Ελάτη, Αμμουδιά, Μέλιγος)	345	345
	T.K. ΦΩΤΑΔΑΣ	378	376
	ΣΥΝΟΛΟ Δ. Ε. ΚΑΛΛΙΔΕΝΔΡΟΥ	2.193	2.208
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΖΙΑΚΑ	T.K. ΠΡΙΝΟΥΣ (Πρίνος, Ανταλλάξιμα)	569	573
	T.K. ΓΕΝΕΣΙΟΥ	316	315
	T.K. ΓΟΡΓΟΓΥΡΙΟΥ (Γοργογύρι, Δίλοφο)	528	534
	T.K. ΞΥΛΟΠΑΡΟΙΚΟΥ (Ξυλοπάροικο, Κόρη)	238	246
	T.K. ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ	472	477
	ΣΥΝΟΛΟ Δ. Ε. ΚΟΖΙΑΚΑ	2.123	2.145

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ Μ. ΚΑΛΥΒΙΩΝ	Δ.Κ. ΜΕΓΑΛΩΝ ΚΑΛΥΒΙΩΝ	1.849	1.867
	Τ.Κ. ΑΓΙΑΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ	427	438
	Τ.Κ. ΓΛΙΝΟΥΣ	522	519
	ΣΥΝΟΛΟ Δ. Ε. ΜΕΓΑΛΩΝ ΚΑΛΥΒΙΩΝ	2.798	2.824
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΑΛΗΟΚΑΣΤΡΟΥ	Τ.Κ. ΠΑΛΑΙΟΠΥΡΓΟΥ (<i>Παλαιόπυργος, Κοκκόνα</i>)	923	909
	Τ.Κ. ΑΓΡΕΛΙΑΣ (<i>Αγρελιά, Κουμαριά</i>)	184	195
	Τ.Κ. ΑΡΔΑΝΙΟΥ	374	374
	Τ.Κ. ΖΗΛΕΥΤΗΣ	483	484
	Τ.Κ. ΚΡΙΝΙΤΣΑΣ	596	604
	Τ.Κ. ΛΙΟΠΡΑΣΟΥ (<i>Λιόπρασσο, Λαγκαδιά</i>)	172	190
	ΣΥΝΟΛΟ Δ. Ε. ΠΑΛΗΟΚΑΣΤΡΟΥ	2.732	2.756
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΑΡΑΛΗΘΑΙΩΝ	Τ.Κ. ΡΙΖΩΜΑΤΟΣ	917	925
	Τ.Κ. ΕΛΛΗΝΟΚΑΣΤΡΟΥ	149	151
	Τ.Κ. ΠΛΑΤΑΝΟΥ	609	600
	Τ.Κ. ΡΑΞΑΣ (<i>Ράξα, Χαϊδεμένη</i>)	703	695
	Τ.Κ. ΣΠΑΘΑΔΩΝ (<i>Σπαθάδες, Άγιος Νικόλαος</i>)	282	290
	ΣΥΝΟΛΟ Δ. Ε. ΠΑΡΑΛΗΘΑΙΩΝ	2.660	2.661
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΡΙΚΚΑΙΩΝ	Δ.Κ. ΤΡΙΚΚΑΙΩΝ (<i>Τρίκαλα, Άγιοι Απόστολοι, Περδικοράχη</i>)	62.154	61.017
	ΣΥΝΟΛΟ Δ. Ε. ΤΡΙΚΚΑΙΩΝ	62.154	61.017
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΑΛΩΡΕΙΑΣ	Τ.Κ. ΚΕΦΑΛΟΒΡΥΣΟΥ	952	958
	Τ.Κ. ΔΙΑΛΕΚΤΟΥ	680	677
	Τ.Κ. ΔΙΠΟΤΑΜΟΥ (<i>Διπόταμος, Ρόγγια</i>)	373	373
	Τ.Κ. ΜΕΓΑΛΟΥ ΚΕΦΑΛΟΒΡΥΣΟΥ	925	916
	Τ.Κ. ΜΕΓΑΡΧΗΣ (<i>Μεγάρχη, Καλονέρι, Ουρανός</i>)	1.036	1.032
	ΣΥΝΟΛΟ Δ. Ε. ΦΑΛΩΡΕΙΑΣ	3.966	3.956
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΔΗΜΟΥ ΤΡΙΚΚΑΙΩΝ		81.355	80.287

Όπως αναφέρθηκε, ο μόνιμος πληθυσμός του Δήμου Τρικκαίων αντιστοιχεί στο 62% του πληθυσμού της Περιφερειακής Ενότητας Τρικάλων και στο 11% σε επίπεδο Περιφέρειας Θεσσαλίας.

Αντίστοιχα, ο πραγματικός πληθυσμός του Δήμου Τρικκαίων, βάσει της απογραφής της ΕΛ.ΣΤΑΤ. του 2011, ανέρχεται σε 80.287 κατοίκους. Το πληθυσμιακό αυτό μέγεθος του Δήμου Τρικκαίων αντιστοιχεί στο 60,6% σε επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας Τρικάλων και στο 10,98 % σε επίπεδο Περιφέρειας Θεσσαλίας.

Στον επόμενο πίνακα παρουσιάζεται η πληθυσμιακή πυκνότητα του Δήμου Τρικκαίων σε επίπεδο Δημοτικών Ενοτήτων.

Πίνακας 1.1.5

ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	ΜΟΝΙΜΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	ΈΚΤΑΣΗ (σε km²)	ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΗ ΠΥΚΝΟΤΗΤΑ (αριθμός κατοίκων / km²)
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΣΤΙΑΙΩΤΙΔΑΣ	2.729	39,762	68,6
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΛΛΙΔΕΝΔΡΟΥ	2.193	21,833	100,4
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΖΙΑΚΑ	2.123	59,193	35,9
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΕΓΑΛΩΝ ΚΑΛΥΒΙΩΝ	2.798	45,333	61,7
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΑΛΗΟΚΑΣΤΡΟΥ	2.732	197,878	13,8
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΑΡΑΛΗΘΑΙΩΝ	2.660	98,052	27,1
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΡΙΚΚΑΙΩΝ	62.154	70,100	886,6
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΑΛΩΡΕΙΑΣ	3.966	76,329	52,0
ΔΗΜΟΣ ΤΡΙΚΚΑΙΩΝ ΣΥΝΟΛΟ	81.355	608,480	133,7

Από τον πίνακα αυτόν προκύπτει καθαρά ότι η Δημοτική Ενότητα Τρικκαίων είναι μακράν η πλέον πυκνοκατοικημένη περιοχή το Δήμου Τρικκαίων, λόγω του αστικού κέντρο της πόλης των Τρικάλων – η έδρα του Δήμου Τρικκαίων.

Στον επόμενο πίνακα παρουσιάζονται συγκριτικά στοιχεία μεταβολών του μόνιμου πληθυσμού, σε επίπεδο Δήμου Τρικκαίων και των Δημοτικών του Ενοτήτων, καθώς και σε επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας Τρικάλων και Περιφέρειας Θεσσαλίας, βάσει των απογραφών της ΕΛ.ΣΤΑΤ. των ετών 2001, 2001 και 1999.

Πίνακας 1.1.6

ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	ΜΟΝΙΜΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ			% ΜΕΤΑΒΟΛΗ 2001 - 2011	% ΜΕΤΑΒΟΛΗ 1991 - 2001	% ΜΕΤΑΒΟΛΗ 1991 - 2011
	ΑΠΟΓΡΑΦΗ 2011	ΑΠΟΓΡΑΦΗ 2001	ΑΠΟΓΡΑΦΗ 1999			
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΣΤΙΑΙΩΤΙΔΑΣ	2.729	2.927	3.187	-6,76	-8,16	-14,37
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΛΛΙΔΕΝΔΡΟΥ	2.193	2.311	2.694	-5,11	-14,22	-18,60
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΖΙΑΚΑ	2.123	2.503	2.575	-15,18	-2,80	-17,55

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ Μ. ΚΑΛΥΒΙΩΝ	2.798	3.021	3.206	-7,38	-5,77	-12,73
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΑΛΗΟΚΑΣΤΡΟΥ	2.732	3.098	3.345	-11,81	-7,38	-18,33
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΑΡΑΛΗΘΑΙΩΝ	2.660	3.097	3.554	-14,11	-12,86	-25,15
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΡΙΚΚΑΙΩΝ	62.154	57.914	52.034	7,32	11,30	19,45
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΑΛΩΡΕΙΑΣ	3.966	3.946	4.237	0,51	-6,87	-6,40
ΣΥΝΟΛΟ ΔΗΜΟΥ ΤΡΙΚΚΑΙΩΝ	81.355	78.817	74.832	3,22	5,33	8,72
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΡΙΚΑΛΩΝ	131.085	132.689	138.028	-1,21	-3,87	-5,03
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	732.762	740.115	729.268	-0,99	1,49	0,48

Όπως προκύπτει από τον παραπάνω πίνακα, βάσει της απογραφής της ΕΛ.ΣΤΑΤ. του έτους 2001, ο μόνιμος πληθυσμός του Δήμου Τρικκαίων, ανερχόταν σε 78.817 κατοίκους, ο οποίος αντιστοιχούσε στο 59,4% του συνολικού μόνιμου πληθυσμού της Περιφερειακής Ενότητας Τρικάλων και στο 10,6% της Περιφέρειας Θεσσαλίας.

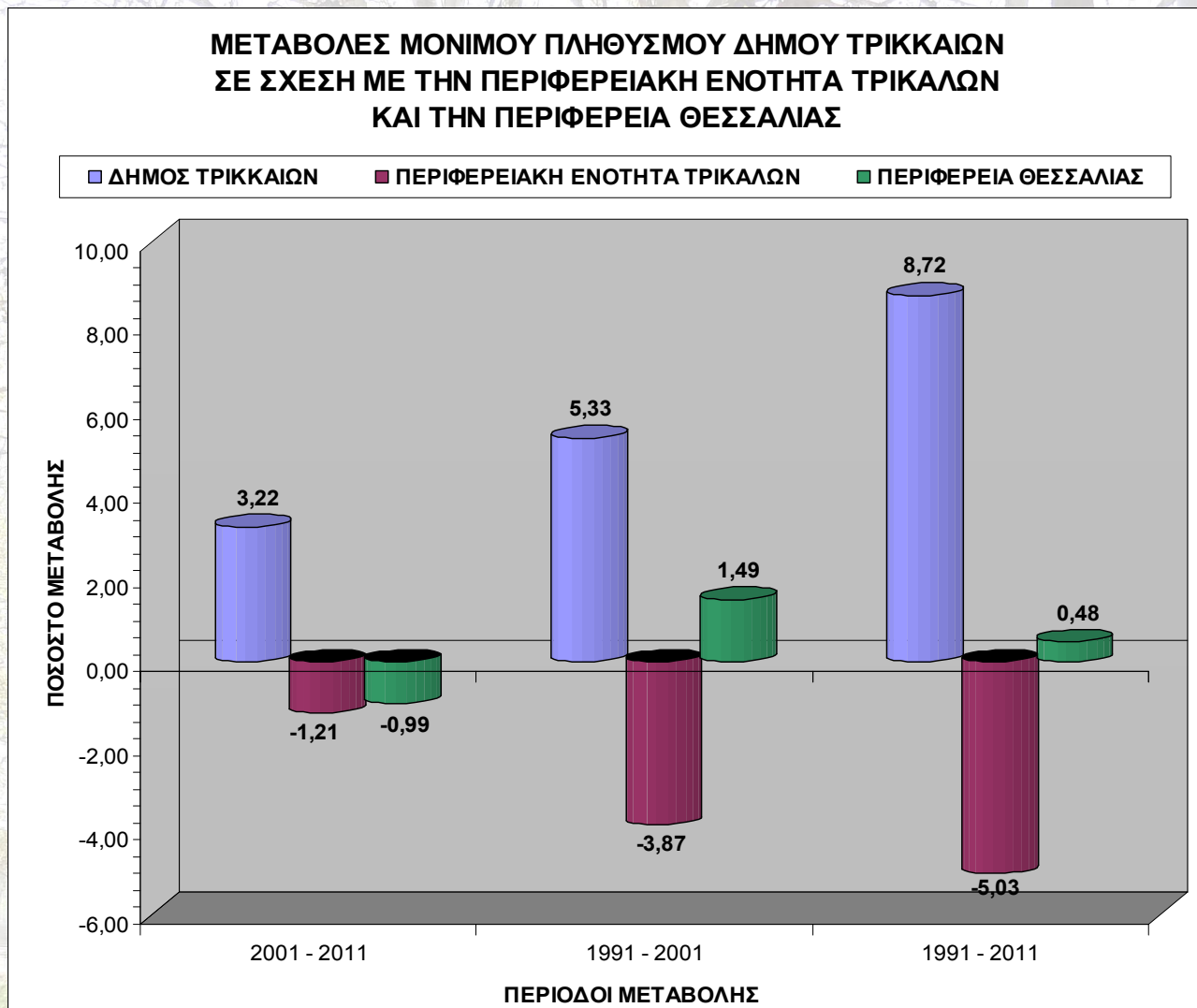
Ομοίως, βάσει της απογραφής της ΕΛ.ΣΤΑΤ. του έτους 1991, ο συνολικός νόμιμος πληθυσμός της περιοχής, ανερχόταν σε 74.832 κατοίκους, και τα αντίστοιχα ποσοστά έναντι του συνολικού πραγματικού πληθυσμού της Περιφερειακής Ενότητας Τρικάλων και της Περιφέρειας Θεσσαλίας ήταν 54,2% και 10,3%.

Η διαχρονική μεταβολή του πληθυσμού μιας γεωγραφικής περιοχής αποτελεί σημαντικό δείκτη της οικονομικής, κοινωνικής και πολιτιστικής κατάστασης ανθρώπων και χώρου.

Σύμφωνα λοιπόν με τα στοιχεία των παραπάνω απογραφών, παρατηρείται κατά την τελευταία εικοσαετία (1991 – 2011) γενικά μια αξιοσημείωτη αύξηση του πληθυσμού του νέου Καλλικρατικού Δήμου Τρικκαίων της τάξης του 8,7%. Η αύξηση αυτή του πληθυσμού του Δήμου Τρικκαίων είναι συνεχόμενη και στις δύο δεκαετίες, 1991 – 2001 και 2001 – 2011. Μάλιστα κατά τη δεκαετία 1991–2001 η αύξηση του μόνιμου πληθυσμού του Δήμου Τρικκαίων ήταν μεγαλύτερη, της τάξης του 5,3%, σε σχέση με την προηγούμενη δεκαετία 2001–2011, όπου η αύξηση ήταν της τάξης του 3,2%.

Αντιθέτως, σε επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας Τρικάλων, στο ίδιο εικοσαετές χρονικό διάστημα παρατηρήθηκε συνεχόμενη μείωση του μόνιμου πληθυσμού της τάξης του 5,03%, η οποία ήταν σαφέστατα πιο έντονη κατά την δεκαετία 1991 – 2001, διάστημα κατά το οποίο η μείωση του μόνιμου πληθυσμού ανήλθε σε ποσοστό 3,9%. Κατά την τελευταία όμως δεκαετία 2001 – 2011 η μείωση του μόνιμου πληθυσμού της Περιφερειακής Ενότητας Τρικάλων ήταν 1,2%. Σε επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας Τρικάλων, κατά την ίδια εικοσαετία (1991 – 2011) παρατηρήθηκε γενικά αύξηση του μόνιμου

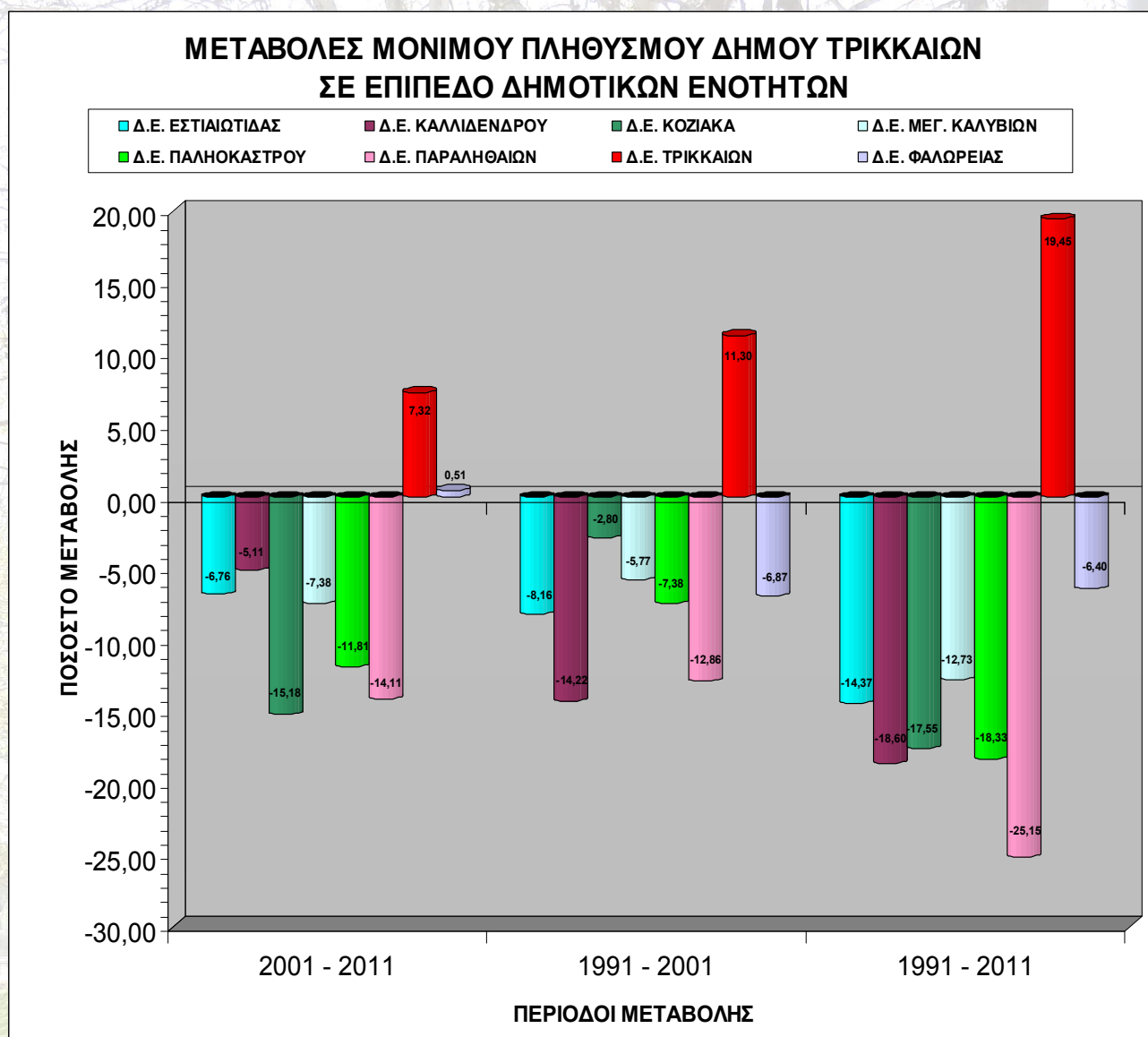
πληθυσμού της τάξης του 0,5%, η οποία ήταν αποτέλεσμα της αύξησης, κατά 1,5% του μόνιμου πληθυσμού της Περιφέρειας Θεσσαλίας στο διάστημα 1991 – 2001 και της μείωσης κατά 1% κατά την τελευταία δεκαετία 2001 – 2011.

Αναλύοντας περαιτέρω τα δεδομένα των απογραφών του πίνακα 6, σε επίπεδο Δημοτικών Ενοτήτων του Δήμου Τρικκαίων, προκύπτει ότι κατά την εικοσαετία 1991 – 2011, με εξαίρεση την Δημοτική Ενότητα Τρικκαίων, όλες οι υπόλοιπες Δημοτικές Ενότητες έχουν υποστεί σημαντική μείωση του πληθυσμού τους, η οποία είναι συνεχιζόμενη και στις δύο περιόδους μεταβολής, δηλαδή κατά τις απογραφικές περιόδους 1991 – 2001 και 2001 – 2011. Σε κάποιες μάλιστα περιπτώσεις, όπως αυτές των Δημοτικών Ενοτήτων Καλλιδένδρου, Κόζακα, Παληοκάστρου και Παραληθαίων, η μείωση του πληθυσμού τους στο διάστημα αυτό ήταν πάνω από 15% και ιδιαίτερα στην Δημοτική Ενότητα Παραληθαίων η μείωση αυτή ήταν της τάξης του 25,15%, όπως φαίνεται και από το παρακάτω διάγραμμα.

Σε επίπεδο Τοπικών – Δημοτικών Κοινοτήτων του Δήμου Τρικκαίων, έντονη μείωση του πληθυσμού τους παρατηρείται σε περιοχές που χαρακτηρίζονται ως ορεινές ή μειονεκτικές (πίνακας 3). Με δεδομένο ότι οι περισσότερες από τις Τοπικές Κοινότητες των παραπάνω αναφερόμενων Δημοτικές

Ενότητες χαρακτηρίζονται ως ορεινές ή μειονεκτικές, εξηγείται το γεγονός της σημαντικής μείωσης του πληθυσμού τους κατά την τελευταία δεκαετία.

Πέρα από την ορεινότητα – μειονεκτικότητα της περιοχής, ένας άλλος παράγοντας που φαίνεται να επηρεάζει της μείωση του πληθυσμού είναι και το πλήθος των μικρών οικισμών των Τοπικών Κοινοτήτων της κάθε Δημοτικής Ενότητας. Για παράδειγμα, η Δημοτική Ενότητα Καλλιδένδρου διαθέτει τοπικές Κοινοότητες με πολλούς μικρούς οικισμούς. Στη διάρκεια της εικοσαετίας 1991 – 2011 ο πληθυσμός των οικισμών αυτών μειώθηκε δραστικά με συνέπεια να μειωθεί και ο μόνιμος πληθυσμός των Τοπικών Κοινοτήτων στις οποίες υπάγονται οι οικισμοί αυτοί. Έτσι, μπορεί να εξηγηθεί το γεγονός του υψηλού ποσοστού μείωσης του μόνιμου πληθυσμού της Δημοτικής Ενότητας Καλλιδένδρου που αναφέρθηκε παραπάνω.

Στην περίπτωση των Δημοτικών Ενοτήτων Εστιαιώτιδας, Μεγάλων Καλυβίων και Φαλώρειας, τα ποσοστά μείωσης του μόνιμου πληθυσμού τους, κατά την τελευταία εικοσαετία 1991 – 2011, ήταν σαφώς μικρότερα. Αυτό, πιθανά μπορεί να εξηγηθεί από το γεγονός της εγγύτητας των περιοχών αυτών

στο αστικό κέντρο της πόλης των Τρικάλων. Λόγω ακριβώς της εγγύτητας αυτής, μέρος του πληθυσμού του Δήμου Τρικκαίων βρίσκεται στην μόνιμη κατοικία του στις Δημοτικές αυτές Ενότητες, γεγονός το οποίο σε κάποιο βαθμό αντισταθμίζει της τάση μείωσης του πληθυσμού τους.

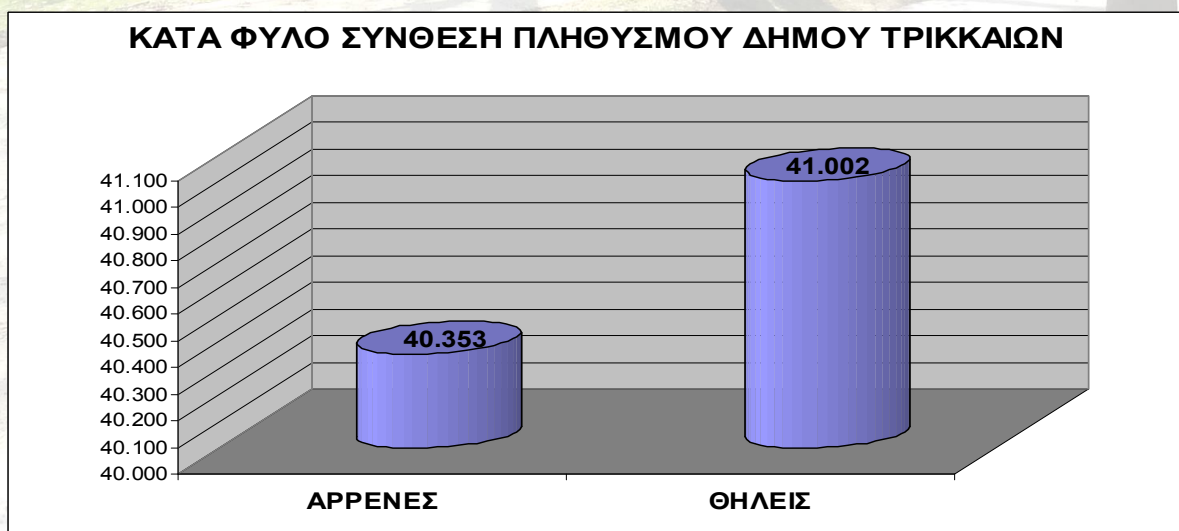
Όμως στην περίπτωση της Δημοτικής Ενότητας Τρικκαίων παρατηρείται συνεχόμενη αύξηση του πληθυσμού κατά την εικοσαετία 1991 – 2011, η οποία ανέρχεται στο ποσοστό του 19,5%. Η αύξηση αυτή του πληθυσμού της Δημοτικής Ενότητας Τρικκαίων ήταν σαφώς εντονότερη κατά τη δεκαετία 1991 – 2001, της τάξης του 11,3%, ενώ κατά την τελευταία δεκαετία 2001 – 2011 η αύξηση του πληθυσμού της ανήλθε στο ποσοστό του 7,3%.

Πρακτικά, όλα τα παραπάνω σχετίζονται με την γενική τάση της μετακίνησης πληθυσμού προς το αστικό κέντρο της πόλης των Τρικάλων και των άλλων μεγάλων αστικών κέντρων της χώρας και την ερήμωση και αποδυνάμωση της υπαίθρου, ιδίως των ορεινών και μειονεκτικών περιοχών, παρά τα ειδικά αναπτυξιακά προγράμματα που εφαρμόστηκαν σε προηγούμενες προγραμματικές περιόδους.

1.1.5. Σύνθεση Πληθυσμού και Δημογραφική Φυσιογνωμία Δήμου Τρικκαίων – Ειδικές Πληθυσμιακές Ομάδες

Στη συνέχεια, για την μελέτη της σύνθεσης και των δημογραφικών χαρακτηριστικών του πληθυσμού του Δήμου Τρικκαίων, χρησιμοποιήθηκαν στοιχεία από την Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛ.ΣΤΑΤ.) που σχετίζονται με τον μόνιμο πληθυσμό του Δήμου Τρικκαίων, ο οποίος, όπως αναφέρθηκε, βάσει της απογραφής του έτους 2011, ανέρχεται στους 81.355 κατοίκους.

Η κατά φύλο σύνθεση του μόνιμου πληθυσμού του Δήμου Τρικκαίων, βάσει της απογραφής του έτους 2011 αποτυπώνεται στο παρακάτω διάγραμμα. Από το διάγραμμα αυτό προκύπτει μια μικρή αριθμητική υπεροχή του γυναικείου φύλου σε σχέση με το άρρεν. Υπολογίζοντας την αναλογία των φύλων επί του μόνιμου πληθυσμού του Δήμου Τρικκαίων παρατηρούμε ότι με βάση τα δεδομένα της απογραφής της ΕΛ.ΣΤΑΤ. του έτους 2011 οι άνδρες αποτελούν το 49,6% του συνολικού πληθυσμού και οι γυναίκες το 50,4%.

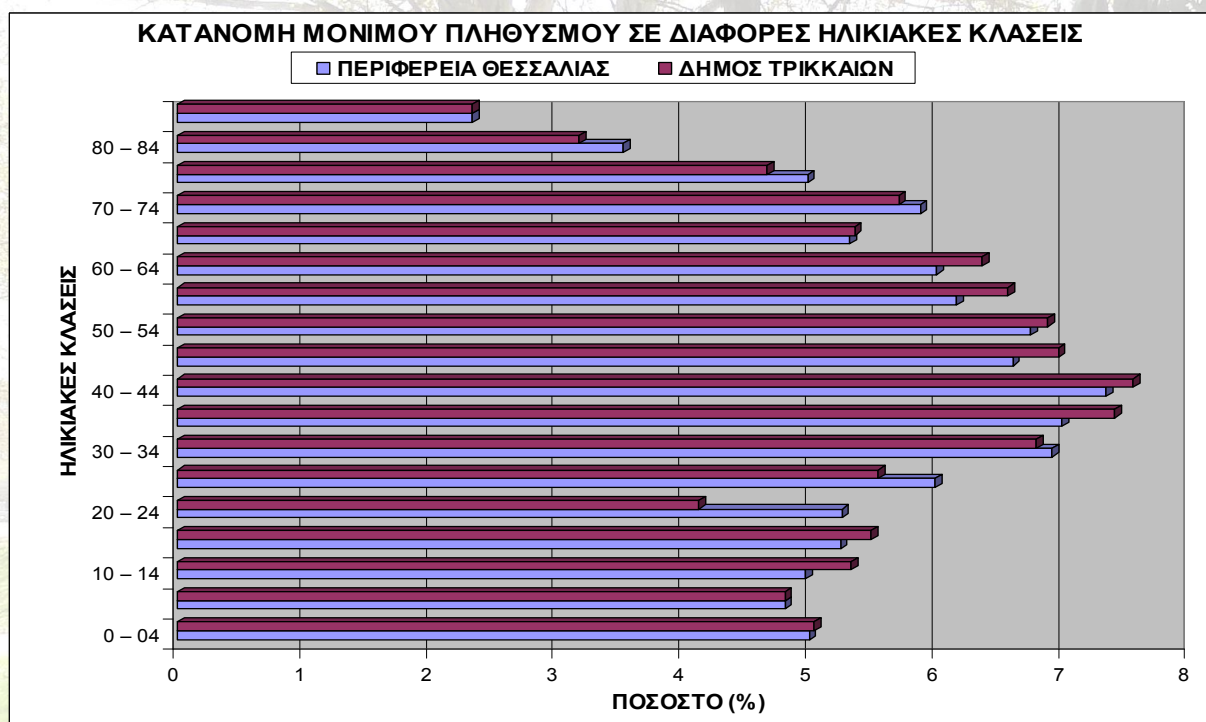
Μικρή επίσης αριθμητική υπεροχή του γυναικείου φύλλου σε σχέση με το άρρεν, σε επίπεδο Δήμου Τρικκαίων, προκύπτει και από τα δεδομένα της απογραφής του έτους 2001. Τα αντίστοιχα ποσοστά είναι 49,3% για τους άρρενες και 50,7 για τις γυναίκες.

Υπεροχή του γυναικείου φύλλου έναντι του αντρικού παρατηρείται και σε επίπεδο Περιφέρειας Θεσσαλίας. Τα αντίστοιχα ποσοστά είναι 49,4% για τους άνδρες και 50,6% για τις γυναίκες.

Γενικά, η κατά ηλικία σύνθεση ενός πληθυσμού μιας περιοχής αποτελεί βασικό χαρακτηριστικό της δομής του και διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην ανάλυση των στοιχείων του πληθυσμιακού δυναμικού της περιοχής αυτής.

Στο επόμενο διάγραμμα γίνεται συγκριτική παρουσίαση της κατανομής του συνόλου του μόνιμου πληθυσμού σε διάφορες, 18 συνολικά ηλικιακές κλάσεις, σε επίπεδο Δήμου Τρικκαίων και Περιφέρειας Θεσσαλίας, βάσει των στοιχείων της απογραφής της ΕΛ.ΣΤΑΤ. του έτους 2011.

Επίσης, στον πίνακα που ακολουθεί, παρουσιάζεται η κατανομή του μόνιμου πληθυσμού της κάθε Δημοτικής Ενότητας του Δήμου Τρικκαίων στις 18 αυτές ηλικιακές κλάσεις, βάσει των στοιχείων της απογραφής της ΕΛ.ΣΤΑΤ. του έτους 2011.

Πίνακας 1.1.7

ΗΛΙΚΙΑΚΕΣ ΚΛΑΣΕΙΣ	ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΤΡΙΚΚΑΙΩΝ								ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΝΟΛΑ ΔΗΜΟΥ ΤΡΙΚΚΑΙΩΝ
	Δ. Ε. ΕΣΠΙΑΣΙΩΤΙΔΑΣ	Δ. Ε. ΚΑΛΙΔΕΝΑΡΙΟΥ	Δ. Ε. ΚΟΖΙΑΚΑ	Δ. Ε. ΜΕΓ. ΚΑΛΥΒΙΩΝ	Δ. Ε. ΠΑΛΗΟΚΑΣΤΡΟΥ	Δ. Ε. ΠΑΡΑΛΗΘΑΙΩΝ	Δ. Ε. ΤΡΙΚΚΑΙΩΝ	Δ. Ε. ΦΑΛΩΡΕΙΑΣ	
0 - 04	85	101	82	108	94	89	3.373	158	4.090
05 - 09	110	86	69	98	103	77	3.203	163	3.909
10 - 14	120	108	124	137	96	92	3.474	174	4.325
15 - 19	143	76	124	126	111	90	3.624	166	4.460

20 – 24	85	75	76	103	74	77	2.731	128	3.349
25 – 29	136	89	92	107	101	114	3.698	174	4.511
30 – 34	136	121	120	143	131	127	4.505	237	5.520
35 – 39	171	141	124	165	172	147	4.808	300	6.028
40 – 44	191	182	128	204	179	121	4.907	229	6.141
45 – 49	198	127	133	187	184	138	4.477	221	5.665
50 – 54	171	121	123	194	157	170	4.380	280	5.596
55 – 59	188	132	148	165	185	187	4.074	260	5.339
60 – 64	183	146	151	193	215	237	3.757	289	5.171
65 – 69	174	192	144	173	187	215	2.990	275	4.350
70 – 74	223	182	164	245	261	226	3.025	309	4.635
75 – 79	206	131	151	201	219	229	2.385	271	3.793
80 – 84	125	97	98	143	145	182	1.600	185	2.575
85 – και άνω	84	86	72	106	118	142	1.143	147	1.898
ΣΥΝΟΛΑ	2.729	2.193	2.123	2.798	2.732	2.660	62.154	3.966	81.355

Από το διάγραμμα της παραπάνω σελίδας προκύπτει ότι η πυραμίδα των ηλικιών, τόσο σε επίπεδο Δήμου Τρικκαίων όσο και σε επίπεδο Περιφέρειας Θεσσαλίας, η οποία φανερώνει τη δημογραφική προοπτική της περιοχής, τείνει να αποκτήσει την μορφή ανεστραμμένου κώνου, πράγμα που σημαίνει ότι ο πληθυσμός του Δήμου Τρικκαίων, όπως και της Περιφέρειας Θεσσαλίας, γενικά βαίνει γηρασκόμενος.

Η μέση ηλικία επί του συνολικού μόνιμου πληθυσμού του Δήμου Τρικκαίων τα 43 έτη, η οποία συμπίπτει απόλυτα με την μέση ηλικία σε επίπεδο Περιφέρειας Θεσσαλίας, ενώ η μέση ηλικία του μόνιμου πληθυσμού της Ελλάδας είναι τα 41,9 έτη.

Επίσης, από την ανάλυση των δεδομένων του πίνακα 7 γίνεται φανερή η **σχέση μεταξύ αστικότητας και ηλικίας**, από την οποία προκύπτει η τάση στις περιοχές της υπαίθρου (αγροτικές περιοχές – Τοπικές Κοινότητες) του Δήμου Τρικκαίων να κατοικούν αναλογικά άτομα μεγαλύτερης ηλικίας σε σχέση με την αστική περιοχή της πόλης των Τρικάλων.

Στη συνέχεια, προκειμένου να προβούμε σε περιγραφή και ανάλυση της δημογραφικής κατάστασης στην περιοχή του Δήμου Τρικκαίων, έγινε επεξεργασία των στοιχείων της απογραφής του πληθυσμού της ΕΛ.ΣΤΑΤ. του έτους 2001 με σκοπό την κατανομή του μόνιμου πληθυσμού του Δήμου Τρικκαίων σε τρεις γενικές κατηγορίες: στον παιδικό πληθυσμό με ηλικία 0 – 14 ετών, στον ενεργό πληθυσμό, που περιλαμβάνει τις ηλικίες από 15-64 ετών και στον συντηρούμενο ή εξαρτώμενο (γεροντικό) που περιλαμβάνει τις ηλικίες από 65 και άνω. Η κατανομή αυτή μας επιτρέπει τον υπολογισμό τριών (3) σημαντικών δημογραφικών δεικτών, τον **Δείκτη Εξάρτησης**³, τον **Δείκτη Γήρανσης**⁴ και τον **Δείκτη Αντικατάστασης**⁵, ώστε να μπορούμε να εξάγουμε κάποια χρήσιμα συμπεράσματα σχετικά με τη δημογραφική φυσιογνωμία της περιοχής του Δήμου Τρικκαίων.

³ Δείκτης Εξάρτησης =
$$\frac{\text{πληθυσμός ηλικιακής κλάσης 0 – 14 ετών} + \text{πληθυσμός ηλικιακής κλάσης 65 και άνω}}{\text{πληθυσμός ηλικιακής κλάσης 15 – 64 ετών}}$$

⁴ Δείκτης Γήρανσης =
$$\frac{\text{πληθυσμός ηλικιακής κλάσης 65 και άνω}}{\text{πληθυσμός ηλικιακής κλάσης 0 – 14 ετών}} \times 100$$

Ο **Δείκτης Εξάρτησης** μας αποκαλύπτει την αναλογία των ατόμων του πληθυσμού μιας περιοχής, που για δημογραφικούς λόγους (λόγω ηλικίας), είναι εξαρτώμενα από τη δραστηριότητα άλλων. Με άλλα λόγια ο Δείκτης Εξάρτησης δείχνει πόσα παιδιά και γέροι (συντηρούμενος ή εξαρτώμενος πληθυσμός) αντιστοιχούν σε 100 άτομα ενεργού πληθυσμού.

Όσο υψηλότερος είναι ο Δείκτης Εξάρτησης τόσο μεγαλύτερο είναι το βάρος που έχει να αντιμετωπίσει ο ενεργός πληθυσμός για τη συντήρηση του εξαρτώμενου πληθυσμού, γεγονός που περιορίζει τις δυνατότητες αποταμίευσης και επένδυσης. Κατά συνέπεια, ο υψηλός Δείκτης Εξάρτησης του πληθυσμού μιας περιοχής θεωρείται ένδειξη μη ικανοποιητικής προοπτικής οικονομικής ανάπτυξης της περιοχής αυτής.

Όπως προκύπτει από τους υπολογισμούς που έγιναν σχετικά με τον Δείκτη Εξάρτησης του μόνιμου πληθυσμού του Δήμου Τρικκαίων, βάσει της απογραφής της ΕΛ.ΣΤΑΤ. του έτους 2011, τα εξαρτώμενα άτομα είναι 57 (0,57 Δείκτης Εξάρτησης).

Βάσει ανάλογων στοιχείων, σε επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας Τρικάλων, Περιφέρειας Θεσσαλίας και χώρας, οι αντίστοιχοι Δείκτες Εξάρτησης είναι 0,64, 0,58 και 0,52.

Βάσει των δεδομένων της προηγούμενης απογραφής της ΕΛ.ΣΤΑΤ. του έτους 2001, οι αντίστοιχοι Δείκτες Εξάρτησης σε επίπεδο Δήμου Τρικκαίων, Περιφερειακής Ενότητας Τρικάλων, Περιφέρειας Θεσσαλίας και χώρας, ήταν 0,51, 0,55, 0,51 και 0,47.

Παρατηρείται δηλαδή ότι, κατά τη δεκαετία 2001 – 2011, ο Δείκτης Εξάρτησης αυξήθηκε σε όλα τα προαναφερόμενα επίπεδα χωρικής οργάνωσης του μόνιμου Πληθυσμού. Πρέπει όμως να επισημανθεί ότι ο Δείκτης Εξάρτησης του μόνιμου πληθυσμού του Δήμου Τρικκαίων είναι σαφώς μικρότερος σε σχέση με αυτόν της Περιφερειακής Ενότητας Τρικάλων και της Περιφέρειας Θεσσαλίας, αλλά μεγαλύτερος απ' αυτόν σε επίπεδο χώρας, πράγμα που σημαίνει ότι στην περιοχή υπάρχουν ακόμη προϋποθέσεις για να τύχουν τα διάφορα προγράμματα κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης της περιοχής ευρείας εφαρμογής και αξιοποίησης.

Ο **Δείκτης Γήρανσης** του πληθυσμού μιας περιοχής γενικά μας επιτρέπει την αποσαφήνιση του επιπέδου γήρανσης στο οποίο έχει φτάσει ο πληθυσμός της περιοχής αυτής. Ειδικότερα, μας δίνει το ποσοστό που αντιπροσωπεύει ο γεροντικός πληθυσμός (άνω των 65 ετών) σε σχέση με τον παιδικό πληθυσμό (0-14 ετών). Όσο μεγαλύτερες είναι οι τιμές του Δείκτη Γήρανσης τόσο υψηλότερο επίπεδο γήρανσης παρουσιάζει η περιοχή. Ο Δείκτης Γήρανσης, αν και αποτελεί έναν από τους σημαντικούς δημογραφικούς δείκτες, δεν είναι σε θέση ωστόσο να διαγράψει από μόνος του την μελλοντική πληθυσμιακή δομή μιας περιοχής.

Από την επεξεργασία των στοιχείων του μόνιμου πληθυσμού, βάσει της απογραφής της ΕΛ.ΣΤΑΤ. του έτους 2011, για την περιοχή του Δήμου Τρικκαίων προκύπτει ότι ο Δείκτης Γήρανσης ανέρχεται στην τιμή 1,40, γεγονός που σημαίνει ότι στα 100 παιδιά αντιστοιχούν 140 ηλικιωμένα άτομα.

Οι Δείκτες Γήρανσης, βάσει αντίστοιχων στοιχείων, σε επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας Τρικάλων, Περιφέρειας Θεσσαλίας και χώρας, είναι 1,81, 1,49 και 1,34.

---

⁵ Δείκτης Αντικατάστασης = $\frac{\text{πληθυσμός ηλικιακής κλάσης 15 – 19 ετών}}{\text{πληθυσμός ηλικιακής κλάσης 65 – 69 ετών}} \times 100$

Βάσει των δεδομένων της προηγούμενης απογραφής της ΕΛ.ΣΤΑΤ. του έτους 2001, οι αντίστοιχοι Δείκτες Γήρανσης σε επίπεδο Δήμου Τρικκαίων, Περιφερειακής Ενότητας Τρικάλων, Περιφέρειας Θεσσαλίας και χώρας, ήταν 1,05, 1,31, 1,15 και 1,10.

Παρατηρείται δηλαδή ότι, κατά τη δεκαετία 2001 – 2011, ο Δείκτης Γήρανσης αυξήθηκε σε όλα τα προαναφερόμενα επίπεδα χωρικής οργάνωσης του μόνιμου Πληθυσμού, πράγμα που καταδεικνύει τη γήρανση του πληθυσμού. Πρέπει όμως να επισημανθεί ότι ο Δείκτης Γήρανσης του μόνιμου πληθυσμού του Δήμου Τρικκαίων είναι σαφώς μικρότερος σε σχέση με αυτόν της Περιφερειακής Ενότητας Τρικάλων και της Περιφέρειας Θεσσαλίας αλλά μεγαλύτερος απ' αυτόν σε επίπεδο χώρας.

Ο **Δείκτης Αντικατάστασης** του πληθυσμού μιας περιοχής γενικά εκφράζει το ποσοστό που αντιπροσωπεύει ο νεανικός πληθυσμός ηλικιακής κλάσης 15-19 ετών σε σχέση με τον ηλικιωμένο πληθυσμό ηλικιακής κλάσης 65-69 ετών. Τιμές Δείκτη Αντικατάστασης του πληθυσμού μιας περιοχής άνω του 100 εκφράζουν υψηλότερο ποσοστό νεανικού πληθυσμού σε σχέση με τον ηλικιωμένο.

Από την επεξεργασία των στοιχείων του μόνιμου πληθυσμού, βάσει της απογραφής της ΕΛ.ΣΤΑΤ. του έτους 2011, για την περιοχή του Δήμου Τρικκαίων προκύπτει ότι ο Δείκτης Αντικατάστασης ανέρχεται στην τιμή 1,03, γεγονός που σημαίνει ότι στα 100 άτομα του ηλικιωμένου πληθυσμού αντιστοιχούν 103 νεανικά άτομα.

Οι Δείκτες Αντικατάστασης, βάσει αντίστοιχων στοιχείων, σε επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας Τρικάλων, Περιφέρειας Θεσσαλίας και χώρας, είναι 0,83, 0,99 και 1,09.

Παρατηρείται δηλαδή ότι ο Δείκτης Αντικατάστασης του μόνιμου πληθυσμού του Δήμου Τρικκαίων είναι σαφώς μεγαλύτερος σε σχέση με αυτόν της Περιφερειακής Ενότητας Τρικάλων και της Περιφέρειας Θεσσαλίας αλλά μικρότερος απ' αυτόν σε επίπεδο χώρας.

Στη συνέχεια, στον πίνακα που ακολουθεί, παρουσιάζονται οι παραπάνω δημογραφικοί δείκτες (Δείκτης Εξάρτησης, Δείκτης Γήρανσης και Δείκτης Αντικατάστασης) σε επίπεδο Δημοτικών Ενοτήτων Δήμου Τρικκαίων, αλλά και σε όλα τα προαναφερόμενα επίπεδα διοικητικής διαίρεσης, βάσει των δεδομένων της τελευταίας απογραφής της ΕΛ.ΣΤΑΤ. του έτους 2011.

Πίνακας 1.1.8

ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΞΑΡΤΗΣΗΣ	ΔΕΙΚΤΗΣ ΓΗΡΑΝΣΗΣ	ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΣΤΙΑΙΩΤΙΔΑΣ	0,70	2,58	0,82
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΛΛΙΔΕΝΔΡΟΥ	0,81	2,33	0,4
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΖΙΑΚΑ	0,74	2,29	0,86
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΕΓΑΛΩΝ ΚΑΛΥΒΙΩΝ	0,76	2,53	0,73
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΑΛΗΟΚΑΣΤΡΟΥ	0,81	3,17	0,59
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΑΡΑΛΛΗΘΑΙΩΝ	0,89	3,85	0,42
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΡΙΚΚΑΙΩΝ	0,52	1,11	1,21
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΑΛΩΡΕΙΑΣ	0,74	2,4	0,6
ΣΥΝΟΛΟ ΔΗΜΟΥ ΤΡΙΚΚΑΙΩΝ	0,57	1,4	1,03

ΠΕΡΙΦ. ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΡΙΚΑΛΩΝ	0,64	1,81	0,83
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	0,58	1,49	0,99
ΧΩΡΑ	0,52	1,34	1,09

Από τη μελέτη του πίνακα 8 εξάγονται πολλά και χρήσιμα συμπεράσματα σχετικά με τη δημογραφική φυσιογνωμία του Δήμου Τρικκαίων, τα οποία πιστοποιούν τα όσα αναφέρθηκαν προηγούμενα.

- Υπάρχει μεγάλη τεράστια απόκλιση, σε όλους του δημογραφικούς δείκτες μεταξύ της Δημοτικής Ενότητας Τρικκαίων και των άλλων Δημοτικών Ενοτήτων της περιοχής. Συγκεκριμένα, η Δημοτική Ενότητα Τρικκαίων παρουσιάζει τον χαμηλότερο Δείκτη Εξάρτησης στην περιοχή (τιμή ίδια με αυτή σε επίπεδο χώρας), τον χαμηλότερο Δείκτη Γήρανσης (τον χαμηλότερο απ' όλα τα επίπεδα διοικητικής οργάνωσης της χώρας που αναφέρονται στον πίνακα 8) και τον υψηλότερο Δείκτη Αντικατάστασης (επίσης τον υψηλότερο απ' όλα τα επίπεδα διοικητικής οργάνωσης της χώρας που αναφέρονται στον πίνακα 8).

Αυτό οφείλεται στο ότι στη Δημοτική Ενότητα Τρικκαίων βρίσκεται το αστικό κέντρο της πόλης των Τρικάλων, όπου είναι συγκεντρωμένος πάνω από τα 3/5 του πληθυσμού της Περιφερειακής Ενότητας, καθώς και στο γεγονός ότι στην πόλη προσφέρονται περισσότερες ευκαιρίες απασχόλησης σε όλους τους τομείς παραγωγής, αλλά και υποδομές εξυπηρέτησης των κατοίκων.

- Οι υπόλοιπες Δημοτικές Ενότητες του Δήμου Τρικκαίων χαρακτηρίζονται γενικά από όχι καλές τιμές των παραπάνω δημογραφικών δεικτών, ιδιαίτερα σε αυτές που οι Τοπικές τους Κοινότητες χαρακτηρίζονται ως ορεινές ή μειονεκτικές περιοχές (π.χ. Παραληθιαίων, Παληοκάστρου), ή που χαρακτηρίζονται από το ότι σ' αυτές υπάγονται πλήθος μικρών οικισμών, σαν συνέπεια της σημαντικής μείωσης του πληθυσμού τους κατά την τελευταία δεκαετία.

Το γεγονός αυτό πιστοποιεί την γήρανση του πληθυσμού στις περιοχές αυτές, καθώς και την τάση εγκατάλειψης της υπαίθρου που παρατηρείται στο ίδιο χρονικό διάστημα. Λόγω της μη ελκυστικότητάς τους,

- Οι Δημοτικές Ενότητες Εστιαιώτιδας, Μεγάλων Καλυβίων και Φαλώρειας, αν και γενικά παρουσιάζουν όχι καλούς δημογραφικούς δείκτες καλές τιμές, ωστόσο οι τιμές τους είναι σχετικά καλύτερες από τις αντίστοιχες των άλλων Δημοτικών Ενοτήτων αλλά σαφώς χειρότερες από τις αντίστοιχες τιμές που αφορούν στη Δημοτική Ενότητα Τρικκαίων.

Η διαπίστωση αυτή έρχεται ως άμεσο αποτέλεσμα του γεγονότος ότι στις συγκεκριμένες αυτές Δημοτικές Ενότητες, που χαρακτηρίζονται από την εγγύτητά τους στην πόλη των Τρικάλων, μέρος του πληθυσμού του Δήμου Τρικκαίων βρίσκει την μόνιμη κατοικία του σ' αυτές, κάτι το οποίο σε κάποιο βαθμό αντισταθμίζει της τάση μείωσης του πληθυσμού τους.

Αυτό είναι κάτι που πρέπει να προσεχθεί ιδιαίτερα κατά τον μεσομακροχρόνιο προγραμματισμό του Δήμου Τρικκαίων, στην κατεύθυνση την ενίσχυσης της παρατηρούμενης αυτής τάσης.

Ένα ακόμη κοινωνικό χαρακτηριστικό της σύνθεσης του μόνιμου πληθυσμού του Δήμου Τρικκαίων είναι αυτό που αφορά στο επίπεδο εκπαίδευσης.

Στο σημείο αυτό πρέπει να διευκρινιστεί πως τα στοιχεία που παρατίθενται στη συνέχεια αφορούν σε άτομα του μόνιμου πληθυσμού του Δήμου Τρικκαίων που έχουν γεννηθεί από το έτος 2014 και προγενέστερα, δηλαδή σε άτομα που θεωρητικά πρέπει να έχουν τελειώσει κάποια βαθμίδα εκπαίδευσης και έχουν εξαχθεί από στοιχεία της απογραφής της ΕΛ.ΣΤΑΤ. του έτους 2011.

Μελετώντας τα στατιστικά αυτά στοιχεία προκύπτει ότι στο Δήμο Τρικκαίων το μεγαλύτερο ποσοστό των κατοίκων, της τάξης του 37,32%, είναι απόφοιτοι δευτεροβάθμιας και μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και ακολουθούν οι απόφοιτοι πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης σε ποσοστό 27,56% και τέλος οι απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, όπου συμπεριλαμβάνονται και οι κάτοχοι διδακτορικών και μεταπτυχιακών τίτλων σπουδών, σε ποσοστό 17,42%.

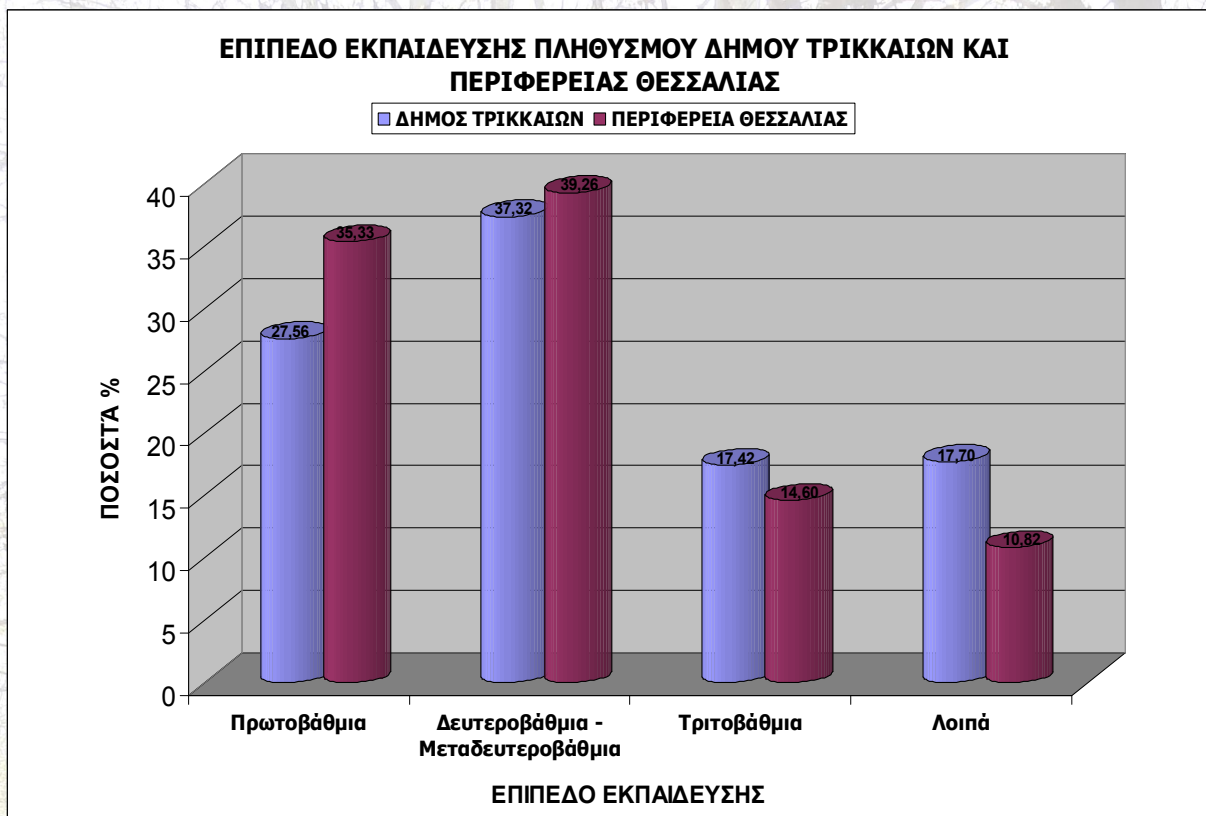
Στο διάγραμμα που ακολουθεί παρουσιάζεται η κατανομή του πληθυσμού του Δήμου Τρικκαίων βάσει του επιπέδου εκπαίδευσης.

Στην κατηγορία λοιπά συμπεριλαμβάνεται το κομμάτι εκείνο του πληθυσμού του Δήμου Τρικκαίων που δεν πήγαν σχολείο ή εγκατέλειψαν το δημοτικό και συνεπώς δεν έχουν περατώσει καμία βαθμίδα της εκπαίδευσης, καθώς και αυτό που για διάφορους λόγους δε γνωρίζει γραφή και ανάγνωση.

Τα παραπάνω ποσοστά κατανομής του πληθυσμού του Δήμου Τρικκαίων ανάλογα με το επίπεδο εκπαίδευσης παρουσιάζουν κάποια αναλογία σε σχέση με αυτά που καταγράφονται σε επίπεδο Περιφέρειας Θεσσαλίας. Έτσι, σε επίπεδο Περιφέρειας Θεσσαλίας οι απόφοιτοι δευτεροβάθμιας και μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης αντιστοιχούν σε ποσοστό 39,26% και ακολουθούν οι απόφοιτοι πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης σε ποσοστό 35,33% και τέλος οι απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, όπου συμπεριλαμβάνονται και οι κάτοχοι διδακτορικών και μεταπτυχιακών τίτλων σπουδών, σε ποσοστό 14,60%.

Στο παρακάτω διάγραμμα παρουσιάζονται συγκριτικά στοιχεία του επιπέδου εκπαίδευσης του μόνιμου πληθυσμού του Δήμου Τρικκαίων και της Περιφέρειας Θεσσαλίας.

Τονίζεται ότι η κατάσταση ήταν διαφορετική για το Δήμο Τρικκαίων βάσει της απογραφής του έτους 2001. Σύμφωνα με τα στοιχεία εκείνα, το μεγαλύτερο ποσοστό του πληθυσμού ήταν απόφοιτοι πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, της τάξης του 31,6% και ακολουθούσαν οι απόφοιτοι δευτεροβάθμιας και μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε ποσοστό 19,1%.

Τέλος, στο σημείο αυτό κρίνεται σκόπιμο να γίνει μία συνοπτική αναφορά στις ειδικές πληθυσμιακές ομάδες που διαβιούν μόνιμα στο Δήμο Τρικκαίων. Με τον όρο ειδικές πληθυσμιακές ομάδες νοούνται τα ειδικά εκείνα κοινωνικά σύνολα του πληθυσμού μιας περιοχής που χρήζουν ειδικής αντιμετώπισης σε όλα τα επίπεδα της κοινωνικοοικονομικής τους ζωής.

Έτσι στην κατηγορία ειδικές πληθυσμιακές ομάδες περιλαμβάνονται οι Ρομά, τα άτομα με αναπηρία (Α.μ.Ε.Α.), οι άστεγοι και οι αλλοδαποί, στους οποίους περιλαμβάνονται και οι νόμιμοι οικονομικοί πρόσφυγες ή μετανάστες.

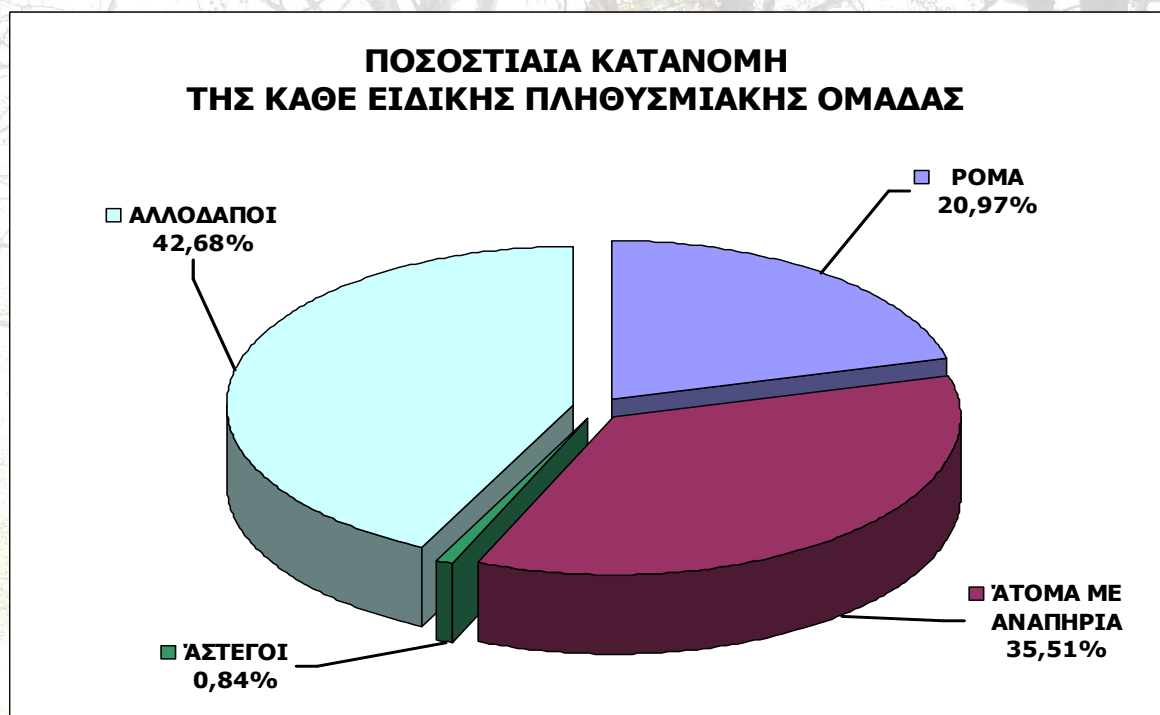
Γενικά, το σύνολο των ατόμων που ανήκουν στις παραπάνω ειδικές πληθυσμιακές ομάδες αντιστοιχεί σε ποσοστό 6,44% επί του συνόλου του μόνιμου πληθυσμού του Δήμου Τρικκαίων.

Αναλυτικότερα, στον επόμενο πίνακα 9 παρουσιάζεται ο αριθμός των ατόμων της κάθε πληθυσμιακής ομάδας και το ποσοστό αυτής επί του συνόλου του μόνιμου πληθυσμού του Δήμου Τρικκαίων και στο επόμενο διάγραμμα η ποσοστιαία κατανομή της κάθε ειδικής πληθυσμιακής ομάδας.

Από τον πίνακα 9 προκύπτει ότι η πολυπληθέστερη ειδική πληθυσμιακή ομάδα είναι αυτή των αλλοδαπών, η οποία αντιστοιχεί σε ποσοστό 2,75% επί του συνόλου του μόνιμου πληθυσμού του Δήμου Τρικκαίων και ακολουθεί αυτή των Α.μ.Ε.Α. με ποσοστό 2,29%.

Πίνακας 1.1.9

ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΤΟΜΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ (%)
ΡΟΜΑ	1.100	1,35
ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ	1.863	2,29
ΆΣΤΕΓΟΙ	44	0,05
ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ	2.239	2,75
ΣΥΝΟΛΟ ΔΗΜΟΥ ΤΡΙΚΚΑΙΩΝ	5.246	6,44

Ο πληθυσμός των ρομά είναι, σχεδόν στο σύνολό του συγκεντρωμένος σε δύο καλά οργανωμένους οικισμούς, έξω από τον συνεκτικό οικιστικό ιστό της πόλης των Τρικάλων και συγκεκριμένα στο Κηπάκι και στον Κόκκινο Πύργο.

Στην ειδική πληθυσμιακή ομάδα των ατόμων με αναπηρία συγκαταλέγονται τα άτομα που κρίθηκαν επιδοματούχοι, βάσει των αντίστοιχων καταστάσεων της Δ/σης Κοινωνικής Μέριμνας και Αλληλεγγύης του Δήμου Τρικκαίων του έτους 2014. Σύμφωνα με τις καταστάσεις αυτές, από τα 1.863 άτομα που ανήκουν στην ειδική αυτή πληθυσμιακή ομάδα τα 867 άτομα λαμβάνουν επίδομα βαριάς αναπηρίας, 347 επίδομα τυφλότητας, 238 λαμβάνουν επίδομα βαριάς αναπηρίας και 115 άτομα λαμβάνουν επίδομα κίνησης. Τα υπόλοιπα άτομα της ειδικής αυτής πληθυσμιακής ομάδας λαμβάνουν διάφορα άλλα επιδόματα.

Μεταξύ των ατόμων που η αρμόδια υπηρεσία του Δήμου Τρικκαίων τους χαρακτηρίζει ως άστεγους, περιλαμβάνονται και τέσσερις (4) αλλοδαποί και επτά (7) συνολικά προστατευόμενα των αστέγων μέλη.

Σε σχέση με το σύνολο των αλλοδαπών που διαβιούν μόνιμα και νόμιμα στο Δήμο Τρικκαίων, οι 1.186 είναι άνδρες και οι 1.053 γυναίκες (στοιχεία από Δ/ση Αλλοδαπών και Μετανάστευσης της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Θεσσαλίας – Στερεάς Ελλάδας). Επίσης από τα στοιχεία αυτά προκύπτει ότι 2.050 άτομα (ποσοστό 91,6%) είναι αλβανικής προέλευσης και ιθαγένειας.

1.1.6. Ο ρόλος του Δήμου Τρικκαίων και της πόλης των Τρικάλων στον ευρύτερο γεωγραφικό χώρο

Η έδρα του Δήμου Τρικκαίων, η πόλη των Τρικάλων, είναι το μεγαλύτερο αστικό κέντρο της Περιφερειακής Ενότητας Τρικάλων και το τρίτο μεγαλύτερο αστικό κέντρο της Περιφέρειας Θεσσαλίας.

Τα Τρίκαλα βρίσκονται στο κέντρο της Περιφερειακής Ενότητας Τρικάλων και απέχουν 330 km από την Αθήνα και 216 km από τη Θεσσαλονίκη. Αντίστοιχα, οι αποστάσεις της πόλης των Τρικάλων από τις άλλες πρωτεύουσες των Νομών της Περιφέρειας Θεσσαλίας είναι: Τρίκαλα – Λάρισα: 62 km, Τρίκαλα – Καρδίτσα 26 km και Τρίκαλα – Βόλος 121 km.

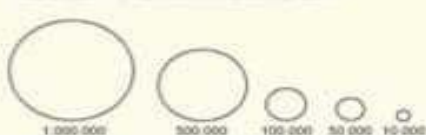
Χάρτης 5: Πύλες - Πόλοι και Άξονες Ανάπτυξης

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

ΠΟΛΟΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

- Μητροπόλεις
- Πρωτεύουσες εθνικοί πόλοι
- Δευτερεύουσες εθνικοί πόλοι
- Λαϊτοί εθνικοί πόλοι

ΙΕΡΑΡΧΙΣΗ ΑΣΤΙΚΩΝ ΚΕΝΤΡΩΝ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟΥΣ ΠΛΗΘΥΣΙΜΟΥΣ 2001

ΑΞΟΝΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

- Κύριοι χερσαίοι άξονες ανάπτυξης
- Θαλάσσιοι άξονες σύνδεσης

ΠΟΛΥΠΟΛΙΚΟ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟ ΝΗΣΙΩΤΙΚΟ ΣΥΜΠΛΕΓΜΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΚΑΙ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ

- Περιοχή νησιωτικού πολυπολικού συμπλέγματος
- Κύριες αναπτυξιακές ενότητες
- Έξοδα: κύριες λειτουργικές συνδέσεις με ηπειρωτική χώρα & Κρήτη

Πηγή: ΕΣΥΕ - Απογραφή 2001

Εικόνα 1.1.13 Χάρτης αξόνων ανάπτυξης της Ελλάδας

Όπως αναφέρεται στο άρθρο 5 του Γενικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης της Χώρας, η έδρα του Δήμου, **τα Τρίκαλα, ως οικιστικό κέντρο 4^{ου} επιπέδου ανήκουν στους Λοιπούς, Εθνικής Σημασίας, Αναπτυξιακούς Πόλους της Χώρας.**

Με δεδομένο, όπως προκύπτει από το 1ο στάδιο της μελέτης με τίτλο *Αξιολόγηση, Αναθεώρηση και Εξειδίκευση Περιφερειακού Σχεδίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Θεσσαλίας*, τη μη ισόρροπη ενδοπεριφερειακή ανάπτυξη μεταξύ ανατολικής και δυτικής Θεσσαλίας, **τα Τρίκαλα αποτελούν και το μεγαλύτερο αστικό κέντρο και σε επίπεδο δυτικής Θεσσαλίας** (Περιφερειακές Ενότητες Τρικάλων και Καρδίτσας). Η έννοια του μεγάλου αστικού κέντρου δεν αντιμετωπίζεται μόνο με πληθυσμιακά κριτήρια, δηλαδή με την έννοια της μεγάλης συγκέντρωσης πληθυσμού σε ένα δομημένο περιβάλλον, αλλά υπό το πρίσμα της συγκέντρωσης παραγωγικών, οικονομικών και πολιτιστικών δραστηριοτήτων.

Επιπλέον, για τον προσδιορισμό της θέσης και του ρόλου του Δήμου Τρικκαίων και ειδικότερα της πόλης των Τρικάλων σε σχέση με τα υπόλοιπα τρία μεγαλύτερα αστικά κέντρα της περιφέρειας Θεσσαλίας (Βόλος, Λάρισα και Καρδίτσα), αλλά και σε εθνικό επίπεδο, χρησιμοποιήθηκαν δύο δείκτες γεωγραφικής θέσης, ο Δείκτης Κεντρικότητας (*gravity index*) και ο Δείκτης Δυναμικού Πληθυσμού (*population potential*).

Ο Δείκτης Κεντρικότητας μετρά τη σχετική θέση μιας περιοχής της χώρας σε σχέση με όλες τις άλλες. Οι τιμές αυτού του δείκτη για κάθε περιοχή επηρεάζονται από τη χρονοαπόστασή της από τις υπόλοιπες. Υψηλές τιμές υποδηλώνουν καλή προσπελασιμότητα και κεντρική θέση σε σχέση με τα μεταφορικά δίκτυα της χώρας, ενώ χαμηλές τιμές υποδηλώνουν χαμηλή προσπελασιμότητα και ενδεχομένως περιμετρική θέση.

Αντίστοιχα, **ο Δείκτης Πληθυσμιακού Δυναμικού** μετρά ταυτόχρονα τη σχετική θέση μιας περιοχής στο χώρο σε σχέση με τις άλλες, καθώς και το σχετικό μέγεθος της αγοράς της (υπολογιζόμενου από τον πληθυσμό της) σε σχέση με τις αγορές των άλλων περιοχών. Περιοχές οι οποίες διαθέτουν μεγάλο μέγεθος και κεντρική θέση έχουν υψηλές τιμές στο δείκτη δυναμικού πληθυσμού. Αντίθετα, περιοχές με μικρά πληθυσμιακά μεγέθη και περιμετρική θέση ή κακή πρόσβαση έχουν χαμηλές τιμές.

Οι τιμές των δεικτών αυτών για τις τέσσερις μεγαλύτερες θεσσαλικές πόλεις σε σχέση με την Αττική που παρουσιάζει την υψηλότερη τιμή, παρουσιάζονται στον ακόλουθο πίνακα 10:

Πίνακας 1.1.10

ΠΟΛΕΙΣ – ΠΕΡΙΟΧΕΣ	ΔΕΙΚΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΟΤΗΤΑΣ		ΔΕΙΚΤΗΣ ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ	
	ΤΙΜΗ	ΘΕΣΗ ΣΤΗ ΧΩΡΑ	ΤΙΜΗ	ΘΕΣΗ ΣΤΗ ΧΩΡΑ
ΤΡΙΚΑΛΑ	102,7	18	73,9	20
ΚΑΡΔΙΤΣΑ	103,9	16	71,4	22
ΒΟΛΟΣ	125,5	11	127,7	8
ΛΑΡΙΣΑ	137,9	7	175,3	5
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	97,1	5	118,1	5
ΑΤΤΙΚΗ	393,4	1	1.433,5	1

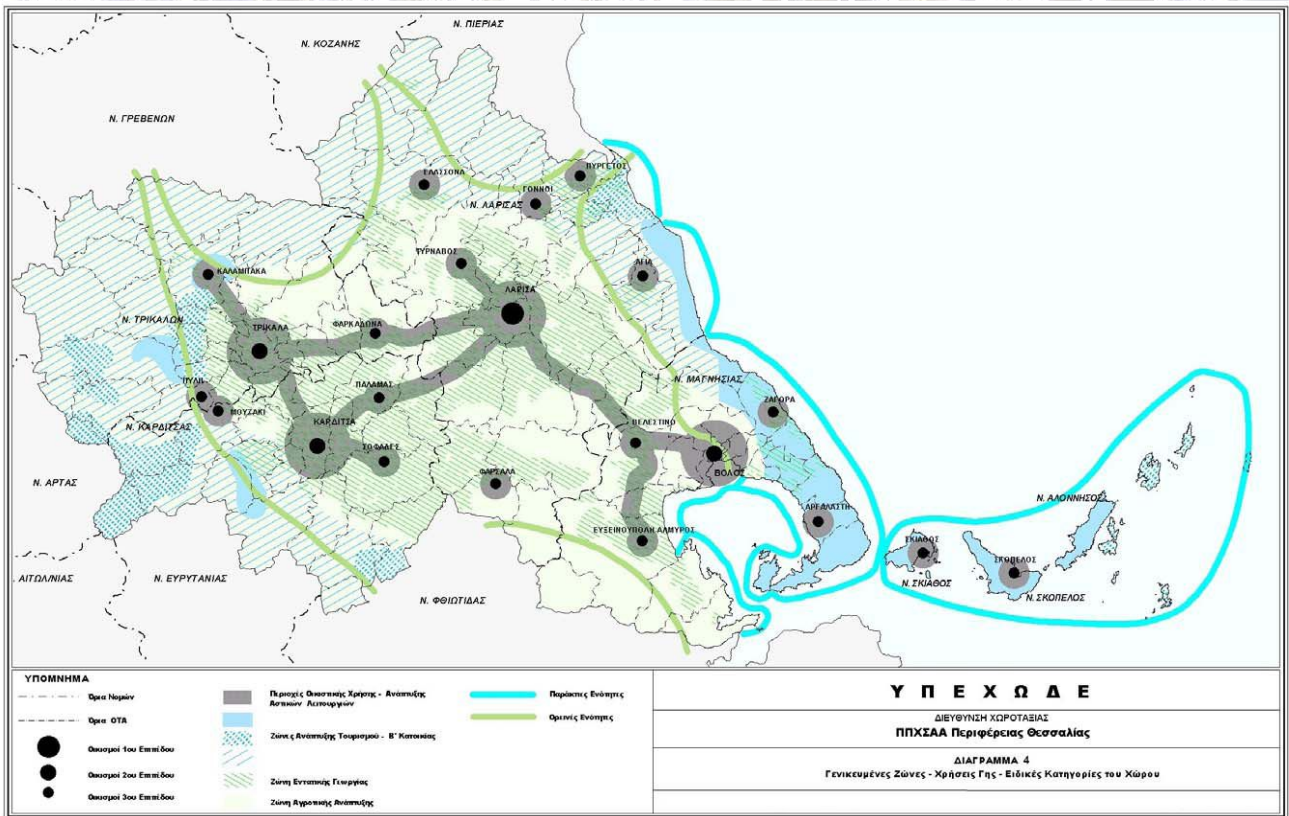
Πηγή Ε.Π. Θεσσαλίας 2007 – 2013

Από το πίνακα αυτό προκύπτει ότι η πόλη των Τρικάλων παρουσιάζει, ως προς τον Δείκτη Κεντρικότητας, την μικρότερη τιμή και ακολουθεί η Καρδίτσα, ενώ ως προς τον Δείκτη πληθυσμιακού Δυναμικού, την μικρότερη τιμή την έχει η πόλη της Καρδίτσας και ακολουθούν τα Τρίκαλα. Πρακτικά, αυτό σημαίνει την ενίσχυση των ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων μεταξύ ανατολικής και δυτικής Θεσσαλίας.

Επίσης, η διεθνής εμπειρία έχει δείξει ότι σε περιόδους κρίσης σαν αυτή που διανύουμε σήμερα, κατά κανόνα αυξάνονται οι ενδοπεριφερειακές ανισότητες, σε βάρος αφενός των πιο αδύναμων περιοχών, και αφετέρου των περιοχών που είναι εξειδικευμένες σε κλάδους που πλήττονται ιδιαίτερα από την κρίση.

Στο πλαίσιο όμως των διατάξεων του Π.Π.Χ.Σ.Α.Α. Θεσσαλίας, το αστικό κέντρο των Τρικάλων χαρακτηρίζεται 2ου επιπέδου, σε περιφερειακό επίπεδο θεώρησης, εξαρτώμενο από την έδρα της περιφέρειας, το αστικό κέντρο της Λάρισας. Κατά συνέπεια, ασκεί λειτουργίες και παρέχει εξυπηρετήσεις ως αστικό κέντρο, ως διοικητικό κέντρο Περιφερειακής Ενότητας, ως κέντρο παροχής υπηρεσιών σε όλους του παραγωγικούς τομείς, ως συγκοινωνιακός κόμβος, ως κέντρο εμπορικής δραστηριότητας και ως τουριστικό κέντρο διεθνούς εμβέλειας (Μετέωρα, Πίνδος).

Επίσης, όπως προκύπτει και από το παρακάτω διάγραμμα, από το αστικό κέντρο της Λάρισας εξαρτώνται οι οικιστικές υποενότητες της Καλαμπάκας, της Πύλης και της Φαρκαδόνας, πέραν της οικιστικής ενότητας στην οποία αναφέρεται άμεσα η πόλη των Τρικάλων και για την οποία η πόλη απαιτείται να ασκεί ρόλους και να διαθέτει λειτουργίες και εξυπηρετήσεις 3ου επιπέδου, με κύριο ρόλο την ανάσχεση της τάσης συγκέντρωσης του πληθυσμού στα μεγαλύτερα αστικά κέντρα.

Εικόνα 1.1.14 Χάρτης οικιστικών ενότητων της Θεσσαλίας

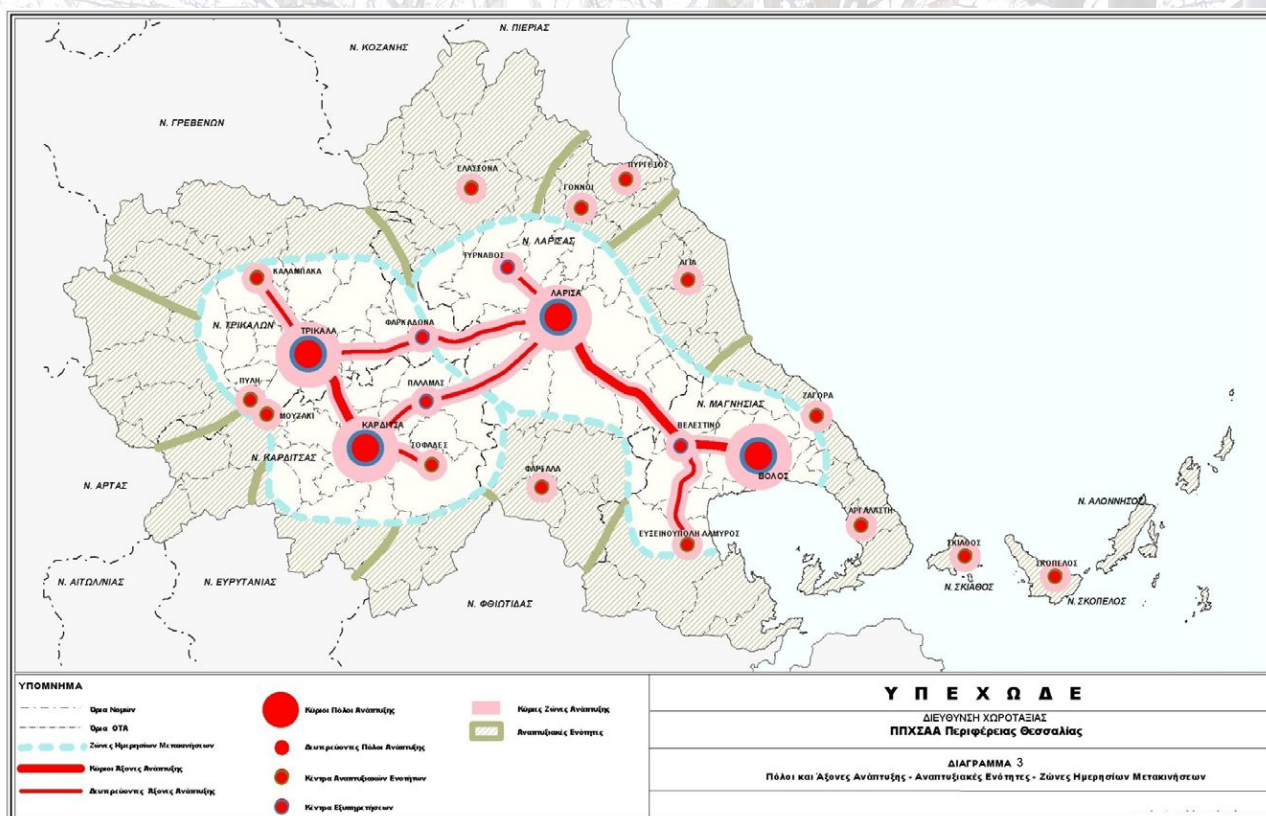
Κατά συνέπεια, η θέση, ο ρόλος και η γενικότερη πορεία ανάπτυξης του Δήμου Τρικκαίων εξαρτάται από τις οικονομικές διασυνδέσεις και αλληλεπιδράσεις με τα άλλα αστικά κέντρα της Περιφέρειας Θεσσαλίας, αλλά και με τους άλλους αναπτυξιακούς πόλους της χώρας ή ακόμα και του εξωτερικού.

Ειδικότερα, σε επίπεδο Περιφέρειας Θεσσαλίας, ο Δήμος Τρικκαίων εξαρτάται από την έδρα της Περιφέρειας, δηλαδή το αστικό κέντρο της Λάρισας, ενώ παράλληλα αναπτύσσει διασυνδέσεις με το αστικό κέντρο της Καρδίτσας σε λογική δίπολου, αντίστοιχου αυτού Λάρισας – Βόλου.

Έτσι, ο Δήμος Τρικκαίων εντάσσεται ταυτόχρονα στον κύριο αστικό δυτικό άξονα ανάπτυξης της Περιφέρειας, δηλαδή στον άξονα Καλαμπάκας – Τρικάλων – Καρδίτσας – Μουζακίου, καθώς και στον δευτερεύοντα άξονα ανάπτυξης Τρικάλων – Φαρκαδόνας – Λάρισας.

Επειδή σύμφωνα με την κατηγοριοποίηση των οικισμών της Περιφέρειας Θεσσαλίας τα Τρίκαλα και η Καρδίτσα, ως διοικητικά κέντρα Περιφερειακών Ενότητων ανήκουν στο ίδιο επίπεδο (το 2^ο), πρέπει από κοινού να αποτελέσουν τη βάση για τη δημιουργία μιας ισχυρής ζώνης ανάπτυξης στη δυτική Θεσσαλία. Κατά συνέπεια, έμφαση θα πρέπει να δοθεί στην ενίσχυση της σύνδεσης και στην δικτύωση των δραστηριοτήτων των περιοχών αυτών.

Η μέχρι σήμερα δεδομένη εμπειρία στην ανάπτυξη διαδημοτικών σχέσεων στον ελληνικό και διεθνή χώρο, καθώς και η στροφή προς τις νέες τεχνολογίες και τις οικονομίες της γνώσης, συνιστούν την αιχμή του δόρατος για την οικοδόμηση μιας εξωστρεφούς οικονομίας, για το σχηματισμό δικτύων συνεργασίας πόλεων και για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και της πόλης των Τρικάλων.

Εικόνα 1.1.15 Χάρτης δικτύωσης περιοχών Θεσσαλίας

Στο πλαίσιο αυτό, αναμφισβήτητα, η αστική ζώνη Καλαμπάκας – Τρικάλων – Καρδίτσας – Μουζακίου μπορεί να αποτελέσει μια ισχυρή αναπτυξιακή ζώνη με ακτινοβολία στο σύνολο του δυτικού τμήματος όχι μόνο της Περιφέρειας Θεσσαλίας αλλά και σε επίπεδο Στερεάς Ελλάδας.

Συμπερασματικά, σε σχέση με τον αναπτυξιακό σχεδιασμό και τις κατευθύνσεις αυτού σε επίπεδο Δήμου Τρικκαίων, κρίνεται σκόπιμο να αναφερθεί πως αυτός οφείλει να υπακούει σε ένα ευρύτερο πλαίσιο αναπτυξιακών κατευθύνσεων που έχει υιοθετηθεί και τηρείται σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.

Κατ’ επέκταση αυτού, σίγουρα ο σχεδιασμός του Δήμου Τρικκαίων πρέπει να γίνεται σε συμφωνία με κάθε αναπτυξιακή προτεραιότητα και άξονα, που έχει αποφασιστεί σε κάθε ανώτερο του τοπικού επιπέδου σχεδιασμού.

Παράλληλα όμως, σε τοπικό επίπεδο, ο Δήμος Τρικκαίων, πρέπει να αξιοποιήσει αυτόν τον κεντρικό αναπτυξιακό σχεδιασμό στην κατεύθυνση της ενίσχυσης της παραγωγής καινοτομίας και της έρευνας και ανάπτυξης, στην προώθηση της επιχειρηματικότητας και τη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, στην ενίσχυση της εξωστρέφειας της τοπικής οικονομίας και της ανταπόκρισης των τοπικών επιχειρήσεων στις ευκαιρίες και τις εξελίξεις του διεθνούς ανταγωνισμού, στις διαδικασίες οικονομικής ολοκλήρωσης των αγορών, στην αξιοποίηση της κοινωνίας της πληροφορίας για την ανάπτυξη και βελτίωση των επιχειρήσεων, στην προώθηση νέων και στη βελτίωση των υφισταμένων παραγωγικών επενδύσεων, διότι όλα τα παραπάνω συνιστούν σημεία κλειδιά για την ανασυγκρότηση τόσο της πόλης των Τρικάλων όσο και του Δήμου Τρικκαίων. αλλά και γενικότερα της δυτικής ζώνης ανάπτυξης της Περιφέρειας Θεσσαλίας.

1.1.7. Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο (Γ.Π.Σ.) του Δήμου Τρικκαίων

Γενικά, σε σχέση με το Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο (Γ.Π.Σ.), ο Δήμος Τρικκαίων σήμερα βρίσκεται στο στάδιο της αναθεώρησής του.

Συγκεκριμένα, τον Αύγουστο του 2007, το Δημοτικό Συμβούλιο Τρικκαίων εγκρίνει την κίνηση της διαδικασίας σύνταξης της μελέτης με τίτλο «*Αναθεώρηση του Γ.Π.Σ. Τρικάλων*». Τον Ιανουάριο του 2008 εγκρίνεται η Α' φάση της αναθεώρησης και δίνεται η εντολή έναρξης της Β' φάσης, η οποία επιμερίζεται σε δύο στάδια, το Β1 και το Β2. Έτσι, αρχίζει, το Β1 στάδιο της Β' φάσης, που ολοκληρώνεται και εγκρίνεται τον Σεπτέμβριο του 2008 και αμέσως μετά ξεκινά το Β2 στάδιο.

Στο Β1 στάδιο της μελέτης παρουσιάστηκε το πρότυπο οικιστικής ανάπτυξης και χωρικής οργάνωσης του Δήμου, σε σχέση με το ευρύτερο περιβάλλον του και προσδιορίστηκαν οι σχέσεις των οικισμών και οι ρόλοι τους στο οικιστικό δίκτυο, καθώς και οι βασικές αρχές οργάνωσης του οικιστικού και περιαστικού χώρου. Επίσης, καθορίστηκαν οι περιοχές ειδικής προστασίας (ΠΕΠ), που δεν προορίζονται για πολεοδόμηση, οι περιοχές περιορισμού ή ελέγχου της δόμησης γύρω από πόλεις και οικισμούς, για τις οποίες απαιτείται έλεγχος και περιορισμός της οικιστικής εξάπλωσης, οι ήδη θεσμοθετημένες περιοχές οικιστικής ανάπτυξης ή προς πολεοδόμηση, οι Περιοχές Ειδικά Ρυθμιζόμενης Πολεοδόμησης (ΠΕΡΠΟ) και οι Ζώνες Ειδικής Ενίσχυσης (ΖΕΕ).

Το εγκεκριμένο Β2 στάδιο της Β' Φάσης στάλθηκε στις αρμόδιες Υπηρεσίες και Φορείς προκειμένου να γνωμοδοτήσουν σχετικά και να συνεχιστεί η διαδικασία έγκρισης της μελέτης. Όμως, επειδή σύμφωνα με τις προδιαγραφές εκπόνησης των μελετών Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου, η τροποποίηση των εγκεκριμένων Ζ.Ο.Ε. δεν περιλαμβάνεται στο αντικείμενο των μελετών αυτών, απαιτείται η σύνταξη μιας ξεχωριστής μελέτης τροποποίησης της Ζ.Ο.Ε. Τρικάλων, η οποία θα πρέπει να υποβληθεί στο αρμόδιο Υπουργείο Παραγωγικής Ανασυγκρότησης προκειμένου να θεσμοθετηθεί ως Προεδρικό Διάταγμα, που θα τροποποιεί το εγκεκριμένο Π.Δ. της ισχύουσας σήμερα Ζ.Ο.Ε. Τρικάλων.

Σε σχέση με την αναθεώρηση του Γ.Π.Σ. του Δήμου Τρικκαίων, οι στόχοι των ρυθμίσεων που προτάθηκαν, όσον αφορά την οργάνωση των χρήσεων γης και την προστασία του περιβάλλοντος, είναι η αειφορική διαχείριση του περιβάλλοντος μέσα από τη βιώσιμη χρήση των φυσικών πόρων, η ισόρροπη και αλληλοϋποστηριζόμενη ανάπτυξη αστικού, περιαστικού και αγροτικού χώρου, η λειτουργικότητα της χωρικής συσχέτισης παραγωγικών ζωνών και ζωνών κατοικίας, με βάση τις ανάγκες καθημερινής μετακίνησης, εργασίας και κατοικίας, η διατήρηση και ανάδειξη της πολιτιστικής αρχιτεκτονικής και ιστορικής κληρονομιάς και η βελτίωση της ποιότητας ζωής στις πόλεις και στην ύπαιθρο.

Χρήσεις γης του πολεοδομικού συγκροτήματος της πόλης των Τρικάλων

Η πόλη των Τρικάλων έχει τη δική της ταυτότητα ρυμοτομικού σχεδίου, που χαρακτηρίζεται από τη διασταύρωση δύο βασικών αξόνων κυκλοφορίας, η οποία σχηματίζεται από τις οδούς Ασκληπιού – Κονδύλη και Λαρίσης - Σαράφη, με τρόπο ώστε να ορίζονται τέσσερα πολεοδομικά τεταρτημόρια. Η

πόλη τέμνεται, από βορρά προς νότο, από τον Ληθαίο και τον Αγιαμονιώτη ποταμό καθώς και από τη σιδηροδρομική γραμμή με αποτέλεσμα, τον πολυκερματισμό της σε χωριστές οντότητες.

Εικόνα 1.1.16 Χάρτης πολεοδομικού συγκροτήματος της πόλης των Τρικάλων

Το σημερινό κέντρο της πόλης των Τρικάλων συγκεντρώνει, σχεδόν, όλες τις δραστηριότητες της πόλης.

Οι λειτουργίες του λιανικού εμπορίου συγκεντρώνονται, κυρίως, πάνω στους βασικούς κυκλοφοριακούς άξονες, πάνω και κάτω από την Πλατεία Πολυτεχνείου (κεντρική πλατεία), δηλαδή στους άξονες Κονδύλη, Ασκληπιού, Βασ. Τσιτσάνη, Στρατηγού Σαράφη, 28^{ης} Οκτωβρίου και στα γύρωθεν οικοδομικά τετράγωνα. Παράλληλα, στην οδό 28^{ης} Οκτωβρίου υφίσταται, μία φορά την εβδομάδα (Δευτέρα), λαϊκή αγορά, με βασικά εμπορεύσιμα είδη ενδυμασίας, διατροφής και οικιακής χρήσης. Τις υπόλοιπες ημέρες της εβδομάδας λειτουργεί, σε μικρότερο εύρος και μόνο με είδη διατροφής.

Στην πόλη των Τρικάλων και επί της οδού Λαρίσης έχει την έδρα της η Σχολή Μονίμων Υπαξιωματικών (Σ.Μ.Υ.) του Ελληνικού Στρατού με μεγάλες κτιριακές εγκαταστάσεις.

Η υγειονομική περιθαλψη καλύπτεται από το σύγχρονο, πλέον, νεόδμητο, Γενικό Νοσοκομείο Τρικάλων, το οποίο βρίσκεται όπισθεν του παλαιού Γενικού Νοσοκομείου Τρικάλων, επί της οδού Αρριανού. Επίσης, εντός της πόλης λειτουργούν οι ιδιωτική κλινική Μπονώτη και το ιδιωτικό μαιευτήριο Τρικάλων Κ. Τσαγκούλη.

Εντός του πολεοδομικού συγκροτήματος Τρικάλων υφίστανται σημαντικές αθλητικές υποδομές, όπως το Δημοτικό Στάδιο Τρικάλων, επί της οδού Κατσιμήδου, το Δημοτικό Κλειστό Γυμναστήριο Κατσιμήδειο, επί της οδού Κατσιμήδου, το Δημοτικό Αθλητικό Κέντρο Πυργετού, το κλειστό γυμναστήριο βαρέων αθλημάτων «Γ. Τσιάντα», στα Σεισμόπληκτα, τα ποδοσφαιρικά γήπεδα της Αγίας Μονής, του Αγίου Οικουμενίου και του Πύργου.

Η σιδηροδρομική γραμμή διέρχεται μέσα από την πόλη των Τρικάλων, όπου χωροθετείται ο ομώνυμος Σιδηροδρομικός Σταθμός. Καθημερινά πραγματοποιούνται δρομολόγια, από και προς Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Καλαμπάκα, Αλεξανδρούπολη (με μετεπιβίβαση), Λάρισα, Βόλο (με μετεπιβίβαση) και Καρδίτσα.

Οικιστική χρήση – Διάσπαρτες αστικές χρήσεις στην ευρύτερη περιοχή της Δημοτικής Ενότητας Τρικάλων

▪ Περιοχές κατοικίας εντός του Γενικού Πολεοδομικού σχεδίου

Οι περιοχές κατοικίας εντός του Γ.Π.Σ. αφορούν στον οικισμό των Τρικάλων και στους τρεις μικρούς οικισμούς, από διανομές του Υπουργείου Γεωργίας, Φλαμούλι, Καρυές και Ριζαριό, οι οποίοι έχουν συμπεριληφθεί μέσα στα όρια του Γ.Π.Σ. Η συνολική περιοχή του Γ.Π.Σ., με οικιστική χρήση, διαιρείται σε 13 Πολεοδομικές Ενότητες και καταλαμβάνει συνολική έκταση 1.104,10 Ha.

▪ Ζώνες Βιομηχανίας – Βιοτεχνίας και Χονδρεμπορίου – Αποθηκών εντός του Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου

Εντός Γ.Π.Σ. έχουν συμπεριληφθεί τέσσερις ζώνες παραγωγικών δραστηριοτήτων, τρεις βιομηχανικού – βιοτεχνικού χαρακτήρα και μία χονδρεμπορίου, παρακείμενες στις εισόδους της πόλης, από και προς Λάρισα, Καρδίτσα και Πύλη. Η συνολική έκταση, που καταλαμβάνουν, είναι 164,03 Ha.

▪ Οικισμοί κάτω των 2000 κατοίκων

Πλην των τριών οικισμών, που έχουν συμπεριληφθεί εντός του Γ.Π.Σ., βόρεια της πόλης των Τρικάλων αναπτύσσονται πέντε οικισμοί, κάτω των 2.000 κατοίκων, συνολικής έκτασης 245,02 Ha, οι οποίοι είναι η Σωτήρα, οι Άγιοι Απόστολοι, η Περδικορράχη, η Λεπτοκαρυά και το Λογγάκι.

▪ Οικισμοί Ο.Ε.Κ.

Κατά διαστήματα ο Ο.Ε.Κ. έχει εκτελέσει οικιστικά προγράμματα στον περιαστικό χώρο της πόλης των Τρικάλων. Ενδεικτικά αναφέρεται η ανέγερση κατοικιών στη Λεπτοκαρυά, εμβαδού 4 Ha, στον Πύργο εμβαδού 3,8 Ha, που ήδη έχει ενσωματωθεί μέσα στην πόλη των Τρικάλων και στη Σωτήρα εμβαδού 6,7 Ha.

Υπήρχε, επίσης, η βούληση (Απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου Τρικκαίων), για δημιουργία νέου συγκροτήματος στους Αγίους Αποστόλους, εμβαδού 6 Ha, αλλά δεν προχώρησε η

έγκριση χωροθέτησης διότι ο συγκεκριμένος χώρος είναι χαρακτηρισμένος ως γεωργική γη υψηλής παραγωγικότητας από την ισχύουσα και θεσμοθετημένη Ζώνη Οικιστικού Ελέγχου (Ζ.Ο.Ε.).

▪ **Εκτός εγκεκριμένου σχεδίου και εκτός εγκεκριμένων ορίων οικισμών περιοχές κατοικίας**

Χαρακτηριστικό της χωρικής δομής του Δήμου αποτελούν οι εκτός σχεδίου και εκτός εγκεκριμένων ορίων οικισμών περιοχές κατοικίας, που εντοπίζονται στις παρυφές του Γ.Π.Σ. της πόλης των Τρικάλων, οι οποίες ταξινομούνται σε δύο κατηγορίες :

- στην εκτός σχεδίου δόμηση και
- στη διάσπαρτη εκτός σχεδίου δόμηση
- Όσον αφορά στην εκτός σχεδίου δόμηση, εντοπίζονται οι εξής περιοχές :
- ο οικισμός Αμπελάκια (δυτικά του οικισμού Αγία Μονή με κατεύθυνση προς Πύλη),
- νότια της Αγίας Μονής, σε επαφή με το εγκεκριμένο Γ.Π.Σ.
- μεταξύ Αγίας Μονής και Κηπακίου Σαραγίων
- βόρεια και δυτικά του οικισμού Φλαμουλίου
- βόρεια του οικισμού Καρυές
- γύρω από το πάρκο του Αγίου Γεωργίου
- στο δέλτα Λαρίσης
- στο λόφο της Ανάληψης
- στο δέλτα Καλαμπάκας και βορειότερα, εκατέρωθεν της οδού Καλαμπάκας
- νότια του Κηπακίου
- δυτικά του οικισμού Πύργου

Όσον αφορά στη διάσπαρτη εκτός σχεδίου δόμηση, εντοπίζονται οι εξής περιοχές :

- η διασταύρωση της οδού Πύλης με τον εξωτερικό δακτύλιο και ανατολικότερα
- η περιοχή μεταξύ Φλαμουλίου και Κηπακίου Σαραγίων
- η περιοχή μεταξύ της σιδηροδρομικής γραμμής και της νέας κοίτης του Ληθαίου ποταμού
- όπισθεν του εργοστασίου γάλακτος και εκατέρωθεν της οδού Καρδίτσης
- η περιοχή μεταξύ Λογγακίου και Μπάρας, κατά μήκος της οδού Ζαβλανίων
- η περιοχή κατά μήκος της οδού προς Κρηνίτσα, βόρεια του Λογγακίου

▪ **Βιομηχανία – Βιοτεχνία – Εμπόριο**

Στον εξωαστικό χώρο του Δήμου Τρικκαίων δεν έχουν εγκατασταθεί νέες βιοτεχνίες και βιομηχανίες, διότι η θεσμοθέτηση της Ζώνης Οικιστικού Ελέγχου (Ζ.Ο.Ε.), το 1990, απαγόρευε την εγκατάστασή τους και όλες οι βιομηχανίες αναπτύχθηκαν εκτός της Ζώνης αυτής. Έτσι, οι περισσότερες μονάδες έχουν συγκεντρωθεί στην Δημοτική Ενότητα Εστιαώτιδας, εκατέρωθεν του οδικού άξονα Τρικάλων – Λάρισας, στη Δημοτική Ενότητα Φαλώρειας, εκατέρωθεν του οδικού άξονα Τρικάλων – Καλαμπάκας και στη Δημοτική Ενότητα Γόμφων, εκατέρωθεν του οδικού άξονα Τρικάλων – Πύλης.

Μεγάλες βιομηχανικές μονάδες, που είχαν ανεγερθεί πριν τη θεσμοθέτηση της Ζ.Ο.Ε. και παραμένουν ακόμα είναι :

- Βιομηχανία Γάλακτος της Ε.Γ.Σ. Τρικάλων, στα όρια του Γ.Π.Σ., επί της οδού Καρδίτσης

- Βιομηχανία Γάλακτος της ΦΑΓΕ, κοντά στον οικισμό των Αγίων Αποστόλων
  - Βιομηχανία Ζωοτροφών της Ε.Γ.Σ. Τρικάλων, στα όρια του Γ.Π.Σ., επί της οδού Καλαμπάκας
  - Βιομηχανία Χαλβάδων και Τυροκομικών αφών Μάτη, στα όρια του Γ.Π.Σ., επί του περιφερειακού Τρικάλων – Καλαμπάκας
  - Βιομηχανία Έτοιμου Σκυροδέματος ΜΠΕΤΟΚΑΤ Α.Ε., στην περιοχή Καραβόπορο
  - Βιομηχανία Έτοιμου Σκυροδέματος ΣΚΥΡΟΔΕΜΑ, στην περιοχή Ριζαριού
  - Κεραμοποιεία Μητσιαδάδη, επί της οδού Λάρισας
  - Πριστήρια ξυλείας Μπάζιου, επί του δρόμου Αγίας Μονής – Φλαμουλιού
  - Πριστήρια ξυλείας Σμιξιώτη, επί του περιφερειακού δρόμου Πυργετού – Αγίας Μονής
  - Πριστήρια ξυλείας Σιούγα, επί του περιφερειακού δρόμου Πυργετού – Αγίας Μονής
- Επίσης, υπάρχουν μικρές μονάδες όπως :

- Ξυλουργεία
- Μηχανουργεία οχημάτων και γεωργικών μηχανημάτων
- Ψυκτικές μονάδες, επαγγελματικά ψυγεία
- Σιδηροκατασκευές
- Ζωοτροφές
- Κατασκευή επίπλων

Μεγάλη συγκέντρωση μιας σειράς επιχειρηματικών μονάδων, εμπορικών και κατασκευαστικών, και ελάχιστων μεταποίησης (μάρμαρα, ξυλουργεία) έχουν συγκεντρωθεί εκατέρωθεν των οδικών αξόνων Τρικάλων – Λάρισας, Τρικάλων – Καλαμπάκας, Τρικάλων – Πύλης και Τρικάλων – Καρδίτσας.

▪ **Εξόρυξη – Λατομεία**

Στην περιοχή της Δημοτικής Ενότητας Τρικάλων δεν παρατηρείται εξορυκτική δραστηριότητα, αφού απουσιάζουν εντελώς μεταλλευτικές μονάδες εξόρυξης. Για την εν λόγω περιοχή δεν υπάρχουν ερευνητικές εργασίες, που να σχετίζονται με την ανεύρεση και εκμετάλλευση ορυκτών πόρων ή μεταλλευτικών κοιτασμάτων.

Υπάρχει ένας εγκαταλελειμμένος χώρος αργιοληψίας, ο οποίος χρησιμοποιείται πλέον ως χώρος διάθεσης των αστικών αποβλήτων του Δήμου.

▪ **Αθλητισμός – Αναψυχή**

Στην εξωαστική περιοχή της Δημοτικής Ενότητας υπάρχουν οι ακόλουθες αθλητικές εγκαταστάσεις :

- ένας οργανωμένος χώρος Ακαδημίας Ποδοσφαίρου, με σύγχρονες εγκαταστάσεις, στην περιοχή Μπαλκούρα της Μπάρας
- Το ποδοσφαιρικό κέντρο της Ε.Π.Σ. Τρικάλων, στη Σωτήρα
- Γήπεδο ποδοσφαίρου στη Λεπτοκαρυά
- Γήπεδο ποδοσφαίρου στη Σωτήρα
- Γήπεδο ποδοσφαίρου στους Αγίους Αποστόλους
- Γήπεδο ποδοσφαίρου στα Σαράγια
- Γήπεδο ποδοσφαίρου στο Φλαμούλι

- Γήπεδο ποδοσφαίρου στο Ριζαριό
- Αθλητικό κέντρο Μπάρας με κλειστό γυμναστήριο, γήπεδα μπάσκετ, βόλεϋ, χάντμπολ, ανοικτά γήπεδα βόλεϋ, μπάσκετ, τένις
- Δημοτικό κολυμβητήριο Μπάρας
- Τ.Ε.Φ.Α.Α. : ποδηλατοδρόμιο, γήπεδα τένις, μπάσκετ
- Το Δημοτικό Αθλητικό Πάρκο του Αγίου Γεωργίου

▪ **Εγκαταστάσεις υγείας**

Ως προς την Υγεία υπάρχουν δύο εκτός σχεδίου ψυχιατρικές κλινικές. Η μία στην περιοχή της Ανάληψης, σε χαρακτηρισμένο χώρο από τη θεσμοθετημένη Ζ.Ο.Ε., ως χώρο «*Φυσικού κάλους*» και η άλλη στο Δέλτα Λαρίσης – Καλαμπάκας, σε χώρο χαρακτηρισμένο ως «*Γεωργική γη*».

▪ **Εγκαταστάσεις εκπαίδευσης**

Ως προς την εκπαίδευση υπάρχει :

- η Πανεπιστημιακή Σχολή των Τ.Ε.Φ.Α.Α., που στεγάζεται, από το 1999, σε ιδιόκτητο συγκρότημα, σύγχρονων εγκαταστάσεων, στον οικισμό Καρυές, σε απόσταση 4 km από το κέντρο της πόλης των Τρικάλων
- το 2^ο Ε.Π.Α.Λ. στον Πύργο
- το 1^ο Ειδικό Σχολείο στις Καρυές
- το Μουσικό Γυμνάσιο – Λύκειο στο Ριζαριό

▪ **Σωφρονιστικά καταστήματα**

Υπάρχουν οι Φυλακές Τρικάλων στη θέση Μπαλκούρα Μπάρας, στα όρια της Δημοτικής Ενότητας Τρικάλων και της Δημοτικής Ενότητας Παλαιοκάστρου.

▪ **Νεκροταφεία**

Υπάρχουν δύο νεκροταφεία εκτός Γ.Π.Σ. :

- το 3^ο νεκροταφείο στην περιοχή των Σαραγίων
- το νεκροταφείο των Ισραηλιτών στην Ανάληψη

Θεσμοθετημένες χρήσεις γης στον εξωαστικό χώρο

Ζώνη Οικιστικού Ελέγχου (Ζ.Ο.Ε.)

Η αρχική Ζ.Ο.Ε. Τρικάλων εγκρίθηκε με το, από 16-6-1990, σχετικό Π.Δ. (ΦΕΚ 363/Δ/13-7-1990). Προβλέπονται πέντε είδη υποζωνών με τα στοιχεία 1, 1α, 1β, 2 και 3 και σε κάθε υποζώνη καθορίζεται όριο κατάτμησης γης, χρήσεις γης και όροι και περιορισμοί δόμησης.

Εικόνα 1.1.17 Ζώνη Οικιστικού Ελέγχου Δημοτικής Ενότητας Τρικκαίων

Στον πιο κάτω παρατιθέμενο πίνακα παρουσιάζονται οι διάφοροι όροι και περιορισμοί σε κάθε είδος υποζώνης εντός της Ζ.Ο.Ε.

Πίνακας 1.1.11

Υποζώνη	Χρήσεις γης	Όροι και περιορισμοί δόμησης		
		Αρτιότητα (στρ)		Λοιποί όροι
		Κανόνας	Παρέκκλιση	
1 (γεωργική γη)	<ul style="list-style-type: none"> - Κατοικίες - Γεωργικές αποθήκες - Θερμοκήπια - Φρέατα - Αντλητικές εγκαταστάσεις - Κτίρια κοινής ωφέλειας 	10	<ul style="list-style-type: none"> α) προϋφιστάμενα της 13-7-1990, 4 στρέμματα β) ελάχιστα όρια αρτιότητας, όπως προκύπτουν από το Π.Δ. 24-5-85 	
1α	<ul style="list-style-type: none"> - Κατοικίες - Γεωργικές αποθήκες - Θερμοκήπια - Φρέατα 	4	Ελάχιστα όρια αρτιότητας, όπως προκύπτουν από το Π.Δ. 24-5-85	

	- Αντλητικές εγκαταστάσεις - Κτίρια κοινής ωφέλειας			
1β	- Πολιτιστικές εγκαταστάσεις - Εγκαταστάσεις αναψυχής - Κτίρια κοινής ωφέλειας	4	Ελάχιστα όρια αρτιότητας, όπως προκύπτουν από το Π.Δ. 24-5-85	α) Μέγιστη συνολική επιφάνεια ορόφων 200 μ ² β) Κατά χρήση, Π.Δ. 6-10-1978 & 24-5-1985
2 (εκτάσεις φυσικής ομορφιάς)	- Εγκαταστάσεις αναψυχής - Κτίρια κοινής ωφέλειας (για πολιτιστικές εγκαταστάσεις και εγκαταστάσεις αναψυχής) - Πολιτιστικές εγκαταστάσεις	10	α) προϋφιστάμενα της 13-7-1990, 4 στρέμματα β) ελάχιστα όρια αρτιότητας, όπως προκύπτουν από το Π.Δ. 24-5-85	α) Μέγιστη συνολική επιφάνεια ορόφων 200 μ ² β) Κατά χρήση, Π.Δ. 6-10-1978 & 24-5-1985
3 (γεωργική γη υψηλής παραγωγικότητας)	- Κατοικίες - Γεωργικές αποθήκες - Αντλητικές εγκαταστάσεις - Θερμοκήπια - Φρέατα	10		Κατά χρήση, Π.Δ. της 24-5-1985

Στις ανωτέρω περιοχές, ο καθορισμός χώρων για ανέγερση κτιρίων κοινής ωφέλειας, όπου αυτό επιτρέπεται, γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 26, του Ν. 1337/83, όπως αυτό ισχύει.

Η περιοχή εντός της Ζ.Ο.Ε. Τρικάλων δεν περιλαμβάνει ολόκληρη την εκτός σχεδίου και εκτός οικισμών περιοχή εντός των ορίων της Δημοτικής Ενότητας Τρικκαίων, καλύπτει, όμως, το μέγιστο τμήμα αυτής.

Με βάση τις ανάγκες, που κατά καιρούς διαπιστώθηκαν, επήλθαν ορισμένες τροποποιήσεις της αρχικής Ζ.Ο.Ε. (ΦΕΚ 1008/Δ/24-8-1993 - ΦΕΚ 1061/Δ/05 - ΦΕΚ 431/Δ/23-5-2006).

Σήμερα, παρατηρούνται αρκετά προβλήματα από τα οποία τα σημαντικότερα περιγράφονται κάτωθι :

- Οι υφιστάμενες χρήσεις κατά μήκος και παρά τον οδικό άξονα προς τα βορειοδυτικά, που οδηγεί προς την Καλαμπάκα, εντός της υποζώνης 1β, όπου επιτρέπονται μόνο πολιτιστικές εγκαταστάσεις και εγκαταστάσεις αναψυχής καθώς και κτίρια κοινής ωφέλειας, παρατηρείται η ύπαρξη βιομηχανικών – βιοτεχνικών εγκαταστάσεων, πρατηρίων υγρών καυσίμων και επιχειρήσεις εμπορίας αυτοκινήτων.
- Ανησυχητική, όμως, είναι η διάσπαρτη δόμηση με κατοικίες εντός της υποζώνης 2, βόρεια του Προφήτη Ηλία και νότια του οικισμού Αμπελάκια, όπου δεν επιτρέπεται η κατοικία αλλά επιτρέπονται μόνον εγκαταστάσεις και κτίρια για πολιτιστικές χρήσεις και αναψυχή.
- Επίσης, στην υποζώνη 2, βόρεια της πόλης και νοτιο – νοτιοανατολικά του οικισμού Τρίκκη υπάρχουν αρκετές κατοικίες, των οποίων τα κτίσματα προορίζονταν, αρχικά, για εγκαταστάσεις αναψυχής αλλά ουδέποτε λειτούργησαν για το σκοπό αυτό.

Τοπικά ρυμοτομικά σχέδια

- Κατά καιρούς έχουν εγκριθεί Τοπικά Ρυμοτομικά Σχέδια για διάφορες χρήσεις κοινωφελούς χαρακτήρα (στη θέση Μπαλκούρα ως χώρος ανέγερσης Φυλακών , « *Τρίκαλα IV – Λεπτοκαρυά*», περιοχή Ριζαριού για τον καθορισμό χώρου εγκαταστάσεων του Υπεραστικού Κ.Τ.Ε.Λ. Ν.

- Τρικάλων, περιοχή Ριζαριού για την ανέγερση Μουσικού Γυμνασίου και Λυκείου, στην περιοχή Σωτήρας, για την ανέγερση
- εργατικών κατοικιών του Ο.Ε.Κ. με την ονομασία «*Τρίκαλα VI*»).

Αδυναμίες – προβλήματα της Δημοτικής Ενότητας Τρικκαίων

Χωρική οργάνωση

- ✓ Πρόβλημα αυθαίρετων οικιστικών συγκεντρώσεων ή και διάσπαρτης αυθαίρετης δόμησης και γενικά δόμησης εκτός σχεδίου.
- ✓ Ο βαθμός της αστικοποίησης της πόλης έχει υπερβεί τις χωρητικότητες του θεσμοθετημένου οικιστικού υποδοχέα, αναφορικά με την κατοικία, δεδομένου μάλιστα ότι, και οι δημογραφικοί ρυθμοί της τελευταίας δεκαετίας έχουν δείξει πως, η πόλη των Τρικάλων, σε αντίθεση με τον Νομό, παρουσιάζει δημογραφική δυναμική.
- ✓ Τάση παραπέρα κεντροποίησης (μεγέθυνσης των κεντρικών λειτουργιών) είναι εμφανής, η δε χρήση της κατοικίας σταδιακά μειώνεται στις περιοχές κέντρου και αντικαθίσταται από το εμπόριο, τα γραφεία, τις υπηρεσίες και τις λοιπές κεντρικές λειτουργίες, με αποτέλεσμα ο θεσμοθετημένος υποδοχέας να μην επαρκεί για την κατοικία και να παρατηρούνται φαινόμενα κορεσμού.
- ✓ Ανεπάρκειες πολεοδομικής οργάνωσης και εξοπλισμού ορισμένων περιστατικών γειτονιών στις οποίες, παρά της τάσεις διάχυσης της αστικής ανάπτυξης στην εκτός σχεδίου ζώνη, εξακολουθούν να υπάρχουν αδόμητα οικόπεδα και μη διανοιγμένοι δρόμοι.
- ✓ Τάσεις παραπέρα ανάπτυξης παραγωγικών δραστηριοτήτων στις εισόδους – πύλες της πόλης των Τρικάλων, με παρόδια εγκατάσταση παρά τις εθνικές οδούς, γεγονός που εκφράζει την έλλειψη διαθεσιμότητας γης για οικονομικές δραστηριότητες μεγάλης κλίμακας μέσα στον πολεοδομημένο οικιστικό πυρήνα της πόλης.
- ✓ Αρνητική παράμετρο αποτελεί η μη υλοποίηση της ζώνης τουρισμού του Γ.Π.Σ., παρότι είναι ισχυρή η προοπτική αναβάθμισης του ρόλου της πόλης ως αστικό κέντρο παροχής ολοκληρωμένων υπηρεσιών στήριξης στον τουριστικό και πολιτιστικό τομέα, λόγω της κεντροβαρικής της ένταξης σε τουριστικά κυκλώματα προς Πίνδο, Καλαμπάκα – Μετέωρα κ.α.
- ✓ Διαπιστώνεται τάση προαστικοποίησης ορισμένων οικισμών π.χ. Φλαμούλι, αλλά και παράλληλη τάση απορρόφησης του πληθυσμού άλλων οικισμών π.χ. Ριζαριό, Άγιοι Απόστολοι, όπου οι δημογραφικοί ρυθμοί είναι φθίνοντες, από την πόλη των Τρικάλων.
- ✓ Ο σημερινός θεσμοθετημένος οικιστικός υποδοχέας της πόλης των Τρικάλων επαρκεί οριακά για την κάλυψη των δεουσών αναγκών των κατοίκων, δεδομένου ότι ένα μέρος του πληθυσμού κατοικεί διάσπαρτα στην εκτός σχεδίου περιοχή, ενώ εξυπηρετείται από την υποδομή της πόλης.

- ✓ Αρνητικό είναι σήμερα το γεγονός ότι, οι ζώνες βιομηχανίας και χονδρεμπορίου δεν έχουν πολεοδομηθεί, όπως επίσης και η περιορισμένη έκταση της ζώνης, που προορίζεται για χονδρεμπόριο – αποθήκες, συγκριτικά με τις αυξημένες ανάγκες της πόλης.

Πολεοδομική δομή, αστική ποιότητα ζωής

- ✓ Μονοκεντρική δομή και διασπορά σημειακών κεντρικών λειτουργιών, χωρίς αυτές να συγκροτούν ενιαίο δίκτυο.
- ✓ Διαπιστώνονται κοινωνικές και χωρικές ανισότητες στον οικιστικό ιστό, οι οποίες αναγνωρίζονται ανάμεσα στο ανατολικό και δυτικό τμήμα της πόλης, στο όριο του παλαιού σχεδίου και ανάμεσα στην πόλη, στα όρια του παλαιού σχεδίου και στη νέα πόλη των επεκτάσεων.
- ✓ Ανισοκατανομή του κοινωνικού εξοπλισμού και του πρασίνου, με βασικές ελλείψεις, κυρίως, στις κεντρικές πυκνοδομημένες γειτονίες περιμετρικά του κέντρου της πόλης και στο κέντρο της πόλης, το οποίο επιπλέον χαρακτηρίζεται από τάση απομείωσης της κατοικίας, φαινόμενο αρνητικό που πρέπει να ανακοπεί.
- ✓ Κίνδυνος υποβάθμισης ζωνών του κέντρου, που εγκαταλείπονται από τους κατοίκους τους ή τους επαγγελματίες, διότι δεν έχουν τις κατάλληλες υποδομές ή την κατάλληλη προσπέλαση.
- ✓ Δομικό πρόβλημα του κέντρου της πόλης αποτελεί η μεγάλη κατάτμηση της ιδιοκτησίας και κατ' επέκταση η δόμηση κτιρίων μικρής κάλυψης, μικρού εμβαδού, επομένως, κατ' όροφο.
- ✓ Αρνητικό είναι το γεγονός ότι, οικισμοί που τείνουν να ενωθούν με τα Τρίκαλα, όπως το Λογγάκι και η Λεπτοκαρυά, και οι οποίοι είναι υποδοχείς οικιστικής ανάπτυξης, είναι οριοθετημένοι και δομούνται, σύμφωνα με τις διατάξεις των οικισμών κάτω των 2.000 κατοίκων, και προκαλώντας ανομοιογένεια δομημένου χώρου καθώς, ειδικά, η Λεπτοκαρυά είναι όμορη με την Τρίκη και από κοινού με το Λογγάκι.
- ✓ Η μη ολοκλήρωση της πολεοδόμησης μέχρι τούδε των ζωνών βιομηχανίας – βιοτεχνίας και χονδρεμπορίου – αποθηκών στις εισόδους – εξόδους της πόλης, με τη μορφή σύγχρονων επιχειρηματικών πάρκων δεν βοηθά στην αναβάθμιση των οικονομικών επενδύσεων στους παραγωγικούς τομείς και στον επιχειρηματικό τομέα.
- ✓ Σημαντικά είναι τα προβλήματα στέγασης, εκπαίδευσης και απασχόλησης των τσιγγάνων του Δήμου, τα οποία χρήζουν άμεσης επίλυσης, αποσκοπώντας στην άρση του κοινωνικού αποκλεισμού και της κοινωνικής και χωρικής περιθωριοποίησης.

- ✓ Το σχήμα του ρυμοτομικού σχεδίου της πόλης των Τρικάλων είναι γενικά ακανόνιστο και δεν προσφέρει τη δυνατότητα περιμετρικών κινήσεων στην πόλη, διατηρώντας μόνον τις ακτινικές διασυνδέσεις περιοχών διά του κέντρου.
- ✓ Οι πρόσφατες οικιστικές επεκτάσεις παρουσιάζουν μια αταξία στον προσανατολισμό, χωρίς συνάρτηση, σε αξονικές ή κυκλικού σχήματος αναπτύξεις, σε να μην υπάρχει σχέδιο πόλης, λόγω της διά του νέου ρυμοτομικού νομιμοποίησης των αυθαιρέτων και διά αυτού των αυθόρμητα δημιουργηθέντων δρόμων και Ο.Τ., όπως προκλήθηκαν από τις παράνομες, συχνά, κατατμήσεις, τις οποίες ακολούθησε στη συνέχεια η αυθαίρετη δόμηση.
- ✓ Κρίνεται αναγκαία δέσμη μέτρων για την αποτελεσματική αντιμετώπιση της λειτουργικής τομής, την οποία συνιστά σήμερα η σιδηροδρομική γραμμή, στο εντός του οικιστικού ιστού τμήμα της, καθώς επίσης και ο ενιαίος σχεδιασμός της λειτουργίας του συστήματος μεταφορών, με ενίσχυση των Μέσων Μαζικής Μεταφοράς, τόσο σε ενδοαστικό, όσο και σε περιφερειακό και υπερτοπικό επίπεδο, με διασύνδεση – ανταπόκριση των δημόσιων μεταφορικών μέσων και με την επαναξιολόγηση της χωροθέτησης των τερματικών σταθμών.

1.2 Περιβάλλον και Ποιότητα ζωής

1.2.1. Φυσικό Σύστημα

Χλωρίδα - Πανίδα - Βιοποικιλότητα

Χλωρίδα

Η χλωρίδα της περιοχής του Δ. Τρικκαίων παρουσιάζει σημαντική ποικιλία .Στην περιοχή έως το υψόμετρο των 300 μ. απαντάται κυρίως η φυτοκοινωνική διάπλαση των *ξηροθερμόβιων αειφύλλων πλατυφύλλων* . Κατά μήκος των καταλήξεων των υδάτινων ρεμάτων, παρατηρείται η φυτοκοινωνική διάπλαση των παραποτάμιων ειδών με κύριο αντιπρόσωπο τον πλάτανο. Η βλάστηση της περιοχής αυτής, παρουσιάζει μια ανομοιογένεια με χαρακτηριστικά υποβαθμισμένης βιοκοινότητας, κυρίως λόγω έντονων ανθρωπογενών επεμβάσεων.Η σχετική μείωση των επεμβάσεων τα τελευταία 10 χρόνια, επέφερε σε μερικά σημεία μία σχετική αύξηση της πυκνότητας βλάστησης και μία αδρομερή ανοδική μεταβατική πορεία προς την βιολογική ισορροπία του χώρου.

Ανερχόμενοι, η περιοχή που καταλαμβάνει την έκταση που περικλείεται μεταξύ του υψομετρικού εύρους των 300 - 900 μ. διαφέρει στην οικολογική και χλωριδική δομή. Διακρίνονται δύο υποζώνες που διαφέρουν μεταξύ τους χλωριστικά, φυσιογνωμικά και οικολογικά. Στη μια υποζώνη, εμφανίζεται σε μεγάλες εκτάσεις το αποτέλεσμα ανθρώπινων επεμβάσεων (βοσκής, πυρκαγιάς, εκχερσώσεων, κ.λπ) και κυριαρχείται από θαμνώνες Πουρναριού με μικρή συμμετοχή Γαύρου ,Φράξου, χλωώδους Δρυός κ.ά.

Η άλλη υποζώνη, καταλαμβάνει τους ξηρότερους σταθμούς και το κυρίαρχο δασοπονικό είδος που απαντάται είναι η πλατύφυλλη Δρυς που συνοδεύεται και από άλλα είδη όπως η χνοώδης και η ευθύφλοια. Η περιοχή που περικλείεται μεταξύ του υψομετρικού εύρους των 900 - 1.200 μ. χαρακτηρίζεται από την κατηγορία των μίξης χαμηλών και υψηλών δασών.Αναλυτικότερα, η περιοχή αυτή ανήκει στην ζώνη δασών Οξιάς, Οξιάς- Ελάτης και ορεινών παραμεσογειακών κωνοφόρων. Έχει τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα, της ψυχρόβιας υγρόφιλης μεσευρωπαϊκής βλάστησης και εδώ διακρίνεται σε μία υποζώνη με κυρίαρχο είδος τη δασική και τη μοισιακή Οξιά.

Πανίδα

Στην ευρύτερη περιοχή του Δ.Τρικκαίων απαντώνται πολλά είδη πτηνών όπως ο σταυραετός,ο βασιλαετός, το σαινι, η πετροπέρδικα , η μπεκάτσα,το τρυγόνι, η τσίχλα, ο μπούφος, κ.α.

Τα ζώα των οικοσυστημάτων της περιοχής, έχουν αναπτύξει ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, που τους επιτρέπουν να επιβιώνουν στις κλιματικές συνθήκες και ιδιαίτερα στην καλοκαιρινή ξηρασία. Σημαντικά θηλαστικά που απαντώνται στην ευρύτερη περιοχή είναι ο σκαντζόχοιρος, η νυφίτσα, η βίδρα, ο λαγός, η αλεπού, ο δασομυξός

Επίσης τα μικρά ρέματα, μόνιμης ροής και οι πηγές των υψιπέδων αποτελούν βιοτόπους αναπαραγωγής των αμφιβίων, εκτός από τα πεδινά τμήματα των κοιτών που προσφέρονται για αρδεύσεις και γεωργία.

Οι ανοικτές βοσκόμενες περιοχές με ώριμα δέντρα είναι κατάλληλες για ερπετά ιδιαίτερα στα τμήματα,

όπου η βλάστηση συντίθεται από άτομα αείφυλλων πλατύφυλλων (μακί). Επίσης οι λιβαδικές εκτάσεις έχουν μεγάλο ενδιαφέρον για την ερπετοπανίδα της περιοχής.

Βιοποικιλότητα οικοσυστημάτων

Αγροτικά οικοσυστήματα-οικότοποι

Τα αγροτικά οικοσυστήματα, αναπτύσσονται σε μεγάλη επιφάνεια κυρίως στις πεδινές εκτάσεις, όπου κυριαρχούν οι αροτραίες μονοετείς καλλιέργειες και σε συγκεκριμένους τόπους δενδρώδεις, οι λοφώδεις εκτάσεις που καταλαμβάνονται κυρίως από δενδρώδεις καλλιέργειες. Η παραποτάμια βλάστηση, κατά μήκος των αρδευτικών καναλιών είναι περιορισμένη και αποτελείται κυρίως από καλάμια, αν και σποραδικά μπορεί να εμφανιστούν κάποια ενδιαφέροντα παρόχθια είδη. Οι ορεινές καλλιεργούμενες εκτάσεις, δημιουργούν συνήθως ένα μωσαϊκό με αγροτικές εκτάσεις, θαμνώδεις εκτάσεις και δασικούς όγκους βελανιδιάς.

Οικοσυστήματα Χορτολιβαδικών εκτάσεων (λειμώνες και βοσκότοποι)

Οι χορτολιβαδικές εκτάσεις, οι λειμώνες και οι βοσκότοποι είναι ανοιχτές περιοχές όπου κυριαρχούν βότανα, χορτάρια, γεώφυτα, αραιά διασκορπισμένα δέντρα και θάμνοι που εμφανίζονται σε ανοίγματα δασών και εγκαταλειμμένες αρόσιμες εκτάσεις. Οι υγροί λειμώνες είναι διάσπαρτοι στα ανοίγματα των δασών. Οι ξηρότεροι λειμώνες, τα ξέφωτα δασών και οι βοσκότοποι διαθέτουν πλούσια χλωρίδα που αποτελείται από ολοετή βότανα, γεώφυτα και χόρτα και κυρίως διατίθενται

Δάση

Στην περιοχή του Δήμου Τρικκαίων υπάρχουν δάση στις ανατολικές κλίτινες του όρους Κόζακα με αρκετά είδη κωνοφόρων και πλατύφυλλων δασικών ειδών. Εκτάσεις με δασικά είδη δένδρων (οξυές βελανιδιές κ.α.) καθώς και μεταβατικές δασώδεις-θαμνώδεις εκτάσεις με ενδιάμεση ποώδη βλάστηση υπάρχουν επίσης στα ορεινά βορειοανατολικά τμήματα του Δήμου (δάσος ευρύτερης περιοχής Αγριελιάς).

Στον αστικό ιστό της πόλης των Τρικάλων υπάρχει το αισθητικό δάσος Προφήτη Ηλία και Κάστρου συνολικής έκτασης 280 στρεμμάτων. Πρόκειται για δύο ανεξάρτητους λόφους που αποτελούν νοτιότερες απολήξεις του ορεινού συγκροτήματος των Αντιχασίων, παρουσιάζει μικτή δασοπονική σύνθεση, βρίσκεται υπό τη διαχείριση του Δ. Τρικκαίων και έχει κηρυχθεί σαν τοπίο ιδιαίτερου φυσικού κάλους.

Σύμφωνα με στοιχεία του Δασαρχείου Τρικάλων, στην περιοχή του Δήμου Τρικκαίων προστατεύονται από τη δασική νομοθεσία, οι δασικές εκτάσεις του Όρους Κόζακα, οι δασικές εκτάσεις στην περιοχή της Αγριελιάς, η δασική έκταση 55 περίπου στρεμμάτων στη Περδικορράχη καθώς και όλες οι κηρυχθείσες (μετά από σχετική εισήγηση της Δ/σης Δασών Νομού Τρικάλων και απόφαση Νομάρχη Τρικάλων) αναδασωτέες εκτάσεις του Δήμου Τρικκαίων (Άλσος του Προφήτη Ηλία κ.α.).

Αναδασωτέες εκτάσεις

Με αποφάσεις του Υπ. Γεωργίας, της ΓΓΑΔΘΣΕ, του Περ/κού Δ/ντού Δασών Τρικάλων και του Νομάρχη Τρικάλων κηρύχθηκαν αναδασωτέες και περιφράχθηκαν οι παρακάτω εκτάσεις :

- των «ΑΗΛΙΑΣ» και «ΚΑΣΤΡΟΝ» στην πόλη των Τρικάλων
- στη δασική θέση «Προφήτης Ηλίας» και «Ισραηλινό Νεκροταφείο»
- στη δασική θέση «Ανάληψη»
- στη θέση «Φτιλιάδια Παλαιοσαμαρίνας» του Δ.Δ Παληοκάστρου του Δήμου Τρικκαίων
- στη θέση «Ανήλιο Παλαιο-σαμαρίνας» του Δ.Δ Παληοκάστρου του Δήμου Τρικκαίων
- στη θέση «Ανήλιο Παλαιο-σαμαρίνας» του Δ.Δ Παληοκάστρου του Δήμου Τρικκαίων
- στις θέσεις «Σκάλα, Κρανιές, Συκιά, Καστρί, Καμίνια, Μάρμαρο Παλιοστρούγκες, Λιάμη Γκρέκι» περιφέρειας της κοινότητας Λιοπράσου και Ελληνοκάστρου
- στις θέσεις «Γαβρωτό Κακό κλαδί» περιφέρειας των κοινοτήτων Αγρελιάς & Κουμαριάς
- στις θέσεις «Μαντρί-Μπαλούμα-Πλατανάκος» περιφέρειας της κοινότητας Ελληνοκάστρου
- στη θέση «Ζωνάρι» της Δ.Δ Χρυσουγής του Δήμου Εστιαιώτιδας,

Το σύνολο όλης της έκτασης με δασική μορφή για τον Δήμο Τρικκαίων ανέρχεται σε 121,28km², σύμφωνα με την μελέτη καταγραφής, αξιοποίησης & διαχείρισης των δασικών εκτάσεων του Δ. Τρικκαίων (ΟΙΚΟΔΑΣΟΣ ΕΠΕ 2014).

Μια σημαντική ταξινόμηση που μπορεί να γίνει στην συνολική έκταση με δασική μορφή σχετίζεται με τη δυνατότητα ή μη παραγωγής δασικών προϊόντων. Με το κριτήριο αυτό οι εκτάσεις δασικής μορφής μπορούν να χωριστούν σε παραγωγικές και μη παραγωγικές. Οι παραγωγικές δασικές εκτάσεις του Δήμου Τρικκαίων είναι αυτή του δάσους της Αγρελιάς-Κουμαριάς και αυτή του δάσους Πρίνους.

Το δάσος Αγρελιάς –Κουμαριάς, συνολικής έκτασης 47720,90 στρεμ, διαχειρίζεται ορθολογικά και διαχρονικά από το 1950 έως σήμερα, βάση εγκεκριμένων διαχειριστικών μελετών και παράγονται ετησίως προϊόντα τεχνικής ξυλείας οξυάς & καυσοξύλων δρυός, τα οποία διατίθενται στο εμπόριο, από τα νομικά ή φυσικά πρόσωπα που αναλαμβάνουν μετά από διαγωνισμό την υλοτομία των συστάδων ή τμημάτων.

Το δάσος Πρίνους, συνολικής έκτασης 9.700 στρεμ τέθηκε σε κανονική δασοπονική διαχείριση πρώτη φορά το 1997, αφού συντάχθηκε και εγκρίθηκε το 1999 ανάλογα η Διαχειριστική μελέτη για την περίοδο 1999-2004, με υλοτομίες και στα δύο τμήματα του δάσους. Πέραν αυτής της διαλείπουσας διαχείρισης, δεν συντάχθηκε νέα διαχειριστική μελέτη μετά το 2004 ώστε να επιτευχθεί η κάρπωση και η διαχρονική εφαρμογή μέτρων αειφορικής διαχείρισης. Η σημερινή μορφή του δάσους είναι σχετικά διαφορετική από την διασπορά της βλάστησης αφού παρατηρείται αύξηση της εξάπλωσης της δρυός και των αειφύλλων πλατυφύλλων και σε εκτάσεις που στην προηγούμενη διαχειριστική κρίθηκαν ως μη εκμεταλλεύσιμες. Είναι συνεπώς σκόπιμη η διαχείρισή του με οργανωμένο σχέδιο, ώστε να αποδίδει τόσο ως οικονομική μονάδα όσο και ως οικοσύστημα.

Περιοχές προστασίας

Θεσμοθετημένες περιοχές προστασίας

Στην Ελλάδα, φυσικές περιοχές αναγνωρίζονται ως προστατευόμενες, είτε μέσω του χαρακτηρισμού τους με βάση την ισχύουσα εθνική νομοθεσία, είτε με την κατοχύρωσή τους στο πλαίσιο διεθνών συμβάσεων, τις οποίες έχει κυρώσει η χώρα και διεθνών ή ευρωπαϊκών πρωτοβουλιών. Με τον πρόσφατο Νόμο για τη βιοποικιλότητα (Ν. 3937/2011, ΦΕΚ 60/Α/31-3-2011), οι κατηγορίες προστατευόμενων περιοχών έχουν ως εξής :

- Περιοχή Απόλυτης Προστασίας της Φύσης
- Περιοχή Προστασίας της Φύσης
- Φυσικό Πάρκο και ειδικότερα Εθνικό Πάρκο ή Περιφερειακό Πάρκο
- Περιοχή Προστασίας Οικοτόπων και Ειδών και ειδικότερα Ζώνη Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ) ή Ειδική Ζώνη Διατήρησης (ΕΖΔ) ή Καταφύγιο Άγριας Ζωής ή συνδυασμός αυτών
- Προστατευόμενο Τοπίο και Στοιχείο Τοπίου ή Προστατευόμενος Φυσικός Σχηματισμός
- Μικροί νησιώτικοι υγρότοποι (ΦΕΚ 229/ΑΑΠΘ/19-6-2012 κατ' εφαρμογή του άρθρου 13 του Ν. 3937/2011)

Στον Δήμο Τρικκαίων δεν εντοπίζονται περιοχές απόλυτης προστασίας της φύσης, προστασίας της φύσης και φυσικά πάρκα.

Εντοπίζονται δύο ΕΖΔ (προστατευόμενες περιοχές, που περιέχονται στον κατάλογο Natura 2000), όπως φαίνεται στον παρακάτω πίνακα και χάρτη

Κωδικός	Ονομασία	Κατηγορία θεσμοθέτησης
GR 1440002	ΚΕΡΚΕΤΙΟ ΟΡΟΣ (ΚΟΖΙΑΚΑΣ)	ΕΖΔ
GR 1440003	ΑΝΤΙΧΑΣΙΑ ΟΡΗ – ΜΕΤΕΩΡΑ	ΕΖΔ

Πίνακας 1.2.1 Ειδικές Ζώνες Διατήρησης (ΕΖΔ) στην περιοχή του Δήμου Τρικκαίων

Εικόνα 1.2.1 Ειδικές Ζώνες Διατήρησης (ΕΖΑ) στην περιοχή του Δήμου Τρικκαίων

Επίσης εντοπίζονται δύο ΖΕΠ (προστατευόμενες περιοχές, που περιέχονται στον κατάλογο Natura 2000 και επικεντρώνονται στην προστασία της ορνιθοπανίδας), όπως φαίνεται στον παρακάτω πίνακα και χάρτη.

Πίνακας 1.2.2 Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ) στην περιοχή του Δήμου Τρικκαίων

Κωδικός	Όνομασία	Κατηγορία θεσμοθέτησης
GR 1440006	ΚΕΡΚΕΤΙΟ ΟΡΟΣ (ΚΟΖΙΑΚΑΣ)	ΖΕΠ
GR 1440005	ΑΝΤΙΧΑΣΙΑ ΟΡΗ – ΜΕΤΕΩΡΑ	ΖΕΠ

Εικόνα 1.2.2 Περιοχές Προστασίας Οικοτόπων και Ειδών (ΖΕΠ) της περιοχής Δήμου Τρικκαίων

ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΝΑ ΠΕΡΙΟΧΗ

GR1440002 – GR1440006 (SPA – SCI) ΚΕΡΚΕΤΙΟ ΟΡΟΣ – ΚΟΖΙΑΚΑΣ

Το Κερκέτιο όρος (Κόζιακας) είναι ένα βουνό, στο αριστερό άκρο της κεντρικής Πίνδου, με γυμνές και βραχώδεις ράχες και κορυφές, αλλά και με δάση ελάτης και ανοικτά δασωμένα φαράγγια. Η βλάστηση της περιοχής περιλαμβάνει φρύγανα, ξηρά ασβεστολιθικά λιβάδια, ξηρά πυριτικά λιβάδια, δάση με *Quercus frainetto* και δάση κωνοφόρων. Οι δύο περιοχές επικαλύπτονται και καταλαμβάνουν στον Δήμο Τρικκαίων α) η GR1440002 έκταση 10.280 Ha και β) η GR1440005 έκταση 6.900 Ha.

Το βουνό έχει χαρακτηριστεί ως Σημαντική Περιοχή για τα Πουλιά (IBA), για τα μεγάλα αρπακτικά πτηνά και διατηρεί μεγάλους πληθυσμούς αρπακτικών, κυρίως γύπες. Οι σημαντικοί πληθυσμοί θηλαστικών, που απαντώνται στην περιοχή είναι εν μέρει αποτέλεσμα της διαχείρισης της περιοχής ως καταφύγιο θηραμάτων και ως ελεγχόμενης κυνηγετικής περιοχής. Τα ζώα εκτρέφονται και προστατεύονται από φυσικές και ανθρώπινες απειλές. Επιπρόσθετα, έχουν εισαχθεί στην περιοχή, τρία θηραματικά είδη, το *Dama dama* (είδος ελαφιού), ο φασιανός (*Phasianus colchicus*) και η νησιώτικη πέρδικα (*Alectoris chukar*).

GR1440003 – GR1440006 (SPA – SCI) ΑΝΤΙΧΑΣΙΑ ΟΡΗ – ΜΕΤΕΩΡΑ

Οι περιοχές αυτές επικαλύπτονται και είναι στην Βορειοανατολική πλευρά του Δήμου Τρικκαίων, ενώ καταλαμβάνουν εκτάσεις 9.600 – 8.100 Ha αντίστοιχα και στην περιοχή του Δήμου Τρικκαίων

καταλαμβάνουν έκταση 9.500 Ha και περιλαμβάνουν, κυρίως, το σύμπλεγμα των ορέων Αντιχάσια. Η έκταση αυτή έχει δασώδεις λόφους και κοιλάδες, ενώ το μητρικό πέτρωμα συνίσταται, κυρίως, από ασβεστόλιθο και φλύσχη. Οι δασικοί οικοτόποι, η δενδρώδης μακκία και η θαμνώδης βλάστηση κατανέμονται σε δασικές περιοχές, έκτασης 200 ως 3.000 Ha περίπου, που η κάθε μία βρίσκεται κάτω από διαφορετικό ιδιοκτησιακό καθεστώς. Όσον αφορά στη βλάστηση, υπάρχουν ξηρά πυριτικά λιβάδια, πλατύφυλλα φυλλοβόλα δάση και πολύ υγρά παρόχθια δάση με *Platanus orientalis*, *Salix alba*, *Alnus glutinosa* και θάμνους. Το κυρίαρχο είδος δέντρου, στο φυλλοβόλο δάσος, είναι το *Quercus frainetto*, που συχνά αναμειγνύεται με *Q. Cerris* ή με *Q. Pubescens* ή και με *Q. Dalechampii*. Πρέπει να σημειωθεί ότι, σε ένα μεγάλο μέρος της περιοχής, που στο παρελθόν καλυπτόταν με δάση βελανιδιάς, η βλάστηση είναι τώρα υποβαθμισμένη και η περιοχή καλύπτεται από ποώδη, ενώ κατά τόπους αποκαλύπτεται το μητρικό πέτρωμα.

Η περιοχή χαρακτηρίζεται από την παρουσία μιας ποικιλίας πολύ καλά διατηρημένων δενδρωδών και ξυλωδών οικοτύπων. Ένα εξαιρετικό χαρακτηριστικό γνώρισμα της περιοχής είναι η βιοποικιλότητά της. Είναι ιδιαίτερης βοτανολογικής και ζωολογικής αξίας λόγω της παρουσίας ενός μεγάλου αριθμού ενδημικών και απειλούμενων ειδών, που προστατεύονται νομικά σε εθνικό και διεθνές επίπεδο. Πιο συγκεκριμένα, η περιοχή έχει χαρακτηριστεί ως Σημαντική Περιοχή για τα Πουλιά (IBA). Στον Δήμο Τρικκαίων εντοπίζονται ολόκληρα ή τμήματα τριών Καταφυγίων Άγριας Ζωής.

- K220 Αρκουδόρεμα – Πλαστήρας (Σπαθάδων) ΦΕΚ 349/31-5-81
Περιοχή συνολικής έκτασης 584 Ha, της οποίας τμήμα 100 Ha βρίσκεται εντός των ορίων του Δήμου Τρικκαίων (στα όρια με τον Δήμο Καλαμπάκας)
- K222 Σβόρος – Πετρομαγούλα (Ελληνόκαστρου – Λιόπρασου) ΦΕΚ 418/8-7-1985
Περιοχή έκτασης 1120 Ha, που υφίσταται εξ ολοκλήρου εντός των ορίων του Δήμου Τρικκαίων
- K882 Ορφανός Δήμου Οιχαλίας ΦΕΚ 930/B/19-7-01
Περιοχή συνολικής έκτασης 2760 Ha, της οποίας τμήμα 110 Ha βρίσκεται εντός των ορίων του Δήμου Τρικκαίων (στα όρια με Δήμο Φαρκαδόνας)

Εικόνα 1.2.3 Καταφύγια Άγριας Ζωής στην περιοχή του Δήμου Τρικκαίων

Στην κατηγορία των θεσμοθετημένων προστατευόμενων Τοπίων και Φυσικών Σχηματισμών, στον Δήμο Τρικκαίων εντοπίζονται Αισθητικά Δάση και Οικότοποι Προτεραιότητας του Παραρτήματος Ι της Οδηγίας 92/43 ΕΟΚ, όπως παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα

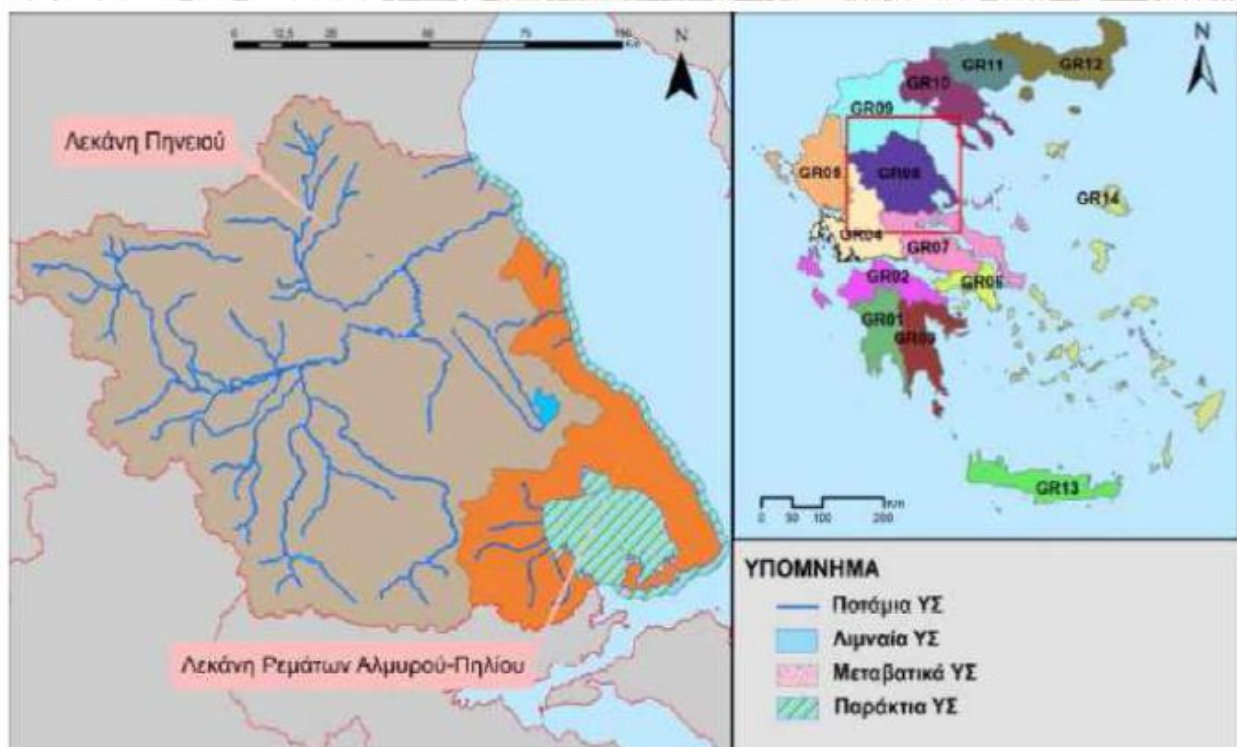
A. Προστατευόμενα Τοπία		
Ονομασία	Υποκατηγορία	ΦΕΚ
Δάσος Λόφων Κάστρου και Προφήτη Ηλία	Αισθητικό Δάσος	609/Δ/1979
B. Προστατευόμενοι Φυσικοί Σχηματισμοί		
6230 Χλοώδεις διαπλάσεις με <i>Nardus</i> , ποικίλων ειδών, σε πυρπιούχα υποστρώματα των ορεινών ζωνών (και των υποορεινών ζωνών της ηπειρωτικής Ευρώπης)	Οικότοπος Προτεραιότητας	645/Β/11-4-2008
9560 Ενδημικά δάση με <i>Juniperus spp.</i>	Οικότοπος Προτεραιότητας	645/Β/11-4-2008

Πίνακας 1.2.3 Προστατευόμενες περιοχές Δήμου Τρικκαίων

1.2.2. Φυσικοί πόροι

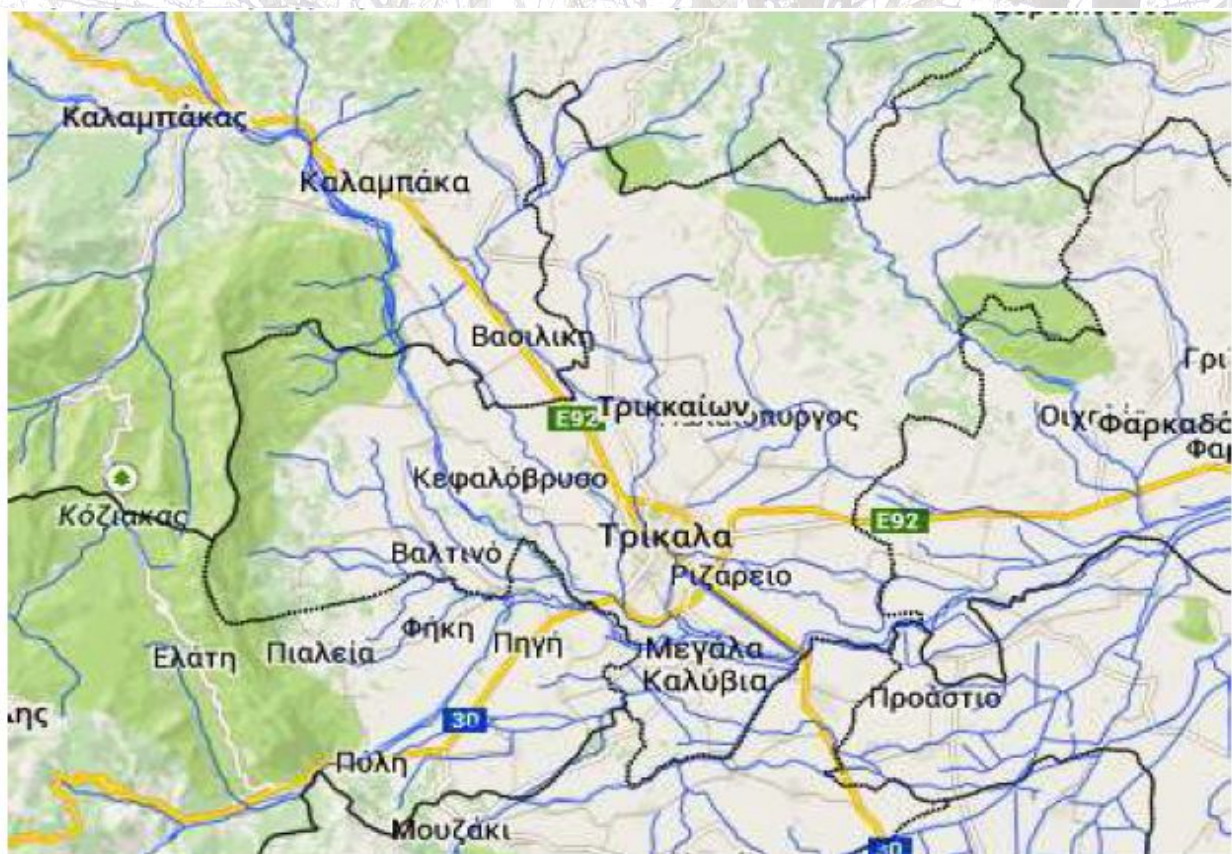
Υδατικοί πόροι

Η περιοχή του Δήμου Τρικκαίων ανήκει στο Υδατικό Διαμέρισμα της Θεσσαλίας (ή υδατικό διαμέρισμα ΥΔ08, σύμφωνα με την κωδική του αρίθμηση), το οποίο διέπεται από την ΚΥΑ Α.Π.οικ.169279/8-7-2013 «Έγκριση της ΣΜΠΕ ΤΟΥ Σχεδίου Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής Ποταμών του Υδατικού Διαμερίσματος Θεσσαλίας», εντός του οποίου αναπτύσσονται και οι Π.Ε. Λάρισας, Καρδίτσας, Μαγνησίας και Τρικάλων.

Εικόνα 1.2.4 Θέση, όρια και κύριες λεκάνες του Υδατικού Διαμερίσματος Θεσσαλίας

Η περιοχή του Δήμου Τρικκαίων ανήκει στην υδρολογική λεκάνη του Πηνειού (GR 16), με κύριο υδάτινο αγωγό τον Πηνειό ποταμό και κύριους παραποτάμιους τον Ληθαίο και τον Αγιαμονιώτη ποταμό και αναπτύσσονται σημαντικοί προσχωματικοί υδροφορείς, αλλά και μεγάλες καρστικές υδρογεωλογικές ενότητες. Τα επιφανειακά υδάτινα συστήματα, στο σύνολο της έκτασης του Δήμου, αφορούν τους ποταμούς Πηνειό, Ληθαίο, Αγιαμονιώτη, Κουμέρκη και Αγρελιώτη, καθώς και δευτερεύοντες χείμαρρους και ρέματα. Η συνολική έκταση υδάτινων πόρων είναι 3,65 km² δηλαδή το 0,6% της συνολικής έκτασης του Δήμου. Τα ποιοτικά χαρακτηριστικά των ποτάμιων υδάτων είναι καλά και στις όχθες τους αναπτύσσεται υδρόβια και παρόχθια βλάστηση. Η διέλευσή τους, όμως, από τους οικισμούς έχει σαν αποτέλεσμα την οργανική τους επιβάρυνση, σε ορισμένες περιπτώσεις, με αστικά λύματα, λύματα κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων, απόβλητα μεταποιητικών μονάδων κ.α. Η παροχή ύδατος είναι ικανοποιητική, πλην του θέρους, που σε ορισμένες περιπτώσεις, μηδενίζεται λόγω της χρήσης των υδάτων για αρδεύσεις.

Εικόνα 1.2.5. Υδρογραφικό δίκτυο του Δήμου Τρικκαίων

Ο Ληθαίος ποταμός

Ο Ληθαίος ποταμός αποτελεί αναπόσπαστο στοιχείο του τοπίου της πόλης των Τρικάλων. Η πορεία του ξεκινά από τα δυτικά του Δήμου Καλαμπάκας, περνάει βόρεια του οικισμού της Ράξας, συναντάει τα υδατορεύματα του Μετσόβου και του Ασμανίου και με διεύθυνση νοτιοανατολική διέρχεται από την πόλη των Τρικάλων για να εκβάλλει στον Πηνειό. Μέσα στην πόλη των Τρικάλων και στην περιοχή του Αγίου Κωνσταντίνου, το ποτάμι διαχωρίζεται σε δύο τμήματα :

- ο Στην παλαιά κοίτη, που αναπτύσσεται παράλληλα με τον Πηνειό ποταμό, και η οποία εκβάλλει κοντά στον οικισμό του Κλοκωτού.
- ο Στη νέα κοίτη, που αποτελεί αντιπλημμυρική τάφρο, η οποία δημιουργήθηκε κάθετα προς τον Αγιαμονιώτη ποταμό, κοντά στον οικισμό του Φλαμουλιού και στη συνέχεια εκβάλλει, από κοινού, στον Πηνειό ποταμό.

Το συνολικό μήκος της κοίτης του Ληθαίου ποταμού είναι, περίπου, 35 km μέχρι τις εκβολές της νέας κοίτης και 50 km μέχρι τις εκβολές της παλαιάς κοίτης. Ο Ληθαίος είναι, γενικά, μόνιμης ροής υδατόρευμα. Ωστόσο, το τμήμα του άνω ρου και κάποιο τμήμα του μέσου ρου, την ξηρή περίοδο του έτους, δεν εμφανίζουν ροή νερού. Παρατηρείται, μόνο, υπόγεια ροή του νερού, κάτω από τις προσχωσιγενείς αποθέσεις της κοίτης. Τα τμήματα αυτά αντιστοιχούν στην κοίτη του ποταμού, από την αρχή της λεκάνης απορροής ως την περιοχή της Σωτήρας.

Ο Πηνειός ποταμός

Ο Πηνειός ποταμός είναι ο κύριος και πιο αξιόλογος ποταμός της Θεσσαλίας. Πηγάζει από την ανατολική πλευρά της Πίνδου, από το Λάκμο ή Περιστέρι, κοντά στο Ζυγό του Μετσόβου και εισέρχεται στη Θεσσαλική πεδιάδα κοντά στην Καλαμπάκα, διέρχεται νότια των Τρικάλων και μέσω του στενού φαραγγιού μεταξύ Ζάρκου και Τιπάρου, εξέρχεται στην πεδιάδα της Λάρισας και, μέσω της κοιλάδας των Τεμπών στο Αιγαίο Πέλαγος.

ο Ελληνικό Κέντρο Βιοτόπων – Υγροτόπων έχει καταγράψει τον ποταμό Πηνειό στον κατάλογο των σημαντικότερων υγροτόπων της Ελλάδας με κωδικό 140116000. Ο Πηνειός ποταμός, μαζί με τους παραποτάμους του, αποτελεί για τη Θεσσαλία το μοναδικό υδάτινο αποδέκτη και είναι ο κύριος αποστραγγιστικός αγωγός της Θεσσαλίας. Είναι ποταμός με μεγάλες διακυμάνσεις στην παροχή του, με μέγιστη $2.000 \text{ m}^3/\text{sec}$ και ελάχιστη, κατάντη της Λάρισας, $5 \text{ m}^3/\text{sec}$. Το συνολικό μήκος του είναι 216 km και η συνολική του επιφάνεια 9.500 km^2 .

Ο Αγιαμονιώτης ποταμός

Πρόκειται για επιφανειακό ρέμα, που διασχίζει αξιόλογο τμήμα του δυτικού πεδινού χώρου του Δήμου Τρικκαίων, με ροή από βορειοδυτικά προς νοτιοανατολικά. Ο Αγιαμονιώτης ενώνεται με τον Κουμέρη ποταμό κοντά στο ίχνος της περιφερειακής οδού των Τρικάλων και στη συνέχεια ως ένα ρεύμα συναντούν τον Πηνειό ποταμό. Δημιουργεί πολλούς επιμέρους μαιάνδρους, μέσα ή και στις παρυφές του πολεοδομικού ιστού, καθώς επίσης και μικρής έκτασης υγρότοπους με ικανοποιητικό πλάτος υδρόφιλης βλάστησης. Στο βορειοδυτικό τμήμα των παρυφών της πόλης διακλαδώνεται σε πολλά επιμέρους ρεύματα, με πλούσια υδρόφιλη βλάστηση, με αποτέλεσμα να δημιουργεί ένα αξιόλογο, από οικολογική και αισθητική άποψη, ημιαστικό-αγροτικό τοπίο.

Ο Κουμέρης ποταμός

Πρόκειται επίσης για επιφανειακό ρέμα, που διασχίζει δυτικά αξιόλογο τμήμα του πεδινού χώρου του Δήμου Τρικκαίων, με ροή από βορειοδυτικά προς νοτιοανατολικά. Ο Κουμέρης ποταμός συναντά τον Αγιαμονιώτη ποταμό κοντά στο ίχνος της περιφερειακής οδού των Τρικάλων και στη συνέχεια ως ένα ρεύμα συναντούν τον Πηνειό ποταμό. Δεν παρουσιάζει αξιόλογα οικολογικά χαρακτηριστικά και έχει δεχτεί αρκετές ανθρώπινες παρεμβάσεις.

Ατμοσφαιρική ρύπανση

Οι κυριότεροι αέριοι ρύποι με ανθρωπογενή προέλευση που αφορούν στον Δήμο Τρικκαίων, χωρίς να υπάρχουν επίσημα δεδομένα που να προκύπτουν από μετρήσεις λόγω έλλειψης σταθμού μέτρησης της ποιότητας της ατμόσφαιρας, είναι οι ρύποι που προέρχονται από τις διάφορες καύσεις θέρμανσης, από την κυκλοφορία των οχημάτων και από την βιομηχανική δραστηριότητα σε μικρότερο ποσοστό.

Ειδικότερα:

- Οι εκπομπές από την καύση για θέρμανση: Παρατηρούνται ιδιαίτερα το χειμώνα από τη λειτουργία των καυστήρων πετρελαίου με κύριος ρύπους το CO₂, το CO και το SO₂. Παρά τη σημαντική διείσδυση του φυσικού αερίου, ως μέσο θέρμανσης, η οικονομική κρίση ενίσχυσε τη χρήση τζακιών ή σομπών με καυσόξυλα ή άλλα προϊόντα βιομάζας. Η καύση κακής ποιότητας καυσόξυλων, προϊόντων βιομάζας και διάφορων παλαιών ξύλινων ή πλαστικών υλικών δημιούργησε προβλήματα ρύπανσης από επικίνδυνα αιωρούμενα σωματίδια
- Οι εκπομπές από βιομηχανική δραστηριότητα: Η επιβάρυνση της ατμόσφαιρας από ρύπους που παράγονται από βιομηχανική δραστηριότητα παρατηρείται στις βιομηχανικές συγκεντρώσεις στις εισόδους της πόλης. Εκτιμάται όμως ότι η συγκεκριμένη ρύπανση επηρεάζει μόνον την περιοχή αμέσου επιρροής οπότε προκαλεί αρνητικές επιπτώσεις μόνον στις όμορες οικιστικές περιοχές ειδικότερα αν ευνοούν οι επικρατούντες άνεμοι.
- Οι εκπομπές καυσαερίων από τα οχήματα: Η ρύπανση από την κυκλοφορία στο εθνικό και επαρχιακό οδικό δίκτυο είναι μέτριας έντασης και επηρεάζει κατά ένα μέρος τον Δήμο. Η ρύπανση όμως από την κυκλοφορία μέσα στο κέντρο της πόλης αυξάνει τη ρύπανση υποβάθρου της πόλης και προκαλεί σημαντικά υψηλές συγκεντρώσεις.

Ο Δήμος Τρικκαίων στοχεύοντας στον περιορισμό των εκπομπών καυσαερίων από τα οχήματα προωθεί μέσω έργων υποδομών και εκδηλώσεων ενημέρωσης την ενίσχυση εναλλακτικών μέτρων μετακίνησης εντός του Δήμου με ποδήλατο (βιώσιμη κινητικότητα) , τον εμπλουτισμό των Κοινοχρήστων Χώρων με πράσινο και τη δημιουργία Σταθμού Μέτρησης ποιότητας της Ατμόσφαιρας.

Ρύπανση υδάτων

Διάφοροι υγροί και στερεοί ρύποι προερχόμενοι από βιομηχανική, βιοτεχνική, αστική, και γεωργοκτηνοτροφική δραστηριότητα είναι δυνατό να επιβαρύνουν τα επιφανειακά νερά αλλά και τα υπόγεια ύδατα.

Όσον αφορά στα επιφανειακά ύδατα, οι σημειακές πηγές ρύπανσης σχετίζονται με απορροές ρυπαντικών φορτίων, κυρίως από τα αστικά υγρά απόβλητα από οικισμούς που εξυπηρετούνται από δίκτυα αποχέτευσης ή/και κεντρικές εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων, την εσταυλισμένη κτηνοτροφία, τη βιομηχανία, καθώς και τους χώρους ανεξέλεγκτης διάθεσης απορριμμάτων (ΧΑΔΑ). Δευτερεύουσας σημασίας πηγές ρύπανσης είναι οι χώροι υγειονομικής ταφής (ΧΥΤΑ) και οι εξορυκτικές δραστηριότητες όσον αφορά τις λατομικές εγκαταστάσεις.

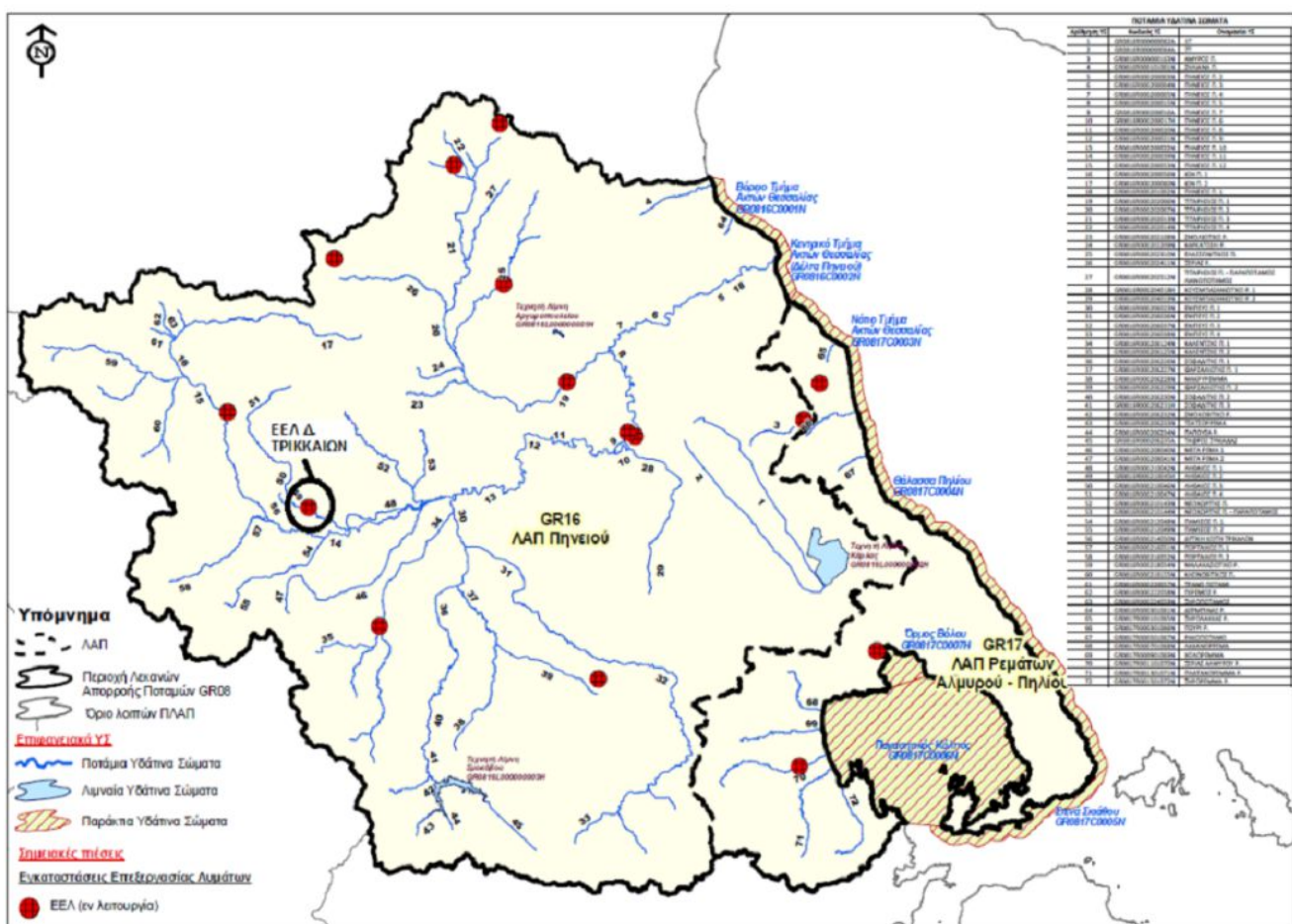
Στον Δήμο Τρικκαίων σημειακές και εν δυνάμει πηγές ρύπανσης των επιφανειακών υδάτων αποτελούν:

- οι βιομηχανικές-βιοτεχνικές μονάδες (βιομηχανία γάλακτος, τυροκομεία, επιπλοποιεία, κα), συνεργεία, πλυντήρια και βαφεία αυτοκινήτων, που είναι ως επί το πλείστον συγκεντρωμένα στις εισόδους της πόλης ,

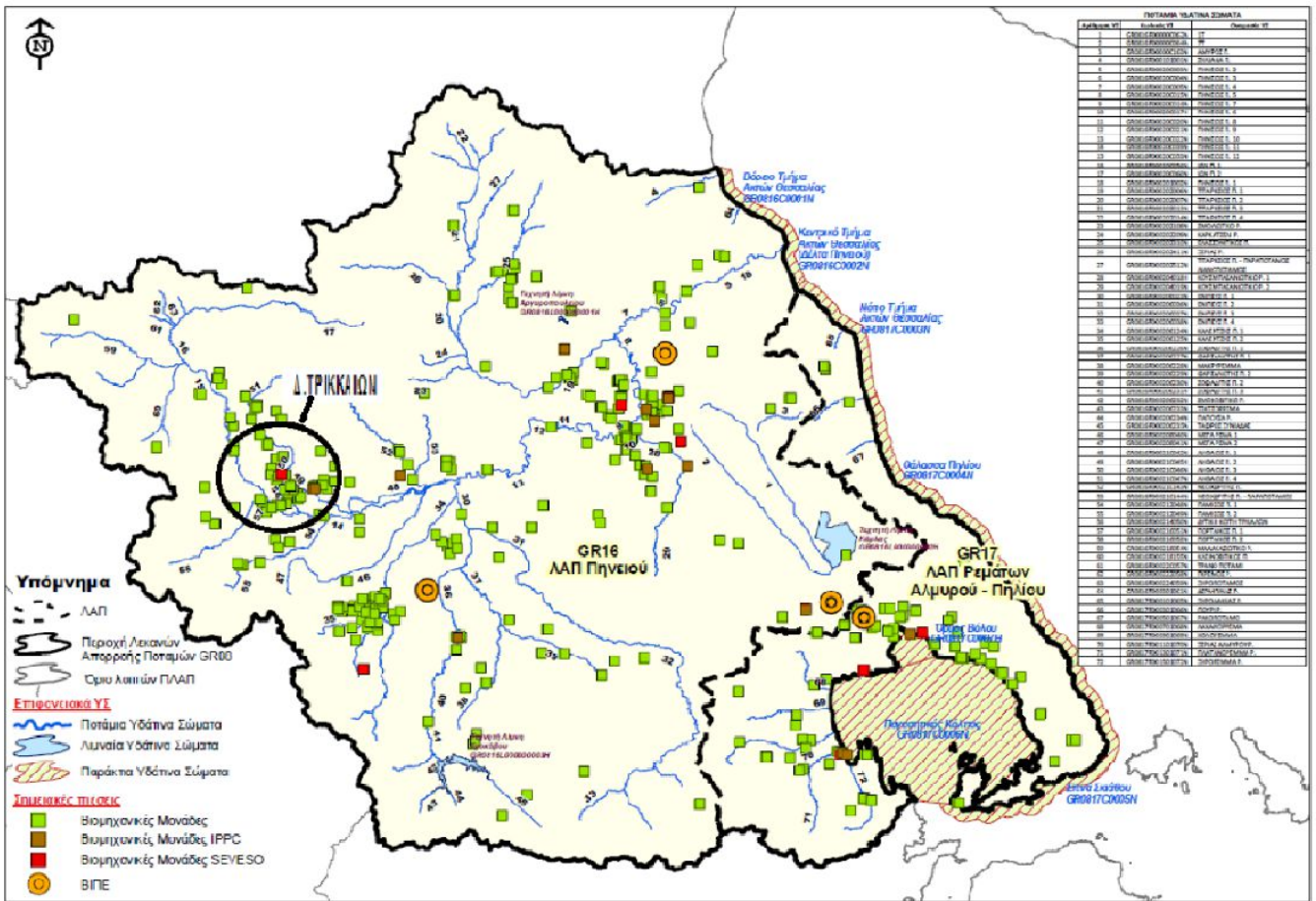
- η μονάδα επεξεργασίας λυμάτων η οποία βρίσκεται ανατολικά της πόλης των Τρικάλων, σε νησίδα εκτάσεως 90 περίπου στρεμμάτων που υπάρχει μεταξύ δύο κλάδων της κοίτης του ποταμού Ληθαίου, που είναι και ο τελικός αποδέκτης των υδάτων μετά τον καθαρισμό

- κτηνοτροφικές μονάδες

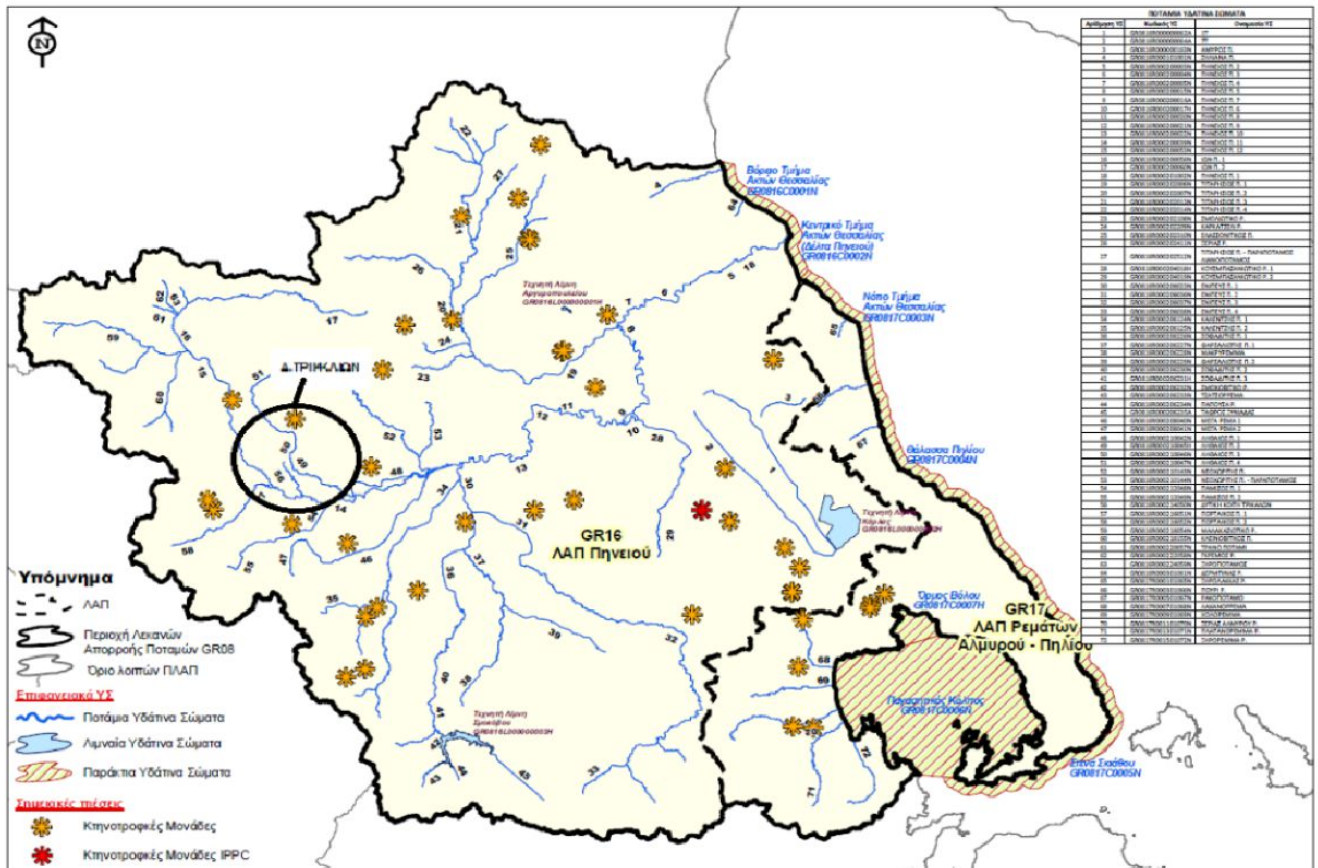
Οι ως άνω σημειακές πηγές ρύπανσης των επιφανειακών υδάτων παρουσιάζονται στους ακόλουθους χάρτες και πίνακες:

Εικόνα 1.2.6. Χάρτης εγκατάστασης επεξεργασίας λυμάτων

Εικόνα 1.2.7 Χάρτης βιομηχανικής δραστηριότητας

Εικόνα 1.2.8. Χάρτης εσταυλισμένης κτηνοτροφίας

Σύμφωνα με το θεωρημένο σχέδιο διαχείρισης των λεκανών απορροής ποταμών του υδατικού διαμερίσματος Θεσσαλίας, μια εικόνα της έντασης της πίεσης από τις σημειακές πηγές ρύπανσης για τα Υδάτινα σώματα (Υ.Σ) στον Δήμο Τρικκαίων δίνεται στον ακόλουθο πίνακα . Η ένταση της πίεσης διακρίνεται σε υψηλή (Η), μέση (Μ) και χαμηλή (L).

Πίνακας 1.2.4 Ένταση της πίεσης από τις σημειακές πηγές ρύπανσης

Λεκάνη Απορροής	Κωδικός (Υ.Σ)	Όνομα Υ.Σ	ΕΕΛ	Βιομηχ. Μονάδες	ΒΙΠΕ	Εσταυλ. Κτηνοτρ. Μονάδες	Ιχθυοκαλ.	Μεταλλεία	ΧΑΔΑ
GR16	GR0816R000 210045H	ΛΗΘΑΙΟΣ Π.2	L	H	L	L	L	L	L
GR16	GR0816R000 210046N	ΛΗΘΑΙΟΣ Π.3	L	M	L	L	L	L	M
GR16	GR0816R000 214050N	ΔΥΤΙΚΗ ΚΟΙΤΗ ΤΡΙΚΑΛΩΝ	L	H	L	L	L	L	M
GR16	GR0816R000 200039N	ΠΗΝΕΙΟΣ Π11	L	M	L	L	M	L	L
GR16	GR0816R000 200053N	ΠΗΝΕΙΟΣ Π12	M	H	L	M	M	L	H

Οι μη σημειακές ή διάχυτες πηγές ρύπανσης των επιφανειακών υδάτινων σωμάτων, σχετίζονται με απορροές ρυπαντικών φορτίων, κυρίως θρεπτικών από την αγροτική δραστηριότητα, την κτηνοτροφία και τα αστικά υγρά απόβλητα από οικισμούς που δεν εξυπηρετούνται από δίκτυα αποχέτευσης και κεντρικές εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων. Οι επιφανειακές απορροές από τις καλλιεργούμενες εκτάσεις και την κτηνοτροφία συνεισφέρουν σημαντικά στα ρυπαντικά φορτία. Ειδικότερα, το οργανικό φορτίο (BOD) και το φορτίο αζώτου (N) λόγω της κτηνοτροφικής δραστηριότητας είναι πάνω από το 90% και 60% αντίστοιχα, ενώ μεγαλύτερη είναι η επίδραση του φορτίου φωσφόρου (P) λόγω της γεωργικής δραστηριότητας (περίπου 70%).

Η σημασία και η ένταση της πίεσης ως αποτέλεσμα των δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τις διάχυτες πηγές ρύπανσης σε επίπεδο υπολεκάνης, μπορεί να συσχετισθεί με την συνεισφορά των ρυπαντικών φορτίων σε όρους συγκέντρωσης (mg/l), η οποία ισοδυναμεί με τη συγκέντρωση που μεταφέρεται στα υδάτινα σώματα μέσω της επιφανειακής απορροής της αντίστοιχης υπολεκάνης. Ως δείκτης σημαντικής πίεσης μπορεί να οριστεί το κατώφλι των 10 mg BOD/l, 10 mg N/l και 1 mg P/l τιμές που αντιστοιχούν σε ποιότητα τρίτοβάθμια επεξεργασμένων λυμάτων, κατάλληλων για απεριόριστη επαναχρησιμοποίηση.

Στα επιφανειακά υδάτινα σώματα εντός των ορίων του Δήμου Τρικκαίων, σύμφωνα με το θεωρημένο σχέδιο διαχείρισης των λεκανών απορροής ποταμών του υδατικού διαμερίσματος Θεσσαλίας, τα επίπεδα συγκεντρώσεων των ρυπαντικών φορτίων, των προερχόμενων από την αστική,

γεωργική και κτηνοτροφική δραστηριότητα υπερβαίνουν τα ως άνω οριζόμενα κατώφλια.

Το σύνολο των πηγών ρύπανσης (διάχυτων και σημειακών) με κυριότερες τη γεωργία, κτηνοτροφία και τα αστικά απόβλητα, αποτελούν εν δυνάμει πιέσεις ασκούμενες στους υπόγειους υδατικούς πόρους. Ένα τμήμα των παραγόμενων ρυπογόνων φορτίων εισρέουν στο υπέδαφος και καταλήγει στα υπόγεια υδροφόρα συστήματα.

Στον Δήμο Τρικκαίων απαντάται τμήμα του υπόγειου υδατικού συστήματος του Κόζακα , καρστικού ρωγματώδη τύπου, το οποίο σύμφωνα με το εγκεκριμένο σχέδιο διαχείρισης παρουσιάζει καλή χημική κατάσταση, χωρίς ιδιαίτερη τάση ρύπανσης και με μικρές τοπικές υπερβάσεις κάποιων ιχνοστοιχείων.

Σε συνδυασμό με τα υπό κατασκευή έργα ταμίευσης νερού, η χωροθέτηση ενός δικτύου μικτών φιλικών στο περιβάλλον ταμιευτήρων, μπορεί να συμβάλλει σε αποτελεσματικότερη διαχείριση του υδατικού δυναμικού. Η ολοκλήρωση της διαχείρισης θα πρέπει να συμπληρωθεί με μια σειρά πολιτικών για ποσοτική και ποιοτική αναβάθμιση των υπόγειων υδροφορέων (προγράμματα απονιτρορύπανσης του εδάφους), συνετή χρήση από τους καταναλωτές, σχεδιασμό καλλιεργειών και επιβολή προστίμων στους ρυπαίνοντες.

Πλημμυρικά φαινόμενα

Ο Δήμος Τρικκαίων έχει ένα αρκετά πλούσιο υδρογραφικό δίκτυο. Όπως έχει ήδη αναφερθεί την έκταση του Δήμου διαρρέουν ο Πηνειός ποταμός και οι παραπόταμοί του Κουμέρκης, Αγιαμονιώτης, Ληθαίος και Αγρελιώτης.

Ο υδροφόρος ορίζοντας στις περισσότερες πεδινές εκτάσεις είναι γενικά αρκετά υψηλός και κατά την χειμερινή περίοδο φθάνει στα 3 μέτρα

Σύμφωνα με στοιχεία της Δ/σης Τεχνικών Έργων της ΠΕ Τρικάλων, οι περιοχές υψηλού κινδύνου πλημμύρας για τον Δήμο Τρικκαίων είναι οι παραποτάμιες περιοχές ποταμών Πηνειού, όπου σημειώνονται συχνά πλημμύρες σε καλλιέργειες με έμφαση στην περιοχή Μεγάλων Καλυβίων.

Υπάρχουν πολλές ιστορικές αναφορές για πλημμύρες στα Τρίκαλα (Οκτώβριος 1883, Μάιος 1885, Ιανουάριος 1186 κα) με σημαντικότερη τη μεγάλη πλημμύρα του Ληθαίου ποταμού το 1907, κατά την οποία καταγράφηκαν θάνατοι και τεράστιες καταστροφές σε ζωικό κεφάλαιο, σπίτια καλλιέργειες και γενικά περιουσίες. Με την κατεδάφιση του φράγματος στον Καραμανλή, την κατασκευή φράγματος στην περιοχή Θεόπετρας-Αγών Θεοδώρων, έργα διευθέτησης της κοίτης του Ληθαίου και μια σειρά εγγειοβελτικών και αντιπλημμυρικών έργων στην πεδιάδα των Τρικάλων, οι καταστροφικές συνέπειες των πλημμυρικών φαινομένων περιορίστηκαν σημαντικά.

Στην πιο πρόσφατη χρονική περίοδο και σύμφωνα με την προκαταρκτική αξιολόγηση των κινδύνων πλημμύρας της Ειδικής Γραμματείας Υδάτων του Υπουργείου Περιβάλλοντος Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής σημαντικές πλημμύρες που αφορούν τον Δήμο Τρικκαίων , οι οποίες έπληξαν κυρίως καλλιέργειες σημειώθηκαν στην περιοχή των Μεγάλων Καλυβίων από την υπερχειλίση του Πηνειού ποταμού στα έτη 1979 και 2010.

Επιπλέον, οι πολύ πρόσφατες έντονες βροχοπτώσεις στον Δήμο Τρικκαίων, οι οποίες επιβεβαιώνουν την εντατικοποίηση των ακραίων καιρικών φαινομένων λόγω της κλιματικής αλλαγής, και οι οποίες οδήγησαν στην υπερχείλιση του Πηνειού ποταμού καταστρέφοντας καλλιέργειες στην περιοχή Φλαμουλίου και Μεγάλων Καλυβίων, καθιστούν αναγκαία την λήψη κατάλληλων αντιπλημμυρικών μέτρων προστασίας.

Ο Δήμος Τρικκαίων, συμμετέχει στο διακρατικό πρόγραμμα Smartwater, το οποίο αποτελεί σημαντικό εργαλείο παρακολούθησης και πρόβλεψης σε πραγματικό χρόνο των πλημμυρικών φαινομένων καθώς και υποστήριξης λήψης αποφάσεων. Τα αναμενόμενα οφέλη από την υλοποίηση του εν λόγω προγράμματος αφορούν τόσο στην σωστή λήψη αποφάσεων και στον σωστό προγραμματισμό δράσεων για την αντιμετώπιση των πλημμυρών και κατ' επέκταση στην αποφυγή κατά το δυνατόν των καταστροφικών συνεπειών σε καλλιέργειες και περιουσίες.

1.2.4. Δίκτυα- Υποδομές

Οδικό Δίκτυο

Η Περιφέρεια Θεσσαλίας είναι σε προνομιακή γεωγραφική θέση έναντι των άλλων Περιφερειών της Χώρας ως προς τις βασικές μεγάλες οδικές και σιδηροδρομικές υποδομές. Παρ' όλα αυτά είναι σημαντικές οι ελλείψεις στη διαπεριφερειακή οδική υποδομή για σύνδεση της Θεσσαλίας κύρια με τις βορειο-δυτικά όμορες περιφέρειες, ενώ σημαντικότερες είναι οι ελλείψεις στο ενδοπεριφερειακό οδικό δίκτυο, γεγονός που «ακυρώνει» τα πλεονεκτήματα του κεντρικού αυτοκινητόδρομου για την Θεσσαλία, όταν βασικά παραγωγικά της κέντρα δεν έχουν εύκολη πρόσβαση στο κύριο διευρωπαϊκό οδικό δίκτυο της Χώρας.

Με τα παραπάνω δεδομένα η ολοκλήρωση & βελτίωση :

- των σημαντικών / κύριων μεταφορικών υποδομών της Χώρας, (Ε - 65, ΠΑΘΕ, σιδηροδρομικός άξονας Αθήνα – Θεσσαλονίκη) και
- των διαπεριφερειακών και ενδοπεριφερειακών οδικών και σιδηροδρομικών συνδέσεων, αποτελεί προτεραιότητα για την Περιφέρεια Θεσσαλίας στα πλαίσια της νέας προγραμματικής περιόδου , με σκοπό τη διασφάλιση βελτιωμένων συνθηκών πρόσβασης και την ισορροπία του ελλαδικού χώρου ως προς την κατανομή του πληθυσμού και των δραστηριοτήτων.

Τα Τρίκαλα, στην προοπτική σύνδεσης της Θεσσαλίας με το βόρειο άξονα / μέτωπο ανάπτυξης και το δυτικό τόξο ανάπτυξης, θα αλλάξουν ριζικά ρόλο, αποκτώντας χαρακτηριστικά διαπεριφερειακής πύλης. Σε μια τέτοια προοπτική, θα ανοίξουν νέες δυνατότητες στα πεδία του εμπορίου και των υπηρεσιών. Στο παραπάνω πλαίσιο η κατασκευή και λειτουργία του Αυτοκινητόδρομου Κεντρικής Ελλάδας (Ε65), που διέρχεται ανατολικά της πόλης των Τρικάλων και διασυνδέει την Εγνατία Οδό με τον ΠΑΘΕ και ανήκει στο Διευρωπαϊκό Δίκτυο Αυτοκινητοδρόμων, αναμένεται να βελτιώσει σε μεγάλο βαθμό την σύνδεση της πόλης με την υπόλοιπη Ελλάδα.

Οδικές Μεταφορές

Η πόλη των Τρικάλων συνδέεται με τα γειτονικά αστικά κέντρα Καρδίτσας, Λάρισας, Γρεβενών, Ιωαννίνων και Άρτας μέσω των παρακάτω οδικών τμημάτων :

- I. ΕΟ Τρικάλων - Καρδίτσας (ΕΟ 30)
- II. ΕΟ Τρικάλων - Λάρισας (ΕΟ 6), η οποία πρόσφατα ολοκληρώθηκε
- III. ΕΟ Τρικάλων - Καλαμπάκας / Ιωαννίνων (ΕΟ 6)
- IV. ΕΟ Τρικάλων - Πύλης / Άρτας (ΕΟ 30)
- V. Περιφερειακός Οδικός Δακτύλιος Τρικάλων (ΠΟΔ): Το βορειοανατολικό και το νότιο τμήμα του ΠΟΔ συνδέει περιφερειακά την ΕΟ Τρικάλων - Ιωαννίνων, την ΕΟ Τρικάλων - Λάρισας, την ΕΟ Τρικάλων - Καρδίτσας και την ΕΟ Τρικάλων - Πύλης (Άρτας). Το δυτικό τμήμα, συνδέει την Ε.Ο. Τρικάλων - Πύλης με την Ε.Ο. Τρικάλων - Ιωαννίνων . Αποτελεί ουσιαστική παρέμβαση για την πόλη των Τρικάλων , αφού ένα σημαντικό μέρος των υπεραστικών μεταφορικών κινήσεων παύει να επιβαρύνει τον αστικό ιστό, διευκολύνοντας αφενός τις μετακινήσεις αυτές, επιφέροντας αφετέρου αποσυμφόρηση στις ενδοαστικές μετακινήσεις με σημαντικό περιορισμό της κίνησης των βαρέων οχημάτων μέσα από τις περιοχές του κέντρου και της κατοικίας.
- VI. Εσωτερικός Οδικός Δακτύλιος Τρικάλων (ΕΟΔ) «Αγίας Μονής - Καρδίτσας - Δέλτα , ο οποίος έχει συνολικό μήκος 1,28χλμ, διέρχεται από τη Νότια περιοχή της πόλης των Τρικάλων δια μέσω τμημάτων αυτής εντός και εκτός σχεδίου πόλεως και συνδέει την Εθνική οδό Τρικάλων –Πύλης με την εθνική οδό Τρικάλων Ιωαννίνων. Η εν λόγω εργολαβία βρίσκεται σε εξέλιξη και αναμένεται να ολοκληρωθεί στις 20/3/2015, συμβάλλοντας στην αποσυμφόρηση του κέντρου της πόλης, ιδιαίτερα από βαρέα οχήματα.

Η σύνδεση της πόλης των Τρικάλων με τις δημοτικές ενότητες γίνεται μέσω του πρωτεύοντος επαρχιακού δικτύου και συγκεκριμένα:

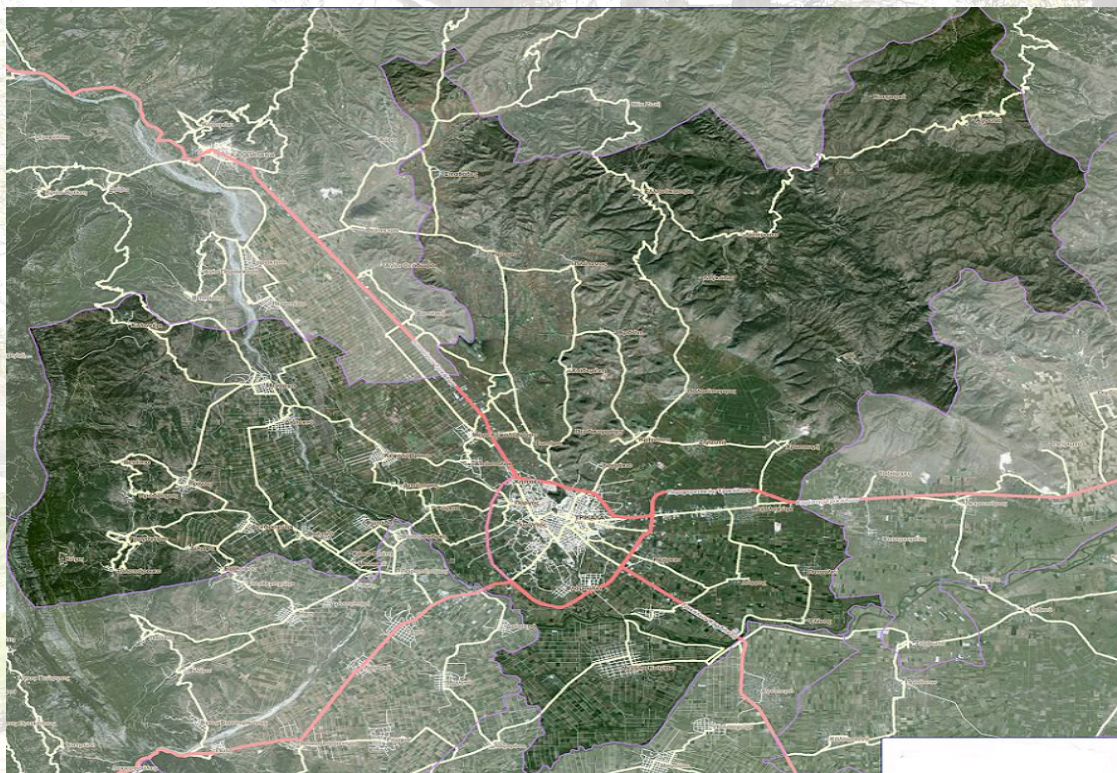
- -της με αρ.1 Επαρχιακής οδού «Τρίκαλα-Κρηνίτσα και Λιόπρασσο-Αγρελιά-Κρηνίτσα-Αρδάνι-Βάνια(Πλάτανος)-Ελληνόκαστρο-Λιόπρασσο,
- και του δευτερεύοντα επαρχιακού δικτύου και συγκεκριμένα μέσω:
- -της με αρ. 1 οδού «Κρηνίτσα-Παλαιόπυργος Αγρελιά
- -της με αρ.3 οδού: «Τρίκαλα-Μικρό Κεφαλώρυσσο-Σαρακίνα μέχρι της εθν.οδού Τρικάλων-Καλαμπάκας»
- -της με Αρ4 οδού: « Τρίκαλα-Μεγάλα Καλύβια-προς Λαζαρίνα Μουζάκι»
- -της με Αρ. 5 οδού:» Παραπόταμος-Βαλτινό –Μεγάρχη από Εθν. Οδό Τρικάλων-Άρτας»

Η κατάσταση των επαρχιακών αυτών οδών δεν κρίνεται ιδιαίτερα ικανοποιητική. Εντοπίζονται προβλήματα που οφείλονται στην μη ικανοποιητική γεωμετρική χάραξη των οδών, στα μειωμένα λειτουργικά χαρακτηριστικά τους και στην έλλειψη ηλεκτροφωτισμού σε κρίσιμες θέσεις .

Σημαντικά οδικά έργα για τα Τρίκαλα που βρίσκονται σε εξέλιξη είναι:

1. Η κατασκευή της Ε.Ο. Τρικάλων Άρτας - Τμήμα από Γέφυρα Καραβόπορου έως Λυγαριά, με σκοπό την ανακαίνιση και βελτίωση των γεωμετρικών στοιχείων του διατηρούμενου τμήματος της υφιστάμενης εθνικής οδού Τρικάλων – Πύλης, και την κατασκευή νέας οδού που παρακάμπτει βορειοδυτικά τους οικισμούς Πηγής και Λυγαριάς. Με την κατασκευή των παράλληλων δρόμων τοπικής κυκλοφορίας θα ανακουφιστεί σημαντικά η κύρια αρτηρία από την κίνηση των πάσης φύσεως οχημάτων που εξυπηρετούν τις παρόδιες δραστηριότητες.
2. Η κατασκευή του κεντρικού τμήματος του άξονα Ε65, από Ξυνιάδα έως Τρίκαλα, ενός έργου θεμελιώδους αναπτυξιακής σημασίας για ολόκληρη την ελληνική ενδοχώρα και κατ' επέκταση και για την Δυτική Θεσσαλία και τον Δήμο Τρικκαίων.

Εικόνα 1.2.9 Χάρτης οδικού δικτύου Τρικάλων

Δίκτυα Δημοσίων Συγκοινωνιών

Συχνά και καθημερινά τοπικά δρομολόγια από την πόλη των Τρικάλων προς τις τοπικές κοινότητες του Δήμου Τρικκαίων εκτελεί η επιχείρηση «Αστικό ΚΤΕΛ Τρικάλων Α.Ε.» , με έδρα τα Τρίκαλα. Υπεραστικά δρομολόγια από τη πόλη των Τρικάλων προς άλλες πόλεις (Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Λάρισα, Βόλο, Ιωάννινα, Καρδίτσα, Άρτα, Γρεβενά , Πάτρα) καθώς και κάποια τοπικά προς περιοχές

της Περιφερειακής ενότητας Τρικάλων (Καλαμπάκα, Πύλη, Ελάτη, Νεοχώρι) και Μουζάκι εκτελεί η ανώνυμη εταιρεία με την επωνυμία ΚΤΕΛ Τρικάλων Α.Ε , που στεγάζεται σε ένα σύγχρονο συγκρότημα στην Περιφερειακή οδό Λάρισας - Καρδίτσας στο δημοτικό διαμέρισμα Ριζαριό.

Σιδηροδρομικές Μεταφορές

Το σιδηροδρομικό δίκτυο της περιοχής περιλαμβάνει τον άξονα της γραμμής Τρικάλων-Καλαμπάκας που, ως τμήμα της γραμμής Παλαιοφάρσαλα-Καλαμπάκα, διαθέτει μία γραμμή κανονικού εύρους (1,44m) και ταχύτητας 120χλμ/ώρα. Η σιδηροδρομική γραμμή Παλαιοφάρσαλου-Καρδίτσας-Καλαμπάκας έχει αναβαθμιστεί σε κανονικού εύρους γραμμή, με την ολοκλήρωση των εργασιών ανακαίνισης των Σιδηροδρομικών σταθμών Παλαιοφάρσαλου, Καρδίτσας, Τρικάλων και Καλαμπάκας.

Η σιδηροδρομική γραμμή διέρχεται μέσα από την πόλη των Τρικάλων, όπου βρίσκεται και ο ομώνυμος Σιδηροδρομικός Σταθμός. Ημερήσια δρομολόγια πραγματοποιούνται προς και από Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Καρδίτσα και Καλαμπάκα..

Η διέλευση της σιδηροδρομικής γραμμής, με πορεία Νοτιοανατολική-Βορειοδυτική, δημιουργεί ασυνέχειες στον οδικό ιστό και προκαλεί προβλήματα στις μετακινήσεις της πόλης, λόγω έλλειψης επαρκών ισόπεδων και ανισόπεδων κόμβων στις διασταυρώσεις της γραμμής του τρένου με τις οδικές αρτηρίες καθώς και ασφαλών διαβάσεων για τους πεζούς. Προς την επίλυση των προβλημάτων αυτών στοχεύει η εργολαβία που βρίσκεται σε εξέλιξη και αφορά στην κατασκευή δύο (2) οδικών κάτω Διαβάσεων στις θέσεις Σαράγια και Γκαζέλο καθώς και στην εγκατάσταση Α.Σ.Ι.Δ. (Αυτόματο Σύστημα Ισόπεδης Διάβασης) στη θέση χ.θ. 73+098 της Σιδηροδρομικής Γραμμής Παλαιοφάρσαλου – Καλαμπάκας.

Έργα ηλεκτροκίνησης στο τμήμα Παλαιοφάρσαλος-Καλαμπάκα αναμένεται να δημοπρατηθούν και να υλοποιηθούν στην επόμενη προγραμματική περίοδο, συμβάλλοντας σημαντικά στη μείωση των ρύπων, στην οικονομικότερη κίνηση και συντήρηση των συρμών, στη μείωση του χρόνου μεταφοράς , στην μείωση του κόστους λειτουργίας και στην αύξηση της ασφάλειας.

Αστικό οδικό δίκτυο

Το βασικό οδικό δίκτυο της πόλης των Τρικάλων είναι ακτινικής μορφής. Ο άξονας του ποταμού Ληθαίου που διασχίζει την πόλη αποτελεί επίσης βασικό στοιχείο του αστικού ιστού και της ζωής της πόλης. Στο μεγαλύτερο μέρος του το οδικό δίκτυο είναι οδοί μονής κατεύθυνσης. Οι υφιστάμενοι κύριοι δρόμοι (αυτοί που δέχονται τον μεγαλύτερο όγκο της κυκλοφορίας) είναι διπλής κατεύθυνσης. Η αμφίδρομη κίνηση που δέχονται οι συλλεκτήριες οδοί και οι κεντρικές αρτηρίες σε συνάρτηση με τα πλάτη τους και την παράνομη στάθμευση οχημάτων, δημιουργεί πρόβλημα στην κίνηση των οχημάτων. Η απουσία σήμανσης και φωτεινής σηματοδότησης σε κρίσιμες κυκλοφοριακά διασταυρώσεις αποτελεί σημαντικό ζήτημα. Το πρόβλημα αυτό γίνεται ακόμη πιο έντονο λόγω των κακών / μέτριων γεωμετρικών χαρακτηριστικών των οδών (μικρά πλάτη οδοστρωμάτων και πεζοδρομίων), τα οποία δεν εξυπηρετούν ικανοποιητικά την υφιστάμενη οργάνωση της κυκλοφορίας.

Σχετικά με τους πεζόδρομους πρέπει τονισθεί ότι αυτοί είναι συγκεντρωμένοι κυρίως στο κέντρο της πόλης και γενικά δεν παρουσιάζουν την απαιτούμενη οργάνωση και συνέχεια. Επιπλέον ελλιπής είναι και η παρουσία οργανωμένων ποδηλατοδρόμων στην πόλη των Τρικάλων. Δεδομένου του ανάγλυφου της πόλης των Τρικάλων, το ποδήλατο αποτελεί βασικό μέσο μετακίνησης εντός του αστικού ιστού και ως εκ τούτου η ύπαρξη οργανωμένου και συνεχούς δικτύου ποδηλατοδρόμων αποτελεί ανάγκη και προτεραιότητα. Υπάρχουν δυο βασικοί ποδηλατόδρομοι, διαχωρισμένοι ως ξεχωριστές λωρίδες κυκλοφορίας από τους αυτοκινητόδρομους, στις οδούς Κονδύλη και τμήμα Καποδιστρίου-Κοραή, οι οποίοι δεν δημιουργούν συνεχές δίκτυο και σίγουρα δεν εξυπηρετούν παρά μόνο σποραδικά τους κατοίκους της πόλης.

Όσον αφορά στο ζήτημα της στάθμευσης δημόσιας χρήσης, στην πόλη των Τρικάλων λειτουργούν τέσσερα δημοτικά πάρκινγκ και συγκεκριμένα: ένα υπέργειο 40 θέσεων επί της οδού Κανούτα, ένα υπόγειο 132 θέσεων επί της πλατείας δικαστηρίων, ένα υπέργειο 110 θέσεων όπισθεν του νοσοκομείου και ένα υπόγειο 94 θέσεων επί της πλατείας Αντωνίου. Την εκμετάλλευση των τεσσάρων αυτών χώρων στάθμευσης διαχειρίζεται η Δημοτική Ανώνυμη Εταιρεία «Αστική Ανάπτυξη Τρικάλων». Οι χώροι αυτοί δεν καλύπτουν τις ανάγκες στάθμευσης όχι μόνο λόγω του περιορισμένου αριθμού θέσεων αλλά και εξαιτίας της κακής συντήρησης των υπόγειων παρκινγκ τα οποία αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα μόνωσης και στεγάνωσης.

Επιπλέον το μεγαλύτερο τμήμα του κέντρου της πόλης είναι διαμορφωμένο σε τέσσερις ζώνες ελεγχόμενης στάθμευσης, όπου στο παρελθόν λειτούργησε το σύστημα των καρτών ελεγχόμενης στάθμευσης. Με την κατάργηση όμως της δημοτικής αστυνομίας το σύστημα αυτό πλέον δεν λειτουργεί και αποτελεί κρίσιμο ζήτημα για τη πόλη.

Δίκτυο Οπτικών Ινών

Μία από τις σημαντικότερες υποδομές που διαθέτει και λειτουργεί ο Δήμος Τρικκαίων είναι το Μητροπολιτικό Δίκτυο Οπτικών Ινών το οποίο μπορεί να διαχωριστεί σε δύο (2) τμήματα και αθροιστικά καλύπτουν το μεγαλύτερο μέρος της πόλης αποτελώντας ένα βασικό δίκτυο κορμού.

Το πρώτο τμήμα, δημιούργησε σε πρώτη φάση το βασικό δίκτυο συνολικού μήκους 25 χιλιομέτρων το οποίο αποτελείται από έξι (6) κόμβους διανομής και διασυνδέει 49 τελικούς χρήστες (δημόσια κτήρια). Στους πίνακες που ακολουθούν αναφέρονται οι τελικοί χρήστες του δικτύου.

Πίνακας 1.2.5 Χρήστες οδικού δικτύου οπτικών ινών

Κωδικός χρήστη	Όνομα Χρήστη	Διεύθυνση
1	ΔΗΜΑΡΧΕΙΟ ΤΡΙΚΑΛΩΝ	ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 18
2	ΔΕΤΕΚ	ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 3
3	Ι.Κ.Α. ΤΡΙΚΑΛΩΝ	ΟΜΗΡΟΥ 13
4	ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΤΡΙΚΑΛΩΝ	ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ 56
5	ΑΓΡΟΤΙΚΟ ΚΤΗΝΙΑΤΡΕΙΟ ΤΡΙΚΑΛΩΝ	ΚΑΤΣΙΜΙΔΟΥ 50

6	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΓΥΜΝΑΣΤΗΡΙΟ (ΚΛΕΙΣΤΟ)	ΚΑΤΣΙΜΙΔΟΥ 3
7	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΤΑΔΙΟ ΤΡΙΚΑΛΩΝ (ΑΝΟΙΧΤΟ)	ΚΑΤΣΙΜΙΔΟΥ 3
8	ΣΧΟΛΗ ΜΟΝΙΜΩΝ ΥΠΑΞΙΩΜΑΤΙΚΩΝ (Σ.Μ.Υ.)	ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΣΙΤΣΑΝΗ 81
9	ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΡΙΚΑΛΩΝ	ΓΙΑΝΝΙΤΣΩΝ & ΦΑΡΜΑΚΗ
11	ΠΥΡΟΣΒΕΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΡΙΚΑΛΩΝ	ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΟΝΔΥΛΗ 64
13	Κ.Ε.Κ. Ν.Α. ΤΡΙΚΑΛΩΝ	ΑΓΙΑΣ ΜΑΡΙΝΑΣ 3
14	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ	ΠΛΑΤΕΙΑ ΠΑΛΑΙΟΥ ΔΕΣΠΟΤΙΚΟΥ (ΠΕΛΕΚΙΟΝ)
15	ΕΔΡΑ e-trikala –ΠΕΡΙΦΕΡΙΑΚΟ ΚΕΠ	ΣΤΡΑΤΗΓΟΥ ΣΑΡΑΦΗ 44
	ΠΑΛΑΙΕΣ ΑΠΟΘΗΚΕΣ	ΗΠΕΙΡΟΥ
16	ΣΧΟΛΕΙΑ ΔΕΥΤΕΡΗΣ ΕΥΚΑΙΡΙΑΣ	ΚΟΥΤΣΟΜΥΛΙΩΝ 66
17	ΠΟΛΥΚΕΝΤΡΟ ΣΕΙΣΜΟΠΛΗΚΤΩΝ	ΠΡΟΕΚΤΑΣΗ ΟΔΟΥ ΣΑΤΟΒΡΙΑΝΟΥ, ΣΕΙΣΜΟΠΛΗΚΤΑ
18	ΔΗΜΟΤΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ	ΟΔΟΣ ΣΕΙΣΜΟΠΛΗΚΤΩΝ & ΕΘΝΙΚΗ ΟΔΟΣ ΤΡΙΚΑΛΩΝ-ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
19	ΡΟΛΟΙ	
20	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΔΗΜΟΥ ΤΡΙΚΑΛΩΝ (Π.Ο.Δ.Τ.)	ΓΑΡΙΒΑΛΔΗ 8
22	ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	Α. ΙΑΚΩΒΑΚΗ 5
23	Δ.Ο.Υ. ΤΡΙΚΑΛΩΝ	ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ & ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΥ
24	ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΤΡΙΚΑΛΩΝ	ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ 1
25	ΕΡΓΑΤΟΥΠΑΛΛΗΛΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΡΙΚΑΛΩΝ	ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΣΙΤΣΑΝΗ 28
26	ΤΜΗΜΑ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΤΡΙΚΑΛΩΝ	ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΣΙΤΣΑΝΗ 63
28	ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΡΙΚΑΛΩΝ	ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΣΙΤΣΑΝΗ 31
29	ΔΙΚΑΣΤΙΚΟ ΜΕΓΑΡΟ	ΠΛΑΤΕΙΑ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ (28 ^{ης} ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ)
30	Περιφερειακή Διοίκηση	ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ 30
32	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΤΡΙΚΑΛΩΝ (Δ.Ε.Υ.Α.Τ.)	ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 35
35	ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ	ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΣΕΦΕΡΗ, ΦΛΑΜΟΥΛΙ
36	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ Τ.Ε.Φ.Α.Α.	ΚΑΡΥΕΣ
37	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΜΥΛΟΥ ΜΑΤΣΟΠΟΥΛΟΥ	ΠΕΡΙΟΧΗ ΑΓΙΑΣ ΜΟΝΗΣ
38	ΓΡΑΦΕΙΟ ΕΝΤΕΛΛΟΜΕΝΩΝ ΕΞΟΔΩΝ (Γ..Λ.Κ.)	ΖΑΠΠΑ & ΜΙΑΟΥΛΗ
39	2 ^ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ-ΛΥΚΕΙΟ	ΚΑΤΣΙΜΗΔΟΥ 7
40	ΚΕΣΥΠ	
Σ6	5 ^ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ-ΛΥΚΕΙΟ	ΚΑΛΑΜΠΑΚΑΣ & ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ
34	Μουσείο	Πύλης-Χρυσολίδος
50 ^A	Κολυμβητήριο (Δυτικό Κτίριο)	Παράκαμψη Τρικάλων – Κ.Παλαιολόγου
50 ^B	Κολυμβητήριο (Ανατολικό Κτίριο)	Παράκαμψη Τρικάλων – Κ.Παλαιολόγου
51	4 ^ο Γυμνάσιο	Πλαστήρα-Αργοναυτών
52	ΤΕΙ Τρικάλων	Πλαστήρα-Αργοναυτών
53	Νηπιαγωγείο	Πλαστήρα-Αργοναυτών

54	1ο Γυμνάσιο	Πλαστήρα-Αργοναυτών
55	1ο Λύκειο	Πλαστήρα-Αργοναυτών
56	7ο Γυμνάσιο-Λύκειο	Πλαστήρα-Αργοναυτών
57	10ο ΤΕΕ & Εσπερινό ΤΕΕ	Καστρακίδου-Βαθυκλέως
58	ΙΕΚ	Καστρακίδου-Βαθυκλέως
59	Μουσικό Σχολείο	Περιφερειακός Τρικάλων
61	Ασυρματικός Κόμβος 11	Πύλης 145
62	2ο ΤΕΕ	Αξιού-Σοφιαδίτικου

Το δεύτερο τμήμα αποτελεί ιδιόκτητο δίκτυο το οποίο διαθέτει ο Δήμος Τρικκαίων συνολικού μήκους δεκαοκτώμιση (18,5) περίπου χιλιομέτρων στο οποίο μέσω της e-Trikala A.E. σε συνεννόηση με τις εταιρίες Hellas On Line και Wind εγκατέστησε σωλήνες υποδομής οπτικών ινών για μελλοντική χρήση.

Εκτός από την φυσική διασύνδεση των οπτικών ινών, προκειμένου να καλυφθούν ανάγκες επικοινωνίας μεταξύ των υπηρεσιών του Δήμου υλοποιήθηκαν μια σειρά από εσωτερικά δίκτυα πρόσβασης μεταξύ του Δημαρχείου, του Πολιτιστικού Οργανισμού, των Τεχνικών Υπηρεσιών καθώς και της ΔΕΥΑΤ με το κτήριο στο οποίο στεγάζεται το παράρτημα των ταμείων της. Τα παραπάνω δίκτυα τροφοδοτούνται μέσω του Σύζευξης με γραμμή 1GBps η οποία μοιράζεται ανά 100 MBps ανά χρήστη

Ασύρματο Δωρεάν Δίκτυο Δήμου Τρικκαίων

Ο Δήμος Τρικκαίων διαθέτει σε όλη την πόλη ασύρματο δίκτυο το οποίο παρέχει δωρεάν πρόσβαση στο διαδίκτυο στους πολίτες και επισκέπτες της πόλης των Τρικάλων.

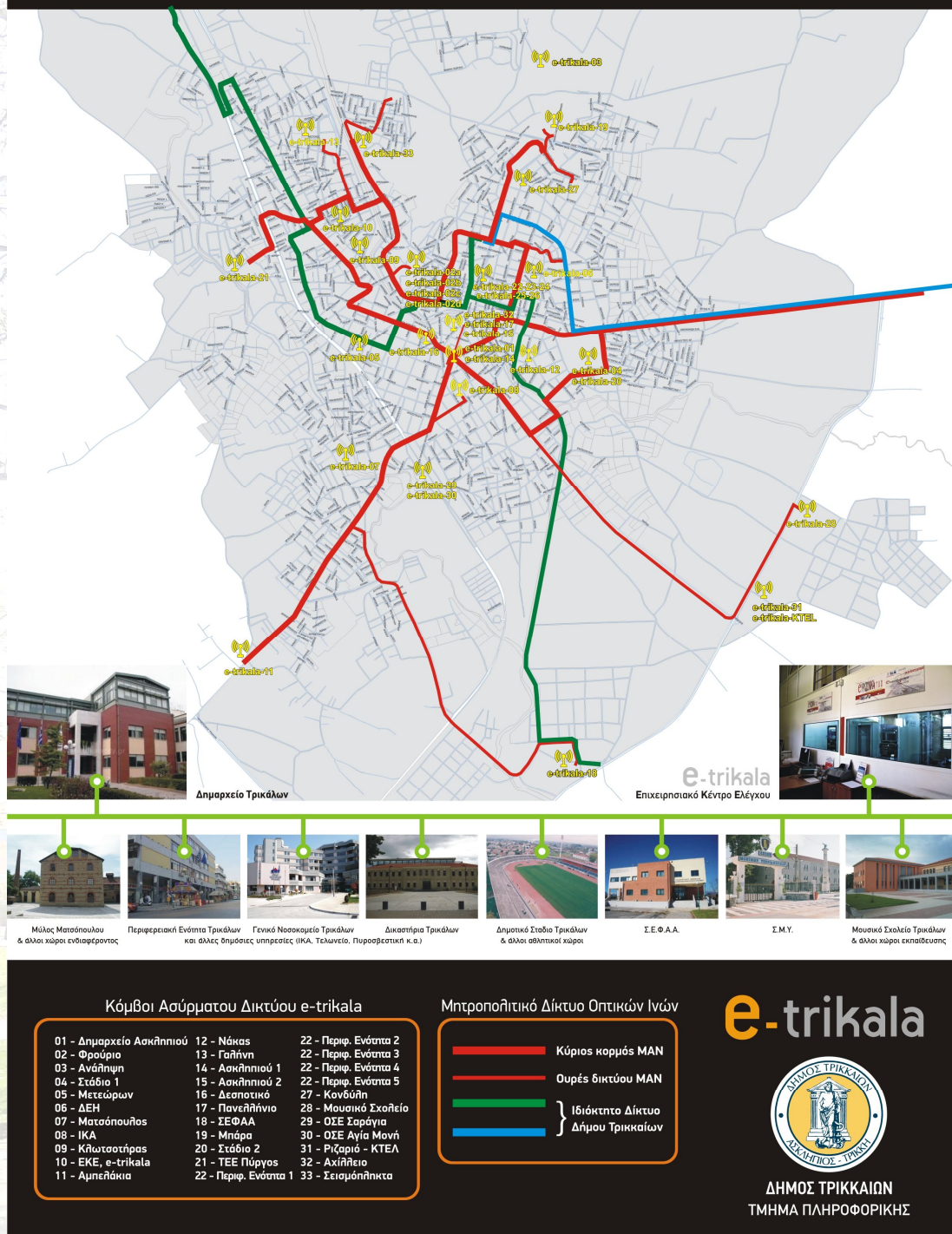
Το έργο ξεκίνησε να υλοποιείται το 2004 καθιστώντας το πρωτοπόρο για τα δεδομένα της Ελλάδας, ενώ σήμερα αριθμεί τριαντά τρεις (33) συνολικά κόμβους, τύπου Hot Spot, σε διάφορα σημεία εξασφαλίζοντας την πρόσβαση σε 20.000 χρήστες.

Η φιλοσοφία του δικτύου ήταν εξαρχής εκπαιδευτικού χαρακτήρα με περιορισμό στην ταχύτητα και στα φίλτρα προστασίας, αποτρέποντας στην πρόσβαση σε ιστοσελίδες με αντίθετο προς τον χαρακτήρα του περιεχόμενο.

Σε τεχνικό επίπεδο οι δυο παραπάνω υποδομές δικτύων (οπτικές ίνες και ασύρματο δίκτυο) λειτουργούν συμπληρωματικά, αξιοποιώντας τις τεχνικές δυνατότητες που υπάρχουν (διασύνδεση Hot Spot απευθείας με την οπτική ίνα, τροφοδοσία ασύρματου δικτύου με 5 γραμμές vdsl) εξασφαλίζοντας την μέγιστη δυνατή απόδοση, σταθερότητα και μεγιστοποιώντας την ταυτόχρονη διασύνδεση των χρηστών. Ενδεικτικά βάση στατιστικών στο ασύρματο δίκτυο συνδέονται κατά μέσο όρο 1.400 με 1.500 χρήστες ανά ημέρα.

Παρακάτω απεικονίζεται ο χάρτης που συμβεριλαμβάνει το συνολικό δίκτυο των οπτικών ινών, καθώς και τα σημεία Hot Spot του ασύρματου δικτύου.

ΧΑΡΤΗΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΟΠΤΙΚΩΝ ΙΝΩΝ ΚΑΙ ΚΟΜΒΩΝ ΑΣΥΡΜΑΤΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ

Εικόνα 1.2.10 Χάρτης δικτύου οπτικών ινών και κόμβων ασυρμάτου δικτύου Τρικάλων

Με ορόσημο το έτος 2004, οπότε και αναγνωρίστηκε ως η πρώτη Ψηφιακή Πόλη στην Ελλάδα, ο Δήμος Τρικκαίων αξιοποίησε τις ευκαιρίες και τα οφέλη της «Κοινωνίας της Πληροφορίας» και δραστηριοποιήθηκε στο σχεδιασμό και στην υλοποίηση έργων πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών, που υποστηρίχθηκαν από τα συναφή επιχειρησιακά προγράμματα

Πιο συγκεκριμένα, ο Δήμος Τρικκαίων, υλοποίησε τα ακόλουθα έργα:

1. Μητροπολιτικό ασύρματο δίκτυο.
2. Διυπηρεσιακό πρόγραμμα υποβολής αιτημάτων και παραπόνων “Δημοσθενής”.
3. Ιστοσελίδα Δήμου Τρικκαίων (www.trikalacity.gr)
4. Πληροφοριακό σύστημα γεωχωρικών δεδομένων (πληροφοριακό G.I.S., το πολεοδομικό G.I.S. και το γεωγραφικό G.I.S.).
5. Μητροπολιτικό δίκτυο Οπτικών ινών με το οποίο διασυνδέονται όλες οι Δημοτικές και Δημόσιες υπηρεσίες της Πόλης των Τρικάλων
6. Σύστημα Ευφυών Μεταφορών.
7. Ολοκληρωμένο δίκτυο τηλε-πρόνοιας.
8. Εφαρμογή ξεναγός με την οποία οι επισκέπτες μπορούν να λαμβάνουν πληροφορίες τουριστικού ενδιαφέροντος.

Επιπλέον ο Δήμος Τρικκαίων συμμετέχει σε διάφορα ευρωπαϊκά ψηφιακά προγράμματα σε διάφορους τομείς όπως:

- Υγεία (πρόγραμμα isisemd, renewing health, independent, sustains, unitedforhealth, smartcare) με αντικείμενο την ανάπτυξη ψηφιακών εφαρμογών με σκοπό την βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών υγείας

- Περιβάλλον/βιώσιμη κινητικότητα (citymobil2, team, myway) με αντικείμενο την ανάπτυξη ψηφιακών εφαρμογών παρακολούθησης και ανάλυσης δεδομένων που σχετίζονται με την κίνηση μέσω μαζικής μεταφοράς, οχημάτων, ποδηλάτων και πεζών.

Επίσης, στα πλαίσια της ανταλλαγής και προώθησης της ψηφιακής τεχνολογίας και ευρυζωνικότητας τα Τρίκαλα είναι μέλος του Ευρωπαϊκού Δικτύου “Major Cities of Europe – IT Users Group”.

Τέλος, με πρωτοβουλία του Δήμου Τρικκαίων συστάθηκε μια Διαδημοτική Εταιρία 10 Δήμων της Κεντρικής Ελλάδας (Καρδίτσας, Ιωαννιτών, Λαρισαίων, Βέροιας, Κατερίνης, Λαμιέων, Βόλου, Γρεβενών, Κοζάνης) η οποία έχει σαν στόχο, την από κοινού, αξιοποίηση των ευκαιριών της πληροφορικής και των τηλεπικοινωνιών.

Υδρευση

Η Δημοτική Επιχείρηση Υδρευσης – Αποχέτευσης Τρικάλων (ΔΕΥΑΤ) ασκεί πάσης φύσεως δραστηριότητα στον τομέα ύδρευσης και αποχέτευσης ακαθάρτων και ομβρίων υδάτων.

Η ύδρευση του Δήμου γίνεται από υπόγεια ύδατα τα οποία αντλούνται μέσω 56 συνολικά γεωτρήσεων και μετά από την κατάλληλη διαδικασία χλωρίωσης οδηγούνται στο δίκτυο υδρεύσεως.

Εικόνα 1.2.11 Χάρτης θέσεων υδρευτικών γεωτρήσεων στον Δ.Τρικκαίων

Σύμφωνα με στοιχεία της ΔΕΥΑΤ, το συνολικό δίκτυο αγωγών ύδρευσης που καλύπτουν τις ανάγκες του Δήμου είναι περίπου 767km, ενώ η μέση ετήσια κατανάλωση νερού για το έτος 2014 ανήλθε περίπου στα 6.000.000m³.

Μέσα στην τελευταία δεκαετία η κατανάλωση νερού για τον Δήμο Τρικκαίων παρουσιάζει μείωση, η οποία κυρίως οφείλεται τόσο στην τιμολογιακή πολιτική, όσο και στην προώθηση της ενημέρωσης και της ευαισθητοποίησης των πολιτών σχετικά με την ορθολογική διαχείριση του νερού.

Ο πλούσιος υπόγειος υδροφόρος ορίζοντας της περιοχής του Δήμου Τρικκαίων σε συνδυασμό με την γενικότερη τάση για ορθολογική διαχείριση του νερού εξασφαλίζει τη βιωσιμότητά του.

Όσον αφορά στην κατάσταση του δικτύου ύδρευσης για το σύνολο του Δήμου, κρίνεται ικανοποιητική χωρίς ιδιαίτερες απαιτήσεις για αντικατάσταση αυτού. Επιπλέον γίνονται συχνοί έλεγχοι με σκοπό την παρακολούθηση της κατάστασης του δικτύου και της κατανάλωσης ειδικά σε περιόδους λειψυδρίας. Πραγματοποιούνται αντικαταστάσεις των υδρομέτρων όπου απαιτείται, ενώ προβλέπονται και τοποθετήσεις νέων υδρομέτρων στις περιοχές που δεν υπάρχουν και συγκεκριμένα στις τοπικές Κοινότητες Γοργογυρίου, Ξυλοπάροικου και Αγρελιάς. Στο πλαίσιο της παρακολούθησης της σωστής λειτουργίας του δικτύου ύδρευσης, αξίζει να αναφερθεί ότι από τα μέσα του 2013 λειτουργεί σύστημα τηλεελέγχου και τηλεχειρισμού του δικτύου υδροδότησης της πόλης των Τρικάλων, ενώ έχει ολοκληρωθεί και εγκριθεί η σχετική μελέτη με σκοπό την επέκταση του συστήματος αυτού και στις υπόλοιπες δημοτικές ενότητες.

Γενικότερα, ανάγκες του Δήμου Τρικκαίων για ύδρευση καλύπτονται επαρκώς. Κάποια ζητήματα επάρκειας υδροδότησης παρουσιάζονται στην Τ.Κ Αγρελιάς όπου υπάρχει πρόβλημα ηλεκτροδότησης της πρόσθετης γεώτρησης που έχει γίνει με σκοπό την κάλυψη των αναγκών σε νερό και αναμένεται στο εγγύς μέλλον η διευθέτηση του εν λόγω ζητήματος. Επιπλέον έχουν ολοκληρωθεί και εγκριθεί μελέτες που αφορούν στην κατασκευή τροφοδοτικού αγωγού ύδρευσης προς Κρηνίτσα, Παλαιόπυργο, και Χρυσαιγή για την επιπλέον ενίσχυση των τοπικών δικτύων και κάλυψη των αναγκών που μπορεί να προκύψουν σε περιπτώσεις βλάβης κατά την λειτουργία των γεωτρήσεων.

Όσον αφορά στην ποιότητα του πόσιμου νερού, αξίζει να αναφερθεί ότι η ΔΕΥΑΤ στο εργαστήριο ποιότητας νερού που στεγάζεται στο χώρο του κεντρικού Αντλιοστασίου, πραγματοποιεί καθημερινές χημικές και μικροβιολογικές αναλύσεις ανά τακτά χρονικά διαστήματα, σύμφωνα με τις Ευρωπαϊκές Προδιαγραφές, σε όλο το δίκτυο και τις γεωτρήσεις του Καλλικρατικού δήμου Τρικκαίων, φροντίζοντας για την παροχή νερού αρίστης ποιότητας απαλλαγμένο από παθογόνους μικροοργανισμούς. Επί πλέον, γίνεται ημερήσιος έλεγχος στο υπολειμματικό χλώριο (απολυμαντική ουσία) του δικτύου. Η ΔΕΥΑΤ έχει μεριμνήσει για την χλωρίωση και του πιο μικρού οικισμού του Δήμου της. Οι τιμές του υπολειμματικού χλωρίου κυμαίνονται σε χαμηλά επίπεδα για να αποφεύγεται η δημιουργία χλωροπαραγώγων (ουσιών με μακροπρόθεσμη υψηλή τοξικότητα). Επιπλέον γίνονται έλεγχοι για ανεπιθύμητες χημικές ουσίες (νιτρικά νιτρώδη, αμμωνιακά, βαρέα μέταλλα όπως υδράργυρος, χρώμιο, μόλυβδος κλπ) στο πόσιμο νερό. Ο καταναλωτής μπορεί να ενημερωθεί για την ποιότητα του νερού που καταναλώνει λεπτομερέστερα από την ιστοσελίδα της ΔΕΥΑΤ www.deyat.gr.

Τέλος, αξίζει να αναφερθεί ότι στον άμεσο σχεδιασμό της ΔΕΥΑΤ συμπεριλαμβάνεται μια πιο ορθολογική τιμολογιακή πολιτική που θα συμπεριλαμβάνει τόσο κοινωνικά κριτήρια όσο και δεδομένα που προκύπτουν από τους ελέγχους των καταναλωτών, όσο και στατιστικά δεδομένα.

Αποχέτευση ακαθάρτων - ΒΙΟ.ΚΑ.

Σύμφωνα με στοιχεία της Δ.Ε.Υ.Α. Τρικάλων, οι αποχετευτικές υποδομές της πόλης των Τρικάλων περιλαμβάνουν δίκτυο αγωγών περίπου 200χλμ, το οποίο έχει ως τελικό αποδέκτη τη Μονάδα Επεξεργασίας λυμάτων.

Η Μονάδα Επεξεργασίας Λυμάτων της πόλης των Τρικάλων είναι χωροθετημένη στο ανατολικό τμήμα του Δήμου, σε νησίδα μεταξύ των δύο κλάδων της κοίτης του ποταμού Ληθαίου και καταλαμβάνει έκταση 90 περίπου στρεμμάτων και σύμφωνα με τα στοιχεία της Τεχνικής Υπηρεσίας της Δ.Ε.Υ.Α., η συγκεκριμένη τοποθεσία παρουσιάζει σημαντικά πλεονεκτήματα αφού η στάθμη του εδάφους είναι χαμηλότερη από εκείνη του πολεοδομικού ιστού των Τρικάλων και έτσι τα λύματα καταλήγουν με ευκολία στη Μ.Ε.Λ, και επίσης η γειτνίαση της εγκατάστασης με την κοίτη του ποταμού Ληθαίου βοηθά στην άμεση διάθεση των εκροών σε αυτόν. Επιπλέον η θέση της εγκατάστασης απέχει πάνω από 600μ από κατοικημένες περιοχές με αποτέλεσμα την ελαχιστοποίηση των παραγομένων οχλήσεων κατά τη διαδικασία καθαρισμού των λυμάτων (οσμές, προβλήματα λειτουργίας της μονάδας). Η Μονάδα Επεξεργασίας Λυμάτων εξυπηρετεί ένα μεγάλο τμήμα της πόλης των Τρικάλων. Στις προθέσεις της ΔΕΥΑΤ είναι η επέκταση και ενός περιφερειακού κεντρικού αγωγού ακαθάρτων ο

οποίος θα καλύπτει πρωτίστως τις ανάγκες των δυτικών συνοικισμών της πόλης όπως είναι ο Πύργος, το Γαρδικάκι, το Φλαμουλί και οι Καρυές.

Εικόνα 1.2.11 Βιολογικός Καθαρισμός της πόλης των Τρικάλων

Ως προς την ποιότητα των εκροών που εξέρχονται του Βιολογικού καθαρισμού, πραγματοποιούνται στο χημείο όλες οι απαραίτητες φυσικοχημικές αναλύσεις, ώστε να διασφαλίζεται η καταλληλότητα και η μη επιβάρυνση του φυσικού αποδέκτη που είναι το ποτάμι. Είναι εντυπωσιακές οι χαμηλές τιμές του ρυπαντικού φορτίου των επεξεργασμένων λυμάτων καθώς το ποσοστό μείωσης τους φτάνει και το 90% (σύγκριση δεικτών ρυπαντικού φορτίου εισροής και εκροής της μονάδας). Αποτέλεσμα της άρτιας λειτουργίας του Βιολογικού Καθαρισμού είναι και η αποφυγή φαινομένων ευτροφισμού στον υδάτινο αποδέκτη.

Όσον αφορά στις άλλες Δημοτικές Ενότητες, η μη ύπαρξη δικτύου ακαθάρτων και η λειτουργία της αποχετευτικής διαδικασίας με σηπτικές δεξαμενές (βόθρους) αποτελεί σημαντικό πρόβλημα, ιδιαίτερα σε περιοχές όπου λόγω του αναγλύφου και του τρόπου δόμησης (πχ Τ.Κ Πλατάνου), το πρόβλημα είναι εντονότερο. Για τον σκοπό αυτό κρίνεται αναγκαία η διερεύνηση και η κατασκευή κατά περίπτωση του καταλληλότερου συστήματος επεξεργασίας λυμάτων. Στο σημείο αυτό αξίζει να αναφερθεί ότι για τη Δημ. Ενότητα Μεγάλων Καλυβίων, έχει ολοκληρωθεί και σύντομα αναμένεται να εγκριθεί αρμοδίως η οριστική μελέτη για την κατασκευή δικτύου ακαθάρτων, έργων προσαγωγής και Εγκατάστασης Επεξεργασίας Λυμάτων.

Τέλος, πρόβλημα αποτελεί το φαινόμενο παρασιτικών εισροών, το οποίο η ΔΕΥΑΤ προσπαθεί να αντιμετωπίσει με ελέγχους αλλά και επιβολή αντίστοιχων προστίμων.

Αποχέτευση ομβρίων υδάτων

Μέσα στον αστικό ιστό της πόλης υπάρχει δίκτυο συλλογής όμβριων υδάτων συνολικού μήκους 180 χλμ. που μεταφέρει τα όμβρια ύδατα νερό στα ποτάμια Αγιαμονιώτης και Ληθαίος που διέρχονται της πόλης. Την ευθύνη διαχείρισης και συντήρησης του δικτύου αυτού έχει επίσης η Δ.Ε.Υ.Α. Τρικάλων. Το δίκτυο αποχέτευσης των όμβριων υδάτων εξυπηρετεί το μεγαλύτερο τμήμα της πόλης των Τρικάλων.

Αντίστοιχα στις άλλες Δημοτικές ενότητες το μήκος του σύνολο του δικτύου αποχέτευσης ομβρίων ανέρχεται σε 91χλμ.

Γενικότερα το δίκτυο για την αποχέτευση των ομβρίων υδάτων στο σύνολο του Δήμου Τρικκαίων κρίνεται επαρκές,

Άρδευση

Οι εκτάσεις του Δήμου Τρικκαίων, των οποίων οι ανάγκες σε αρδευτικό νερό καλύπτονται από συλλογικά δίκτυα που εποπτεύονται από τους κατά τόπους ΤΟΕΒ, είναι περίπου 72.500 στρ (για το έτος 2014). Οι αρδευόμενες αυτές εκτάσεις εξυπηρετούνται από 165 κρατικές γεωτρήσεις. Επιπλέον περίπου 10.000 στρέμματα αρδεύονται από 82 δημοτικές γεωτρήσεις, η λειτουργία των οποίων στο μεγαλύτερο ποσοστό δεν διέπεται από κανονισμό άρδευσης.

Όσον αφορά στις χρησιμοποιούμενες μεθόδους άρδευσης και στα πλαίσια της ορθολογικότερης και αποδοτικότερης χρήσης του νερού, παρατηρείται διαρκής αύξηση της χρήσης της στάγδην άρδευσης. Παραμένει ωστόσο αξιοσημείωτο το ποσοστό της χρήσης του καταιονισμού, ως μέθοδος άρδευσης, ενώ η επιφανειακή άρδευση τείνει να εξαλειφθεί .

Ως πηγή αρδευτικού ύδατος για τον Δήμο Τρικκαίων, χρησιμοποιούνται οι υπόγειοι υδροφόροι ορίζοντες. Αυτό συμβαίνει επειδή υπάρχει ταχεία τροφοδότηση των υπογείων υδροφόρων οριζόντων της περιοχής από της πλευρικές εισροές των περιμετρικών ορεινών όγκων αλλά και από διηθήσεις του Πηνειού. Σε μικρότερο ποσοστό χρησιμοποιούνται τα επιφανειακά νερά των ποταμών, από τα οποία αρδεύονται γεωργικές εκτάσεις των περιοχών Γλίνους, Μεγαλοχωρίου, Λόγγου, Πατουλιάς και Ριζαριού, οι οποίες εποπτεύονται από τον ΤΟΕΒ Ληθαίου.

Αστικά Στερεά Απόβλητα

Το υφιστάμενο σύστημα διαχείρισης στερεών αποβλήτων του Δήμου Τρικκαίων αφορά στην αποθήκευση , συλλογή , μεταφορά και διάθεση στον αδειοδοτημένο Χώρο Υγειονομικής Ταφής Απορριμμάτων, ο οποίος είναι χωροθετημένος στην περιοχή «Παλαιοσαμαρίνα» στην Δ.Ε. Παληοκάστρου. Σύμφωνα με τον ισχύοντα Περιφερειακό Σχεδιασμό Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων της Περιφέρειας Θεσσαλίας, ο ΧΥΤΑ Νομού Τρικάλων εξυπηρετεί όλους τους ΟΤΑ των Περιφερειακών Ενοτήτων Τρικάλων και Καρδίτσας, με φορέα διαχείρισης τη διαδημοτική διανομαρχιακή επιχείρηση Π.Α.ΔΥ.Θ. Α.Ε, και δεδομένης της υπό εξέλιξης εργολαβίας της κατασκευής της Β΄ Φάσης του ΧΥΤΑ, εκτιμάται ότι για τα επόμενα 20 έτη ο υπάρχων χώρος για την υγειονομική ταφή των απορριμμάτων θα είναι επαρκής.

Στον Δήμο Τρικκαίων, η συλλογή, μεταφορά και απόθεση των απορριμμάτων αποτελεί αρμοδιότητα του Τμήματος Διαχείρισης Απορριμμάτων της Δ/νσης Επιχειρησιακού Έργου. Για την όλη διαδικασία διαχείρισης των απορριμμάτων ο Δήμος χρησιμοποιεί:

- **Εννέα (9)** απορριματοφόρα οχήματα τύπου «μύλος»,
- **Οκτώ (8)** απορριματοφόρα οχήματα τύπου «πρέσα»,
- **Ένα (1)** απορριματοφόρο όχημα για την μεταφορά των containers,
- **Ένα (1)** απορριματοφόρο ανατρεπόμενο όχημα για τους πολύ στενούς δρόμους,
- **Δύο (2)** Ελκυστήρες επικαθήμενοι για την μεταφορά των απορριμμάτων από τον Σταθμό Μεταφόρτωσης στον ΧΥΤΑ.

τα οποία σε ετήσια βάση για τα έτη 2013 και 2014 έχουν συλλέξει 24.069,67 και 24.354,16 τόνους αντίστοιχα.

Η αποκομιδή γίνεται με συγκεκριμένα δρομολόγια σε καθημερινή βάση που καλύπτουν όλες τις περιοχές του Δήμου. Η συλλογή των απορριμμάτων γίνεται στον Σταθμό Μεταφόρτωσης και από εκεί με 2 επικαθήμενους ελκυστήρες τα απορρίμματα μεταφέρονται στον ΧΥΤΑ Τρικάλων προς επεξεργασία. Η αποκομιδή των απορριμμάτων γίνεται από τους 4019 κάδους απορριμμάτων (μεγάλους & μικρούς) που υπάρχουν σε συγκεκριμένες θέσεις σε ολόκληρο τον καλλικρατικό Δήμο Τρικκαίων.

Ογκώδη απορρίμματα

Για την αποκομιδή των ογκωδών υλικών ο Δήμος χρησιμοποιεί ένα όχημα το οποίο συλλέγει τα υλικά από 13 επιλεγμένες θέσεις, στις οποίες έχουν τοποθετηθεί κατάλληλα containers. Σε αυτή την κατηγορία περιλαμβάνονται πάσης φύσεως ογκώδη απόβλητα (έπιπλα, κλαδιά κτλ) η διαχείριση των οποίων αποτελεί κρίσιμο ζήτημα για τον Δήμο Τρικκαίων, δεδομένης της μη διαλογής και περεταίρω επεξεργασίας αυτών (πχ κομποστοποίηση υπολειμμάτων φυτών) αλλά και της έλλειψης οργανωμένου χώρου απόθεσης.

Απόβλητα ειδών ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού

Ο Δήμος Τρικκαίων είναι συμβεβλημένος με το σύστημα της «Ανακύκλωσης Συσκευών ΑΕ» για την τοποθέτηση container για την αποθήκευση ηλεκτρικών/ηλεκτρονικών συσκευών. Οι πολίτες μπορούν να μεταφέρουν οι ίδιοι ή να ενημερώνουν το Τμήμα Διαχείρισης απορριμμάτων σχετικά με την ύπαρξη ηλεκτρικής/ηλεκτρονικής συσκευής προς ανακύκλωση και όχημα του Δήμου την παραλαμβάνει και την τοποθετεί στο ειδικό container, το οποίο βρίσκεται σε έκταση του Αμαξοστασίου στο Κηπάκι Σαραγιών.

Απόβλητα εκσκαφών των κατασκευών και κατεδαφίσεων

Αποτελεί ζήτημα για τον Δήμο Τρικκαίων η έλλειψη οργανωμένου χώρου συλλογής και η απουσία συλλογικού συστήματος που θα προήγαγε την ορθή διαχείρισή τους.

Χρησιμοποιημένες ηλεκτρικές στήλες

Στα πλαίσια του προγράμματος «ΑΦΗΣ» έχουν τοποθετηθεί σε εκτεταμένο βαθμό ειδικές διαφανείς στήλες αποθήκευσης μικρών μπαταριών, με σκοπό την συλλογή και μετέπειτα ανακύκλωσή τους.

Ανακύκλωση υλικών

Ο Δήμος Τρικκαίων χρησιμοποιεί 2 απορριματοφόρα τα οποία ακολουθούν συγκεκριμένα δρομολόγια σε καθημερινή βάση προκειμένου να συλλέξουν τα υλικά των 359 μπλέ κάδων ανακύκλωσης συσκευασιών, οι οποίοι είναι τοποθετημένοι σε συγκεκριμένες θέσεις του αστικού ιστού της πόλης των Τρικάλων. Την ανακύκλωση στις περιφερειακές Δημοτικές Ενότητες του Δήμου Τρικκαίων καθώς και σε ένα τμήμα της πόλης που αφορά κυρίως περιφερειακούς οικισμούς, διαχειρίζεται η Περιβαλλοντική Αναπτυξιακή Δυτικής Θεσσαλίας Α.Ε. Στις περιοχές αυτές είναι τοποθετημένοι συνολικά 724 μπλε κάδοι ανακύκλωσης συσκευασιών.

Το σύνολο των υλικών προς ανακύκλωση που συλλέγεται, μεταφέρεται και διατίθεται στο Κέντρο Διαλογής Ανακυκλωμένων Υλικών που βρίσκεται στο Δ.Δ Αρτεσιανού Καρδίτσας και εξυπηρετεί τους ΟΤΑ των Περιφερειακών Ενοτήτων Τρικάλων και Καρδίτσας.

Σύμφωνα με στοιχεία από Τμήμα Διαχείρισης απορριμμάτων της Δ/σης Επιχειρησιακού έργου και από την ΠΑΔΥΘ, συλλέχθηκαν από όλο τον Δήμο Τρικκαίων κατά το έτος 2013 2.047,47tn υλικών μπλε κάδου προς ανακύκλωση, ενώ η αντίστοιχη ποσότητα για το έτος 2014 ανέρχεται σε 1.935,71tn. Παρατηρείται δηλαδή μείωση της τάξης του 6% του ετήσιου συνόλου των υλικών προς ανακύκλωση, η οποία αναδεικνύει την μεγάλη ανάγκη για επιπλέον ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των πολιτών σχετικά με το ζήτημα της ανακύκλωσης.

Επικίνδυνα νοσοκομειακά απόβλητα

Για την Διαχείριση επικίνδυνων αποβλήτων αμιγώς μολυσματικού χαρακτήρα καθώς και μικτού τύπου, το Νοσοκομείο Τρικάλων έχει υπογράψει σύμβαση με την εταιρεία HYDROCLAVE HELLAS A.E., η οποία έχει αναλάβει την αποκομιδή, μεταφορά, αποστείρωση και τελική διάθεση των επικίνδυνων αποβλήτων στον ΧΥΤΑ.

Επιπλέον τη διαχείριση των υγρών τοξικών αποβλήτων με παρακράτηση του αργύρου (εγκατάσταση δεξαμενής, συλλογή, μεταφορά, επεξεργασία, ανακύκλωση, συντήρηση δεξαμενής) αλλά και την ανακύκλωση των ακτινολογικών φιλμ, έχει αναλάβει η εταιρεία ΗΦΑΙΣΤΟΣ ΕΠΕ.

Ο Δήμος Τρικκαίων στοχεύει στην υλοποίηση ηλεκτρονικής πλατφόρμας εποπτείας του στόλου συλλογής απορριμμάτων, με ορθολογική χρήση, η οποία θα οδηγήσει στην βελτιστοποίηση των δρομολογίων αποκομιδής & χρήσης των απορριματοφόρων, στην μείωση του λειτουργικού κόστους (καύσιμα, υπερωρίες, χαμένα οχηματο-χιλιόμετρα, φθορά οχημάτων κτλ), στην μείωση των ρύπων και την επιβάρυνση του περιβάλλοντος.

1.2.5. Τοπικό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων του Δήμου Τρικκαίων

Αναγκαιότητα σύνταξης του Τοπικού Σχεδίου Διαχείρισης (ΤΣΔ)

Σύμφωνα με το Εθνικό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων (ΕΣΔΑ), καθιερώνεται η υποχρέωση των Δήμων να σχεδιάζουν και να εφαρμόζουν Τοπικά Σχέδια αποκεντρωμένης Διαχείρισης αποβλήτων, στο πλαίσιο των Εθνικών και των Περιφερειακών σχεδιασμών.

Στα πλαίσια αυτά θα προσδιοριστούν όλες εκείνες οι απαραίτητες ρυθμίσεις που θα διασφαλίζουν την δυνατότητα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης να αναλαμβάνει τις δραστηριότητες που απαιτούνται για την εφαρμογή ενός τοπικού σχεδίου αποκεντρωμένης διαχείρισης των αποβλήτων.

Ενδεικτικά τέτοιες ρυθμίσεις αφορούν:

- Στο περιεχόμενο και στη διαδικασία ενσωμάτωσης των δημοτικών σχεδίων διαχείρισης αποβλήτων στο Περιφερειακό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων (ΠΕΣΔΑ) της Περιφέρειας Θεσσαλίας, συμπεριλαμβανομένων θεμάτων συντονισμού και συνδιαχείρισης μεταξύ όμορων Δήμων.

- Στη δυνατότητα προσλήψεων του απαραίτητου προσωπικού για την υλοποίηση του τοπικού σχεδίου σε κάθε Δήμο, δεδομένου ότι τα σχέδια αυτά είναι εντάσεως εργασίας.
- Στη δυνατότητα των δήμων να διακινούν τα ανακτώμενα υλικά έναντι τιμήματος.
- Στη δυνατότητα χωροθέτησης ήπιων υποδομών διαχείρισης ακόμη και εντός του πολεοδομικού ιστού (π.χ. Πράσινα Σημεία).
- Στην ενθάρρυνση των κοινωνικών πρωτοβουλιών για πιο άμεση συμμετοχή στη διαχείριση των αποβλήτων, στο πλαίσιο ενός συστήματος δημόσιας αποκεντρωμένης διαχείρισης
- Τέλος, τη δυνατότητα σύναψης συνεργασίας, μόνον για την διαλογή στην πηγή και την εκπαίδευση, μεταξύ Δήμων, κοινωνικών συνεταιρισμών ή/και συστημάτων εναλλακτικής διαχείρισης εφόσον τα απόβλητα αυτά εντάσσονται στην εναλλακτική διαχείριση.

Η προσέγγιση που ακολουθεί έγινε σύμφωνα με τον **Οδηγό Σύνταξης Τοπικού Σχεδίου Αποκεντρωμένης Διαχείρισης Αποβλήτων της Περιφέρειας Θεσσαλίας (Ιούλιος 2015)**. Αφορά μια γενική εικόνα του σχεδιασμού και των στόχων, για να δοθεί μια αίσθηση των μεγεθών των ποσοτήτων των διαχειριζόμενων αποβλήτων, καθώς και το μέτρο των προσδοκώμενων ωφελειών, από την εφαρμογή της πρότασης της αποκεντρωμένης διαχείρισης, χρησιμοποιώντας τα ποσοτικά και ποιοτικά δεδομένα του Δήμου.

Το παρόν ΤΣΔ αποτελεί ένα δυναμικό και όχι εξαντλητικό εργαλείο, το οποίο έχει ως στόχο να δώσει τις κατευθυντήριες γραμμές των ενεργειών που πρέπει να ακολουθήσει ο Δήμος, ώστε να εναρμονιστεί με τους στόχους της νομοθεσίας και του ΕΣΔΑ. Ενδεχομένως να απαιτηθεί πρόσθετη αξιολόγηση τροποποίηση της εφαρμογής των δράσεων με στόχο τη βελτιστοποίηση του συστήματος και λαμβάνοντας υπόψη κάθε φορά τα νεότερα δεδομένα.

Στόχοι του ΤΣΔ.

Οι στόχοι του τοπικού σχεδίου αφορούν:

- Στην ικανοποίηση των στόχων του Περιφερειακού (ΠΕΣΔΑ), του Εθνικού Σχεδίου (ΕΣΔΑ) Διαχείρισης Αποβλήτων και του Εθνικού Σχεδίου Πρόληψης Δημιουργίας Αποβλήτων.
- Στον εξορθολογισμό του κόστους διαχείρισης των αποβλήτων και τη κατοχύρωση του δημοσίου συμφέροντος χαρακτήρα της όλης διαχείρισης.
- Στη βελτίωση και στην αναβάθμιση της ποιότητας των υπηρεσιών ως προς τους πολίτες.
- Στην ευαισθητοποίηση των δημοτών σε θέματα πρόληψης και διαχείρισης αποβλήτων και κατ' επέκταση στην ενεργή συμμετοχή τους στην επίτευξη των στόχων.
- Στις ασφαλέστερες περιβαλλοντικά λύσεις.
- Στη παραγωγή καλής ποιότητας και μεγαλύτερης αξίας ανακυκλώσιμων προϊόντων.
- Στην αύξηση της απασχόλησης και της κοινωνικής επιχειρηματικότητας.

Το τοπικό σχέδιο διαχείρισης αναγκαστικά συνεργάζεται με το Περιφερειακό και το Εθνικό Σχέδιο Διαχείρισης, στο βαθμό που:

- ένα μέρος των αποβλήτων ή των προϊόντων της επεξεργασίας τους, στο πλαίσιο της αποκεντρωμένης διαχείρισης, οδεύει αναγκαστικά στις περιφερειακές υποδομές ή στις υποδομές των εθνικών συστημάτων εναλλακτικής διαχείρισης.
- οι στόχοι των τοπικών σχεδίων διαχείρισης δεν πρέπει να υπολείπονται, σε καμία περίπτωση, των αντίστοιχων στόχων του αντίστοιχου Περιφερειακού και του Εθνικού Σχεδίου Διαχείρισης.

Κατά το μέτρο που αναλογεί στο Δήμο μας, όσον αφορά στα Αστικά Στερεά Απόβλητα (ΑΣΑ), το παρόν τοπικό σχέδιο διαχείρισης (ΤΣΔ) υποχρεωτικά υιοθετεί τους στρατηγικούς στόχους για το έτος 2020 του Εθνικού Σχεδίου Διαχείρισης Αποβλήτων (ΕΣΔΑ), οι οποίοι επιγραμματικά είναι:

- η κατά κεφαλή παραγωγή αποβλήτων να έχουν μειωθεί σημαντικά
- η προετοιμασία προς επαναχρησιμοποίηση και η ανακύκλωση με χωριστή συλλογή ανακυκλώσιμων-βιοαποβλήτων να εφαρμόζεται στο 50% του συνόλου των ΑΣΑ.
- Η ανάκτηση ενέργειας να αποτελεί συμπληρωματική μορφή διαχείρισης, όταν έχουν εξαντληθεί τα περιθώρια κάθε άλλου είδους ανάκτησης.
- Η υγειονομική ταφή να αποτελεί τη τελευταία επιλογή και να έχει περιοριστεί σε λιγότερο από το 30% του συνόλου των ΑΣΑ.

Στάδια του ΤΣΔ

Ενέργειες του Δήμου

- Δίκτυο πράσινων κάδων για συλλογή σύμμεικτων με στόχο την μείωση αυτού του ρεύματος κατά το δυνατόν.
- Δίκτυο κάδων (κίτρινων/μπλε) για την προδιαλογή ανακυκλώσιμων υλικών σε δύο διακριτά ρεύματα (ένα κίτρινο για χαρτί/χαρτόνι και ένα μπλε για πλαστικό/μέταλλο/γυαλί).
- Δίκτυο καφέ κάδων για συλλογή προδιαλεγμένων βιοαποβλήτων.
- Χωριστή συλλογή των αποβλήτων κήπου (κλαδέματα κλπ.).
- Δίκτυο οικιακής κομποστοποίησης προδιαλεγμένων οργανικών και αποβλήτων κήπου.
- Τη συνέχιση συνεργασίας με το ΚΔΑΥ Δυτικής Θεσσαλίας, με την πρόβλεψη ότι το υπόλειμμα, δηλαδή τα ανεπιθύμητα υλικά στους κάδους των ανακυκλώσιμων, θα μειώνεται σταδιακά όσο αυξάνονται τα διακριτά ρεύματα.
- Δίκτυο «πράσινων σημείων» για
  - τη συγκέντρωση υλικών που δεν κατευθύνονται στους κάδους, όπως ηλεκτρικές και ηλεκτρονικές συσκευές, συσσωρευτές, ελαστικά, ογκώδη αντικείμενα,
  - την προώθηση της επαναχρησιμοποίησης - ανταλλαγής υλικών όπως ρουχισμού, επίπλων και παλαιών αντικειμένων κλπ.
- Κομποστοποίηση πράσινου και κλαδεμάτων με προκομποστοποιημένα βιοαπόβλητα.

- Σύστημα αποκομιδής και μεταφοράς, που αφορά στα αναγκαία οχήματα, στους χώρους στάθμευσης και σταθμό μεταφόρτωσης, με την πρόβλεψη ότι σταδιακά θα μειώνεται η ανάγκη για μεταφόρτωση και μεταφορά σύμμεικτων απορριμμάτων.
- Δράσεις υποκίνησης της συμμετοχής των πολιτών και συγκεκριμένα:
  - δράσεις δημόσιας διαβούλευσης και κοινωνικής συμμετοχής στον σχεδιασμό και την εφαρμογή του τοπικού σχεδίου μέσω ανοιχτών εκδηλώσεων, συσκέψεων με κοινωνικούς φορείς, ερωτηματολογίων, συνελεύσεων, συγκρότησης ομάδων.
  - δράσεις ενημέρωσης των πολιτών, των επαγγελματιών και των επιχειρήσεων για την πρόληψη της παραγωγής απορριμμάτων και τον τρόπο διαχείρισης των ειδικών αποβλήτων, ενδεικτικά στη μείωση χρήσης πλαστικής σακούλας και των συσκευασιών, στην διακριτή διαχείριση για τις μπαταρίες, τα ιατροφαρμακευτικά, τα απόβλητα κρεοπωλείων και ιχθυοπωλείων, τα τηγανέλαια κλπ.
  - δράσεις υποκίνησης, ενημέρωσης, ευαισθητοποίησης και περιβαλλοντικής εκπαίδευσης για τη διαλογή στην πηγή, την ανακύκλωση και την κομποστοποίηση.

Ενέργειες από ομάδα Δήμων:

Ήδη ο Δήμος, μαζί με τους άλλους Δήμους των Περιφερειακών Ενότητων Τρικάλων και Καρδίτσας, συμμετέχει στον ΦοΔΣΑ Δυτικής Θεσσαλίας (Π.Α.ΔΥ.Θ. Α.Ε.), παραδίδοντας τα σύμμεικτα σε ΣΜΑ για τελική διάθεση στο ΧΥΤΑ Δυτικής Θεσσαλίας και τα ανακυκλώσιμα στο ΚΔΑΥ Δυτικής Θεσσαλίας.

Ο ΦοΔΣΑ προγραμματίζει τη κατασκευή Μονάδας Επεξεργασίας Αποβλήτων (ΜΕΑ) στην οποία θα γίνεται:

- Μηχανική διαλογή των σταδιακά μειούμενων σύμμεικτων, με σκοπό την περαιτέρω ανάκτηση υλικών και με την πρόβλεψη στη διαστασιολόγησή τους ότι θα υπάρχει μέγιστο πλαφόν δυναμικότητας.
- Διαχείριση των προδιαλεγμένων βιοαποβλήτων για την κομποστοποίηση αερόβια, αναερόβια ή συνδυασμένη, τη συσκευασία και τη διάθεση του παραγόμενου κόμποστ και την αξιοποίηση του βιοαερίου (εφ' όσον παράγεται).

Θεσμικό πλαίσιο, αρμοδιότητες των Δήμων.

Σύμφωνα τόσο με την ευρωπαϊκή και με την ελληνική νομοθεσία, τα αστικά απόβλητα πρέπει να αξιοποιούνται ώστε να εξοικονομούνται πρώτες ύλες και ενέργεια. Η οδηγία 2008/98/ΕΚ ενσωματώθηκε στην εθνική νομοθεσία (ν. 4042/2012), που έχει στον πυρήνα της την ιεράρχηση στη διαχείριση των απορριμμάτων:

πρόληψη, επαναχρησιμοποίηση, ανακύκλωση, ανάκτηση, απόρριψη.

Η απόρριψη, η ταφή δηλαδή, η οποία εφαρμόζεται σήμερα στο μεγαλύτερο ποσοστό των ΑΣΑ, είναι ο λιγότερο επιθυμητός τρόπος διάθεσης.

Οι δήμοι έως τώρα περιορίζονταν στη συλλογή και μεταφορά των σύμμεικτων απορριμμάτων (πράσινο κάδος) στις εγκαταστάσεις ΧΥΤΑ/ΧΥΤΥ και του περιεχομένου του μπλε κάδου σε ΚΔΑΥ. Οι ποσότητες που διαχειρίζονται οι δήμοι με αυτόν τον τρόπο ξεπερνούν το 95% του συνόλου των παραγόμενων ΑΣΑ.

Οι αρμοδιότητες των δήμων από τη κείμενη νομοθεσία, προσδιορίζονται ως εξής:

1. Στο ν. 3463/2006 (κώδικας δήμων και κοινοτήτων), άρθρο 75: *«Η καθαριότητα όλων των κοινόχρηστων χώρων της εδαφικής τους περιφέρειας, η αποκομιδή και διαχείριση των αποβλήτων, καθώς και η κατασκευή, συντήρηση και διαχείριση συστημάτων αποχέτευσης και βιολογικού καθαρισμού και η λήψη προληπτικών και κατασταλτικών μέτρων για την προστασία των κοινόχρηστων χώρων και ιδιαίτερα των χώρων διάθεσης απορριμμάτων από εκδήλωση πυρκαγιάς, σύμφωνα με την κείμενη σχετική νομοθεσία.»*
2. Στο ν. 3852/2010 (Καλλικράτης), άρθρο 94: - πρόσθετες αρμοδιότητες δήμων 25. *«Η διαχείριση στερεών αποβλήτων, σε επίπεδο προσωρινής αποθήκευσης, μεταφόρτωσης, επεξεργασίας, ανακύκλωσης και εν γένει αξιοποίησης, διάθεσης, λειτουργίας σχετικών εγκαταστάσεων, κατασκευής μονάδων επεξεργασίας και αξιοποίησης, καθώς και αποκατάστασης υφιστάμενων χώρων εναπόθεσης (Χ.Α.Δ.Α.). Η διαχείριση πραγματοποιείται, σύμφωνα με τον αντίστοιχο σχεδιασμό, που καταρτίζεται από την Περιφέρεια κατά την ειδικότερη ρύθμιση του άρθρου 186 παρ. ΣΤ' αριθμ. 29 του παρόντος νόμου.»*

Καταγραφή και ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης στο Δήμο

Οι βασικοί παράγοντες που διερευνώνται σε αυτήν την ενότητα είναι οι πληροφορίες και τα δεδομένα για την παραγωγή και διαχείριση των αποβλήτων, δηλαδή:

- οι «πηγές των αποβλήτων»
- τα ρεύματα αποβλήτων
- οι διαδικασίες διαχείρισης των αποβλήτων: παραγωγή, συλλογή, μεταφορά, διαλογή, επεξεργασία και διάθεση.

Η καταγραφή της υφιστάμενης κατάστασης αφορά στο σύνολο των αστικών στερεών αποβλήτων που παράγονται εντός του Δήμου στα οποία περιλαμβάνονται τα εξής ρεύματα:

- Σύμμεικτα απόβλητα
- Βιοαπόβλητα (υπολείμματα τροφίμων)
- Πράσινα απόβλητα (από κήπους και πάρκα)
- Απόβλητα Συσκευασιών
- Ανακυκλώσιμα και ογκώδη υλικά
- Απόβλητα φορητών στηλών
- Απόβλητα Ηλεκτρικού και Ηλεκτρονικού εξοπλισμού οικιακής προέλευσης
- Μικρές ποσότητες επικίνδυνων στα αστικά απόβλητα

Πληθυσμιακά στοιχεία – πυκνότητα κατοίκησης

Ο **Δήμος Τρικκαίων** είναι δήμος της περιφέρειας Θεσσαλίας με έδρα τα Τρίκαλα. Η συνολική έκταση του Δήμου είναι 608.48 τ.χλμ και ο πληθυσμός του 81.355 κάτοικοι και είναι ο πρώτος Δήμος στην Περιφερειακή Ενότητα Τρικάλων, από πλευράς πληθυσμιακού μεγέθους

Ο Δήμος Τρικκαίων αποτελεί έναν από τους τέσσερις (4) Δήμους (πρωτοβάθμιους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης - Ο.Τ.Α.) της Περιφερειακής Ενότητας Τρικάλων και ανήκει διοικητικά στην Περιφέρεια Θεσσαλίας.

Με την εφαρμογή του σχεδίου «Καλλικράτης» αποτελείται από τις Δημοτικές Ενότητες :

- ο Τρικκαίων
- ο Παληοκάστρου
- ο Εστιαιώτιδας
- ο Καλλιδένδρου
- ο Μεγάλων Καλυβίων
- ο Παραληθαίων
- ο Κόζακα &
- ο Φαλώρειας

Σύμφωνα με την εθνική απογραφή του 2011 έχει συνολικά μόνιμο πληθυσμό 81.355 κατοίκους και η εξέλιξη του πληθυσμού καθώς και η πυκνότητα κατοίκησης φαίνεται στον παρακάτω πίνακα:

Πληθυσμιακά στοιχεία

ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΤΡΙΚΚΑΙΩΝ			
Έκταση (τ.χμ.):	608,48		
Πραγματικός Πληθυσμός:			
1991	71.896	74.595	81.355

ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ			ΤΡΙΚΚΑΙΩΝ		
Έκταση (τ.χμ.):	70,58				
Πραγματικός Πληθυσμός:					
1991	48.962	2001	51.865	2011	62.154

ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ			ΕΣΤΙΑΙΩΤΙΔΑΣ		
Έκταση (τ.χμ.):	39,80				
Πραγματικός Πληθυσμός:					
1991	3.169	2001	2.976	2011	2.729

ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ					ΚΑΛΛΙΔΕΝΔΡΟΥ
Έκταση (τ.χμ.):	21,80				
Πραγματικός Πληθυσμός:					
1991	2.751	2001	2.456	2011	2.193

ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ					ΚΟΖΙΑΚΑ
Έκταση (τ.χμ.):	59,00				
Πραγματικός Πληθυσμός:					
1991	2.726	2001	2.894	2011	2.123

ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ					ΜΕΓΑΛΩΝ ΚΑΛΥΒΙΩΝ
Έκταση (τ.χμ.):	45,30				
Πραγματικός Πληθυσμός:					
1991	3.304	2001	3.169	2011	2.798

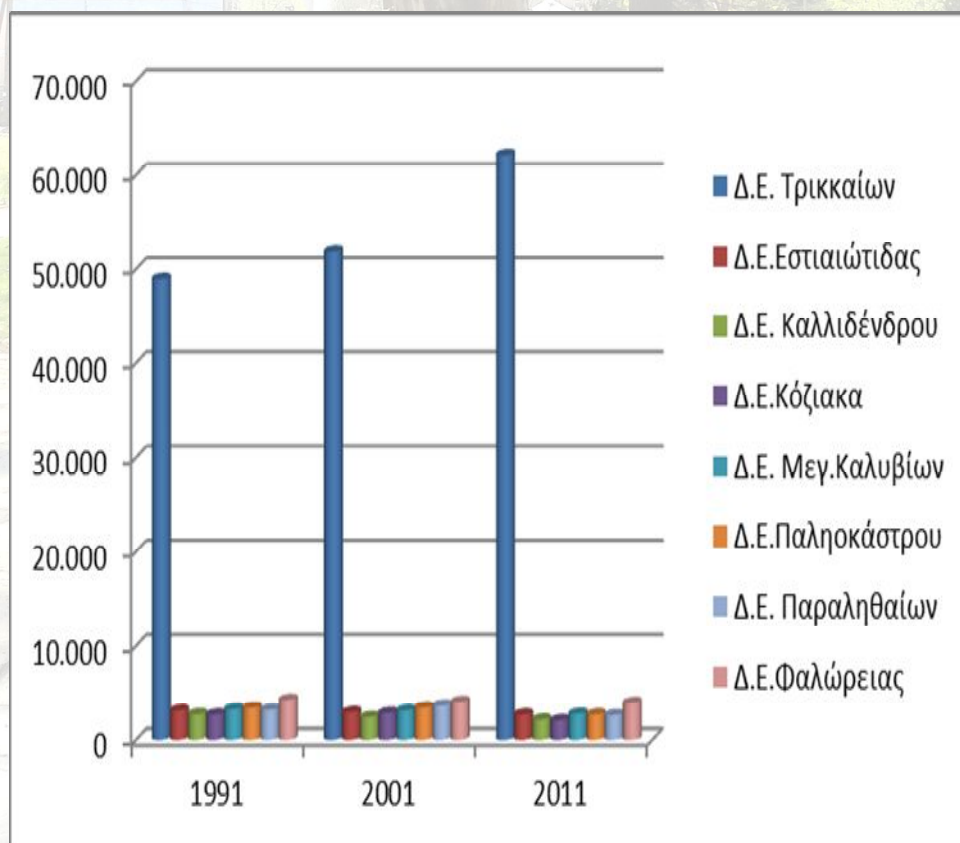
ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ					ΠΑΛΗΟΚΑΣΤΡΟΥ
Έκταση (τ.χμ.):	198,00				
Πραγματικός Πληθυσμός:					
1991	3.445	2001	3.461	2011	2.732

ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ					ΠΑΡΑΛΗΘΑΙΩΝ
Έκταση (τ.χμ.):	98,00				
Πραγματικός Πληθυσμός:					
1991	3.243	2001	3.689	2011	2.660

ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ					ΦΑΛΩΡΕΙΑΣ
Έκταση (τ.χμ.):	76,00				
Πραγματικός Πληθυσμός:					
1991	4.296	2001	4.085	2011	3.966

ΠΥΚΝΟΤΗΤΑ ΚΑΤΟΙΚΗΣΗΣ (κάτοικοι/τεταρ. Χιλόμετρο) ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ									
Δείκτης	Δ.Ε. Τρικκαίων	Δ.Ε.Εστιάων	Δ.Ε. Καλλιθέων	Δ.Ε.Κόζιακα	Δ.Ε.Μεγ.Καλυβίων	Δ.Ε.Παληοκάστρου	Δ.Ε.Παραληθαίων	Δ.Ε.Φαλώρειας	ΔΗΜΟΣ ΤΡΙΚΚΑΙΩΝ
Πυκνότητα Πληθυσμού	880,62	68,57	100,60	35,98	47,42	13,80	27,14	52,18	133,70

περιοχή	μόνιμος πληθυσμός (κάτοικοι)			μεταβολή (%)		
περιοχή	1991	2001	2011	1991-2001	2001-2011	1991-2011
Χώρα	10.223.392	10.934.097	10.815.197	7	-1,1	5,8
Περιφέρεια Θεσσαλίας	730.945	750.455	732.762	2,67%	-2,36%	0,25%
ΔΗΜΟΣ ΤΡΙΚΚΑΙΩΝ	71.896	74.595	81.355	3,75%	9,06%	13,16%
Δ.Ε. Τρικκαίων	48.962	51.865	62.154	5,93%	19,84%	26,94%
Δ.Ε.Εστιαιώτιδας	3.169	2.976	2.729	-6,09%	-8,30%	13,88%
Δ.Ε. Καλλιδένδρου	2.751	2.456	2.193	10,72%	10,71%	20,28%
Δ.Ε.Κόζιακα	2.726	2.894	2.123	6,16%	26,64%	22,12%
Δ.Ε. Μεγ.Καλυβίων	3.304	3.169	2.798	-4,09%	11,71%	15,31%
Δ.Ε.Παληοκάστρου	3.445	3.461	2.732	0,46%	21,06%	20,70%
Δ.Ε. Παραληθαιών	3.243	3.689	2.660	13,75%	27,89%	17,98%
Δ.Ε.Φαλώρειας	4.296	4.085	3.966	-4,91%	-2,91%	-7,68%

Σημεία ειδικού ενδιαφέροντος, που συσχετίζονται με την ποσότητα, αλλά και το είδος των παραγόμενων ΑΣΑ

Στον Πίνακα που ακολουθεί, αναφέρονται τα σημεία ειδικού ενδιαφέροντος όσον αφορά στη παραγωγή απορριμμάτων. Πρόκειται για το σύνολο σχεδόν των δραστηριοτήτων εκτός κατοικίας. Μέχρι σήμερα δεν υπάρχουν καταγραφές με πραγματικά στοιχεία για τη σύσταση και τη ποσότητα των παραγόμενων ΑΣΑ ανά δραστηριότητα. Έτσι, για να αποφευχθούν επισφάλειες που πιθανόν οδηγήσουν σε τελείως λανθασμένους σχεδιασμούς, δεν αναφέρονται η σύσταση και η ποσότητα ανά δραστηριότητα.

Για τη καλύτερη ποσοτική και ποιοτική προσέγγιση αυτών των πηγών παραγωγής απορριμμάτων, απαιτείται μελέτη-έρευνα με δειγματοληψίες σε χρονικό διάστημα τουλάχιστον 12 μηνών.

Είναι προφανές, ότι ιδιαίτερη (ποιοτική και ποσοτική) σημασία έχουν:

- i. Τα απόβλητα από τις λαϊκές αγορές και τα καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος (κυρίως εστίασης), καθόσον σε αυτά το ποσοστό των βιοαποβλήτων είναι σημαντικό.
- ii. Τα απόβλητα από τα εμπορικά καταστήματα και τις δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών, για τον λόγο ότι το ποσοστό σε χαρτί/χαρτόνι αλλά και σε πλαστικό σε αυτά είναι σημαντικό.
- iii. Τα απόβλητα από Υγειονομικές Μονάδες (Νοσοκομείο, Ιατρικά κέντρα και εργαστήρια, Ιατρεία, Οδοντιατρεία, Κτηνιατρεία, κλπ), καθόσον ενέχουν τον κίνδυνο να περιέχουν και μολυσματικά (αυτά υποχρεωτικά με προβλεπόμενη διαδικασία πρέπει να παραδίδονται σε σχετικά αδειοδοτημένες επιχειρήσεις).

Σημεία ειδικού ενδιαφέροντος

ΠΙΝΑΚΑΣ: Σημεία ειδικού ενδιαφέροντος	
Κατηγορία	Είδος χώρου (αριθμός)
Δημόσιες Υπηρεσίες, Τράπεζες κ.α.	Δημαρχείο (1)
	Δημαρχείο Τεχνική Υπηρεσία (1)
	Δ.Ε.Υ.Α.Τ (1)
	Πνευματικό κέντρο Τρικάλων (1)
	Περιφερειακή ενότητα Τρικάλων (1)
	Αποκεντρωμένη Διοίκηση Θεσσαλίας& Στερεά Ελλάδα -Δασαρχείο-Στατιστική Υπηρεσία (1)
	Αστυνομικό τμήμα(1)
	Πυροσβεστική (1)
	Δ.Ο.Υ (1)
	Τελωνείο (1)
	Δικαστήρια (1)
	Τράπεζες (16)
	Ι.Κ.Α (1)
Εκπαιδευτικά Ιδρύματα-σχολεία - παιδικοί σταθμοί	Νηπιαγωγεία (56)
	Δημοτικά σχολεία (48)
	Γυμνάσια (13)
	Λύκεια (11)
	ΕΠΑΛ (1)
	Ε.Ε.Ε.ΕΚ(1)
	Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (1)

	Ωδεία - Μουσικές σχολές (5)
	Σχολή ΣΕΦΑΑ (1)
	Τμήμα Πολιτικών Μηχανικών Τ.Ε. του ΤΕΙ Θεσσαλίας (1)
	Βρεφονηπιακοί-παιδικοί & βρεφικοί σταθμοί δημόσιοι & ιδιωτικοί (25)

Κατηγορία	Είδος χώρου (αριθμός)
Δομές υγείας	Γενικό Νοσοκομείο Τρικάλων (1)
	Ίδρυμα Χρονίων Παθήσεων (1 - Μεγ. Κεφαλόβρυσο)
	Κλινικές ιδιωτικές νευρολογικές (3)
	Κέντρα Αποκατάστασης (1)
	Διαγνωστικά κέντρα (4)
	Φαρμακεία (105)
Κοινωνικές δομές	ΚΔΑΠ (3)
	ΚΑΠΗ (14)
	ΚΗΦΗ(1)
	Κέντρο Συμβουλευτικής Υποστήριξης Γυναικών(1)
	Κέντρο Στήριξης Ρομα (1)
	Κέντρο Ημερήσια Φροντίδας (1)
	Κοινωνικό εστιατόριο(1)
	Κοινωνικό φαρμακείο(1)
	Κοινωνικό ιατρείο(1)
Κοινωνικό παντοπωλείο(1)	
	Γηροκομείο (1 - Μεγάλα Καλύβια)
Στρατόπεδα	Σχολή Μονίμων Υπαξιωματικών (1)
Σωφρονιστικά ιδρύματα	Φυλακές (1)
Τουριστικές υποδομές	Ξενοδοχεία (8)
Χώροι εστίασης & ψυχαγωγίας- supermarkets, εμπορικά καταστήματα	Supermarkets (21)
	Σύμφωνα με στοιχεία του επιμελητηρίου τρικάλων:
	Καφέ, χώροι διασκέδασης (300)
	Χώροι εστίασης (250)
	Εμπορικά καταστήματα (1600)
Λαϊκές αγορές	Στην πόλη των Τρικάλων λειτουργούν κάθε Δευτέρα η εβδομαδιαία Λαϊκή αγορά. Επίσης: Από Τρίτη έως το Σάββατο η καθημερινή Λαϊκή αγορά όπισθεν του χώρου της Νομαρχίας. Κάθε Τετάρτη η Λαϊκή αγορά στη θέση Κλοτσωτήρα. Κάθε Σάββατο η Λαϊκή αγορά έμπροσθεν του χώρου του Σιδηροδρομικού Σταθμού.
Άλλα	Χώροι άθλησης, πάρκα, παιδικές χαρές:
	Δημοτικό στάδιο Τρικάλων (1)
	Δημοτικό Κολυμβητήριο (1)
	Δημοτικό αθλητικό πάρκο Αγίου Γεωργίου(1)
	Δημοτικό αθλητικό πάρκο Πυργετού (1)
	Δημοτικά κλειστά γυμναστήρια (2)
	Γηπεδα Ποδοσφαίρου (40)
Παιδικές χαρές (140)	
	Πλατείες (50)

Προσδιορισμός της ποσότητας και της σύνθεσης των παραγόμενων ΑΣΑ

Με τα μηχανογραφικά συστήματα που έχουν εγκατασταθεί στην είσοδο των υφιστάμενων έργων διαχείρισης ΑΣΑ (ΧΥΤΑ, ΣΜΑ, ΚΔΑΥ) έχουν καταγραφεί οι ποσότητες ανά Δήμο και όχημα.

Ποσοτικά στοιχεία

Από την έναρξη λειτουργίας των εγκαταστάσεων (Δεκέμβριος 2008) από τον Φορέα Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (ΦοΔΣΑ) Δυτικής Θεσσαλίας, τη Περιβαλλοντική Αναπτυξιακή Δυτικής Θεσσαλίας (Π.Α.ΔΥ.Θ. Α.Ε.), υπάρχουν καταγεγραμμένες οι ποσότητες των ΑΣΑ που έχει προσκομίσει ο Δήμος σε Σταθμούς Μεταφόρτωσης Αποβλήτων (ΣΜΑ) ή/και στο ΧΥΤΑ.

Επίσης από την έναρξη λειτουργίας του συστήματος των μπλε κάδων (Δεκέμβριος 2005) υπάρχουν καταγεγραμμένες οι ποσότητες του περιεχόμενου του μπλε κάδου που έχουν προσκομισθεί στο Κέντρο Διαλογής Ανακυκλώσιμων Υλικών (ΚΔΑΥ) Δυτικής Θεσσαλίας.

Τα δεδομένα αυτά αναφέρονται στους παρακάτω πίνακες.

Για τις ποσότητες των αποβλήτων που υπόκεινται σε εναλλακτική διαχείριση, (μπαταρίες, συσσωρευτές, ηλεκτρικές συσκευές, λαμπτήρες, ελαστικά οχημάτων, κλπ), δεν υπάρχουν στοιχεία, καθόσον από τη κείμενη νομοθεσία η διαχείριση αυτών είναι υποχρέωση των αντίστοιχων συστημάτων εναλλακτικής διαχείρισης.

Με βάση τα παραπάνω συμπληρώνονται οι πίνακες που ακολουθούν.

Ποσότητες των ΑΣΑ 2010-2014

Δήμος	μόνιμος πληθυσμός (απογραφή 2011)	Ποσότητες (t)					Ποσότητες (t)				
		2010					2011				
		σύμμεικτα δήμου	υπόλειμμα ΚΔΑΥ	σύνολο εισερχομένων σε ΧΥΤΑ	ανακυκλώσιμα μπλε κάδου	σύνολο (ταφή + ανακύκλωση)	σύμμεικτα δήμου	υπόλειμμα ΚΔΑΥ	σύνολο εισερχομένων σε ΧΥΤΑ	ανακυκλώσιμα μπλε κάδου	σύνολο (ταφή + ανακύκλωση)
ΤΡΙΚΚΑΙΩ Ν	81.355	28.121,60	1.608,78	29.730,38	3.141,41	32.871,79	26.886,47	1.348,93	28.235,40	2.708,50	30.943,90

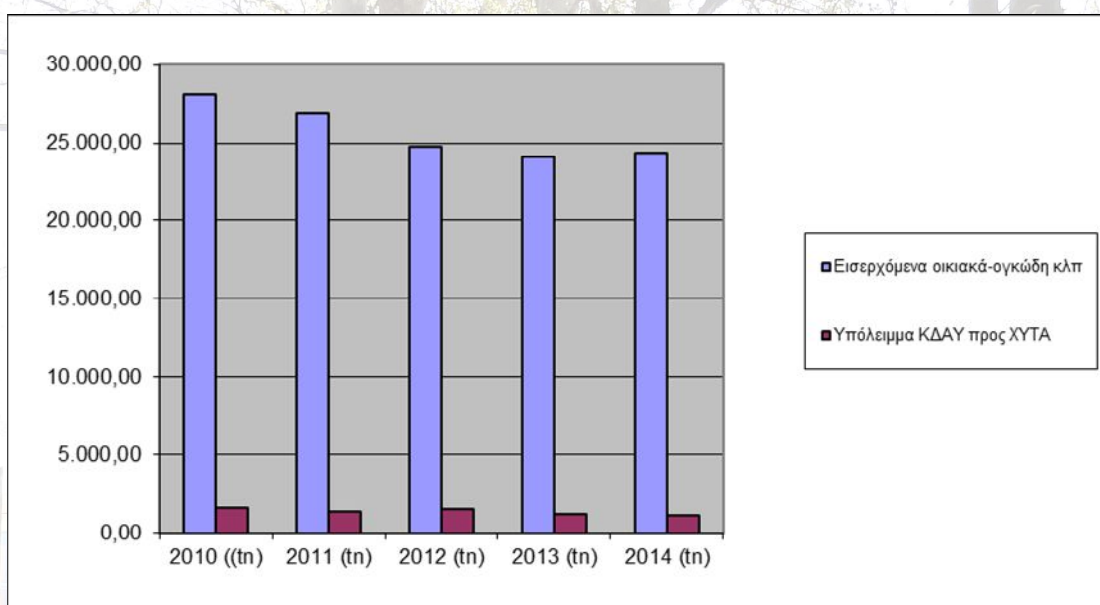
Δήμος	Ποσότητες (t)					Ποσότητες (t)				
	2012					2013				
	σύμμεικτα δήμου	υπόλειμμα ΚΔΑΥ	σύνολο εισερχομένων σε ΧΥΤΑ	ανακυκλώσιμα μπλε κάδου	σύνολο	σύμμεικτα δήμου	υπόλειμμα ΚΔΑΥ	σύνολο εισερχομένων σε ΧΥΤΑ	ανακυκλώσιμα μπλε κάδου	σύνολο
(ταφή + ανακύκλωση)					(ταφή + ανακύκλωση)					
ΤΡΙΚΚΑΙΩ Ν	24.775,15	1.498,50	26.273,65	2.498,94	28.772,59	24.069,67	1.226,92	25.296,59	2.040,47	27.337,06

Δήμος	Ποσότητες (t)					Ποσότητες, ανά κάτοικο και έτος (kg)				
	2014					2010	2011	2012	2013	2014
	σύμμεικτα δήμου	υπόλειμμα ΚΔΑΥ	σύνολο εισερχομένων σε ΧΥΤΑ	ανακυκλώσιμα μπλε κάδου	σύνολο	ΧΥΤΑ + ανακύκλωση	ΧΥΤΑ + ανακύκλωση	ΧΥΤΑ + ανακύκλωση	ΧΥΤΑ + ανακύκλωση	ΧΥΤΑ + ανακύκλωση
(ταφή + ανακύκλωση)										
ΤΡΙΚΚΑΙΩ Ν	24.354,16	1.107,97	25.462,13	1.935,71	27.397,84	404,05	380,36	353,67	336,02	336,77

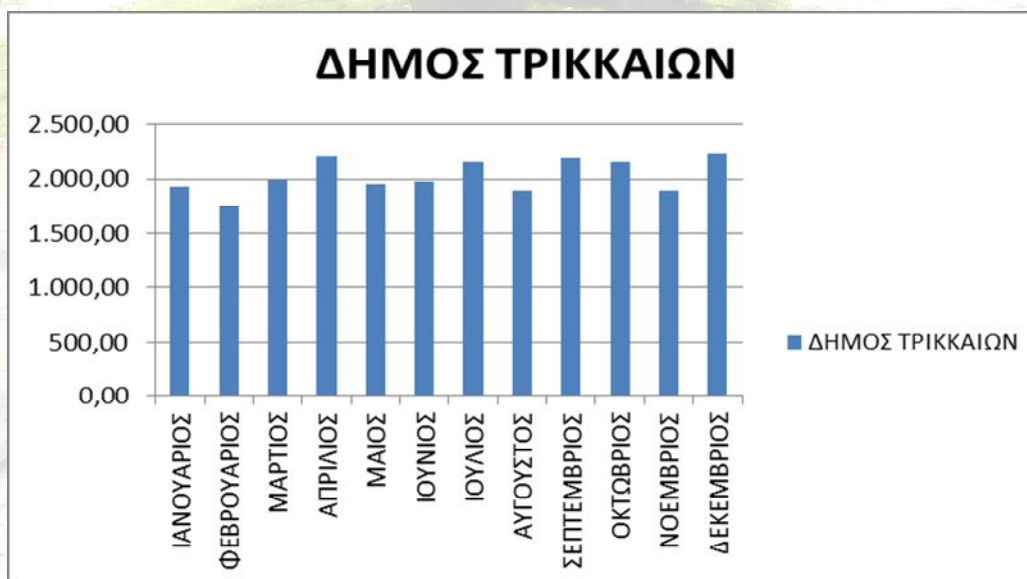
Παρατηρούμε ότι η κατά κεφαλή παραγωγή ΑΣΑ στο δήμο Τρικκαίων ανέρχεται σε **336,77 kg ανά κάτοικο και έτος** και είναι σημαντικά χαμηλότερη (κατά 21,32 %) από τον μέσο όρο των Δήμων της Περιφέρειας Θεσσαλίας που είναι **428 kg ανά κάτοικο και έτος**.

Χρονική εξέλιξη της ποσότητας (tn) των απορριμμάτων του Δήμου που οδηγούνται στον ΧΥΤΑ Δυτικής Θεσσαλίας

ΔΗΜΟΣ ΤΡΙΚΚΑΙΩΝ	2010 ((tn)	2011 (tn)	2012 (tn)	2013 (tn)	2014 (tn)	ΣΥΝΟΛΟ (tn)	ΜΕΤΑΒΟΛΗ 2010-2014
Εισερχόμενα οικιακά-ογκώδη κλπ	28.121,60	26.886,47	24.775,15	24.069,67	24.354,16	128.207,05	-13,40%
Υπόλειμμα ΚΔΑΥ προς ΧΥΤΑ	1.608,78	1.348,93	1.498,50	1.226,92	1.107,97	6.791,10	-31,13%
Σύνολο	29.730,38	28.235,40	26.273,65	25.296,59	25.462,13	134.998,15	-14,36%

Μηνιαία παραγωγή απορριμμάτων έτους 2014 (tn)

Ανά έτος μηνιαία παραγωγή απορριμμάτων του Δήμου Τρικκαίων

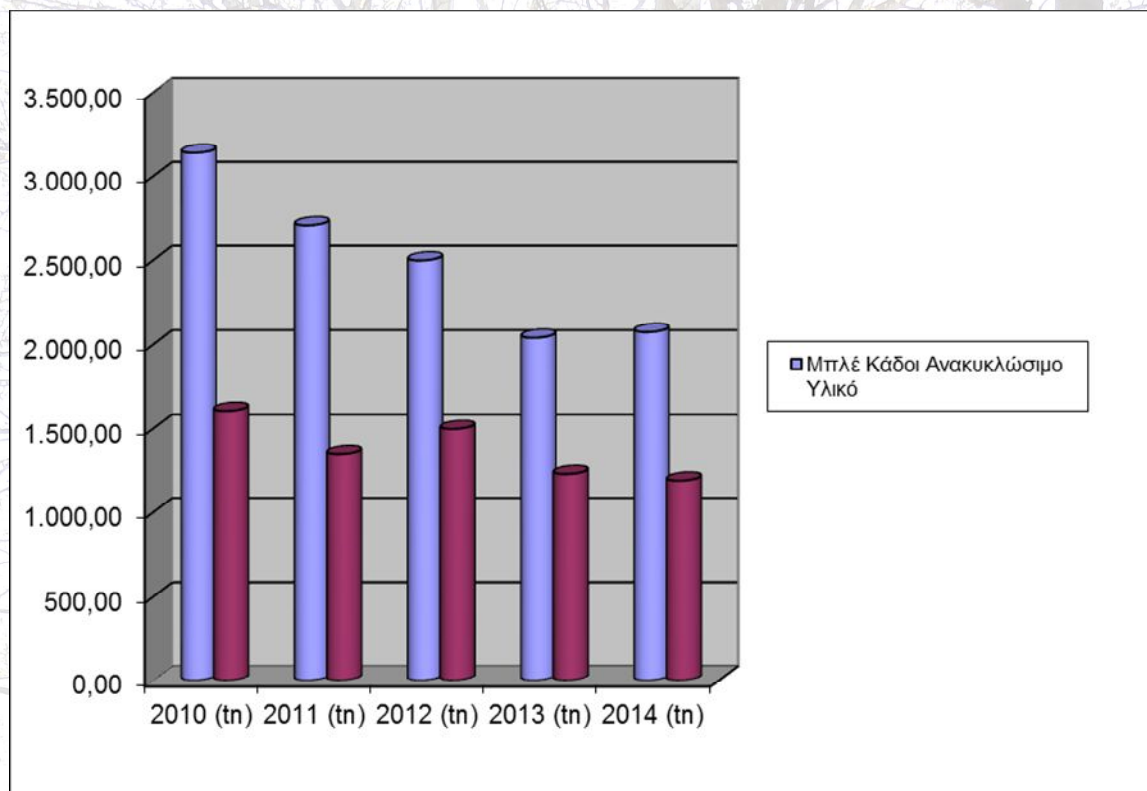
ΕΤΟΣ	ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	ΜΑΡΤΙΟΣ	ΑΠΡΙΛΙΟΣ	ΜΑΙΟΣ	ΙΟΥΝΙΟΣ	ΙΟΥΛΙΟΣ	ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ
2014	1.928,64	1.752,18	1.992,51	2.213,90	1.958,05	1.974,90	2.156,22	1.889,96	2.191,59	2.157,76	1.900,28	2.238,17
2013	2.213,57	1.730,28	1.911,61	2.188,93	2.189,92	1.779,90	2.123,75	1.928,62	1.963,15	2.030,74	1.963,98	2.045,22
2012	1.961,60	1.741,18	2.163,72	2.313,43	2.220,03	1.994,67	2.181,51	2.066,93	2.001,62	2.160,69	2.065,24	1.904,53
2011	2.401,10	1.904,76	2.290,38	2.468,67	2.341,52	2.329,50	2.337,72	2.329,45	2.265,71	2.042,52	2.091,07	2.084,07

Ο παρακάτω πίνακας παραθέτει τα αποτελέσματα της ανακύκλωσης συσκευασιών (σύστημα μπλε κάδων) για τα έτη 2010,2011, 2013 και 2014.

Αποτελέσματα ανακύκλωσης συσκευασιών

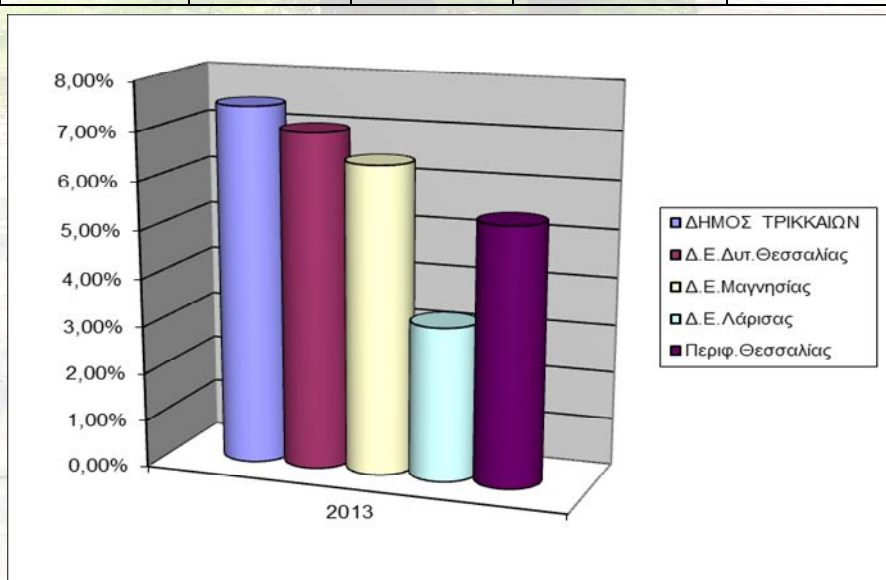
Χρονική εξέλιξη της ποσότητας (tn) των Ανακυκλώσιμων του Δήμου Τρικκαίων που οδηγούνται στο Κ.Δ.Α.Υ. Αρτεσιανό Καρδίτσας

ΔΗΜΟΣ ΤΡΙΚΚΑΙΩΝ	2010 (tn)	2011 (tn)	2012 (tn)	2013 (tn)	2014 (tn)	ΣΥΝΟΛΟ (tn)	Μεταβολή 2014-2010
Μπλέ Κάδοι Ανακυκλώσιμο Υλικό	3.141,41	2.708,50	2.498,94	2.040,47	1.935,71	12.325,03	-38,38%
Μπλέ Κάδοι Υπόλειμμα	1.608,78	1.348,93	1.498,50	1.226,92	1.107,97	6.791,10	-31,13%
Σύνολο Μπλέ κάδων	4.750,19	4.057,43	3.997,44	3.267,39	3.043,68	19.116,13	-35,93%
Μεταβολή βάρους (%) σε σχέση με το προηγ. έτος		-14,58%	-1,48%	-18,26%	-6,85%		
Αριθμός κάδων (1100 lit) που έχει προμηθεύσει η ΕΕΑΑ		1.055	1.058	1.070	1.083		
Δρομολόγα		804	872	911	905		

Συγκριτικά στοιχεία για τα ανακυκλώσιμα υλικά (έτος 2013)

περιοχή	σύμμεικτα	ΚΔΑΥ			σύνολο ΑΣΑ	ποσοστό ανακύκλωσης
		μεικτά	υπόλειμμα	καθαρά ανακυκλώσιμα		
ΔΗΜΟΣ ΤΡΙΚΚΑΙΩΝ	24.069,67	3.267,39	1.226,92	2.040,47	27.337,06	7,46%
Δ.Ε. ΔΥΤΙΚΗΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	70.695,69	8.932,00	3.354,00	5.578,00	79.627,69	7,01%
Δ.Ε.ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	90.377,18	7.045,00	2.440,00	6.264,00	97.422,18	6,43%
Δ.Ε. ΛΑΡΙΣΑΣ	98.740,93	6.755,42	3.335,00	3.421,00	105.496,35	3,24%
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	259.813,80	22.732,42	9.129,00	15.263,00	282.546,22	5,40%

Ποιοτική σύσταση

Η σύσταση των απορριμμάτων αποτελεί μια από τις πλέον βασικές παραμέτρους για το σχεδιασμό της διαχείρισής τους και επηρεάζεται από πολυάριθμους παράγοντες όπως:

- Ο χαρακτήρας της περιοχής (αστική, βιομηχανική, αγροτική, κλπ.).
- Το κλίμα και η εποχή. Το καλοκαίρι περιέχονται περισσότερα φρούτα και λαχανικά από το χειμώνα.
- Ο τύπος της κατοικίας (πολυκατοικίες, μονοκατοικίες, κλπ), το επίπεδο οικονομικής και πολιτιστικής ζωής.
- Η ανάπτυξη των συστημάτων διαλογής στην πηγή αποβλήτων (π.χ. συσκευασιών, χαρτί, ΑΗΗΕ, κλπ.) που εφαρμόζονται σε κάθε περιοχή καθώς και
- η εφαρμογή της οικιακής κομποστοποίησης.

Επίσης, η ποιοτική σύσταση των απορριμμάτων είναι παράμετρος δυναμική, τόσο γεωγραφικά όσο και χρονικά. Γεωγραφικά, η σύσταση των απορριμμάτων μπορεί να διαφοροποιείται έντονα από Περιφέρεια σε Περιφέρεια, από νομό σε νομό αλλά ακόμη και μέσα στην ίδια πόλη από περιοχή σε περιοχή. Χρονικά επίσης μεταβάλλεται, από έτος σε έτος, από εποχή σε εποχή αλλά ακόμη και από ημέρα σε ημέρα της εβδομάδας. Και τούτα για τον λόγο ότι υπεισέρχονται πολλοί παράγοντες που ξεκινούν από τις καταναλωτικές και διαιτολογικές συνήθειες των κατοίκων της περιοχής, τις προτιμώμενες συσκευασίες και το σύνολο των δραστηριοτήτων τους.

Στην περιοχή μας δεν έχει εκπονηθεί μελέτη-έρευνα ποιοτικής σύστασης ούτε σε Περιφερειακό Επίπεδο, ώστε να υπάρχει μια διαχρονική καταγραφή με δειγματοληψίες ευρείας κλίμακας.

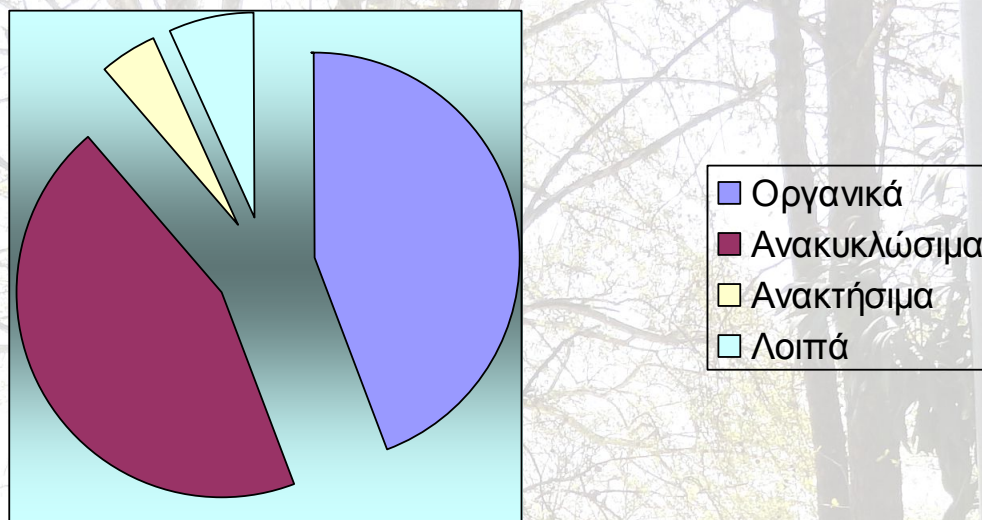
Για λόγους εναρμόνισης με το υπό αναθεώρηση Περιφερειακό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων (ΠΕΣΔΑ) της Περιφέρειας Θεσσαλίας, η σύσταση λαμβάνεται η ίδια με αυτή του υπό αναθεώρηση ΠΕΣΔΑ.

Ποσοστιαία και ποσοτική σύνθεση των ΑΣΑ έτους 2014 για τον Δήμο Τρικκαίων

ΥΛΙΚΟ	Ποσοστό (%)	Ποσότητες (tn/y)
Οργανικό	44,30%	12.137
Χαρτί - Χαρτόνι	22,20%	6.082
Πλαστικά	13,90%	3.808
Μέταλλα	3,90%	1.069
Γυαλί	4,30%	1.178
Ξύλο	4,60%	1.260
Λοιπά Ανακτήσιμα	6,80%	1.863
Λοιπά		
Σύνολο	100,00%	27.398

Συνοπτική παρουσίαση της σύνθεσης των ΑΣΑ του Δήμου Τρικκαίων (έτος 2014)

πληθυσμός	σύνολο ΑΣΑ (tn)	ποιοτική σύνθεση ΑΣΑ			
		οργανικά	ανακυκλώσιμα	ανακτήσιμα	λοιπά
81.355	27.398	12.137	12.137	1.260	1.863
	100%	44,30%	44,30%	4,60%	6,80%

Αποτύπωση των δράσεων συλλογικών ή ατομικών Συστημάτων Εναλλακτικής Διαχείρισης (Σ.Ε.Δ.)

Στο Δήμο μας δραστηριοποιούνται όλα τα ΣΕΔ. Ο Δήμος, μέσω του ΦοΔΣΑ (Π.Α.ΔΥ.Θ.) συνεργάζεται με την Ελληνική Εταιρία Αξιοποίησης Ανακύκλωσης (ΕΕΑΑ Α.Ε.) και την Ανακύκλωση Συσκευών Α.Ε.

Τα στοιχεία που αφορούν στα υλικά συσκευασίας (ΕΕΑΑ Α.Ε.) αναφέρονται σε άλλα σημεία του παρόντος ΤΣΔ. Τα στοιχεία όμως της διαχείρισης των Αποβλήτων Ηλεκτρικού-Ηλεκτρονικού Εξοπλισμού (ΑΗΗΕ) που υπάρχουν από τη πλευρά του ΦοΔΣΑ δεν είναι καν ενδεικτικά, καθόσον το ΣΕΔ Ανακύκλωση Συσκευών Α.Ε. συνεργάζεται σχεδόν με όλες τις επιχειρήσεις που εμπορεύονται τέτοιον εξοπλισμό, από όπου και διακινούνται τα υλικά αυτά.

Τα υπόλοιπα ΣΕΔ δεν διαθέτουν αναλυτικά στοιχεία ανά Δήμο.

Καταγραφή της υφιστάμενης υποδομής και του ανθρώπινου δυναμικού

Υπηρεσιακή δομή:

Σύμφωνα με το οργανόγραμμα του Δήμου η αρμοδιότητα της διαχείρισης των αποβλήτων ανήκει στην Διεύθυνση Επιχειρησιακού Έργου και ειδικότερα σε δύο τμήματα αυτής, αυτά του Τμήματος Διαχείρισης Απορριμμάτων και του Τμήματος Ηλεκτρομηχανολογικών εγκαταστάσεων.

Το ανθρώπινο δυναμικό που εμπλέκεται με τη διαχείριση των απορριμμάτων στον Δήμο Τρικκαίων αποτυπώνεται στον ακόλουθο πίνακα:

Α/Α	ΑΡΙΘΜΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΩ Ν	ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ			ΚΛΑΔΟΣ -ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ
		Υ.Ε.	Δ.Ε.	Π.Ε.	
1	1			1	ΠΟΛΙΤΙΚΟΙ ΜΗΧΑΝΙΚΟΙ
2	1			1	ΤΟΠΟΓΡΑΦΟΙ ΜΗΧΑΝΙΚΟΙ
3	1			1	ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΟΙ ΜΗΧΑΝΙΚΟΙ
4	10	2	7	1	ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΙ
5	1		1		ΕΠΟΠΤΕΣ ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΑΣ
6	2	1	1		ΕΠΙΣΤΑΤΕΣ ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΑΣ
7	15		15		ΟΔΗΓΟΙ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΟΦΟΡΩΝ
8	1		1		ΟΔΗΓΟΙ ΒΥΤΙΩΝ
9	1		1		ΧΕΙΡΙΣΤΕΣ ΣΑΡΩΘΡΩΝ
10	2		2		ΧΕΙΡΙΣΤΕΣ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ
11	30	30			ΕΡΓΑΤΕΣ ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΑΣ-ΣΥΝΟΔΟΙ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΟΦΟΡΩΝ, ΒΥΤΙΩΝ& ΣΑΡΩΘΡΩΝ
12	17	17			ΕΡΓΑΤΕΣ ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΑΣ- ΟΔΟΚΑΘΑΡΙΣΤΕΣ
13	2	2			ΦΥΛΑΚΕΣ ΑΜΑΞΟΣΤΑΣΙΟΥ
14	1		1		ΑΠΟΘΗΚΑΡΙΟΙ
15	2	1	1		ΗΛΕΚΤΡΟΤΕΧΝΙΤΕΣ ΟΧΗΜΑΤΩΝ
16	2		2		ΛΙΠΑΝΤΕΣ ΟΧΗΜΑΤΩΝ
17	8		8		ΜΗΧΑΝΟΤΕΧΝΙΤΕΣ ΟΧΗΜΑΤΩΝ
ΣΣ	97	53	40	4	

Στον τομέα της ανακύκλωσης, εξ' αυτών απασχολούνται:

Α/Α	ΑΡΙΘΜΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ	ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ			ΚΛΑΔΟΣ -ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ
		Υ.Ε.	Δ.Ε.	Π.Ε.	
1	2		2		ΟΔΗΓΟΙ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΟΦΟΡΩΝ
2	4	4			ΣΥΝΟΔΟΙ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΟΦΟΡΩΝ,
ΣΣ	6	4	2		

Τέλος, πρέπει να σημειωθεί ότι για να καλυφθούν οι πάγιες ανάγκες στον τομέα της καθαριότητας , ο Δήμος Τρικκαίων προβαίνει στη σύναψη συμβάσεων ορισμένου χρόνου 8μηνης, 5μηνης ή 2μηνης διάρκειας. Στην παρούσα φάση ο Δήμος απασχολεί επιπλέον 16 οδηγούς και 31 εργάτες (συνοδούς απορριμμάτων και οδοκαθαριστές) υλοποιώντας πρόγραμμα του Ο.Α.Ε.Δ.

3.5.2: Αριθμός απορριμματοφόρων και τύπος

Πίνακας 10 : Οχήματα και εξοπλισμός καθαριότητας

	Αρ. κυκλ	Μάρκα	Τύπος οχήματος	Μικτό Βάρος	Καθαρό Βάρος	Ωφέλιμο Βάρος	Καύσιμο	Έτος κυκλοφ.	Κατάσταση
1	KHI 2297	MERCEDES	A/Φ Μύλος	18000	5510	12490	Πετρέλαιο	10/12/2013	Ενεργό
2	KHI 5316	MERCEDES	A/Φ Μύλος	18000	5890	12110	Πετρέλαιο	17/9/2004	Ενεργό
3	KHY 3105	MERCEDES	A/Φ Πρέσσα	16000	4020	11980	Πετρέλαιο	9/6/1992	Ενεργό
4	KHY 3106	MERCEDES	A/Φ Πρέσσα	15000	3510	11490	Πετρέλαιο	9/6/1992	Ενεργό
5	KHY 5446	MERCEDES	A/Φ Μύλος	24000	10950	13050	Πετρέλαιο	17/6/1999	Ενεργό
6	KHY 5434	MERCEDES	A/Φ Μύλος	18000	7220	10780	Πετρέλαιο	3/4/1998	Ενεργό
7	KHY 5488	MERCEDES	A/Φ Μύλος	25000	12190	12810	Πετρέλαιο	16/1/2001	Ενεργό
8	KHY 5489	MERCEDES	A/Φ Μύλος	25000	12190	12810	Πετρέλαιο	18/1/2001	Ενεργό
9	KHI 5322	IVECO	A/Φ Πρέσσα	18000	7590	10410	Πετρέλαιο	10/12/2013	Ενεργό
10	KHI 5325	MERCEDES	A/Φ Πρέσσα	10000	4300	5700	Πετρέλαιο	13/9/2005	Ενεργό
11	KHH 3556	MERCEDES	A/Φ Μύλος	11000	3350	7650	Πετρέλαιο	5/5/1998	Ενεργό
12	KHH 3583	MERCEDES	Κοντέινερ	18000	9650	8350	Πετρέλαιο	13/10/2005	Ενεργό
13	KHI 8171	IVECO	A/Φ Πρέσσα	19000	8640	10360	Πετρέλαιο	6/6/2008	Ενεργό
14	KHI 8172	IVECO	A/Φ Πρέσσα	19000	8640	10360	Πετρέλαιο	6/6/2008	Ενεργό
15	KHY 5457	MERCEDES	A/Φ Μύλος	15000	5885	9115	Πετρέλαιο	10/11/1995	Ενεργό
16	KHI 5330	IVECO	A/Φ Πρέσσα	18000	7770	10230	Πετρέλαιο	16/3/2004	Ενεργό
17	KHH 3551	MERCEDES	A/Φ Πρέσσα	18000	7870	10130	Πετρέλαιο	27/1/1995	Ενεργό
18	KHY 5465	MERCEDES	A/Φ Μύλος	15000	5885	9115	Πετρέλαιο	7/2/2000	Ενεργό
19	KHY 3122	MERCEDES	A/Φ Πρέσσα	15300	2600	12700	Πετρέλαιο	29/1/1993	Ενεργό
20	KHI 3569	IVECO	Ελκυστήρας επικαθ/νο	31230	16530	14700	Πετρέλαιο	20/3/2010	Ενεργό
21	KHI 8160	MERCEDES	Ελκυστήρας επικαθ/νο	31230	16120	15110	Πετρέλαιο	27/9/2007	Ενεργό
22	ME 91170	IVECO	Βυτίο /Καδο πλυντήριο				Πετρέλαιο	1/9/2006	Ενεργό
23	KHY 3184	MAN	Βυτίο	17000	8860	8140	Πετρέλαιο	15/5/1984	Ενεργό
24	ME 60032	MERCEDES	Σάρωθρο				Πετρέλαιο	23/3/2001	Ενεργό
25	ME 120358	DULEVO	Σάρωθρο				Πετρέλαιο	20/4/2011	Ενεργό
26	ME 88530	CFM	Σάρωθρο				Πετρέλαιο	14/2/2006	Ενεργό
27	ME 52794	SIKAS SPA	Σάρωθρο				Πετρέλαιο	14/9/1998	Εκτός κυκλοφορίας
28	ME 113398	TECMEK	Πλυντήριο κάδων				Πετρέλαιο	22/3/2010	Ενεργό
29	ME 63528	DAEWOO	Φορτωτής				Πετρέλαιο	29/8/2001	Ενεργό
30	KHI 8175	RENAULT	A/Φ Πρέσσα	16000	9965	6035	Πετρέλαιο	8/9/2005	Ενεργό
31	KHI 8176	RENAULT	A/Φ Πρέσσα	16000	9965	6035	Πετρέλαιο	8/9/2005	Ενεργό
32	KHI 8151	PIAGGIO PORTER	A/Φ ανατρεπόμεν ο	1550	1176	374	Βενζίνη	19/10/2006	Ενεργό

Αριθμός αυτοκινήτων στην αποκομιδή των πράσινων κάδων. Ημέρες και αριθμός δρομολογίων προς ΣΜΑ, διανυόμενα χιλιόμετρα.

Η αποκομιδή των σύμμεικτων απορριμμάτων είναι οργανωμένη με βάση τις οκτώ Δημοτικές Ενότητες του Δήμου Τρικκαίων όπως αυτός προέκυψε με το Πρόγραμμα Καλλικράτης ήτοι των Δ.Ε. Τρικκαίων, Παληοκάστρου, Εστιαιώτιδας, Καλλιδένδρου, Μεγάλων Καλυβίων, Φαλώρειας, Παραληθαίων και Κόζακα, αφού λήφθηκαν υπόψη τα πληθυσμιακά, επιχειρησιακά δεδομένα και τελικώς ο όγκος των παραγομένων απορριμμάτων.

Έτσι ο Δήμος διαιρέθηκε σε δώδεκα (12) τομείς εκ των οποίων οι οκτώ (8) βρίσκονται στα γεωγραφικά όρια της Δημοτικής Ενότητας (Δ.Ε.) Τρικκαίων και οι τέσσερις (4) στις υπόλοιπες Δ.Ε. Η αποκομιδή γίνεται με συγκεκριμένα δρομολόγια που καλύπτουν όλους τους τομείς καθαριότητας του Δήμου.

Τα απορρίμματα μεταφέρονται από τα απορριμματοφόρα είτε απευθείας στον ΧΥΤΑ, είτε στον Σταθμό Μεταφόρτωσης και από εκεί με 2 τράκτορες με τα αντίστοιχα επικαθήμενα αυτοσυμπιεζόμενα κοντέινερς, τα απορρίμματα μεταφέρονται στον ΧΥΤΑ Τρικαίων.

Η συλλογή των απορριμμάτων γίνεται στους 1.893 μεταλλικούς ή πράσινους μεγάλους και στους 2.126 μικρούς (240 lit) κάδους απορριμμάτων που υπάρχουν σε συγκεκριμένες θέσεις σε ολόκληρο τον Καλλικρατικό Δήμο Τρικκαίων. Σε σημεία στα οποία δεν υπάρχουν κάδοι απορριμμάτων, η συλλογή γίνεται σε πλαστικούς ανθεκτικούς σάκους ή/και στα 13 containers (7,5 M3) που υπάρχουν στην Πόλη των Τρικάλων.

Το πρόγραμμα αποκομιδής των σύμμεικτων απορριμμάτων είναι οργανωμένο σε εβδομαδιαία βάση.

Γεωγραφικά όρια Τομέων Καθαριότητας

A. Τομείς Δ.Ε. Τρικκαίων

1^{ος} Τομέας: Ανατολικά Ληθαίου ποταμού (οδοί Σατωβριάνδου, Αμαλίας) - Κεντρική Πλατεία – Κονδύλη - Ν.Πλαστήρα - Εθνική Οδός Τρικάλων-Ιωαννίνων μέχρι Γέφυρα Ληθαίου εκτός από Βαρούσι. Επίσης, περιοχή Ανάληψης, συνοικισμός Τρίκκη, Νέα Εργατικά, Λεπτοκαρυά και οικισμοί Περδικορράχης και Σωτήρας.

2^{ος} Τομέας: Ανατολικό όριο 1^{ου} Τομέα - Εθνική οδός Τρικάλων Λαρίσης μέχρι τα φανάρια στο Δέλτα Λαρίσης – οδός Τσιτσάνη - Κεντρική Πλατεία. Επίσης, περιοχή Κολυμβητηρίου, Αλώνια Μπάρας, οδός Λογγακίου έως τον δρόμο προς Φυλακές και περιοχή Αγίας Τριάδας.

3^{ος} Τομέας: Κεντρική Πλατεία - οδός Τσιτσάνη - Δέλτα Λαρίσης (νότιο όριο 2^{ου} Τομέα)- Εθνική οδός Τρικάλων Λαρίσης – Περιφερειακή οδός συνδετύρια των Ε.Ο. Τρικάλων Λαρίσης & Ε.Ο. Τρικάλων Καρδίτσας - Καρδίτσας – Καποδιστρίου – Γαριβάλδη - Όθωνος μέχρι κεντρική γέφυρα. Επίσης, περιοχή Ριζαριού.

4^{ος} Τομέας: Περιφερειακή οδός - Καρδίτσας – Καποδιστρίου – Ασκληπιού - Σιδηροδρομικός Σταθμός – Ευριπίδου – Ανατολικά Αγιαμονώτη – Διώνης – Διοφάντους - Περιφερειακή οδός Καρδίτσας Άρτας.

5^{ος} Τομέας: Δυτικά Αγιαμονώτη έως την οδό Σταγιάδων – Σταγιάδων – Δυτικά Μετεώρων – οδός Βησσαρίωνα (όπισθεν αποθηκών Σιδηροδρομικού Σταθμού) - Δυτικά Αγιαμονώτη έως την οδό Διώνης – Διοφάντους - Περιφερειακή οδός Καρδίτσας Άρτας - Περιφερειακή οδός Καρδίτσας Καλαμπάκας. Επίσης, Πύλης μέχρι γέφυρα Καραβόπορου.

6^{ος} Τομέας: Πρώτο τμήμα, Βούλγαρη – Καλαμάτα - Κοραή - Καποδιστρίου – Ασκληπιού – Ελευθερίας – Μετεώρων - Βούλγαρη. Δεύτερο τμήμα, Ανατολικά Αγιαμονώτη έως την οδό Σταγιάδων – Σταγιάδων – Δυτικά Μετεώρων - Περιφερειακή οδός Άρτας Καλαμπάκας.

7^{ος} Τομέας: Βούλγαρη – Δυτικά Ληθαίου ποταμού (οδοί Λάκμωνος, Μπαντόλα , Μακρή) - Εθνική Οδός Τρικάλων-Ιωαννίνων – Δέλτα Καλαμπάκας - Ανατολικά Μετεώρων έως Βούλγαρη. Επίσης Από Δέλτα Καλαμπάκας, η δεξιά πλευρά της Ε.Ο. Τρικάλων Ιωαννίνων μέχρι τα εκπαιδευτήρια «ΑΘΗΝΑ».

8^{ος} Τομέας: Περιοχή Βαρουσίου, κεντρικοί πεζόδρομοι και επιλεγμένοι στενοί δρόμοι στο κέντρο της πόλης.

B. Τομείς υπόλοιπων Δ.Ε.

9^{ος} Τομέας: Δ.Ε. Παληοκάστρο (Οικισμοί: Παλαιόπυργος , Κοκκόνα , Αγγελιά , Αρδάνι , Ζηλευτή , Κουμαριάς , Κρηνίτσα , Λιόπρασο , Λαγκαδιά), Δ.Ε. Παραληθαίων (Οικισμοί: Ρίζωμα , Ελληνόκαστρο , Πλάτανος , Ράξα , Χαϊδεμένη , Σπαθάδες , Άγιος Νικόλαος). Επίσης Λογγάκι και Φυλακές.

10^{ος} Τομέας: Δ.Ε. Μεγάλων Καλυβίων (Οικισμοί: Μεγάλα Καλύβια , Αγία Κυριακή , Γλίνος), Δ.Ε. Εστιαιώτιδας (Οικισμοί: Μεγαλοχώρι , Λόγγος , Πατουλιά , Χρυσουγή). Επίσης, Ε.Ο. Τρικάλων – Καρδίτσης από την Περιφερειακή οδό μέχρι την γέφυρα Πηνειού και Ε.Ο. Τρικάλων – Λαρίσης από την Περιφερειακή οδό μέχρι το Μεγαλοχώρι.

11^{ος} Τομέας: Δ.Ε. Καλλιδένδρου (Οικισμοί: Βαλτινό , Δενδροχώρι , Εξάλοφος , Ματσουκιώτικα , Κάτω Ελάτη , Αμμουδιά , Μέλιγος , Μεσιακά , Φωτάδα) και τμήμα Δ.Ε. Φαλωρείας (Οικισμοί: Κεφαλόβρυσο, Μέγα Κεφαλόβρυσο, Διπόταμος , Ρόγκια). Επίσης από Δέλτα Καλαμπάκας, η αριστερή πλευρά της Ε.Ο. Τρικάλων Ιωαννίνων μέχρι την επιχείρηση «Μάρκος».

12^{ος} Τομέας: Δ.Ε. Κόζακα (Οικισμοί: Πρίνος , Ανταλλάξιμα , Γενέσι , Γοργογύρι , Δίλοφο , Ξυλοπάρκο , Κόρη , Πρόδρομος) και τμήμα Δ.Ε. Φαλωρείας (Οικισμοί: Μεγάρχη, Καλονέρι , Ουρανός Διαλεκτό). Επίσης ο οικισμός Άγιοι Απόστολοι.

Καθημερινό Πρόγραμμα αποκομιδής απορριμμάτων (Δευτέρα έως Παρασκευή).

Από Δευτέρα έως Παρασκευή (πλην των αργιών) και στους δώδεκα τομείς του Δήμου εφαρμόζεται το πρόγραμμα αποκομιδής των σύμμεικτων απορριμμάτων.

Στην Πόλη των Τρικάλων έχουμε συμπληρωματικά τα παρακάτω πόστα εργασίας σε καθημερινή βάση:

α. Το Μεσημεριανό

Γίνεται αποκομιδή για δεύτερη φορά των απορριμμάτων στο κέντρο της πόλης και σε βασικούς οδικούς άξονες. Επίσης των απορριμμάτων της καθημερινής λαϊκής αγοράς.

β. Το Δρομολόγιο πολύ στενών δρόμων

Καλύπτει τις ανάγκες αποκομιδής των απορριμμάτων σε πολύ στενούς δρόμους της πόλης. Επίσης διάφορα έκτακτα περιστατικά που προκύπτουν καθημερινά.

γ. Τα Ογκώδη

Για την αποκομιδή των ογκωδών απορριμμάτων (έπιπλα, κλαδιά κλπ) της πόλης, ο Δήμος χρησιμοποιεί ειδικό όχημα.

δ. Τα containers

Για την αποκομιδή των απορριμμάτων που συγκεντρώνονται στα 13 ανοικτά containers (7,5 M3) που είναι τοποθετημένα σε επιλεγμένες θέσεις της πόλης, ο Δήμος χρησιμοποιεί ειδικό όχημα.

Με βάση τα παραπάνω, τα συνολικά καθημερινά πόστα εργασίας σε όλο τον Δήμο είναι 16, εκ των οποίων τα 12 στην Δ.Ε. Τρικκαίων και τα 4 στις υπόλοιπες Δ.Ε.

Πρόγραμμα αποκομιδής απορριμμάτων Σαββατοκύριακων και αργιών.

Κάθε Σάββατο και Κυριακή, στην Πόλη των Τρικάλων γίνεται αποκομιδή των σύμμεικτων απορριμμάτων. Η πόλη χωρίζεται σε δύο τομείς με βάση τον Ληθαίο ποταμό, Ανατολικά και Δυτικά αυτού.

Το Σάββατο γίνονται δύο δρομολόγια σε κάθε τομέα , το πρωινό και το μεσημεριανό ενώ την Κυριακή ένα.

Τις αργίες γίνεται ένα δρομολόγιο σε κάθε τομέα της Πόλης, πλην της Μεγάλης Παρασκευής που γίνεται αποκομιδή σε όλους τους τομείς όλων των Δ.Ε.

Πρόγραμμα αποκομιδής απορριμμάτων εβδομαδιαίας λαϊκής αγοράς.

Στην Πόλη των Τρικάλων και για τις ανάγκες της εβδομαδιαίας λαϊκής αγοράς, έχουμε ένα επί πλέον πόστο εργασίας κάθε Δευτέρα (εκτός των αργιών).

Ημέρες και αριθμός δρομολογίων έτους 2014

Κατά το έτος 2014, οι Εργάσιμες ημέρες ήταν 250, οι Αργίες (πλην της Μεγάλης Παρασκευής και του Αγίου Πασχα) 11, τα Σάββατα 52, οι Κυριακές 52 και οι Δευτέρες (πλην της 06/01 – Θεοφάνεια, 03/03 - Καθαρά Δευτέρα, 21/04 - Δευτέρα του Πάσχα και 09/06 - Αγίου Πνεύματος) 48.

Ο συνολικός αριθμός των δρομολογίων των απορριματοφόρων κατά το έτος 2014, όπως φαίνεται στον παρακάτω πίνακα, ήταν 4.382.

Πρόγραμμα	Πόστα Εργασίας	Ημέρες	Δρομολόγια/ ημέρα	Δρομολόγια/έτος
Καθημερινό	16	250	1	4.000
Αργιών	2	11	1	22
Σαββάτου	2	52	2	208
Κυριακής	2	52	1	104
Δευτέρας	1	48	1	48
Σύνολο Δρομολογίων 2014				4.382

Οχήματα στην αποκομιδή των σύμμεικτων απορριμμάτων

Για την αποκομιδή των σύμμεικτων απορριμμάτων χρησιμοποιήθηκαν:

- **Εννέα (9)** απορριματοφόρα οχήματα τύπου «μύλος» τα με αριθμό κυκλοφορίας ΚΗΙ 2297, ΚΗΙ 5316, ΚΗΥ 5446, ΚΗΥ 5434, ΚΗΥ 5488, ΚΗΥ 5489, ΚΗΗ 3556, ΚΗΥ 5457, ΚΗΥ 5465.
- **Οκτώ (8)** απορριματοφόρα οχήματα τύπου «πρέσα» τα με αριθμό κυκλοφορίας ΚΗΥ 3105, ΚΗΥ 3106, ΚΗΙ 5322, ΚΗΙ 5325, ΚΗΙ 8171, ΚΗΙ 8172, ΚΗΙ 5330, ΚΗΗ 3551.
- **Ένα (1)** απορριματοφόρο όχημα για την μεταφορά των containers (7,5 Μ3) το ΚΗΗ 3583.
- **Ένα (1)** απορριματοφόρο ανατρεπόμενο όχημα για τους πολύ στενούς δρόμους, το ΚΗΙ 8151 και
- **Δύο (2)** Ελκυστήρες επικαθήμενοι οι με αριθμό κυκλοφορίας ΚΗΙ 3569, ΚΗΙ 8160 για την μεταφορά των απορριμμάτων από τον Σταθμό Μεταφόρτωσης στον ΧΥΤΑ.

Σύνολο χρησιμοποιηθέντων οχημάτων το 2014: Είκοσι ένα (21).

Διανυθέντα χιλιόμετρα έτους 2014

Τα διανυθέντα χιλιόμετρα ανά μήνα και συνολικά εντός του 2014 από κάθε όχημα ξεχωριστά, φαίνεται στον παρακάτω πίνακα αριθμός 1.

Σύμφωνα με τον πίνακα:

- Σύνολο διανυθέντων χιλιομέτρων από όλα τα οχήματα το 2014: **286.339**
- Σύνολο διανυθέντων χιλιομέτρων από όλα τα οχήματα το 2014 με καύσιμο ΠΕΤΡΕΛΑΙΟ: **273.242**
- Σύνολο διανυθέντων χιλιομέτρων από όλα τα οχήματα το 2014 με καύσιμο ΑΜΟΛΥΒΔΗ ΒΕΝΖΙΝΗ: **13.097**

ΠΙΝΑΚΑΣ 1										
ΔΙΑΝΥΘΕΝΤΑ ΧΙΛΙΟΜΕΤΡΑ ΑΝΑ ΜΗΝΑ ΚΑΙ ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2014 ΑΠΟ ΚΑΘΕ ΟΧΗΜΑ										
2014 ΜΗΝΑΣ	ΟΧΗΜΑ									
	ΚΗΙ 2297	ΚΗΥ 5488	ΚΗΙ 8172	ΚΗΥ 5489	ΚΗΙ 5316	ΚΗΙ 5322	ΚΗΙ 8171	ΚΗΗ 3556	ΚΗΙ 5325	ΚΗΥ 5446
ΙΑΝ.	893	1.169	781	930	748	749	785	860		1.505
ΦΕΒΡ.	793	1.219	603	662	701	736	662	754	82	2.160
ΜΑΡΤ.	869	1.246	0	1.074	836	657	1.411	1.021	123	1.145
ΑΠΡΙΛ.	705	1.326	568	1.134	770	823	1.177	840	0	1.347
ΜΑΪΟΣ	818	1.254	814	1.043	1.122	949	1.048	788	183	1.325
ΙΟΥΝ.	809	756	754	1.156	751	663	924	769	82	1.855
ΙΟΥΛ.	1.071	1.485	963	1.227	852	697	929	674	278	768
ΑΥΓ.	787	1.501	763	914	670	461	689	751	77	1.200
ΣΕΠΤ.	1.008	1.387	905	756	868	696	710	215	474	1.490
ΟΚΤ.	791	1.042	1.459	867	891	685	0	913	0	1.450
ΝΟΕΜ.	1.080	1.622	1.650	1.375	1.062	743	0	838	0	1.147
ΔΕΚ.	1.563	2.222	1.801	1.686	1.551	1.451	0	879	0	1.920
ΣΥΝΟΛΟ	11.187	16.229	11.061	12.824	10.822	9.310	8.335	9.302	1.299	17.312

2014 ΜΗΝΑΣ	ΟΧΗΜΑ										
	ΚΗΗ 3583	ΚΗΗ 3551	ΚΗΥ 5434	ΚΗΥ 5457	ΚΗΥ 5465	ΚΗΙ 8151	ΚΗΥ 310 6	ΚΗΙ 533 0	ΚΗΥ 310 5	ΚΗΗ 3569	ΚΗΙ 8160
ΙΑΝ.	1.650	1.134	1.394	1.830	1.547	1.395	941	131	331	2.712	2.317
ΦΕΒΡ.	1.486	1.208	396	1.716	1.426	1.305	955	0	1.481	2.356	2.446
ΜΑΡΤ.	1.421	1.109	1.317	1.739	1.381	515	701	120	611	2.557	2.594
ΑΠΡΙΛ.	1.731	1.107	1.348	1.962	1.673	1.279	957	0	1.622	3.041	2.335
ΜΑΪΟΣ	1.700	1.129	741	1.706	813	672	490	0	516	2.381	2.843
ΙΟΥΝ.	1.637	1.247	1.402	1.802	1.181	964	334	438	226	2.399	2.365
ΙΟΥΛ.	1.738	1.304	1.575	1.960	1.625	1.092	816	362	284	2.601	2.529
ΑΥΓ.	1.697	1.244	1.358	1.843	1.576	938	0	1.002	144	2.375	2.280
ΣΕΠΤ.	1.846	1.347	1.293	1.888	1.680	1.553	0	1.011	179	2.682	2.478
ΟΚΤ.	1.638	1.394	1.231	1.755	1.601	1.230	0	940	733	2.763	2.685
ΝΟΕΜ.	1.670	1.216	1.251	1.410	1.526	1.047	45	877	1.019	1.510	2.571
ΔΕΚ.	2.074	887	1.287	1.710	1.585	1.107	517	1.086	473	243	3.014
ΣΥΝΟΛΟ	20.288	14.326	14.593	21.321	17.614	13.097	5.756	5.967	7.619	27.620	30.457

Σύνολο διανυθέντων χιλιομέτρων από όλα τα οχήματα το 2014	286.339
Σύνολο διανυθέντων χιλιομέτρων από όλα τα οχήματα το 2014 με καύσιμο ΠΕΤΡΕΛΑΙΟ	273.242
Σύνολο διανυθέντων χιλιομέτρων από όλα τα οχήματα το 2014 με καύσιμο ΑΜΟΛΥΒΔΗ ΒΕΝΖΙΝΗ	13.097

Κατανάλωση καυσίμων έτους 2014

Τα καταναλωθέντα καύσιμα ανά μήνα και συνολικά εντός του 2014 από κάθε όχημα ξεχωριστά, φαίνεται στον παρακάτω πίνακα αριθμός 2.

Σύμφωνα με τον πίνακα:

- Συνολική ποσότητα ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ που καταναλώθηκε από όλα τα οχήματα το έτος 2014: **155.522 lit.**
- Συνολική ποσότητα ΑΜΟΛΥΒΔΗΣ ΒΕΝΖΙΝΗΣ που καταναλώθηκε από όλα τα οχήματα το έτος 2014: **1.335 lit.**

ΠΙΝΑΚΑΣ 2										
ΚΑΤΑΝΑΛΩΘΕΝΤΑ ΚΑΥΣΙΜΑ ΑΝΑ ΜΗΝΑ ΚΑΙ ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2014 ΑΠΟ ΚΑΘΕ ΟΧΗΜΑ										
2014 ΜΗΝΑΣ	ΟΧΗΜΑ									
	ΚΗΙ 2297	ΚΗΥ 5488	ΚΗΙ 8172	ΚΗΥ 5489	ΚΗΙ 5316	ΚΗΙ 5322	ΚΗΙ 8171	ΚΗΗ 3556	ΚΗΙ 5325	ΚΗΥ 5446
ΙΑΝ.	690	694	370	595	520	402	355	240	0	1.134
ΦΕΒΡ.	640	728	310	405	440	517	300	221	45	1.521
ΜΑΡΤ.	587	681	0	560	530	415	578	200	0	828
ΑΠΡΙΛ.	460	714	210	780	540	486	520	215	0	973
ΜΑΪΟΣ	660	836	451	680	650	573	420	180	40	1.168
ΙΟΥΝ.	586	380	331	690	510	330	403	200	55	1.355
ΙΟΥΛ.	642	788	347	792	480	470	425	130	40	526
ΑΥΓ.	560	906	360	452	400	233	290	188	45	616
ΣΕΠΤ.	700	835	459	540	470	469	240	69	105	911
ΟΚΤ.	485	955	600	811	635	376	0	164	0	1.003
ΝΟΕΜ.	703	900	689	760	680	453	0	245	0	817
ΔΕΚ.	965	1.207	735	1.115	788	718	0	198	0	1.169
ΣΥΝΟΛΟ	7.678	9.624	4.862	8.180	6.643	5.442	3.531	2.250	330	12.021

	ΚΗΗ 3583	ΚΗΗ 3551	ΚΗΥ 5434	ΚΗΥ 5457	ΚΗΥ 5465	ΚΗΙ 8151	ΚΗΥ 3106	ΚΗΙ 5330	ΚΗΥ 3105	ΚΗΗ 3569	ΚΗΙ 8160
ΙΑΝ.	465	620	687	720	635	109	500	80	176	2.528	2.205
ΦΕΒΡ.	460	655	200	595	561	104	588	0	910	2.275	2.250
ΜΑΡΤ.	433	557	610	515	515	43	432	40	380	2.279	2.342
ΑΠΡΙΛ.	538	597	732	651	649	114	631	0	921	2.789	1.746
ΜΑΪΟΣ	501	522	350	570	245	106	250	0	307	2.109	2.417
ΙΟΥΝ.	452	626	530	495	492	98	200	290	99	1.930	2.029
ΙΟΥΛ.	441	690	645	721	580	126	520	180	222	2.315	2.062
ΑΥΓ.	491	620	620	600	568	106	0	390	43	2.126	2.021
ΣΕΠΤ.	482	690	519	699	656	165	0	480	215	2.105	2.004
ΟΚΤ.	498	715	542	790	605	108	0	540	420	2.324	1.981
ΝΟΕΜ.	471	619	510	650	633	135	69	400	553	1.177	2.019
ΔΕΚ.	715	411	570	810	585	121	270	585	341	80	2.492
ΣΥΝΟΛΟ	5.947	7.322	6.515	7.816	6.724	1.335	3.460	2.985	4.587	24.037	25.568

Συνολική ποσότητα ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ που καταναλώθηκε από όλα τα οχήματα το έτος 2014	155.522 (lit.)
Συνολική ποσότητα ΑΜΟΛΥΒΔΗΣ ΒΕΝΖΙΝΗΣ που καταναλώθηκε από όλα τα οχήματα το έτος 2014	1.335 (lit.)

Αριθμός πράσινων & μεταλλικών κάδων σε ανάπτυξη και αριθμός διαθέσιμων κάδων (στοκ).

Ο αριθμός των μεταλλικών και πράσινων κάδων σε ανάπτυξη, ανά τομέα καθαριότητας και στο σύνολο, φαίνεται στον πίνακα που ακολουθεί:

Τομέας Καθαριότητας	Δημοτική Ενότητα	Μεταλλικοί ή Πράσινοι μεγάλοι κάδοι	Πράσινοι μικροί κάδοι (240 lit)
1 ^{ος}	Τρικκαίων	155	
2 ^{ος}	Τρικκαίων	159	
3 ^{ος}	Τρικκαίων	163	
4 ^{ος}	Τρικκαίων	160	
5 ^{ος}	Τρικκαίων	145	
6 ^{ος}	Τρικκαίων	125	
7 ^{ος}	Τρικκαίων	151	
8 ^{ος}	Τρικκαίων		15
9 ^{ος}	Παληοκάστρου & Παραληθαίων	152	664
10 ^{ος}	Μεγάλων Καλυβίων & Εστιαιώτιδας	377	606
11 ^{ος}	Καλλιδένδρου & τμήμα Δ.Ε. Φαλωρείας	119	494
12 ^{ος}	Κόζακα & τμήμα Δ.Ε. Φαλωρείας	187	347
	ΣΥΝΟΛΟ	1.893	2.126

Το διαθέσιμο στοκ των πράσινων κάδων είναι 150 τεμάχια.

Βασικά χαρακτηριστικά της αποκομιδής των πράσινων κάδων (σύμμεικτα) για το έτος 2014

Αριθμός Οχημάτων συλλογής	18
Ετήσια ποσότητα σύμμεικτων Απορριμμάτων	24.354,16
Ετήσια Δρομολόγια	4.382,00
Ποσότητα σύμμεικτων Απορριμμάτων ανά δρομολόγιο	5,56
Αριθμός Πράσινων Κάδων	4.019,00
Μέσος Ημερήσιος αριθμός δρομολογίων	12,17
Μέση διαδρομή απορριμματοφόρου (χλμ)	65,34
Ετήσια συνολική απόσταση που διανύεται	286.339,00
Δαπάνη μεταφοράς (9,95 €/Km)	2.848.121,25

Αριθμός αυτοκινήτων στην αποκομιδή των μπλε κάδων. Ημέρες και αριθμός δρομολογίων προς ΚΔΑΥ, διανυόμενα χιλιόμετρα.

Η αποκομιδή των ανακυκλώσιμων απορριμμάτων είναι οργανωμένη με βάση την πόλη των Τρικάλων. Την ανακύκλωση στις περιφερειακές Δημοτικές Ενότητες του Δήμου Τρικκαίων καθώς και σε ένα τμήμα της πόλης που αφορά κυρίως περιφερειακούς οικισμούς, διαχειρίζεται ο ΦοΔΣΑ, η Περιβαλλοντική Αναπτυξιακή Δυτικής Θεσσαλίας Α.Ε. (Π.Α.Δ.Υ.Θ. Α.Ε.)

Ο Δήμος Τρικκαίων χρησιμοποιεί 2 απορριμματοφόρα τα οποία ακολουθούν συγκεκριμένα δρομολόγια σε καθημερινή βάση προκειμένου να συλλέξουν τα υλικά των 359 μπλε κάδων ανακύκλωσης συσκευασιών, οι οποίοι είναι τοποθετημένοι σε συγκεκριμένες θέσεις του αστικού ιστού της πόλης των Τρικάλων. Το σύνολο των υλικών προς ανακύκλωση που συλλέγεται, μεταφέρεται και διατίθεται στο Κέντρο Διαλογής Ανακυκλωμένων Υλικών που βρίσκεται στο Δ.Δ Αρτεσιανού Καρδίτσας και εξυπηρετεί τους ΟΤΑ των Περιφερειακών Ενοτήτων Τρικάλων και Καρδίτσας.

Το πρόγραμμα αποκομιδής των απορριμμάτων είναι οργανωμένο σε εβδομαδιαία βάση.

Γεωγραφικά όρια Τομέων Καθαριότητας

Η πόλη χωρίζεται σε δύο τομείς με βάση τον Ληθαίο ποταμό, Ανατολικά και Δυτικά αυτού.

Πρόγραμμα αποκομιδής απορριμμάτων

Το Καθημερινό Πρόγραμμα αποκομιδής απορριμμάτων (Δευτέρα έως Παρασκευή) προβλέπει δύο πόστα εργασίας, ένα σε κάθε τομέα, όπου γίνεται από ένα δρομολόγιο.

Κάθε Σάββατο, Κυριακή και τις αργίες γίνεται ένα δρομολόγιο, στο κέντρο της πόλης και σε βασικούς οδικούς άξονες.

Ημέρες και αριθμός δρομολογίων έτους 2014

Στον πίνακα της παρ. 3.5.3.5, φαίνονται οι εργάσιμες ημέρες, οι αργίες και τα Σαββατοκύριακα του έτους 2014

Ο συνολικός αριθμός των δρομολογίων των απορριμματοφόρων για την αποκομιδή των ανακυκλώσιμων υλικών κατά το έτος 2014, όπως φαίνεται στον παρακάτω πίνακα, ήταν 615.

Πρόγραμμα	Πόστα Εργασίας	Ημέρες	Δρομολόγια/ ημέρα	Δρομολόγια/έτος
Καθημερινό	2	250	1	500
Αργιών	1	11	1	11
Σαββάτου	1	52	1	52
Κυριακής	1	52	1	52
Σύνολο Δρομολογίων 2014				615

Οχήματα στην αποκομιδή των ανακυκλώσιμων απορριμμάτων

Για την αποκομιδή των ανακυκλώσιμων απορριμμάτων χρησιμοποιήθηκαν δύο (2) απορριμματοφόρα οχήματα τύπου «πρέσσα» τα με αριθμό κυκλοφορίας ΚΗΙ 8175 και ΚΗΙ 8176.

Διανυθέντα χιλιόμετρα & Κατανάλωση καυσίμων έτους 2014 έτους

Τα διανυθέντα χιλιόμετρα και τα καταναλωθέντα καύσιμα, ανά μήνα και συνολικά εντός του 2014 από κάθε όχημα ξεχωριστά αλλά και τα δύο, φαίνονται στον παρακάτω πίνακα.

ΚΑΥΣΙΜΑ & ΔΙΑΝΥΘΕΝΤΑ ΧΙΛΙΟΜΕΤΡΑ ΑΝΑ ΜΗΝΑ ΚΑΙ ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2014 ΑΠΟ ΚΑΘΕ ΟΧΗΜΑ						
2014 ΜΗΝΑΣ	Καύσιμα			Χιλιόμετρα		
	ΚΗΙ 8175	ΚΗΙ 8176	Σύνολο	ΚΗΙ 8175	ΚΗΙ 8176	Σύνολο
ΙΑΝ.	626	929	1.555	1.597	2.249	3.846
ΦΕΒΡ.	0	896	896	72	2.084	2.156
ΜΑΡΤ.	0	1.278	1.278	0	3.068	3.068
ΑΠΡΙΛ.	0	1.005	1.005	0	2.398	2.398
ΜΑΪΟΣ	608	801	1.409	1.444	1.973	3.417
ΙΟΥΝ.	689	757	1.446	1.808	1.836	3.644
ΙΟΥΛ.	827	858	1.685	1.945	2.106	4.051
ΑΥΓ.	705	730	1.435	1.867	1.895	3.762
ΣΕΠΤ.	788	791	1.579	2.019	1.944	3.963
ΟΚΤ.	595	925	1.520	1.381	2.020	3.401
ΝΟΕΜ.		1.057	1.057		2.717	2.717
ΔΕΚ.		1.535	1.535		3.617	3.617
ΣΥΝΟΛΟ	4.838	11.562	16.400	12.133	27.907	40.040

Συνολική ποσότητα ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ που καταναλώθηκε από όλα τα οχήματα, για την αποκομιδή των ανακυκλώσιμων, το έτος 2014	16.400 λίτρ.
---	--------------

Σύνολο διανυθέντων χιλιομέτρων από όλα τα οχήματα, για την αποκομιδή των ανακυκλώσιμων, το 2014	40.040 χλμ.
---	-------------

Επιπλέον των παραπάνω, ο Δήμος Τρικκαίων έχει αναθέσει με προγραμματική σύμβαση ένα τμήμα της αποκομιδής των μπλε κάδων, όπως παραπάνω αναφέρεται, στον ΦοΔΣΑ Δυτικής Θεσσαλίας, την Π.Α.ΔΥ.Θ. Α.Ε., και έχουν πραγματοποιηθεί 290 δρομολόγια το έτος 2014.

Συγκεκριμένα από τη Π.Α.ΔΥ.Θ. :

- Έξι (6) δρομολόγια/εβδομάδα.
- Διακόσια ενενήντα (290) δρομολόγια ετησίως.
- Τρεις χιλιάδες εξακόσια ογδόντα τρία (3.683) χλμ. μηνιαίως
- Σαράντα τέσσερις χιλιάδες διακόσια (44.200) χλμ ετησίως (2014).

Αριθμός μπλε κάδων σε ανάπτυξη και αριθμός διαθέσιμων κάδων (στοκ)

Ο αριθμός των μπλε κάδων σε ανάπτυξη, ανά τομέα καθαριότητας και στο σύνολο, φαίνεται στον πίνακα που ακολουθεί:

Τομέας Καθαριότητας	Δημοτική Ενότητα	Μπλε κάδοι
1 ^{ος}	Τρικκαίων	205
2 ^{ος}	Τρικκαίων	154
3 ^{ος} +Λοιπές Δ.Ε. Δήμου Τρικκαίων	(Συλλογή από ΠΑΔΥΘ Α.Ε.)	724
	ΣΥΝΟΛΟ	1.083

-Το διαθέσιμο στοκ των πράσινων κάδων είναι 4 τεμάχια.

Άλλοι κάδοι

Σε επιλεγμένες θέσεις (φαίνονται στον παρακάτω πίνακα) της πόλης, ο Δήμος έχει τοποθετήσει 13 ανοικτά containers χωρητικότητας 7,5 Μ3.

α/α	Θέσεις Containers 7,5 μ3	Τεμάχια
1	Νοσοκομείο	2
2	Χρονίων Παθήσεων	1
3	Σωτήρα (γήπεδο)	1
4	Πύργος (ΕΠΑΛ)	1
5	Ράξα (κυνοκομείο)	1
6	Βιολογικός (Ριζαριό)	2
7	Εργοστάσιο γάλακτος	1
8	Εργαστήριο Δομικών Υλικών	1
9	Α Νεκροταφείο	1
10	Β Νεκροταφείο	1
11	Νεκροταφείο Σαραγίων	1
	ΣΥΝΟΛΟ	13

Βασικά χαρακτηριστικά αποκομιδής των μπλε κάδων (έτος 2014).

Αριθμός Οχημάτων συλλογής	3
Ποσότητα υλικού των μπλέ κάδων (tn)	3.043,68
Ετήσια Δρομολόγια	905,00
Αριθμός Μπλέ Κάδων	1.083,00
Μέση ποσότητα αποκομιδής ανά δρομολόγιο (tn)	3,36
Μέση διαδρομή απορριμματοφόρου (χλμ)	93,08
Ετήσια συνολική απόσταση που διανύεται (χλμ)	84.240,00
Δαπάνη μεταφοράς (3,50 €/Km)	320.246,11
Ποσοστό από τα συλλεγόμενα στον μπλέ κάδο που καταλήγουν στο ΧΥΤΑ	36,40%

Εδώ πρέπει να επισημανθεί ότι το ποσοστό του μπλε κάδου που οδηγείται τελικά στον ΧΥΤΑ (από το ΚΔΑΥ) ήταν υψηλό (36,40%) και πρέπει να μειωθεί.

Χώροι και κτίρια, προβλήματα και ελλείψεις

Στο αμαξοστάσιο του Δήμου Τρικκαίων, στην περιοχή Κηπάκι Σαραγίων, στεγάζεται η Διεύθυνση Επιχειρησιακού έργου, η οποία μεταξύ άλλων είναι αρμόδια για τον τομέα της καθαριότητας και συγκεκριμένα για την εξασφάλιση της αποκομιδής και της μεταφοράς των απορριμμάτων, την εξασφάλιση της καθαριότητας των κοινόχρηστων χώρων και τη συντήρηση των οχημάτων που σχετίζονται με τον τομέα αυτό. Ο χώρος του αμαξοστασίου καλύπτει συνολική έκταση περίπου 23 στρεμμάτων, εκ των οποίων τα τρία στρέμματα χρησιμοποιούνται ως χώρος αποθήκευσης οικοδομικών υλικών, χώρος στάθμευσης οχημάτων του Δήμου και του ειδικού container για τη συλλογή ηλεκτρικών και ηλεκτρονικών συσκευών.

Επιπλέον, στην υπόλοιπη έκταση των είκοσι στρεμμάτων, στεγάζονται γραφεία με WC, αποθήκες εργαλείων, ελαστικών και διαφόρων υλικών, υπόστεγοι χώροι οχημάτων καθώς και το ξυλουργείο και το συνεργείο μηχανημάτων και οχημάτων του Δήμου.

Η επιφάνεια των επιμέρους αυτών λειτουργικών χώρων, απεικονίζεται στον ακόλουθο πίνακα:

ΕΙΔΟΣ	ΕΠΙΦΑΝΕΙΑ (m²)	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ-ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ
Αποθήκες	300	Μέτρια
Συνεργείο μηχανημάτων & οχημάτων	900	Μέτρια
Γραφεία-WC	300	Μέτρια
Υπόστεγος χώρος στάθμευσης οχημάτων	500	Μέτρια

Γενικότερα ο χώρος του αμαξοστασίου είναι επαρκής ως προς τις λειτουργίες του.

Επιπλέον ο Δήμος Τρικκαίων λειτουργεί σε έκταση περίπου 18,5 στρεμμάτων στην περιοχή του Ριζαριού, Σταθμό Μεταφόρτωσης Απορριμμάτων (ΣΜΑ), με σκοπό τη φόρτωση των στερεών αποβλήτων των απορριμματοφόρων, εκτός αυτών της ανακύκλωσης, σε συρμούς (ελκυστήρας+επικαθήμενο αυτοσυμπιεζόμενο κοντέινερ),οι οποίοι τα μεταφέρουν στον ΧΥΤΑ.

Ο ΣΜΑ διαθέτει μόλις τις αναγκαίες υποδομές για τη στοιχειώδη λειτουργία της μεταφόρτωσης.

Συνεπώς, θα πρέπει οι υπηρεσίες του Δήμου να ξεκινήσουν τη διαδικασία εκπόνησης των προβλεπόμενων μελετών, αναζήτησης χρηματοδότησης και δημοπράτησης της κατασκευής των απαιτούμενων συμπληρωματικών κατασκευών για μια τέτοια εγκατάσταση (όπως γεφυροπλάστιγγα, οικίσκος προσωπικού, περίφραξη, πυρασφάλεια, κλπ.) με σκοπό τη βελτίωση της λειτουργίας του.

Εκτίμηση κόστους της υφιστάμενης διαχείρισης

Το κόστος διαχείρισης των σύμμεικτων απορριμμάτων από τους πράσινους κάδους για το έτος 2014 αναλυτικά αναφέρεται στον παρακάτω πίνακα:

ΚΟΣΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΣΥΜΜΕΙΚΤΩΝ 2014

ΕΙΔΟΣ ΔΑΠΑΝΗΣ	ΠΟΣΟ ΔΑΠΑΝΗΣ	% ΠΟΣΟΣΤΟ ΔΑΠΑΝΗΣ
Αποδοχές Τακτικών Υπαλλήλων	1.043.954,63	36,65%
Αποδοχές Υπαλλήλων Α/Χ	518.799,79	18,22%
Αποδοχές Υπαλλήλων Ο/Χ	532.018,73	18,68%
Οδοιπορικά Έοδα	193,62	0,01%
Παροχές σε είδος	3.962,87	0,14%
Σύνολο Αμοιβών Προσωπικού	2.098.929,64	73,70%
Ασφάλιστρα Μεταφορικών μέσων	17.134,99	0,60%
Συντήρηση & Επισκευή Μ/Μ	6.450,34	0,23%
Συντήρηση & Επισκευή Λοιπού Εξ/σμού	6.119,59	0,21%
Τέλη Κυκλοφορίας Ε/Α	855,00	0,03%
Τέλη Κυκλοφορίας Φ/Α	11.363,12	0,40%
Τέλη Κυκλοφορίας Λοιπά	3.000,00	0,11%
Λιπαντικά	3.526,35	0,12%
Καύσιμα Κίνησης	186.206,99	6,54%
Ανταλλακτικά	40.864,19	1,43%
Αγορά Ελαστικών & Επισκευή	20.170,96	0,71%
Σύνολο κόστους Μεταφορικών Μέσων	295.691,53	10,38%
Προμήθεια Ειδών Καθ/τας & Ευπρ/σμού	6.722,39	0,24%
Προμήθεια Ειδών Υγιεινής & Καθ/τας	3.331,96	0,12%
Δαπάνη Εμποροπανήγυρης	4.998,00	0,18%
Καύσιμα Θέρμανσης	8.588,70	0,30%
Σύνολο Διάφορα Κόστη	23.641,05	0,83%
Διοίκηση – Οικονομική Διαχείριση	219.035,04	7,69%
Αποσβέσεις	210.823,99	7,40%
ΚΟΣΤΟΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΣΥΜΜΕΙΚΤΩΝ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ	2.848.121,25	100,00%

Τέλος Μεταφόρτωσης	0,00
Τέλος εισόδου ΧΥΤΑ	449.334,25
ΚΟΣΤΟΣ ΜΕΤΑΦ.& ΧΥΤΑ	449.334,25
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΣΥΜΜΕΙΚΤΩΝ	3.297.455,50
ΣΥΛΛΕΧΘΕΙΣΕΣ ΠΟΣΟΤΗΤΕΣ ΣΥΜΜΕΙΚΤΩΝ 2014	24.354,16
Κόστος Συλλογής Σύμμεικτων (€/ton)	116,95
ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΔΙΑΝΥΘΕΝΤΑ ΧΛΜ	286.339,00
ΚΟΣΤΟΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΣΥΜΜΕΙΚΤΩΝ (€/ΧΛΜ)	9,95
Τέλος Μεταφόρτωσης €/ton με ΦΠΑ	0,00
Τέλος εισόδου ΧΥΤΑ (€/ton) με ΦΠΑ	18,45

*Το τέλος μεταφόρτωσης & το τέλος εισόδου είναι 15€/tn πλέον ΦΠΑ 23% (3,45€), ήτοι συνολικά 18,45€/tn. Ο υπολογισμός με ΦΠΑ 23% -παρόλο που αφορά στοιχεία του 2014 που ο ΦΠΑ ήταν 13% - έγινε για να είναι συγκρίσιμα τα στοιχεία, δεδομένου ότι από 1/7/2015 ο ΦΠΑ είναι 23%.

Το κόστος αποκομιδής των ανακυκλώσιμων υλικών από τους μπλέ κάδους για το έτος 2014 αναλυτικά αναφέρεται στον παρακάτω πίνακα:

ΚΟΣΤΟΣ ΑΠΟΚΟΜΙΔΗΣ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΙΜΩΝ 2014

ΔΑΠΑΝΕΣ ΑΠ'Ο ΔΗΜΟ	ΠΟΣΟ
Δαπάνες Προσωπικού	129.818,72
Δαπάνη συντήρησης Εξοπλισμού	10.785,62
Καύσιμα	26.038,12
Ασφάλιστρα-Τέλη Κυκλοφορίας	3.166,46
Διοίκηση – Οικονομική Διαχείριση	30.628,60
Αποσβέσεις	29.480,41
Λοιπές Δαπάνες	1.153,18
ΚΟΣΤΟΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΜΠΛΕ ΚΑΔΩΝ ΑΠ'Ο ΤΟΝ ΔΗΜΟ	231.071,11

ΚΟΣΤΟΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΜΠΛΕ ΚΑΔΩΝ ΑΠ'Ο ΠΑΔΥΘ ΑΕ	ΠΟΣΟΤΗΤΑ	ΚΟΣΤΟΣ (€/δρομολόγιο)	ΣΥΝΟΛΟ
ΔΡΟΜΟΛΟΓΙΑ	290	307,5	89.175,00
ΣΥΝΟΛΟ	290		89.175,00

ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΜΠΛΕ ΚΑΔΩΝ	320.246,11
Ανακυκλώσιμα μπλέ κάδων (ton)	1.935,71
Υπόλειμμα ΚΔΑΥ (ton)	1.107,97
ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΙΜΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΜΠΛΕ ΚΑΔΩΝ (ton)	3.043,68
ΚΟΣΤΟΣ (€/ton)	105,20
ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΔΙΑΝΥΘΕΝΤΑ ΧΛΜ	84.240,00
ΚΟΣΤΟΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΜΠΛΕ ΚΑΔΩΝ (€/ΧΛΜ)	3,80

και το συνολικό κόστος αποκομιδής απορριμμάτων & ανακυκλώσιμων υλικών αναφέρεται στον παρακάτω πίνακα. Επίσης στον παρακάτω πίνακα συμπεριλαμβάνεται και το κόστος του ειδικού τέλους ταφής του Ν.4042/2012.

Το ειδικό τέλος ταφής , με βάση το ν. 4042/2012, προβλέπεται για μια σειρά κατηγορίες αποβλήτων για τις οποίες δεν έχουν προηγηθεί εργασίες επεξεργασίας και το κόστος αυτό θα ξεκινά από **35 €/τόνο (το 2016)** και θα αυξάνεται σταδιακά μέχρι τη μέγιστη τιμή των **65 €/τόνο**.

Αναλυτικότερα το συνολικό κόστος έχει ως εξής:

Α) ΚΟΣΤΟΣ ΑΠΟΚΟΜΙΔΗΣ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ 2014	
ΔΑΠΑΝΕΣ	ΠΟΣΟ
Αποδοχές Τακτικών Υπαλλήλων	1.043.954,63
Αποδοχές Υπαλλήλων Α/Χ	518.799,79
Αποδοχές Υπαλλήλων Ο/Χ	532.018,73
Οδοιπορικά Έοδα	193,62
Παροχές σε είδος	3.962,87
Ασφάλιστρα Μεταφορικών μέσων	17.134,99
Συντήρηση & Επισκευή Μ/Μ	6.450,34
Συντήρηση & Επισκευή Λοιπού ΕΞ/σμού	6.119,59
Τέλη Κυκλοφορίας Ε/Α	855,00
Τέλη Κυκλοφορίας Φ/Α	11.363,12
Τέλη Κυκλοφορίας Λοιπά	3.000,00
Λιπαντικά	3.526,35
Καύσιμα Κίνησης	186.206,99
Ανταλλακτικά	40.864,19
Αγορά Ελαστικών & Επισκευή	20.170,96
Προμήθεια Ειδών Καθ/τας & Ευπρ/σμού	6.722,39
Προμήθεια Ειδών Υγιεινής & Καθ/τας	3.331,96
Δαπάνη Εμποροπανήγυρης	4.998,00
Καύσιμα Θέρμανσης	8.588,70
Διοίκηση – Οικονομική Διαχείριση	219.035,04
Αποσβέσεις	210.823,99
Τέλος Μεταφόρτωσης	0,00
Τέλος εισόδου ΧΥΤΑ	449.334,25
ΣΥΝΟΛΟ (Α)	3.297.455,50
Β) ΚΟΣΤΟΣ ΑΠΟΚΟΜΙΔΗΣ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΙΜΩΝ 2014	
ΔΑΠΑΝΕΣ	ΠΟΣΟ
Δαπάνες Προσωπικού	129.818,72
Δαπάνη συντήρησης Εξοπλισμού	10.785,62
Καύσιμα	26.038,12

Ασφάλιστρα-Τέλη Κυκλοφορίας	3.166,46
Διοίκηση – Οικονομική Διαχείριση	30.628,60
Αποσβέσεις	29.480,41
Λοιπές Δαπάνες	1.153,18
Δρομολόγια ΠΑΔΥΘ Α.Ε. 290*307,5=	89.175,00
ΣΥΝΟΛΟ (Β)	320.246,11
ΜΕΡΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ (Α+Β)	3.617.701,60
Γ) ΕΙΔΙΚΟ ΤΕΛΟΣ ΤΑΦΗΣ (Ν.4042/2012*)	
Ποσότητα 24.354,16*35 €=	852.395,60
ΣΥΝΟΛΟ (Γ)	852.395,60
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ (Α+Β+Γ)	4.470.097,20
ΣΥΝΟΛΙΚΕΣ ΠΟΣΟΤΗΤΕΣ ΣΥΜΜΕΙΚΤΩΝ	24.354,16
ΚΟΣΤΟΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΣΥΜΜΕΙΚΤΩΝ (€/tn)	116,95
ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΔΙΑΝΥΘΕΝΤΑ ΧΛΜ	286.339,00
ΚΟΣΤΟΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΣΥΜΜΕΙΚΤΩΝ (€/ΧΛΜ)	9,95
ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΔΙΑΝΥΘΕΝΤΑ ΧΛΜ (Ανακύκλωσης)	84.240,00
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ Ανακύκλωσης (€/ΧΛΜ)	3,80
ΣΗΜΕΡΙΝΟ ΚΟΣΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΩΝ ΣΥΜΜΕΙΚΤΩΝ ΜΕ ΜΕΤΑΦ.& ΧΥΤΑ (€/tn)	135,40
ΣΥΝΟΛΟ ΚΟΣΤΟΥΣ (ΜΕΤΑΦΟΡΤΩΣΗ + ΧΥΤΑ + ΕΙΔΙΚΟ ΤΕΛΟΣ) (€/tn)	170,40

Συμπερασματικά λοιπόν, το κόστος διαχείρισης των Σύμμεικτων Αστικών Στερεών Αποβλήτων (ΑΣΑ) για το Δήμο σήμερα είναι **135,40 €/τόνο** και με τη προβλεπόμενη επιβολή του προστίμου (στη περίπτωση που δεν προηγείται επεξεργασία) θα ανέλθει στα **170,40 €/τόνο**.

Λοιπά στοιχεία

Ο Δήμος Τρικκαίων ανήκοντας στη Διαχειριστική Ενότητα της Δυτικής Θεσσαλίας, συμμετέχει και εξυπηρετείται από τον ΦοΔΣΑ Δυτικής Θεσσαλίας, την Π.Α.ΔΥ.Θ. Α.Ε.

Στο σχετικά πρόσφατο παρελθόν, κατά τη χωροθέτηση των εγκαταστάσεων διαχείρισης των ΑΣΑ, δημιουργήθηκαν σημαντικές αντιδράσεις από τους κατοίκους των πλησιέστερων περιοχών (ο νομός Καρδίτσας δεν κατάφερε να κατασκευάσει ΧΥΤΑ, λόγω αντιδράσεων). Σήμερα όμως, μετά από 7 χρόνια λειτουργίας των εγκαταστάσεων αυτών, λόγω του ότι λειτουργούν τηρώντας όλες τις προδιαγραφές, οι κάτοικοι δεν αντιδρούν και παράλληλα έχουν αποδεχθεί ότι στους χώρους αυτούς πραγματοποιείται διαχείριση ΑΣΑ, χωρίς να δημιουργείται πρόβλημα στο Περιβάλλον. Προτείνεται λοιπόν, οι προγραμματιζόμενες νέες δράσεις, εφόσον είναι και τεχνικοοικονομικά ορθό, να χωροθετηθούν στους χώρους που ήδη λειτουργούν εγκαταστάσεις διαχείρισης, ώστε να μην ανακύψουν προβλήματα από αντιδράσεις.

Αξιολόγηση

Αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ /ΑΝΑΓΚΕΣ	ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ
<ul style="list-style-type: none"> • Διάθεση σε ΧΥΤΑ του μεγαλύτερου ποσοστού των ΑΣΑ • Παρά το ότι η περιοχή μας έχει καλύτερες επιδόσεις στην ανακύκλωση των υλικών συσκευασίας από τον μέσο όρο της Χώρας, υπάρχει ελλιπής ενημέρωση με αποτέλεσμα η διαφαινόμενη δυναμική να υστερεί και το ποσοστό προσμείξεων στο μπλε κάδο να είναι μεγαλύτερο από το επιθυμητό. • Ανυπαρξία ενημέρωσης για την εφαρμογή της Διαλογής στη Πηγή (ΔσΠ) για τη συλλογή των βιοαποβλήτων, καθόσον δεν υφίσταται ανάλογο σύστημα. • Μηδαμινή εφαρμογή οικιακής κομποστοποίησης. • Δυσκολία χωριστής αποκομιδής και ανακύκλωσης διαχείρισης συγκεκριμένων ρευμάτων αποβλήτων (π.χ. ογκώδη απόβλητα). • Μεγάλες ποσότητες πράσινων αποβλήτων, οι οποίες δεν αξιοποιούνται. • Μεγάλη γεωγραφική έκταση του Δήμου με μικρή πυκνότητα πληθυσμού και απομακρυσμένους κάποιους οικισμούς που συνεπάγεται δυσκολία στη συλλογή των ΑΣΑ. • Μη εξοικειωμένο προσωπικό λόγω της διάρκειας και του τύπου συμβάσεων (2μηνα,5μηνα, 8μηνα, κλπ.) • Μη ύπαρξη εγκατάστασης διαχείρισης των Αποβλήτων Εκσκαφών Κατεδαφίσεων και Κατασκευών (ΑΕΚΚ). • Παλαιωμένους στόλος οχημάτων	<ul style="list-style-type: none"> • Συνέχιση και ενδυνάμωση της συνεργασίας με το ΦοΔΣΑ και υποστήριξη – συμμετοχή στα προγραμματιζόμενα έργα (ΜΕΑ) και δράσεις. • Διάρκεια ενημέρωση/στήριξη/επιβράβευση των δημοτών για τη συμμετοχή τους στη ΔσΠ. • Προώθηση πρακτικών ανακύκλωσης και κομποστοποίησης μέσα από την εφαρμογή ολοκληρωμένου τοπικού σχεδίου διαχείρισης απορριμμάτων με έμφαση στην προδιαλογή. • Χωριστή αποκομιδή πράσινων αποβλήτων και προώθηση προς διαχείριση- αξιοποίηση στη ΜΕΑ. • Δημιουργία «πράσινων σημείων» χωριστής συλλογής αποβλήτων. • Ενημέρωση-προώθηση της οικιακής κομποστοποίησης κυρίως στις περιοχές που υπάρχουν μονοκατοικίες. • Ενθάρρυνση- κινητοποίηση- υποστήριξη των εθελοντικών περιβαλλοντικών φορέων για συμμετοχή τους στην ορθολογική διαχείριση. • Αξιοποίηση της 10ετούς εμπειρίας λειτουργίας του συστήματος των μπλε κάδων, για την επέκταση της ΔσΠ και σε επιπλέον ρεύματα. • Υπάρχουσα δυνατότητα του ΚΔΑΥ Δυτικής Θεσσαλίας να αυξήσει τη δυναμικότητα με δεύτερη βάρδια, ώστε να διαχειρίζεται μεγαλύτερες εισερχόμενες ποσότητες ανακυκλώσιμων υλικών.

ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ	ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ
<ul style="list-style-type: none"> • Δεινή οικονομική-κοινωνική κατάσταση των δημοτών, του Δήμου αλλά και της Χώρας. • Έλλειψη μόνιμου προσωπικού – απαγόρευση προσλήψεων. • Έλλειψη οικονομικών πόρων. • Πιθανή έλλειψη προθυμίας συνεργασίας των κατοίκων σε απαιτητικά προγράμματα ΔσΠ (π.χ. για βιοαπόβλητα, πολλαπλά ρεύματα ανακύκλωσης). • Αφαίρεση (κλοπή) αξιοποιήσιμων υλικών από τους μπλε κάδους. • Μικρό μέγεθος Δήμου για την υλοποίηση όλων των δράσεων. Απαιτείται συνεργασία με τον ΦοΔΣΑ, στον οποίο συμμετέχουν όλοι οι Δήμοι της περιοχής. 	<ul style="list-style-type: none"> • Χρηματοδοτικές ευκαιρίες από προγράμματα. • Βελτιστοποίηση χρήσης, συντήρησης και φύλαξης του στόλου οχημάτων του Δήμου (π.χ. διαχείριση στόλου μέσω GPS, πλήρης συγχώνευση υποδομών και υπηρεσιών μεταξύ δημοτικών κοινοτήτων). • Αξιοποίηση της υπάρχουσας προετοιμασίας έργων και δράσεων σε επίπεδο Περιφέρειας Θεσσαλίας και ΦοΔΣΑ για τη ταχύτερη υλοποίηση των προτεινόμενων δράσεων από τον ΕΣΔΑ και τη Νομοθεσία. • Τα νέα έργα και δράσεις να υλοποιηθούν στους χώρους στους οποίους ήδη λειτουργούν έργα διαχείρισης των ΑΣΑ για να αποφευχθούν καθυστερήσεις και προσκόμματα.

Η κατάσταση στην ομάδα των δήμων της διαδημοτικής συνεργασίας

Ο Δήμος, είναι μέτοχος στη Περιβαλλοντική Αναπτυξιακή Δυτικής Θεσσαλίας (Π.Α.ΔΥ.Θ. Α.Ε.), η οποία σύμφωνα με τον ισχύοντα Περιφερειακό Σχεδιασμό της Περιφέρειας Θεσσαλίας, αποτελεί τον Φορέα Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (ΦοΔΣΑ) της Διαχειριστικής Ενότητας της Δυτικής Θεσσαλίας (Περιφερειακές Ενότητες Καρδίτσας και Τρικάλων).

Η Περιφερειακή Ένωση Δήμων (ΠΕΔ) Θεσσαλίας, ύστερα από διαβούλευση και εξαντλητικό διάλογο με τους Δήμους και τους ΦοΔΣΑ της Περιφέρειας, μέσα στο 2014, με αφορμή την αναθεώρηση του ΠΕΣΔΑ Θεσσαλίας, αποφάσισε όπως πιέσει τη πολιτική ηγεσία ώστε οι λειτουργούντες τρεις (3) ΦοΔΣΑ στη Περιφέρεια, μεταξύ των οποίων και η Π.Α.ΔΥ.Θ., να παραμείνουν ως έχουν και να μην συγχωνευθούν σε έναν Περιφερειακό ΦοΔΣΑ. Πράγμα που σημαίνει ότι οι Δήμοι της Δυτικής Θεσσαλίας θα συνεχίσουν να εξυπηρετούνται από τη Π.Α.ΔΥ.Θ. ως προς τις εργασίες που αποτελούν αρμοδιότητα των ΦοΔΣΑ.

Η Π.Α.ΔΥ.Θ. Α.Ε. λειτουργεί τα έργα (ΧΥΤΑ-ΣΜΑ-Σύστημα Μπλε κάδων) αρμοδιότητάς της χωρίς προβλήματα. Ο Δήμος θα συνεχίσει να συμμετέχει σε αυτή, καθόσον αφενός μεν δεν υπάρχουν προβλήματα συνεργασίας, αφετέρου δε επειδή αποτελεί τον ΦοΔΣΑ της περιοχής.

Στόχοι

Γενικοί στόχοι

Το τοπικό σχέδιο διαχείρισης (ΤΣΔ) έχει συμπληρωματικό χαρακτήρα στον Περιφερειακό Σχεδιασμό και στο εθνικά σχέδια διαχείρισης αποβλήτων (ΕΣΔΑ) και πρόληψης δημιουργίας αποβλήτων (ΕΣΠΔΑ). Κάθε Δήμος έχει την υποχρέωση να θέσει στόχους οι οποίοι να καλύπτουν τουλάχιστον αυτούς που έχουν τεθεί σε εθνικό και θα τεθούν και σε περιφερειακό επίπεδο.

Οι στόχοι αυτοί σε αυτά τα επίπεδα πρέπει να αφορούν:

- Το ποσοστό ανακύκλωσης
- Το ποσοστό ανακύκλωσης των βιοαποβλήτων

Οι παρακάτω στόχοι αποτελούν υποχρεώσεις που έχουν αναληφθεί σε εθνικό επίπεδο:

- Οι στόχοι για την εκτροπή βιοαποδομήσιμων υλικών (βιοαπόβλητα, χαρτί, ξύλο, χόρτα). Επιτρέπεται η ταφή του 35% των βιοαποδομήσιμων υλικών με έτος αναφοράς το 1995 , έως το 2020.
- Ο στόχος της χωριστής συλλογής βιοαποβλήτων είναι σε εθνικό επίπεδο 40%, έως το 2020.
- Ο στόχος της προετοιμασίας για επαναχρησιμοποίηση & ανακύκλωση με προδιαλογή τουλάχιστον για χαρτί, μέταλλα, πλαστικό και γυαλί 65% κ.β.

Οι στόχοι του Τοπικού Σχεδίου

Οι στόχοι του τοπικού σχεδίου μπορεί να αφορούν:

- Στην ικανοποίηση αλλά και υπέρβαση των στόχων του ΠΕΣΔΑ, ΕΣΔΑ και του Εθνικού Σχεδίου Πρόληψης Δημιουργίας Αποβλήτων.
- Στη μείωση του κόστους διαχείρισης των αποβλήτων.
- Στη βελτίωση της ποιότητας των υπηρεσιών ως προς τους πολίτες.
- Στην ευαισθητοποίηση των πολιτών σε θέματα πρόληψης και διαχείρισης αποβλήτων.
- Στην αύξηση της απασχόλησης και της κοινωνικής επιχειρηματικότητας.

Για την επίτευξη των στόχων αυτών, οι ποσότητες των ΑΣΑ στο Δήμο Τρικκαίων θα πρέπει να είναι αυτές που υπολογίζονται στο παρακάτω πίνακα.

Ποσοτικοί στόχοι του Δήμου Τρικκαίων για το έτος 2020

ΥΛΙΚΟ	Ποσοστό (%)	Ποσότητες (tn/y)	Σύνολο	Ανάκτηση με προδιαλογή	Ανάκτηση οργανικών με προδιαλογή		Μηχανική επεξεργασία-Τελική Διάθεση			Ανάκτηση με προδιαλογή	Μηχανική επεξεργασία-Τελική Διάθεση					
					Καφέ Κάδος	Οικιακή Κομποστοποίηση	Ανάκτηση	Διάθεση	Σύνολο		Ανάκτηση	Διάθεση	Σύνολο			
Οργανικό	44,30%	12.137	12.137	4.855	4.369	485	4.855	2.427	7.282	40%	40%	20%	60%			
Χαρτί - Χαρτόνι	22,20%	6.082	12.137	3.954			608	1.521	4.248	65%	10%	25%	35%			
Πλαστικά	13,90%	3.808		2.475			381	952								
Μέταλλα	3,90%	1.069		695			107	267								
Γυαλί	4,30%	1.178		766			118	295								
Ξύλο	4,60%	1.260	1.260	630			378	252	630	50%	30%	20%	50%			
Λοιπά Ανακτήσιμα	6,80%	1.863	442	309			22	110	132	70%	5%	25%	30%			
Λοιπά			1.422	0			0	1.422	1.422	0%	0%	100%	100%			
Σύνολο	100,00%	27.398	27.398	13.683	4.369	485	6.469	7.246	13.715	50%	24%	26%	50%			
					20.152			7.246					74%		26%	

Ανάπτυξη δράσεων ΤΣΔ

Πρόληψη - επαναχρησιμοποίηση

Η επαναχρησιμοποίηση είναι «κλασική» μορφή πρόληψης δημιουργίας αποβλήτων, και στο εθνικό στρατηγικό σχέδιο προβλέπεται σειρά δράσεων με τη συμμετοχή των ΟΤΑ.

Σύμφωνα με την Οδηγία-πλαίσιο 2008/98/ΕΚ ως «Πρόληψη» νοούνται τα μέτρα που λαμβάνονται πριν μία ουσία, υλικό ή προϊόν καταστούν απόβλητα, επιτυγχάνοντας εντέλει:

- α)** Τη μείωση της ποσότητας των αποβλήτων, μεταξύ άλλων μέσω της επαναχρησιμοποίησης προϊόντων ή την παράταση της διάρκειας ζωής των προϊόντων
- β)** Τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων των παραγόμενων αποβλήτων στο περιβάλλον και την ανθρώπινη υγεία
- γ)** Τη μείωση του περιεχομένου των επιβλαβών ουσιών στα υλικά και προϊόντα

Το νέο εθνικό σχέδιο πρόληψης δημιουργίας αποβλήτων περιλαμβάνει και δράσεις, που έχουν τοπικό χαρακτήρα⁶.

Προγραμματισμός δράσεων πρόληψης

Είδος δράσης (ενδεικτικά)	Τόπος	Περιοδικότητα
Ενημέρωση για τη μείωση της χρήσης συσκευασιών με διανομή φυλλαδίων	Λαϊκές αγορές- σουπερ μάρκετ	Κάθε τρίμηνο
Επαναχρησιμοποίηση η/και επιδιόρθωση ΗΗΕ	Πράσινο σημείο	Διαρκώς
Σεμινάρια χειροποίητων κατασκευών από «άχρηστα» υλικά	Πράσινο σημείο & Σχολεία	Διαρκώς
Ενημέρωση για τη σημασία και την αξία της πρόληψης- χρήσιμες συμβουλές	Σχολεία	Κάθε δίμηνο
Ηλεκτρονικά μηνύματα για την πρόληψη	Ιστοσελίδα Δήμου	Διαρκώς
Καταχωρίσεις, άρθρα, δημοσιεύσεις, ανακοινώσεις	Τοπικά ΜΜΕ	Κατά περίπτωση

Ποσοτικά αποτελέσματα

έτος	% μείωσης παραγωγής αποβλήτων
2015	1
2016	2
2017	3
2018	4
2019	5
2020	6

⁶Το Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Πρόληψης Παραγωγής Αποβλήτων και τα Χρονοδιαγράμματα Υλοποίησης Εθνικού Σχεδίου Πρόληψης Δημιουργίας Αποβλήτων (2015-2020).

• [Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Πρόληψης Παραγωγής Αποβλήτων \(31-12-2014\)](#)
• [Χρονοδιαγράμματα Υλοποίησης Εθνικού Σχεδίου Πρόληψης Δημιουργίας Αποβλήτων \(2015-2020\)](#)

Στους υπολογισμούς που έπονται στις επόμενες ενότητες δεν λαμβάνεται υπόψη η επιδιωκόμενη μείωση των απορριμμάτων. Ασφαλώς η μείωση θα συμβάλει περαιτέρω στη μείωση του διαχειριστικού κόστους.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η κατά κεφαλήν παραγωγή αποβλήτων είναι 336,77 χλγρ./κάτοικο/έτος, που είναι σημαντικά μικρότερη του αντίστοιχου μεγέθους σε επίπεδο χώρας. Αυτή η μειωμένη παραγωγή, μπορεί μεν να οφείλεται σε διάφορους οικονομικοκοινωνικούς παράγοντες, αλλά είναι και μια ένδειξη ότι οι κάτοικοι της Δυτικής Θεσσαλίας ήδη έχουν αναλάβει δράσεις πρόληψης και μείωσης της παραγωγής αποβλήτων.

Δραστηριότητες διαλογής στην πηγή, σε επίπεδο δήμου

Το δίκτυο των κάδων θα πρέπει να έχει ικανοποιητική πυκνότητα και να υποδέχεται ξεχωριστά το χαρτί/χαρτόνι, το πλαστικό, το γυαλί και τα μέταλλα (υποχρεωτικά από το 2015) και τα βιοαπόβλητα. Μπορεί επίσης να υπάρχει κοινός κάδος για πλαστικό και μέταλλα και γυαλί.

Οι **πράσινοι** κάδοι θα δέχονται τα σύμμεικτα, με στόχο η ποσότητα αυτών να μειωθεί σε πρόβλεψη 5ετίας κατά 50%. Υπό αυτή τη προϋπόθεση, θεωρείται ότι οι υφιστάμενοι πράσινοι κάδοι επαρκούν και δεν θα υπάρξει ανάγκη προμήθειας νέων κάδων αυτού του είδους.

Τα **βιοαπόβλητα** θα πρέπει να συλλέγονται σε ξεχωριστό (καφέ) κάδο ή με την μέθοδο πόρτα – πόρτα (καλό είναι να μην αναμιγνύονται τα βιοαπόβλητα με το πράσινο).

Οι κάδοι πρέπει να αναπτύσσονται κατά συστάδες, τουλάχιστον για τα υλικά που υπάρχουν σε μεγαλύτερες ποσότητες, όπως τα βιοαπόβλητα, το χαρτί και το πλαστικό, μαζί με τον πράσινο κάδο για τα σύμμεικτα.

Πρέπει να προβλεφθεί συγκεκριμένος τρόπος για τη συγκέντρωση και την επεξεργασία των «**πράσινων**» από τους κήπους των κατοικιών και από τους κοινόχρηστους χώρους, που έχουν μεγάλο όγκο.⁷

Το μέγεθος και ο αριθμός των ξεχωριστών κάδων θα πρέπει να εξετάζεται, κατά περίπτωση, ανάλογα με τις ιδιαίτερες συνθήκες σε κάθε περιοχή του Δήμου. Εναλλακτικά, μπορεί να υπάρξει επιλογή μικρού αριθμού κάδων, που θα δέχονται τα προδιαλεγμένα υλικά σε συγκεκριμένες μέρες, όταν και θα γίνεται και η αντίστοιχη αποκομιδή.

Γενικά οι σημαντικότεροι παράμετροι σχεδιασμού είναι:

- ο αριθμός των ρευμάτων (διαφορετικοί κάδοι) των προς ανακύκλωση ή επεξεργασία υλικών
- η σύστασή τους
- η σχέση των σημείων συλλογής με τα σημεία παραγωγής των απορριμμάτων
- η σχέση των προς ανακύκλωση ή επεξεργασία υλικών με αυτά που οδηγούνται προς απόθεση («κοινά» ή «υπόλοιπα»)
- ο τύπος του μέσου προσωρινής αποθήκευσης (κάδοι, σακούλες, κιβώτια κ.λπ...)
- το είδος του οχήματος συλλογής

⁷Η συλλογή των βιοαποβλήτων είναι το πιο κρίσιμο σημείο στο στάδιο αυτό. Για τον σκοπό αυτό υπάρχουν δύο οδηγοί : <http://www.ypeka.gr/LinkClick.aspx?fileticket=s4cpXe0Welc%3D&tabid=367&language=el-GR> και http://www.biowaste.gr/site/wp-content/uploads/2014/08/odigos_FINAL.pdf

- ο αριθμός των διαμερισμάτων του οχήματος συλλογής (δυνατότητα ή όχι συλλογής περισσοτέρων υλικών) και
- ο βαθμός διαλογής (βαθμός καθαρότητας ρεύματος ή κλάσματος)

Όπως επιβάλλει ο Εθνικός Σχεδιασμός Διαχείρισης Αποβλήτων (ΕΣΔΑ), τα ανακυκλώσιμα υλικά θα πρέπει να συλλέγονται κατά χωριστά ρεύματα, οπότε υποχρεωτικά θα πρέπει να υπάρχουν χωριστοί κάδοι. Προτείνεται όπως για τη διακριτή ανακύκλωση χαρτιού/χαρτονιού να αναπτυχθεί δίκτυο κάδων **κίτρινου** χρώματος με καπάκι που θα κλειδώνει και θα φέρει θυρίδες τροφοδοσίας και οι υπάρχοντες **μπλε** να χρησιμοποιηθούν για πλαστικό/μέταλλο/γυαλί. Επικουρικά για το γυαλί θα πρέπει να επεκταθεί περαιτέρω το δίκτυο των ειδικών κωδώνων που τελευταία αναπτύσσει η ΕΕΑΑ, στα σημεία συγκεντρωμένης παραγωγής γυαλιού.

Οι κίτρινοι κάδοι θα τοποθετηθούν σε συγκεκριμένα σημεία (Υπηρεσίες, Σχολεία, Καταστήματα, κλπ) στα οποία προβλέπεται αυξημένη παραγωγή χαρτιού/χαρτονιού.

Παράλληλα βέβαια, για τα υλικά αυτά θα υπάρχει υποδομή παραλαβής των και στα Πράσινα Σημεία.

Τα προδιαλεγμένα **βιοαπόβλητα** (κυρίως υπολείμματα τροφών) θα συλλέγονται σε ξεχωριστό (**καφέ**) κάδο με την έναρξη λειτουργίας της Μονάδας Επεξεργασίας Αποβλήτων.

Εδώ θα εξεταστούν δύο εναλλακτικά σενάρια. Συλλογή σε κάδους ή ανά κτίριο με την μέθοδο πόρτα – πόρτα.

Τα βιοαπόβλητα δεν θα αναμιγνύονται με το πράσινο.

Λόγω της όχλησης που δημιουργείται από τα βιοαπόβλητα, θα υπάρξουν έντονες αντιδράσεις από τους κατοίκους κυρίως των πυκνοδομημένων οικοδομικών τετραγώνων-περιοχών. Για το λόγο αυτό θα πρέπει να γίνει πάρα πολύ εμπεριστατωμένη μελέτη για τον τρόπο υλοποίησης της διαχείρισης των αποβλήτων αυτών.

Τα βιοαπόβλητα θα οδηγούνται στη Μονάδα Επεξεργασίας Αποβλήτων (ΜΕΑ) που προγραμματίζει ο ΦοΔΣΑ, για κομποστοποίηση.

Αντί για συλλογή σε κάδους των 1100 λίτρων, μπορεί να χρησιμοποιηθεί το σύστημα πόρτα-πόρτα. Η μέθοδος συλλογής πόρτα-πόρτα οδηγεί σε υψηλότερα ποσοστά συμμετοχής και υψηλή καθαρότητα του συλλεγόμενου υλικού καθώς δημιουργείται αίσθημα ευθύνης στον πολίτη. Επίσης, δίνεται η δυνατότητα στο προσωπικό του Δήμου να διενεργεί δειγματοληπτικούς οπτικούς ελέγχους και να προβαίνει σε προσωπικές συστάσεις στους ιδιοκτήτες των κάδων, όπου διαπιστώνεται συστηματικά η απόθεση υλικών (π.χ. συσκευασίες), τα οποία δεν αποτελούν στόχο του προγράμματος. Στο σύστημα συλλογής πόρτα-πόρτα, κάθε κτίριο διαθέτει κάδο αποκλειστικής χρήσης, μεγέθους συνήθως 30-360 λίτρων για τη διαλογή των υπολειμμάτων τροφών, ο οποίος διανέμεται από το Δήμο. Η μέθοδος αυτή είναι κυρίως κατάλληλη για μονοκατοικίες ή κατοικίες με πρασιά, κήπο ή αυλή, ώστε να είναι δυνατή η τοποθέτηση του κάδου συλλογής σε κάποιο εξωτερικό ιδιόκτητο χώρο. Επίσης μπορεί να εφαρμοστεί και σε πολυκατοικίες, εφόσον υπάρχει διαθέσιμος κοινόχρηστος χώρος, όπως πιλοτή. Οι κάτοικοι λαμβάνουν από το Δήμο πρόγραμμα αποκομιδής βιοαποβλήτων, όπου και θα αναγράφονται οι ακριβείς

ημέρες και ώρες συλλογής. Τις ημέρες εκείνες οι κάδοι τοποθετούνται από τους ιδιοκτήτες μπροστά από την οικία/πολυκατοικία. Στη συνέχεια και αφού περάσει το απορριμματοφόρο όχημα του Δήμου, ο κάδος μεταφέρεται πάλι εντός του ιδιόκτητου χώρου με ευθύνη του ιδιοκτήτη. Το σύστημα προδιαλογής των βιοαποβλήτων με το σύστημα πόρτα-πόρτα, θα πρέπει να αρχίσει πιλοτικά σε μία περιοχή και θα επεκταθεί σταδιακά στα όρια του Δήμου .4

4Για τη συλλογή των βιοαποβλήτων υπάρχουν δύο οδηγοί :

<http://www.ypeka.gr/LinkClick.aspx?fileticket=s4cpXe0WeIc%3D&tabid=367&language=el-GR> και

http://www.biowaste.gr/site/wp-content/uploads/2014/08/odigos_FINAL.pdf

Συλλογή και επεξεργασία «πράσινων» και ογκωδών

Τα κλαδέματα αποτελούν εξαιρετικής ποιότητας βιομάζα και πρέπει να αξιοποιούνται αντί να θάβονται όπως γίνεται σήμερα.

Η σύγχρονη αντίληψη διαχείρισης κλαδεμάτων αντιμετωπίζει το συγκεκριμένο προϊόν ως πολύτιμη πρώτη ύλη που μπορεί να αξιοποιηθεί:

- 1.** Ως επικάλυψη του γυμνού εδάφους σε πάρκα, κήπους, παιδικές χαρές κτλ, με θρύμμα από κλαδέματα
- 2.** Για την παραγωγή εδαφοβελτιωτικού – κομπόστ, αφού θρυμματοποιηθεί.
- 3.** Ως στερεό βιοκαύσιμο σε ειδικούς καυστήρες – λέβητες για τη θέρμανση κτιρίων, κολυμβητηρίων κτλ. (3 κιλά θρύμματος ξύλου με υγρασία 20% υποκαθιστούν περί το 1 λίτρο πετρελαίου)

Η λύση που προκρίνεται στο Δήμο είναι η δεύτερη, ήτοι θρυμματοποίηση και μεταφορά στη Μονάδα Επεξεργασίας Αποβλήτων του ΦοΔΣΑ.

Μεγάλη σημασία έχει εδώ η χρήση ρυμουλκούμενου λειοτεμαχιστή για την μείωση του όγκου του αποκομιζόμενου πρασίνου περίπου στο 25% του αρχικού όγκου. Έτσι η μέση πυκνότητα των τεμαχισμένων είναι περίπου 500kg/m³.

Πράσινο Σημείο

Ένα «πράσινο» σημείο αποτελεί χώρο εντός του Δήμου, όπου ο πολίτης μπορεί να φέρνει ανακυκλώσιμα υλικά, ογκώδη (π.χ. έπιπλα, απόβλητα από ηλεκτρικό και ηλεκτρονικό εξοπλισμό ΑΗΗΕ), ειδικά απόβλητα (όπως μπαταρίες, χρώματα, κλπ.), πράσινα απόβλητα και άλλα είδη με σκοπό την επαναχρησιμοποίηση/ προετοιμασία για επαναχρησιμοποίηση ή την ανακύκλωση, ανάλογα κάθε φορά.

Τα πράσινα σημεία αποτελούν μια διεθνή και δοκιμασμένη πρακτική που βασίζεται στη συμμετοχή των πολιτών και σκοπεύει στην ανακύκλωση ειδικών ρευμάτων υλικών. Σήμερα αποτελούν σημαντικό κομμάτι των συστημάτων ανακύκλωσης που εφαρμόζονται σε πολλές χώρες της ΕΕ και σε όλο τον κόσμο.

Με τον τρόπο αυτό μειώνονται τα απόβλητα που μεταφέρονται προς ταφή, μειώνοντας έτσι το κόστος μεταφοράς αλλά και το κόστος διάθεσης.

Τα «πράσινα σημεία» πρέπει να είναι επιλεγμένοι χώροι, σηματοδοτημένοι, σε σημεία σταθερά, γνωστά και προσίτα στους πολίτες και να λειτουργούν με ωράρια που βολεύουν τους δημότες. Πρέπει να έχουν μια ελάχιστη πυκνότητα, να διαθέτουν ασφαλείς αποθηκευτικούς χώρους και τον αναγκαίο εξοπλισμό.

Είδη αποβλήτων που θα συλλέγονται χωριστά στα πράσινα σημεία

Διάφορα είδη οικιακού εξοπλισμού: Έπιπλα, μεταλλικά αντικείμενα, ρούχα, στρώματα, χαλιά, παιδικά παιχνίδια, ηλεκτρικές και ηλεκτρονικές συσκευές, χαλασμένα ποδήλατα, CD. Τα είδη αυτά θα συλλέγονται σε ξεχωριστούς κάδους ή θα εναποτίθενται σε ειδικά διαμορφωμένους χώρους.

Μικρά ειδικά απόβλητα, όπως ληγμένα φάρμακα, χρώματα, χημικά, τηγανέλαια, κλπ. Τα είδη αυτά θα συλλέγονται σε κάδο με ειδική σήμανση

Πράσινα απόβλητα από πάρκα, κήπους, κλαδέματα, γκαζόν. Η εγκατάσταση κλαδοτεμαχιστή θα μπορούσε να συμβάλλει στη μείωση του όγκου τους και τη μείωση του κόστους μεταφοράς για τη μετέπειτα επεξεργασία τους.

Απόβλητα από κατασκευές που παράγονται εντός των νοικοκυριών από μικρές ανακατασκευές (π.χ. σπασμένα πλακίδια, κλπ...)

Οικιακή Κομποστοποίηση

Η οικιακή κομποστοποίηση μπορεί να εκτρέψει σε κάποιο βαθμό τα βιοαπόβλητα (υπολείμματα τροφών και πράσινο) μειώνοντας τις ποσότητες που καλείται να διαχειριστεί ο Δήμος.

Ο Δήμος πρέπει να ξεκινήσει τη διαδικασία με κατ' αρχήν πιλοτικό πρόγραμμα (και αναλόγως θα επεκταθεί) οικιακής κομποστοποίησης με προμήθεια ειδικών κάδων για κομποστοποίηση στον κήπο.

Σημαντικός παράγοντας για την επιτυχία του εγχειρήματος είναι η παρακολούθηση της πορείας μετά τη διάθεση των κάδων στα νοικοκυριά (παροχή οδηγιών, υποστήριξη, ποσοτικά και ποιοτικά χαρακτηριστικά παραγόμενου κομπόστ), ώστε να εξαχθούν συμπεράσματα και εμπειρίες με σκοπό το σύστημα να αναπτυχθεί σε όσο το δυνατόν περισσότερα νοικοκυριά. Το πιλοτικό πρόγραμμα μεταξύ των άλλων πρέπει να έχει σαν αποτέλεσμα το να πεισθούν με πραγματικά αποτελέσματα οι συμμετέχοντες για την αξία της οικιακής κομποστοποίησης, ώστε να αποτελέσουν τους πολλαπλασιαστές και για τα υπόλοιπα νοικοκυριά.

Δράσεις ενημέρωσης - ευαισθητοποίησης του κοινού

Καθοριστικός παράγοντας για την επιτυχία του ΤΣΔ είναι η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των δημοτών, η οποία πρέπει να γίνεται σχεδιασμένα, τακτικά και μεθοδικά. **Είναι αυτονόητο, ότι για να πετύχει το τοπικό σχέδιο διαχείρισης αποβλήτων η συμμετοχή των πολιτών είναι εκ των ουκ άνευ.**

Ο Δήμος θα καταρτίσει πρόγραμμα ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης στο θέμα της ανακύκλωσης, που θα περιλαμβάνει μια μεγάλη ποικιλία μορφών επικοινωνίας με το κοινό. Η έναρξη του προγράμματος ενημέρωσης του κοινού θα γίνει πριν ξεκινήσει ένα πρόγραμμα διαλογής στην πηγή. Για την λειτουργία της ενημερωτικής εκστρατείας με στόχο την μείωση των απορριμμάτων, μπορούν να απασχοληθούν εθελοντές και άνεργοι οι οποίοι θα υποστηριχθούν οικονομικά. Τα άτομα/στόχοι των προγραμμάτων πληροφόρησης θα πρέπει να επιλέγονται έτσι ώστε στη συνέχεια να λειτουργούν ως πολλαπλασιαστές του μηνύματος και να διευρύνουν με αυτόν τον τρόπο τον αριθμό των δεκτών. Όπως προαναφέρθηκε, πρέπει τα προγράμματα πληροφόρησης να μη λειτουργούν μόνο κατά την έναρξη του προγράμματος, αλλά να συνεχίζονται σε όλη την διάρκειά του για να το στηρίζουν.

Οι δράσεις που θα αναπτυχθούν περιλαμβάνουν:

1η φάση της εκστρατείας (αφύπνιση – ενημέρωση)

- Ενσωμάτωση πληροφοριών στην *ιστοσελίδα του Δήμου*
- Έντυπο ενημερωτικό φυλλάδιο για το νέο πρόγραμμα
- Ενημερωτική αφίσα
- Επιστολές του Δήμου προς τους πολίτες
- Δελτίο Τύπου - Συνέντευξη τύπου
- Γραφείο & Γραμμή επικοινωνίας με τους πολίτες.
- Σελίδες σε μέσα κοινωνικής δικτύωσης (facebook, twitter, κλπ.)

2η φάση της εκστρατείας (ενεργοποίηση – καθοδήγηση)

- Ενημέρωση πόρτα – πόρτα, για την προσωπική επαφή της υπηρεσίας καθαριότητας του Δήμου με τους πολίτες
- Έντυπο οδηγιών χρήσης νέου εξοπλισμού - έντυπο ενημερωτικό φυλλάδιο για το νέο πρόγραμμα
- Ενημερωτικές Εκδηλώσεις για τους πολίτες
- Περίπτερο ενημέρωσης-stand, για την αναλυτική προσωπική ενημέρωση και καθοδήγηση

3η φάση της εκστρατείας (συνεχής ευαισθητοποίηση)

- Οι δράσεις καθορίζονται από τα αποτελέσματα του προγράμματος παρακολούθησης και αξιολόγησης της εκστρατείας.
- Σχολικές δραστηριότητες σε περιβαλλοντικά θέματα και θέματα ανακύκλωσης.

Δεύτερο επίπεδο - δράσεις υποδοχής και αξιοποίησης των προδιαλεγμένων υλικών

Τα **προδιαλεγμένα υλικά συσκευασίας** (κίτρινος και μπλε κάδος) θα αποκομίζονται με τα υπάρχοντα απορριμματοφόρα οχήματα, και θα οδηγούνται στο Κέντρο Διαλογής Ανακυκλώσιμων Υλικών (ΚΔΑΥ) Δυτικής Θεσσαλίας, όπου θα γίνεται η διαλογή, δεματοποίηση και αποστολή προς αξιοποίηση, όπως και σήμερα.

Τα **προδιαλεγμένα βιοαπόβλητα** (καφέ κάδος) θα αρχίσουν να συλλέγονται με χωριστά δρομολόγια με την έναρξη λειτουργίας της Μονάδας Επεξεργασίας Αποβλήτων (ΜΕΑ), που προγραμματίζεται να κατασκευασθεί στο χώρο του ΧΥΤΑ Δυτικής Θεσσαλίας, και θα μεταφέρονται σε ΣΜΑ για τη μεταφόρτωσή τους προκειμένου να μεταφερθούν στη ΜΕΑ. Η μελέτη αναθεώρησης του ΠΕΣΔΑ έχει τεχνικά, οικονομικά, χωροταξικά και κοινωνικά καταλήξει για τη Διαχειριστική Ενότητα της Δυτικής Θεσσαλίας σε Μονάδα Επεξεργασίας Αποβλήτων που χωροθετείται στο γήπεδο του ΧΥΤΑ και η οποία θα διαθέτει χωριστό τμήμα για τη διαχείριση-αξιοποίηση των αποβλήτων αυτών.

Τα **πράσινα απόβλητα** από πάρκα, κήπους, κλαδέματα, γκαζόν, θα μεταφέρονται στο πράσινο σημείο του Δήμου, όπου θα θρυμματίζονται και θα μεταφέρονται στη ΜΕΑ. Για την επεξεργασία των πράσινων κρίνεται απαραίτητη η προμήθεια του αναγκαίου εξοπλισμού ο προϋπολογισμός του οποίου ανέρχεται σε 430.000 € περίπου, όπως προκύπτει από τον παρακάτω πίνακα.

Κόστος Εξοπλισμού Διαχείρισης Πράσινων Αποβλήτων

A/A	ΕΙΔΟΣ ΚΟΣΤΟΥΣ	ΕΤΗΣΙΟ ΚΟΣΤΟΣ
1	Τεμαχιστής πράσινων	350.000,00
2	Λοιπός Εξοπλισμός	20.000,00
3	Φορτηγό αυτ/το	60.000,00
ΣΥΝΟΛΟ		430.000,00

Το λειτουργικό κόστος διαχείρισης των πράσινων, εκτιμάται ότι σε ετήσια βάση θα ανέλθει, σε 28.000 €, όπως αναλύεται στον παρακάτω πίνακα.

Κόστος Λειτουργίας Πράσινων Αποβλήτων

A/A	ΕΙΔΟΣ ΚΟΣΤΟΥΣ	ΕΤΗΣΙΟ ΚΟΣΤΟΣ
1	Αμοιβές προσωπικού (1 θέση πλήρους απασχόλησης)	16.000,00
2	Καύσιμα	3.000,00
3	Ηλεκτρική ενέργεια -νερό-τηλέφωνο	3.500,00
4	Συντηρήσεις	1.500,00
5	Λοιπές Δαπάνες	3.000,00
6	Κόστος ευαισθητοποίησης	1.000,00
ΣΥΝΟΛΟ		28.000,00

Λόγω του μεγέθους του Δήμου και για τη καλύτερη εξυπηρέτηση αλλά και ενεργό συμμετοχή των δημοτών, προτείνεται η κατασκευή ενός «μεγάλου» **Πράσινου Σημείου** σε περιοχή εκτός του πολεοδομικού συγκροτήματος και ενός «μικρού» εντός του πολεοδομικού συγκροτήματος.

Στη παρούσα φάση τα κόστη για τη πλήρη κατασκευή των έργων υποδομής και του απαραίτητου εξοπλισμού για το «μεγάλο» Πράσινο Σημείο εκτιμάται ότι θα είναι της τάξης των 800.000,00€ και 200.000,00€ για το «μικρό».

Το κόστος κατασκευής & συμπλήρωσης των υποδομών για την υλοποίηση του εν λόγω σχεδίου συνοψίζεται στον παρακάτω πίνακα.

Κόστος κατασκευής - συμπλήρωσης υποδομών

Είδος δραστηριότητας	τρόπος υπολογισμού/ παραδοχές	ενδεικτική πηγή χρηματοδότησης
Σταθμός Μεταφόρτωσης Απορριμμάτων	300.000,00€ (Συμπλήρωση υποδομών + 1 επικαθήμενο κοντέινερ)	ΕΣΠΑ
ενημερωτικό υλικό, δράσεις ενημέρωσης - επίδειξης	50.000,00 €	ΣΣΕΔ - ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ (Ε.Ε.Α.Α.) ΕΣΠΑ
προμήθεια οικιακών κομποστοποιητών	65.000,00 € (Αριθμός κάδων:350τμχ. Χ 80ευρώ/τμχ=28.000€+37.000 ευρώ για υποστήριξη)	ΕΣΠΑ
προμήθεια κάδων	420.000€ (1.050τμχ. Χ100 €/τμχ + 1.160τμχ.Χ240€/τμχ = 383.400€ + 36.600€ υποστήριξη)	Ίδιοι πόροι - ΕΣΠΑ - ΣΣΕΔ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ (Ε.Ε.Α.Α.)
προμήθεια νέων απορριμματοφόρων και λοιπών οχημάτων και μηχανημάτων	900.000 € (Αριθμός οχημάτων:6 Χ 150.000 ευρώ/όχημα)	Ίδιοι πόροι - ΕΣΠΑ - ΣΣΕΔ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ (Ε.Ε.Α.Α.)
Δημιουργία μεγάλου πράσινου σημείου	800.000 € (Κατασκευή νέων κτιριακών εγκαταστάσεων, έργα υποδομής, σήμανση & εξοπλισμός)	ΕΣΠΑ- Πράσινο ταμείο
	Σήμανση Εξοπλισμός (ενδεικτικά πρέσες χαρτιού & αλουμινίου, κοντέινερ, κλαρκ, τεμαχιστές)	
Δημιουργία μικρού πράσινου σημείου	200.000 € (Κατασκευή νέων κτιριακών εγκαταστάσεων, έργα υποδομής, σήμανση & εξοπλισμός)	ΕΣΠΑ- Πράσινο ταμείο
	Σήμανση Εξοπλισμός (ενδεικτικά πρέσες χαρτιού & αλουμινίου, κοντέινερ, κλαρκ, τεμαχιστές)	

Κατασκευή χώρου πράσινων αποβλήτων	Μελέτη	ΕΣΠΑ- Πράσινο ταμείο
	Αγορά χώρου – χωματουργικά – διαμόρφωση	
	430.000 € Τεμαχιστής Πράσινων , λοιπός μηχ/κός εξοπλισμός & Φορητό αυτο/το	
Σύνολο	3.165.000,00 €	

Διαχείριση σύμμεικτων

Όπως έχει προαναφερθεί, στόχος είναι να μειωθούν σημαντικά ακόμη και να εξαλειφθούν πλήρως τα σύμμεικτα ΑΣΑ. Σε κάθε περίπτωση όμως, ένα ποσοστό σύμμεικτων θα εξακολουθεί να υπάρχει. Για το ποσοστό αυτό, είναι σκόπιμο να γίνεται επεξεργασία αυτού, με στόχο τη περαιτέρω ανάκτηση υλικών και την αξιοποίηση αυτών.

Τα σύμμεικτα, θα μεταφέρονται στο ΣΜΑ, από όπου θα μεταφορτώνονται και θα οδηγούνται στη ΜΕΑ, στο τμήμα των συμμεικτων.

Οικονομικά (προσδοκώμενα) Αποτελέσματα του έτους 2020

ΚΟΣΤΟΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΙΜΩΝ

ΠΟΣΟΤΗΤΑ ΕΤΗΣΙΑ	ΠΟΣΟΤΗΤΑ/ΕΒΔΟΜΑΔΑ	ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΔΡΟΜΟΛΟΓΙΑ /ΑΝΑ ΕΒΔΟΜΑΔΑ	ΧΛΜ/ΔΡΟΜΟΛΟΓΙΟ	ΚΟΣΤΟΣ / ΧΛΜ	ΚΟΣΤΟΣ ΑΝΑ ΕΒΔΟΜΑΔΑ	ΕΤΗΣΙΟ ΚΟΣΤΟΣ
7.889	151,72	43,35	93,08	3,80	15.339,01	797.628,46

ΚΟΣΤΟΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΑΣΑ ΓΙΑ ΜΗΧΑΝΙΚΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

ΠΟΣΟΤΗΤΑ ΕΤΗΣΙΑ	ΠΟΣΟΤΗΤΑ/ΕΒΔΟΜΑΔΑ	ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΔΡΟΜΟΛΟΓΙΑ /ΑΝΑ ΕΒΔΟΜΑΔΑ	ΧΛΜ/ΔΡΟΜΟΛΟΓΙΟ	ΚΟΣΤΟΣ / ΧΛΜ	ΚΟΣΤΟΣ ΑΝΑ ΕΒΔΟΜΑΔΑ	ΕΤΗΣΙΟ ΚΟΣΤΟΣ
14.654	281,81	51,24	65,34	9,95	33.302,46	1.731.727,68

ΚΟΣΤΟΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΒΙΟΑΠΟΒΛΗΤΩΝ

ΠΟΣΟΤΗΤΑ ΕΤΗΣΙΑ	ΠΟΣΟΤΗΤΑ/ΕΒΔΟΜΑΔΑ	ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΔΡΟΜΟΛΟΓΙΑ /ΑΝΑ ΕΒΔΟΜΑΔΑ	ΧΛΜ/ΔΡΟΜΟΛΟΓΙΟ	ΚΟΣΤΟΣ / ΧΛΜ	ΚΟΣΤΟΣ ΑΝΑ ΕΒΔΟΜΑΔΑ	ΕΤΗΣΙΟ ΚΟΣΤΟΣ
4.369	84,03	15,28	65,34	9,95	9.929,85	516.352,12

ΜΕΡΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ

3.045.708,26

ΕΙΔΟΣ ΤΕΛΟΥΣ	ΠΟΣΟΤΗΤΑ	ΤΙΜΗ*	ΕΤΗΣΙΟ ΚΟΣΤΟΣ
ΤΕΛΟΣ ΜΕΤΑΦΟΡΤΩΣΗΣ*	0,00	18,45	0,00
ΤΕΛΟΣ ΕΙΣΟΔΟΥ ΣΤΗ ΜΕΑ ΓΙΑ ΜΗΧΑΝΙΚΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ**	19.023,4	43,05	818.957,69
ΤΕΛΟΣ ΕΙΣΟΔΟΥ ΣΤΟ ΚΔΑΥ	7.889,21	0	0,00
ΣΥΝΟΛΟ			3.864.665,95

*Τιμή με ΦΠΑ 23%

Ανακεφαλαιώνοντας, προκύπτει ότι:

1. Εάν δεν επιβληθεί το ειδικό τέλος ταφής (που σημαίνει ότι θα λειτουργεί η ΜΕΑ) που προβλέπεται να ισχύει από το έτος 2016, το σημερινό κόστος από 3.617.701,60€ θα ανέλθει σε 3.864.605,95€ (αύξηση κατά 6,8 % περίπου).
2. Στη περίπτωση που επιβληθεί το τέλος αυτό, (που σημαίνει ότι ΔΕΝ θα λειτουργεί η ΜΕΑ) από 3.617.701,60€ θα αυξηθεί σε 4.470.097,20€ (αύξηση κατά 23,6% περίπου).

Κόστος Λειτουργίας «Μεγάλου» Πράσινου Σημείου

A/A	ΕΙΔΟΣ ΚΟΣΤΟΥΣ	ΕΤΗΣΙΟ ΚΟΣΤΟΣ
1	Αμοιβές προσωπικού (4 θέσεις πλήρους απασχόλησης)	65.000,00
2	Καύσιμα	4.000,00
3	Ηλεκτρική ενέργεια -νερό-τηλέφωνο	7.000,00
4	Συντηρήσεις	3.000,00
5	Λοιπές Δαπάνες	5.000,00
6	Κόστος ευαισθητοποίησης	8.000,00
ΣΥΝΟΛΟ		92.000,00

Κόστος Λειτουργίας «Μικρού» Πράσινου Σημείου

A/A	ΕΙΔΟΣ ΚΟΣΤΟΥΣ	ΕΤΗΣΙΟ ΚΟΣΤΟΣ
1	Αμοιβές προσωπικού (2 θέσεις πλήρους απασχόλησης)	32.500,00
2	Καύσιμα	3.000,00
3	Ηλεκτρική ενέργεια -νερό-τηλέφωνο	3.000,00
4	Συντηρήσεις	2.500,00
5	Λοιπές Δαπάνες	3.000,00
6	Κόστος ευαισθητοποίησης	4.000,00
ΣΥΝΟΛΟ		48.000,00

Κόστος διαχείρισης Πράσινων αποβλήτων

A/A	ΕΙΔΟΣ ΚΟΣΤΟΥΣ	ΕΤΗΣΙΟ ΚΟΣΤΟΣ
1	Αμοιβές προσωπικού (1 θέση πλήρους απασχόλησης)	16.000,00
2	Καύσιμα	3.000,00
3	Ηλεκτρική ενέργεια -νερό-τηλέφωνο	3.500,00
4	Συντηρήσεις	1.500,00
5	Λοιπές Δαπάνες	3.000,00
6	Κόστος ευαισθητοποίησης	1.000,00
ΣΥΝΟΛΟ		28.000,00
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ		168.000,00

Υπολογισμός αναγκαιών κάδων

Με βάση τις ετήσιες ποσότητες απορριμμάτων του Δήμου, τη σύνθεση των απορριμμάτων και τις τυπικές πυκνότητες υπολογίζεται το βάρος και ο όγκος κάθε είδους αποβλήτου.

Στην συνέχεια με βάση τους στόχους της ανακύκλωσης υπολογίζεται ο όγκος κάθε είδους σε εβδομαδιαία βάση και τέλος με βάση τον αριθμό των δρομολογίων συλλογής και την χωρητικότητα των κάδων προκύπτει ο αριθμός των κάδων που θα απαιτηθούν για την υλοποίηση του στόχου.

A) Κίτρινος κάδος

Στον κίτρινο κάδο θα συλλέγονται χαρτί και χαρτόνι.

Η ποσότητα που προσδοκείται ότι θα συλλέγεται ανέρχεται σε 3.954 τν ετησίως ή 76,00 τν/εβδομάδα.

Η τυπική πυκνότητα (kg/m³), σύμφωνα με την βιβλιογραφία για το χαρτί –χαρτόνι ανέρχεται σε 78 kg/m³ ((89x16/22,7)+(50x6.2/22,2)).

Η εβδομαδιαία ποσότητα των 76,00 τν/εβδομάδα, λαμβάνοντας υπόψη τη πυκνότητα, είναι 974.360 lt και οι κάδοι χωρητικότητας 1.100 lt, οι οποίοι προκύπτουν ανέρχονται σε 886 τεμ., εάν δε λάβουμε υπόψη και ένα όριο ασφαλείας (+30%) τότε οι κάδοι οι οποίοι θα πρέπει να αγοραστούν ανέρχονται σε 1.160 τεμ. των 1.100 lt.

B) Μπλέ Κάδος

Στον μπλέ κάδο θα συλλέγονται πλαστικά & μέταλλα και οι κάδοι οι οποίοι έχουν δοθεί από την ΕΕΑΑ επαρκούν.

Γ) Πράσινος κάδος

Στον πράσινο κάδο θα συλλέγονται τα υπολείμματα και οι κάδοι τους οποίους διαθέτει ο Δήμος επαρκούν .

Δ) Καφέ κάδος

Τα προδιαλεγμένα βιοαπόβλητα θα συλλέγοντα σε ξεχωριστό (καφέ) κάδο από την έναρξη λειτουργίας της Μονάδας Επεξεργασίας Αποβλήτων (ΜΕΑ) που προγραμματίζει ο ΦοΔΣΑ.

Η ποσότητα που εκτιμάται ότι θα συλλεχθεί ανέρχεται σε 4.369 τν ετησίως ή 84,00 τν/εβδομάδα, ή 84.000 kg/εβδ..

Η τυπική πυκνότητα (kg/m³), σύμφωνα με την βιβλιογραφία για τα βιοαπόβλητα ανέρχεται σε 291 kg/m³, οπότε η εβδομαδιαία ποσότητα των 84,00 τν/εβδομάδα, είναι 288.660lt και οι κάδοι, χωρητικότητας 360 lt οι οποίοι προκύπτουν ανέρχονται σε 802 τεμχ.

Λαμβάνοντας ένα όριο ασφαλείας (της τάξης +30%) τότε οι κάδοι οι οποίοι θα πρέπει να αγοραστούν ανέρχονται περίπου, σε 1.050 τεμ. χωρητικότητας 360 lt.

Το γυαλί θα συλλέγεται στον μπλέ κάδο ή στους κώδωνες γυαλιού οι οποίοι θα χορηγηθούν από την Ε.Ε.Α.Α.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ-ΣΧΟΛΙΑ

ΓΕΝΙΚΑ

Το όφελος με την επιβαλλόμενη από τον Εθνικό Σχεδιασμό Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (ΕΣΔΑ) διαχείριση των ΑΣΑ, είναι κατά κύριο λόγο ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟ.

Πρέπει να γίνει κατανοητό, όπως προκύπτει και από τη Διεθνή εμπειρία, ότι η ανακύκλωση-αξιοποίηση των οικιακών αποβλήτων δεν αποτελεί κερδοφόρα δραστηριότητα, εισπράττοντας τα έσοδα από την πώληση των υλικών που προκύπτουν, καθώς τα έσοδα αυτά είναι συνήθως μικρότερα από τις δαπάνες για τη συλλογή και διαχωρισμό/επεξεργασία σε ΚΔΑΥ των ανακυκλώσιμων αποβλήτων ή σε ΜΕΑ για τα βιοαπόβλητα και τα σύμμεικτα.

Με βάση το υφιστάμενο οικονομικό και θεσμικό πλαίσιο, τα κύρια οικονομικά οφέλη της εισαγωγής προγραμμάτων ΔσΠ, ανάκτησης και ανακύκλωσης υλικών προκύπτουν από την εκτροπή των ρευμάτων που οδηγούνται στην ταφή και συνεπώς την αποφυγή των σχετικών τελών και φόρων.

Σημειώνεται ότι οι τιμές των ανακυκλώσιμων υλικών στην αγορά έχουν μεγάλες διακυμάνσεις (εξαρτώμενες από τιμές στα χρηματιστήρια), και οποιαδήποτε μεσο-μακροπρόθεσμη οικονομική εκτίμηση ενέχει σημαντική αβεβαιότητα.

ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ

Είναι προφανές ότι πρέπει να περάσουμε σε ένα αναβαθμισμένο στάδιο διαχείρισης των ΑΣΑ, στο οποίο πλέον η συμμετοχή του δημότη παίζει τον πιο καθοριστικό ρόλο. Μέχρι σήμερα, ο δημότης καλούνταν να κάνει έναν απλό διαχωρισμό σε ανακυκλώσιμα και σύμμεικτα (μπλε και πράσινος κάδος). Από εδώ και πέρα όμως καλείται συνειδητοποιήσει την αναγκαιότητα-αξία της Διαλογής στη Πηγή (ΔσΠ) και να την εφαρμόζει στη καθημερινότητά του, ως εξής:

- Το χαρτί/χαρτόνι στο κίτρινο κάδο
- Τα πλαστικό/γυαλί/μέταλλο στον μπλε κάδο (εναλλακτικά το γυαλί και στους ειδικούς κώδωνες)
- Τα βιοαπόβλητα στον καφέ κάδο
- Να αρχίσει να κάνει οικιακή κομποστοποίηση (όπου αυτό είναι εφικτό)
- Τα πράσινα (κλαδέματα, γκαζόν, κλπ.), εφόσον δεν τα αξιοποιεί διαφορετικά, να τα πηγαίνει στο Πράσινο Σημείο.
- Ομοίως τα διάφορα είδη οικιακού εξοπλισμού (έπιπλα, μεταλλικά αντικείμενα, ρούχα, στρώματα, κλπ.), τα μικρά ειδικά απόβλητα (όπως ληγμένα φάρμακα, χρώματα, χημικά, τηγανέλαια, κλπ.), τα απόβλητα από μικροκατασκευές που παράγονται εντός των νοικοκυριών από μικρές ανακατασκευές (π.χ. σπασμένα πλακίδια, κλπ.) να τα πηγαίνει στο Πράσινο Σημείο.
- Τέλος, τα υπόλοιπα στον πράσινο κάδο.

Γίνεται κατανοητό, ότι από εδώ και πέρα θα πρέπει να ξεκινήσει μια πολύ μεγάλη προσπάθεια ενημέρωσης-ευαισθητοποίησης των δημοτών, με στόχο να πεισθούν ότι έτσι πρέπει να γίνεται,

ώστε να ενστερνισθούν την όλη διαδικασία και να την εφαρμόζουν. Πρέπει να κατανοήσουν ότι με την ενεργή συνειδητή συμμετοχή τους, θα συμβάλλουν στη μείωση του επιπλέον κόστους που απαιτείται για την υλοποίηση της περιβαλλοντικά ορθής διαχείρισης των Αστικών Στερεών Αποβλήτων (ΑΣΑ) όπως προβλέπεται στον ΕΣΔΑ. Βέβαια στο οικονομικό και κοινωνικό περιβάλλον που βρίσκεται σήμερα η Χώρα μας, η προσπάθεια αυτή γίνεται ακόμη πιο δύσκολη και η αβεβαιότητα για τη συμμετοχή των δημοτών είναι αυξημένη.

Ως προς τους στόχους του ΕΣΔΑ:

1. **Βιοαπόβλητα:** Ο Νόμος 4042/2012, άρθρο 41, προέβλεπε ότι έως το 2015, το ποσοστό χωριστής συλλογής των βιοαποβλήτων πρέπει να ανέλθει, κατ' ελάχιστον, στο 5% του συνολικού βάρους των βιολογικών αποβλήτων και έως το 2020, κατ' ελάχιστον, στο 10% του συνολικού βάρους των βιολογικών αποβλήτων. Ο Εθνικός Σχεδιασμός Διαχείρισης Αποβλήτων (ΕΣΔΑ) που ολοκληρώθηκε στο τέλος του 2014 προέβλεπε την αύξηση του στόχου χωριστής συλλογής βιοαποβλήτων για το 2020 από 10% σε 20%. Η πρόσφατη αναθεώρησή του που τέθηκε πρόσφατα σε ισχύ (24/7/2015), ο στόχος χωριστής συλλογής βιοαποβλήτων για το 2020 τροποποιείται από 10% σε 40%.

Τα ποσοστά αυτά έχουν τεθεί ως θεωρητικοί στόχοι για το έτος 2020, πλην όμως στη πράξη είναι αμφιλεγόμενο κατά πόσον θα επιτευχθούν.

2. **Ανακυκλώσιμα υλικά:** Ο Νόμος 4042/2012, άρθρο 27, προβλέπει ότι ως το 2020 η προετοιμασία για την επαναχρησιμοποίηση και ανακύκλωση των υλικών αποβλήτων, όπως τουλάχιστον το χαρτί, το μέταλλο, το πλαστικό και το γυαλί (...) πρέπει να αυξηθεί κατ' ελάχιστον στο 50% κατά βάρος. Αξίζει να σημειωθεί ότι η επίτευξη του στόχου μπορεί να γίνει με ένα συνδυασμό διαλογής στην πηγή και μηχανικής διαλογής σε ΜΕΑ.

Αντιθέτως, με την πρόσφατη αναθεώρηση του ΕΣΔΑ που τέθηκε σε ισχύ (24/07/2015) ο στόχος για την επαναχρησιμοποίηση και ανακύκλωση με προδιαλογή τουλάχιστον για χαρτί μέταλλα, πλαστικό και γυαλί τροποποιείται στο 65% κατά βάρος. Δηλαδή, ο στόχος όχι μόνο αυξάνεται από το 50% στο 65%, αλλά παράλληλα πρέπει να επιτευχθεί και αποκλειστικά με προδιαλογή στην πηγή.

Η επίτευξη του στόχου που θέτει ο ΕΣΔΑ μπορεί να θεωρηθεί πολύ φιλόδοξη και μη ρεαλιστική και για ένα ακόμη λόγο. Για παράδειγμα, εάν λάβουμε υπόψη ότι το 1/3 των αποβλήτων χαρτιού είναι πρακτικά μη ανακυκλώσιμα (χαρτί κουζίνας, χαρτιά υγιεινής κ.λπ.) τότε η επίτευξη του στόχου είναι ακόμη πιο δύσκολη.

3. **Κατοχύρωση του δημοσίου συμφέροντος χαρακτήρα:** Με την ισχύουσα απαγόρευση προσλήψεων στους Δήμους και στους ΦοΔΣΑ, ο στόχος αυτός είναι αδύνατον να επιτευχθεί, καθόσον το προσωπικό συνεχώς μειώνεται ενώ οι επιβαλλόμενες νέες δράσεις και διαδικασίες απαιτούν πρόσθετο προσωπικό.

ΣΥΝΟΨΗ

Έως το έτος 2020, θα πρέπει:

- Να αναπτυχθεί σε μεγάλο βαθμό η **οικιακή κομποστοποίηση**.
- Να αναπτυχθεί και λειτουργήσει το χωριστό δίκτυο για τα **βιοαπόβλητα (καφέ κάδος)**
- Να αναπτυχθεί παράλληλα με τους μπλε κάδους, το χωριστό δίκτυο για το **χαρτί/χαρτόνι (κίτρινος κάδος)**.
- Να επεκταθεί το δίκτυο των μπλε ειδικών κωδώνων για το γυαλί.
- Να λειτουργήσει το σύστημα αποκομιδής των **πράσινων αποβλήτων** (κλαδιά, χόρτα, κλπ.).
- Να κατασκευασθεί και λειτουργήσει το **Πράσινο Σημείο**.

Απαραίτητη προϋπόθεση για τη διαχείριση των βιοαποβλήτων και των πράσινων, είναι η έναρξη λειτουργίας της Μονάδας Επεξεργασίας Αποβλήτων του ΦοΔΣΑ Δυτικής Θεσσαλίας.

Για την υλοποίηση όλων των παραπάνω το συνολικό εκτιμώμενο κόστος για τη κατασκευή των υποδομών, τη προμήθεια του ανάλογου εξοπλισμού, την ενημέρωση των δημοτών κλπ., στο Δήμο μας, ανέρχεται σε 2.650.000,00€.

Το σημερινό ετήσιο κόστος διαχείρισης των Αστικών Στερεών Αποβλήτων (ΑΣΑ) ανέρχεται σε 3.617.701,60€, ήτοι **44,50€ ανά κάτοικο ετησίως**. Μηνιαίως δε αντιστοιχεί σε 3,70€ ανά κάτοικο.

Το προβλεπόμενο ετήσιο κόστος για το έτος 2020 (Λειτουργία της ΜΕΑ + Λειτουργικό κόστος των Πράσινων Σημείων και της διαχείρισης των πράσινων αποβλήτων), εκτιμάται ότι θα είναι $3.864.605,95 + 168.000,00 = 4.032.605,95€$, ήτοι **49,60€/κάτοικο ετησίως** που αντιστοιχεί μηνιαίως σε 4,13€/κάτοικο.

Προκύπτει λοιπόν ότι για την περιβαλλοντικά ορθή και σύμφωνη με τις κείμενες προδιαγραφές του ΕΣΔΑ διαχείριση των ΑΣΑ, στο Δήμο μας η επιπλέον ετήσια οικονομική επιβάρυνση του δημότη θα είναι της τάξης των **5,10€ ετησίως**.

Τέλος, εκτιμάται ότι η λειτουργούσα διαδημοτική συνεργασία των 10 Δήμων της Δυτικής Θεσσαλίας στον ΦοΔΣΑ (τη διαδημοτική επιχείρηση Π.Α.ΔΥ.Θ. Α.Ε.) θα πρέπει να συνεχισθεί, ειδικά για τις νέες δράσεις που πρέπει να υλοποιηθούν, ώστε το κόστος διαχείρισης-λειτουργίας, λόγω κλίμακας, να είναι μειωμένο.

1.2.6. Ενέργεια - ΑΠΕ

Ηλεκτρική Ενέργεια

Από την Περιφέρεια Θεσσαλίας διέρχονται τρεις γραμμές μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας των 400 KV (διπλού κυκλώματος) που ανήκουν στο διασυνδεδεμένο εθνικό σύστημα. Η ενεργειακή τροφοδοσία της περιοχής των Τρικάλων καλύπτεται από τα δίκτυα της Δημόσιας Επιχείρησης Ηλεκτρισμού με τη βοήθεια των υποσταθμών που υπάρχουν στην περιοχή.

Η κάλυψη των ενεργειακών αναγκών του Δήμου Τρικκαίων γίνεται από το δίκτυο υψηλής τάσης το οποίο αποτελείται από τη Γραμμή Μεταφοράς 150 KV Ταυρωπού – Πτολεμαΐδας και τη Γραμμή Μεταφοράς 150 KV Λάρισας – Τρικάλων.

Με στόχο την μείωση της καταναλισκόμενης ισχύς, άμεση προτεραιότητα για τον Δήμο Τρικκαίων, αποτελεί η αναβάθμιση του συστήματος φωτισμού των ενεργοβόρων δημοτικών κτιρίων αλλά και του οδοφωτισμού, μέσω της αντικατάστασης των παλαιών φωτιστικών με νέας τεχνολογίας και τη βελτίωση των συνθηκών φωτισμού και τη συμμόρφωσή τους με τα πρότυπα του ΕΛΟΤ.

Φυσικό Αέριο

Σύμφωνα με στοιχεία της ΕΠΑ Θεσσαλίας Α.Ε, από το 2009 που ξεκίνησε η διανομή του Φυσικού Αερίου στην πόλη των Τρικάλων έως το τέλος του 2014, έχουν κατασκευαστεί 4,2 km δικτύου μέσης πίεσης και 83,5 km δικτύου χαμηλής πίεσης, καλύπτοντας το 46,3% του μήκους οδών της πόλης των Τρικάλων με δίκτυο φυσικού αερίου. Έχουν γίνει 6.724 συμβάσεις σύνδεσης και παροχής φυσικού αερίου, εκ των οποίων οι 135 αφορούν εμπορική χρήση και οι υπόλοιπες οικιακή. Εντός του 2014 η ετήσια κατανάλωση φυσικού αερίου στην πόλη κυμάνθηκε στα επίπεδα των 47,200MWh, ενώ διαφαίνεται φαίνεται αυξητική τάση για το μέλλον. Στα επόμενα έτη αναμένεται περαιτέρω κατασκευή δικτύου εντός του πολεοδομικού συγκροτήματος ώστε να υπάρξει η απαραίτητη αύξηση πυκνωσης και η κάλυψη μεγαλύτερου μέρους του πληθυσμού.

Το φυσικό αέριο πλεονεκτεί έναντι κόστους σε σχέση με τα συμβατικά καύσιμα έως και 30% και εμφανίζει μεγάλα περιβαλλοντικά οφέλη στην καταπολέμηση εκπομπών αιωρούμενων σωματιδίων και πτητικών ενώσεων. Στην Πράσινη Βίβλο της ΕΕ, το φυσικό αέριο αναφέρεται σαν ένα από τα εναλλακτικά καύσιμα όπου τα κράτη μέλη καλούνται να πετύχουν το στόχο του 20% το 2020.

Ο Δήμος Τρικκαίων, στα πλαίσια της εξοικονόμησης ενέργειας και της μείωσης εκπομπών CO₂, αναβαθμίζει ενεργειακά αρχικά 3 δημοτικά κτίρια συνδέοντας τα με το δίκτυο φυσικού αερίου μέσα στο τρέχον έτος 2015 και στο εγγύς μέλλον θα προβεί στη σύνδεση 61 σχολείων και δημοτικών κτιρίων.

Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας

Φωτοβολταϊκά συστήματα

Σύμφωνα με στοιχεία της ΔΕΔΔΗΕ, στον Δήμο Τρικκαίων έχουν ενεργοποιηθεί σε ιδιώτες περίπου 250 συνδέσεις για φωτοβολταϊκά στις στέγες ισχύος έως 10Kw και περίπου 30 συνδέσεις φωτοβολταϊκών από αγρότες ισχύος έως 100KW.

Επιπλέον έχουν χορηγηθεί από την αρμόδια Δ/ση της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Θεσσαλίας-Στερεάς Ελλάδας 6 άδειες εγκατάστασης για φωτοβολταϊκούς σταθμούς παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας μεγάλης ισχύος σε διάφορες Δημοτικές ενότητες (Μ.Καλυβίων, Τοπική Κοινότητα Ζηλευτής, Δ.Ε Εστιαιώτιδας και Τ.Κ Κεφαλοβρύσου).

Ως αναφορά στον Δήμο Τρικκαίων, εφαρμογές φωτοβολταϊκών (95,04 kw) έχουν τοποθετηθεί από την Δημοτική Ανώνυμη Εταιρεία «Αστική Ανάπτυξη Τρικάλων» στην οροφή των δύο κτιρίων του 1^{ου} ΕΠΑΛ (πρώην ΤΕΛ) κατά το έτος 2013.

Στα μελλοντικά σχέδια του Δήμου είναι η δημιουργία φωτοβολταϊκού πάρκου ισχύος 5MW σε δημοτική έκταση 128 στρεμμάτων στους Αγίους Αποστόλους .

Είναι σκόπιμο να αναφερθεί ότι οι επενδύσεις στα φωτοβολταϊκά αντιμετωπίζουν σοβαρό πρόβλημα βιωσιμότητας εξαιτίας των εξαιρετικά χαμηλών εγγυημένων τιμών πώλησης ενέργειας στο δίκτυο, όπως αυτές διαμορφώθηκαν αναδρομικά από τον νόμο 4254/14, και ως εκ τούτου η προώθηση της χρήσης τους στον δημόσιο τομέα (οροφές δημοτικών κτηρίων, πάρκα σε δημοτικές εκτάσεις κα) κρίνεται στην παρούσα φάση ως επισφαλής επένδυση.

Βιομάζα

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχει εκδηλωθεί την τελευταία τριετία στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από βιοαέριο που προκύπτει από την αναερόβια χώνευση της βιομάζας, δηλαδή των προϊόντων, αποβλήτων και υπολειμμάτων που προέρχονται από τη γεωργία, την κτηνοτροφία, τη δασοκομία και τις συναφείς βιομηχανίες, σε δεξαμενές κλειστού τύπου.

Δεδομένου ότι ο τομέας παραγωγής και χρήσης της ενέργειας είναι τομέας - κλειδί για την οικονομία , συμπεριλαμβανομένου τόσο του πρωτογενή , του δευτερογενή, αλλά και του τριτογενή τομέα , αποτελεί σημαντικό ζήτημα και για τον Δήμο Τρικκαίων η υποστήριξη της αξιοποίησης αγροτικών και κτηνοτροφικών υπολειμμάτων, αποβλήτων γεωργικών βιομηχανιών και βιομηχανιών ξυλείας (ελαιοπυρήνας, πριονίδι), αλλά και αστικών αποβλήτων στην παραγωγή ενέργειας μέσω της αξιοποίησης σύγχρονων τεχνολογιών (πυρόλυση, αεριοποίηση, αναερόβια επεξεργασία, κλπ).

Ως προνομιακές περιοχές χωροθέτησης εγκαταστάσεων εκμετάλλευσης της ενέργειας από βιομάζα ή βιοαέριο, θεωρούνται ενδεικτικά, οι χώροι που ευρίσκονται πλησίον γεωργικών εκμεταλλεύσεων παραγωγής της πρώτης ύλης, ΧΥΤΑ, εγκαταστάσεων επεξεργασίας λυμάτων, μεγάλων κτηνοτροφικών ή πτηνοτροφικών μονάδων, πάσης φύσεως γεωργικών ή κτηνοτροφικών βιομηχανιών, ζωοτροφών κλπ.

Σύμφωνα με στοιχεία της ΔΕΔΔΗΕ, έχουν κατατεθεί 6 αιτήσεις για μονάδα ηλεκτροπαραγωγής με καύσιμη ύλη βιομάζα/βιοαέριο σε περιοχές του Δήμου Τρικκαίων , χωρίς να έχει ενεργοποιηθεί η σύνδεσή τους.

Στον Χώρο Υγειονομικής Ταφής που λειτουργεί στον Δήμο Τρικκαίων, το παραγόμενο βιοαέριο στη κυψέλη ταφής των απορριμμάτων που εναποτίθενται , σήμερα καίγεται σε κατάλληλο πυρσό. Προβλέπεται και βρίσκεται σε εξέλιξη η κατασκευή εγκαταστάσεων αξιοποίησης του βιοαερίου αυτού προς παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας.

Δυσχέρειες στην προώθηση της βιομάζας προς παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας αποτελεί η περιβαλλοντική επιβάρυνση λόγω των παραγόμενων αερίων (κυρίως CO) που προκύπτουν από την

καύση της και η οποία δημιουργεί αντιδράσεις στις τοπικές κοινωνίες. Αυτές οι δυσκολίες θα μπορούσαν να προσπεραστούν τόσο με τη χρήση σύγχρονων τεχνολογιών με σκοπό τον περιορισμό των όποιων περιβαλλοντικών επιπτώσεων, όσο και με τη σωστή ενημέρωση των πολιτών σχετικά με τα πολλαπλά οφέλη από την εκμετάλλευση της βιομάζας σε επίπεδο εξοικονόμησης ενέργειας αλλά και προστασίας περιβάλλοντος σε σύγκριση με τη χρήση των συμβατικών καυσίμων.

1.3 Κοινωνική Πολιτική, Υγεία, Παιδεία, Πολιτισμός και Αθλητισμός

1.3.1. Δομές κοινωνικής υποστήριξης

Η ανάπτυξη των κοινωνικών υπηρεσιών αποτελεί πρωταρχικό στόχο του Δήμου Τρικκαίων, οι δράσεις του οποίου επεκτείνονται και αφορούν σε πολλούς τομείς της κοινωνικής πολιτικής.

Με το άρθρο 95 του Ν. 3852/10 « Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης- Πρόγραμμα Καλλικράτης» μεταβιβάστηκαν μεταξύ των άλλων και νέες αρμοδιότητες του κοινωνικού τομέα στους Δήμους. Οι αρμοδιότητες αυτές προστέθηκαν στις ήδη υπάρχουσες που είχαν θεσπιστεί με το άρθρο 75 παρ. 1 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων υπό τον τομέα ε' (« Κοινωνικής Προστασίας και Αλληλεγγύης»). Τα προγράμματα και οι δομές που λειτουργούν σήμερα στο Δήμο Τρικκαίων καλύπτουν όλο το φάσμα των κοινωνικά ευάλωτων ομάδων (Τρίτη ηλικία, παιδική και βρεφική ηλικία, ΑμΕΑ, ρομ κλπ) .

Η Διεύθυνση Κοινωνικής Μέριμνας και Αλληλεγγύης του Δήμου Τρικκαίων είναι αρμόδια για το σχεδιασμό και την εφαρμογή κοινωνικών πολιτικών και δράσεων , που αποσκοπούν στην υποστήριξη και κοινωνική φροντίδα της βρεφικής, παιδικής και της τρίτης ηλικίας, με την ίδρυση και λειτουργία νομικών προσώπων και ιδρυμάτων (παιδικοί και βρεφονηπιακοί σταθμοί, βρεφοκομεία, ορφανοτροφεία, κέντρα ανοικτής περίθαλψης και ημερήσιας φροντίδας, ψυχαγωγίας και αναψυχής ηλικιωμένων, γηροκομείων κλπ), στην καταπολέμηση των διακρίσεων των φύλων, μέσω της ενδυνάμωσης των πολιτικών ισότητας , στην προστασία και προαγωγή της δημόσιας υγείας στην περιοχή του Δήμου, με τη λήψη των κατάλληλων μέτρων και τη ρύθμιση των σχετικών δραστηριοτήτων.

Αναλυτικά καταγράφονται οι παρακάτω Κοινωνικές Δομές οι οποίες λειτουργούν με ευθύνη του Δήμου Τρικκαίων εκ των οποίων, 2 βρεφικοί και δύο παιδικοί σταθμοί, τα ΚΔΑΠ, ΚΔΑΠ ΜΕΑ, ΚΑΠΗ, ΚΗΦΗ, βοήθεια στο σπίτι, μεταφέρθηκαν στο Δήμο με τις 330/2013 και 136/ 2014 Αποφάσεις ΔΣ, με τις οποίες καταργήθηκαν αντίστοιχα, το ΝΠΔΔ «ΑΣΚΛΗΠΙΟΣ» και η Κοινοφελής Δημοτική Επιχείρηση «ΔΕΚΑ» των οποίων το προσωπικό, οι δραστηριότητες και τα χρηματοδοτούμενα προγράμματα μεταφέρθηκαν στο δήμο.

Κοινωνικές δομές βρεφικής-παιδικής ηλικίας

Βρεφονηπιακοί - Παιδικοί Σταθμοί

Ο Δήμος Τρικκαίων, λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες αλλά και τις απαιτήσεις της σύγχρονης κοινωνίας, παρέχει ενιαία προσχολική αγωγή για τη διαπαιδαγώγηση των μικρών παιδιών λειτουργώντας βρεφικούς/παιδικούς σταθμούς σε πολλές περιοχές του δήμου, προσφέροντας στήριξη στη σύγχρονη οικογένεια και κυρίως στους εργαζόμενους γονείς.

Οι Βρεφονηπιακοί- Παιδικοί Σταθμοί αποσκοπούν στην αγωγή και ασφαλή διαμονή των παιδιών προσχολικής ηλικίας και στη δημιουργική απασχόληση των παιδιών σχολικής ηλικίας, στη καθημερινή φύλαξη, φροντίδα και διατροφή, διαπαιδαγώγηση και ψυχαγωγία νηπίων και βρεφών εργαζόμενων γυναικών ,στη πολύπλευρη νοητική, συναισθηματική κοινωνική και ψυχοσωματική

ανάπτυξη παιδιών και στη προπαρασκευή των νηπίων για τη φυσική μετάβαση από την οικογενειακή ζωή στο σχολικό περιβάλλον

Συγχρόνως συμβάλλουν σημαντικά στην προώθηση της γυναικείας απασχόλησης και απασχολησιμότητας.

Σήμερα, μετά τη συγχώνευση των Καπποδιστριακών Δήμων σύμφωνα με ν. 3852/2010 (Πρόγραμμα «ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ»), και μετά την κατάργηση των Νομικών Προσώπων του Δήμου Τρικκαίων «ΑΣΚΛΗΠΙΟΣ» και «ΔΕΚΑ», και με τη μεταφορά των δράσεων και αρμοδιοτήτων τους στο Δήμο Τρικκαίων, λειτουργούν 15 βρεφονηπιακοί σταθμοί, εκ των οποίων 13 βρεφονηπιακοί και παιδικοί σταθμοί και 2 βρεφικοί, συνολικής δυναμικότητας 510 βρεφών- παιδιών.

Οι Σταθμοί στελεχώνονται από εξειδικευμένο προσωπικό, παιδαγωγούς, βρεφονηπιοκόμους, βοηθούς βρεφονηπιοκόμους, μάγειρες και προσωπικό βοηθητικών εργασιών. Σύνολο απασχολούμενου προσωπικού 91 άτομα των προαναφερθέντων ειδικοτήτων.

Επίσης για τις ανάγκες λειτουργίας των Σταθμών απασχολούνται και εξωτερικοί συνεργάτες όπως παιδίατροι, που επισκέπτονται τους Σταθμούς κάθε εβδομάδα όπου εξετάζουν τα περιστατικά που τυχόν προκύπτουν, καθορίζουν το ημερήσιο μενού των βρεφών, παρακολουθούν αν έχουν κάνει τα εμβόλια και ότι άλλο αφορά στην υγεία των βρεφών, ενώ καθοδηγούν τους εκπαιδευτικούς και τους γονείς σε διάφορα θέματα υγείας και υγιεινής.

Αξίζει να σημειωθεί, ότι προτεραιότητα στην επιλογή φιλοξενίας έχουν τα παιδιά μητέρων που διαθέτουν «εντολές τοποθέτησης» στα πλαίσια του προγράμματος «Εναρμόνιση οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής», το οποίο καλύπτει τα τροφεία, απαλλάσσοντας τους γονείς. Φιλοξενούνται επίσης και άλλα παιδιά που επιλέγονται μετά από σχετική απόφαση του ΔΣ, προκειμένου να ικανοποιηθούν ιδιαίτερες κοινωνικές ανάγκες των γονέων.

Οι κτιριακές υποδομές των παραπάνω δομών (ΚΑΠΗ, ΚΗΦΗ, βρεφονηπιακοί) είναι σχετικά επαρκείς. Εντοπίζονται όμως προβλήματα σε σχέση με την οργανωτική δομή της Υπηρεσίας (π.χ. ανάγκη αύξησης των Τμημάτων, ανακατανομή αρμοδιοτήτων στα Τμήματα), διότι υπάρχει έλλειψη προσωπικού και χώρων στέγασης διοικητικού προσωπικού. Επίσης η αντιμετώπιση των διαδικασιών συντήρησης και αντικατάστασης της κτιριακής υποδομής και του τεχνικού εξοπλισμού που χρησιμοποιούν ήδη οι δομές, είναι δύσκολη λόγω έλλειψης χρηματικών πόρων και του κατάλληλου προσωπικού. Παρ' όλα αυτά η υπηρεσία και το προσωπικό προσπαθεί να ανταποκρίνεται στις ανάγκες των αποδεκτών της και στο έργο που έχει να επιτελέσει. Για την εσωτερική ανάπτυξη της Υπηρεσίας θα πρέπει την επόμενη περίοδο να αντιμετωπιστούν τα προβλήματα της πρόσληψης εξειδικευμένου προσωπικού, του απαραίτητου εξοπλισμού και της κατάρτισης προσωπικού.

Κέντρο Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών (ΚΔΑΠ)

Στο Δήμο Τρικκαίων λειτουργούν 3 ΚΔΑΠ συνολικής δυναμικότητας 351 παιδιών, τα οποία απασχολούν 11 άτομα επιστημονικό προσωπικό, 2 άτομα διοικητικό προσωπικό και 2 άτομα βοηθητικό προσωπικό.

Σκοπός των ΚΔΑΠ είναι:

- Η δημιουργική απασχόληση των παιδιών για ορισμένο χρονικό διάστημα της ημέρας, εκτός σχολικού ωραρίου, και η σωστή αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου με ατομικές και ομαδικές δραστηριότητες ώστε να αναπτύξουν την κοινωνικότητά τους, να ψυχαγωγηθούν, να καλλιεργήσουν τις αισθητικές και καλλιτεχνικές τους δεξιότητες και να συμμετέχουν ενεργά στην πολιτιστική ζωή της πόλης.
- Η εξασφάλιση ελεύθερου χρόνου στους γονείς ώστε αυτοί να μπορούν να ανταποκριθούν στις εργασιακές και άλλες οικογενειακές τους υποχρεώσεις, παράλληλα με την απασχόληση των παιδιών τους σε περιβάλλον ασφαλές και δημιουργικό.

Η κοινωνική αλληλεγγύη και η συμμετοχικότητα είναι απαραίτητη προϋπόθεση για να γίνουν εφικτοί οι στόχοι της κοινωνικής ενσωμάτωσης των ευπαθών κοινωνικά ομάδων και ειδικά των Ατόμων με ειδικές Ανάγκες.

Στα πλαίσια αυτά ο Δήμος Τρικκαίων λειτουργεί το ΚΔΑΠ – ΜΕΑ «ΗΦΑΙΣΤΟΣ» που απευθύνεται σε άτομα με κινητικές δυσκολίες, νοητική στέρηση, διαταραχές λόγου, διαταραχές συμπεριφοράς, οποιαδήποτε άλλη αναπηρία και απασχολούνται 6 άτομα ειδικό επιστημονικό προσωπικό και 2 βοηθητικό.

Το ΚΔΑΠ-ΜΕΑ «ΗΦΑΙΣΤΟΣ»

Εξυπηρετεί 25 ωφελούμενους, παιδιά με αναπηρία και έφηβοι και νέοι με νοητική υστέρηση και κινητική αναπηρία. Βρίσκεται στο κτίριο που διαμόρφωσε ο Δήμος Τρικκαίων για να φιλοξενήσει το συγκεκριμένο Κέντρο αλλά και άλλες υπηρεσίες που θα απευθύνονται στα Αμεα, στην περιοχή του σχολικού συγκροτήματος της Μπάρας. Οι κτιριακές εγκαταστάσεις του ΚΔΑΠ-ΜΕΑ «ΗΦΑΙΣΤΟΣ» είναι συνολικού εμβαδού 250 τετρ. μ. περίπου αποτελούμενο από 6 μεγάλες αίθουσες και βοηθητικούς χώρους. Οι παραπάνω κτιριακές εγκαταστάσεις τηρούν όλες τις τεχνικές προδιαγραφές όπως αυτές ορίζονται από το Υπουργείο Υγείας & Πρόνοιας.

Κοινωνικές δομές τρίτης ηλικίας

Κέντρο Ανοιχτής Προστασίας Ηλικιωμένων (ΚΑΠΗ)

Σκοπός των Κέντρων Προστασίας Ηλικιωμένων είναι η κοινωνική τους δραστηριοποίηση με διάφορους τρόπους, η ψυχολογική τους υποστήριξη και η υποστήριξη της φυσικής τους κατάστασης.

Οι δραστηριότητες των ΚΑΠΗ περιλαμβάνουν:

- προγράμματα ψυχαγωγικών-μορφωτικών και πολιτιστικών εκδηλώσεων (χειμερινές και καλοκαιρινές εξορμήσεις, διοργάνωση Πανελληνίων Φεστιβάλ, εμφανίσεις χορωδιακών τμημάτων, εμφανίσεις χορευτικών τμημάτων).

- Προγράμματα φυσικής αποκατάστασης και εργασιοθεραπείας (φυσικοθεραπεία, εργασιοθεραπεία, θεραπεία σε λουτροπόλεις, εργασιοθεραπεία μέσω ανάδειξης έμφυτων ταλέντων).
- Προγράμματα ιατρονοσηλευτικής αγωγής και κοινωνικής προσφοράς (ψυχολογική υποστήριξη, νοσηλευτική φροντίδα, οικογενειακή βοήθεια, υποστήριξη στα άτομα με ειδικές ανάγκες).

Στο Δήμο Τρικκαίων λειτουργούν 14 δομές ΚΑΠΗ από τις οποίες εξυπηρετούνται 1244 άτομα και στις οποίες απασχολούνται 7 άτομα εκ των οποίων τα 2 είναι ΠΕ και ΤΕ και τα 5 ΥΕ , διάφορων ειδικοτήτων. Από τις 14 δομές οι 6 είναι στη Δ.Ε Τρικκαίων και οι υπόλοιπες στις Δ.Ε Μ. Καλυβίων, Παληοκάστρου, και στις Τοπικές Κοινότητες Ριζώματος, Ξυλοπάροικου, Ράξας, Πλάτανου, Φωτάδας και Κεφαλόβρυσου.

Σκοπός των Κέντρων Προστασίας Ηλικιωμένων είναι η κοινωνική τους δραστηριοποίηση με διάφορους τρόπους, η ψυχολογική τους υποστήριξη και η υποστήριξη της φυσικής τους κατάστασης. Οι δραστηριότητες των ΚΑΠΗ περιλαμβάνουν προγράμματα:

Επίσης λειτουργούν δύο οίκοι φροντίδας ηλικιωμένων .Ένας της Ιεράς Μητρόπολης στη Δ.Ε. Μ. Καλυβίων και ένας ιδιωτικός στη Τ.Κ. Μεγάρχης , δυναμικότητας 35 ατόμων.

Κέντρο Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων (ΚΗΦΗ)

Κέντρο ημερήσιας φροντίδας ηλικιωμένων Κ.Η.Φ.Η. « Η ΤΡΙΚΚΗ » ,δυναμικότητας 25 ατόμων.

Απευθύνεται σε ηλικιωμένους μη δυναμένους να αυτοεξυπηρετηθούν απόλυτα (κινητικές δυσκολίες – άνοια κ.λ.π.) των οποίων το περιβάλλον που τα φροντίζει εργάζεται ή αντιμετωπίζει σοβαρά κοινωνικά και οικονομικά προβλήματα ή προβλήματα υγείας και αδυνατεί να ανταποκριθεί στη φροντίδα που έχει αναλάβει. Το Κ.Η.Φ.Η αναπληρώνει αυτό το κενό με την παροχή οργανωμένης κοινωνικής φροντίδας, από ειδικευμένο προσωπικό και άλλους φορείς κοινωνικής αλληλεγγύης της κοινότητας, σε κατάλληλα διαμορφωμένους χώρους ημερήσιας ή και ολιγόωρης παραμονής.

Η δομή παρέχει, νοσηλευτική φροντίδα (μέτρηση αρτηριακής πίεσης, σακχάρου, χοληστερίνης, κλπ,, παρακολούθηση της φαρμακευτικής αγωγής των ηλικιωμένων, ενεσοθεραπεία, περιποίηση κατακλίσεων κ.τ.λ.),ψυχοσυναισθηματική στήριξη, δημιουργική απασχόληση σε ευχάριστο και φιλικό περιβάλλον, ενημέρωση και αγωγή υγείας στα μέλη και τους συγγενείς τους για την καλύτερη κάλυψη και φροντίδα τους.

Πρόγραμμα "ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ"

Το πρόγραμμα "Βοήθεια στο Σπίτι" είναι ένα από τα πλέον σημαντικά προγράμματα κοινωνικού χαρακτήρα που ξεκίνησε 1998 και λόγω της τεράστιας απήχησης στην τοπική κοινωνία έγινε "θεσμός" και συνεχίζει έως και σήμερα την αδιάκοπη παροχή πρωτοβάθμιας φροντίδας στους δημότες των Τρικάλων.

Συνολικά λειτουργούν 10 Ομάδες Δράσης του Προγράμματος ή αλλιώς παραρτήματα, εκ των οποίων τα 4 δραστηριοποιούνται στην πόλη των Τρικάλων και τα υπόλοιπα περιφερειακά ,ώστε να εξυπηρετούνται όσο το δυνατόν περισσότεροι πολίτες.

Το πρόγραμμα "Βοήθεια στο Σπίτι" απευθύνεται σε άτομα της τρίτης ηλικίας που δεν αυτοεξυπηρετούνται πλήρως και σε άτομα με κινητικές δυσλειτουργίες και ειδικά προβλήματα, με προτεραιότητα αυτούς που ζουν μόνοι τους ή δεν έχουν την πλήρη φροντίδα της οικογένειας ή που το εισόδημά τους δεν τους επιτρέπει να εξασφαλίσουν τις απαιτούμενες υπηρεσίες για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής τους.

Σκοπός του προγράμματος είναι η βελτίωση της ποιότητας ζωής των ατόμων της τρίτης ηλικίας καθώς και ατόμων με κινητικά ή άλλα ειδικά προβλήματα (ΑμεΑ), η υποβοήθηση της αυτόνομης και αξιοπρεπούς διαβίωσης, η υποστήριξη του οικογενειακού περιβάλλοντος των επωφελούμενων και η προώθηση στην απασχόληση ικανού και εξειδικευμένου προσωπικού.

Το πρόγραμμα εξυπηρετεί 909 άτομα και παρέχει συμβουλευτική και ψυχολογική υποστήριξη, νοσηλευτική φροντίδα, οικογενειακή βοήθεια και συντροφιά.

Η ομαλή λειτουργία του προγράμματος εξασφαλίζεται από μια εξειδικευμένη και καλά οργανωμένη ομάδα δράσης σε κάθε δομή και αποτελείται από κοινωνική λειτουργό, νοσηλεύτρια και οικογενειακή βοηθό.

Η κοινωνική λειτουργός του προγράμματος έχει τη συνολική εποπτεία των ωφελούμενων, αξιολογώντας τα περιστατικά, παρέχοντας κοινωνική υποστήριξη, ερχόμενη σε επαφή με συναρμόδιους φορείς και παραπέμποντας περιστατικά που δεν άπτονται των υπηρεσιών του προγράμματος.

Οι εξυπηρετούμενοι ωφελούνται των πρωτοβάθμιων υπηρεσιών υγείας που προσφέρει η νοσηλεύτρια του προγράμματος και οι οποίες αφορούν σε κατ' οίκον επισκέψεις για τη μέτρηση και καταγραφή των ζωτικών σημείων, τη συνταγογράφηση των φαρμάκων καθώς και συνοδεία σε νοσοκομεία για τις προγραμματισμένες εξετάσεις τους.

Παράλληλα, η οικογενειακή βοηθός του προγράμματος αναλαμβάνει τη διεκπεραίωση εξωτερικών εργασιών, την προμήθεια των ηλικιωμένων με είδη άμεσης ανάγκης, καθώς και την καθαριότητα του σπιτιού τους. Μια επιπλέον αρμοδιότητα των οικογενειακών βοηθών, ίσως η πλέον σημαντική για τους ανθρώπους αυτούς, είναι η συντροφιά που προσφέρουν αποδεικνύοντας έμπρακτα τον κοινωνικό χαρακτήρα του προγράμματος.

Η προσφορά του προγράμματος και η απήχυσή του έχει δημιουργήσει την ανάγκη συνέχισής του.

Δομές για την ισότητα

Συμβουλευτικό Κέντρο Δήμου Τρικκαίων

Τα Συμβουλευτικά Κέντρα συνιστούν υπηρεσίες πρώτης γραμμής, τα οποία καλύπτουν την ανάγκη παροχής υπηρεσιών άμεσης αρωγής προς τις γυναίκες – θύματα έμφυλης βίας, αλλά και υλοποίησης δράσεων πρόληψης και ευαισθητοποίησης κρίσιμης σημασίας για την ανάδειξη του ζητήματος της έμφυλης βίας όλων των μορφών.

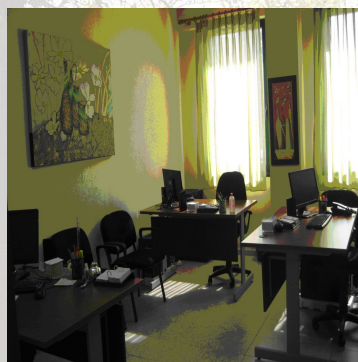
Το **Κέντρο Συμβουλευτικής Υποστήριξης Γυναικών Θυμάτων Βίας, του Δήμου Τρικκαίων** δημιουργήθηκε στο πλαίσιο του έργου με τίτλο: «Ανάπτυξη δομών και υπηρεσιών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης προς όφελος των γυναικών για την καταπολέμηση της βίας- Δημιουργία ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΔΗΜΟΥ ΤΡΙΚΚΑΙΩΝ 2014-2019

Κέντρων Συμβουλευτικής υποστήριξης γυναικών θυμάτων βίας σε τοπικό επίπεδο» σύμφωνα με το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Διοικητική Μεταρρύθμιση 2007-2013» και χρηματοδοτείται από το ΕΣΠΑ. Η δομή τελεί υπό την αιγίδα της Γενικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων, ως μέρος ενός ολοκληρωμένου σχεδίου δράσης για την πρόληψη και την αντιμετώπιση της έμφυλης βίας, σε συνδυασμό με την ανοιχτή τηλεφωνική γραμμή SOS 15900 και την ίδρυση Ξενώνων σε πανελλαδικό επίπεδο. Το έργο υλοποιείται σε συνεργασία με την Ε.Ε.Τ.Α.Α. ως «Συντονιστή Δικαιούχου».

Η έναρξη λειτουργίας του, έγινε στις 26 Νοεμβρίου 2013 και τα εγκαίνιά του πραγματοποιήθηκαν στις 24 Ιανουαρίου 2014.

Απευθύνεται σε γυναίκες:

- που υφίστανται ή έχουν υποστεί σωματική, ψυχολογική, συναισθηματική, οικονομική ή λεκτική βία
- που είναι, είτε υπήρξαν θύματα βιασμού ή απόπειρας βιασμού
- που υφίστανται ή έχουν υποστεί σεξουαλική παρενόχληση
- που είναι, είτε έχουν υπάρξει θύματα πορνείας ή trafficking (διακίνηση και εμπορία ανθρώπων με σκοπό την σεξουαλική εκμετάλλευση και την εξαναγκαστική εργασία)
- που υφίστανται πολλαπλές διακρίσεις
- που γενικότερα έχουν στερηθεί ή έχουν καταπατηθεί τα ατομικά τους δικαιώματα λόγω φύλου

Εικόνα 1.3.1 Κέντρο Συμβουλευτικής Υποστήριξης Γυναικών Θυμάτων Βίας, του Δήμου Τρικκαίων

Το κέντρο στελεχώνεται από Ψυχολόγο, Νομικό, Κοινωνικό Λειτουργό και Κοινωνιολόγο, όπου παρέχουν εξειδικευμένες υπηρεσίες, όπως:

- ▶ **Ψυχοκοινωνική στήριξη** (συμβουλευτική από ψυχολόγο, ενημέρωση-πληροφόρηση από κοινωνικό λειτουργό για θέματα εργασιακά, για προνοιακά επιδόματα κ.ά.)
- ▶ **Νομική συμβουλευτική και πληροφόρηση** για δικαιώματα των θυμάτων, τη σχετική νομοθεσία, τις απαιτούμενες διαδικασίες για την υποβολή καταγγελίας, μήνυσης κλπ.
- ▶ **Παραπομπή ή συνοδεία** των ωφελούμενων γυναικών όπου αυτό απαιτείται, σε ξενώνες φιλοξενίας, στις αστυνομικές και εισαγγελικές αρχές, σε δικαστήρια, νοσοκομεία, σε φορείς κοινωνικής πολιτικής κλπ

Όλες οι υπηρεσίες του Κέντρου παρέχονται δωρεάν και καλύπτονται από το απόρρητο της συμβουλευτικής.

Παράλληλα, το Κέντρο συνεργάζεται με όλες τις τοπικές αρχές που εμπλέκονται στην αντιμετώπιση περιστατικών βίας, όπως οι Αστυνομικές και Εισαγγελικές αρχές, το Νοσοκομείο, ο Δικηγορικός Σύλλογος, οι Υπηρεσίες Πρόνοιας των δήμων, η Μητρόπολη κλπ, αλλά και με όλους τους τοπικούς φορείς και δομές που επιθυμούν να συμβάλλουν στην προσπάθειά μας για εξάλειψη του φαινομένου της βίας κατά των γυναικών: ΜΚΟ, τοπικοί Σύλλογοι (γυναικών, επαγγελματιών, πολιτιστικοί), σωματεία, κλπ. Πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι δρομολογείται ήδη η επισφράγιση της συνεργασίας με κάποιους εκ των ανωτέρω φορέων με την υπογραφή ειδικών Πρωτόκολλων Συνεργασίας.

Επίσης, βασικός στόχος του Κέντρου αποτελεί η υλοποίηση δράσεων ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης της τοπικής κοινωνίας με σκοπό την πρόληψη και την αντιμετώπιση του φαινομένου της βίας κατά των γυναικών. Η ενημέρωση της μαθητικής και εκπαιδευτικής κοινότητας, η ανάδειξη του φαινομένου στα Μ.Μ.Ε., η διοργάνωση ενημερωτικών ημερίδων και εκδηλώσεων, αποτελούν βασικές δράσεις προς την θετική τροποποίηση της αντίληψης και της στάσης της τοπικής κοινωνίας σχετικά με τη βία κατά των γυναικών. Η ευαισθητοποίηση της τοπικής κοινότητας είναι σημαντική και αναγκαία προκειμένου η κοινωνία να επιδείξει μηδενική ανοχή σε κάθε μορφή βίας.

Το Κέντρο Συμβουλευτικής Υποστήριξης Γυναικών θυμάτων βίας του Δήμου Τρικκαίων στεγάζεται επί της οδού **Θεοδοσοπούλου και Θερμοπυλών 1**, έναντι του κτιρίου της ΔΕΗ, στο χώρο του κτιριακού συγκροτήματος του Ε΄ ΚΑΠΗ.

Κοινωνικές δομές στήριξης ευπαθών ομάδων

Κέντρο Στήριξης Ρομά και Ευπαθών Ομάδων στον οικισμό Κηπακίου

Έχει ως στόχο την ενίσχυση της κοινωνικής ένταξης και προώθησης στην απασχόληση ατόμων ευπαθών κοινωνικών ομάδων που βιώνουν πολλαπλό κοινωνικό αποκλεισμό και ζουν υπό συνθήκες διαβίωσης μη αποδεκτές (ε.α διαβίωση στα όρια ή κάτω από τα όρια της φτώχειας). Προτεραιότητα δίδεται στην ομάδα στόχο των Ρομά της ενιαίας εθνικής στρατηγικής για τους Ρομά.

Παρέχονται συμβουλευτικές υπηρεσίες για την κοινωνική ένταξη, στήριξη και προώθηση των δικαιωμάτων του παιδιού και την αξιοποίηση των θεσμοθετημένων δομών της πολιτείας (παιδείας, αθλητισμού, πολιτισμού, δημιουργικής απασχόλησης κ.λπ.) και σύνδεση με σχετικές υφιστάμενες υπηρεσίες, στήριξη, ενδυνάμωση και ενεργοποίηση των γυναικών, παροχή βοήθειας για την διευκόλυνση και συνηγορία στην πρόσβαση των ωφελουμένων για την ρύθμιση προνοιακών αιτημάτων, δικαστικών, αστικοδημοτικών και νομικών εκκρεμοτήτων των ωφελουμένων, εξατομικευμένη ενημέρωση για θέματα δημόσιας Υγείας (δράσεις αγωγής υγείας) και πρόσβασης σε δημόσιες υπηρεσίες, καθώς και προάσπιση και προαγωγή της υγείας με την ανάπτυξη περαιτέρω δράσεων που κρίνονται κάθε φορά απαραίτητες, παροχή πρωτοβάθμιας ιατρικής περίθαλψης και εμβολιαστικής κάλυψης, εφόσον στο Δήμο, στον οποίο στεγάζεται το Κέντρο δεν λειτουργεί Κέντρο Υγείας, ή Περιφερειακό Ιατρείο.

Ο Δήμος Τρικκαίων, στην προσπάθειά του να αντιμετωπίσει ένα μέρος των αναγκών που έχουν προκύψει από τις συνθήκες παρατεταμένης οικονομικής κρίσης, σε συνεργασία με την αμκε Συν-ειρμός ίδρυσε το δίκτυο των Δομών Άμεσης Αντιμετώπισης της Φτώχειας. Η όλη προσπάθεια βασίζεται στη συνέργεια ενός ευρέως φάσματος συλλογικών φορέων και πολιτών του Δήμου Τρικκαίων.

Το εν λόγω δίκτυο Κοινωνικών Δομών περιλαμβάνει:

Κέντρο ημερήσιας Φροντίδας,

το οποίο εξυπηρετεί 57 άτομα και αφορά συμπολίτες που είναι άστεγοι ή κατοικούν σε ακατάλληλα σπίτια, ή σε σπίτια που δεν διαθέτουν τις βασικές υπηρεσίες (ηλεκτρικό ρεύμα, νερό) ή σε σπίτια χωρίς επαρκείς χώρους. Το βάρος πέφτει στην προσωπική υγιεινή, την ψυχοκοινωνική υποστήριξη και πληροφόρηση.

Κοινωνικό Εστιατόριο,

καλύπτει καθημερινά 50 άτομα. Είναι δωρεάν γεύματα για οικονομικά αδύναμους συμπολίτες και για την οικογένειά τους. Τα γεύματα προμηθεύονται μέσω συγκεκριμένων συνεργασιών με εστιατόρια και ταβέρνες, αλλά και την στήριξη της ΣΜΥ, και φορέων. Επειδή η ζήτηση είναι μεγάλη οι υπεύθυνοι του προγράμματος ζητούν όσο το δυνατόν μεγαλύτερη στήριξη.

Το Κοινωνικό Φαρμακείο εξυπηρετεί περίπου 100 άτομα, ένας αριθμός πολύ μεγάλος. Χορηγεί δωρεάν φάρμακα, υγειονομικό υλικό και παραφαρμακευτικά προϊόντα σε ανασφάλιστους. Ενώ υπάρχει κατ' εξαίρεση και η διευκόλυνση σε ασφαλισμένους που είναι οικονομικά αδύναμοι.

Το Κοινωνικό Φαρμακείο συνεργάζεται με τους γιατρούς του Κοινωνικού Ιατρείου και το Κέντρο Ημερήσιας Φροντίδας του Δήμου.

Κοινωνικό Ιατρείο

το οποίο λειτουργεί με εθελοντές γιατρούς, καθημερινά από τις 9 το πρωί ως τις 5 το απόγευμα

Κοινωνικό Παντοπωλείο

το οποίο παρέχει δωρεάν τρόφιμα και είδη παντοπωλείου, είδη ατομικής υγιεινής, είδη ένδυσης κλπ σε οικονομικά αδύναμους συμπολίτες που δυσκολεύονται να ανταποκριθούν στις βασικές ανάγκες της καθημερινότητας.

Το Κοινωνικό Παντοπωλείο εξυπηρετεί περισσότερα από 150 άτομα.

Οι παραπάνω δομές λειτουργούν με ευθύνη της αμκε ΣΥΝΕΙΡΜΟΣ και του Δήμου Τρικκαίων και με τη σύμπραξη των φορέων: Επιμελητήριο Τρικάλων, Ιατρικός Σύλλογος Τρικάλων, Φαρμακευτικός Σύλλογος Τρικάλων, Εμπορικός Σύλλογος Τρικάλων, Φίλες της Αγάπης, Χριστιανική Αδελφότης κυριών «Η Αγία Βαρβάρα».

Στα πλαίσια εφαρμογής προγραμμάτων κοινωνικής αρωγής, εφαρμόζονται σήμερα από το Δήμο Τρικκαίων:

Τα προγράμματα παροχής μηνιαίων αλλά και έκτακτων οικονομικών ενισχύσεων, τα οποία αφορούν σε ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού (πολίτες με αναπηρία, απροστάτευτα παιδιά, ομογενείς υπερήλικες, οικονομικά αδύναμους πολίτες που πλήττονται από έκτακτα περιστατικά όπως ασθένειες, καταστροφή οικίας, πολίτες που έχουν πληγεί από θεομηνίες κλπ) και εφαρμόζονται από το Δήμο Τρικκαίων όχι μόνο σε επίπεδο Δήμου, αλλά και σε επίπεδο Νομού, καθώς στους υπόλοιποι δήμους του Νομού Τρικάλων, δεν υπάρχει αντίστοιχη Δ/ση

Ο αριθμός των δικαιούχων και τα ποσά παροχής μηνιαίων επιδομάτων για το 2014 έχουν ως εξής:

Πίνακας 1.3.1 Αριθμός των δικαιούχων και τα ποσά παροχής μηνιαίων επιδομάτων

Α/Α	ΕΠΙΔΟΜΑ	ΑΤΟΜΑ
1.	ΤΥΦΛΟΤΗΤΑΣ	347
2.	ΚΩΦΩΝ – ΒΑΡΗΚΟΩΝ	61
3.	ΒΑΡΙΑΣ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ	867
4.	ΚΙΝΗΣΗΣ	115
5.	ΠΑΡΑΠΛΗΓΙΚΩΝ ΑΝΑΣΦΑΛΙΣΤΩΝ	14
6.	ΠΑΡΑΠΛΗΓΙΚΩΝ ΔΗΜΟΣΙΟΥ	50
7.	ΒΑΡΙΑ ΝΟΗΤΙΚΗ ΥΣΤΕΡΗΣΗ	238
8.	ΟΜΟΓΕΝΩΝ	20
9.	ΧΑΝΣΕΝΙΚΩΝ	2
10.	ΑΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ	72
11.	ΑΙΜΑΤΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΑΘΗΣΕΙΣ – AIDS	64
12.	ΠΡΩΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΒΟΗΘΕΙΩΝ (ΕΚΤΑΚΤΟ)	4
	ΣΥΝΟΛΑ	1863

Προγράμματα παροχής μηνιαίων επιδομάτων, τα οποία αναλυτικά έχουν ως εξής:

Το πρόγραμμα έκδοσης ετήσιων αναθεωρήσεων βιβλιαρίων,

δωρεάν ιατροφαρμακευτικής και νοσοκομειακής περίθαλψης ανασφάλιστων και οικονομικά αδύναμων δημοτών. Για το έτος 2014 η Δ/ση δέχτηκε 663 αιτήσεις για θεώρηση και έκδοση νέων βιβλιαρίων.

- 1 Αιτήσεις : 663
- 2 Νέα βιβλιάρια ανασφαλιστού : 180
- 3 Θεωρήσεις βιβλιαρίων ανασφαλιστού : 656
- 4 Σύνολο βιβλιαρίων : 836
- 5 Πιστοποιητικά Κοινωνικής Προστασίας : 10
- 6 Βιβλιάρια κατ' εξαίρεση δεν έχουν εκδοθεί.

Οι παρακάτω δράσεις της Διεύθυνσης Κοινωνικής Μέριμνας και Αλληλεγγύης αποσκοπούν στην κάλυψη πρωτογενών αναγκών ευπαθών – κοινωνικά και οικονομικά – ατόμων και των οικογενειών τους προωθώντας δράσεις κοινωνικής συνοχής, καταπολέμησης του κοινωνικού αποκλεισμού, προαγωγής της δημόσιας υγείας και ευαισθητοποίησης ατόμων και ομάδων του πληθυσμού σε θέματα εθελοντισμού.

- Συστηματικοί έλεγχοι και εποπτεία των Μονάδας Φροντίδας Παιδιών Προσχολικής Αγωγής και Διαπαιδαγώγησης
- Εποπτεία και έλεγχος των Φιλανθρωπικών σωματείων και ιδρυμάτων του νομού
- Επιμόρφωση- Κατάρτιση του ανθρώπινου δυναμικού της υπηρεσίας μας
- Εφαρμογή Προγραμμάτων προστασίας και προαγωγής της Δημόσιας Υγείας
- Εφαρμογή προγράμματος ψεκασμών σε σημεία –εστίες αναπαραγωγής κουνουπιών γή προγράμματος εμβολιασμών (έλεγχος ατομικών βιβλιαρίων υγείας του παιδιού- καταγραφή – διενέργεια)
- Αδέσποτα.

Για τη μέριμνα και τη διαχείριση των αδέσποτων ζώων, ο Δήμος Τρικκαίων, έχει υπογράψει σύμβαση με το Φιλοζωικό Σύλλογο Τρικάλων «Ο Άργος», αναθέτοντας του :

- ο Τον εμβολιασμό των αδέσποτων ζώων κατά της λύσσας
- ο Τη στειρώση
- ο Την υιοθεσία
- ο Την περισυλλογή των αδέσποτων

Γραφείο Εθελοντισμού

Ένα στοιχείο του πολιτισμού μας είναι η ύπαρξη των δυνατοτήτων βελτίωσης της κατάστασης των πολιτών, ένα δεύτερο και άμεσα σχετιζόμενο με το πρώτο, είναι η προσφορά. Η προσφορά με την έννοια του εθελοντισμού, της δυνατότητας εκείνης να μπορεί ο κάθε πολίτης να δρα και να αναδεικνύει τον εαυτό του σε συμμετοχο. Είτε στον τομέα της κοινωνικής υπηρεσίας, είτε στον τομέα του περιβάλλοντος, είτε στον πολιτισμό, είτε στον αθλητισμό είτε σε κάθε τομέα, η κοινωνία που μπορεί να κινητοποιεί τα μέλη της, λειτουργεί με μεγαλύτερο επιμερισμό καθηκόντων, χτυπώντας την αδρανοποίηση και την αδιαφορία.

Στα πλαίσια αυτά ο Δήμος Τρικκαίων αποφάσισε να ενεργοποιήσει τον κάθε δημότη ιδρύοντας Γραφείο Εθελοντισμού . Ένα γραφείο που σε πρώτη φάση θα καταγράψει τις υπάρχουσες εθελοντικές ομάδες, θα συνενώσει πολίτες που επιθυμούν να προσφέρουν, θα δημιουργήσει μια πλήρη εικόνα για την υφιστάμενη κατάσταση. Η προσπάθεια αυτή, αποτελεί την αρχή για μια διαδικασία, μέσω της οποίας οι δημότες και οι πολίτες εν γένει, θα αποτελέσουν σημείο αναφοράς για την προσφορά στο κοινωνικό σύνολο.

Στον υπό σύνταξη νέο ΟΕΥ του Δήμου Τρικκαίων, προβλέπεται η δημιουργία ενός γραφείου, το οποίο θα λειτουργεί για όλο τον Δήμο και με πλήθος δράσεων, εφαρμόζοντας και υλοποιώντας προγράμματα, προς όφελος, τελικά, των ίδιων των δημοτών.

Λοιπές κοινωνικές δομές

Κέντρο Πρόληψης των Εξαρτήσεων και Προαγωγής της Ψυχοκοινωνικής Υγείας Ν. Τρικάλων (ΟΚΑΝΑ) με την επωνυμία «Κέντρο Κοινωνικής Παρέμβασης»

Ιδρύθηκε το 1997 και είναι αστική, μη κερδοσκοπική εταιρεία. Στην εταιρεία συμμετέχουν: η Περιφερειακή Ενότητα Τρικάλων, ο Δήμος Τρικκαίων, η Αντιναρκωτική Επιτροπή του Δήμου Τρικκαίων και η ΠΕΔ Θεσσαλίας.

Υποστηρίζεται οικονομικά (50%) από τον Οργανισμό Κατά των Ναρκωτικών (ΟΚΑΝΑ) ο οποίος έχει και την επιστημονική εποπτεία. Στελεχώνεται από ειδικούς επιστήμονες κατάλληλα εκπαιδευμένους σε θέματα πρόληψης.

Απευθύνεται στις ευρύτερες κοινωνικές ομάδες που δεν έχουν σχέση με το πρόβλημα της χρήσης, με στόχο την καλύτερη γνώση του εαυτού, την βελτίωση των διαπροσωπικών σχέσεων και την ανάπτυξη γνώσεων, στάσεων και δεξιοτήτων που επιτρέπουν υπεύθυνες επιλογές στον καθημερινό τρόπο ζωής και προάγουν την υγεία.

Πιο συγκεκριμένα πραγματοποιούνται προληπτικές παρεμβάσεις σε:

- Μαθητές
- Εκπαιδευτικούς
- Γονείς
- Εφήβους
- Ευρύτερη Κοινότητα

Παρέχεται συμβουλευτική και πληροφόρηση για τις υπάρχουσες θεραπευτικές δομές σε άτομα που έχουν σχέση με χρήση ουσιών.

Προγράμματα πρόληψης

Στους γονείς

Το Κέντρο Πρόληψης αφουγκραζόμενο τις ανησυχίες και τους προβληματισμούς των γονέων, καθώς και την ανάγκη τους για ενημέρωση και στήριξη, προτείνει τις ΟΜΑΔΕΣ ΓΟΝΕΩΝ.

Οι ΟΜΑΔΕΣ ΓΟΝΕΩΝ μέσα από την διαδικασία της βιωματικής μάθησης, στοχεύουν:

- Στην κατανόηση των αιτιών της χρήσης και της φιλοσοφίας της πρόληψης
- Στην ανταλλαγή απόψεων και εμπειριών μεταξύ των γονέων
- Στην βελτίωση της επικοινωνίας μεταξύ των μελών της οικογένειας
- Στην αναγνώριση και έκφραση των συναισθημάτων
- Στην ενίσχυση του γονεϊκού τους ρόλου.

Στο Σχολείο

Το Κέντρο Πρόληψης προτείνει παρεμβάσεις που έχουν σαν στόχο την ενίσχυση των εκπαιδευτικών στο δύσκολο ρόλο του παιδαγωγού και την ευαισθητοποίηση της σχολικής κοινότητας σε θέματα πρόληψης. Πιο συγκεκριμένα σχεδιάζει, οργανώνει και υλοποιεί ΟΜΑΔΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ με:

- Ενημερωτικές συναντήσεις για τα αίτια της χρήσης ουσιών
- Εκπαιδευτικά-Βιωματικά σεμινάρια με σκοπό την εφαρμογή προγραμμάτων πρόληψης

Στους εφήβους

Το Κέντρο Πρόληψης στηρίζει τους νέους στην μεταβατική περίοδο της ζωής τους, πραγματοποιώντας ΟΜΑΔΕΣ ΕΦΗΒΩΝ, στις οποίες δίνεται η ευκαιρία:

- Να ενισχύσουν τις ατομικές τους δεξιότητες
- Να αναγνωρίσουν και να διαχειριστούν τα συναισθήματά τους.
- Να κατανοήσουν την επιρροή των άλλων μέσα στην ομάδα συνομήλικων.
- Να μοιραστούν αγωνίες και προβληματισμούς.
- Να διαμορφώσουν μια θετική και υγιή στάση ζωής, μακριά από εξαρτήσεις.
- Να στηρίζονται στις δικές τους δυνάμεις, να παίρνουν δικές τους αποφάσεις και να ξεπερνούν τα εμπόδια χαμογελώντας στη ζωή.

Στην Κοινότητα

Τα σύγχρονα προγράμματα Πρόληψης συνδέουν την ενημέρωση με την εκπαίδευση και την ανάπτυξη ατομικών και κοινωνικών δεξιοτήτων, προκειμένου να ενισχυθούν στάσεις και συμπεριφορές οι οποίες προάγουν την σωματική και ψυχική υγεία.

- Απευθύνονται σε ευρύτερες κοινωνικές ομάδες, όπως Πολιτιστικούς και Αθλητικούς συλλόγους, Στρατό, Επαγγελματίες Κοινωνικών Υπηρεσιών του Νομού κ.τ.λ.
- Περιλαμβάνουν σεμινάρια ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης, ομάδες βιωματικού χαρακτήρα και διάφορες άλλες δημιουργικές δραστηριότητες και εκδηλώσεις.

Ειδικές Πληθυσμιακές Ομάδες

Στις ειδικές πληθυσμιακές ομάδες που διαβιούν στο Δήμο Τρικκαίων περιλαμβάνονται οι 1)ΡΟΜΑ, 2)τα άτομα με αναπηρία ,3) οι οικονομικοί πρόσφυγες ή μετανάστες και 4) οι άστεγοι .

Αναλυτικά:

Ρομά

Ειδικά με τους ΡΟΜΑ, στο Δήμο Τρικκαίων διαβίει μια μεγάλη κοινότητα 1200 περίπου ατόμων. Από το έτος 2003 έχει γίνει μια μεγάλη προσπάθεια κοινωνικής ένταξης των Ρομά μέσω του προγράμματος χρηματοδότησης για πρώτη κατοικία από το Υπουργείο Εσωτερικών με στόχο την ενσωμάτωσή τους στο κοινωνικό σύνολο.

Στην περιοχή Κηπάκι του Δήμου Τρικκαίων εντοπίζεται η μεγαλύτερη συγκέντρωση Ρομά, περί τα 1500 άτομα, εκ των οποίων η πλειοψηφία, περί τα 1100 άτομα, κατοικούν στον οικισμό Κηπακίου. Οι διαμένοντες στον εν λόγω οικισμό κατοικούν σε τρία είδη κατοικίας:

α. κοντέινερ-λυόμενα, ο αριθμός των οποίων ανέρχεται σε 110 και τα οποία έχουν παραχωρηθεί από το Δήμο Τρικκαίων και είναι τοποθετημένα σε δημοτική έκταση καθώς και σε ιδιόκτητες εκτάσεις των δικαιούχων οικογενειών.

β. σε πρόχειρες κατασκευές – περίπου 30- από πρόχειρα υλικά και χωρίς καμιά τεχνική υποδομή πλην μιας υδροδότησης η οποία είναι εξαιρετικά πλημμελής.

γ. ιδιόκτητες κατοικίες, οι οποίες ανέρχονται σε περίπου 70 και οι οποίες έχουν ανοικοδομηθεί στα όρια του Κηπακίου με το Μ. Κεφαλόβρυσσο, κάνοντας χρήση του στεγαστικού προγράμματος.

Η δεύτερη μεγάλη συγκέντρωση ΡΟΜΑ εντοπίζεται στον οικισμό Κόκκινου Πύργου. Εδώ κατοικούν περίπου 70 οικογένειες, ενώ και αυτός ο οικισμός έχει επεκταθεί με την ανοικοδόμηση στην περιοχή Ρόγγια 52 κατοικιών κάνοντας χρήση των στεγαστικών δανείων Ρομ. Οι οικογένειες των ρομ και των δυο οικισμών (Κηπακίου και Πύργου) στην συντριπτική τους πλειοψηφία έχουν απορροφηθεί από την τοπική οικονομία, απασχολούμενοι κυρίως ως πλανόδιοι έμποροι στους οικισμούς της ευρύτερης περιοχής των Τρικάλων, αλλά και στις Λαϊκές Αγορές των Τρικάλων. Ταυτόχρονα όμως ζουν σε ένα καθεστώς κοινωνικού αποκλεισμού, απομακρυσμένοι από τον οικιστικό και κοινωνικό ιστό της πόλης, και επομένως από τις υποδομές που παρέχονται στον υπόλοιπο πληθυσμό.

ΑΜΕΑ

Η ομάδα των αμεα αριθμεί 1863 άτομα, αριθμός ο οποίος αντιστοιχεί στους επιδοματούχους σύμφωνα με στοιχεία του τμήματος Πρόνοιας και Αλληλεγγύης της Δ/σης Κοινωνικής Μέριμνας και Αλληλεγγύης. Όσον αφορά τους άστεγους, είναι σε εξέλιξη το πρόγραμμα του υπουργείου υγείας για την καταγραφή των αστέγων.

Οικονομικοί πρόσφυγες και μετανάστες

Ο αριθμός των νομίμων οικονομικών προσφύγων και μεταναστών σε επίπεδο Δήμου Τρικκαίων από τα διαθέσιμα στοιχεία, ανέρχεται σε 2.239 άτομα εκ των οποίων 1.186 είναι άντρες και οι 1.053 γυναίκες

Στη συντριπτική πλειοψηφία τους, οι 2050 προέρχονται από την Αλβανία, 61 από την Ουκρανία, 42 από τη Μολδαβία, 17 από Κίνα, 17 από Ρωσία και λοιποί 52.

Το 53% είναι άντρες και ασχολούνται με οικοδομικές εργασίες είναι εργάτες γης και το 47% είναι γυναίκες, οι οποίες στη πλειοψηφία τους είναι οικιακοί βοηθοί.

Άστεγοι

Οι άστεγοι ή οι κατοικούντες σε ακατάλληλα σπίτια, ή σε σπίτια που δεν διαθέτουν τις βασικές υπηρεσίες (ηλεκτρικό ρεύμα, νερό) ή σε σπίτια χωρίς επαρκείς χώρους, ανέρχονται σε 57 σύμφωνα με τα στοιχεία του Κέντρου Ημερήσιας Φροντίδας, αριθμός ο οποίος αντιστοιχεί στους εξυπηρετούμενους από την εν λόγω δομή.

1.3.2. Υποδομές υγείας

Η υγειονομική περίθαλψη στο Δ. Τρικκαίων καλύπτεται από τις εγκαταστάσεις του Γενικού Νοσοκομείου Τρικάλων οι οποίες θεωρούνται επαρκείς και ο χώρος στάθμευσης που υπάρχει διευκολύνει τη μεταφορά των ασθενών και τον ανεφοδιασμό το νοσοκομείου. Επιπλέον στις μονάδες υγειονομικής περίθαλψης του Δήμου Τρικκαίων συμπεριλαμβάνονται και τα πολυϊατρεία του πρώην ΕΟΠΥΥ τα οποία μετονομάζονται σε «Πρωτοβάθμιο Εθνικό Δίκτυο Υγείας ΠΕΔΥ - Τρικάλων» όπου παρέχονται υπηρεσίες προς όλους, ασφαλισμένους και ανασφάλιστους, χωρίς χρέωση. Οι τοπικές κοινότητες εξυπηρετούνται από τα κατά τόπους Κέντρα Υγείας.

Επίσης υπάρχει και το θεραπευτήριο χρόνιων παθήσεων, μία ιδιωτική κλινική, ένα μαιευτήριο και τρεις ψυχιατρικές κλινικές.

Οι υπηρεσίες ψυχικής υγείας σε ενήλικες, παιδιά και εφήβους που διαμένουν στην ευρύτερη περιοχή του νομού Τρικάλων, η πρόληψη, διάγνωση, θεραπεία, παρακολούθηση και φροντίδα, συμβουλευτική σε άτομα, οικογένειες και ομάδες με ψυχικά προβλήματα, η ψυχοκοινωνική μέριμνα, η εκπαίδευση σε θέματα ψυχικής υγείας, η καταπολέμηση των διακρίσεων, του "στίγματος" και των προκαταλήψεων, καλύπτονται και παρέχονται από τις δομές ψυχικής υγείας που λειτουργούν στο Δήμο Τρικκαίων.

Η κοινωνική επανένταξη των ψυχικά πασχόντων παρέχεται **από τη λειτουργία Δομών Αποασυλοποίησης - Προστατευόμενης Στέγασης**, σκοπός των οποίων είναι η αποϊδρυματισμός, η αξιοπρεπής και ανθρώπινη διαβίωση και η κοινωνική ένταξη ψυχικά πασχόντων που διαβιούσαν σε ασυλικού τύπου ψυχιατρεία, μέσα από την παροχή ψυχιατρικής και νοσηλευτικής φροντίδας, την ανάπτυξη δραστηριοτήτων ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης και τη συμμετοχή σε κοινωνικές, πολιτιστικές και εκπαιδευτικές εκδηλώσεις
Αναλυτικά τα παραπάνω αποτυπώνονται ως εξής:

Το Γενικό Νοσοκομείο Τρικάλων

Εικόνα 1.3.2 Γενικό Νοσοκομείο Τρικάλων

Το Γενικό Νοσοκομείο Τρικάλων είναι Ν.Π.Δ.Δ., και εδρεύει στην πόλη των Τρικάλων, κατασκευάστηκε το 1950 και αρχικά ήταν δυναμικότητας 60 κλινών. Η συνεχώς αυξανόμενη ζήτηση των υπηρεσιών

υγείας οδήγησε το 1986 στην τροποποίηση του οργανισμού και στη σημαντική αύξηση των κλινών από 60 σε 220.

Το 1997 ξεκίνησε η ανέγερση νέου κτιρίου προσαρμοσμένο στις νέες ανάγκες του νομού για ποιοτικότερες και περισσότερες παρεχόμενες υπηρεσίες υγείας. Το κτίριο παραδόθηκε προς χρήση το 2006 πλήρως εξοπλισμένο με σύγχρονο ιατροτεχνολογικό και ξενοδοχειακό εξοπλισμό.

Το υπάρχον κτίριο του Γ.Ν. Τρικάλων είναι δυναμικότητας 300 κλινών, σύμφωνα με την τελευταία τροποποίηση του Οργανισμού ΦΕΚ1230/11-4-2012 Τ.Β', με κτιριακή επιφάνεια 34.152,00m² σε έκταση οικοπέδου 2.184,2m². Στην αρμοδιότητά του υπάγονται τρία (3) Κέντρα Υγείας και 34 Περιφερειακά Ιατρεία.

Το ΓΝΤ εφημερεύει καθημερινά.

Οι υπηρεσίες του ΓΝΝ Τρικάλων είναι οι εξής:

- Ιατρική Υπηρεσία
- Νοσηλευτική Υπηρεσία
- Διοικητική – Οικονομική Υπηρεσία
- Αυτοτελές Τμήμα Οργάνωσης & Πληροφορικής
- Ειδικό Γραφείο Υποστήριξης Πολίτη

Δομές ψυχικής υγείας

Ψυχιατρικό Τμήμα Γ.Ν. Τρικάλων

Το Ψυχιατρικό τμήμα Γ.Ν. Τρικάλων παρέχει σε εφήβους, ενήλικες και ηλικιωμένους Διάγνωση – Εκτίμηση, Θεραπεία, Ψυχιατρική / Ψυχολογική παρακολούθηση, Διασυνδεδετική Ψυχιατρική.

Κινητή Μονάδα Ψυχικής Υγείας Ν. Τρικάλων

Η Κινητή Μονάδα, στο πλαίσιο του δημοσίου συστήματος υγείας, παρέχει υπηρεσίες ψυχικής υγείας σε ενήλικες, παιδιά και εφήβους που διαμένουν στην ευρύτερη περιοχή του νομού Τρικάλων.

Στην Κινητή Μονάδα απασχολούνται: Ψυχίατροι, Παιδοψυχίατρος, Ψυχολόγοι, Κοινωνικοί Λειτουργοί, Νοσηλεύτρια, καθώς και Διοικητικό Προσωπικό, ενώ υπάρχει συνεργασία και με εθελοντές από διάφορες ειδικότητες για την κάλυψη των αναγκών σε τοπικό επίπεδο.

Οι υπηρεσίες και οι δράσεις που αφορούν την Κινητή Μονάδα είναι:

η πρόληψη, διάγνωση, θεραπεία, παρακολούθηση και φροντίδα, συμβουλευτική σε άτομα, οικογένειες και ομάδες με ψυχικά προβλήματα η ψυχοκοινωνική μέριμνα η εκπαίδευση σε θέματα ψυχικής υγείας η καταπολέμηση των διακρίσεων, του "στιγμάτος" και των προκαταλήψεων.

Σε συνεργασία με άλλους τοπικούς φορείς, η Κινητή Μονάδα επεκτείνει τη δράση της για την αντιμετώπιση σοβαρών κοινωνικών προβλημάτων, όπως η αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας, η παροχή συμβουλευτικής σε διάφορες κατηγορίες του τοπικού πληθυσμού, η εξυπηρέτηση των τσιγγάνικων πληθυσμών της περιοχής σε ζητήματα υγείας και ψυχικής υγείας κ.ά.

Στην Κινητή Μονάδα μπορούν να απευθύνονται άτομα, ομάδες και φορείς που επιθυμούν να συνεργαστούν μαζί της για την ανάπτυξη ενός ευρύτερου δικτύου πρόληψης των ψυχικών διαταραχών και προαγωγής της ψυχικής υγείας στην περιοχή.

Η δράση της Κινητής Μονάδας συμπληρώνεται από τη λειτουργία του Κέντρου Ημέρας "Ρόπτρο" για άτομα με προβλήματα ψυχικής υγείας στην πόλη των Τρικάλων.

Επιπλέον, η Κινητή Μονάδα οργανώνει ομάδες με εκπαιδευτικούς και ομάδες με γονείς, με στόχο την ενημέρωση και τη συζήτηση σε σχέση με προβλήματα που αφορούν τη σχολική τάξη και την οικογένεια.

Όλες οι υπηρεσίες της Κινητής Μονάδας Ψυχικής Υγείας παρέχονται δωρεάν.

Κέντρο Ημέρας «Ρόπτρο»

Το Κέντρο Ημέρας είναι μια μονάδα ψυχοκοινωνικής υποστήριξης, απασχόλησης και θεραπευτικής φροντίδας.

Απευθύνεται σε ενήλικες με χρόνιες ψυχικές διαταραχές που ζουν στην πόλη των Τρικάλων.

Έχει σαν στόχο:

να βοηθήσει, ώστε να αναπτύξουν κοινωνικές δεξιότητες τα άτομα με ψυχικές διαταραχές να βελτιώσει τις δεξιότητες της καθημερινής τους διαβίωσης

Το Κέντρο Ημέρας συνεργάζεται με το σύνολο των φορέων της πόλης που σχετίζονται με την Υγεία, την Κοινωνική προστασία και φροντίδα, την Αυτοδιοίκηση και την Εκπαίδευση, με στόχο τη συγκρότηση δικτύων για την προαγωγή της ψυχικής υγείας.

Στελεχώνεται από ψυχολόγους, κοινωνικούς λειτουργούς και νοσηλευτές.

Στο Κέντρο Ημέρας λειτουργούν προγράμματα για:

Αξιολόγηση των αναγκών και εφαρμογή εξατομικευμένων σχεδίων φροντίδας και αποκατάστασης, συμβουλευτική και ψυχοθεραπεία, σε ατομικό και ομαδικό επίπεδο υποστήριξη των οικογενειών των ατόμων με ψυχική διαταραχή με εφαρμογή ειδικών θεραπευτικών παρεμβάσεων (π.χ. ψυχοεκπαίδευση) εκπαίδευση σε κοινωνικές δεξιότητες και την αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου προώθηση στην απασχόληση και την εργασιακή ένταξη ψυχαγωγικές, πολιτιστικές και καλλιτεχνικές δραστηριότητες.

Το Κέντρο Ημέρας παρέχει επίσης:

Εκπαίδευση εθελοντών, προγράμματα ενημέρωσης της κοινότητας για την καταπολέμηση του κοινωνικού στίγματος και των προκαταλήψεων που σχετίζονται με τις ψυχικές διαταραχές.

Το Κέντρο Ημέρας:

Διασφαλίζει πλήρως το ιατρικό απόρρητο και τα προσωπικά δεδομένα και παρέχει όλες τις υπηρεσίες του δωρεάν.

Οικοτροφείο Ψυχοκοινωνικής Αποκατάστασης Τρικάλων

Το "Διογένιο" Οικοτροφείο Τρικάλων είναι μία δομή Ψυχοκοινωνικής Αποκατάστασης της Εταιρείας Περιφερειακής Ανάπτυξης και Ψυχικής Υγείας (Ε. Π. Α.Ψ.Υ.), η οποία υλοποιεί δράσεις του εθνικού προγράμματος "ΨΥΧΑΡΓΩΣ" για την αποασυλοποίηση των χρόνιων ψυχικά ασθενών και την ψυχιατρική μεταρρύθμιση.

Άρχισε τη λειτουργία του στις 10 Σεπτεμβρίου 2003 παρέχοντας φροντίδα σε 15 ενοίκους ηλικίας άνω των 55 ετών, από το Ψυχιατρικό Νοσοκομείο της Πέτρας Ολύμπου.

Το "Διογέειο" Οικοτροφείο Τρικάλων στεγάζεται σε ένα τριώροφο κτίριο στην οδό Κανούτα 11, σε γραφικό σημείο δίπλα στο ποτάμι, στο κέντρο της πόλης. Διαθέτει αρκετούς και κατάλληλους χώρους για οικεία διαβίωση, νοσηλευτική υποστήριξη, εξειδικευμένες ατομικές και ομαδικές δραστηριότητες. Έχουν δημιουργηθεί 5 δίκλινα δωμάτια, 2 μονόκλινα (για συγκεκριμένους ενοίκους) και 1 τρίκλινο γυναικών. Παράλληλα υπάρχουν αρκετοί κοινόχρηστοι χώροι, κουζίνα, τραπεζαρία, αίθουσα υποδοχής επισκεπτών, σαλόνι, δωμάτιο φυσικοθεραπείας και εργαστήρια εργοθεραπείας. Γενικά, οι συνθήκες διαμορφώνονται με πρότυπα που διασφαλίζουν την ποιότητα ζωής των ενοίκων σύμφωνα με τις προδιαγραφές του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας.

Στόχοι της δομής είναι:

η αποασυλοποίηση των χρόνιων ψυχικά πασχόντων η κοινωνική επανένταξη η αξιοπρεπής και ανθρώπινη διαβίωση

Παρέχει:

Προστατευόμενη διαβίωση, γηριατρική φροντίδα, νοσηλευτική φροντίδα, ιατρική παρακολούθηση και ψυχο-κοινωνική αποκατάσταση σε άτομα με χρόνιες ψυχικές διαταραχές διασφάλιση της ποιότητας της φροντίδας των ενοίκων, θεραπευτικό πρόγραμμα κοινοτικής διαβίωσης από ειδικά εκπαιδευμένο επιστημονικό προσωπικό, συμμετοχή των ενοίκων στις καθημερινές οικιακές δουλειές και εκπαίδευση για την ανάπτυξη ικανοτήτων αυτοφροντίδας, καθημερινής διαβίωσης και τη βελτίωση της λειτουργικότητας τους, συμμετοχή των ενοίκων σε δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου (ομάδες ζωγραφικής, χειροτεχνίας, παραδοσιακών χορών, μουσικής, βιβλίου, επιτραπέζιων παιχνιδιών, κ.α.)

Ειδικό αποκαταστασιακό πρόγραμμα για τη σταδιακή επανένταξη των ενοίκων μας στη κοινότητα.

Συμμετοχή σε ψυχαγωγικές δραστηριότητες, σε προγράμματα καλοκαιρινών διακοπών καθώς και σε εορταστικές εκδηλώσεις. Ανάπτυξη δραστηριοτήτων εκτός οικοτροφείου και μέσα στην κοινότητα (εξόδους, βόλτες, ψώνια, εκκλησία, ψυχαγωγία, κλπ.)

Ψυχολογική στήριξη για τους ίδιους τους και τα μέλη των οικογενειών τους για την βελτίωση της αυτοεκτίμησης και την ανάπτυξη κοινωνικών σχέσεων και συγγενικών επαφών
Ενημέρωση σε θέματα ψυχικής υγείας για την ευαισθητοποίηση της κοινότητας και τη καταπολέμηση του κοινωνικού στίγματος, των διακρίσεων και των προκαταλήψεων που σχετίζονται με τις ψυχικές διαταραχές (Μαγιάτικη Γιορτή, Χριστουγεννιάτικο και Πασχαλινό Bazaar, Ημερίδες, κ.λ.)

Συνεργασία με τοπικούς φορείς (Κινητή Μονάδα, Κέντρο Ημέρας, ΚΑΠΗ, Ερυθρός Σταυρός, Φιλανθρωπικών Συλλόγων και Συλλόγων ΑΜΕΑ, κ.α.) για την ανάπτυξη δικτύου υπηρεσιών και την εκπόνηση κοινωφελών δράσεων.

Εκπαίδευση Εθελοντών και στελεχών τοπικής αυτοδιοίκησης.

Στο Διογέειο Οικοτροφείο Τρικάλων στη παρούσα φάση, εργάζονται συνολικά 13 άτομα ως προσωπικό πλήρους απασχόλησης. Η σύνθεση της Πολυκλαδικής Θεραπευτικής Ομάδας είναι διεπιστημονική και αποτελείται από τις εξής ειδικότητες:

Επιστημονικό Υπεύθυνο - Ψυχολόγο

Νοσηλευτικό Προσωπικό, με Υπεύθυνη Νοσηλεύτρια Τ. Ε.

Προσωπικό Φροντίδας

Οικονόμο-Επιστάτη
Διοικητικό Υπάλληλο
Ψυχίατρο, ως εξωτερικό συνεργάτη
Φυσιοθεραπευτή, ως εξωτερικό συνεργάτη
Ιατρό Παθολόγο, ως εξωτερικό συνεργάτη

Οικοτροφείο Ασκληπιός

Το Οικοτροφείο «Ασκληπιός» βρίσκεται στο Μεγαλοχώρι Τρικάλων και λειτουργεί από τον Αύγουστο του 2003. Στον χώρο του οικοτροφείου φιλοξενούνται 15 ένοικοι με χρόνια ψυχιατρική νόσο.

Ο χώρος του οικοτροφείου αποτελείται από πέντε δίκλινα δωμάτια, ένα μονόκλινο και ένα τρίκλινο, χώρο Κέντρου Ημέρας, φυσικοθεραπευτήριο, καθιστικό, κουζίνα και χώρο τραπεζαρίας, μπάνιο και ευρύχωρο υπόγειο.

Αξίζει να σημειωθεί ότι στην αυλή περιμετρικά υπάρχουν δέντρα, κήπος με οπωροκηπευτικά και οικόσιτα ζώα, τα οποία φροντίζουν οι ένοικοι και των οποίων τα προϊόντα χρησιμοποιούνται για τη διατροφή των φιλοξενούμενων.

Οι ένοικοι προκειμένου να ανακτήσουν τη λειτουργικότητά τους σε τομείς όπως η αυτοφροντίδα, η κατανόηση και εκφορά λόγου, η κινητικότητα και η ικανότητα για τη δημιουργία δεσμών με άλλους καθημερινά απασχολούνται σε διάφορες δραστηριότητες, όπως η καθαριότητα του προσωπικού τους χώρου, η φυσικοθεραπεία και το Κέντρου Ημέρας. Επίσης, οι ένοικοι εμπλέκονται σε συζητήσεις που αποβλέπουν στην καλύτερη τοποθέτηση στο «εδώ και τώρα» και στον αυτοπροσδιορισμό.

Στο πλαίσιο της ψυχοκοινωνικής επανένταξης, οι ένοικοι συμμετέχουν σε εξόδους στο Μεγαλοχώρι και στα Τρίκαλα για καφέ και φαγητό, ενώ πραγματοποιούνται εκδρομές και έξοδοι για αγορά προσωπικών αντικειμένων. Ταυτόχρονα, οι ένοικοι ανταποκρίνονται σε προσκλήσεις άλλων φορέων για να συμμετάσχουν στα δρώμενα της πόλης των Τρικάλων.

Τη φροντίδα και την εκπαίδευση των φιλοξενούμενων όλων του οικοτροφείου καλύπτει εξειδικευμένο προσωπικό (ψυχίατρος, παθολόγος, ψυχολόγος, κοινωνική λειτουργός, νοσηλευτικό προσωπικό, φυσικοθεραπεύτρια, εργοθεραπευτής, διοικητικό προσωπικό και βοηθητικό προσωπικό) επί 24ώρου βάσεως.

Ξενώνας «ΠΥΞΙΔΑ»

Στο Γενικό Νοσοκομείο Τρικάλων λειτουργούν τρεις Δομές Ψυχοκοινωνικής Αποκατάστασης, που χρηματοδοτούνται εξολοκλήρου από τον προϋπολογισμό του Γ.Ν.Τ.,

Ο Ξενώνας "Πυξίδα",

είναι αποκεντρωμένη οργανική μονάδα του Γ.Ν. Τρικάλων και στεγάζεται στην οδό Αχιλλέως 21, στον δεύτερο και τρίτο όροφο, σε κτίριο που ανήκει στο Γ.Ν.Τ. μετά από δωρεά.

Προσφέρει μακράς διάρκειας παραμονή και έχει δυναμικότητα 10 κλινών, είναι υψηλής υποστήριξης με 24ωρη παρουσία προσωπικού και είναι πλήρης Φιλοξενεί ασθενείς με ψυχικές διαταραχές και σοβαρά ψυχοκοινωνικά προβλήματα, που δεν έχουν στέγη ή κατάλληλο οικογενειακό περιβάλλον

Η λειτουργία της δομής καλύπτει ανάγκες διαβίωσης, θεραπείας και υποστήριξης των φιλοξενουμένων της.

Πιο συγκεκριμένα, είναι χώρος φιλοξενίας χρόνιων ψυχικά ασθενών που δεν έχουν κατάλληλο οικογενειακό υποστηρικτικό περιβάλλον. Προσπαθεί να προσομοιάζει με την λειτουργία ενός μεγάλου σπιτιού. Υπάρχει καθορισμένο πρόγραμμα λειτουργίας που μπορεί να είναι ευέλικτο σύμφωνα με τις ανάγκες των ενοίκων. Κάθε ένοικος με την ανάλογη βοήθεια που χρειάζεται ασχολείται με την ατομική του υγιεινή, την καθαριότητα των ατομικών και κοινόχρηστων χώρων, την προετοιμασία των γευμάτων. Υπάρχει ελεύθερος χρόνος που κάθε ένοικος τον αξιοποιεί όπως επιθυμεί.

Παρέχει υπηρεσίες σε ενήλικα άτομα με ψυχικές διαταραχές και σοβαρά ψυχοκοινωνικά προβλήματα με στόχο την επίτευξη ικανοποιητικού βαθμού αυτονομίας, με σκοπό την παραμονή τους στην κοινότητα και τη συνέχιση των σχέσεων των ατόμων αυτών με τη δράση της τοπικής κοινωνίας.

Πιο αναλυτικά παρέχει:

- διαμονή -παροχή ξενοδοχειακού εξοπλισμού - εξοπλισμό κοινόχρηστων χώρων, θέρμανση και ψύξη
- θεραπεία-τακτική ψυχιατρική παρακολούθηση
- παροχή και χορήγηση φαρμακευτικής αγωγής
- ψυχοκοινωνική επανένταξη- εκπαίδευση των ενοίκων, από το προσωπικό της δομής σε θέματα που αφορούν την ατομική υγιεινή, καθαριότητα ατομικού και κοινόχρηστου χώρου, μαγείρεμα, κοινωνικές δεξιότητες, ασφαλή κυκλοφορία στο δρόμο, χρήση μέσων συγκοινωνίας, εκπαίδευση στη διαχείριση των χρημάτων του και άλλα εξατομικεύμενα θέματα.
- Εξατομικευμένο θεραπευτικό πλάνο,
- Πρόληψη υποτροπών- με καθημερινή παρατήρηση των αλλαγών της συμπεριφοράς κάθε ενοίκου
- Ψυχολογική υποστήριξη
- Προστασία των δικαιωμάτων των ψυχικά σθενών
- Παρακολούθηση των παθολογικών προβλημάτων των ενοίκων στο Γ.Ν.Τ. ή από ιδιώτες ιατρούς, ανάλογα με την επιθυμία του ενοίκου και της οικογένειάς του.
- Υποστήριξη και εκπαίδευση των οικογενειών
- καταπολέμηση του στίγματος με ενεργή συμμετοχή των ενοίκων -ψυχικά ασθενών σε κοινωνικά δρώμενα

Ο ξενώνας είναι μεταβατική δομή. Σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία ο χρόνος παραμονής δεν θα έπρεπε να ξεπερνά τους 36 μήνες. Στο διάστημα αυτό θα έπρεπε να προετοιμάζονται οι ωφελούμενοι για δομές πιο αυτόνομες ή να ζήσουν αυτόνομα μόνοι τους αν μπορούν, ή να επιστρέψουν στην οικογένειά τους. Λόγω απουσίας ανάλογων δομών, αδυναμίας των οικογενειών να δεχτούν τους συγγενείς τους στους κόλπους τους, μεγάλης δυσκολίας στην επαγγελματική αποκατάσταση και εξεύρεση εργασίας οι ένοικοι παραμένουν στους ξενώνες για πολύ μεγαλύτερα χρονικά διαστήματα.

Το Β' Προστατευμένο Διαμέρισμα, δυναμικότητας 3 ατόμων, στεγάζεται και αυτό στο κτίριο της οδού Αχιλλέως 21, στον πρώτο όροφο, είναι μεσαίας υποστήριξης με 16ωρη παρουσία προσωπικού και είναι πλήρης. Η λειτουργία του είναι συνδεδεμένη με την λειτουργία του ξενώνα.

Το Α' Προστατευμένο Διαμέρισμα , δυναμικότητας 3 ατόμων, στην οδό Ισομάχου 1,σε οίκημα που μισθώνεται από το Γ.Ν.Τ. , που λειτουργεί πιο αυτόνομα ,η παρουσία του προσωπικού είναι ανάλογη των αναγκών των ενοίκων.

Για να μείνει ένας ωφελούμενος σε προστατευμένο διαμέρισμα θα πρέπει να διαμείνει για διάστημα που κρίνεται από την πολυκλαδική θεραπευτική ομάδα στον ξενώνα και να έχει δυνατότητες μερικής αυτόνομης διαβίωσης με χαμηλότερη εποπτεία και βοήθεια από το προσωπικό.

3 ιδιωτικές νευρολογικές κλινικές.Οι μονάδες ψυχικής υγείας και οι δομές αποασυλοποίησης αποτυπώνονται στο παρακάτω πίνακα:

Πίνακας 1.3.2 Μονάδες ψυχικής υγείας και οι δομές αποασυλοποίησης

Δομές	Αριθμός εξυπηρετούμενων
Ψυχιατρικό Τμήμα Γ.Ν. Τρικάλων	
΄Διογένειο΄΄ Οικοτροφείο ΕΠΑΨΥ	13 (με πληρότητα 15) ένοικοι
Οικοτροφείο ΘΕΨΥΠΑ «ΑΚΛΗΠΙΟΣ»	15 ένοικοι
Κέντρο Ημέρας «Ρόπτρο»	
Ξενώνας Ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης	10 ένοικοι
΄Πυξίδα΄ του Γ.Ν. Τρικάλων	
Προστατευμένο Διαμέρισμα Γ.Ν. Τρικάλων (Α και Β)	2 ένοικοι
Κινητή Μονάδα Ψυχικής Υγείας Ν. Τρικάλων	1510 περιστατικά (έως 31/10/2011)
Ιδιωτικές νευρολογικές κλινικές (3)	

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ -ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

Η ύπαρξη των υπηρεσιών και των δομών πρόνοιας και η δυνατότητα προσπέλασής τους δεν σημαίνει αυτομάτως και επίλυση των προβλημάτων του χρήστη και ικανοποιητική αποτελεσματικότητα. Οι υπηρεσίες πρόνοιας οφείλουν να είναι αποδεκτές από τους πολίτες και κυρίως αποτελεσματικές. Η αποδοχή αναφέρεται κυρίως στην ποιότητα των προσφερόμενων υπηρεσιών προς τους πολίτες.

Το βασικότερο πρόβλημα των δομών κοινωνικής πρόνοιας όπως νηπιοβρεφικοί σταθμοί, ΚΔΑΠ, ΚΑΠΗ ΚΗΦΗ κλπ εντοπίζεται στην αρτιότητα των εγκαταστάσεων, στον εξοπλισμό και στη στελέχωση με το κατάλληλο προσωπικό που είναι ελλιπής.

Όσον αφορά τις ευπαθείς κοινωνικές ομάδες που βιώνουν ή απειλούνται με κοινωνικό αποκλεισμό,(ρομ, άστεγοι, άποροι κλπ) ο σχεδιασμός δράσεων κοινωνικής ένταξης και στήριξης αυτών, είναι αποσπασματικός, ακολουθώντας τη χρονική πορεία της χρηματοδότησης τους από αντίστοιχα προγράμματα και όχι μόνιμος.

Η εξεύρεση πόρων συνέχισης των υφιστάμενων δομών είναι το μόνιμο πρόβλημα με αποτέλεσμα την αποσπασματική τους λειτουργία, όπως ήδη αναφέρθηκε.

1.3.3. Υποδομές εκπαίδευσης

Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση

Στο Δήμο Τρικκαίων, η σημερινή μορφή του οποίου προέκυψε με το Πρόγραμμα Καλλικράτης, από την επέκταση του αρχικού δήμου Τρικκαίων με την συνένωση των προϋπαρχόντων δήμων Παληοκάστρου, Εστιαιώτιδας, Καλλιιδένδρου, Μεγάλων Καλυβίων, Φαλωρείας, Παραληθαίων και Κόζακα λειτουργούν συνολικά 56 νηπιαγωγεία εκ των οποίων το ένα στον οικισμό Καρυές είναι μονοθέσιο ειδικό νηπιαγωγείο για παιδιά με ειδικές ανάγκες. Στα παραπάνω νηπιαγωγεία κατά το σχολικό έτος 2014-2015 θα λειτουργήσουν 29 τμήματα ολοήμερων νηπιαγωγείων συμβάλλοντας στην αναβάθμιση της προσχολικής εκπαίδευσης και στην ολοκληρωμένη προετοιμασία των νηπίων για το δημοτικό σχολείο, και στην διευκόλυνση των γονέων, κυρίως των εργαζόμενων. Όσον αφορά τα Δημοτικά σχολεία, λειτουργούν 48 σχολεία εκ των οποίων τα 7 είναι ολοήμερα, όπου φοιτούν 5019 μαθητές συνολικά. Επίσης λειτουργεί το 5/θέσιο ειδικό σχολείο Τρικάλων στον οικισμό Καρυές για παιδιά με ειδικές ανάγκες και ένα ιδιωτικό όπου φοιτούν 90 μαθητές.

Δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Στον τομέα της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, λειτουργούν συνολικά 13 γυμνάσια μεταξύ των οποίων ένα ιδιωτικό, ένα μουσικό και ένα εσπερινό. Επίσης λειτουργούν 11 Γενικά Λύκεια μεταξύ των οποίων ένα μουσικό και ένα ιδιωτικό. Στον τομέα της δευτεροβάθμιας Επαγγελματικής Εκπαίδευσης που αποβλέπει στο συνδυασμό της γενικής παιδείας με την τεχνική επαγγελματική γνώση λειτουργούν 2 ΕΠΑΛ, ένα εσπερινό ΕΠΑΛ, και 1 Ε.Ε.Ε.Κ. δυναμικότητας 835 μαθητών. Το σύνολο των μαθητών που φοιτούν στα σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης του Δήμου ανέρχεται στους 5900 μαθητές.

Τριτοβάθμια Εκπαίδευση

Στην Γ' βάθμια εκπαίδευση, περιλαμβάνεται:

1. Η σχολή ΣΕΦΑΑ που λειτουργεί σε εγκαταστάσεις 3.000 τ.μ περίπου στις Καρυές, σε χώρο 150 στρεμμάτων, ενώ αναμένεται η κατασκευή δύο ακόμη κτιρίων. Ο αριθμός των προπτυχιακών φοιτητών είναι 611, ενώ λειτουργούν δύο (2) μεταπτυχιακά προγράμματα και τρία (3) σε συνεργασία με άλλα Πανεπιστήμια εκ των οποίων τα δύο με Πανεπιστήμια του εξωτερικού και το τρίτο με τη ΣΕΦΑΑ του ΔΠΘ με συνολικό αριθμό 112 μεταπτυχιακών φοιτητών. Η ΣΕΦΑΑ λειτουργεί επίσης Διδακτορικός κύκλος σπουδών με 40 υποψήφιους Διδάκτορες. Η ΣΕΦΑΑ χρησιμοποιεί για την εκπαίδευση των φοιτητών, κύρια, τις αθλητικές εγκαταστάσεις του Δήμου Τρικάλων (Κολυμβητήριο, ΕΑΚ Μπάρας, Στάδιο, Κλειστό Δημοτικό Στάδιο) και τις λίγες και ανεπαρκείς αθλητικές εγκαταστάσεις του Τμήματος (Γήπεδο ποδοσφαίρου, Αντισφαίρισης και ανοιχτό καλαθοσφαίρισης).

2. Παράρτημα του Τμήματος Πολιτικών Μηχανικών Τ.Ε. του ΤΕΙ Θεσσαλίας. Τα εκπαιδευτικά κτίρια του Δήμου Τρικκαίων βρίσκονται σε γενικές γραμμές σε καλή κατάσταση. Ωστόσο οι ανάγκες βελτίωσης τόσο σε θέματα υποδομών και κυρίως εξοπλισμού συνεχώς προκύπτουν και αυξάνονται. Στο πλαίσιο των προαναφερόμενων αναγκών ο Δήμος Τρικκαίων λαμβάνει επιχορήγηση από χρηματοδοτικό πρόγραμμα του Υπουργείου Εσωτερικών που αφορά στη συντήρηση σχολικών κτιρίων.

Λοιπές Υποδομές Εκπαίδευσης

Στο δήμο Τρικκαίων λειτουργούν και άλλες υποδομές εκπαίδευσης, όπως:

Σχολή Γονέων , πρόγραμμα που υλοποιείται από την γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης του Υπουργείου Παιδείας σκοπός του οποίου είναι η στήριξη των γονέων, ώστε να μπορούν να ανταποκριθούν με επιτυχία στο σύνθετο και δύσκολο ρόλο τους όπως αυτός διαμορφώνεται στις σύγχρονες κοινωνικοοικονομικές συνθήκες.

Στα Τρίκαλα έχουν δημιουργηθεί 40 τμήματα στα οποία αναπτύσσονται διάφορες θεματικές ενότητες όπως δομή και λειτουργία της ελληνικής οικογένειας, προσαρμογή του παιδιού στο σχολείο ,υγεία και ασφάλεια στο χώρο της οικίας, του σχολείου και χώρων παιδικής αναψυχής, εξάρτηση από καπνό, αλκοόλ, ναρκωτικά, θέματα διατροφής, σημασία της σωματικής άσκησης κ.α Κ.Ε.Ε. (Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων) , τα οποία συνιστούν μια καινοτομία στο πεδίο της διά βίου μάθησης και της ισότητας των ευκαιριών στην εκπαίδευση.

Η Νομαρχιακή επιτροπή Λαϊκής Επιμόρφωσης (Ν.Ε.Λ.Ε.) αντικαταστάθηκε με το Κέντρο Δια Βίου Μάθησης του Δήμου Τρικκαίων, στόχος του οποίου είναι η ανίχνευση των αναγκών της τοπικής κοινωνίας και ο σχεδιασμός και υλοποίηση εκπαιδευτικών – επιμορφωτικών προγραμμάτων με θεματικές ενότητες όπως :Πολιτισμός-τέχνες, κοινωνική οικονομία, αγωγή των πολιτών, προγράμματα για ΑμΕΑ κλπ.

1.3.4. Πολιτιστικές Υποδομές και Δραστηριότητες

Οι πολιτιστικές υποδομές που διαθέτει ο Δήμος Τρικκαίων αποτυπώνονται συνολικά στον πίνακα που ακολουθεί:

Πίνακας 1.3.3 Πολιτιστικές υποδομές Δήμου Τρικκαίων

ΜΟΥΣΕΙΑ – ΣΥΛΛΟΓΕΣ

- 1 ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ
- 2 ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΤΡΙΚΑΛΙΝΩΝ ΔΗΜΙΟΥΡΓΩΝ
- 3 ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΑΘΛΗΤΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ
- 4 ΜΟΥΣΕΙΟ ΔΗΜΗΤΡΗ ΚΑΙ ΛΕΓΚΩΣ ΚΑΤΣΙΚΟΓΙΑΝΝΗ
- 5 ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ
- 6 ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΜΑΡΚΕΛΛΟΥ

ΔΟΜΕΣ

- 1 ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
- 2 ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΩΔΕΙΟ ΤΡΙΚΑΛΩΝ
- 3 ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΦΙΛΑΡΜΟΝΙΚΗ
- 4 ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΧΟΡΩΔΙΑ ΤΡΙΚΑΛΩΝ
- 5 ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΧΟΡΕΥΤΙΚΟ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΤΡΙΚΑΛΩΝ
- 6 ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΚΟΥΚΛΟΘΕΑΤΡΟ – ΘΕΑΤΡΟ ΣΚΙΩΝ
- 7 ΚΕΝΤΡΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΝΕΩΝ
- 8 ΠΟΛΥΧΩΡΟΣ ΤΕΧΝΗΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΜΥΛΟΣ ΜΑΤΣΟΠΟΥΛΟΥ

9 ΔΗΜΟΤΙΚΟΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ ΤΡΙΚΑΛΩΝ

10 ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ ΤΡΙΚΑΛΩΝ

ΧΩΡΟΙ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ

1 ΚΟΥΡΣΟΥΜ ΤΖΑΜΙ – ΤΕΜΕΝΟΣ ΟΣΜΑΝ ΣΑΧ

2 ΥΠΑΙΘΡΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ ΤΡΙΚΑΛΩΝ

3 ΑΙΘΟΥΣΑ ΠΟΛΛΑΠΛΩΝ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ

4 ΔΗΜΟΤΙΚΟΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ ΤΡΙΚΑΛΩΝ

Μουσεία-Συλλογές

Δημοτικό λαογραφικό μουσείο

Το Δημοτικό Λαογραφικό Μουσείο στεγάζεται στο ιστορικό διατηρητέο κτίριο (το οποίο χαρακτηρίστηκε με την Υ.Α.1880/48205/12.9.78 Φ.Ε.Κ. 834/Β/25-9-78) στην οδό Γαριβάλδη 6 το οποίο αποτελεί έξοχο δείγμα της τοπικής αρχιτεκτονικής. Ουσιαστική είναι η συνδρομή και η εθελοντική προσφορά του Συλλόγου Φίλων Λαογραφικού Μουσείου Τρικάλων. Η μουσειακή συλλογή προέρχεται κυρίως από δωρεές συμπολιτών μας και εκτείνεται χρονικά από τα τέλη του 18^{ου} αιώνα έως τα μέσα του 20^{ου}.

Περιλαμβάνει αντιπροσωπευτικά δείγματα του τοπικού λαϊκού πολιτισμού και διαρθρώνεται στις εξής ενότητες: Αντικείμενα, εργαλεία, εξαρτήματα του αγροτοποιομενικού βίου. Αντικείμενα και εργαλεία οικιακής χρήσης. Εργαλεία και εξαρτήματα των συντεχνιών των παραδοσιακών επαγγελματιών και τεχνιτών. Υφαντά και κεντήματα, κυρίως για χρηστικούς λόγους. Παραδοσιακές ενδυμασίες, συλλογή πρωτότυπων παλαιών φωτογραφιών της πόλης και της περιοχής των Τρικάλων από το 1880 ως τα μέσα του 20^{ου} αι., έγγραφα, έντυπα, γκραβούρες και άλλα ντοκουμέντα.

Σημαντικός είναι και ο κοινωνικός ρόλος που αναπτύσσει το Μουσείο. Το μουσείο διοργανώνει κατά καιρούς εκδηλώσεις εκθέσεις και ομιλίες, αναβίωση εθίμων (π.χ.λαζαρίνες) και εκπαιδευτικά προγράμματα.

Κέντρο Ελληνικής Μουσικής Τρικαλινών Δημιουργών

Στο Κέντρο Ελληνικής Μουσικής υπάρχουν προσωπικά είδη, χειρόγραφα, παρτιτούρες, βιβλία, δίσκοι, κασέτες, βιντεοταινίες, έντυπο υλικό, χρυσοί δίσκοι και οτιδήποτε έχει σχέση με τη ζωή και το έργο των Τρικαλινών δημιουργών. όπως: Βασιλή Τσιτσάνη, Απόστολο Καλδάρη, Κώστα Βίρβο, Γιώργο Σαμολαδά, Χρήστο Κολοκοτρώνη, Δημήτρη Μητροπάνο Υπάρχουν επίσης ενότητες, με τον τρικαλινής καταγωγής, ερμηνευτή της Λυρικής σκηνής, μπάσο, Δημήτρη Καβράκο και τον επίσης τρικαλινής καταγωγής, διεθνούς φήμης πιανίστα Δημήτρη Σγούρο. Επίσης υπάρχει οπτικοακουστικό και φωτογραφικό υλικό από την καλλιτεχνική τους πορεία.

Κατάσταση: Έχει ανασταλεί η λειτουργία του Κέντρου και όλη η συλλογή έχει αποθηκευθεί σε αίθουσα του ισόγειου του κτιρίου της Δωροθέας Σχολής.

Δημοτικό ιστορικό αθλητικό μουσείο

Το Δημοτικό Ιστορικό Αθλητικό Μουσείο στεγάζεται στο Καστρακίδειο οίκημα, Καποδιστρίου 13, το οποίο έχει εκμισθωθεί (Ιδιωτικό συμφωνητικό μίσθωσης 19/12/2002 με διάρκεια μίσθωσης 9 έτη) για το σκοπό αυτό στο Δήμο Τρικκαίων από την Ιερά Μητρόπολη Τρίκκης και Σταγών. Με βάση το συλλεκτικό υλικό του κ. Βασίλη Περίγκου, το αρχείο του κ. Σπύρου Μπονώτη, τις δωρεές και προσφορές επώνυμων αθλητών και απλών φιλάθλων συνδημοτών, παρουσιάζεται η ιστορία του αθλητισμού της πόλης και των πρωτεργατών από το 1896.

Στις αίθουσες του πρώτου ορόφου γίνεται αναφορά στους παλαιούς και σύγχρονους Ολυμπιακούς αγώνες και στους Παραολυμπιακούς. Τρεις αίθουσες εξιστορούν τους μεγάλους αθλητικούς σταθμούς της πόλης των Τρικάλων και τους συντελεστές. Μια μεγάλη αίθουσα παρουσιάζει τον Παγκόσμιο αθλητισμό και τους «ΕΛΛΗΝΕΣ» πρωταθλητές. Η «αίθουσα των τροπαίων» είναι η αίθουσα με τα κύπελλα και τις διακρίσεις του τοπικού αθλητισμού. Ο χώρος ανάγνωσης με οπτικοακουστικά μέσα και βιβλιοθήκη συμπληρώνει τις πληροφορίες που προσφέρει το Μουσείο.

Μουσείο Δημήτρη & Λέγκως Κατσικογιάννη

Το Μουσείο Δημήτρη & Λέγκως Κατσικογιάννη στεγάζεται στο κτίριο επί της οδού Τρικάλων – Πύλης (πρώην ψυγεία ΑΓΡΕΞ).

Ιδρύθηκε το 1994 από το Δήμο Τρικκαίων. Η συλλογή αριθμεί 1236 έργα ζωγραφικής και 114 γλυπτά, καθώς και σχέδια πρώτης έμπνευσης. Αποτελούν δωρεά των κληρονόμων του έργου του Δ. Κατσικογιάννη οι οποίοι με αυτό τον τρόπο ικανοποίησαν μια διακαή επιθυμία του καλλιτέχνη.

Δημοτική Πινακοθήκη

Η Δημοτική Πινακοθήκη στεγάζεται στη Δωροθέα Σχολή, Στρατηγού Σαράφη 42, η οποία χαρακτηρίστηκε ως Ιστορικό διατηρητέο μνημείο που χρήζει ειδικής κρατικής προστασίας (Υ.Α. ΔΙΛΑΠ/Γ/623/13205/18.3.91 Φ.Ε.Κ.233/Β/18.4.91). Αποτελείται από τις εξής συλλογές:

Α) Συλλογή Μενέλαου Καταφυγιώτη

Περιλαμβάνει έργα ζωγραφικής και δύο γλυπτά που δώρισε στο Δήμο Τρικκαίων το 1994.

Β) Συλλογή Δημήτρη Γιολδάση

Περιλαμβάνει έργα-δωρεά του ζωγράφου μέσω της κόρης του Στέλλας Γιολδάση.

Γ) Συλλογή Νίκου Αλεξίου

Περιλαμβάνει αντιπροσωπευτικά έργα που δώρισε ο ίδιος.

Δ) Συλλογή έργων διαφόρων ζωγράφων

Αποτελείται από αντιπροσωπευτικά έργα μιας πλειάδας ζωγράφων καταγομένων και μη από τα Τρίκαλα οι οποίοι κατά καιρούς έχουν πραγματοποιήσει εκθέσεις στην πόλη.

Πινακοθήκη Θεόδωρου Μάρκελλου

Η Πινακοθήκη του ζωγράφου Θεόδωρου Μάρκελλου συστεγάζεται στο ιστορικό διατηρητέο κτίριο (το οποίο χαρακτηρίστηκε με την Υ.Α.1880/48205/12.9.78 Φ.Ε.Κ. 834/Β/25-9-78) στην οδό

Γαριβάλδη 6. Περιλαμβάνει συλλογή έργων ζωγραφικής του Θεόδωρου Μάρκελλου που επέλεξε και δώρισε προσωπικά ο καλλιτέχνης το 1998 , από το τεράστιο σύνολο της εικαστικής του δημιουργίας.

Πολιτιστικές δομές

Δημοτική Βιβλιοθήκη

Η Δημοτική Βιβλιοθήκη Τρικάλων λειτουργεί από το 1959 και είναι μία από τις πιο ενεργές και σημαντικές δομές του Τμήματος Πολιτισμού και Αθλητισμού της Διεύθυνσης Παιδείας και Πολιτισμού του Δήμου Τρικκαίων. Περιλαμβάνει τα παρακάτω τμήματα: αναγνωστήριο, δανεισμού – πληροφοριακού υλικού, παιδικό – εφηβικό, τοπικών εφημερίδων (από το 1959) , τοπικών σπουδών, σπανίων-παλιών βιβλίων, επεξεργασίας – συντήρησης και απόσυρσης υλικού, ξενόγλωσσο (περιλαμβάνει βιβλία σε 7 γλώσσες).

Το 2012 η Βιβλιοθήκη συμμετείχε στο πρόγραμμα για τις Δημόσιες / Δημοτικές βιβλιοθήκες μέσω της μη κερδοσκοπικής εταιρείας Future Library A.E. που χρηματοδοτείται από το Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος. Στα πλαίσια αυτής της συνεργασίας η βιβλιοθήκη πραγματοποιεί κάθε χρόνο την Καλοκαιρινή εκστρατεία και απέκτησε τα Media Lab (ελκυστικοί και άνετοι χώροι), που περιλαμβάνουν: Η/Υ για το κοινό με δωρεά πρόσβαση στο διαδίκτυο, χώρο διαδραστικής συνεργασίας και μουσικό στούντιο για επεξεργασία ήχου και εικόνας. Η συνεργασία άρχισε το 2012 και θα ολοκληρωθεί το 2015 βάσει των αποφάσεων 107/2012, 61/2013, 130/2013 του Δ.Σ. του Ο.Α.Π.Κ.Φ.Α. του Δήμου Τρικκαίων και 317/2014 του Δ.Σ. του Δήμου Τρικκαίων. Αριθμεί περί τους 45.000 τόμους βιβλίων και έχει 20.000 μέλη.

Πραγματοποιεί εκδηλώσεις για παιδιά και για ενήλικες (με κεντρικό άξονα πάντα το βιβλίο).

Δημοτικό Ωδείο Τρικάλων

Το Δημοτικό Ωδείο Τρικάλων, το οποίο βρίσκεται στην οδό Βύρωνος 32, καθιερωμένο με το υψηλό επίπεδο παροχών του, έχει μακρόχρονη και διακεκριμένη παρουσία στην πόλη μας από την ίδρυσή του το 1958.

Με την έκτοτε υποστήριξη του Δήμου Τρικκαίων διευρύνθηκε και αναπτύχθηκε σε ένα εύρωστο εκπαιδευτικό ίδρυμα, όπου η κλασική μουσική συναντά τα σύγχρονα ρεύματα, συμπορεύεται με την παραδοσιακή μουσική, καθώς και την τζαζ. Αποτελεί σημείο αναφοράς μιας μακρόχρονης εκπαιδευτικής πορείας , υπηρετώντας με συνέπεια και σεμνότητα, την τέχνη της μουσικής και ταυτόχρονα συμβάλει στην εξάπλωση της μουσικής δημιουργίας και της ενασχόλησης μικρών και μεγάλων σπουδαστών που επιθυμούν να προσεγγίσουν τον κόσμο της μουσικής. Έναν κόσμο γεμάτο ευαισθησία, μαγεία, όπου και με την μοναδική του δύναμη κατορθώνει να εκφράζει τα εσωτερικά συναισθήματα των ανθρώπων, σε κάθε τους στιγμή.

Σήμερα αριθμεί περίπου 300 σπουδαστές.

Λειτουργούν :

- ✓ Ανώτερα Θεωρητικά
- ✓ Πιάνο

- ✓ Έγχορδα (Βιολί)
- ✓ Ξύλινα Πνευστά (Φλάουτο , Φλογέρα)
- ✓ Κιθάρα (Κλασική, Πρακτική, Ηλεκτρική)
- ✓ Μπουζούκι
- ✓ Μοντέρνο τραγούδι
- ✓ Μουσική Προπαιδεία
- ✓ Εφηβική-παιδική Χορωδία
- ✓ Μουσική Τεχνολογία

Από το 2014 λειτουργούν σε συνοικίες του Δήμου Τρικκαίων τάξεις του Δημοτικού Ωδείου σύμφωνα με τον Κανονισμό λειτουργίας του..

Ειδικές παροχές του Δημοτικού Ωδείου σε :

- ✓ Πολύτεκνες οικογένειες
- ✓ Μονογονεϊκές οικογένειες
- ✓ Σπουδαστές της Δημοτικής Φιλαρμονικής Τρικάλων
- ✓ Φοιτητές Πανεπιστημίων
- ✓ Εκπτώσεις διδασκτρων

Δημοτική Φιλαρμονική Τρικάλων

Η Δημοτική Φιλαρμονική Τρικάλων στεγάζεται στο ιστορικό κτίριο της Δωροθέας Σχολής επί της οδού Στρατηγού Σαράφη 42, που χρήζει ειδικής κρατικής προστασίας (Υ.Α. ΔΙΛΑΠ/Γ/623/13205/18.3.91 Φ.Ε.Κ.233/Β/18.4.91). Η αρχική ίδρυσή της έγινε το 1886. Συμμετέχει σε Θρησκευτικές εορτές και Εθνικές επετείους, σε αθλητικές εκδηλώσεις, και σε ποικίλες εκδηλώσεις που πραγματοποιούν διάφοροι κοινωνικοί και πολιτιστικοί φορείς και πραγματοποιεί μουσικές συναυλίες στα πλαίσια του προγράμματος εκδηλώσεων του Τμήματος.

Διαθέτει ιματιοθήκη με στολές εμφανίσεων και συλλογή μουσικών οργάνων και άλλου εξοπλισμού για χρήση τους από την μπάντα. Έχει συστήσει συλλογή αντικειμένων και εγγράφων μουσειακού χαρακτήρα που διασώζουν τεκμηριώνουν και προβάλλουν την ιστορική πορεία και το έργο της και εκτίθενται εντός του χώρου .

Διαθέτει τμήμα εμφανίσεων. Η φοίτηση των μαθητών στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα του τμήματος εμφανίσεων είναι δωρεάν.

Δημοτική Χορωδία Τρικάλων

Η Δημοτική Χορωδία, η οποία στεγάζεται σε χώρο του Πνευματικού Κέντρου Τρικάλων, συστάθηκε στην σημερινή της μορφή το 1976. Είναι μικτή, a capella χορωδία και είναι μέλος Χορωδιακών Οργανισμών, ελληνικών και ξένων: «Στέγη Χορωδιών», «Ένωση Χορωδιών Ελλάδος», "Musica – Mundi Interkultur Foundation", "International Federation for Choral Music" (I.F.C.M.).

Έχει δυο τμήματα: Χορωδία Ενηλίκων και Χορωδία Δωματίου «Αρμονικές Φωνές - Voci Intonate». Συμμετέχει σε ελληνικές και διεθνείς χορωδιακές διοργανώσεις, αποσπώντας διεθνή

βραβεία και άριστες κριτικές. Η φοίτηση στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα των δύο τμημάτων είναι δωρεάν.

Δημοτικό Χορευτικό Συγκρότημα

Λειτουργεί στο Πολυδύναμο Κέντρο (Ε' ΚΑΠΗ) έναντι ΔΕΗ.

Σκοποί του Δ.Χ.Σ. είναι : Η έρευνα, καταγραφή και εκμάθηση των παραδοσιακών χορών του Νομού Τρικάλων, των ηθών και εθίμων του τόπου μας καθώς και της μουσικοχορευτικής παράδοσης όλων των περιοχών της Ελλάδας. Τα τμήματα του Δ.Χ.Σ. παιδικά, εφήβων και ενηλίκων έχουν μια συνεχή και αξιόλογη παρουσία στα μουσικοχορευτικά πολιτιστικά δρώμενα και συμμετέχουν σε πλείστες άλλες εκδηλώσεις πολιτιστικού και κοινωνικού χαρακτήρα.

Έχουν λάβει δε μέρος σε εκδηλώσεις και συναντήσεις ανά το πανελλήνιο και σε πολλά διεθνή φεστιβάλ στο εξωτερικό, Καναδά, Κύπρο, Αυστρία, Ελβετία, Γαλλία, Ουγγαρία, Βουλγαρία, Γερμανία, Ρουμανία, παρουσιάζοντας με σεβασμό και υπερηφάνεια την πολιτιστική ταυτότητα του λαού μας ενισχύοντας την συλλογική μνήμη με την ανάδειξη των παραδοσιακών χορών ως σύμβολο συλλογικότητας και επικοινωνίας.

Η εκμάθηση σε όλα τα τμήματα είναι δωρεάν.

Δημοτικό Κουκλοθέατρο - Δημοτικό Θέατρο Σκιών

Το Δημοτικό Κουκλοθέατρο-Δημοτικό Θέατρο Σκιών από το 2008 στεγάζεται στο Πρώην Στρατόπεδο Παπαστάθη (οδός Βασ. Τσιτσάνη 48).

Επιτελεί ένα σημαντικό ρόλο στον τομέα της παιδικής ψυχαγωγίας προσφέροντας θέαμα και ποιοτική ψυχαγωγία μέσα από την Τέχνη του Θεάτρου Κούκλας και την Τέχνη του Θεάτρου Σκιών.- Καραγκιόζη. Ανεβάζει έργα από διασκευασμένα λαϊκά παραμύθια αλλά και άλλα της κλασικής παιδικής λογοτεχνίας και δίνει πολλές παραστάσεις το χρόνο για τα παιδιά προσχολικής ηλικίας και Α/θμιας Εκπαίδευσης και συμμετέχει σε πάμπολλες εκδηλώσεις και δραστηριότητες πολιτιστικών και κοινωνικών φορέων.

Κέντρο Πληροφόρησης Νέων

Το Κέντρο Πληροφόρησης Νέων δημιουργήθηκε με τη συνδρομή της Γενικής Γραμματείας Νέας Γενιάς του Υπουργείου Παιδείας το 2002.

Σκοπός του ήταν να παρέχει πλήρη και έγκυρη ενημέρωση των νέων γύρω από θέματα που τους ενδιαφέρουν, όπως η εκπαίδευση, η επαγγελματική κατάρτιση, ο πολιτισμός, η επιμόρφωση, το περιβάλλον, ο τουρισμός κ.α., να διευρύνει τις επιλογές τους για την προσωπική και επαγγελματική τους ανάπτυξη, ενώ ταυτόχρονα να ενισχύει την ενεργό συμμετοχή τους στην κοινωνία και στην εξέλιξή της, σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.

Κατάσταση : Έχει ανασταλεί η λειτουργία του από το 2010 και ο εξοπλισμός διατέθηκε για την εξυπηρέτηση των αναγκών του Τμήματος Πολιτισμού και Αθλητισμού της Διεύθυνσης Παιδείας και Πολιτισμού του Δήμου Τρικκαίων.

Πολυχώρος Τέχνης και Πολιτισμού Μύλος Ματσόπουλου

Ανάμεσα στα σπουδαιότερα αξιοθέατα της πόλης των Τρικάλων και ένα από τα σημαντικότερα μνημεία Βιομηχανικής Κληρονομιάς στην Ελλάδα, συγκαταλέγεται, το πάνω από 3.500 μ² κτιριακό συγκρότημα του "Μύλου του Ματσόπουλου" μαζί με τη γύρω περιοχή των 90 στρεμμάτων, δωρεά στον Δήμο Τρικκαίων του αείμνηστου Ι. Ματσόπουλου, μεγάλου ευεργέτη της πόλης. Με την υπ' αρ. ΥΑ ΥΠΠΟ ΔΙΛΑΠ / Γ / 1083 / 25197 / 11-4-1995, ΦΕΚ 497 / Β/ 6-6-1995, ΕΣΥΕ: 44200201, έχει χαρακτηριστεί ως ιστορικό διατηρητέο. Συγκεκριμένα η απόφαση αναφέρει: *"Χαρακτηρίζουμε ως ιστορικό διατηρητέο το κτιριακό συγκρότημα "Μύλος Ματσόπουλου", Νομού Τρικάλων - Επαρχίας Τρικάλων - Δήμου Τρικκαίων, θέση Τρίκαλα, με τα βοηθητικά κτίσματα, τον μανδρότοιχο και με τον περιβάλλοντα χώρο του στα όρια της ιδιοκτησίας, γιατί αποτελεί αξιόλογο δείγμα βιομηχανικής αρχιτεκτονικής, όπως αυτή διαμορφώθηκε τον περασμένο αιώνα στον Ελλαδικό χώρο, απαραίτητο για τη μελέτη της ιστορίας της Αρχιτεκτονικής". Ν. 1469/50. (Φορέας προστασίας: ΥΠΠΟ – 5η ΕΝΜ (Βόλος).*

Ήδη ο Μύλος Ματσόπουλου λειτουργεί ως Πολυχώρος Τέχνης και Πολιτισμού και είναι σημείο αναφοράς και πολιτισμικής δημιουργίας, σε όχι μόνο της πόλης αλλά και της ευρύτερης περιοχής με την λειτουργία πολλών δράσεων πολιτισμού. Στον χώρο λειτουργούν ο Θερινός και Χειμερινός Δημοτικός Κινηματογράφος, τα Καλλιτεχνικά Εργαστήρια θεάτρου και ζωγραφικής, το Δημοτικό Θέατρο Τρικάλων καθώς και το σινέ-καφέ.

Παράλληλα ο χώρος αποτελεί τόπο διεξαγωγής των σημαντικότερων πολιτιστικών δραστηριοτήτων της πόλης μας.

Ήδη είναι σε εξέλιξη το έργο αποκατάστασης του μηχανολογικού εξοπλισμού του Μύλου. Θα δημιουργηθεί έτσι ένα πρότυπο μουσείο και ο Μύλος Ματσόπουλου θα λειτουργεί ως Μουσείο Βιομηχανικής Κληρονομιάς, που αποτελεί αξιόλογο δείγμα βιομηχανικής αρχιτεκτονικής και ένα παραδοσιακό μνημείο βιομηχανικής κληρονομιάς.

Δημοτικός Κινηματογράφος Τρικάλων

Ο Δημοτικός Κινηματογράφος αποτελεί μια εναλλακτική κινηματογραφική πρόταση και πολιτισμική διαφυγή και ήδη έχει σημαντική παρουσία στην πόλη μας με πολύμορφες δράσεις, λειτουργώντας ως χειμερινός αλλά και ως θερινός.

Εκτός από τις προβολές ταινιών πραγματοποιούνται και άλλες δράσεις, όπως: θεατρικές παραστάσεις, εκδηλώσεις, συναυλίες, εικαστικές εκθέσεις, λογοτεχνικά αναλόγια, εκπαιδευτικά προγράμματα, προβολές για τα παιδιά, συνέδρια και ημερίδες. Όλα δίνουν την ευκαιρία στους συμπολίτες μας να απολαμβάνουν κινηματογραφικές ταινίες ποιότητας, παράλληλες καλλιτεχνικές εκδηλώσεις, σε ένα ιδιαίτερο και μοναδικό χώρο.

Η λειτουργία του Χειμερινού Κινηματογράφου πραγματοποιείται στην ζεστή και φιλική αίθουσα του Μύλου Ματσόπουλου.

Ο Θερινός Δημοτικός Κινηματογράφος, δίπλα στον Αγιαμονιώτη ποταμό, αποτελεί μια μοναδική πολιτισμική διαφυγή κατά τους θερινούς μήνες. Γίνονται καθημερινές προβολές με ταινίες πρώτης προβολής, πραγματοποιούνται αφιερώματα, μεταμεσονύκτιες προβολές και άλλα χάπενινγκ.

Δημοτικό Θέατρο Τρικάλων

Το Δημοτικό Θέατρο Τρικάλων είναι μια ιδιαίτερη καλλιτεχνική μονάδα. Η καλλιτεχνική του φυσιογνωμία πληρεί τους όρους μιας βεβαιωμένης αισθητικής άποψης και μιας πρωτότυπης και πρωτίστως υγιούς καλλιτεχνικής πρακτικής στο χώρο του θεάτρου. Το Δημοτικό Θέατρο είναι ένας παραγωγικός, καλλιτεχνικός και εκπαιδευτικός οργανισμός μ' ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων.

Εκτός από τις θεατρικές παραστάσεις παραγωγές αναπτύσσει και παράλληλες δράσεις: θεατρικά εργαστήρια για παιδιά και νέους, εκπαιδευτικά προγράμματα, θεατρικά - ποιητικά αναλόγια, θεματικά φεστιβάλ, συνεργασίες με θεατρικά σχήματα. Επίσης αποτελεί μια ζωντανή εστία επαφής και δημιουργίας με την εκπαιδευτική κοινότητα.

Χώροι εκδηλώσεων

Κουρσούμ Τζαμί (Τζαμί του Οσμάν Σαχ)

Στην άκρη της πόλης των Τρικάλων, στον οδό Καρδίτσης νότια των φυλακών και του ναού των Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης βρίσκεται το τέμενος του Οσμάν Σάχ ή Κουρσούμ τζαμί (Μολυβένιο τζαμί). Το 1993 το Τζαμί ανακατασκευάστηκε και είναι μνημείο προστατευόμενο από την UNESCO.

Σήμερα, πραγματοποιούνται εκδηλώσεις ήπιου χαρακτήρα, όπως εκθέσεις έργων τέχνης, ομιλίες. Με την αρ. πρωτ. ΥΠΠΟΑ/ΓΔΑΠΚ/ΔΒΜΑ/ ΤΑΧΜΑΕ/117821/70755/3957/1438/9-5-2014 απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού και Αθλητισμού έχει παραχωρηθεί η χρήση του εν λόγω μνημείου (Περί διατηρήσεως ως Ιστορικού μνημείου του Β.Δ. 30-5-1936 Φ.Ε.Κ. 245/Α/8-6-1936) στο Δήμο Τρικκαίων για τη διοργάνωση πολιτιστικών εκδηλώσεων με την κάθε φορά έγκριση της αρμόδιας 19^{ης} Ε.Β.Α. για 10 χρόνια.

Υπαίθριο Δημοτικό Θέατρο Τρικάλων .

Το Υπαίθριο Δημοτικό Θέατρο Τρικάλων βρίσκεται εντός του ιστορικού κάστρου των Τρικάλων που έχει κηρυχθεί αρχαιολογικός χώρος υπό την ευθύνη της 19^{ης} Εφορείας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων.

Πραγματοποιούνται εκδηλώσεις κοινωνικών εκπαιδευτικών και πολιτιστικών φορέων του τόπου και κάθε χρόνο φιλοξενεί τις θεατρικές και μουσικές παραστάσεις που διοργανώνει το Τμήμα Πολιτισμού και Αθλητισμού της Δ/σης Παιδείας και Πολιτισμού του Δήμου Τρικκαίων στα πλαίσια του καλοκαιρινού πολιτιστικού προγράμματος.

Αίθουσα πολλαπλών εκδηλώσεων.

Βρίσκεται στο Πνευματικό Κέντρο του Δήμου Τρικκαίων, Γαριβάλδη 8. Φιλοξενεί ποικίλες εκδηλώσεις, θεατρικές παραστάσεις, μουσικές συναυλίες πολιτιστικές και κοινωνικές εκδηλώσεις του Τμήματος Πολιτισμού και Αθλητισμού , του Δήμου Τρικκαίων γενικότερα, συνεργαζόμενων πολιτιστικών φορέων καθώς και διάφορων εκπαιδευτικών πολιτιστικών, κοινωνικών φορέων του τόπου , από άλλες περιοχές της Ελλάδας αλλά και από το εξωτερικό.

1.3.5. Αθλητικές υποδομές

Ο Δήμος Τρικκαίων διαθέτει πολυάριθμες σημαντικές αθλητικές υποδομές που καταγράφονται στον πίνακα που ακολουθεί:

Πίνακας 1.3.4 Αθλητικοί χώροι Δήμου Τρικκαίων

A/A	ΑΘΛΗΤΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ
1.	Δημοτικό Στάδιο Τρικάλων
2.	Δημοτικό Κλειστό Γυμναστήριο Κατσιμήδειο
3.	Δημοτικό Κλειστό Γυμναστήριο Μπάρας
4.	Δημοτικό Κλειστό Κολυμβητήριο Μπάρας
5.	Δημοτικό Αθλητικό Κέντρο Πυργετού – Γήπεδο Ποδοσφαίρου Πυργετού
6.	Δημοτικό Αθλητικό Πάρκο Αγίου Γεωργίου – Δημοτική Πισίνα
7.	Κλειστό Γυμναστήριο Βαρέων Αθλημάτων (Σεισμόπληκτα)
8.	Γήπεδο Ποδοσφαίρου Αγίας Μονής
9.	Γήπεδο Ποδοσφαίρου Αγ. Οικουμενίου
10.	Γήπεδο Ποδοσφαίρου Αγίων Αποστόλων
11.	Γήπεδο Ποδοσφαίρου ΑΕΤ
12.	Γήπεδο Ποδοσφαίρου Καρυών
13.	Γήπεδο Ποδοσφαίρου Κηπακίου
14.	Γήπεδο Ποδοσφαίρου Λεπτοκαρυάς
15.	Γήπεδο Ποδοσφαίρου Λογγακίου
16.	Γήπεδο Ποδοσφαίρου Μπάρας
17.	Γήπεδο Ποδοσφαίρου Μπαλκούρας
18.	Γήπεδο Ποδοσφαίρου Πύργου
19.	Γήπεδο Ποδοσφαίρου Ριζαριού
20.	Γήπεδο Ποδοσφαίρου Σαραγίων
21.	Γήπεδο Ποδοσφαίρου Σωτήρας
22.	Γήπεδο Ποδοσφαίρου Φλαμουλίου
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΣΤΙΑΙΩΤΙΔΑΣ	
23.	Γήπεδο Ποδοσφαίρου και γήπεδο Μπάσκετ Λόγγου
24.	Γήπεδο Ποδοσφαίρου και γήπεδο Μπάσκετ Μεγαλοχωρίου
25.	Γήπεδο Βόλεϊ και πισίνα Μεγαλοχωρίου
26.	Γήπεδο Ποδοσφαίρου, γήπεδο Μπάσκετ και γήπεδο Βόλεϊ Πατουλιάς
27.	Γήπεδο Ποδοσφαίρου, γήπεδο Μπάσκετ και γήπεδο Βόλεϊ Χρυσαιγής
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΛΛΙΔΕΝΔΡΟΥ	
28.	Γήπεδο Ποδοσφαίρου Βαλτινού
29.	Γήπεδο Ποδοσφαίρου Δενδροχωρίου
30.	Γήπεδο Ποδοσφαίρου Φωτάδας

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΖΙΑΚΑ	
31.	Γήπεδο Ποδοσφαίρου Γοργουρίου
32.	Γήπεδο Ποδοσφαίρου Πρίνους – Πίστα Moto Cross
33.	Γήπεδο Ποδοσφαίρου Προδρόμου
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ Μ.ΚΑΛΥΒΙΩΝ	
34.	Γήπεδο Ποδοσφαίρου Γλύνους
35.	Γήπεδο Ποδοσφαίρου Αγίας Κυριακής
36.	Γήπεδο Ποδοσφαίρου Μεγάλων Καλυβίων
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΑΛΗΟΚΑΣΤΡΟΥ	
37.	Γήπεδο Ποδοσφαίρου και γήπεδο Μπάσκετ Αγρελιάς
38.	Γήπεδο Ποδοσφαίρου Αρδανίου
39.	Γήπεδο Ποδοσφαίρου Ζηλευτής
40.	Γήπεδο Ποδοσφαίρου Κρηνίτσας
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΑΡΑΛΗΘΑΙΩΝ	
41.	Γήπεδο Ποδοσφαίρου Πλατάνου
42.	Γήπεδο Ποδοσφαίρου Ράξας
43.	Γήπεδο Ποδοσφαίρου Ριζώματος
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΑΛΩΡΕΙΑΣ	
44.	Γήπεδο Ποδοσφαίρου, Γήπεδο Μπάσκετ και Γήπεδο βόλεϊ Διαλεκτού
45.	Γήπεδο Ποδοσφαίρου Μεγάρχης
46.	Γήπεδο Ποδοσφαίρου Μικρού Κεφαλόβρυσου
47.	Γήπεδο Ποδοσφαίρου Μεγάλου Κεφαλόβρυσου
48.	Γήπεδο Ποδοσφαίρου Ρογγίων

Το Τμήμα Πολιτισμού και Αθλητισμού της Διεύθυνσης Παιδείας και Πολιτισμού του Δήμου Τρικκαίων ασκεί ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων που αφορούν τη μέριμνα για τη συντήρηση των αθλητικών εγκαταστάσεων, την εκπόνηση προγραμμάτων αθλητισμού, τη συνεργασία για την απρόσκοπτη λειτουργία των αθλητικών συλλόγων που δραστηριοποιούνται στο Δήμο Τρικκαίων στα διάφορα ατομικά ή ομαδικά αθλήματα.

Σχετικά με τις αθλητικές εγκαταστάσεις, το Τμήμα είναι αρμόδιο για τη μέριμνα όχι μόνο των εγκαταστάσεων που στεγάζονται στην πόλη των Τρικάλων αλλά και των περιφερειακών γηπέδων. Επίσης λόγω του Καλλικράτη, στις παραπάνω αθλητικές υποδομές έχουν προστεθεί οι αθλητικές εγκαταστάσεις των Δημοτικών Ενοτήτων Εστιαιώτιδας, Καλλιδένδρου, Κόζιακα, Μεγ. Καλυβίων, Παληοκάστρου, Παραληθαίων και Φαλώρειας, των πρώην δηλαδή Καποδιστριακών Δήμων που αποτελούν το νυν Καλλικρατικό Δήμο Τρικκαίων. Σε όλες τις δημοτικές κοινότητες των παραπάνω Δημοτικών Ενοτήτων υπάρχουν γήπεδα ποδοσφαίρου ενώ κάποιες διαθέτουν επιπλέον και ανοιχτά γήπεδα μπάσκετ και βόλεϊ χωρίς όμως να τα χρησιμοποιούν οργανωμένες ομάδες.

Δημοτικό Στάδιο Τρικάλων

Το **Δημοτικό Στάδιο Τρικάλων** (Νομικό πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου με την επωνυμία «Δημοτικό Αθλητικό Κέντρο» Φ.Ε.Κ. 588/β/21-05-2001) που βρίσκεται στη νότια πλευρά της πόλης των Τρικάλων στην οδό Κατσιμήδου και είναι έδρα της ομώνυμης τοπικής ομάδας ποδοσφαίρου, αλλά και πολλών αθλητικών συλλόγων, θεωρείται ένα από τα μεγαλύτερα επαρχιακά στάδια.

Στις εγκαταστάσεις του χώρου του σταδίου περιλαμβάνονται ο επιστρωμένος με ταρτάν 8 διαδρομών Στίβος, τέσσερα σκάμματα αλμάτων, κλειστή αίθουσα στίβου 100 μέτρων με 5 διαδρομές και σκάμμα αλμάτων, αίθουσα δύναμης, αίθουσα ενόργανης γυμναστικής, βοηθητικό γήπεδο ποδοσφαίρου, αποδυτήρια, κυλικείο και ιατρικός σταθμός.

Το στάδιο έχει φιλοξενήσει το διεθνές meeting στίβου Τσικλητήρια το 2003, καθώς και πανελλήνια πρωταθλήματα στίβου ανδρών-γυναικών και νέων. Επίσης, φιλοξενεί φεστιβάλ και συναυλίες.

Δημοτικό Κλειστό Γυμναστήριο Κατσιμήδειο

Το **Δημοτικό Κλειστό Γυμναστήριο Κατσιμήδειο** που βρίσκεται στην οδό Κατσιμήδου 3, είναι έδρα της τοπικής ομάδας καλαθοσφαίρισης Trikala BC, αλλά και πολλών αθλητικών συλλόγων. Φιλοξενεί αγώνες όλων των αθλημάτων, καθώς και πληθώρα πολιτιστικών εκδηλώσεων.

Δημοτικό αθλητικό κέντρο Πυργετού

Πρότυπο κέντρο αθλητισμού αποτελεί το συνοικιακό Δημοτικό αθλητικό κέντρο Πυργετού όπου διαθέτει γήπεδα μπάσκετ, βόλεϊ, τένις και ποδοσφαίρου καθώς και μία αίθουσα κλειστών δραστηριοτήτων.

Δημοτικό Κλειστό Κολυμβητήριο Μπάρας

(Νομικό πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου με την επωνυμία «Δημοτικό Αθλητικό Κέντρο» Φ.Ε.Κ. 588/β/21-05-2001) βρίσκεται στην εθνική οδό Τρικάλων - Ιωαννίνων και περιλαμβάνει κλειστό και ανοικτό κολυμβητήριο.

Έχει φιλοξενήσει στο παρελθόν μεγάλα αθλητικά γεγονότα.

Δημοτικό Κλειστό Γυμναστήριο Μπάρας

Το **Δημοτικό Κλειστό Γυμναστήριο Μπάρας** (Νομικό πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου με την επωνυμία «Δημοτικό Αθλητικό Κέντρο» Φ.Ε.Κ. 588/β/21-05-2001) βρίσκεται στην εθνική οδό Τρικάλων - Ιωαννίνων και περιλαμβάνει κλειστό στάδιο καλαθοσφαίρισης, όπως επίσης και προπονητικά κέντρα. Έχει φιλοξενήσει στο παρελθόν μεγάλα αθλητικά γεγονότα.

Αθλητικό Κέντρο Πάρκου Αγ. Γεωργίου

Στο **Αθλητικό Κέντρο Πάρκου Αγ. Γεωργίου** που βρίσκεται στο Ριζαριό υπάρχουν κατάλληλα διαμορφωμένοι χώροι καλαθοσφαίρισης, πετοσφαίρισης, αντισφαίρισης, κολύμβησης και ανωμάλου δρόμου όπου προσελκύουν καθημερινά πλήθος πολιτών.

Πίστα moto cross

Στο Πρίνος υπάρχει **πίστα** για αγώνες **moto cross**, που αποτελεί πόλο έλξης για τους φίλους του αθλήματος. Η πίστα moto cross που βρίσκεται σε απόσταση 1 χλμ. από το χωριό, έχει έκταση 60 στρέμματα και σε απόσταση 50 μέτρων από την πίστα υπάρχει κτίριο το οποίο διαθέτει χώρο για ιατρείο, γραφείο, και τουαλέτες.

ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ (Προβλήματα-προτάσεις)

Όλες οι παραπάνω εγκαταστάσεις χρήζουν βελτίωσης της υλικοτεχνικής υποδομής για την καλύτερη εξυπηρέτηση τόσο των αθλητικών σωματείων όσο και των τρικαλινών πολιτών που κάνουν χρήση των αθλητικών εγκαταστάσεων ενώ σε όλες τις εγκαταστάσεις υπάρχει έλλειψη του απαραίτητου για τη συντήρηση των κτιριακών και αθλητικών εγκαταστάσεων τεχνικού εξοπλισμού.

Τέλος, κρίνεται απαραίτητη η πρόσληψη προσωπικού τόσο για την εποπτεία, τη συντήρηση και διαχείριση των εγκαταστάσεων αλλά και πρόσληψη καθηγητών Φυσικής Αγωγής για την εφαρμογή προγραμμάτων και δράσεων προώθησης και ενίσχυσης του μαζικού αθλητισμού αλλά και προώθησης του τοπικού αθλητισμού γενικά και παροχής δυνατοτήτων άθλησης στους κατοίκους.

Φυσικά για την υλοποίηση όλων των παραπάνω αναγκών για την εύρυθμη λειτουργία των εγκαταστάσεων αλλά και την ανάδειξη και προώθηση γενικά του αθλητισμού όπως και διαφόρων προγραμμάτων, και δράσεων αθλητικού τουρισμού κρίνεται αναγκαία η εύρεση πόρων είτε μέσω κρατικών πόρων, είτε μέσω διαφόρων προγραμμάτων είτε μέσω συνεργασίας με φορείς που δραστηριοποιούνται στον τομέα αθλητισμού.

1.4. Τοπική οικονομία και απασχόληση

1.4.1. Οικονομικά στοιχεία μόνιμου πληθυσμού Δήμου Τρικκαίων

Γενικά, όταν αναφερόμαστε στον **οικονομικά ενεργό** πληθυσμό μιας περιοχής αναφερόμαστε στο σύνολο των ατόμων του πληθυσμού που εργάζεται και που δεν εργάζεται αλλά προσφέρεται για εργασία.

Το τμήμα του πληθυσμού που δεν εργάζεται και δεν αναζητά εργασία αποτελεί τον **οικονομικά μη ενεργό πληθυσμό**. Στον οικονομικά μη ενεργό πληθυσμό, σύμφωνα με την μεθοδολογία μέτρησής του από την ΕΛ.ΣΤΑΤ., ανήκουν οι μαθητές – σπουδαστές, συνταξιούχοι, εισοδηματίες, αυτοί που ασχολούνται με τα οικιακά, καθώς και διάφορες άλλες πληθυσμιακές κατηγορίες που γενικά χαρακτηρίζονται ως λοιπά.

Ο **οικονομικά ενεργός πληθυσμός της περιοχής του Δήμου Τρικκαίων**, βάσει των στοιχείων της απογραφής του μόνιμου πληθυσμού της ΕΛ.ΣΤΑΤ. του έτους 2011, ανέρχεται στα **32.323** άτομα, **ήτοι ποσοστό 39,7%** επί του συνόλου του μόνιμου πληθυσμού της περιοχής.

Βάσει των αντίστοιχων στοιχείων της ΕΛ.ΣΤΑΤ. του έτους 2001, ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός σε επίπεδο Δήμου Τρικκαίων ανέρχονταν στα 31.963 άτομα, ήτοι ποσοστό 40,6% επί του συνόλου του τότε μόνιμου πληθυσμού.

Διαπιστώνουμε δηλαδή ότι και στις δύο απογραφές ο οικονομικά μη ενεργός πληθυσμός στον Δήμο Τρικκαίων υπερτερεί του οικονομικά ενεργού. Σημειώνουμε επίσης ότι, φαινομενικά, σε αριθμητικό επίπεδο, ο Δήμος Τρικκαίων παρουσίασε αύξηση των ατόμων του οικονομικά ενεργού πληθυσμού μεταξύ των δύο αυτών διαδοχικών απογραφών, η οποία οφείλεται στην γενική αύξηση του μόνιμου πληθυσμού της περιοχής.

Στην ουσία όμως παρατηρείται μείωση του οικονομικά ενεργού πληθυσμού της περιοχής του Δήμου Τρικκαίων, όπως αποδεικνύουν τα παραπάνω ποσοστά. Αυτό συμβαίνει διότι, παρά την αριθμητική αύξηση του μόνιμου πληθυσμού του Δήμου, στη διάρκεια της δεκαετίας 2001 – 2011 αυξήθηκε περισσότερο ο οικονομικά μη ενεργός πληθυσμός σε σχέση με τον οικονομικά ενεργό, λόγω διάφορων δημογραφικών (γήρανση πληθυσμού) ή κοινωνικών (συνταξιοδοτήσεις) αιτιών.

Σε επίπεδο Περιφέρειας Θεσσαλίας, ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός ανέρχεται σε ποσοστό 38,7% και σε επίπεδο χώρας 42,4% επί των αντίστοιχων συνόλων του μόνιμου πληθυσμού (στοιχεία απογραφής του μόνιμου πληθυσμού της ΕΛ.ΣΤΑΤ. έτους 2011). Παρατηρούμε δηλαδή ότι γενικά ο Δήμος Τρικκαίων έχει περισσότερους οικονομικά ενεργούς ανθρώπους σε σχέση με την Περιφέρεια Θεσσαλίας αλλά λιγότερους σε σχέση με το σύνολο της χώρας.

Ο αριθμός των οικονομικά ενεργών ατόμων του Δήμου Τρικκαίων αντιστοιχεί σε ποσοστό 11,3% επί του συνόλου του οικονομικά ενεργού πληθυσμού της Περιφέρειας Θεσσαλίας και στο 0,7% επί του αντίστοιχου συνόλου της χώρας (βάσει στοιχείων της απογραφής του μόνιμου πληθυσμού της ΕΛ.ΣΤΑΤ. έτους 2011).

Από τα δεδομένα της προηγούμενης απογραφής του μόνιμου πληθυσμού της ΕΛ.ΣΤΑΤ. του έτους 2001, προκύπτει ότι το ποσοστό του οικονομικά ενεργού πληθυσμού της περιοχής έναντι της περιφέρειας και της χώρας ήταν 10,7% και 0,69% αντίστοιχα.

Ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός διακρίνεται σε **δύο κατηγορίες: στον απασχολούμενο** σε διάφορες εργασίες και στον **άνεργο πληθυσμό**.

Κατά συνέπεια, αναλύοντας περαιτέρω τα δεδομένα της απογραφής του μόνιμου πληθυσμού της ΕΛ.ΣΤΑΤ. του έτους 2001, τα 32.323 άτομα που αντιστοιχούν στον οικονομικά ενεργό πληθυσμό της περιοχής του Δήμου Τρικκαίων **επιμερίζονται σε 25.972 απασχολούμενα άτομα, ήτοι ποσοστό 80,4% επί του συνόλου του οικονομικά ενεργού πληθυσμού του Δήμου Τρικκαίων και σε 6.351 άνεργα άτομα, ήτοι ποσοστό 19,6%.**

Βάσει των αντίστοιχων στοιχείων της απογραφής της ΕΛ.ΣΤΑΤ. του έτους 2001, από το σύνολο του οικονομικά ενεργού πληθυσμού του Δήμου Τρικκαίων (31.963 άτομα), τα 28.574 άτομα αντιστοιχούσαν στους απασχολούμενους (ποσοστό 89,4%) και τα 3.389 άτομα αντιστοιχούσαν στους ανέργους (ποσοστό 10,60%).

Παρατηρείται δηλαδή, στο διάστημα της τελευταίας δεκαετίας 2001 – 2011, σημαντική μείωση του ποσοστού, κατά εννέα (9) μονάδες, του οικονομικά ενεργού πληθυσμού του Δήμου Τρικκαίων που αφορά στους απασχολούμενους και ταυτόχρονα αντίστοιχη αύξηση του ποσοστού των ανέργων.

Αντίστοιχα, οι απασχολούμενοι, τόσο σε επίπεδο Περιφέρειας Θεσσαλίας όσο και σε επίπεδο χώρας ανέρχονται στο ίδιο ποσοστό, της τάξης του 81,3% επί του συνόλου του οικονομικά ενεργού πληθυσμού των δύο αυτών χωρικών ενοτήτων, ενώ οι άνεργοι επίσης στο ίδιο ποσοστό της τάξης του 18,7%.

Όλα τα παραπάνω στοιχεία παρουσιάζονται συνοπτικά στον ακόλουθο πίνακα 1.

Πίνακας 2.4.1

ΧΩΡΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΝΕΡΓΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ											
	ΑΠΟΓΡΑΦΗ 2011						ΑΠΟΓΡΑΦΗ 2001					
	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ		ΑΝΕΡΓΟΙ		ΣΥΝΟΛΟ		ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ		ΑΝΕΡΓΟΙ		ΣΥΝΟΛΟ	
	Αριθ-μός	Ποσο-στό	Αριθ-μός	Ποσο-στό	Αριθ-μός	Ποσο-στό	Αριθ-μός	Ποσο-στό	Αριθ-μός	Ποσο-στό	Αριθ-μός	Ποσο-στό
ΔΗΜΟΣ ΤΡΙΚΚΑΙΩΝ	25.972	80,4	6.351	19,6	32.323	39,7	28.574	89,4	3.389	10,6	31.963	40,6
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	230.405	81,3	53.022	18,7	283.427	38,7	266.460	89,2	32.317	10,8	298.777	44,9
ΧΩΡΑ	3.727.633	81,3	859.003	18,7	4.586.636	42,4	4.102.089	88,9	512.410	11,1	4.614.499	46,8

Εξετάζοντας τα στοιχεία του παραπάνω πίνακα συγκριτικά, παρατηρούμε ότι, βάσει των δεδομένων της απογραφής τους έτους 2011, ο Δήμος Τρικκαίων έχει μικρότερο ποσοστό απασχολούμενων και υψηλότερο ποσοστό ανέργων επί του συνόλου του οικονομικά ενεργού πληθυσμού του, σε σύγκριση με τα αντίστοιχα ποσοστά σε επίπεδο Περιφέρειας Θεσσαλίας αλλά και χώρας.

Βάσει όμως των δεδομένων της απογραφής του μόνιμου πληθυσμού της ΕΛ.ΣΤΑΤ. του έτους 2001, η κατάσταση ήταν εντελώς αντίστροφη, δηλαδή τότε ο Δήμος Τρικκαίων παρουσίαζε το υψηλότερο ποσοστό απασχολούμενων και το μικρότερο ποσοστό ανέργων επί του συνόλου του τότε οικονομικά ενεργού πληθυσμού του, σε σύγκριση με τα αντίστοιχα ποσοστά σε επίπεδο Περιφέρειας Θεσσαλίας αλλά και χώρας.

Συμπερασματικά, στα διάστημα της τελευταίας δεκαετίας 2001 – 2011, στο Δήμο Τρικκαίων, αν και παρατηρήθηκε μικρή σχετικά μείωση του οικονομικά ενεργού πληθυσμού της περιοχής, η συγκεκριμένη πληθυσμιακή ομάδα πλήττεται εντονότατα από την ανεργία, ως αποτέλεσμα του γεγονότος ότι πολλοί απασχολούμενοι έχασαν της δουλειά τους.

Σε σχέση με τον τομέα οικονομικής δραστηριότητας του μόνιμου πληθυσμού του Δήμου Τρικκαίων που χαρακτηρίζονται ως απασχολούμενοι, βάσει των δεδομένων της απογραφής της ΕΛ.ΣΤΑΤ. του έτους 2011, 3.127 άτομα (ήτοι ποσοστό 12,04%) δραστηριοποιούνται στον πρωτογενή τομέα, 4.496 άτομα (ήτοι ποσοστό 17,31%) δραστηριοποιούνται στον δευτερογενή τομέα και 18.349 άτομα (ήτοι ποσοστό 70,65%) δραστηριοποιούνται στον τριτογενή τομέα παραγωγής.

Στο παρακάτω διάγραμμα παρουσιάζεται η κατανομή των απασχολούμενων του Δήμου Τρικκαίων ανά τομέα οικονομικής δραστηριότητας.

Βάσει αντίστοιχων στοιχείων της απογραφής του μόνιμου πληθυσμού της ΕΛ.ΣΤΑΤ. του έτους 2001, από το σύνολο των τότε απασχολούμενων της περιοχής, ποσοστό 19,86% δραστηριοποιούνταν στον πρωτογενή τομέα, ποσοστό 20,47% στον δευτερογενή και ποσοστό 59,67% στον τριτογενή τομέα παραγωγής.

Διαπιστώνουμε δηλαδή ότι κατά της διάρκεια της δεκαετίας 2001 – 2011 παρατηρήθηκε μια στροφή των απασχολούμενων της περιοχής στον τριτογενή τομέα παραγωγής (υπηρεσίες, εμπόριο, τουρισμός), σε βάρος κυρίως του πρωτογενή και δευτερευόντως του δευτερογενή.

Ταυτόχρονα όμως, από τη συγκέντρωση διαφόρων στοιχείων διαπιστώθηκε ότι, σε επίπεδο Δήμου Τρικκαίων, ο αριθμός των απασχολούμενων στον πρωτογενή τομέα είναι σαφέστατα μεγαλύτερος σε όλες τις Δημοτικές Ενότητες πλην της Δημοτικής Ενότητας Τρικκαίων, όπου ο αριθμός των απασχολούμενων στον τριτογενή τομέα υπερτερεί σημαντικά.

Αυτό είναι κάτι το φυσιολογικό, αφού το σύνολο των Τοπικών – Δημοτικών Κοινοτήτων των Δημοτικών αυτών Ενοτήτων αφορά σε αγροτικές – μη αστικές – περιοχές όπου η παραδοσιακή ενασχόληση των κατοίκων με τη γεωργία και την κτηνοτροφία είναι η κύρια πηγή εισοδήματος των κατοίκων των περιοχών αυτών, ενώ αντίθετα στην Δημοτική Ενότητα Τρικκαίων και στην πόλη των Τρικάλων συγκεντρώνεται πλήθος επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών, εμπορίου και τουρισμού.

1.4.2. Ποιοτικά χαρακτηριστικά ανεργίας στο Δήμο Τρικκαίων

Δυστυχώς, σύμφωνα με τα στοιχεία της απογραφής του μόνιμου πληθυσμού της ΕΛ.ΣΤΑΤ. του έτους 2011, γίνεται ανάλυση των ποιοτικών χαρακτηριστικών της ανεργίας μόνο σε επίπεδο Περιφερειών και όχι σε επίπεδο Περιφερειακών Ενοτήτων ή Δήμων της χώρας, προς αποφυγή μεγάλων δειγματοληπτικών σφαλμάτων.

Προκειμένου να αναλυθούν τα ποιοτικά χαρακτηριστικά της ανεργίας στο Δήμο Τρικκαίων αναζητήθηκαν σχετικά στοιχεία από το τοπικό υποκατάστημα του Ο.Α.Ε.Δ. Τα στοιχεία όμως της ανεργίας που μας παραχωρήθηκαν αφορούν στους Δήμους Τρικκαίων, Πύλης και Φαρκαδόνας συνολικά, διότι οι Δήμοι αυτοί αποτελούν την περιοχή ευθύνης του.

Για τους σκοπούς όμως της παρούσας εργασίας υιοθετηθήκαν τα συγκεκριμένα στοιχεία που μας παραχωρήθηκαν από τον Ο.Α.Ε.Δ., διότι θεωρήθηκε ότι αποτυπώνουν την πραγματική κατάσταση της ανεργίας σε τοπικό επίπεδο, μιας που αφορούν σε πολύ πρόσφατα δεδομένα ανεργίας, όπως αυτά ήταν καταγεγραμμένα στο Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα (Ο.Π.Σ.) του Ο.Α.Ε.Δ. στις 19-01-2015. Επιπλέον, αναλογικά, το μεγάλο πληθυσμιακό μέγεθος του Δήμου Τρικκαίων, σε σύγκριση με αυτά των Δήμων Πύλης και Φαρκαδόνας, αποτελεί σημαντικό παράγοντα στη διαμόρφωση των στοιχείων αυτών.

Μετά από ίδια επεξεργασία των στοιχείων ανεργίας που μας παραχωρήθηκαν, με σκοπό την προσαρμογή τους σε επίπεδο Δήμου Τρικκαίων, **οι καταγεγραμμένοι στον Ο.Α.Ε.Δ. άνεργοι στο Δήμο Τρικκαίων ανέρχονται συνολικά στα 7.590 περίπου άτομα, εκ των οποίων 3.220 είναι άντρες, ήτοι ποσοστό 42% και 4.370 είναι γυναίκες ήτοι ποσοστό 58%.**

Στο σημείο αυτό κρίνεται σκόπιμο να μην αναφερθούμε σε ποσοστό της καταγεγραμμένης από τον Ο.Α.Ε.Δ. ανεργίας επί του οικονομικά ενεργού πληθυσμού του Δήμου Τρικκαίων, διότι στον Ο.Α.Ε.Δ. καταγράφονται και τα άτομα που δεν αναζητούν εργασία, τα οποία ανήκουν στον οικονομικά μη ενεργό πληθυσμό.

Σύμφωνα με τα στοιχεία ανεργίας που μας παραχωρήθηκαν από τον Ο.Α.Ε.Δ. (υποκατάστημα Τρικάλων) και μετά την αναγκαία επεξεργασία τους, βάσει του πληθυσμιακού μεγέθους του Δήμου

Τρικκαίων, καταρτίστηκαν οι παρακάτω πίνακες, τους οποίους αποτυπώνονται συνοπτικά κάποια από τα ποιοτικά χαρακτηριστικά της ανεργίας σε επίπεδο Δήμου Τρικκαίων.

Έτσι, στον πίνακα 2 που ακολουθεί παρουσιάζονται, για τους καταγεγραμμένους στον Ο.Α.Ε.Δ. ανέργους του Δήμου Τρικκαίων, οι λόγοι αποχώρησής τους από προηγούμενη εργασιακή σχέση. **Από τον πίνακα αυτόν προκύπτει ότι οι συντριπτικά περισσότεροι καταγεγραμμένοι άνεργοι στο Δήμο Τρικκαίων είναι αυτοί για τους οποίους δεν υπάρχει αποχώρηση από προηγούμενη εργασιακή σχέση. Πρόκειται δηλαδή, κατά κύριο λόγο, για νέα σε ηλικία άτομα, στα οποία δεν δόθηκε η ευκαιρία να εργαστούν, παρά την εφαρμογή από τον Ο.Α.Ε.Δ. διάφορων ενεργητικών πολιτικών (προγράμματα απασχόλησης, κατάρτισης, συμβουλευτικής ή άλλων παρεμβάσεων).**

Ακολουθούν αυτοί που απολυθήκαν, στην προσπάθεια των επιχειρήσεων όπου εργάζονταν να μειώσουν το λειτουργικό τους κόστος και να ανταπεξέλθουν στις συνθήκες της οικονομικής κρίσης που μαστίζει και την περιοχή του Δήμου Τρικκαίων και έπονται αυτοί και τους οποίους έληξε η σύμβαση εργασίας ορισμένου χρόνου που είχαν υπογράψει.

Πίνακας 1.4.2

ΛΟΓΟΙ ΑΠΟΧΩΡΗΣΗΣ ΑΠΟ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΗ ΕΡΓΑΣΙΑΚΗ ΣΧΕΣΗ	ΆΝΔΡΕΣ		ΓΥΝΑΙΚΕΣ		ΣΥΝΟΛΟ	
	Αριθμός	Ποσοστό	Αριθμός	Ποσοστό	Αριθμός	Ποσοστό
ΑΠΟΛΥΣΗ	704	21,86	738	16,89	1.442	19,00
ΑΣΘΕΝΕΙΑ – ΑΝΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΓΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑ	1	0,03	0	0,00	1	0,01
ΔΙΑΚΟΠΗ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΕΠΙΤΗΔΕΥΜΑΤΙΑ	2	0,06	1	0,02	3	0,04
ΕΚΛΕΙΣΕ Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	2	0,06	1	0,02	3	0,04
ΛΗΞΗ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΟΡΙΣΜΕΝΟΥ ΧΡΟΝΟΥ	373	11,58	376	8,60	749	9,87
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ – ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ	1	0,03	0	0,00	1	0,01
ΟΙΚΙΟΘΕΛΗΣ ΑΠΟΧΩΡΗΣΗ	33	1,03	50	1,15	83	1,10
ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΕΙ ΑΠΟΧΩΡΗΣΗ ΑΠΟ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΗ ΕΡΓΑΣΙΑΚΗ ΣΧΕΣΗ	2.101	65,26	3.202	73,27	5.303	69,87
ΆΛΛΟΙ ΛΟΓΟΙ	3	0,09	2	0,05	5	0,06
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	3.220	100,00	4.370	100,00	7.590	100,00

Στον επόμενο πίνακα 3 παρουσιάζεται, για τους καταγεγραμμένους στον Ο.Α.Ε.Δ. ανέργους του Δήμου Τρικκαίων (υποκατάστημα Τρικάλων), το εκπαιδευτικό τους επίπεδο.

Πίνακας 1.4.3

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ	ΑΝΔΡΕΣ		ΓΥΝΑΙΚΕΣ		ΣΥΝΟΛΟ	
	Αριθμός	Ποσοστό	Αριθμός	Ποσοστό	Αριθμός	Ποσοστό
Α΄ ΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	1.213	37,67	1.006	23,02	2.219	29,23
Β΄ ΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	1.527	47,42	2.054	46,99	3.581	47,18
Γ΄ ΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	424	13,17	1.188	27,19	1.612	21,24
ΧΩΡΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	56	1,74	122	2,80	178	2,35
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	3.220	100,00	4.370	100,00	7.590	100,00

Από τον πίνακα 3 προκύπτει ότι η ανεργία **πλήττει κυρίως τους απόφοιτους δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και ακολουθούν οι απόφοιτοι της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης.**

Σε σχέση με την διάρθρωση της ανεργίας ανά ηλικιακή ομάδα που παρουσιάζεται στον επόμενο πίνακα 4, διαπιστώνεται ότι η ανεργία στο Δήμο Τρικκαίων **πλήττει τις πιο παραγωγικές ηλικίες από 25 – 45 ετών.**

Πίνακας 1.4.4

ΑΝΕΡΓΙΑ ΑΝΑ ΚΛΑΣΗ ΗΛΙΚΙΑΣ	ΑΝΔΡΕΣ		ΓΥΝΑΙΚΕΣ		ΣΥΝΟΛΟ	
	Αριθμός	Ποσοστό	Αριθμός	Ποσοστό	Αριθμός	Ποσοστό
01 έως 18 ΕΤΩΝ	19	0,59	29	0,66	48	0,63
19 έως 25 ΕΤΩΝ	464	14,41	659	15,08	1.123	14,80
26 έως 35 ΕΤΩΝ	896	27,83	1.477	33,80	2.373	31,26
36 έως 45 ΕΤΩΝ	690	21,43	1.252	28,65	1.942	25,59
46 έως 55 ΕΤΩΝ	667	20,71	683	15,63	1.350	17,79
56 ΕΤΩΝ και άνω	484	15,03	270	6,18	754	9,93
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	3.220	100,00	4.370	100,00	7.590	100,00

Στη συνέχεια, όπως διαπιστώνεται από τον επόμενο πίνακα 5, η ανεργία στο Δήμο Τρικκαίων, όπως και σε γενικότερο επίπεδο, τείνει να αποκτήσει χαρακτηριστικά διαχρονικότητας, αφού η συντριπτική πλειοψηφία των καταγεγραμμένων στον Ο.Α.Ε.Δ. ανέργων (υποκατάστημα Τρικάλων), βρίσκονται σ' αυτό το καθεστώς για πάνω από ένα έτος.

Πίνακας 1.4.5

ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΑΝΕΡΓΙΑΣ	ΑΝΔΡΕΣ		ΓΥΝΑΙΚΕΣ		ΣΥΝΟΛΟ	
	Αριθμός	Ποσοστό	Αριθμός	Ποσοστό	Αριθμός	Ποσοστό
0 έως 03 ΜΗΝΕΣ	739	22,95	610	13,96	1.349	17,77
03 έως 06 ΜΗΝΕΣ	366	11,37	475	10,87	841	11,08
06 έως 12 ΜΗΝΕΣ	548	17,02	765	17,50	1.313	17,30
12 ΜΗΝΕΣ και άνω	1.567	48,66	2.520	57,67	4.087	53,85
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	3.220	100,00	4.370	100,00	7.590	100,00

Τέλος, σε σχέση με τις ειδικότητες που πλήττονται περισσότερο από την ανεργία, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του Ο.Α.Ε.Δ. (υποκατάστημα Τρικάλων), **αυτές αφορούν κυρίως σε ανειδίκευτους εργάτες και μικροεπαγγελματίες σε εργάτες οικοδομικών και άλλων δομικών**

έργων, σε ανειδίκευτους εργάτες μεταποίησης και μεταφορών, σε υπαλλήλους γραφείου, σε ξενοδοχοϋπαλλήλους και σε υπαλλήλους καταστημάτων εστίασης.

Συμπερασματικά, για τα ποιοτικά χαρακτηριστικά της ανεργίας στο Δήμο Τρικκαίων θα λέγαμε ότι αυτά, σε γενικές γραμμές δε διαφέρουν από τα αντίστοιχα σε επίπεδο Περιφέρειας Θεσσαλίας αλλά και χώρας και αντιπροσωπεύουν του δύσκολους καιρούς που διανύουμε ως χώρα.

1.4.3. Φυσιογνωμικά χαρακτηριστικά της τοπικής οικονομίας

Ένα από τα χαρακτηριστικά που προσδιορίζουν την οικονομική ευημερία μιας περιοχής είναι το παραγόμενο στην περιοχή αυτή **Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ)**.

Τα στοιχεία που παρατίθενται στη συνέχεια αναφορικά με το ΑΕΠ προέρχονται από την Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛ.ΣΤΑΤ.) και αφορούν στο ΑΕΠ που παράγει η οικονομία του Ν. Τρικάλων συνολικά, αφού δεν παρέχονται τέτοια στοιχεία σε επίπεδο Δήμων. Για τους σκοπούς όμως της παρούσας εργασίας τα στοιχεία αυτά υιοθετούνται διότι, όπως αναφέρθηκε στα προηγούμενα κεφάλαια, το μεγαλύτερο μέρος της επιχειρηματικής δραστηριότητας επικεντρώνεται στα όρια του Δήμου Τρικκαίων.

Στον ακόλουθο πίνακα 6 παρουσιάζεται το ύψος του παραγόμενου ΑΕΠ για τους τέσσερις θεσσαλικούς νομούς, καθώς και αυτό σε επίπεδο Περιφέρειας Θεσσαλίας συνολικά, αλλά και σε επίπεδο χώρας, κατά την περίοδο 2000 – 2012 (τα στοιχεία του πίνακα αυτού αντιστοιχούν σε στρογγυλοποιημένες τρέχουσες τιμές εκατομμυρίων ευρώ).

Πίνακας 1.4.6

<i>ΕΤΗ</i>	<i>ΝΟΜΟΣ ΤΡΙΚΑΛΩΝ</i>	<i>ΝΟΜΟΣ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ</i>	<i>ΝΟΜΟΣ ΛΑΡΙΣΑΣ</i>	<i>ΝΟΜΟΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ</i>	<i>ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ</i>	<i>ΧΩΡΑ</i>
2000	1.179	942	3.242	2.129	7.493	141.732
2001	1.318	1.015	3.398	2.316	8.046	151.987
2002	1.349	1.106	3.639	2.532	8.626	162.274
2003	1.515	1.221	4.230	2.875	9.840	178.571
2004	1.597	1.296	4.472	3.000	10.366	193.013
2005	1.621	1.267	4.401	3.088	10.377	199.153
2006	1.702	1.273	4.753	3.472	11.200	217.831
2007	1.819	1.364	5.031	3.493	11.708	232.831
2008	1.849	1.419	5.209	3.681	12.158	242.096
2009	1.867	1.439	5.057	3.446	11.809	237.431
2010	1.765	1.340	4.707	3.163	10.975	226.210
2011	1.588	1.215	4.260	2.980	10.042	207.752
2012	1.524	1.110	4.020	2.851	9.505	194.204

Από την επεξεργασία και μελέτη των στοιχείων του πίνακα 6 προκύπτουν τα παρακάτω χρήσιμα συμπεράσματα:

- Σε επίπεδο Νομών, ο Νομός Τρικάλων κατέχει την τρίτη θέση ως προς τη διαμόρφωση του ΑΕΠ της Περιφέρειας Θεσσαλίας. Την πρώτη και τη δεύτερη θέση την καταλαμβάνουν οι Νόμοι Λάρισας και Μαγνησίας αντίστοιχα και την τελευταία θέση κατέχει ο Νομός Καρδίτσας.
- Η συμμετοχή του Νομού Τρικάλων στη διαμόρφωση του ΑΕΠ της Περιφέρειας Θεσσαλίας κατά την περίοδο 2000 – 2012 ήταν κατά μέσο όρο 15,68% ετησίως. Αντίστοιχα, η συμμετοχή του Νομού Τρικάλων στη διαμόρφωση του ΑΕΠ της χώρας κατά την ίδια χρονική περίοδο ήταν κατά μέσο όρο 0,8%.

Στο διάγραμμα που ακολουθεί παρουσιάζεται η συνεισφορά των τεσσάρων Νομών της Περιφέρειας Θεσσαλίας στη διαμόρφωση του περιφερειακού ΑΕΠ, συνολικά για τη χρονική περίοδο 2000 – 2012.

- Γενικά το ΑΕΠ του Νομού Τρικάλων, για όλη την εξεταζόμενη χρονική περίοδο 2000 – 2012 συνολικά, αυξήθηκε, ως προς το προηγούμενο έτος, με μέσο ετήσιο ρυθμό 2,36%. Η αύξηση αυτή ήταν κατά 0,14% μεγαλύτερη από την αύξηση του ΑΕΠ της Περιφέρειας Θεσσαλίας, όπου ο μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης ήταν 2,22% και κατά 0,49% μικρότερη από την αύξηση του εθνικού ΑΕΠ, του οποίου ο μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης ήταν 2,85%.
- Σε απόλυτους αριθμούς, το ΑΕΠ του Νομού Τρικάλων, όπως και αυτό του Νομού Καρδίτσας, παρουσίασε μια συνεχόμενη αύξηση κατά την περίοδο από το έτος 2000 έως και το έτος 2009, χρονιά κατά την οποία φτάνει στην μέγιστη τιμή του. Ο μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ του Νομού Τρικάλων της περιόδου αυτής ήταν 5,32%, ελαφρώς υψηλότερος από το περιφερειακό ΑΕΠ, του οποίου ο μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης ήταν 5,28% και σαφώς μικρότερος από το εθνικό ΑΕΠ που παράχθηκε τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο, του οποίου ο μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης ανήλθε στο 5,96%.

- Από το έτος 2010 και μετά, το παραγόμενο ΑΕΠ του Νομού Τρικάλων (όπως και αυτό του Νομού Καρδίτσας) παρουσιάζει συνεχόμενη μείωση, ως συνέπεια της οικονομικής κρίσης που ενέσκηψε στη χώρα. Η μείωση αυτή ήταν εντονότατη το έτος 2011 και συγκεκριμένα της τάξης του -10,03% σε σχέση με το ΑΕΠ του έτους 2010. Το έτος 2012 το ΑΕΠ του Νομού Τρικάλων έφτασε στα επίπεδα του έτους 2003. Ο μέσος ετήσιος ρυθμός μείωσης του ΑΕΠ του Νομού Τρικάλων της περιόδου αυτής ήταν -6,51%, ελαφρώς χαμηλότερος από το περιφερειακό ΑΕΠ, του οποίου ο μέσος ετήσιος ρυθμός μείωσης ήταν -6,97% και ελαφρώς υψηλότερος από το εθνικό ΑΕΠ που παράχθηκε τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο, που ανήλθε στο -6,47%.
- Πρέπει όμως να επισημανθεί ότι παρά την παρατηρούμενη μείωση σε απόλυτους αριθμούς του ΑΕΠ του Νομού Τρικάλων κατά την περίοδο 2010 – 2012, αν αυτό εξεταστεί ως ποσοστό συμμετοχής του στο ΑΕΠ που παράχθηκε την ίδια περίοδο σε επίπεδο Περιφέρειας Θεσσαλίας παρατηρούμε ότι διατηρήθηκε σε επίπεδα ελαφρώς υψηλότερα συγκριτικά με αυτά της περιόδου πριν της οικονομικής κρίσης (2000 – 2009).

Δεν συμβαίνει όμως το ίδιο αν το ΑΕΠ του Νομού Τρικάλων της περιόδου της οικονομικής κρίσης εκφραστεί ως ποσοστό του εθνικά παραγόμενου ΑΕΠ, διότι στην περίπτωση αυτή βαίνει συνεχώς μειούμενο.

Από την παρατήρηση αυτή προκύπτει ότι ο ρυθμός μείωσης του παραγόμενου ΑΕΠ σε επίπεδο Περιφέρειας Θεσσαλίας την περίοδο της οικονομικής κρίσης είναι εντονότερος σε σύγκριση με τον αντίστοιχο του Νομού Τρικάλων, κάτι το οποίο φαίνεται και από τη διαπίστωση της προηγούμενης παραγράφου.

- Τα ΑΕΠ των Νομών Λάρισας και Μαγνησίας, ως οι πιο αστικοποιημένες περιοχές της Περιφέρειας Θεσσαλίας που τα παραγόμενα ΑΕΠ τους καθορίζουν σε σημαντικό βαθμό το περιφερειακό ΑΕΠ, όπως και αυτό της Περιφέρειας Θεσσαλίας αλλά και το εθνικό ΑΕΠ έφτασαν στις μέγιστες τιμές τους το έτος 2008, μετά από συνεχόμενη αύξηση κατά την περίοδο 2000 – 2008 και από το έτος 2009 αρχίζει η συνεχόμενη πτώση των αντίστοιχων ΑΕΠ.

Από την παρατήρηση αυτή συνάγεται το συμπέρασμα ότι η οικονομική κρίση άρχισε να πλήττει νωρίτερα τις πιο αστικοποιημένες περιοχές, οι οποίες, εκτός των άλλων, χαρακτηρίζονται από σημαντική διακίνηση – ανακύκλωση του ήδη παραγόμενου πλούτου, σε σχέση με τις λιγότερο αστικοποιημένες περιοχές, όπως ο Νομός Τρικάλων, στις οποίες υπάρχει σημαντική παραγωγή πλούτου, χαρακτηριστικό ανθεκτικότητας μιας περιοχής.

Ένα δεύτερο φυσιογνωμικό χαρακτηριστικό της οικονομίας μιας περιοχής που μετρά το βιοτικό επίπεδο των κατοίκων της είναι το **κατά κεφαλήν Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (κκ ΑΕΠ)**.

Γενικά, η Περιφέρεια Θεσσαλίας ανήκει σήμερα στις λιγότερο αναπτυγμένες Περιφέρειες της χώρας, με κατά κεφαλήν ΑΕΠ μικρότερο του 75% του μέσου όρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης των 27 χωρών – μελών.

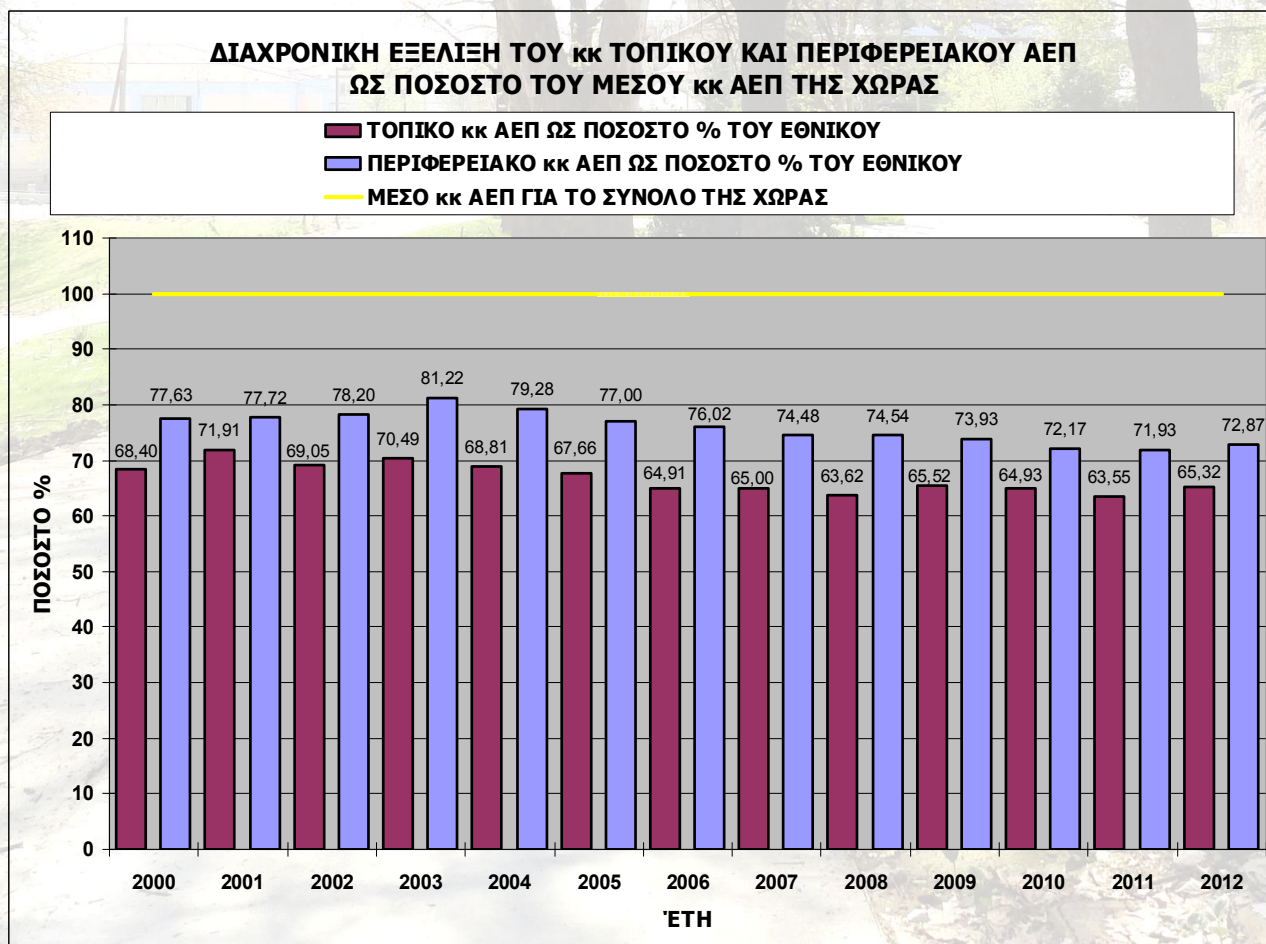
Και πάλι, τα στοιχεία που παρατίθενται στη συνέχεια αναφορικά με το κκ ΑΕΠ προέρχονται από την Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛ.ΣΤΑΤ.) και αφορούν στην οικονομία του Ν. Τρικάλων συνολικά, αφού δεν παρέχονται τέτοια στοιχεία σε επίπεδο Δήμων, αλλά, για τους λόγους που προαναφέρθηκαν υιοθετούνται, στα πλαίσια της παρούσας εργασίας.

Στον ακόλουθο πίνακα 7 παρουσιάζεται το ύψος του κκ ΑΕΠ για το Νομό Τρικάλων, την Περιφέρειας Θεσσαλίας, αλλά και σε επίπεδο χώρας, κατά την περίοδο 2000 – 2012 και γίνεται σύγκριση του τοπικού και του περιφερειακού κκ ΑΕΠ ως προς το κκ εθνικό ΑΕΠ (οι τιμές του πίνακα αυτού αντιστοιχούν σε τρέχουσες τιμές εκφρασμένες σε ευρώ).

Πίνακας 1.4.7

ΕΤΗ	ΝΟΜΟΣ ΤΡΙΚΑΛΩΝ (Τοπικό κκ ΑΕΠ)	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ (Περιφερειακό κκ ΑΕΠ)	ΧΩΡΑ (Εθνικό κκ ΑΕΠ)	ΤΟΠΙΚΟ κκ ΑΕΠ ΩΣ ΠΟΣΟΣΤΟ % ΤΟΥ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ	ΤΟΠΙΚΟ κκ ΑΕΠ ΩΣ ΠΟΣΟΣΤΟ % ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ κκ ΑΕΠ ΩΣ ΠΟΣΟΣΤΟ % ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ
2000	8.881	10.079	12.983	88,11	68,40	77,63
2001	9.980	10.786	13.878	92,53	71,91	77,72
2002	10.201	11.554	14.774	88,29	69,05	78,20
2003	11.424	13.164	16.207	86,78	70,49	81,22
2004	12.012	13.841	17.458	86,79	68,81	79,28
2005	12.147	13.823	17.953	87,88	67,66	77,00
2006	12.706	14.881	19.575	85,38	64,91	76,02
2007	13.558	15.534	20.857	87,28	65,00	74,48
2008	13.769	16.131	21.642	85,36	63,62	74,54
2009	13.905	15.691	21.224	88,62	65,52	73,93
2010	13.170	14.637	20.282	89,98	64,93	72,17
2011	11.870	13.434	18.677	88,36	63,55	71,63
2012	11.435	12.757	17.507	89,64	65,32	72,87

Βάσει των στοιχείων του πίνακα 7, προκύπτει το παρακάτω διάγραμμα, όπου παρουσιάζεται η διαχρονική εξέλιξη του κκ τοπικού και του περιφερειακού ΑΕΠ, ως ποσοστό του μέσου κκ ΑΕΠ για το σύνολο της χώρας.

Από την παράθεση των ανωτέρω στοιχείων παρατηρούμε ότι το κατά κεφαλή τοπικό ΑΕΠ, καθ' όλη την περίοδο 2000 – 2012 κυμάνθηκε σε σαφώς χαμηλότερα επίπεδα συγκριτικά με το αντίστοιχο κατά κεφαλή ΑΕΠ της Περιφέρειας Θεσσαλίας και σε πολύ χαμηλότερα επίπεδα σε σχέση με το μέσο κκ ΑΕΠ της χώρας.

Επιπλέον, η συγκριτική θέση του Νομού Τρικάλων και κατά συνέπεια και του Δήμου Τρικκαίων παραμένει στα ίδια περίπου επίπεδα και ελαφρώς επιδεινωμένη το έτος 2012, σε σχέση με το 2000. Παρόμοια τάση, αλλά σαφέστατα εντονότερη επιδείνωση, παρουσιάζει και η συγκριτική θέση της Περιφέρειας Θεσσαλίας σε σχέση με το μέσο όρο της χώρας. Δηλαδή, η ανάπτυξη, όπως αυτή εκφράζεται από τους παραπάνω οικονομικούς δείκτες, που παρατηρήθηκε στο πρώτο μισό της προηγούμενης δεκαετίας σήμερα, στα πλαίσια της οικονομικής κρίσης που διανύουμε, εξανεμίστηκε.

Τέλος, ένα επιπλέον φυσιογνωμικό χαρακτηριστικό της οικονομίας μιας περιοχής που μετρά τη συνεισφορά τομέων ή κλάδων παραγωγής στο τοπικό ΑΕΠ είναι η **Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία (Α.Π.Α.)**.

Βάσει των διαθέσιμων από την Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛ.ΣΤΑΤ.) στοιχείων, που και πάλι αφορούν στην οικονομία του Ν. Τρικάλων συνολικά, στον πίνακα 8 της επόμενης σελίδας, παρουσιάζεται το ύψος της τοπικής ΑΠΑ (Νομός Τρικάλων), της Περιφέρειας Θεσσαλίας, αλλά και αυτής σε επίπεδο χώρας, κατά την περίοδο 2000 – 2012, καθώς και η σύνθεσή της ανά τομέα παραγωγής (οι τιμές του πίνακα αυτού αντιστοιχούν σε τρέχουσες τιμές εκφρασμένες εκατομμύρια σε ευρώ). Η συνολική τοπική και περιφερειακή ΑΠΑ του πίνακα 8 παρουσιάζονται σε απόλυτες τιμές αλλά και σε ποσοστό επί της συνολικής εθνικής ΑΠΑ. Επίσης, οι τιμές της ΑΠΑ ανά τομέα παραγωγής εκφράζονται και ως ποσοστό επί της συνολικής ΑΠΑ που αντιστοιχεί σε κάθε διοικητικό επίπεδο διαίρεσης.

Οι κλάδοι της οικονομίας που αθροίζονται προκειμένου να διαμορφωθεί το ύψος της ΑΠΑ που προέρχεται από τον Πρωτογενή Τομέα Παραγωγής είναι η γεωργία, η κτηνοτροφία, η δασοκομία και η αλιεία. Το ύψος της ΑΠΑ του Δευτερογενούς Τομέα Παραγωγής διαμορφώνεται κυρίως από τη συμβολή τεσσάρων μεγάλων ομάδων δραστηριοτήτων και συγκεκριμένα των οικονομικών κλάδων που αφορούν στην εξόρυξη ορυκτού πλούτου (ορυχεία, μεταλλεία, λατομεία, αλυκές κ.α.), στην μεταποίηση, στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, διανομή νερού, φυσικού αερίου κ.α. και τέλος στις κατασκευές – τεχνικά έργα. Αντίστοιχα, οι οικονομικές δραστηριότητες που συμβάλουν στη διαμόρφωση του ύψους της ΑΠΑ του Τριτογενούς Τομέα Παραγωγής είναι οι μεταφορές, το εμπόριο (χονδρικό και λιανικό), οι τράπεζες, οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις, η διαχείριση ακίνητης περιουσίας, ο τουρισμός και η παροχή υπηρεσιών εστίασης, ενημέρωσης και επικοινωνίας, ψυχαγωγής και αναψυχής, οι ελεύθεροι επαγγελματίες (δικηγόροι, γιατροί, μηχανικοί) που παρέχουν επιστημονικές και υποστηρικτικές υπηρεσίες και οι κρατικές υπηρεσίες εκπαίδευσης, υγείας, δικαιοσύνης, εσωτερικής ασφάλειας, εθνικής άμυνας κ.λ.π.

Πίνακας 1.4.8

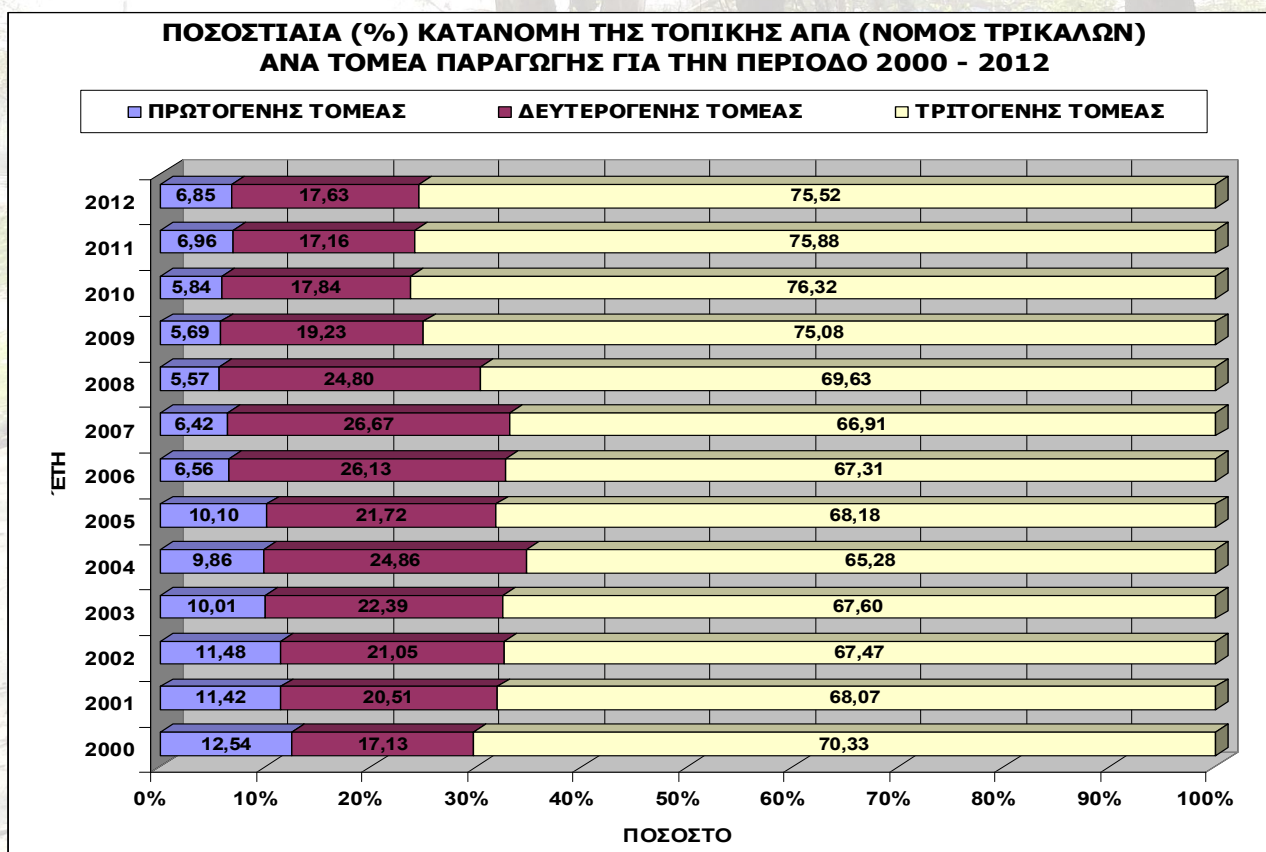
ΕΤΗ	ΣΥΘΕΣΗ ΤΗΣ ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΗΣ ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΗΣ ΑΞΙΑΣ (ΑΠΑ)																							
	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΗ ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΗ ΑΞΙΑ (ΑΠΑ)						ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ						ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ						ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ					
	ΝΟΜΟΣ ΤΡΙΚΚΛΩΝ (Τοπική ΑΠΑ)		ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ (Περιφερειακή ΑΠΑ)		ΧΩΡΑ (Εθνική ΑΠΑ)		ΝΟΜΟΣ ΤΡΙΚΚΛΩΝ (Τοπική ΑΠΑ)		ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ (Περιφερειακή ΑΠΑ)		ΧΩΡΑ (Εθνική ΑΠΑ)		ΝΟΜΟΣ ΤΡΙΚΚΛΩΝ (Τοπική ΑΠΑ)		ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ (Περιφερειακή ΑΠΑ)		ΧΩΡΑ (Εθνική ΑΠΑ)		ΝΟΜΟΣ ΤΡΙΚΚΛΩΝ (Τοπική ΑΠΑ)		ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ (Περιφερειακή ΑΠΑ)		ΧΩΡΑ (Εθνική ΑΠΑ)	
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)
Αριθμός	Ποσοστό %	Αριθμός	Ποσοστό %	Αριθμός	Ποσοστό %	Αριθμός	Ποσοστό %	Αριθμός	Ποσοστό %	Αριθμός	Ποσοστό %	Αριθμός	Ποσοστό %	Αριθμός	Ποσοστό %	Αριθμός	Ποσοστό %	Αριθμός	Ποσοστό %	Αριθμός	Ποσοστό %	Αριθμός	Ποσοστό %	
2000	1.045	15,73	6.645	5,29	125.677	100	131	12,54	1.052	15,84	7.652	6,09	179	17,13	1.318	19,83	26.344	20,96	735	70,33	4.275	64,33	91.681	72,95
2001	1.165	16,37	7.115	5,29	134.397	100	133	11,42	969	13,62	7.892	5,87	239	20,51	1.509	21,21	29.163	21,70	793	68,07	4.637	65,17	97.342	72,43
2002	1.202	15,63	7.690	5,32	144.670	100	138	11,48	1.059	13,77	8.092	5,59	253	21,05	1.642	21,35	30.595	21,15	811	67,47	4.989	64,88	105.983	73,26
2003	1.358	15,38	8.830	5,51	160.240	100	136	10,01	1.284	14,54	8.975	5,60	304	22,39	2.024	22,92	35.383	22,08	918	67,60	5.522	62,54	115.882	72,32
2004	1.440	15,40	9.349	5,37	174.070	100	142	9,86	1.136	12,15	8.417	4,83	358	24,86	2.284	24,43	38.221	21,96	940	65,28	5.929	63,42	127.432	73,21
2005	1.455	15,63	9.312	5,21	178.707	100	147	10,10	1.154	12,39	8.595	4,81	316	21,72	1.921	20,63	34.403	19,25	992	68,18	6.237	66,98	135.709	75,94
2006	1.508	15,19	9.925	5,14	193.030	100	99	6,56	814	8,20	7.038	3,64	394	26,13	2.481	25,00	42.923	22,24	1.015	67,31	6.630	66,80	143.069	74,12
2007	1.605	15,54	10.328	5,03	205.392	100	103	6,42	815	7,89	7.078	3,45	428	26,67	2.402	23,26	40.925	19,92	1.074	66,91	7.111	68,85	157.389	76,63
2008	1.633	15,20	10.744	5,02	213.933	100	91	5,57	851	7,92	6.624	3,10	405	24,80	2.321	21,60	39.533	18,48	1.137	69,63	7.572	70,48	167.776	78,42
2009	1.669	15,81	10.556	4,97	212.216	100	95	5,69	879	8,33	6.647	3,13	321	19,23	2.017	19,11	35.943	16,94	1.253	75,08	7.660	72,56	169.626	79,93
2010	1.558	16,09	9.685	4,85	199.645	100	91	5,84	866	8,94	6.501	3,26	278	17,84	1.651	17,05	30.381	15,22	1.189	76,32	7.168	74,01	162.763	81,52
2011	1.393	15,81	8.812	4,83	182.303	100	97	6,96	835	9,48	6.367	3,49	239	17,16	1.453	16,49	26.080	14,31	1.057	75,88	6.524	74,03	149.856	82,20
2012	1.344	16,04	8.381	4,89	171.216	100	92	6,85	837	9,99	6.326	3,69	237	17,63	1.397	16,67	23.678	13,83	1.015	75,52	6.147	73,34	141.212	82,48

Η στήλη (2) του πίνακα 8 εκφράζει τη συνολική τοπική ΑΠΑ ως ποσοστό επί της συνολικής περιφερειακής και αντίστοιχα η στήλη (4) εκφράζει τη συνολική περιφερειακή ΑΠΑ ως ποσοστό επί της συνολικής εθνικής. Επίσης, οι στήλες (8), (10) και (12) εκφράζουν την ΑΠΑ που προέρχεται από τον πρωτογενή τομέα παραγωγής ως ποσοστό επί της συνολικής, σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο. Ομοίως, οι στήλες (14), (16), (18), καθώς και οι στήλες (20), (22) και (24) εκφράζουν την ΑΠΑ που προέρχεται από τον δευτερογενή και τριτογενή αντίστοιχα τομέα παραγωγής ως ποσοστό επί της συνολικής, σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο.

Είναι προφανές ότι οι παραπάνω αναφερόμενοι κλάδοι οικονομικής δραστηριότητας ανά τομέα παραγωγής δεν έχουν την ίδια βαρύτητα ως προς τη διαμόρφωση της τοπικής οικονομίας της περιοχής του Δήμου Τρικκαίων. Στα κεφάλαια που ακολουθούν θα επιχειρηθεί να αναλυθεί η συμβολή τους στη δημιουργία τοπικού εισοδήματος στην περιοχή.

Γενικά όμως, από την επεξεργασία και μελέτη των στοιχείων του πίνακα 8 προκύπτουν συμπεράσματα ανάλογα με αυτά που αναφέρθηκαν για το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν και σχετίζονται με τη διαχρονική εξέλιξη της ΑΠΑ κατά την περίοδο 2000 – 2012. Σήμερα, μετά τη συνεχόμενη μείωση της τόσο της τοπικής όσο και της περιφερειακής ΑΠΑ που άρχισε να συντελείται από το έτος 2010 και μετά, σα συνέπεια της οικονομικής κρίσης που διανύουμε, προσέγγισε, σε απόλυτα μεγέθη, τα επίπεδα του έτους 2003.

Βάσει των στοιχείων του πίνακα 8, προκύπτει το ακόλουθο διάγραμμα, στο οποίο παρουσιάζεται η ποσοστιαία (%) κατανομή της τοπικής ΑΠΑ (Νομός Τρικάλων) ανά τομέα παραγωγής για την περίοδο 2000 – 2012.

Σε ό,τι αφορά τη σύνθεση της τοπικής Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας (ΑΠΑ) που παράγεται στο νομό, το έτος 2012, το πιο πρόσφατο βάσει των διαθέσιμων από την ΕΛ.ΣΤΑΤ. δεδομένων, στον πρωτογενή τομέα παράγεται το 6,85%, στον δευτερογενή το 17,63% και στον τριτογενή τομέα το 75,52%.

Παρατηρούμε δηλαδή ότι, κατά την εξεταζόμενη χρονική περίοδο σημειώθηκε σημαντική μείωση (σχεδόν υποδιπλασιασμός) της συνεισφοράς του πρωτογενούς τομέα. Σε σχέση με τη συνεισφορά του δευτερογενούς τομέα παραγωγής, την περίοδο μετά το έτος 2010 (περίοδος οικονομικής κρίσης), παρατηρείται μια σταθεροποίηση στα επίπεδα του έτους 2000, μετά από μια περίοδο (2001 – 2007) σταθερής ανοδικής της πορείας.

Το σημαντικότερο όμως είναι η ταυτόχρονη σημαντικότερη αύξηση της συνεισφοράς του τριτογενή τομέα στο τοπικό Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) του νομού καθ' όλη τη διάρκεια της εξεταζόμενης περιόδου, γεγονός που υποδεικνύει τη διαχρονική στροφή της τοπικής μας οικονομίας προς τον τριτογενή τομέα.

1.4.4. Πρωτογενής τομέας παραγωγής (κύρια χαρακτηριστικά)

Όπως αναφέρθηκε και στα προηγούμενα κεφάλαια, με την τελευταία διοικητική διάρθρωση της χώρας (Πρόγραμμα "Καλλικράτης" - Ν. 3852/2010), ο αρχικός Δήμος Τρικκαίων όχι μόνο επεκτάθηκε γεωγραφικά, αλλά άλλαξε σημαντικά και η φυσιογνωμία του. Έτσι, ο σχεδόν αμιγής αστικός χαρακτήρας του, απέκτησε πλέον έντονα αγροτικά χαρακτηριστικά, τόσο στην οικονομία όσο και στη σύνθεση του πληθυσμού του. Ένα μεγάλο ποσοστό των κατοίκων του νέου Δήμου Τρικκαίων έχουν ως βασική πηγή εισοδήματος και απασχόλησης την γεωργό-κτηνοτροφία.

Τα κύρια χαρακτηριστικά και οι σπουδαιότερες μορφές δραστηριότητας του πρωτογενή τομέα στην περιοχή, παρουσιάζονται αναλυτικά παρακάτω.

Α) ΓΕΩΡΓΙΑ

Στην γεωργία έχουν αφιερωθεί συνολικά 22.580 εκτάρια (Ha), (1 εκτάριο ισούται με 10 στρεμ.), καλλιεργούμενης γεωργικής γης, από τα οποία 1.402,4 εκτάρια (Ha), ήτοι το 6,7%, αντιστοιχούν σε αγρανάπαυση. Σύμφωνα με επεξεργασία των στοιχείων της ΕΛ.ΣΤΑΤ. από την απογραφή Γεωργίας / Κτηνοτροφίας για το έτος 2013, προκύπτουν τα εξής ενδιαφέροντα στοιχεία για την διάρθρωση των καλλιεργειών στο νέο Δήμο Τρικκαίων.

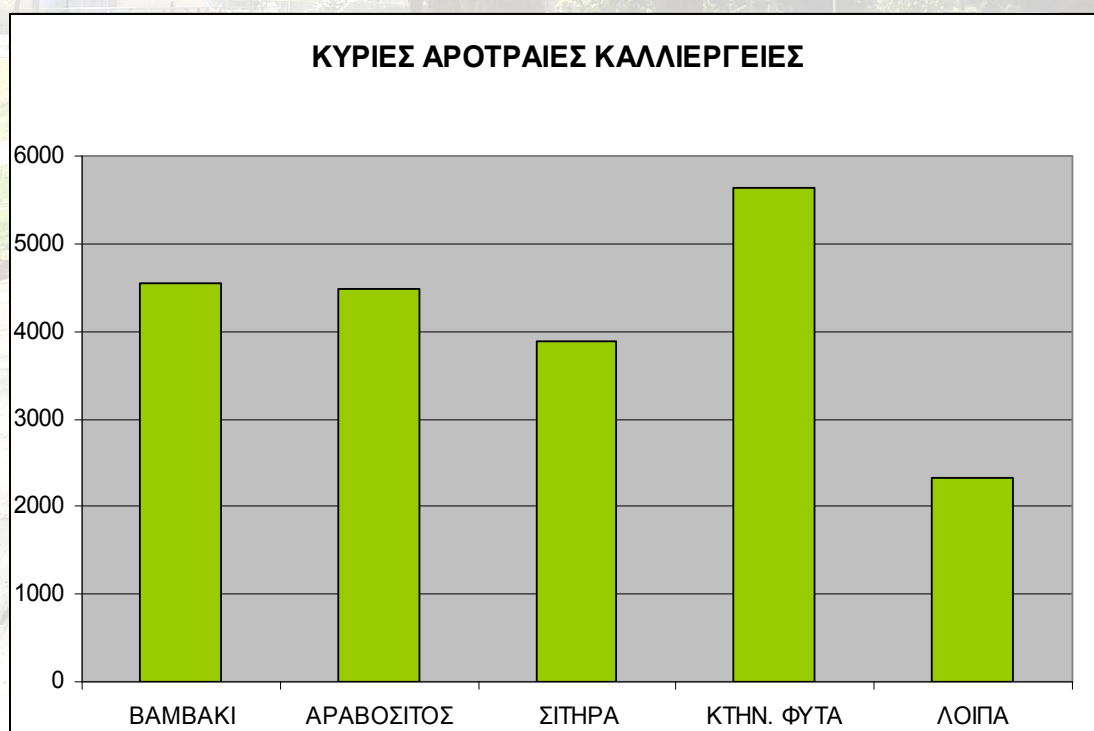
Συγκεκριμένα, από τους κλάδους φυτικής παραγωγής που κυριαρχούν στην περιοχή, προκύπτει **απόλυτη κυριαρχία των ετήσιων αροτραίων καλλιεργειών**, λόγω της δυναμικότητας των πεδινών κυρίως περιοχών, οι οποίες και καταλαμβάνουν το 92,5% της συνολικής καλλιεργούμενης γεωργικής γης και ακολουθούν οι δενδρώδεις καλλιέργειες με ποσοστό 6,44 % και τα αμπέλια με 1,08%. Στο διάγραμμα που ακολουθεί παρουσιάζεται η σύνθεση των καλλιεργειών στο Δήμο Τρικκαίων.

Σε σχέση με τις αροτραίες καλλιέργειες, ποσοστό της τάξης του 88,5% καταλαμβάνουν τα φυτά μεγάλης καλλιέργειας και ακολουθούν, με συνολικό ποσοστό 4,8%, οι καλλιέργειες κηπευτικών, οι ανθόκηποι, τα θερμοκήπια, και τα σπορεία.

Ειδικότερα, μεταξύ των αροτραίων καλλιεργειών, τα κτηνοτροφικά φυτά, με κύριο αντιπρόσωπό τους τη μηδική, καταλαμβάνουν έκταση 5.638,9 Ha, ήτοι ποσοστό της τάξης του 27% επί της συνολικής έκτασής τους. Ακολουθούν το βαμβάκι με 4.548,4 Ha, που αντιστοιχεί σε ποσοστό της τάξης του 21,8% επί των αροτραίων καλλιεργειών, ο ποτιστικός αραβόσιτος με 4.475,5 Ha και ποσοστό 21,4% και τα χειμερινά σιτηρά, με κύριο αντιπρόσωπό τους το μαλακό σιτάρι, με 3.880 Ha και ποσοστό με το 18,6%. Το υπόλοιπο ποσοστό 11,2% μοιράζονται οι καλλιέργειες καπνού, ζαχαρότευτλων, οσπρίων, κηπευτικών και μπιστανικών.

Το παρακάτω διάγραμμα δείχνει γλαφυρά την υφιστάμενη διάρθρωση των κυριότερων αροτραίων καλλιεργειών στο Δήμο Τρικκαίων.

Από το παραπάνω διάγραμμα φαίνεται η κυρίαρχη θέση των κτηνοτροφικών φυτών σε σχέση με τις άλλες αροτράιες καλλιέργειες και ότι η **μηδική**, καταλαμβάνει την πρώτη θέση ως προς τις προτιμήσεις των παραγωγών για καλλιέργεια.

Θα πρέπει να τονιστεί ιδιαίτερα η δυναμική που ανέπτυξε πρόσφατα, την τελευταία δεκαετία, μετά την αναθεώρηση της Κ.Α.Π., η καλλιέργεια των ζωοτροφών στο Δήμο Τρικκαίων. Γενικά, οι ζωοτροφές καταλαμβάνουν το 27% της συνολικής καλλιεργούμενης έκτασης των αροτράιων καλλιεργειών, και αντιστοιχούν κυρίως στην καλλιέργεια μηδικής και δευτερευόντως στην καλλιέργεια βίκου για σανό. Η δυναμική αυτή εντοπίζεται κυρίως στις ορεινές – ημιορεινές περιοχές του Δήμου Τρικκαίων και προέκυψε κυρίως από την ανάγκη των κτηνοτρόφων για ιδιοπαραγόμενες ζωοτροφές, στην προσπάθειά τους για μείωσης του κόστους της κτηνοτροφικής τους παραγωγής. Κατά συνέπεια, προκειμένου να ενισχυθεί η καταγεγραμμένη αυτή δυναμική της καλλιέργειας των ζωοτροφών, καθώς και η περαιτέρω ενδυνάμωση του κλάδου αυτού της φυτικής παραγωγής, απαιτούνται επενδύσεις στον τομέα τη μεταποίησης και της τυποποίησής.

Αναφορικά με το **βαμβάκι**, πρέπει να αναφερθεί ότι αποτελούσε ανέκαθεν ένα δυναμικό τομέα τόσο για τις πεδινές, με επάρκεια αρδευτικού νερού, περιοχές του Δήμου Τρικκαίων όσο και για το Νομό Τρικάλων γενικότερα, και ερχόταν πρώτο στην προτίμηση των παραγωγών για καλλιέργεια, στηρίζοντας το τοπικό αγροτικό εισόδημα. Με την τελευταία αναθεώρηση όμως της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (Κ.Α.Π.) και την αποδέσμευση της οικονομικής ενίσχυσης από την παραγωγή, η οποία άρχισε να εφαρμόζεται στη χώρα μας από 01-01-2006, η καλλιέργεια του βαμβακιού παρουσίασε σημαντική πτωτική τάση, τόσο από την άποψη του αριθμού των καλλιεργούμενων εκτάσεων, όσο και του αριθμού των ασχολουμένων με τη συγκεκριμένη καλλιέργεια παραγωγών. Σήμερα η πτωτική αυτή τάση έχει ανακοπεί και ταυτόχρονα παρουσιάζονται σημάδια ανάκαμψης, κάτι που κυρίως οφείλονται στην υψηλή ζήτηση από την πλευρά της βιομηχανίας για ποιοτικό και μακρόινο βαμβάκι. Επιπλέον, οι επιπτώσεις στην καλλιέργεια του βαμβακιού από την εφαρμογή της νέας προτεινόμενης Κ.Α.Π. 2014-2020 αναμένεται να είναι ουδέτερες.

Ο **αραβόσιτος**, στην περιοχή του Δήμου Τρικκαίων, όπως και γενικότερα σε επίπεδο Νομού Τρικάλων καλλιεργείται κυρίως για παραγωγή καρπού, η οποία αντιστοιχεί περίπου στο 41% της συνολικής παραγωγής αραβόσιτου σε επίπεδο Νομού Τρικάλων. Την τελευταία όμως πενταετία καταγράφεται σημαντική αύξηση της καλλιέργεια του αραβόσιτου ως ενσίρωμα για κτηνοτροφική χρήση, λόγω της υψηλής του θρεπτικής αξίας. Η καλλιέργεια του αραβόσιτου για ενσίρωση εντοπίζεται κυρίως στις περιοχές που υπάρχει βέβαια αρδευτικό νερό και ταυτόχρονα διαθέτουν υψηλή βοοτροφία. Εκτιμάται ότι οι επιπτώσεις στην καλλιέργεια του αραβόσιτου από την εφαρμογή της νέας προτεινόμενης Κ.Α.Π. 2014-2020 αναμένεται να επηρεάσουν αρνητικά την παραγωγή, ως συνέπεια την μείωσης της βασικής ενίσχυσης της καλλιέργειας.

Τα **χειμερινά σιτηρά** στην περιοχή καλλιεργούνται σχεδόν αποκλειστικά για παραγωγή καρπού. Καταγράφεται όμως και καλλιέργεια χειμερινών σιτηρών για παραγωγή σανού, κυρίως βρώμης, στις ορεινές – ημιορεινές περιοχές του Δήμου Τρικκαίων. Μεταξύ των χειμερινών σιτηρών, σήμερα κυριαρχεί η καλλιέργεια μαλακού σίτου, λόγω της ζήτησής του από την αρτοποιητική βιομηχανία και

έπεται, με μεγάλη διαφορά το σκληρό σιτάρι. Πριν την τελευταία αναθεώρηση της Κ.Α.Π. τα πράγματα ήτα αντίστροφα. Κυριαρχούσε δηλαδή, από την άποψη των καλλιεργούμενων εκτάσεων, το σκληρό σιτάρι, λόγω της στρεμματικής ενίσχυσης που τύχαινε. Σήμερα, η συνολική παραγωγή σε καρπό από την καλλιέργεια των χειμερινών σιτηρών στην περιοχή του Δήμου Τρικκαίων αντιστοιχεί περίπου στο 36,8% επί της συνολικής παραγωγής όλου του Νομού Τρικάλων.

Οι προοπτικές καλλιέργειας των χειμερινών σιτηρών, στα πλαίσια της εφαρμογής της νέας προτεινόμενης Κ.Α.Π. 2014–2020, αναμένεται να είναι ευνοϊκές, σηματοδοτώντας την επέκταση κυρίως των λοιπών χειμερινών σιτηρών και λιγότερου του σκληρού σίτου.

Σε σχέση με τον **καπνό**, η καλλιέργειά του εντοπίζεται κυρίως στη Δημοτική Ενότητα Παραληθαίων και δευτερευόντως στη Δημοτική Ενότητα Παληοκάστρου. Οι τοπικές κοινότητες Πλατάνου Ριζώματος (Δ.Ε. Παραληθαίων), Αρδανίου και Παλαιοπύργου (Δ.Ε. Παληοκάστρου) αποτελούν παραδοσιακά τα σημαντικότερα καπνοχώρια της περιοχής του Δήμου Τρικκαίων. Χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι στην Τοπική Κοινότητα Ριζώματος λειτουργούσε μέχρι και το έτος 2006, σε επιχειρηματική βάση και με αξιοζήλευτη δραστηριότητα, η ομάδα καπνοπαραγωγών Ριζώματος, και με απόλυτα πετυχημένη κατά γενική ομολογία πορεία. Στη συνέχεια, η λειτουργία της αντικαταστάθηκε από την ομάδα παραγωγών ακατέργαστου καπνού με την επωνυμία Κοινοπραξία Ε.Α.Σ. Τρικάλων – Καλαμπάκας (στην οποία συμμετέχει και η Ε.Α.Σ. Ιωαννίνων).

Σήμερα, η καλλιέργεια του καπνού καταλαμβάνει έκταση της τάξης περίπου 1% περίπου επί της συνολικής καλλιεργούμενης γεωργικής γης. Την τελευταία δεκαετία, μετά την αναθεώρηση της Κ.Α.Π. και την αποδέσμευση της παραγωγής από την ενιαία ενίσχυση, η καλλιέργεια του καπνού στην περιοχή του Δήμου Τρικκαίων αλλά και σε πανελλαδικό επίπεδο, μειώθηκε κατά περίπου 90%, ενώ ταυτόχρονα οι καπνοπαραγωγοί της περιοχής λαμβάνουν υψηλή ενιαία ενίσχυση, βάσει της υψηλής επιδότησης που τύχαινε ο καπνός μέχρι και την τελευταία αναθεώρηση της Κ.Α.Π.

Σε σχέση με τις καλλιεργούμενες στην περιοχή ποικιλίες καπνού, πριν από την τελευταία αναθεώρηση της Κ.Α.Π. (μέχρι και το έτος 2002), ήταν τα *“Μαύρα Ελασσόνας”*, τα *“Τσεμπέλια”* και η ποικιλία *“Κατερίνης”* (καπνά Ανατολικού Τύπου – ηλιοξηρενόμενα), που καλλιεργούνταν βάσει δικαιωμάτων καπνοκαλλιέργειας που κατείχαν οι παραγωγοί. Το έτος 2002, στα πλαίσια της αναδιάρθρωσης του καλλιεργούμενων ποικιλιών καπνού που δρομολόγησε το τότε Υπουργείο Γεωργίας, οι ποικιλίες αυτές αντικαταστάθηκαν από την ποικιλία *“Βιρτζίνια”*, σε εθελούσια βάση. Αυτή η αλλαγή της καλλιεργούμενης στην περιοχή ποικιλίας καπνού αποτελούσε ένα πάγιο αίτημα των παραγωγών της περιοχής, λόγω των αυξημένων απαιτήσεων σε εργατικά χέρια, κυρίως κατά την περίοδο συγκομιδής, αλλά και της ιδιαίτερης μετασυλλεκτικής διαχείρισης του προϊόντος. Έτσι, το 2002 οι καπνοπαραγωγοί της περιοχής επένδυσαν σε νέα υλικοτεχνική υποδομή, κυρίως σε κλιβάνους ξήρανσης, σύμφωνα με τις απαιτήσεις της νέας πλέον καλλιεργούμενης ποικιλίας καπνού. Μετά όμως το 2006, όταν και εφαρμόστηκε στην Ελλάδα η νέα τότε αναθεωρημένη Κ.Α.Π., η οποία είχε ως αποτέλεσμα τη σημαντικότερη μείωση της καπνοκαλλιέργειας, η υλικοτεχνική αυτή υποδομή απαξιώθηκε.

Την τελευταία όμως τετραετία παρατηρείται αύξηση της καπνοκαλλιέργειας με ποικιλίες Ανατολικού Τύπου, η οποία όμως σε καμία περίπτωση δεν αγγίζει τα επίπεδα προ δεκαετίας. Αυτό

οφείλεται στην αυξημένη ζήτηση από τη βιομηχανία για καπνά Ανατολικού Τύπου, λόγω των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών τους (ευχάριστη γεύση και πολύ ελαφρό άρωμα), προκειμένου να χρησιμοποιηθεί ως συστατικό σε μίγματα προϊόντων καπνού, ενώ ταυτόχρονα οι καπνοπαραγωγοί λαμβάνουν και την υψηλή ενιαία αποδεσμευμένη ενίσχυση.

Σε σχέση με τις προοπτικές καλλιέργειας του καπνού, στα πλαίσια της εφαρμογής της νέας προτεινόμενης Κ.Α.Π. 2014–2020, αναμένεται αυτές να μην είναι ευνοϊκές, λόγω του μηδενισμού της ενιαίας αποδεσμευμένης ενίσχυσης.

Στο σημείο αυτό πρέπει να σημειωθεί ότι γενικά η καλλιέργεια του καπνού εντοπίζεται στις άγονες και ημιορεινές περιοχές, όπου δύσκολα μπορεί να βρεθεί άλλη καλλιέργεια που να ευδοκίμει στις περιοχές αυτές και να μπορεί να υποκαταστήσει τον καπνό ως προς το εισόδημα που αποφέρει και ότι για χρόνια ολόκληρα η καπνοκαλλιέργεια στήριξε το εισόδημα των μικρών οικογενειακών εκμεταλλεύσεων των περιοχών αυτών, συμβάλλοντας έτσι και στη διατήρηση του κοινωνικού ιστού. Κατά συνέπεια, τίθεται το ερώτημα κατά πόσο η νέα προτεινόμενη Κ.Α.Π. 2014–2020 θα εξισορροπήσει ανισότητες τέτοιου είδους ή θα οδηγήσει άγονες και ημιορεινές περιοχές στην ερήμωσή τους.

Απάντηση στο ερώτημα αυτό μπορεί να δώσει η καλλιέργεια της στέβιας, η οποία, σύμφωνα με πρόσφατη έρευνα και μελέτη της Σχολής Γεωπονικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, αποτελεί ιδανική λύση, ως νέα εναλλακτική του καπνού καλλιέργεια σε όλα τα καπνικά διαμερίσματα της περιοχής της Περιφερειακής Ενότητας Τρικάλων. Εξάλλου, σήμερα μέσα από το πρόγραμμα Leader plus στη περιοχή της Περιφερειακής Ενότητας Καρδίτσας κατασκευάζεται μονάδα επεξεργασίας στέβιας.

Σε σχέση με τις **κηπευτικές καλλιέργειες** και τα διάφορα λαχανοκομικά είδη, είτε υπαίθρια είτε υπό κάλυψη, αυτές καλύπτουν έκταση λιγότερο από το 2% επί της συνολικής καλλιεργούμενης γεωργικής γης. Συγκεκριμένα, οι οικογενειακοί λαχανόκηποι, τα προϊόντα των οποίων προορίζονται για αυτοκατανάλωση, αντιπροσωπεύουν το 70% περίπου του συνόλου των κηπευτικών εκτάσεων.

Στην περιοχή, η θερμοκηπιακή καλλιέργεια της τομάτας για νωπή χρήση είναι ο κύριος εκπρόσωπος των θερμοκηπιακών καλλιεργειών. Τα θερμοκήπια τομάτας εντοπίζονται περιφερειακά της πόλης των Τρικάλων, κυρίως λόγω της ευκολότερης σύνδεσής τους με το δίκτυο της Δ.Ε.Η. Τα συστήματα καλλιέργειας που χρησιμοποιούνται στα θερμοκήπια αυτά, καθώς και τα συστήματα ψύξης – θέρμανσης είναι τα απόλυτα συμβατικά. Η υδροπονική καλλιέργεια στην περιοχή βρίσκεται ακόμη σε εμβρυακό στάδιο.

Η παραγωγή των κηπευτικών – λαχανοκομικών ειδών που δεν προορίζεται για αυτοκατανάλωση, διατίθεται για την κάλυψη των αναγκών κυρίως της τοπικής αγοράς. Μικρές ποσότητες αυτών πωλούνται από τους ίδιους τους παραγωγούς σε περιοχές εκτός Τρικάλων, όπως για παράδειγμα τα Γρεβενά. Επίσης, τα τελευταία χρόνια παρατηρείται κάποια εξαγωγική δραστηριότητα για διάφορα νωπά λαχανοκομικά είδη, όπως λάχανο, μπρόκολο, κουνουπίδι και πιπεριά, οι οποίες βασίζονται σε μεμονωμένες ιδιωτικές πρωτοβουλίες.

Η εγκατάσταση **καλλιεργειών για ενεργειακούς σκοπούς** στην περιοχή βρίσκεται σε πρωταρχικό στάδιο. Σήμερα, υπάρχει καταγεγραμμένη μόνο μια καλλιέργεια αγριοαγγινάρας έκτασης 50 στρεμμάτων.

Τα ενεργειακά φυτά και γενικότερα τα μη εδώδιμα φυτά (non food), φαίνεται να προσφέρουν μια διέξοδο στην κατεύθυνση της διατήρησης της γεωργικής δραστηριότητας σε περιοχές της περιφέρειας του Δήμου Τρικκαίων με μικρές δυνατότητες για άλλες καλλιέργειες. Επειδή το βιοαέριο φαίνεται να έχει στη χώρα μας καλύτερες προοπτικές απ' ό,τι το βιοντίζελ και η βιοαιθανόλη, ορισμένα ενεργειακά φυτά δίνουν διέξοδο προς αυτή την κατεύθυνση.

Ακολουθώντας, από τις διάφορες **δενδρώδεις καλλιέργειες** που υπάρχουν στο Δήμο Τρικκαίων, οι οποίες στο σύνολό τους καταλαμβάνουν ποσοστό της τάξης του 6,44% επί της συνολικής καλλιεργούμενης γεωργικής γης, η σημαντικότερη είναι η ελαιοκαλλιέργεια, που αντιστοιχεί σε έκταση 1.013,9 Ha, ήτοι ποσοστό περίπου 4,5% της συνολικής καλλιεργούμενης γεωργικής γης. Η μεγαλύτερη συγκέντρωση ελαιόδεντρων εντοπίζεται κυρίως στις Δημοτικές Ενότητες Παραληθαίων, Παλαιοκάστρου και ειδικότερα στις Τοπικές Κοινότητες Πλατάνου, Αρδανίου, Ριζώματος, Σπαθάδων, Ράξας και Λιοπράσου. Παρατηρούμε δηλαδή ότι η ελαιοκαλλιέργεια εντοπίζεται κυρίως στα πρανή των λοφοσειρών των Αντιχασίων του Δήμου Τρικκαίων και η παραγωγή ελαιόλαδου από την περιοχή αυτή ανέρχεται στο 72,3% επί της συνολικής παραγωγής ελαιόλαδου στο Νομό Τρικάλων.

Σε σχέση με τη χωροταξική κατανομή της ελαιοκαλλιέργειας, πρέπει να επισημανθεί το γεγονός ότι η καλλιέργεια της ελιάς στην ευρύτερη περιοχή των Αντιχασίων δεν είναι κάτι το εντελώς καινούργιο. Υπάρχουν δεδομένα που μαρτυρούν ότι στη συγκεκριμένη περιοχή αυτοφύονταν, λόγω του ευνοϊκού κλίματος και της καταλληλότητας των εδαφών της περιοχής, η μικρόκαρπη ποικιλία αγριελιάς κάλυπτε τις με νότια έκθεση λοφώδεις εκτάσεις, με άμεσα πολλαπλά οφέλη, όπως για παράδειγμα η προστασία των εδαφών των εκτάσεων αυτών από διάβρωση. Η παρατηρούμενη σήμερα συστηματική καλλιέργεια της ελιάς στις παραπάνω Τοπικές Κοινότητες του Δήμου Τρικκαίων οφείλεται στην μεταφορά τεχνογνωσίας και στην εξοικείωση των κατοίκων τους με την ελιά, λόγω του γεγονότος ότι, από τα μέσα της δεκαετίας του '70, αυτοί πήγαιναν ως εργάτες στην Κρήτη για να εργαστούν στην συγκομιδή του ελαιόκαρπου του χειμερινούς μήνες και να ενισχύσουν το εισόδημά τους, αφού εκείνη την περίοδο δεν υπήρχαν στην περιοχή άλλες αγροτικές ασχολίες και είχε αποπερατωθεί η συγκομιδή του καπνού. Έτσι, ενώ στην αρχή η ελαιοκαλλιέργεια ξεκίνησε στη συγκεκριμένη περιοχή με σκοπό την συμπλήρωση του αγροτικού εισοδήματος, με καλλιεργούμενη ποικιλία αποκλειστικά την «Κορωνέικη ή Κρητικιά» (λαδολιές), στην πορεία, αυτή επεκτάθηκε ευρύτερα ως κύρια καλλιέργεια και σ' αυτό βοήθησε και η επιδότηση ανά κιλό παραγόμενου ελαιόλαδου που δίνονταν πριν την τελευταία αναθεώρηση της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (Κ.Α.Π.).

Μετά τον ισχυρό παγετό του έτους 2002, όταν και καταστράφηκαν ολοκληρωτικά (ξεριζώθηκαν ή καρατομήθηκαν) πάνω από τα μισά ελαιόδενδρα στις περιοχές των Δημοτικών Ενότητων Παραληθαίων και Παλαιοκάστρου, η ελαιοκαλλιέργεια σήμερα, στην ευρύτερη περιοχή τέθηκε σε νέες βάσεις, τόσο από την άποψη των τεχνικών καλλιεργειών όσο και από την άποψη των καλλιεργούμενων ποικιλιών, με την εισαγωγή πλέον και άλλων ποικιλιών ελιάς (βρώσιμης και μικτής χρήσης) και πιο ανθεκτικών στο ψύχος. Μάλιστα, πρέπει να αναφερθεί ότι υπάρχει και μελέτη βιωσιμότητας για ίδρυση και λειτουργία συσκευαστηρίου – τυποποιητηρίου ελαιόλαδου στην Τοπική Κοινότητα Ριζώματος της Δημοτικής Ενότητας Παραληθαίων, η οποία είχε εκπονηθεί από τον πρώην Δήμο Παραληθαίων στα

πλαίσια του προγράμματος υλοποίησης Σ.Δ.Ι.Τ. (Συμπράξεις Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα) του «ΘΗΣΕΑ».

Άλλες δενδρώδεις καλλιέργειες αποτελούν οι καρυδιές, οι καστανιές, τα οπωροφόρα και την τελευταία τριετία αρχίζει να κάνει δυναμική εμφάνιση η καλλιέργεια της ροδιάς.

Οι προοπτικές των δενδρωδών καλλιεργειών, στα πλαίσια της εφαρμογής της νέας προτεινόμενης Κ.Α.Π. 2014–2020, κρίνονται άκρως ευνοϊκές, δεδομένου ότι, βάσει της δομής της, η βασική ενίσχυση θα παρέχεται σε κάθε δενδρώδη καλλιέργεια ανεξάρτητα από το είδος αυτής.

Βάσει των στοιχείων που καταγράφηκαν από έρευνα πεδίου που διενήργησε το έτος 2011 η ΚΕΝ.Α.ΚΑ.Π. Α.Ε. σχετικά με τη διάθεση των γεωργικών προϊόντων που παράγονται στην περιοχή του Δήμου Τρικκαίων, προέκυψε πως ένα σημαντικό μέρος της συνολικής παραγόμενης ποσότητας των προϊόντων στην περιοχή εμπορεύεται είτε από τους παραγωγούς στις λαϊκές αγορές (27,8%), είτε πωλείται στους εμπόρους (28,8%), είτε στους συνεταιρισμούς (9,9%). Ποσοστό της τάξης του 33,5% σχεδόν απ' όλα τα παραγόμενα γεωργικά προϊόντα χρησιμοποιείται για ιδιοκατανάλωση.

Συμπεραίνεται έτσι ότι το ποσοστό της παραγωγής που διατίθεται μέσω συνεταιρισμών είναι το μικρότερο σε σχέση με τις άλλες προαναφερόμενες διαδικασίες διάθεσης των παραγόμενων στην περιοχή γεωργικών προϊόντων.

Σε σχέση με τις καλλιέργειες που είναι ενταγμένες σε προγράμματα **βιολογικής γεωργίας**, αυτές παραμένουν σταθερές, ως προς την έκταση που καταλαμβάνουν, κατά την τελευταία τριετία.

Ειδικότερα, στην περιοχή του Δήμου Τρικκαίων, βάσει στοιχείων από τη Διεύθυνση Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής της Περιφερειακής Ενότητας Τρικάλων, σήμερα υπάρχουν συνολικά 66 εκμεταλλεύσεις παραγωγής πιστοποιημένων βιολογικών προϊόντων φυτικής παραγωγής, συνολικής έκτασης 5.711 στρεμμάτων, εκ των οποίων τα 2.856 στρ. αφορούν ετήσιες καλλιέργειες και τα 2.855 στρέμματα σε πολυετείς. Έτσι, στο Δήμο Τρικκαίων καλλιεργούνται βιολογικά κυρίως αμπέλι, κτηνοτροφικά φυτά (μηδική, ρεβίθι ως βρώσιμο όσπριο), χειμερινά σιτηρά, αραβόσιτος, κηπευτικά, ελαιόδεντρα και διάφορα οπωροφόρα. Οι βιολογικές καλλιέργειες εντοπίζονται κυρίως στις Δημοτικές Ενότητες Φαλώρειας και Παραληθαιών.

Με εξαίρεση την τελευταία τριετία, το ενδιαφέρον των παραγωγών του Δήμου Τρικκαίων για την ένταξή τους σε προγράμματα βιολογικής γεωργίας γενικά χαρακτηρίζεται αυξημένο. Αυτό μπορεί να αποδοθεί στις ενισχύσεις που δίδονται στους παραγωγούς στα πλαίσια του αντίστοιχου μέτρου του τομεακού Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης (Π.Α.Α.) του αρμόδιου Υπουργείου, καθώς και στη συνειδητοποίηση από μεριάς τους της μεγάλης σημασίας της ποιότητας στην παραγωγή των αγροτικών προϊόντων.

Η στασιμότητα που παρατηρείται την τελευταία τριετία οφείλεται στους αργούς ρυθμούς με τους οποίους τρέχουν πλέον τα αντίστοιχα προγράμματα, με συνέπεια η καθυστερημένη καταβολή των ενισχύσεων να επιβαρύνει επιπλέον το κόστος πιστοποίησης των καλλιεργειών.

Βέβαια το ποσοστό των παραγωγών στην περιοχή του Δήμου Τρικκαίων που σήμερα είναι πιστοποιημένοι ως προς την εφαρμογή συστημάτων βιολογικής γεωργίας παραμένει μικρό και ίσως δεν είναι αντιπροσωπευτικό της βιολογικής συνειδησής τους. Κατά συνέπεια, στην περιοχή υπάρχουν

τεράστια περιθώρια ανάπτυξης της βιολογικής γεωργίας, αλλά και της «ποιοτικής» γεωργίας (ολοκληρωμένη διαχείριση της παραγωγής), λόγω των φυσικών της πλεονεκτημάτων (μικρός κλήρος, μηδενική χρησιμοποίηση αγροχημικών κτλ).

Στα πλαίσια της νέας προτεινόμενης Κ.Α.Π. 2014–2020, η επιπλέον ανάπτυξη των βιολογικών καλλιεργειών θα αποτελέσει ένα από τα ζητούμενα της εφαρμογής της, διότι πέρα από τη βασική ενίσχυση θα υπάρχει επιπρόσθετα και η λεγόμενη “πράσινη” ενίσχυση, ιδιαίτερα αυξημένη, για δράσεις φιλοπεριβαλλοντικές που θα υπερβαίνουν τις υποχρεώσεις της πολλαπλής συμμόρφωσης, καθώς και για εφαρμογή γεωργικών πρακτικών επωφελών για το κλίμα και τη βιοποικιλότητα.

Αξιόλογο είναι επίσης και το ενδιαφέρον των παραγωγών της περιοχής του Δήμου Τρικκαίων σε σχέση με τη συμμετοχή τους στα διάφορα, διαρθρωτικής φύσης, προγράμματα του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.

Ειδικότερα, όπως προκύπτει από στοιχεία της Διεύθυνσης Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής της Περιφερειακής Ενότητας Τρικάλων, κατά την τελευταία δεκαετία είχαμε συνολικά 101 οριστικές εντάξεις παραγωγών του Δήμου Τρικκαίων στο πρόγραμμα της “*Πρώτης Εγκατάστασης Νέων Γεωργών*”, εκ των οποίων οι 44 έχουν κατεύθυνση τη φυτική παραγωγή και οι υπόλοιπες 57 τη ζωική. Βάσει του προσανατολισμού της φυτικής παραγωγής της βιώσιμης γεωργικής εκμετάλλευσης, που είναι υποχρεωμένοι να δημιουργήσουν οι 44 αυτοί νέοι γεωργοί, όπως αυτός προκύπτει από τα αντίστοιχα εγκριθέντα σχέδια δράσης τους, η συντριπτική τους πλειοψηφία (36 συνολικά) αφορά σε φυτά μεγάλης καλλιέργειας (χειμερινά σιτηρά, βαμβάκι, καπνός μηδική κ.α.) και ακολουθούν 5 σχέδια δράσης νέων γεωργών που αφορούν σε ανάπτυξη κηπευτικών καλλιεργειών, 2 σε ανθοκομικά είδη και τέλος 1 σχέδιο δράσης που αφορά σε μανιτάρια.

Επίσης, από τα ίδια στοιχεία προκύπτει ότι από το σύνολο των 44 αυτών οριστικών εντάξεων των νέων γεωργών κατεύθυνσης φυτικής παραγωγής, οι 15 αφορούν σε παραγωγούς της Δημοτικής Ενότητας Παραληθαίων, 8 σε παραγωγούς της Δημοτικής Ενότητας Τρικκαίων, 7 της Δημοτικής Ενότητας Φαλώρειας, 6 της Δημοτικής Ενότητας Παληοκάστρου, 3 της Δημοτικής Ενότητας Εστιαιώτιδας, από 2 εγκρίσεις σε παραγωγούς των Δημοτικών Ενοτήτων Κόζακα και Μεγάλων Καλυβίων και τέλος 1 έγκριση σε παραγωγό της Δημοτικής Ενότητας Καλλιιδένδρου.

Το πρόγραμμα των νέων γεωργών είναι σίγουρο ότι θα «τρέξει» και την επόμενη προγραμματική περίοδο 2014–2020. Με δεδομένο αυτό, κρίνεται ιδιαίτερα σημαντικό η περαιτέρω αξιοποίηση και στο μέλλον του συγκεκριμένου προγράμματος, μέσω της προσέλκυσης νέων σε ηλικία ανθρώπων στις αγροτικές περιοχές και της ενασχόλησής τους με τη γεωργία, γεγονός που θα συμβάλει θετικά τόσο στην απασχόληση όσο και στη διατήρηση του πληθυσμού στην ύπαιθρο, ιδιαίτερα σε συνθήκες κρίσης όπως αυτή που βιώνουμε σήμερα. Επιπλέον, δημιουργούνται έτσι οι ευνοϊκότερες των προϋποθέσεων για αύξηση του μεγέθους των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, που σε συνδυασμό με την υιοθέτηση νέων πρακτικών και καινοτομιών από νέους σε ηλικία ανθρώπους θα συντελέσει ουσιαστικά στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας.

Σε σχέση τώρα με το άλλο, διαρθρωτικής φύσης, πρόγραμμα του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων που αφορά σε “*Σχέδια Βελτίωσης*” υφιστάμενων γεωργικών εκμεταλλεύσεων,

σύμφωνα με στοιχεία της Διεύθυνσης Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής της Περιφερειακής Ενότητας Τρικάλων, κατά την τελευταία δεκαετία, από τις συνολικά 54 οριστικές εγκρίσεις σχεδίων βελτίωσης αγροτικών εκμεταλλεύσεων σε επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας Τρικάλων, οι 15 αφορούν σε σχέδια βελτίωσης παραγωγών στην περιοχή του Δήμου Τρικκαίων. Από αυτά, τα 13 εγκριθέντα σχέδια βελτίωσης αντιστοιχούν σε αγροτικές εκμεταλλεύσεις ζωικής παραγωγής και μόνο 2 σε σχέδια βελτίωσης κατεύθυνσης φυτικής παραγωγής. Ειδικότερα, τα δύο αυτά εγκριθέντα σχέδια βελτίωσης αγροτικών εκμεταλλεύσεων φυτικής παραγωγής στην περιοχή του Δήμου Τρικκαίων (1 στην Δημοτική Ενότητα Παραληθαίων και 1 στη Δημοτική Ενότητα Τρικκαίων), αφορούν σε φυτά μεγάλης καλλιέργειας και στόχευαν στην ανανέωση της υφιστάμενης υλικοτεχνικής και μηχανολογικής υποδομής των αντίστοιχων γεωργικών εκμεταλλεύσεων.

Στο σημείο αυτό πρέπει να επισημανθεί η ανακολουθία των δυο αυτών διαρθρωτικών προγραμμάτων που παρατηρήθηκε και την προγραμματική περίοδο 2007–2013 που μόλις τελείωσε, ως προς την έκδοση από το αρμόδιο Υπουργείο των σχετικών προσκλήσεων για υποβολή από τους ενδιαφερόμενους παραγωγούς φακέλων υποψηφιότητας. Κανονικά θα έπρεπε να προηγείται η πρόσκληση των νέων γεωργών και μετά από ένα εύλογο χρονικό διάστημα λίγων μηνών, αφού πρώτα, στο διάστημα αυτό, βγουν τα οριστικά αποτελέσματα και οι αντίστοιχες εγκρίσεις για τους νέους αγρότες, να ακολουθήσει η πρόσκληση για χρηματοδότηση σχεδίων βελτίωσης, έτσι ώστε η πρόσκληση αυτή να αποτελέσει το όχημα μέσω του οποίου θα μπορούν να επιτευχθούν και οι δεσμευτικοί στόχοι των εγκριθέντων νέων γεωργών σε σχέση με την ανάπτυξη των εκμεταλλεύσεων τους, ταυτόχρονα με τη δυνατότητα που θα προσφέρεται και στις άλλες εκμεταλλεύσεις να την αξιοποιήσουν. Η ανακολουθία αυτή εξηγεί σε μεγάλο βαθμό την χαμηλή αξιοποίηση του προγράμματος αυτού από τους παραγωγούς του Δήμου Τρικκαίων.

Σε σχέση με τους διαθέσιμους στη γεωργία υδάτινους πόρους και κατ' επέκταση σε σχέση με την **άρδευση**, προκύπτει ότι, από το σύνολο της έκτασης της καλλιεργούμενης γεωργικής γης, το έτος 2013, ποσοστό της τάξης του 68,8% αντιστοιχεί σε αρδευόμενες εκτάσεις.

Στην περιοχή του Δήμου Τρικκαίων σήμερα υφίστανται και λειτουργούν συνολικά 15 Τοπικοί Οργανισμοί Εγγείων Βελτιώσεων (Τ.Ο.Ε.Β.), από το σύνολο των 55 Τ.Ο.Ε.Β. που υπάρχουν σε επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας Τρικάλων, με πολύ μικρές μάλλον εκτάσεις δικαιοδοσίας, εξασφαλίζοντας όμως υψηλά ποσοστά άρδευσης. Σύμφωνα με στοιχεία των Τ.Ο.Ε.Β. του Δήμου Τρικκαίων, το ποσοστό άρδευσης ανέρχεται σε 72% περίπου, που κρίνεται ιδιαίτερα ικανοποιητικό.

Διαπιστώνεται επίσης, ότι το σύνολο των Τ.Ο.Ε.Β., τόσο σε επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας Τρικάλων όσο και σε επίπεδο Δήμου Τρικκαίων, χρησιμοποιούν υπόγειους υδροφόρους ορίζοντες ως πηγή αρδευτικού νερού, διαχειριζόμενοι κρατικές αρδευτικές γεωτρήσεις. Οι Τ.Ο.Ε.Β. που σήμερα εποπτεύει ο Δήμος Τρικκαίων διαχειρίζονται συνολικά 165 κρατικές γεωτρήσεις, από τις οποίες περίπου οι 40 έχουν εγκατεστημένο υπόγειο δίκτυο μεταφοράς και διανομής νερού.

Β) ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ

Η κτηνοτροφία στην περιοχή του Δήμου Τρικκαίων αποτελεί σαφέστατα έναν πολύ δυναμικό κλάδο που διαδραματίζει έναν όλο και σημαντικότερο ρόλο στην τοπική οικονομία.

Οι μορφές άσκησης της κτηνοτροφίας είναι κατά κύριο λόγο: α) η **εκτατική** που αφορά κυρίως τη νομαδική αιγο-προβατοτροφία και χρησιμοποιεί πρόχειρες κατασκευές για την στέγαση των ζώων με μικρό αριθμό οργανωμένων μονάδων, β) η **εντατική – ενσταβλισμένη** κτηνοτροφία που αφορά κυρίως τους χοίρους και τα βοοειδή. Κοινό χαρακτηριστικό και των δύο αυτών μορφών άσκησης της κτηνοτροφικής δραστηριότητας σε τοπικό επίπεδο είναι η οικογενειακής μορφής εκμεταλλεύσεις.

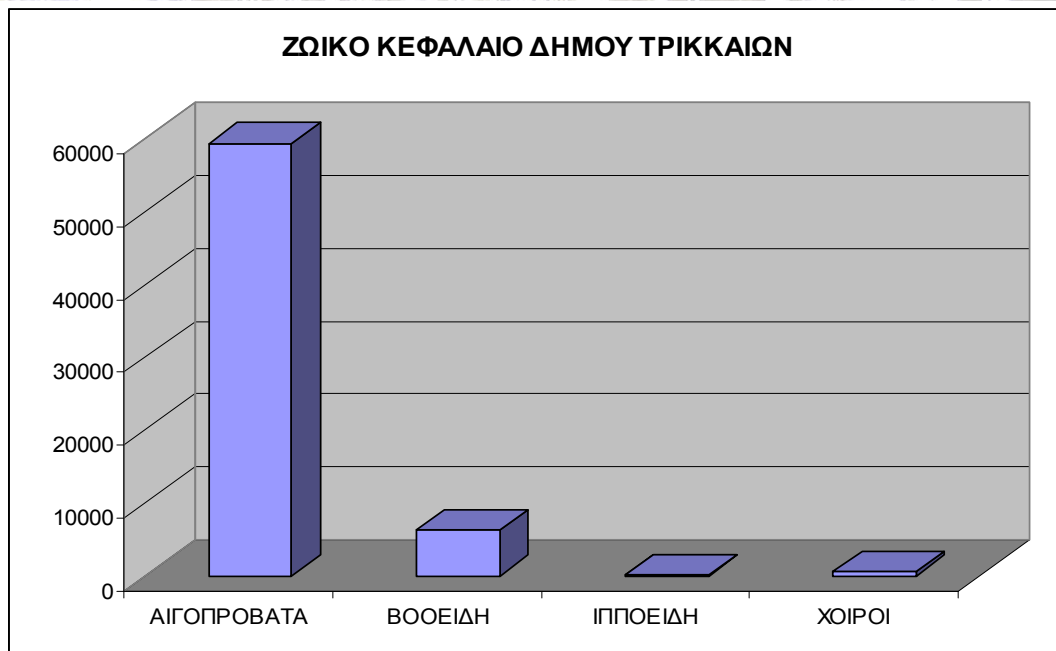
Σύμφωνα με στοιχεία του έτους 2014 από την αρμόδια υπηρεσία του Δήμου Τρικκαίων σχετικά με τη σύνθεση του ζωικού κεφαλαίου και των κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων της περιοχής, κυριαρχούν τα αιγοπρόβατα ελευθέρως βοσκής και ακολουθούν τα βοοειδή. Σε σχέση με τα βοοειδή, επισημαίνουμε δε ότι ποσοστό της τάξης περίπου 20% αφορά σε αγελάδες γαλακτοπαραγωγής και το υπόλοιπο 80% σε αγελάδες κρεατοπαραγωγής. Για τη χοιροτροφία, επισημαίνεται η ελαφρά πτωτικής της πορεία την τελευταία πενταετία, αφού αρκετοί κτηνοτρόφοι επιλέγουν, λόγω του κόστους και των χαμηλών ενισχύσεων, να μειώνουν διαρκώς τον αριθμό των ζώων που εκτρέφουν. Μικρότερη παρουσία έχουν τα ιπποειδή και τα κουνέλια. Το ποσοστό των πουλερικών (όρνιθες χωρικής εκτροφής, πάπιες χήνες γαλοπούλες), αν και είναι αξιόλογο, η εκτροφή τους προορίζεται κατά κύριο λόγο για αυτοκατανάλωση. Πρέπει ταυτόχρονα όμως να επισημανθεί ότι στην περιοχή του Δήμου Τρικκαίων υπάρχουν μεμονωμένες μονάδες συστηματικών ορνιθοτροφείων, καθώς και μονάδες εκτροφή στρουθοκαμήλων και ινδιάνων (γαλοπούλες).

Στον πίνακα που ακολουθεί, παρουσιάζεται σε απόλυτους αριθμούς κεφαλών ζώων για το έτος 2014 η υφιστάμενη κατάσταση της κτηνοτροφία στην περιοχή του Δήμου Τρικκαίων.

Πίνακας 1.4.9

<i>ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΖΩΩΝ</i>	<i>ΑΡΙΘΜΟΣ ΚΕΦΑΛΩΝ</i>	<i>ΜΟΝΑΔΕΣ ΖΩΙΚΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ (Μ.Ζ.Κ.)</i>
ΑΙΓΟΠΡΟΒΑΤΑ	59.330	$59.330 * 0,15 = 8.899,5$
ΒΟΟΕΙΔΗ	$3.250 + 3.025 = 6.275$	$(3.250 * 0,6) + (3.025 * 1) = 4.975$
ΧΟΙΡΟΙ	581	$581 * 0,4 = 232,4$
ΙΠΠΟΕΙΔΗ	123	$123 * 1 = 123$
<i>ΣΥΝΟΛΟ</i>	66.309	14.229,9

Από τον παραπάνω πίνακα προκύπτει το ακόλουθο διάγραμμα που ακολουθεί που δείχνει την υφιστάμενη διάρθρωση της κτηνοτροφίας στο Δήμο Τρικκαίων.

Έτσι, η δυναμικότητα σε ζωικό κεφάλαιο στην περιοχή του Δήμου Τρικκαίων ανέρχεται στο επίπεδο των 66.309 κεφαλών σε απόλυτους αριθμούς, με το 89,5% αυτών να αποτελούν τα αιγοπρόβατα και το 9,5 % τα βοοειδή.

Η μεγαλύτερη συγκέντρωση αιγοπροβάτων εντοπίζεται κυρίως στις Τοπικές Κοινότητες του Δημοτικής Ενότητας Κόζακα αλλά και Παραληθαίων και Παληοκάστρου. Αντίστοιχα, η μεγαλύτερη συγκέντρωση βοοειδών εντοπίζεται στην Τοπική Κοινότητα Αγρελιάς της Δημοτικής Ενότητας Παληοκάστρου, καθώς και στην Τοπική Κοινότητα Προδρόμου της Δημοτικής Ενότητας Κόζακα. Σε σχέση με τη συγκέντρωση του ζωικού κεφαλαίου που αφορά στους χοίρους, αυτή εντοπίζεται κυρίως στις Τοπικές Κοινότητες Ελληνοκάστρου (Δ.Ε. Παραληθαίων), Ξυλοπάροικου (Δ.Ε. Κόζακα) και Δενδροχωρίου (Δ.Ε. Καλλιδένδρου).

Σε σχέση με τις υφιστάμενες κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις στο Δήμο Τρικκαίων, για το 2014, αυτές ανερχόταν σε 555, με τις περισσότερες να εντοπίζονται στις Τοπικές Κοινότητες Καλονερίου, Μ. Καλυβίων, Γενεσίου, Αγρελιάς Παλαιοπύργου, Πλατάνου και Προδρόμου.

Επίσης, πρέπει να σημειωθεί ότι η μελισσοκομία στην περιοχή αποτελεί έναν δυναμικό κλάδο του Πρωτογενούς Τομέα, καθώς σε αυτήν βρίσκεται το 40% του συνόλου των κυψελών της Περιφερειακής Ενότητας Τρικάλων.

Από το παραπάνω σύνολο των υφιστάμενων κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων στην περιοχή του Δήμου Τρικκαίων, μέχρι σήμερα μόλις 10 έχουν ενταχθεί σε προγράμματα βιολογικής κτηνοτροφίας και έχουν πιστοποιηθεί ως προς την παραγωγή βιολογικών κτηνοτροφικών προϊόντων. Οι βιολογικές αυτές κτηνοτροφικές μονάδες αφορούν σε βοοειδή, αιγοπρόβατα και χοίρους και εντοπίζονται κυρίως στις ορεινές και μειονεκτικές Τοπικές Κοινότητες των Δημοτικών Ενοτήτων Παραληθαίων, Παληοκάστρου και Φαλώρειας, οι οποίες χαρακτηρίζονται από επάρκεια εκτάσεων που μπορούν να αξιοποιηθούν ως βοσκότοποι στα πλαίσια του συγκεκριμένου προγράμματος.

Αναφορικά με τη δυνατότητα ανάπτυξης της βιολογικής κτηνοτροφίας στην περιοχή του Δήμου Τρικκαίων, θα μπορούσε να ειπωθεί ότι ο προσανατολισμός αυτός της τοπικής κτηνοτροφίας πρέπει να αποτελέσει ένα βραχυπρόθεσμο στόχο τόσο για τους παραγωγούς όσο και για τον ίδιο το Δήμο Τρικκαίων, ο οποίος κάθε χρόνο παραχωρεί σε κάθε Τοπική Κοινότητα κοινόχρηστη δημοτική έκταση για τις ανάγκες της τοπικής κτηνοτροφίας. Με δεδομένο ότι οι εκτάσεις αυτές που κάθε χρόνο ο Δήμος Τρικκαίων διαθέτει για νομή και χρήση προς όφελος της τοπικής κτηνοτροφίας αφορούν κυρίως σε ορεινές και μειονεκτικές περιοχές, οι οποίες ουδέποτε μέχρι σήμερα έχουν ψεκαστεί ή λιπανθεί με διάφορες ουσίες ή σκευάσματα, κάτι το οποίο εύκολα μπορεί να πιστοποιηθεί, τα σημερινά συμβατικά προϊόντα τόσο της αιγοπροβατοτροφίας όσο και της βοοτροφίας δεν απέχουν πολύ από τις προδιαγραφές και τα πρότυπα του συστήματος της βιολογικής κτηνοτροφίας.

Κατά συνέπεια, η βόσκηση των ζώων για μεγάλο χρονικό διάστημα σε τέτοιους βοσκότοπους που θα μπορούσαν εκ προοιμίου να χαρακτηριστούν ως βιολογικοί, σε συνδυασμό με τη δυνατότητα συμπληρωματικής χρήσης ιδιοπαραγόμενων βιολογικών ζωοτροφών κατά τους χειμερινούς μήνες, μπορεί να αντιμετωπίσει αρκετά ικανοποιητικά το μεγάλο πρόβλημα της βιολογικής διατροφής των ζώων και άρα της παραγωγής των βιολογικών κτηνοτροφικών προϊόντων.

Το πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης της Ελλάδας της περιόδου 2014–2020, με βάση τη δομή και τη φιλοσοφία του, σίγουρα θα ενισχύει δράσεις προώθησης της βιολογικής κτηνοτροφίας. **Εξάλλου πλέον, η Ευρωπαϊκή Ένωση ενδιαφέρεται «όχι μόνο το τι και πόσο παράγεται, αλλά και το πώς παράγεται». Αυτός είναι ο λόγος που η περιβαλλοντική βιωσιμότητα των γεωργοκτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων θα είναι βασικό προαπαιτούμενο για τη χορήγηση οικονομικών ενισχύσεων.**

Ένα άλλο σημείο που πρέπει να τονιστεί ιδιαίτερα είναι ότι το ενδιαφέρον των παραγωγών της περιοχής του Δήμου Τρικκαίων αναφορικά με τη συμμετοχή τους στα διάφορα, διαρθρωτικής φύσης, προγράμματα του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων είναι μεγαλύτερο για τον τομέα της κτηνοτροφίας απ' ό,τι για τον τομέα της γεωργίας.

Έτσι, όπως προκύπτει από στοιχεία της Διεύθυνσης Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής της Περιφερειακής Ενότητας Τρικάλων, κατά την τελευταία δεκαετία είχαμε συνολικά 57 οριστικές εντάξεις παραγωγών του Δήμου Τρικκαίων στο πρόγραμμα της *“Πρώτης Εγκατάστασης Νέων Γεωργών”* με κατεύθυνση τη ζωική παραγωγή. Βάσει του προσανατολισμού της βιώσιμης εκμετάλλευσης ζωικής παραγωγής, που είναι υποχρεωμένοι να δημιουργήσουν οι 57 αυτοί νέοι κτηνοτρόφοι, όπως αυτός προκύπτει από τα αντίστοιχα εγκριθέντα σχέδια δράσης τους, η συντριπτική τους πλειοψηφία (32 συνολικά) αφορά σε εκτροφή κοπαδιάρικων αιγοπροβάτων και ακολουθεί η μελισσοκομία με 12 εγκριθέντα σχέδια δράσης νέων κτηνοτρόφων. Από τα υπόλοιπα εγκριθέντα σχέδια δράσης νέων κτηνοτρόφων, 4 αφορούν σε εκτροφή βοοειδών κρεοπαραγωγής, 1 σε βοοειδή γαλακτοπαραγωγής, 4 σε εκτροφή χοιρινών ελευθέρως βοσκής, 2 στην κονικλοτροφία και 2 στην εκτροφή στρουθοκαμήλων.

Αντίστοιχη τάση παρατηρείται και σε σχέση με το άλλο, διαρθρωτικής φύσης, πρόγραμμα του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων που αφορά σε *“Σχέδια Βελτίωσης”* υφιστάμενων γεωργικών εκμεταλλεύσεων. Δηλαδή και πάλι, από τις συνολικά 13 οριστικές εγκρίσεις σχεδίων

βελτίωσης αγροτικών εκμεταλλεύσεων, κατά την τελευταία δεκαετία, στην περιοχή του Δήμου Τρικκαίων, τα 5 αφορούν στην αιγοπροβατοτροφία, τα 2 στην μελισσοκομία, 2 στη χοιροτροφία, 3 σε βοοειδή κρεοπαραγωγικής κατεύθυνσης και 1 σε γαλακτοπαραγωγικής (στοιχεία από Διεύθυνση Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής της Περιφερειακής Ενότητας Τρικάλων).

Σε σχέση με την μεταποίηση των κτηνοτροφικών προϊόντων που παράγονται στην περιοχή του Δήμου Τρικκαίων, αυτή αφορά στην εκμετάλλευση, επεξεργασία και αξιοποίηση γάλακτος για παραγωγή διάφορων τυροκομικών προϊόντων, όπως φέτα, λευκό τυρί, γιαούρτη και μυζήθρα, αλλά και σε μονάδες επεξεργασίας και παραγωγής ζωοτροφών. Αναφορικά με την εμπορία τους, ποσοστό της τάξης του 86% επί της συνολικά παραγόμενης ποσότητας (σχεδόν δηλαδή στο σύνολό της) διατίθεται στους εμπόρους, ενώ το υπόλοιπο είτε προορίζεται για αυτοκατανάλωση είτε πουλιέται από τους ίδιους τους κτηνοτρόφους, κατά τρόπο μη οργανωμένο στο στενό φιλικό τους περιβάλλον (πηγή: ΚΕΝ.Α.ΚΑ.Π.).

Πρέπει να τονιστεί ιδιαίτερα ότι γενικά, σε επίπεδο χώρας, από το σταθμισμένο εθνικό ισοζύγιο φαίνεται ότι **τα κτηνοτροφικά προϊόντα είναι καθαρά εισαγωγικά προϊόντα**, όπου μαζί με τις ζωοτροφές αποτελούν το 35,86% των εισαγωγών (πηγή: Ε.Σ.Σ.Α.Α. 2007–2013).

Στα παραπάνω αναγραφόμενα που αφορούν στην παρουσίαση του έντονα δυναμικού χαρακτήρα του κτηνοτροφικού κλάδου στο Δήμο Τρικκαίων πρέπει να συνυπολογιστούν και τα βασικότερα προβλήματα του κλάδου, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται (πηγή: Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης Νομού Τρικάλων για την περίοδο 2007–2013).

- Τα χαμηλά εισοδήματα, που σε μεγάλο βαθμό στηρίζονται από τις διάφορες κοινοτικές ενισχύσεις, οι οποίες τα τελευταία χρόνια παρουσιάζουν αξιοσημείωτες καθυστερήσεις ως προς την καταβολή τους, σε συνδυασμό με τις δύσκολες και χωρίς ωράριο συνθήκες εργασίας, κάνουν το επάγγελμα του κτηνοτρόφου πολλές φορές αποτρεπτικό για την ενασχόληση των νέους.
- Οι διαρθρωτικές αδυναμίες του κλάδου που εμφανίζονται οξυμμένες και λειτουργούν απαγορευτικά στην υιοθέτηση διαδικασιών εκσυγχρονισμού των εκμεταλλεύσεων, βελτίωσης της διατροφής των ζώων, πρόληψης και καταπολέμησης των ασθενειών και εκμετάλλευσης των προϊόντων της γενετικής βελτίωσης.
- Η μη διάθεση των προϊόντων ή η πώλησή τους σε πολύ χαμηλές τιμές (καρτέλ εμπόρων, εισαγωγή ζώων από εξωτερικό που παρουσιάζονται ως ελληνικά κ.α.).
- Η διατήρηση των αποδόσεων των ζώων την τελευταία 30ετία σε χαμηλά επίπεδα.
- Οι υψηλές τιμές ζωοτροφών.
- Οι ελλιπείς υποδομές (βοσκότοποι ακατάλληλοι ή ανεπαρκείς, απουσία κτηνοτροφικής οδοποιίας προβλήματα υδροδότησης κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων κ.α.).
- Το γεγονός ότι πολλοί κτηνοτρόφοι στερούνται των απαιτούμενων πλέον αδειών ίδρυσης και λειτουργίας του κτηνοτροφικών τους εκμεταλλεύσεων.
- Η αρκετά γραφειοκρατική εφαρμογή των προγραμμάτων που αφορούν στην κτηνοτροφία (βιολογική κτηνοτροφία, εκτατικοποίηση), σε συνδυασμό με την διαπιστωμένη δυσκολία σύνδεσης του προγράμματος της βιολογικής γεωργίας με το αντίστοιχο πρόγραμμα της βιολογικής κτηνοτροφίας (δυσκολία εύρεσης επαρκούς πιστοποιημένου βιολογικού σιτηρεσίου).

Άρα, εκείνο που σήμερα προέχει είναι εφαρμογή πολιτικών εκ βάθρων εκσυγχρονισμού του κλάδου, ώστε να καταστεί δυνατή η αύξηση του εισοδήματος των κτηνοτρόφων και η βελτίωση των συνθηκών εργασιών τους, γεγονός που κατ' επέκταση θα αποτελέσει κίνητρο για την είσοδο νέων ανθρώπων στο επάγγελμα. Και τούτο γιατί τα περιθώρια βελτίωσης της παραγωγικότητας των κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων αλλά και της ανταγωνιστικότητας των αντίστοιχων παραγόμενων προϊόντων (κρέας – γάλα), κυρίως στο επίπεδο της ποιότητας και της υψηλής διατροφικής τους αξίας, είναι ακόμα πολύ μεγάλα, τόσο σε τοπικό επίπεδο όσο και σε εθνικό.

Τέλος, θεωρείται σκόπιμη μια συνοπτική αναφορά στις εκτάσεις που χρησιμοποιούνται κάθε χρόνο ως βοσκότοποι και εξυπηρετούν τις ανάγκες της τοπικής κτηνοτροφίας, με την έννοια ότι αυτές αποτελούν έναν από τους σημαντικότερους συντελεστές στην εντατική κτηνοτροφία.

Στη περίπτωση του Δήμου Τρικκαίων, δημοτική έκταση της τάξης των 19.513,5 εκταρίων, δηλαδή περίπου το 1/3 της συνολικής έκτασης του Δήμου, μπορούν να διατεθούν κάθε χρόνο για νομή και χρήση προς όφελος της τοπικής κτηνοτροφίας. Στην πλειοψηφία της η έκταση αυτή χαρακτηρίζεται από φτωχή, χαμηλή ποώδη βλάστηση, λόγω της έντονης ξηροθερμίας που επικρατεί στη περιοχή, ιδιαίτερα κατά τους θερινούς μήνες. Στα πλαίσια της παροχής δικαιώματος στους τοπικούς κτηνοτρόφους, διαδικασίας απαραίτητης για την καταβολή των κοινοτικών ενισχύσεων στην κτηνοτροφία, το έτος 2014 ο Δήμος Τρικκαίων διέθεσε το 85,3% του παραπάνω δημοτικής έκτασης.

Σύμφωνα όμως με στοιχεία του Ο.Π.Ε.Κ.Ε.Π.Ε., αρμόδιου εθνικού φορέα διαχείρισης των πιστώσεων των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών Ταμείων του Πρωτογενούς Τομέα, προκύπτει ότι το 2014 η συνολική καθαρή επιλέξιμη βοσκήσιμη έκταση στην περιοχή του Δήμου Τρικκαίων ήταν αρκετά μειωμένη και ανέρχονταν σε 11.007 εκτάρια, συμπεριλαμβανομένων και των ιδιωτικών βοσκοτόπων. Μάλιστα, σε ορισμένες Τοπικές Κοινότητες, όπως αυτή του Ελληνοκάστρου, η καθαρή επιλέξιμη έκταση ήταν 0 εκτάρια και σε άλλες, όπως αυτή των Μεγάλων Καλυβίων ήταν ελάχιστη, μόλις 2,14 εκτάρια. Το γεγονός αυτό δημιούργησε σύγχυση τόσο στις υπηρεσίες του Δήμου όσο και στους ίδιους τους κτηνοτρόφους, διότι τέθηκαν σε κίνδυνο οι κοινοτικές ενισχύσεις συνολικά και κυρίως η εξισωτική αποζημίωση που λαμβάνουν σε ετήσια βάση οι κτηνοτρόφοι των ημιορεινών και ορεινών τοπικών κοινοτήτων.

Από τα παραπάνω συνάγεται ότι στην ουσία τίθεται θέμα επάρκειας εκτάσεων (κυρίως των δημοτικών) για βοσκοτοπική χρήση.

Όλα τα παραπάνω πρέπει ιδωθούν και υπό το πρίσμα της δομής της νέας Κ.Α.Π. 2014–2020 που θα αρχίσει πολύ σύντομα να εφαρμόζεται.

Σύμφωνα με τα μέχρι τώρα δεδομένα αναφορικά με το μοντέλο της νέας Κ.Α.Π., σε κάθε κράτος μέλος της Ε.Ε. θα μοιραστεί ένα συγκεκριμένο χρηματικό ποσό κοινοτικών ενισχύσεων. Αυτές είναι οι **άμεσες ενισχύσεις**, οι οποίες στη περίπτωση της Ελλάδας ανέρχονται στο επίπεδο των περίπου 2 δις € το χρόνο και αποτελούν τον λεγόμενο **Εθνικό Φάκελο**. Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η άμεση ενίσχυση, σε επίπεδο κράτους μέλους, θα είναι ανεξάρτητη των ιστορικών αναφορών (προηγούμενες Κ.Α.Π.), ανάλογη του μεγέθους της κάθε γεωργικής εκμετάλλευσης και θα αποτελείται από επιμέρους τμήματα, υποχρεωτικά ή προαιρετικά.

Από εκεί και πέρα, το κάθε κράτος μέλος, ακολουθώντας τις βασικές ρυθμίσεις της νέας Κ.Α.Π., θα μπορεί να κατανέμει τις άμεσες αυτές ενισχύσεις στους αγρότες του, βάσει κριτηρίων που το ίδιο θα θέσει ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες της αγροτικής παραγωγής της κάθε χώρας μέλους και με βάση το τι εκείνο προτείνει να ενισχυθεί λιγότερο ή περισσότερο.

Η παρατηρούμενη δηλαδή αυτή ευελιξία της νέας Κ.Α.Π. εκ πρώτης όψεως θεωρείται καλή, αφού οι κοινοτικές ενισχύσεις θα μπορούν να προσαρμόζονται στις ιδιαίτερες συνθήκες της κάθε χώρας και στο τι αυτή επιθυμεί να ενισχυθεί περισσότερο. Η ευελιξία αυτή οδηγεί στη διαμόρφωση μιας πιο στοχευμένης αγροτικής πολιτικής, μέσω της **«περιφερειοποίησης ή εσωτερικής σύγκλισης»**, δηλαδή της ανακατανομής της κοινοτικής χρηματοδότησης σε περιφερειακό επίπεδο.

Στα πλαίσια της περιφερειοποίησης, βάσει του σεναρίου που τελικά φαίνεται να επικρατεί, η Ελλάδα χωρίζεται σε δύο περιφέρειες: α) τους *Βοσκοτόπους* και β) τις *Καλλιεργήσιμες Εκτάσεις*. Οι κοινοτικοί πόροι πρώτα θα κατανεμηθούν βάσει της επιλέξιμης έκτασης, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η ιστορική κατανομή των πόρων σε κάθε περιοχή και στη συνέχεια θα γίνεται μεταφορά ποσοστού 15% ή 30% (δεν έχει ξεκαθαρίσει ακόμη) των πόρων από τους βοσκοτόπους στις καλλιεργήσιμες εκτάσεις, με σκοπό της εξομάλυνση των πιθανών ανισορροπιών.

Με βάση τα παραπάνω, παρατίθεται στη συνέχεια ο πίνακας 10, στον οποία παρουσιάζεται σε γενικές γραμμές η δομή της νέας Κ.Α.Π.

Πίνακας 1.1.10

<i>ΑΜΕΣΕΣ ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ</i>	
<i>(Ως Ποσοστό % του Εθνικού Δημοσιονομικού Φακέλου – Προαιρετικές / Υποχρεωτικές)</i>	
<i>ΤΥΠΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ</i>	<i>ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ</i>
ΒΑΣΙΚΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗ	<p><i>Υποχρεωτική.</i> Θα αποδίδεται στους ενεργούς αγρότες αναλόγως της επιλέξιμης έκτασης που αξιοποιούν ή διαχειρίζονται. Το ύψος της συγκεκριμένης ενίσχυσης θα είναι το ίδιο (flat – rate) για κάθε εκτάριο επιλέξιμης έκτασης εντός μιας «περιφέρειας» του κράτους μέλους.</p> <p>Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα ορίζει κατ' έτος το εθνικό ανώτατο όριο για το καθεστώς της βασικής ενίσχυσης, αφαιρώντας από το συνολικό ετήσιο εθνικό ανώτατο όριο τα ποσά που προορίζονται για τις άλλες πρόσθετες ενισχύσεις.</p> <p>Η μοναδιαία αξία των δικαιωμάτων της βασικής ενίσχυσης θα προκύπτει διαιρώντας το εθνικό ή το περιφερειακό ανώτατο όριο με το αριθμό των δικαιωμάτων ενίσχυσης.</p>
ΠΡΑΣΙΝΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗ	<p><i>Υποχρεωτική.</i> Αποτελεί μια πρόσθετη της βασικής ενίσχυση, ύψους 30% του ετήσιου εθνικού ανώτατου ορίου και αντιστοιχεί στο περιβαλλοντικό τμήμα των άμεσων ενισχύσεων.</p> <p>Θα αποδίδεται στους παραγωγούς που θα εφαρμόζουν απλές γεωργικές πρακτικές φιλικές προς το κλίμα και το περιβάλλον, οι οποίες υπερβαίνουν τις υποχρεώσεις της πολλαπλής συμμόρφωσης, με ή χωρίς συμβόλαιο.</p> <p>Δικαιούχοι θα είναι όλοι οι αγρότες που ασκούν βιολογική γεωργία /</p>

	<p>κτηνοτροφία και αυτοί που αναλαμβάνουν την υποχρέωση να εφαρμόζουν διαφοροποίηση των καλλιεργειών τους, να διατηρούν μόνιμους βοσκότοπους και να αφιερώνουν εκτάσεις σε οικολογικούς στόχους (αμειψισπορά, αναβαθμίδες κ.α.)</p> <p>Επίσης, δικαιούχοι θα είναι και όλοι οι αγρότες, οι εκμεταλλεύσεις των οποίων βρίσκονται μερικώς ή ολικώς σε περιοχές Natura 2000, εφόσον αυτοί εφαρμόζουν γεωργικές πρακτικές συνάδουν με το νομοθετικό πλαίσιο για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων, της άγριας χλωρίδας και πανίδας και την οδηγία 2009/147/EK περί της διατήρησης των άγριων πτηνών.</p>
<p>ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΓΙΑ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΜΕ ΦΥΣΙΚΑ ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ</p>	<p><i>Προαιρετική.</i> Αποτελεί μια πρόσθετη της βασικής ενίσχυση, ύψους έως 5% του ετήσιου εθνικού ανώτατου ορίου του δημοσιονομικού φακέλου.</p> <p>Η πρόσθετη αυτή ενίσχυση θα είναι στρεμματική και διαφορετική απ' αυτή που ήδη αποδίδεται για τις ορεινές και μειονεκτικές από το πυλώνα II και θα παρέχεται με σκοπό να τη συμπληρώνει.</p> <p>Επίσης, η πρόσθετη αυτή ενίσχυση μπορεί να στοχεύει είτε σε όλες είτε σε κάποιες από τις περιοχές με φυσικά μειονεκτήματα, οι οποίες θα ορίζονται από τα κράτη μέλη και όχι κατ' ανάγκη για τις ορεινές και μειονεκτικές περιοχές, όπως αυτές ορίζονται σήμερα.</p>
<p>ΣΥΝΔΕΔΕΜΕΝΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗ</p>	<p><i>Προαιρετική.</i> Οι υφιστάμενες συνδεδεμένες ενισχύσεις, όχι μόνο δεν καταργούνται αλλά προβλέπεται εθελοντική συνδεδεμένη ενίσχυση ύψους από 5% έως 10% (υπό όρους) επί του ετήσιου εθνικού ανώτατου ορίου του δημοσιονομικού φακέλου.</p> <p>Συγκεκριμένα, το κάθε κράτος μέλος θα κληθεί να αποφασίσει για αγροτικά προϊόντα, αγροτικούς τομείς ή δέσμες τομέων, που ορίζονται στο σχετικό κανονισμό, που βρίσκονται αντιμέτωποι με δυσκολίες ή είναι ιδιαίτερως σημαντική από οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική σκοπιά.</p> <p>Σ' αυτή την πρόσθετη ενίσχυση θα μπορεί να περιλαμβάνονται όλα σχεδόν τα αγροτικά προϊόντα, εκτός από τον καπνό και το χοιρινό κρέας, ενώ θα είναι υποχρεωτική μόνο για το βαμβάκι.</p> <p>Επιπλέον, η ενίσχυση αυτή πρόκειται να καλύψει και τα υφιστάμενα ειδικά δικαιώματα των κτηνοτρόφων.</p>
<p>ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΜΙΚΡΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ</p>	<p><i>Υποχρεωτική.</i> Η πρόσθετη αυτή ενίσχυση θα αποδίδεται στις μικρές εκμεταλλεύσεις των νέων κυρίως αγροτών για τα πρώτα 5 χρόνια από την αρχικής τους εγκατάσταση.</p> <p>Η νέα αυτή πρόσθετη οικονομική ενίσχυση αποτελεί μια από τις πιο ελπιδοφόρες καινοτομίες της νέας Κ.Α.Π., φιλοδοξώντας να τα καταφέρει καλύτερα στο τομέα των νέων αγροτών, όπου οι μέχρι τώρα πολιτικές που εφαρμόστηκαν είχαν περιορισμένα αποτελέσματα.</p> <p>Για το σκοπό αυτό, το κάθε κράτος μέλος θα μπορεί να διαθέσει μέχρι και το 10% του ετήσιου εθνικού ανώτατου ορίου του δημοσιονομικού φακέλου.</p> <p>Οι δικαιούχοι της πρόσθετης αυτής ενίσχυσης θα είναι απαλλαγμένοι από τις απαιτήσεις της πολλαπλής συμμόρφωσης και της πράσινης ανάπτυξης, δεν θα λαμβάνουν άλλη μορφή ενίσχυσης και η μόνη τους υποχρέωση θα είναι η διατήρηση των γεωργικών τους εκτάσεων και του χαρακτήρα τους.</p>

<p>ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΝΕΟ- ΕΙΣΕΡΧΟΜΕΝΟΥΣ ΠΑΡΑΓΩΓΟΥΣ</p>	<p><i>Υποχρεωτική.</i> Η πρόσθετη αυτή οικονομική ενίσχυση θα αφορά σε όσους θα αρχίζουν την αγροτική τους δραστηριότητα είναι κάτω από 40 ετών και θα διαθέτουν τα απαραίτητα επαγγελματικά προσόντα.</p> <p>Για το σκοπό αυτό, το κάθε κράτος μέλος θα μπορεί να διαθέσει μέχρι και το 2% του ετήσιου εθνικού ανώτατου ορίου του δημοσιονομικού φακέλου.</p>
<p>ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΘΝΙΚΟΥ ΑΠΟΘΕΜΑΤΟΣ</p>	<p><i>Υποχρεωτική.</i> Με σκοπό τη δημιουργία εθνικού αποθέματος, κατά το πρώτο έτος της εφαρμογής του συστήματος της βασικής ενίσχυσης, κάθε κράτος μέλος θα πρέπει να προβεί σε μία γραμμική ποσοστιαία μείωση έως 3% του ανώτατου ορίου του συστήματος της βασικής ενίσχυσης σε εθνικό επίπεδο.</p> <p>Στη συνέχεια, το κάθε κράτος μέλος θα μπορεί να χρησιμοποιήσει το εθνικό αυτό απόθεμα για να κατανέμει, με αντικειμενικά κριτήρια, δικαιώματα ενίσχυσης, κατά τρόπο που να εξασφαλίζεται η ίση μεταχείριση τη αγροτών και να αποφεύγονται οι στρεβλώσεις της αγοράς.</p>

Όπως εύκολα συμπεραίνεται, βάσει τη δομής της νέας Κ.Α.Π. 2014–2020, από την εφαρμογή της, οι πλέον ευνοημένοι θα είναι:

- Οι παραγωγοί βιολογικών προϊόντων.
- Όσοι δραστηριοποιούνται σε περιοχές Natura 2000 και γενικά σε προστατευόμενες περιοχές.
- Όσοι διατηρούν μονίμως σε αγρανάπαυση τουλάχιστον το 7% της συνολικής επιλέξιμης έκτασής τους, με εξαίρεση τους μικρούς παραγωγούς.
- Όσοι μέχρι σήμερα δεν έπαιρναν ενισχύσεις (δενδρώδεις καλλιέργειες).
- Η νέα γενιά αγροτών, αλλά και ο κάθε μικρός και μεσαίος αγρότης που θέλει να μεγαλώσει την επιχείρησή του.

Όλα τα παραπάνω, σχετίζονται με την προσπάθεια της Ε.Ε. να απαντήσει στην μεγαλύτερη ίσως πρόκληση της ιστορίας της, που σχετίζεται με την αύξηση της ζήτησης τροφίμων, η οποία κατά τις πρόσφατες εκτιμήσεις αναμένεται να αυξηθεί κατά 70% στα επόμενα 50 χρόνια. Η πρόκληση αυτή είναι τόσο μεγάλη, λόγω των ιδιαίτερων συνθηκών μέσα στις οποίες πρέπει να επιτευχθεί, δηλαδή της γενικευμένης ανόδου των τιμών, των ακραίων καιρικών συνθηκών και της επιβράδυνσης της παραγωγικότητας.

Κατά συνέπεια, στα πλαίσια της εφαρμογής της νέας Κ.Α.Π. και των επιχειρούμενων αλλαγών στο αγροτικό μοντέλο στην Ε.Ε. δεν απαιτούν μόνο μεταρρυθμίσεις στην παραγωγή, αλλά και ριζικές αλλαγές στη λογική της δημόσιας παρέμβασης στον αγροτικό τομέα.

Γ) ΔΑΣΟΠΟΝΙΑ

Γενικά, όπως αναφέρθηκε στα προηγούμενα κεφάλαια, οι δασικές εκτάσεις στην περιοχή του Δήμου Τρικκαίων είναι σχετικά λίγες, μιας και στο μεγαλύτερο τμήμα του οι εκτάσεις είναι πεδινές και ημιορεινές. Ο κύριος όγκος των δασικών εκτάσεων να εντοπίζεται στις Τοπικές Κοινότητες που βρίσκονται στις ανατολικές κλιτές του ορεινού συγκροτήματος του Κόζακα και στις δυτικές των Αντιχασίων, δηλαδή σε μέρος των Δημοτικών Ενότητων Παληοκάστρου, Παραληθαίων και Κόζακα. Επίσης, στην πεδινή Τοπική Κοινότητα Φωτάδας της Δημοτικής Ενότητας Καλλιδένδρου υπάρχει ένα περιαστικό δάσος υψηλής αισθητικής αξίας. Εντός του αστικού ιστού της πόλης των Τρικάλων υπάρχει το αισθητικό δάσος Προφήτη Ηλία – Κάστρου (δύο ανεξάρτητοι λόφοι), συνολικής έκτασης 280 στρεμμάτων.

Σε σχέση με το ιδιοκτησιακό τους καθεστώς, αυτά είναι είτε δημόσια είτε μη δημόσια (ιδιωτικά και δημοτικά δάση).

Αρκετά από τα δάση της περιοχής είναι υποβαθμισμένα και εμφανίζουν τις συνέπειες των μικροπυρκαγιών, της καταχρηστικής άσκησης της γεωργίας και κτηνοτροφίας και των δασικών – δενδροκομικών ασθενειών. Επίσης, σε αρκετές περιπτώσεις τα εδάφη του έχουν αποψιλωθεί ή και καταπατηθεί.

Ωστόσο υπάρχουν σημαντικοί, από αισθητική άποψη, θύλακες με δάση πλατύφυλλων ειδών, όπως πλατάνων, βελανιδιάς, φράξου, φτελιάς, κ.α. Ακόμη και στις μη δασοσκεπείς εκτάσεις ή σ' αυτές που δασική βλάστηση έχει παρακμάσει η υποβαθμιστεί, αυτοφύεται χαμηλή βλάστηση (μακία ή διάπλαση) που συντελεί στην διατήρηση των φυσικών λειτουργιών των οικοσυστημάτων αυτών, επιτρέπει την ανάπτυξη της άγριας πανίδας και τις προσδίδει ικανότητες αναγέννησης, ώστε να δικαιολογούνται ελπιδοφόρες προσδοκίες για την αναδημιουργία δασών την περιοχή, με την προϋπόθεση υλοποίησης προγραμμάτων αναδάσωσης και λήψης μέτρων προστασίας.

Η συνολική έκταση των μη δημόσιων δασοσκεπών εκτάσεων (δημοτικά και ιδιωτικά δάση) δασών της περιοχής του Δήμου Τρικκαίων ανέρχεται σε 63.376 στρέμματα, ενώ το σύνολο της όλης δασικής έκτασης του Δήμου Τρικκαίων ανέρχεται στα 121.280 στρέμματα.

Στις παραγωγικές δασικές εκτάσεις της περιοχής του Δήμου Τρικκαίων η αξιοποίησή τους γενικά περιορίζεται στην παραγωγή δασικών προϊόντων (ξυλεία, καυσόξυλα) αλλά και βοσκήσιμης ύλης. Η παραγόμενη ξυλεία προορίζεται για μεταποίηση από βιομηχανίες ξύλου που δραστηριοποιούνται είτε εντός είτε εκτός της περιοχής του Δήμου Τρικκαίων, ενώ οι εξαγωγές είναι περιορισμένες.

1.4.5. Δευτερογενής τομέας παραγωγής (κύρια χαρακτηριστικά)

Όπως προκύπτει από το προηγούμενο κεφάλαιο, κατά το έτος 2012, σε τοπικό επίπεδο (Νομός Τρικάλων), από τις διάφορες δραστηριότητες του Δευτερογενούς Τομέα Παραγωγής παρήχθησαν συνολικά 237.000.000 €, κάτι που σημαίνει ότι η συμβολή του Δευτερογενούς Τομέα Παραγωγής στη διαμόρφωση του τοπικού ΑΕΠ (ΑΕΠ Νομού Τρικάλων) ήταν της τάξης του 17,63%. Από τους τέσσερις προαναφερόμενους κλάδους οικονομικών δραστηριοτήτων που καθορίζουν το ύψος της τοπικής ΑΠΑ

του Δευτερογενούς Τομέα Παραγωγής, **την μεγαλύτερη συνεισφορά, διαχρονικά, έχει ο κλάδος της μεταποίησης και ακολουθεί αυτός της ενέργειας και των κατασκευών.** Όσον αφορά στην εκμετάλλευση ορυχείων – μεταλλείων, δεν υφίσταται εξορυκτική δραστηριότητα στη περιοχή, ενώ δεν υπάρχουν στοιχεία για εκμεταλλεύσιμα αποθέματα ορυκτών.

Στον πίνακα που ακολουθεί, παρουσιάζεται η διαχρονική συνεισφορά των διάφορων οικονομικών δραστηριοτήτων – κλάδων στη διαμόρφωση του ύψους της τοπικής ΑΠΑ του Δευτερούς Τομέα Παραγωγής κατά την περίοδο 2000 – 2012 (στοιχεία από ΕΛ.ΣΤΑΤ., εκφρασμένα σε τρέχουσες τιμές εκατομμυρίων €).

Πίνακας 1.1.11

ΕΤΗ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΤΟΠΙΚΗ ΑΠΑ ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΟΥΣ ΤΟΜΕΑ (Νομός Τρικάλων)	ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑ ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΚΛΑΔΩΝ ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΟΥΣ ΤΟΜΕΑ		
		ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ	ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ – ΤΕΧΝΙΚΑ ΈΡΓΑ	ΛΟΠΟΙ ΚΛΑΔΟΙ (Ορυχεία, Μεταλλεία, Λατομεία, Ενέργεια, Διανομή Νερού, Φυσικού Αερίου κ.α.)
2000	179	89	76	14
2001	239	153	70	16
2002	253	151	85	17
2003	304	191	94	19
2004	358	180	165	13
2005	316	189	108	19
2006	394	244	126	24
2007	428	250	155	23
2008	405	233	147	25
2009	321	200	92	29
2010	278	185	67	26
2011	239	160	53	26
2012	237	165	48	24

Σύμφωνα με πρόσφατα στοιχεία του επιμελητηρίου Τρικάλων (Απρίλιος 2015) και κατόπιν ίδιας επεξεργασίας, προέκυψε ότι στα γεωγραφικά όρια του Δήμου Τρικκαίων **λειτουργούν σήμερα περίπου 4.000 συνολικά επιχειρήσεις**, διάφορων νομικών μορφών, οι οποίες δραστηριοποιούνται σε όλους τους κλάδους των οικονομικών δραστηριοτήτων, τόσο του Δευτερογενούς όσο και του Τριτογενούς Τομέα Παραγωγής. Σε επίπεδο Νομού Τρικάλων λειτουργούν συνολικά περίπου 5.100 επιχειρήσεις. **Παρατηρούμε δηλαδή ότι σήμερα το 78,5% των συνολικών επιχειρήσεων του Νομού Τρικάλων υφίστανται και λειτουργούν εντός του Δήμου Τρικκαίων.**

Βάσει στοιχείων από το Μητρώο Επιχειρήσεων της ΕΛ.ΣΤΑΤ., το έτος 2002, στο Νομό Τρικάλων λειτουργούσαν 9.535 επιχειρήσεις, ενώ σύμφωνα με έρευνα που πραγματοποίησε η ΠΑΕΠ το 2003, στο Ν. Τρικάλων δραστηριοποιούνταν τότε συνολικά 8.224 ιδιωτικές επιχειρήσεις.

Παρατηρούμε δηλαδή ότι, από το έτος 2003 έως και σήμερα στην περιοχή, για διάφορους λόγους, έκλεισαν 3.124 επιχειρήσεις, ήτοι ποσοστό 38%.

Από τις 4.000 συνολικά επιχειρήσεις που σήμερα λειτουργούν εντός των γεωγραφικών ορίων του Δήμου Τρικκαίων, οι περίπου 400 επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται σε διάφορους οικονομικούς

κλάδους του Δευτερογενούς Τομέα Παραγωγής, ήτοι ποσοστό 10% και οι υπόλοιπες 3.600 επιχειρήσεις, ήτοι ποσοστό 90% δραστηριοποιούνται στον Τριτογενή Τομέα (στοιχεία από επιμελητήριο Τρικάλων, κατόπιν ίδιας επεξεργασίας).

Στο παρακάτω διάγραμμα παρουσιάζεται η ποσοστιαία κατανομή των επιχειρήσεων που υφίστανται και λειτουργούν στο Δήμο Τρικκαίων, βάσει των σημαντικότερων οικονομικών κλάδων του Δευτερογενούς Τομέα Παραγωγής.

Από την επεξεργασία των στοιχείων του επιμελητηρίου Τρικάλων **παρατηρούμε γενικά ανισομερή κατανομή των επιχειρήσεων μεταξύ του αστικού πολεοδομικού συγκροτήματος της πόλης των Τρικάλων και των άλλων ημιαστικών περιοχών του Δήμου.** Έτσι, ο συντριπτικά μεγαλύτερος αριθμός, κυρίως των εμπορικών επιχειρήσεων και των επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών συγκεντρώνεται εντός και γύρω από την πόλη των Τρικάλων, κάτι απόλυτα λογικό βάσει των πληθυσμιακών μεγεθών των περιοχών αυτών. Στην υπόλοιπη περιοχή εκτός του αστικού ιστού της πόλης των Τρικάλων οι επιχειρήσεις είναι σχετικά ισομερώς κατανομημένες.

Επίσης, σχεδόν το σύνολο των βιοτεχνιών, βιομηχανιών και των μεταποιητικών μονάδων της περιοχής βρίσκονται εκτός του πολεοδομικού συγκροτήματος της πόλης των Τρικάλων, περίπου ισομερώς κατανομημένες κατά μήκος των κεντρικών οδικών αξόνων που συνδέουν την πόλη των Τρικάλων με τα άλλα αστικά – ημιαστικά κέντρα του Νομού (Καλαμπάκα, Πύλη Φαρκαδόνα). Η εγκατάσταση των επιχειρήσεων αυτών στις συγκεκριμένες περιοχές έγινε αυθαίρετα, χωρίς να ληφθούν υπόψη περιβαλλοντικά ζητήματα, ζητήματα χρήσεων γης κ.α., λόγω έλλειψης ενός σαφούς σχεδιασμού χωροθέτησής τους.

Το γεγονός αυτό πρακτικά σημαίνει ότι από την ευρύτερη περιοχή του Νομού Τρικάλων **συνεχίζουν να λείπουν οι σχετικές υποδομές βιομηχανίας – βιοτεχνίας** που θα μπορούσαν να εξυπηρετήσουν τους ντόπιους αλλά και να προσελκύσουν ξένους επενδυτές.

Ειδικότερα, ο Δευτερογενής Τομέας της περιοχής του Δήμου Τρικκαίων, όπως και γενικότερα του Νομού Τρικάλων, χαρακτηρίζεται κυρίως από βιοτεχνική δραστηριότητα και μικρή βιομηχανική.

Ιδιαίτερο χαρακτηριστικό του μεταποιητικού κλάδου, ως επιχειρηματική δραστηριότητα της περιοχής, είναι το γεγονός ότι ο μεγαλύτερος αριθμός των μεταποιητικών μονάδων σχετίζεται με την εκμετάλλευση, επεξεργασία και αξιοποίηση των παραγόμενων από τον Πρωτογενή Τομέα προϊόντων, κυρίως για την παραγωγή τυροκομικών προϊόντων και προϊόντων ξύλου – επίπλου. **Η συντριπτική πλειοψηφία των τοπικών μεταποιητικών επιχειρήσεων ανήκει στους κλάδους των βιοτεχνιών ειδών διατροφής.** Οι υπόλοιπες δραστηριότητες έχουν σχέση με την ικανοποίηση των τοπικών αναγκών, όπως ραφεία, υποδηματοποιεία, συνεργεία, ξυλουργεία κ.λ.π.

Γενικά, στο Δήμο Τρικκαίων λειτουργούν τυροκομεία, αλευροβιομηχανίες, μονάδες μίξης ζωοτροφών, εργοστάσια ξυλείας, πριστήρια, λοιπές μικρές βιοτεχνίες κ.λπ., **γεγονός που μαρτυρά τον αγροτικό κυρίως χαρακτήρα του μεταποιητικού κλάδου.**

Ένα άλλο χαρακτηριστικό στοιχείο της τοπικής μεταποιητικής δραστηριότητας είναι η **αυτοαπασχόληση** και οι οικογενειακού χαρακτήρα επιχειρήσεις, ενώ πολλές φορές η ύπαρξή τους δικαιολογείται σαν συμπληρωματικό εισόδημα στους μόνιμους κατοίκους της περιοχής. Βάσει του ποσοστού συμμετοχής του Δευτερογενούς Τομέα στη διαμόρφωση του ύψους της συνολικής τοπικής ΑΠΑ, θα λέγαμε ότι **η περιοχή χαρακτηρίζεται από λίγες επιχειρήσεις, μικρού μεγέθους που στη μεγάλη πλειοψηφία τους είναι οικογενειακές. Η διοίκηση αυτών γίνεται από τους ίδιους τους επιχειρηματίες και όχι από επαγγελματίες μάντζερ.** Λόγω ακριβώς του μικρού αυτού μεγέθους τους **δεν μπορούν να πετύχουν οικονομίες κλίμακας**, γεγονός που θα καθιστούσε τα προϊόντα τους ανταγωνιστικά τόσο απέναντι στα προϊόντα των χωρών χαμηλότερου εργατικού κόστους όσο και στα προϊόντα των ανεπτυγμένων χωρών.

Χαρακτηριστικό επίσης των τοπικών επιχειρήσεων είναι ότι **δεν έχουν αναπτύξει ευέλικτους συνεργατικούς σχηματισμούς (clusters)**, προκειμένου το μειονέκτημα του μικρού τους μεγέθους να μετατραπεί σε πλεονέκτημα, ώστε να αρθεί η μειονεκτική τους θέση σε σχέση με τον ανταγωνισμό σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο.

Στο σημείο αυτό, αξίζει να αναφερθεί ότι το Ινστιτούτο Μικρών Επιχειρήσεων (Ι.Μ.Ε.) της Γενικής Συνομοσπονδίας Επαγγελματιών Βιοτεχνών Εμπόρων Ελλάδος (Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.) έχει εντάξει την προώθηση συνεργατικών σχηματισμών, με την μορφή επιχειρηματικών δικτύων και συστάδων επιχειρήσεων, στο πλαίσιο των ολοκληρωμένων δράσεων του για την υποστήριξη των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, σε βασικούς τομείς της οικονομίας, όπως η μεταποίηση τοπικών προϊόντων, η οινοποιία, οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού, η ολοκληρωμένη διαχείριση ακινήτων κ.α. Επίσης, αναπτύσσει και πρωτοβουλίες διασύνδεσης ανάμεσα σε συμπληρωματικές δραστηριότητες των επιχειρηματικών αυτών δικτύων, με σκοπό τη διαμόρφωση καινοτόμων πρωτοβουλιών "Ανοικτής

Καινοτομίας" και την ανάπτυξη «Δράσεων Δικτύωσης και των Επιχειρηματικών Δικτύων» (*Clusters of Clusters*).

Σε σχέση με την εξαγωγική δραστηριότητα των επιχειρήσεων της ευρύτερης περιοχής θα λέγαμε ότι αυτή είναι σχετικά μικρή και εντοπίζεται σχεδόν αποκλειστικά σε αγροτικά προϊόντα, νωπά και μεταποιημένα. Σαφέστατα μικρότερη εξαγωγική δραστηριότητα παρατηρείται σε προϊόντα ξύλου και οικοδομικά υλικά (*στοιχεία από Επιμελητήριο Τρικάλων*).

Τα νωπά αγροτικά προϊόντα για τα οποία υπάρχει σήμερα υπάρχει κάποια εξαγωγική δραστηριότητα είναι κυρίως το καρπούζι και το πεπόνι και ακολουθούν διάφορα λαχανοκομικά είδη, όπως λάχανο, μπρόκολο, κουνουπίδι και πιπεριά. Οι εξαγωγές των νωπών αυτών αγροτικών προϊόντων βασίζονται σε μεμονωμένες ιδιωτικές πρωτοβουλίες και γίνονται με τρόπο που σαφέστατα επιδέχεται βελτίωση, κυρίως στην κατεύθυνση της περαιτέρω διερεύνησης της ζήτησης των αγορών σε ποιότητα και ποσότητα προϊόντων και της σύναψης σχετικών δεσμευτικών συμβάσεων, στα πλαίσια της συμβολαιακής γεωργίας, με σκοπό τη διασφάλιση διαχρονικά σταθερής ποιότητας, μέσω της υιοθέτησης συστημάτων βιολογικής ή ολοκληρωμένης καλλιέργειας, καθώς και σταθερού εισοδήματος για τους υπεύθυνους παραγωγούς. **Τα μεταποιημένα αγροτικά προϊόντα για τα οποία υπάρχει σήμερα εξαγωγική δραστηριότητα είναι κυρίως τα γαλακτοκομικά, τομέας όπου ο Νομός Τρικάλων κατέχει ηγετική θέση, και ακολουθούν κρασί, τσίπουρο, σαλάτες, τουρσιά και άλλα εδέσματα, γλυκά κουταλιού, κεράσματα βουτήματα και ξηροί καρποί.**

Κύριο χαρακτηριστικό όλων των τοπικών μεταποιητικών εξαγωγικών επιχειρήσεων, σε αντίθεση με τις υπόλοιπες, είναι ο αρμονικός συνδυασμός της παράδοσης και της τεχνολογικής προόδου. Έτσι, όλες αυτές οι επιχειρήσεις έχουν επενδύσει διαχρονικά σε νέες τεχνολογίες και ανθρώπινο δυναμικό, με στόχο να εξελίσσονται διαρκώς σε ανταγωνιστικό επίπεδο, να παράγουν και να παρέχουν μια ευρεία ποικιλία προϊόντων από αγνές τοπικές πρώτες ύλες, εξαιρετικής ποιότητας και γεύσης, πάντα με σεβασμό στις ανάγκες των πελατών. Παράλληλα, εφαρμόζουν συστήματα ποιοτικού ελέγχου, σύμφωνα με τις προδιαγραφές ποιότητας που τίθενται από την Ευρωπαϊκή Νομοθεσία, για την παραγωγή των αντίστοιχων προϊόντων, αλλά και σύμφωνα με τις προδιαγραφές των προτύπων ISO και HACCP.

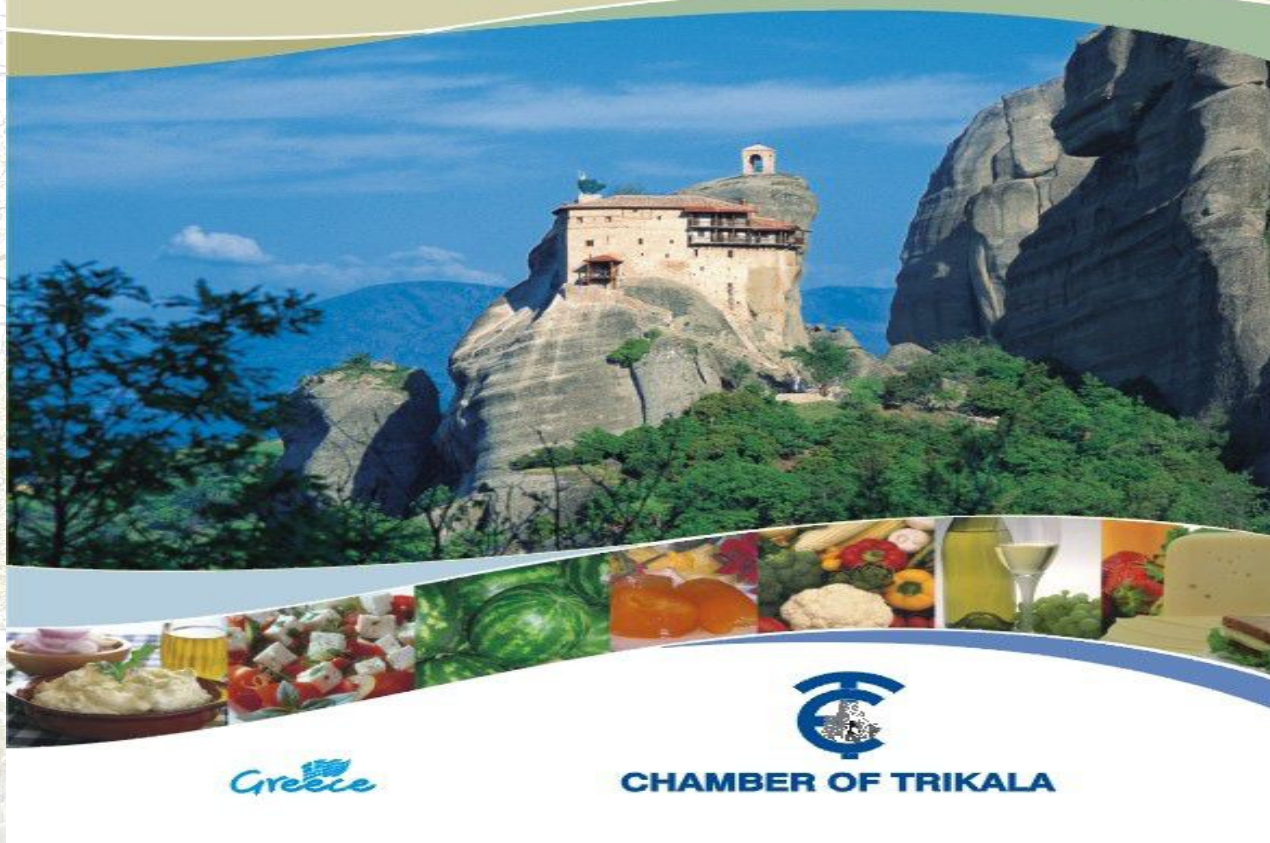
Τα τρικαλινά προϊόντα και κυρίως τα γαλακτοκομικά εξάγονται σε περισσότερες από 25 χώρες του εξωτερικού, όχι μόνο στην Ευρώπη, τα Βαλκάνια και τις ΗΠΑ αλλά και σε Κύπρο, Ισραήλ, Αυστραλία, Καναδά, Σαουδική Αραβία και άλλες χώρες, μέσα από ένα καλά οργανωμένο δίκτυο που εγγυάται την έγκαιρη παράδοση και διανομή τους, αλλά και τον κατάλληλο χειρισμό των προϊόντων, μέχρι αυτά να φτάσουν στον τελικό προορισμό τους.

Επειδή γενικά η εξωστρέφεια αποτελεί παράγοντα που μπορεί να δημιουργήσει δυναμική μεγέθυνσης των επιχειρήσεων, το τελευταίο χρονικό διάστημα εντάθηκαν οι προσπάθειες από τοπικούς φορείς (Επιμελητήριο Τρικάλων, ΚΕΝ.Α.ΚΑ.Π. Α.Ε., Περιφερειακή Ενότητα Τρικάλων, Εμπορικοί Σύλλογοι κ.α.), για ανάπτυξη της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων. Έτσι, στον τομέα της ενθάρρυνσης των εξαγωγικών δραστηριοτήτων των τοπικών επιχειρήσεων σημαντική είναι η βοήθεια που παρέχει το Επιμελητήριο Τρικάλων μέσω της έκδοσης ενός καλαίσθητου προωθητικού εντύπου με τα τοπικά – εξαγόμενα τρόφιμα και ποτά του Νομού Τρικάλων.

P R E F E C T U R E   O F   T R I K A L A

Regional Agro-Food Directory

Με δεδομένο ότι από το σύνολο των επιχειρήσεων του Νομού Τρικάλων μόνο 30 τοπικές επιχειρήσεις ασκούν εξαγωγική δραστηριότητα (στοιχεία από Επιμελητήριο Τρικάλων), παραμένει ζητούμενο η ενίσχυση της υγιούς και εξωστρεφούς επιχειρηματικότητας, αλλά και η επιτάχυνση της αναδιάρθρωσης των εξαγωγών, αναφορικά τόσο με την ποιοτική τους σύνθεση (ενίσχυση εξαγωγών για προϊόντα υψηλότερης προστιθέμενης αξίας) όσο και με το γεωγραφικό τους αναπροσανατολισμό (προς τις ταχέως αναπτυσσόμενες χώρες της Ν.Α. Ευρώπης).

Στόχος είναι οι επιχειρήσεις να μπορούν να προωθήσουν τα προϊόντα τους στις αγορές εκτός της χώρας μας. Η μικρή, αλλά εντελώς ανοικτή πλέον, ελληνική αγορά δεν είναι δυνατόν να αποτελεί τον στόχο των επιχειρήσεων. **Θέλουμε επιχειρήσεις με εστιασμένη γεωγραφική εξειδίκευση και έντονη εξαγωγική δραστηριότητα.** Σ' αυτήν την προσπάθεια πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη βαρύτητα στο ανταγωνιστικό προϊόν.

Ως παραδείγματα τέτοιου προσανατολισμού μπορούν να αναφερθούν προϊόντα όπως το **λουκάνικο Τρικάλων, το οποίο συγκαταλέγεται μεταξύ των προϊόντων του Επιχειρησιακού**

Σχεδίου «Καλάθι Προϊόντων Περιφέρειας Θεσσαλίας», για τα οποία πρόκειται να εφαρμοστούν ενεργητικές πολιτικές που θα επιχειρούν να ανασυγκροτήσουν την τοπική αγροτική οικονομία και να οδηγήσουν σε βιώσιμη ανάπτυξη και προώθηση των τοπικών προϊόντων στο εξωτερικό μέσω της Περιφέρειας. Επίσης, **τα αρωματικά – φαρμακευτικά φυτά και τα παραπροϊόντα τους (αιθέρια έλαια)** αποτελούν πεδίο άσκησης τέτοιας δραστηριότητας. Ιδιαίτερα για την περιοχή μας, η όλη αυτή προσπάθεια μπορεί να συνοδευτεί και από το σχετικό μύθο που θέλει τον Ασκληπιό, που γεννήθηκε στις όχθες του Ληθαιού, να συλλέγει ιαματικά βότανα από την περιοχή του Κερκέτιου όρους (Κόζιακας).

Ταυτόχρονα όμως, δεν πρέπει να παραγνωριστούν τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι τοπικοί επιχειρηματίες, τα οποία σε μεγάλο βαθμό είναι κοινά με αυτά που αντιμετωπίζουν όλοι οι επιχειρηματίες της χώρας και έχουν σχέση με την έλλειψη υποδομών, τη γραφειοκρατία, το ασταθές φορολογικό σύστημα, την πολυνομία και σε πολλές περιπτώσεις τη διαφθορά.

Προσπάθεια για αντιμετώπιση τέτοιων προβλημάτων και της ενίσχυσης της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων αποτελεί μια άλλη πρωτοβουλία που πρόσφατα ανέπτυξε το Επιμελητήριο Τρικάλων, δημιουργώντας τη **ΝΕΑ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΑΓΟΡΑ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ (e-Mall)** – www.trikalamarket.gr, η οποία λειτουργεί και είναι διαθέσιμη σε όλους τους επιχειρηματίες του

Νομού. Η νέα αυτή ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΑΓΟΡΑ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ (e-Mall) όλου του νομού δίνει τη δυνατότητα **Προβολής** (βιτρίνα) και **ηλεκτρονικών πωλήσεων** (e-shop) των τοπικών αλλά και άλλων προϊόντων χωρίς την ανάγκη ειδικής υποδομής, εύκολα γρήγορα και απλά.

Πρόκειται ουσιαστικά για μια **ολοκληρωμένη Υπηρεσία Ηλεκτρονικού Καταστήματος**, εντελώς δωρεάν και σε αγγλική έκδοση, που ενσωματώνεται εύκολα και στην ιστοσελίδα της κάθε επιχείρησης, ενώ ταυτόχρονα αποκτά και «βιτρίνες προϊόντων» τόσο στην **Τοπική Αγορά των Τρικάλων** (www.trikalamarket.gr) όσο και στην **Πανελλήνια Επιμελητηριακή Αγορά Προϊόντων** (www.directmarket.gr). Με τον τρόπο αυτό η κάθε τρικαλινή επιχείρηση αποκτά στην ουσία 3 κανάλια πώλησης και προβολής των προϊόντων της (τοπικό, ελληνικό και διεθνές καταναλωτικό κοινό), σε 24ωρη βάση, 7 ημέρες την εβδομάδα. Ταυτόχρονα δίνεται και η δυνατότητα αποστολής των τρικαλινών προϊόντων, με ιδία μέσα ή με οποιαδήποτε εταιρία μεταφορών ή ταχυμεταφορών, σε όλο τον κόσμο, με μέριμνα για εξασφάλιση χαμηλών μεταφορικών αποστολής.

Τέλος, ο Δήμος Τρικκαίων, ο φορέας που ενδιαφέρεται για την τοπική ανάπτυξη, με σκοπό την ενθάρρυνση των δραστηριοτήτων του Δευτερογενούς και Τριτογενούς Τομέα Παραγωγής και ενόψει της εφαρμογής του νέου Ε.Σ.Π.Α., θα πρέπει σίγουρα **να εξετάσει τη δυνατότητα δημιουργίας μιας Δομής Διασύνδεσης της Έρευνας και της Επιχειρηματικότητας**, η οποία θα μπορεί να απευθύνεται σε ένα ευρύ φάσμα ωφελουμένων. Τέτοιοι ωφελούμενοι μπορεί να είναι νέοι επιστήμονες, ερευνητές, υποψήφιοι διδάκτορες, διδάκτορες που έχουν καταλήξει σε δυνητικά εμπορικά αξιοποιήσιμα

ερευνητικά αποτελέσματα, που έχουν δημιουργικές ιδέες και επιθυμούν να τις μετατρέψουν σε βιώσιμες επιχειρήσεις ή προϊόντα, υπό σύσταση επιχειρήσεις που θέλουν να επιχειρήσουν σε δυναμικούς τομείς της τοπικής αλλά και γενικότερα της ελληνικής οικονομίας, αλλά και υφιστάμενες επιχειρήσεις που επιθυμούν να μετασχηματίσουν το επιχειρηματικό τους μοντέλο μέσω αξιοποίησης ερευνητικών αποτελεσμάτων. **Στόχος της δομής είναι η προσέλκυση αυτών των ωφελούμενων και η παροχή υπηρεσιών υποβοήθησης υλοποίησης ιδεών και ανάπτυξης τελικών προϊόντων, ταυτόχρονα με τη δημιουργία – επινόηση ενός «έξυπνου» brand name για όλα τα παραγόμενα τοπικά προϊόντα.**

Έτσι, στο πλαίσιο της λειτουργίας της συγκεκριμένης δομής θα πραγματοποιούνται μια σειρά από εκδηλώσεις και στοχευμένες δράσεις ενημέρωσης, όπως επίσης και υπηρεσίες επιχειρηματικής επιτάχυνσης και υποστήριξης, από καταρτισμένη ομάδα συμβούλων – μεντόρων. Επίσης, η δομή θα αποσκοπεί στη δικτύωση και αλληλεπίδραση με υπόλοιπα δυναμικά μέλη του επιχειρηματικού περιβάλλοντος εντός και εκτός Ελλάδας, καθώς και στην προώθηση του τοπικού «έξυπνου» brand name. Χαρακτηριστικό παράδειγμα Δήμου που δημιούργησε αντίστοιχη δομή, απόλυτα επιτυχημένη ως προς τη λειτουργία της, είναι ο Δήμος Αθηναίων.

Επιπλέον, στα πλαίσια του χρηματοδοτικού πλαισίου του νέου ΕΣΠΑ (*Σύμφωνο Εταιρικής Σχέσης Σ.Ε.Σ*), Τομεακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «*Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία*», θα χρηματοδοτηθούν επενδυτικά σχέδια για την προώθηση της έξυπνης εξειδίκευσης, τον εκσυγχρονισμό των επιχειρήσεων, της ανάπτυξης κουλτούρας επιχειρηματικής συνεργασίας, της ενίσχυσης της εγχώριας παραγωγής προστιθέμενης αξίας, των εξαγωγών, τον εμπλουτισμό του τουριστικού προϊόντος, κ.ά. Οι προσκλήσεις αυτές θα απευθύνονται στις τοπικές επιχειρήσεις που θα καλούνται να υποβάλλουν τις προτάσεις τους. Ο Δήμος Τρικκαίων θα στηρίξει με καθοδήγηση και συμβουλευτικές υπηρεσίες όλες τις επιχειρήσεις και τα καταστήματα που θα προβούν σε αυτό το εγχείρημα.

1.4.6. Τριτογενής τομέας παραγωγής (κύρια χαρακτηριστικά)

Όπως προκύπτει από τα οικονομικά μεγέθη του πίνακα 8 του προηγούμενου κεφαλαίου, ο Τριτογενής Τομέας Παραγωγής, σε σύγκριση με τους άλλους δύο Τομείς Παραγωγής, διαχρονικά έρχεται πρώτος ως προς τη διαμόρφωση της τοπικής συνολικής ΑΠΑ (Νομός Τρικάλων). Το ίδιο συμβαίνει σε επίπεδο Περιφέρειας Θεσσαλίας, αλλά και σε εθνικό.

Συγκεκριμένα, από τον πίνακα 8 προκύπτει ότι κατά το έτος 2012, σε τοπικό επίπεδο (Νομός Τρικάλων), από τις διάφορες δραστηριότητες του Τριτογενούς Τομέα Παραγωγής παρήχθησαν συνολικά 1,015 δις €, κάτι που σημαίνει ότι η συμβολή του Τριτογενούς Τομέα Παραγωγής στη διαμόρφωση του τοπικού ΑΕΠ (ΑΕΠ Νομού Τρικάλων) ήταν της τάξης του 75,52%. Επίσης, όπως αναφέρθηκε, ο Τριτογενής Τομέας Παραγωγή συμμετέχει κατά 70,65% στην διαμόρφωση της συνολικής απασχόλησης σε επίπεδο Δήμου Τρικκαίων, δηλαδή παρουσιάζει την μεγαλύτερη συγκέντρωση του εργατικού δυναμικού.

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται η διαχρονική συνεισφορά των διάφορων οικονομικών δραστηριοτήτων – κλάδων στη διαμόρφωση του ύψους της τοπικής ΑΠΑ του Τριτογενούς Τομέα Παραγωγής κατά την περίοδο 2000 – 2012 (στοιχεία από ΕΛ.ΣΤΑΤ., εκφρασμένα σε τρέχουσες τιμές εκατομμυρίων €).

Πίνακας 1.4.12

ΕΤΗ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΤΟΠΙΚΗ ΑΠΑ ΤΡΙΤΟΓΕΝΟΥΣ ΤΟΜΕΑ (Νομός Τρικάλων)	ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑ ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΚΛΑΔΩΝ ΤΡΙΤΟΓΕΝΟΥΣ ΤΟΜΕΑ				
		ΧΟΝΔΡΙΚΟ, ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΕΣΤΙΑΣΗΣ	ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	ΧΡΗΜΑΤΟΠΙ- ΣΤΩΤΙΚΕΣ, ΑΣΦΛΙΣΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ, ΕΠΙΚΟΙΝΩ- ΝΙΑΣ ΚΑΙ ΨΥΧΑΓΩΓΙΑΣ	ΛΟΙΠΕΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ, ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙ- ΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ
2000	735	278	197	128	94	38
2001	793	279	228	132	97	57
2002	811	277	251	141	97	45
2003	918	309	292	152	111	54
2004	940	318	303	171	90	58
2005	992	333	301	183	110	65
2006	1.015	334	305	181	113	82
2007	1.074	352	314	210	107	91
2008	1.137	364	358	231	109	75
2009	1.253	349	434	246	145	79
2010	1.189	308	376	282	148	75
2011	1.057	258	347	265	132	55
2012	1.015	237	333	252	141	52

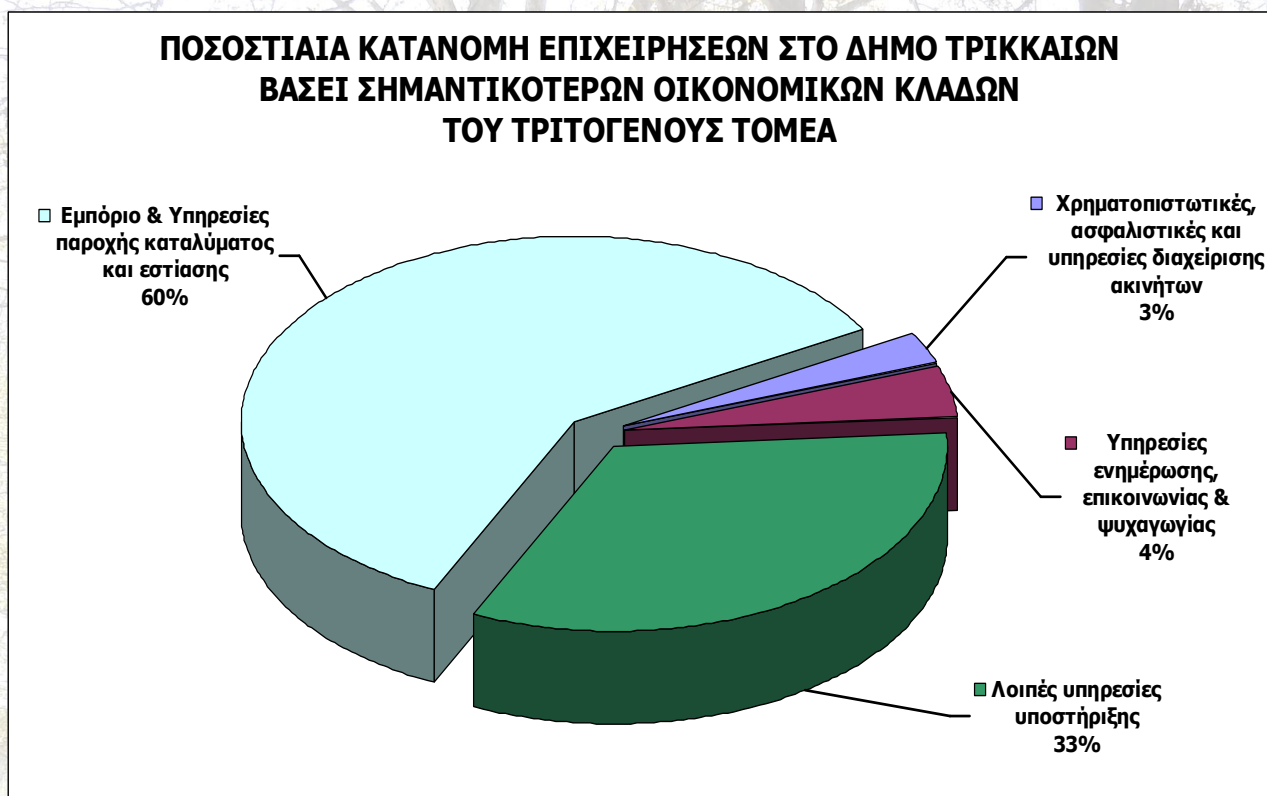
Αν και το ύψος της ΑΠΑ του Τριτογενούς Τομέα Παραγωγής χαρακτηρίζεται από μεγάλη πολυκλαδικότητα, από επεξεργασία των στοιχείων της ΕΛ.ΣΤΑΤ. του πίνακα 10, προέκυψε ότι, σε τοπικό επίπεδο (Νομός Τρικάλων), **με εξαίρεση τις δημόσιες υπηρεσίες, την μεγαλύτερη συνεισφορά στη διαμόρφωση του ύψους της τοπικής ΑΠΑ, διαχρονικά, παρουσιάζει ο κλάδος του εμπορίου (χονδρικό και λιανικό), καθώς και ο κλάδος της παροχής υπηρεσιών εστίασης και τουρισμού.**

Στο ίδιο συμπέρασμα καταλήγουμε και από την επεξεργασία των στοιχείων από το επιμελητήριο Τρικάλων, αναφορικά με τη διάρθρωση των ιδιωτικών επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον Τριτογενή Τομέα Παραγωγής.

Έτσι, από τις 3.600 συνολικά ιδιωτικές επιχειρήσεις του Τριτογενούς Τομέα που, όπως προαναφέρθηκε, υφίστανται και λειτουργούν εντός των γεωγραφικών ορίων του Δήμου Τρικκαίων, οι περίπου 2.150 επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται στους κλάδους του εμπορίου και της παροχής υπηρεσιών εστίασης και τουρισμού, οι 1.190 δραστηριοποιούνται στους τομείς παροχής άλλων επαγγελματικών, επιστημονικών, τεχνικών και υποστηρικτικών υπηρεσιών, οι 160 στους τομείς παροχής

υπηρεσιών ενημέρωσης, επικοινωνίας και ψυχαγωγίας και οι υπόλοιπες 100 επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται στους τομείς της παροχής χρηματοπιστωτικών και ασφαλιστικών υπηρεσιών καθώς και υπηρεσιών διαχείρισης ακίνητης περιουσίας (στοιχεία από επιμελητήριο Τρικάλων, κατόπιν ίδιας επεξεργασίας).

Στο παρακάτω διάγραμμα παρουσιάζεται η κατανομή των επιχειρήσεων που υφίστανται και λειτουργούν εντός του Δήμου Τρικκαίων ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας του Τριτογενούς Τομέα Παραγωγής.

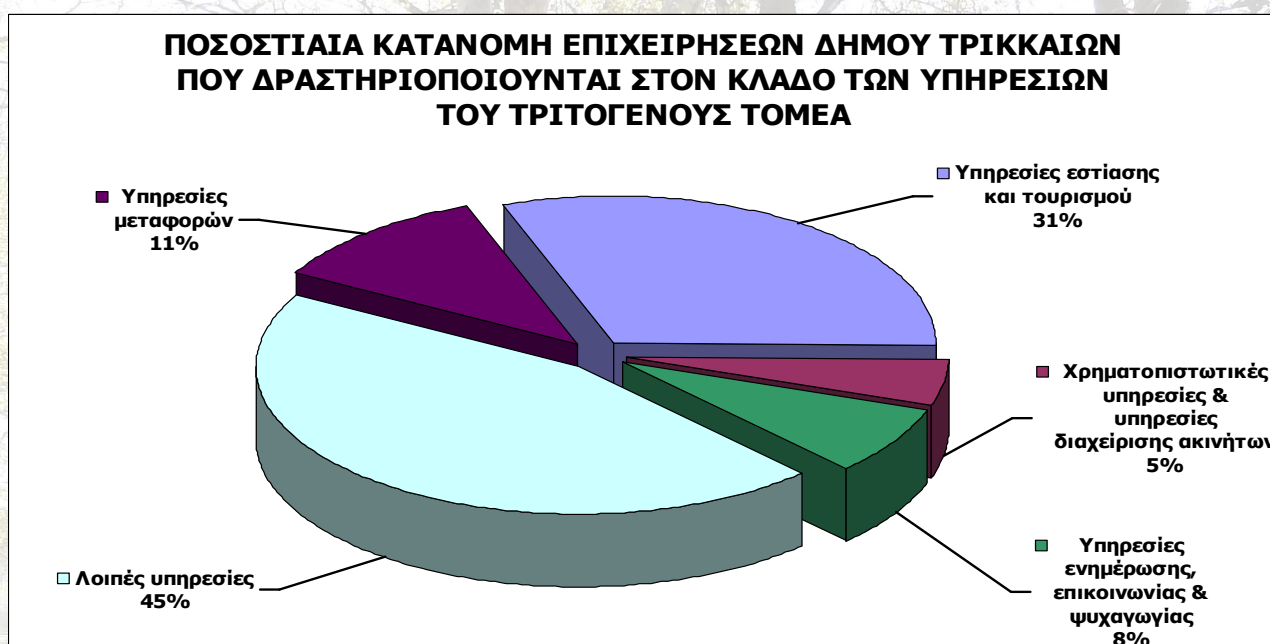
Από την παράθεση των ανωτέρω στοιχείων διαπιστώνουμε ότι στην περιοχή του Δήμου Τρικκαίων ο Τριτογενής Τομέας Παραγωγής ακολουθεί γενικά μια αυξητική τάση ως προς τη συμμετοχής του στο τοπικό ΑΕΠ. Αυτό κυρίως οφείλεται στην ύπαρξη της πόλης των Τρικάλων, όπου τα ποσοστά του Τριτογενούς Τομέα υπερτερούν εντυπωσιακά έναντι των άλλων τομέων παραγωγής, σε αντίθεση με τις άλλες Δημοτικές Ενότητες όπου ο Πρωτογενής Τομέας κυριαρχεί.

Το γεγονός κρίνεται απόλυτα λογικό, διότι στο αστικό κέντρο της πόλης των Τρικάλων συγκεντρώνονται σχεδόν όλες οι δημόσιες και ιδιωτικές υπηρεσίες που αφορούν στον Τριτογενή Τομέα (π.χ εμπόριο, τράπεζες, διοικητικές υπηρεσίες, υπηρεσίες υγείας, τουρισμός κ.α.), ενώ η υπόλοιπη περιοχή του Δήμου Τρικκαίων, στο μεγαλύτερο μέρος της, παρουσιάζει αγροτικό και κτηνοτροφικό χαρακτήρα, όποτε είναι αναμενόμενο να υπολείπεται ο Τριτογενής Τομέας.

Στη συνέχεια, αναλύοντας περαιτέρω τα στοιχεία του επιμελητηρίου Τρικάλων, διαπιστώνουμε ότι οι ιδιωτικές επιχειρήσεις του Τριτογενούς Τομέα με καθαρά εμπορικό χαρακτήρα (επιχειρήσεις εμπορίου ρούχων, επίπλων, σιδηρικών, χρωμάτων, τροφίμων, φαρμάκων, καυσίμων, οικοδομικών υλικών, μηχανημάτων, ανταλλακτικών, ειδών, ζαχαροπλαστικής, βιβλιοπωλείων, χαρτικών,

παντοπωλείων, σούπερ μάρκετ, κτλ.) ανέρχονται στις 1.550, ήτοι ποσοστό 43% και αυτές της παροχής πάσης φύσης υπηρεσιών (επιχειρήσεις καφενείων, εστιατορίων, φροντιστηρίων, χωματουργικών εργασιών, τουριστικών επιχειρήσεων, μεσιτών, ασφαλιστικών συμβούλων, ταξί, κυλικείων, κτλ.) ανέρχονται στις 2.050, ήτοι ποσοστό 57%. Διαπιστώνεται δηλαδή ότι γενικά, σε επίπεδο Δήμου Τρικκαίων **υπερτερεί ο κλάδος της παροχής υπηρεσιών έναντι του εμπορίου.**

Στη συνέχεια, αναλύοντας περαιτέρω τη διάρθρωση του κλάδου των υπηρεσιών σε τοπικό επίπεδο, διαπιστώνεται ότι η οικονομική δραστηριότητα που αφορά σε παροχή υπηρεσιών εστίασης και τουρισμού κατέχουν εξέχουσα θέση, όπως προκύπτει και από το ακόλουθο διάγραμμα, όπου παρουσιάζεται η κατανομή των επιχειρήσεων του Τριτογενούς Τομέα Παραγωγής, που υφίστανται και λειτουργούν εντός του Δήμου Τρικκαίων, και δραστηριοποιούνται στον κλάδο των υπηρεσιών.

Η εξέχουσα αυτή θέση του κλάδου των υπηρεσιών τουρισμού και εστίασης, καθιστά αναγκαία μια ειδική αναφορά στις υποδομές και στη γενικότερη τουριστική δραστηριότητα που παρατηρείται στην περιοχή, καθώς και στις τουριστικές προοπτικές της, υπό το πρίσμα μιας ιδιαίτερης αναπτυξιακής διαδικασίας που επηρεάζει καθοριστικά και την ανάπτυξη των τριών προαναφερόμενων τομέων παραγωγής.

Στη Περιφερειακή Ενότητα Τρικάλων, σήμερα (Απρίλιος 2015) υφίστανται και λειτουργούν συνολικά 75 ξενοδοχειακές μονάδες, δυναμικότητας 2.206 δωματίων, οι οποίες προσφέρουν 4.242 κλίνες. Ο αριθμός αυτός των προσφερόμενων κλινών αντιπροσωπεύει το 15% του συνόλου των ξενοδοχειακών κλινών στην Περιφέρεια Θεσσαλίας και το 0,55% σε εθνικό επίπεδο (πηγή: Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Τρικάλων, ΕΛ.ΣΤΑΤ.). **Η συγκεκριμένη αυτή ξενοδοχειακή υποδομή κατατάσσει το Νομό Τρικάλων στην δεύτερη θέση μεταξύ των υπολοίπων νομών της**

Περιφέρειας, μετά το Νομό Μαγνησίας. Επίσης, στο Νομό Τρικάλων υπάρχουν και 4 τουριστικά κάμπινγκ, συνολικής δυναμικότητας 636 κλινών.

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται το ξενοδοχειακό δυναμικό κατά κατηγορία, για τους τέσσερις Νομούς της Περιφέρειας Θεσσαλίας.

Πίνακας 1.4.13

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΕΙΔΟΣ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΟΣ	ΝΟΜΟΣ ΤΡΙΚΑΛΩΝ	ΝΟΜΟΣ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	ΝΟΜΟΣ ΛΑΡΙΣΑΣ	ΝΟΜΟΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑ
5 ΑΣΤΕΡΩΝ	ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ	3	3	2	20	28
	ΔΩΜΑΤΙΑ	59	130	224	903	1.316
	ΚΛΙΝΕΣ	132	295	433	1.826	2.686
4 ΑΣΤΕΡΩΝ	ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ	8	4	0	94	106
	ΔΩΜΑΤΙΑ	577	136	0	1.989	2.702
	ΚΛΙΝΕΣ	1.127	292	0	3.955	5.374
3 ΑΣΤΕΡΩΝ	ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ	33	11	11	71	126
	ΔΩΜΑΤΙΑ	1.048	287	489	1.914	3.738
	ΚΛΙΝΕΣ	1.964	567	921	3.852	7.304
2 ΑΣΤΕΡΩΝ	ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ	26	17	19	169	231
	ΔΩΜΑΤΙΑ	456	325	534	4.012	5.327
	ΚΛΙΝΕΣ	896	607	974	7.687	10.164
1 ΑΣΤΕΡΩΝ	ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ	5	2	9	66	82
	ΔΩΜΑΤΙΑ	66	85	211	1.174	1.536
	ΚΛΙΝΕΣ	123	192	374	2.306	2.995
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ	75	37	41	420	573
	ΔΩΜΑΤΙΑ	2.206	963	1.458	9.992	14.619
	ΚΛΙΝΕΣ	4.242	1.953	2.702	19.626	18.523

Ειδικότερα, στο Δήμο Τρικκαίων υπάρχουν μόνο επτά (7) ξενοδοχεία διαφόρων κατηγοριών (1 πέντε αστέρων, 1 τεσσάρων αστέρων, 1 Α΄ τάξης, 3 τριών αστέρων και 1 δύο αστέρων) και καθόλου κάμπινγκ. Οι ξενοδοχειακές αυτές μονάδες αποτελούν το 4,32% των συνολικών τουριστικών καταλυμάτων του Νομού Τρικάλων και βρίσκονται όλες στην πόλη των Τρικάλων. Αυτές, διαθέτουν συνολικά 315 δωμάτια με 570 κλίνες (πηγή: *Ε.Ο.Τ., Κέντρο Τουριστικών Υπηρεσιών ΚΕΝ.Α.ΚΑ.Π. Α.Ε.*).

Η χωροταξική κατανομή των τουριστικών καταλυμάτων στο Νομό δεν είναι ομοιόμορφη. Η περιοχή της Καλαμπάκας εμφανίζει τη μεγαλύτερη συγκέντρωση καταλυμάτων, λόγω των Ιερών Βράχων των Μετεώρων, που αποτελούν ένα ιδιαίτερο φυσικό φαινόμενο με πλούσια πολιτιστική και πολιτισμική κληρονομιά (**Μνημείο Παγκόσμιας Κληρονομιάς της Unesco**) και της ανάπτυξης του θρησκευτικού και περιηγητικού τουρισμού στο συγκρότημα των Μετεώρων. Η περιοχή αυτή αποτελεί, με βάση την ιεράρχηση των Δημοτικών Διαμερισμάτων, μια από τις πιο δυναμικές τουριστικές περιοχές της Περιφέρειας Θεσσαλίας. Η περιοχή συγκεντρώνει το 5% της προσφοράς κλινών σε επίπεδο Περιφέρειας, με μέσο μέγεθος καταλυμάτων σημαντικά μεγαλύτερο από το μέσο περιφερειακό όρο, κατέχοντας ταυτόχρονα την έβδομη θέση όσον αφορά το δείκτη «Μέσο Μέγεθος Ξενοδοχειακών Καταλυμάτων» (πηγή: *Μελέτη Τουριστικής Ανάπτυξης Περιφέρειας Θεσσαλίας.*).

Η δεύτερη κατά σειρά περιοχή του Νομού Τρικάλων όπου παρατηρείται μεγάλη συγκέντρωση τουριστικών καταλυμάτων είναι αυτή του ορεινού συγκροτήματος του Κόζιακα – Ασπροποτάμου (Πύλη, Ελάτη, Περτούλι). Παρά το γεγονός ότι η περιοχή αυτή καλύπτει μικρό μερίδιο της συνολικής προσφοράς σε επίπεδο Περιφέρειας Θεσσαλίας (1,4%), εκεί εντοπίζεται μια πραγματική ένταση τουριστικών δραστηριοτήτων, που δίνει σε όλη τη ζώνη μια φυσιογνωμία ανάπτυξης και βασίζεται σε μικρές μονάδες (κατά μέσο όρο, 35 κλίνες) οικογενειακής μορφής, καθώς και σε παραδοσιακά καταλύματα υψηλής κατηγορίας. Σημαντικά επίσης στοιχεία, που συμβάλλουν στην ένταση της τουριστικής δραστηριότητας στη συγκεκριμένη περιοχή, είναι η ύπαρξη του χιονοδρομικού κέντρου Περτουλίου, καθώς και η ανάπτυξη, τα τελευταία χρόνια, ήπιων μορφών τουρισμού και ειδικά ο τουρισμός περιπέτειας (ορειβασία, ποδήλατο βουνού, ανεμοπτερισμός, αλεξίπτωτο πλαγιάς – parapente, ιππασία, Rafting και καγιάκ), ενώ στο πλαίσιο της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας Leader, έχει δημιουργηθεί και ένα ολοκληρωμένο δίκτυο ορειβατικών μονοπατιών στον Κόζιακα (πηγή: Μελέτη Τουριστικής Ανάπτυξης Περιφέρειας Θεσσαλίας.).

Σε σχέση με τη δυναμικότητα σε τουριστικά καταλύματα, γενικά στο Νομό Τρικάλων αλλά και σε επίπεδο Δήμο Τρικκαίων, παρατηρήθηκε μια συνεχόμενη αύξηση την τελευταία δεκαετία, ακολουθώντας, στον τομέα αυτό, την πορεία της Περιφέρειας. Ο αριθμός των κλινών σε όλη την Περιφέρεια Θεσσαλίας, την τελευταία δεκαετία, αυξήθηκε κατά 46,5%. Όλα τα τουριστικά καταλύματα της περιοχής και ιδιαίτερα αυτά που δημιουργήθηκαν πρόσφατα, ακολουθούν τις σύγχρονες τάσεις διαχείρισης και προώθησης του τουριστικού προϊόντος (τουριστικά φυλλάδια και άλλο πληροφοριακό υλικό, προώθηση τοπικών προϊόντων κ.α.).

Σε σχέση τώρα με την τουριστική ζήτηση της περιοχής του Νομού Τρικάλων, παρατίθεται ο ακόλουθος πίνακας (α και β), όπου παρουσιάζονται οι αφίξεις στα τουριστικά καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου και κάμπινγκ των τεσσάρων Νομών της Περιφέρειας Θεσσαλίας, κατά τα έτη 2012 και 2013, με διάκριση σε αφίξεις ημεδαπών και αλλοδαπών τουριστών (πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.).

Πίνακας 1.4.14 (α)

ΝΟΜΟΙ (Περιφερει- κές Ενότητες)	ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ ΠΛΗΝ CAMPINGS							
	ΈΤΟΣ 2012				ΈΤΟΣ 2013			
	ΑΦΙΞΕΙΣ			ΚΛΙΝΕΣ ΠΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡ- ΓΗΣΑΝ	ΑΦΙΞΕΙΣ			ΚΛΙΝΕΣ ΠΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡ- ΓΗΣΑΝ
	ΗΜΕΔΑ- ΠΟΙ ΤΟΥΡΙΣΤΕΣ	ΑΛΛΟΔΑ- ΠΟΙ ΤΟΥΡΙΣΤΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ		ΗΜΕΔΑ- ΠΟΙ ΤΟΥΡΙΣΤΕΣ	ΑΛΛΟΔΑ- ΠΟΙ ΤΟΥΡΙΣΤΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ	
ΝΟΜΟΣ ΤΡΙΚΑΛΩΝ	92.203	94.936	187.139	3.935	99.891	128.225	228.116	3.929
ΝΟΜΟΣ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	62.590	1.526	64.116	1.861	62.041	2.006	64.047	1.907
ΝΟΜΟΣ ΛΑΡΙΣΣΑΣ	93.382	8.985	102.367	11.198	98.736	9.422	108.158	11.198
ΝΟΜΟΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	239.059	93.366	332.425	17.829	240.361	100.995	341.356	18.540
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	487.234	198.813	686.047	34.823	501.029	240.648	741.677	35.574
ΧΩΡΑ	5.257.258	9.243.951	14.501.209	707.213	5.525.524	10.490.963	16.016.487	798.331

Πίνακας 1.4.14 (β)

ΝΟΜΟΙ (Περιφερει- κές Ενότητες)	CAMPINGS					
	ΈΤΟΣ 2012			ΈΤΟΣ 2013		
	ΑΦΙΞΕΙΣ			ΑΦΙΞΕΙΣ		
	ΗΜΕΔΑΠΟΙ ΤΟΥΡΙΣΤΕΣ	ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΟΥΡΙΣΤΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ	ΗΜΕΔΑΠΟΙ ΤΟΥΡΙΣΤΕΣ	ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΟΥΡΙΣΤΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ
ΝΟΜΟΣ ΤΡΙΚΑΛΩΝ	424	8.866	9.290	663	8.877	9.540
ΝΟΜΟΣ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	0	0	0	0	0	0
ΝΟΜΟΣ ΛΑΡΙΣΑΣ	704	42	746	657	40	1.097
ΝΟΜΟΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	7.048	4.706	11.754	6.607	5.398	12.005
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	8.176	13.614	21.790	7.927	14.315	22.242
ΧΩΡΑ	137.388	152.099	289.487	139.232	176.610	315.842

Από τους παραπάνω πίνακες (α και β), προκύπτει ότι κατά την εξεταζόμενη διετία (2012, 2013 – στην καρδιά της οικονομικής κρίσης της χώρας), όλες οι Περιφερειακές Ενότητες της Θεσσαλίας, με εξαίρεση αυτή της Καρδίτσας, παρουσιάζουν θετικό ρυθμό αύξησης ως προς την τουριστική τους ζήτηση. **Μάλιστα, ο Νομός Τρικάλων να κατέχει τη δεύτερη θέση μεταξύ των τεσσάρων Νομών της Περιφέρειας Θεσσαλίας ως προς τη συνολική τουριστική ζήτηση, μετά το Νομό Μαγνησίας, με μεγάλη διαφορά από τους υπόλοιπους Νομούς και την πρώτη θέση ως προς τις αφίξεις αλλοδαπών τουριστών στα τουριστικά καταλύματα τόσο ξενοδοχειακού τύπου όσο και στα campings.**

Κατά συνέπεια, ο τουρισμός, ως κλάδος οικονομικής δραστηριότητας, μπορεί ως κάποιο βαθμό και υπό προϋποθέσεις να αποτελέσει απάντηση στις συνθήκες της οικονομικής κρίσης που μαστίζει ακόμη και σήμερα την περιοχή μας αλλά και τη χώρα.

Επίσης, από την επεξεργασία των στοιχείων που παρουσιάζονται στους παραπάνω πίνακες προκύπτει ότι γενικά, η ζήτηση από τους ημεδαπούς τουρίστες αντιπροσωπεύει το 71% σε επίπεδο Περιφέρειας Θεσσαλίας και από τους αλλοδαπούς το υπόλοιπο 29%. Η τάση αυτή αντικατοπτρίζεται και στο επίπεδο των Περιφερειακών Ενοτήτων Καρδίτσας, Λάρισας και Μαγνησίας.

Σε επίπεδο όμως Νομού Τρικάλων παρατηρείται αντιστροφή της τάσης αυτής, με αποτέλεσμα η εσωτερική και εξωτερική τουριστική ζήτηση να είναι σχεδόν ισοσκελισμένες, με ελαφρά υπεροχή της εξωτερικής τουριστικής ζήτησης.

Έτσι, το έτος 2013, στο Νομό Τρικάλων, από το σύνολο των 228.116 αφίξεων στα καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου, ποσοστό 56% αντιστοιχεί σε αλλοδαπούς τουρίστες και ποσοστό 44% σε ημεδαπούς. Εάν συγκρίνουμε τα ποσοστά αυτά με τα αντίστοιχα του έτους 2012, παρατηρούμε το έτος 2013 είχαμε αύξηση της εσωτερικής τουριστικής ζήτησης κατά 8,3%, ταυτόχρονα με τη σαφέστατα μεγαλύτερη αύξηση της εξωτερικής τουριστικής ζήτησης κατά 35,1%. Ασύγκριτα μεγαλύτερη υπεροχή

της εξωτερικής ζήτησης τουριστικής προκύπτει από την μελέτη των αφίξεων των αλλοδαπών τουριστών στα campings της περιοχής.

Βάσει των παραπάνω διαπιστώσεων, αναδεικνύεται η ιδιαίτερη βαρύτητα της περιοχής Καλαμπάκας – Μετεώρων σε σχέση με τη χωρική κατανομή της τουριστικής ζήτησης και ιδιαίτερα της εξωτερικής.

Από την άλλη πλευρά, εξετάζοντας την χωρική κατανομή της εξωτερικής τουριστικής ζήτησης σε επίπεδο Περιφέρειας Θεσσαλίας, παρατηρείται εξαιρετικά μεγάλη συγκέντρωση σε δύο περιοχές, τη ζώνη «Καλαμπάκα – Μετέωρα» και στη Σκιάθο, όπου στις δύο αυτές περιοχές καταγράφεται συνολικά πάνω από τα 2/3 της τουριστικής κίνησης σε αλλοδαπούς τουρίστες. Αν και παραπάνω από τους μισούς αλλοδαπούς τουρίστες της Σκιάθου επισκέπτονται και τα Μετέωρα, η διαμονή τους ωστόσο είναι σύντομη με αποτέλεσμα, η βαρύτητά τους στο σύνολο των διανυκτερεύσεων των αλλοδαπών τουριστών στην περιοχή μας να είναι σχετικά περιορισμένη. Αντίθετα, στη Σκιάθο, όπου ο αριθμός των αλλοδαπών τουριστών αντιστοιχεί μόνο στο 17,4% του συνολικού αριθμού των τουριστών της Περιφέρειας Θεσσαλίας, η συμβολή τους στις διανυκτερεύσεις εκεί είναι ιδιαίτερα μεγάλη (42%) (πηγή: *Μελέτη Τουριστικής Ανάπτυξης Περιφέρειας Θεσσαλίας.*)

Επίσης, βάσει των παραπάνω διαπιστώσεων, αναδεικνύεται και η θετική εξέλιξη ως προς την εσωτερική τουριστική ζήτηση για την πόλη των Τρικάλων, τα αξιοθέατά της και τις προσφερόμενες υπηρεσίες της, αλλά και για τη ζώνη του ορεινού συγκροτήματος του Κόζιακα – Ασπροποτάμου (Πύλη, Ελάτη, Περούλι).

Ειδικότερα, στην περιοχή του Δήμου Τρικκαίων, η εξέλιξη της τουριστικής ζήτησης, κυρίως της εσωτερικής, φαίνεται να ακολουθεί μια διαδικασία που σχετίζεται με μια σχετική στροφή προς τον ατομικό τουρισμό.

Καταγράφεται δηλαδή μια πραγματική δυνητική εσωτερική ζήτηση ατομικού τουρισμού στην οποία, περιοχές όπως τα αστικά κέντρα (πόλη των Τρικάλων) και οι ορεινοί όγκοι (συγκρότημα Κόζιακα – Ασπροποτάμου) της Περιφέρειας μπορούν να στηριχτούν στο πλαίσιο μιας βιώσιμης ανάπτυξης του τουρισμού, η οποία σχετίζεται άμεσα με τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού. Κατά συνέπεια, προκύπτει μία αμφίδρομη σχέση μεταξύ περιοχών που διαθέτουν τις προϋποθέσεις για την ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού και ειδικότερα για τις λεγόμενες «νέες μορφές επιλεκτικού τουρισμού» και των θετικών εξελίξεων σε σχέση κυρίως με την εσωτερική τουριστική ζήτηση (πηγή: *Μελέτη Τουριστικής Ανάπτυξης Περιφέρειας Θεσσαλίας.*)

Έτσι, στο πλαίσιο αυτό παραμένει ακόμα ζητούμενο η συστράτευση όλων των εμπλεκόμενων φορέων στην κατεύθυνση της δημιουργίας ενός πυκνού πλέγματος γειτονικών τουριστικών πόλων στην ευρύτερη περιοχή, με σκοπό την ανάδειξη και προβολή των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της, την περαιτέρω αύξηση της τουριστικής ζήτησης και κατ' επέκταση στην αύξηση του αριθμού των διανυκτερεύσεων των επισκεπτών. Για παράδειγμα, η σύνδεση των Μετεώρων, του ορεινού συγκροτήματος Κόζιακα – Ασπροποτάμου, της λίμνης Πλαστήρα με τα τουριστικά αστικά κέντρα των πόλεων Τρικάλων και Καρδίτσας, πρέπει να προσφέρονται από τους tour operators με την μορφή ενός

συνολικού ολοκληρωμένου πακέτου, μέσα από το οποίο, εκτός των άλλων θα προβάλλεται η περιοχή, τα τοπικά της προϊόντα, η γαστρονομία κ.α.

Στη συνέχεια, σε σχέση με τον αριθμό των διανυκτερεύσεων των τουριστών – επισκεπτών της περιοχής του Νομού Τρικάλων, παρατίθεται ο ακόλουθος πίνακας (α και β), όπου παρουσιάζονται οι διανυκτερεύσεις στα τουριστικά καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου και κάμπινγκ των τεσσάρων Νομών της Περιφέρειας Θεσσαλίας, κατά τα έτη 2012 και 2013, με διάκριση σε διανυκτερεύσεις ημεδαπών και αλλοδαπών τουριστών (πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.).

Πίνακας 1.4.15 (α)

ΝΟΜΟΙ (Περιφερειακές Ενότητες)	ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ ΠΛΗΝ CAMPINGS									
	ΈΤΟΣ 2012					ΈΤΟΣ 2013				
	ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ			ΚΑΙΝΕΣ ΠΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΗΣΑΝ	Μ.Ο. ΕΤΗΣΙΑΣ ΠΛΗΡΟΤΗΤΑΣ (%)	ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ			ΚΑΙΝΕΣ ΠΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΗΣΑΝ	Μ.Ο. ΕΤΗΣΙΑΣ ΠΛΗΡΟΤΗΤΑΣ (%)
	ΗΜΕΔΑΠΟΙ	ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ	ΣΥΝΟΛΟ			ΗΜΕΔΑΠΟΙ	ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ	ΣΥΝΟΛΟ		
ΝΟΜΟΣ ΤΡΙΚΑΛΩΝ	157.511	108.909	266.420	3.935	20,3	166.405	158.449	324.854	3.929	24,7
ΝΟΜΟΣ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	116.930	3.951	120.881	1.861	22,1	116.473	4.405	120.878	1.907	21,6
ΝΟΜΟΣ ΛΑΡΙΣΣΑΣ	162.968	27.757	190.725	11.198	18,5	176.164	24.157	200.321	11.198	19,3
ΝΟΜΟΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	595.465	525.205	1.120.670	17.829	29,2	577.252	586.943	1.164.195	18.540	30,0
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	1.032.874	665.822	1.698.696	34.823	25,3	1.036.294	773.954	1.810.248	35.574	26,6
ΧΩΡΑ	12.515.232	50.539.507	63.054.739	707.213	43,2	13.027.293	57.061.724	70.089.017	798.331	45,2

Πίνακας 1.4.15 (β)

ΝΟΜΟΙ (Περιφερει- κές Ενότητες)	CAMPINGS					
	ΈΤΟΣ 2012			ΈΤΟΣ 2013		
	ΑΦΙΞΕΙΣ			ΑΦΙΞΕΙΣ		
	ΗΜΕΔΑΠΟΙ ΤΟΥΡΙΣΤΕΣ	ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΟΥΡΙΣΤΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ	ΗΜΕΔΑΠΟΙ ΤΟΥΡΙΣΤΕΣ	ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΟΥΡΙΣΤΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ
ΝΟΜΟΣ ΤΡΙΚΑΛΩΝ	573	10.694	11.267	985	11.439	12.424
ΝΟΜΟΣ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	0	0	0	0	0	0
ΝΟΜΟΣ ΛΑΡΙΣΣΑΣ	12.778	156	12.934	13.451	133	13.584
ΝΟΜΟΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	24.213	21.243	45.456	25.994	24.151	50.145
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	37.564	32.093	69.657	40.430	35.723	76.153
ΧΩΡΑ	774.285	555.405	1.329.690	716.172	686.269	1.402.441

Από τους παραπάνω πίνακες (α και β), προκύπτει ότι κατά την εξεταζόμενη διετία (2012, 2013 – στην καρδιά της οικονομικής κρίσης της χώρας), όλες οι Περιφερειακές Ενότητες της Θεσσαλίας, με εξαίρεση αυτή της Καρδίτσας, παρουσιάζουν θετικό ρυθμό αύξησης ως προς τις διανυκτερεύσεις, **με το Νομό Τρικάλων να κατέχει τη δεύτερη θέση μεταξύ των τεσσάρων Νομών της Περιφέρειας Θεσσαλίας ως προς το ποσοστό μέσης ετήσιας πληρότητας, μετά το Νομό Μαγνησίας**, όπως ακριβώς συμβαίνει και με την τουριστική τους ζήτηση.

Παράλληλα όμως διαπιστώνεται ότι το ποσοστό της μέσης ετήσιας πληρότητας των τουριστικών καταλυμάτων ξενοδοχειακού τύπου του Νομού Τρικάλων υπολείπεται τόσο του αντίστοιχου ποσοστού της Περιφέρειας Θεσσαλίας όσο και αυτού σε επίπεδο χώρας.

Παρατηρείται επίσης ότι ενώ κατά την εξεταζόμενη διετία (2012 – 2013) οι αφίξεις των αλλοδαπών τουριστών στην περιοχή (Νομός Τρικάλων) είναι περισσότερες απ' αυτές των ημεδαπών, εντούτοις ο αριθμός των διανυκτερεύσεών τους είναι μικρότερος, παρά την αύξηση του αριθμού τους, κατά 45,5%, που σημειώθηκε το έτος 2013 σε σχέση με το 2012.

Σε σχέση με τις διανυκτερεύσεις στα campings της περιοχής, επί του συνόλου των 11.267 διανυκτερεύσεων που πραγματοποιήθηκαν κατά το έτος 2012, ποσοστό 95% αφορά σε διανυκτερεύσεις αλλοδαπών τουριστών και μόνο 5% σε ημεδαπούς. Τα αντίστοιχα ποσοστά για το έτος 2013 ήταν 92% και 8%.

Βάσει του ποσοστού της μέσης ετήσιας πληρότητας των τουριστικών καταλυμάτων ξενοδοχειακού τύπου, κυρίως στο Δήμο Τρικκαίων, όπου τα καταλύματα αποκλειστικά είναι τέτοια, εξάγεται το συμπέρασμα ότι ο αριθμός των προσφερόμενων κλινών τους είναι επαρκής.

Στο σημείο αυτό, για την ορθή αξιολόγηση της τουριστικής ζήτησης και του αριθμού των ετήσιων διανυκτερεύσεων, γενικά σε επίπεδο Νομού Τρικάλων, πρέπει να ληφθούν υπόψη και τα εξής:

- Τα ενοικιαζόμενα δωμάτια, κυρίως στις περιοχές της Καλαμπάκας – Μετέωρων και Κόζακα – Ασπροποτάμου (Πύλη, Ελάτη, Περτούλι) δεν είναι υποχρεωμένα να δηλώσουν στατιστικώς τις αφίξεις και τις διανυκτερεύσεις των επισκεπτών τους, με αποτέλεσμα ένα μέρος της ζήτησης να μην εμφανίζεται.
- Μεγάλος αριθμός των τουριστών, ιδιαίτερα στο Δήμο Τρικκαίων, είτε οργανωμένων είτε ατομικών, επισκέπτεται την περιοχή χωρίς να διανυκτερεύει, με αποτέλεσμα σημαντική τουριστική κίνηση να μην καταγράφεται. Το φαινόμενο αυτό παρουσιάζεται ιδιαίτερα έντονο κατά την τελευταία διετία, την περίοδο των Χριστουγέννων, όπου στην πόλη των Τρικάλων λειτουργεί ως πόλος έλξης επισκεπτών ο Μύλος των Ξωτικών, όπως αυτό αποτυπώνεται από μαρτυρίες τουριστικών κύκλων της περιοχής (ιδιοκτητών χώρων εστίασης, καταλυμάτων, εμπόρων κ.α.). Επιπλέον, πλεονότητα των επισκεπτών της περιοχής αφορά είτε σε τουρίστες που διανυκτερεύουν στην πόλη των Τρικάλων και οργανώνουν εκδρομές προς τα Μετέωρα και το χιονοδρομικό κέντρο του Περτουλίου, είτε σε επαγγελματικούς αντιπροσώπους εταιριών που βρίσκονται στην περιοχή για επαγγελματικούς λόγους.

- Η διαφορετική «τουριστική συμπεριφορά» μεταξύ Ελλήνων και αλλοδαπών τουριστών. Συγκεκριμένα, οι αλλοδαποί τουρίστες, που έρχονται στην Ελλάδα κατά κύριο λόγο για διακοπές, συγκεντρώνονται σε μικρό αριθμό τουριστικών ζωνών ενώ οι Έλληνες τουρίστες παρουσιάζουν καλύτερη διασπορά στο χώρο όπως και στο χρόνο, εφόσον έχουν τη δυνατότητα ή την υποχρέωση να ταξιδέψουν περισσότερες φορές το χρόνο.

Με βάση τα παραπάνω, η ευρύτερη περιοχή του Νομού Τρικάλων φαίνεται να υπακούει σε πολλά από τα παρακάτω εν δυνάμει κριτήρια που συνδιαμορφώνουν τη βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη και το σύγχρονο τουριστικό προϊόν, όπως:

- Η γενική αναπτυξιακή εικόνα της περιοχής, ως προς τη δεκτικότητα και τις δυνατότητες ανάπτυξης του τουρισμού, όχι ως συμβατικού κλάδου οικονομικής δραστηριότητας αλλά ως σύμπλεγμα κλάδων.
- Οι φυσικοί, ανθρωπογενείς, πολιτιστικοί και πολιτισμικοί πόροι, περιοχές με οικολογικά χαρακτηριστικά που ευνοούν τις νέες εναλλακτικές μορφές τουρισμού, καθώς και εγκαταστάσεις υποδοχής, διαμονής και εστίασης.
- Η προσπελασιμότητα της περιοχής. Η μελλοντική δημιουργία και του οδικού άξονα Ε-65, που θα συνδέει την Εγνατία Οδό με την Π.Α.Θ.Ε., αναμένεται ότι θα συμβάλει στην κατεύθυνση αυτή.

Επισημαίνεται όμως ότι παρά την εκπλήρωση, σε αρκετά σημαντικό βαθμό, των παραπάνω κριτηρίων, πρέπει να καταβληθούν συντονισμένες προσπάθειες απ' όλους τους εμπλεκόμενους φορείς της περιοχής στην κατεύθυνση της περαιτέρω αύξησης του αριθμού των διανυκτερεύσεων, ταυτόχρονα με την αύξηση της επισκεψιμότητάς της.

Στα πλαίσια της συλλογικής αυτής προσπάθειας, πρέπει να γίνει κοινή πεποίθηση ότι, ιδιαίτερα στις παρούσες συνθήκες την οικονομικής κρίσης, καμία περιοχή, ακόμα και αν διαθέτει σημαντικούς φυσικούς, ανθρωπογενείς και πολιτιστικούς πόρους, δεν μπορεί να αναπτυχθεί τουριστικά εάν δεν είναι σε θέση να προσφέρει κατάλληλες συνθήκες διαμονής, που να συνδυάζουν τις απαιτήσεις, κυρίως από άποψη τιμής και ποιότητας, των διάφορων κατηγοριών τουριστών.

Επίσης, το διαδίκτυο, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, καθώς και όλα τα εργαλεία της τεχνολογίας στην επικοινωνία πρέπει να αναγνωριστούν ως «το ιδανικό επικοινωνιακό όχημα» το οποίο συγκεντρώνει, σύμφωνα με τους ειδικούς, όλα τα προαπαιτούμενα για το τουριστικό μάρκετινγκ στη σύγχρονη εποχή, στην προσπάθεια διεύθυνσης του σύγχρονου τουριστικού προϊόντος στις ξένες αγορές. Έτσι, η σύγχρονη τεχνολογία διευκολύνει τον δυνητικό τουρίστα σε όλα τα στάδια του ταξιδιού, τόσο από το πρώιμο στάδιο της έρευνας για επιλογή του προορισμού του, όσο και για τη διάχυση των εμπειριών του κατά το στάδιο της παραμονής του μετά την επιστροφή του.

Ακόμη, πρέπει να αναγνωριστεί η φυσιογνωμία του σημερινού τουρίστα, ο οποίος διακατέχεται από έντονη επιθυμία να συμμετέχει ενεργά σε όλες τις δραστηριότητες κατά τη διάρκεια μιας επίσκεψης σε έναν προορισμό, αναζητεί νέους προορισμούς και μορφές τουρισμού, συνήθως δεν περιορίζεται σε ένα μόνο ταξίδι μέσα στο χρόνο, πραγματοποιεί περισσότερα αλλά μικρότερης διάρκειας, είναι πιο ενημερωμένος και περιβαλλοντικά ευαίσθητος και έχει περισσότερες απαιτήσεις σε ποιοτικό επίπεδο.

Σε σχέση με τον αγροτουρισμό, τομέας στον οποίο πρέπει να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στην προσπάθεια για περαιτέρω αύξηση του αριθμού των διανυκτερεύσεων αλλά και της επισκεψιμότητας της περιοχής μας, οι άνθρωποι που ασχολούνται με τον τουρισμό πρέπει να παντρέψουν την τοπική παράδοση και τον πολιτισμό με το σήμερα, δημιουργώντας ταυτόχρονα ένα καλά οργανωμένο τοπικό δίκτυο προσφερόμενων αγροτουριστικών υπηρεσιών. Στην κατεύθυνση αυτή χρειάζονται και προωθητικές δράσεις (διαφήμιση), οι οποίες μάλιστα πρέπει να εμπεριέχουν και το στοιχείο του μύθου, του θρύλου, αλλά και της φαντασίας, δημιουργώντας έτσι μια ρομαντική ιστορία και αφήνοντας μια ονειρική εντύπωση στον υποψήφιο επισκέπτη.

Ουσιαστική παράμετρος στην προσπάθεια αυτή είναι η σύνδεση του όλου αυτού τοπικού αγροτουριστικού δικτύου με ένα γενικότερο δίκτυο εφοδιαστικών αλυσίδων, αλλά και η δημιουργία, σε ορισμένα κομβικά σημεία της περιοχής, μικρών τοπικών αγορών, όπου θα προσφέρονται στον επισκέπτη τοπικά προϊόντα, ενώ ταυτόχρονα θα έρχεται σε επαφή με στοιχεία τοπικής παράδοσης και ιστορίας. Ταυτόχρονα όμως πρέπει να γίνουν και συγκεκριμένα έργα ανάδειξης και αξιοποίησης του φυσικού περιβάλλοντος σε κάποιες περιοχές, όπως για παράδειγμα, η δημιουργία διαδραστικού χώρου με θέμα την προβολή του έργου του Ασκληπιού στην Τοπική Κοινότητα Πρίνου, ή το έργο της ανάδειξης και αξιοποίησης του ιαματικών πηγών στην Τοπική Κοινότητα Ριζώματος.

Στο πλαίσιο αυτό που αφορά στο αγροτουριστικό δίκτυο, στα τοπικά προϊόντα και στην γαστρονομία, κρίνεται αξιόλογη η προσπάθεια ομάδας επιχειρηματιών του Νομού Τρικάλων οι οποίοι, με τη βοήθεια και το συντονισμό του Επιμελητηρίου Τρικάλων, ίδρυσαν την αστική μη κερδοσκοπική εταιρία με την επωνυμία «**ΤΡΙΚΑΛΙΝΗ ΓΕΥΣΗ**»

Τρικαλινή Γεύση

Η Σκοπός και στόχος της ΤΡΙΚΑΛΙΝΗΣ ΓΕΥΣΗΣ είναι η διατήρηση της **παραδοσιακής Τρικαλινής κουζίνας** και η ανάδειξη του **Γαστρονομικού πλούτου** αλλά **παραδοσιακών προϊόντων** του τόπου μας.

Μέσα από ένα **καλά οργανωμένο δίκτυο παροχής υπηρεσιών εστίασης και τουρισμού** (εστιατόρια, ταβέρνες, ζαχαροπλαστεία, καταστήματα με παραδοσιακά προϊόντα), το οποίο συνεχώς μεγαλώνει, όλα τα μέλη της ΤΡΙΚΑΛΙΝΗΣ ΓΕΥΣΗΣ δεσμεύονται για την παροχή μοναδικών τοπικών παραδοσιακών προϊόντων και τρικαλινών γεύσεων, έτσι ακριβώς όπως αναδείχτηκαν στο πέρασμα των χρόνων και παραδόθηκαν από γενιά σε γενιά.

Αρωγός στη συλλογική αυτή προσπάθεια αποτελεί και το Επιμελητήριο Τρικάλων, το οποίο, στα πλαίσια της παροχής εξειδικευμένων υπηρεσιών προς τα μέλη του, ίδρυσε την Ανώνυμη Εταιρεία με την επωνυμία «**Ανώνυμη Αναπτυξιακή Εταιρεία Επιχειρηματικής και Τουριστικής Ανάπτυξης Τρικάλων**», η οποία έχει αναλάβει:

- Την ανάπτυξη και προώθηση του Τουρισμού στον νομό Τρικάλων, την οργάνωση και το συντονισμό του τουριστικού προϊόντος καθώς και την προβολή και την ανάδειξη του Νομού ως τουριστικού προορισμού σε Ελλάδα και εξωτερικό, μέσω της αξιοποίησης των φυσικών και πολιτιστικών πόρων της περιοχής καθώς και τη στήριξη, αξιοποίηση και προβολή των τοπικά παραγόμενων προϊόντων.

- Την οργάνωση και το συντονισμό των προσπαθειών ανάπτυξης και εκσυγχρονισμού των επιχειρήσεων του νομού, με την προώθηση της χρήσης νέων τεχνολογιών, ταυτόχρονα με την ανάληψη δράσεων για υποστήριξη της βελτίωσης των ικανοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού τους.
- Τη μελέτη της αγοράς για λογαριασμό επιχειρήσεων και φορέων της περιοχής, καθώς επίσης και την ανάληψη δράσης για την επιχειρηματική διασύνδεση των ξένων αγορών με τα προϊόντα και τις επιχειρήσεις και τη συστηματική προβολή της επιχειρηματικότητας του Νομού.

Τέλος, ως συνέχεια της παρουσίασης των βασικών χαρακτηριστικών του Τριτογενούς Τομέα Παραγωγής σε τοπικό επίπεδο, κρίνεται σκόπιμο να γίνει μια συνοπτική αναφορά σε κάποια προβλήματα – αδυναμίες που είναι κοινά σε όλους τους κλάδους οικονομικής δραστηριότητας του συγκεκριμένου τομέα.

- Τόσο το χονδρικό όσο και το λιανικό εμπόριο τα τελευταία χρόνια βιώνει κρίση, ως αποτέλεσμα της γενικότερης οικονομικής κατάστασης της χώρας. Αποτέλεσμα της κρίσης είναι η πτώση του ετήσιου τζίρου των επιχειρήσεων κατά μέσο όρο 30 – 40 % σε σχέση με την προ κρίσης περίοδο, λόγω της πτώσης της αγοραστικής δύναμης των καταναλωτών, αλλά και να παρατηρούνται συνεχείς μετακινήσεις αλλά και οριστικό κλείσιμο αυτών.

Επίσης, δεν πρέπει να παραγνωριστεί το γεγονός ότι σε κάποιο βαθμό το λιανικό εμπόριο στο αστικό κέντρο της πόλης των Τρικάλων πιέζεται και από την εγκατάσταση μεγάλων πολυκαταστημάτων στα όρια ή και εκτός του αστικού ιστού.

- Οι δραστηριότητες – υπηρεσίες εστίασης και αναψυχής, που εντοπίζονται κυρίως εντός του αστικού κέντρου της πόλης των Τρικάλων ή και περιμετρικά αυτού, βιώνουν, κατ' αναλογία και για τις ίδιες αιτίες με το χονδρικό – λιανικό εμπόριο, συνθήκες κρίσης.
- Ως προς τις τουριστικές δραστηριότητες και τις υπηρεσίες τουρισμού, τα τελευταία χρόνια παρατηρείται ένα κύμα εκσυγχρονισμού των καταλυμάτων με παράλληλη αύξηση και των προσφερόμενων υπηρεσιών. Φαινόμενα κρίσης εντοπίζονται και στον τομέα αυτόν, τα οποία ενισχύονται από τον περιορισμό των προγραμμάτων κοινωνικού τουρισμού αλλά και των σχολικών εκδρομών. Ταυτόχρονα, παρατηρείται τάση τα φαινόμενα αυτά της κρίσης να μετριάζονται σε κάποιο βαθμό λόγω της αύξησης του «αστικού» και του συνεδριακού τουρισμού.

Γενικά, θα μπορούσαμε να ισχυριστούμε ότι η υφιστάμενη τουριστική δραστηριότητα στο Δήμο Τρικκαίων, αλλά και στο Νομό Τρικάλων γενικότερα δεν αντιστοιχεί στους αξιόλογους φυσικούς, ανθρωπογενείς και πολιτιστικούς πόρους – πόλους που συγκεντρώνει η ευρύτερη περιοχή.

- Τέλος, ως προς τις Δημόσιες Υπηρεσίες – Διοίκηση, που αποτελεί ένα από τους βασικότερους κλάδους απασχόλησης στον Τριτογενή Τομέα Παραγωγής σε τοπικό επίπεδο (όπως και σε επίπεδο Περιφέρειας Θεσσαλίας αλλά και σε εθνικό), τα τελευταία χρόνια παρατηρούνται συνεχείς ανακατατάξεις υπηρεσιών σε χωρικό επίπεδο αλλά και σε επίπεδο διάρθρωσής τους δραστηριότητες, λόγω της γενικότερης διοικητικής αναδιάρθρωσης της χώρας. Επίσης, παρατηρούνται και τάσεις μείωσης των διαφόρων δημόσιων οργανισμών, γεγονός που έχει δημιουργήσει ένταση και επιφυλακτικότητα στην τοπική κοινωνία.

1.5 Βελτίωση διοικητικής ικανότητας του Δήμου Τρικκαίων

Οργάνωση του Δήμου Τρικκαίων

Η οργάνωση των Δήμου Τρικκαίων διέπεται από τους Ν.3463/2006 (Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων), Ν.3852/2010 (Αναπτυξιακό Πρόγραμμα Καλλικράτης) και προσδιορίζεται από το εκάστοτε ισχύον θεσμικό πλαίσιο και τις αρμοδιότητες που εκχωρεί η Κεντρική Διοίκηση στην Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Ωστόσο η οργανωτική αποτελεσματικότητα της λειτουργίας του Δήμου Τρικκαίων διαφαίνεται και κρίνεται από :

- την παροχή αναβαθμισμένων και ποιοτικών υπηρεσιών στους πολίτες
- την υλοποίηση σε τοπικό επίπεδο των τομεακών πολιτικών του νέου Σ.Ε.Σ.
- την αξιοποίηση συνεργασιών με στόχο την προώθηση δράσεων που θα ικανοποιούν πιο αποτελεσματικά τις ανάγκες των δημοτών,
- την προσέλκυση και αξιοποίηση πόρων από την Ευρωπαϊκή Ένωση ,
- τη διεκδίκηση πόρων από εθνικά προγράμματα για έργα του δήμου,
- τη δημιουργία κατάλληλων υποδομών και υποστηρικτικών υπηρεσιών για τη στήριξη της τοπικής κοινωνικής ανάπτυξης
- την αξιοποίηση των δυνατοτήτων που προσφέρονται από τις Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών και τις πιθανές εφαρμογές τους σε ολόκληρο το φάσμα των δημοτικών υπηρεσιών
- την αξιοποίηση του στελεχιακού του δυναμικού ,
- την ευαισθητοποίηση των πολιτών του σε συγκεκριμένους σκοπούς,
- τον καθορισμό ενός πλαισίου αξιών και καλής συμπεριφοράς όλων των εμπλεκομένων στη λειτουργία του Δήμου κλπ.

1.5.1. Περιγραφή και αποτύπωση της οργάνωσης και λειτουργίας του Δήμου (Ο. Ε. Υ.)

Με την εφαρμογή του προγράμματος «Καλλικράτης» (Ν. 3852/2010), το 2011 ο νεοσύστατος Δήμος Τρικκαίων διάρθρωσε τις υπηρεσίες του σύμφωνα με τον πρότυπο Οργανισμό Εσωτερικής Υπηρεσίας (ΟΕΥ) που συντάχθηκε από την ΕΕΤΑΑ, σε συνεργασία με το Υπουργείο Εσωτερικών.

Το 2012 ο παραπάνω ΟΕΥ τροποποιήθηκε και συρρικνώθηκε με αποτέλεσμα κάποιες οργανικές μονάδες ή αρμοδιότητες συγχωνευτήκαν ή μεταφέρθηκαν σε άλλες. Η διάρθρωση του ισχύοντος ΟΕΥ (ΦΕΚ497/28-2-2014/Β') αποτυπώνεται στο παρακάτω σχήμα (Οργανόγραμμα):

ΔΗΜΟΣ
ΤΡΙΚΚΑΙΩΝ

ΚΕΝΤΡΙΚΕΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΕΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ
ΥΠΑΓΟΜΕΝΕΣ
ΑΠ' ΕΥΘΕΙΑΣ
ΣΤΟ ΔΗΜΑΡΧΟ

ΕΠΙΤΕΛΙΚΕΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ
ΤΟΠΙΚΗΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ
ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΖΩΗΣ

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ, ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ
ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ

Μεγάλο Καλύβκι
(Δ.Ε. Μεγάλων
Καλύβων)

Μεγαλόγρι
(Δ.Ε. Εσκιωτιάδας)

Ρίζωμα
(Δ.Ε. Παραληθαίων)

Παλιότυρος
(Δ.Ε. Παλιόκαστρου)

Βαϊτινό
(Δ.Ε. Καλλιθέου)

Κεραλόβουσο
(Δ.Ε. Φολιάρας)

Πρίνος
(Δ.Ε. Κόζακα)

ΓΕΝΙΚΟΣ
ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

Ιδιώτερο Γραφείο
Δημάρχου

Γραφείο
Δημοσίων και Δεσφάνων
Σχέσεων

Νομική Υπηρεσία

Γραφείο Διαφάνειας

Γραφείο Διοικητικής Βοήθειας

Γραφείο Ισότητας και
Νεότητας

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
ΤΕΧΝΙΚΩΝ
ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ

Τμήμα
Προγραμματισμού
και Ανάπτυξης

Τμήμα
Τοπικών Υπηρεσιών

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
ΠΡΑΣΙΝΟΥ ΚΑΙ
ΤΟΠΙΚΗΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Τμήμα
Πρασίνου και
κηποτεχνίας

Τμήμα
Εμπορίου και
Υπηρεσιών

Τμήμα
Ανάπτυξης Υποθέρου

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ ΚΑΙ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Τμήμα Υπηρεσιών
Δόμησης

Τμήμα
Πολεοδομικών
Εφαρμογών

Τμήμα
Περιβάλλοντος

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ
ΕΡΓΟΥ

Τμήμα
Διαχείρισης
Απορριμμάτων

Τμήμα Κινητικών
Εγκαταστάσεων και
Υποδομών

Τμήμα
Ηλεκτρομηχανολογικών
Εγκαταστάσεων

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ
ΜΕΡΙΜΝΑΣ
ΚΑΙ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ

Τμήμα Κοινωνικής
Μέριμνας και Υγείας

Τμήμα
Πρόνοιας και
Αλληλεγγύης

Τμήμα
Παιδικής Μέριμνας
και Τρίτης Ηλικίας

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ
ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Τμήμα Παιδείας
και Διά Βίου Μάθησης

Τμήμα
Πολτισμού και
Αθλητισμού

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ
ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Τμήμα
Δημοτικής Κατάστασης
και Αιχμηρχείου

Τμήμα
Προσωπικού
και Οργάνωσης

Τμήμα
Διοικητικής Μέριμνας

Τμήμα Πληροφορικής
και Επικοινωνιών

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Τμήμα
Λογιστηρίου και Ταμείου

Τμήμα
Προϋπολογισμών
και Στατιστικής

Τμήμα Εσόδων

Τμήμα
Προμηθειών

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΚΕΠ

Τμήμα
Εξυπηρέτησης Πολιτών

Τμήμα
Εσωτερικής
Αναπτήρησης

Ωστόσο, τα σχετικά νομοθετήματα της τελευταίας τετραετίας, όπως η κατάργηση της Δημοτικής Αστυνομίας (Αρ. 81, παρ. 1 του Ν. 4172/2013), η κατάργηση των σχολικών φυλάκων, ο περιορισμός των προσλήψεων, η διαθεσιμότητα και η εθελοντική ενδοαυτοδιοικητική κινητικότητα, δημιούργησαν μεγάλες αλλαγές στην οργάνωση και στελέχωση του Δήμου μας.

Σημαντικά στοιχεία που επίσης επηρέασαν την οργάνωση και στελέχωση του Δήμου Τρικκαίων είναι:

- Η κατάργηση του ΝΠΔΔ: Οργανισμός Αθλητισμού, Πολιτισμού, Κοινωνικής Φροντίδας & Αλληλεγγύης "Ο ΑΣΚΛΗΠΙΟΣ" και μεταφορά αρμοδιοτήτων και προσωπικού στο Δήμο
- Η λύση της Κοινωφελούς Δημοτικής Επιχείρησης (ΝΠΙΔ): Δ.Ε.Κ.Α. Τρικάλων – Κοινωφελής Δημοτική Επιχείρηση Κοινωνικής Ανάπτυξης και μεταφορά αρμοδιοτήτων και προσωπικού στο Δήμο

Με την εσωτερική αξιολόγηση των Δομών του Δήμου Τρικκαίων σε συνεργασία με τους Προϊσταμένους Δ/νσεων και έχοντας μεθοδολογικό εργαλείο τις Προδιαγραφές και Οδηγίες για τις Εκθέσεις Αξιολόγησης που δόθηκαν με το αριθμ. Πρωτ. ΤΤ 42128/ 30-10-2014 έγγραφο του Υπουργείου Εσωτερικών, προέκυψαν τα παρακάτω στοιχεία :

- Κρίνεται απαραίτητη η ανακατανομή αρμοδιοτήτων μεταξύ των οργανικών μονάδων (Τμήματα, Διευθύνσεις)
- Απαιτείται μια μικρής κλίμακας διεύρυνση της οργανωτικής δομής προκειμένου να ασκηθούν αποτελεσματικά οι αρμοδιότητες και να λειτουργήσουν αποτελεσματικότερα οι μεταφερόμενες δομές από το καταργηθέν ΝΠΔΔ και τη λυθείσα Κοινωφελή Δημοτική Επιχείρηση (ΝΠΙΔ)
- Διαπιστώθηκε η αναγκαιότητα για δημιουργία οργανικών μονάδων ή ο σαφής καθορισμός οργανικών μονάδων που θα σχετίζονται με: τη διαχείριση της περιουσίας του Δήμου, τη διαχείριση του υλικού και τη λειτουργία οργανωμένων αποθηκών, την είσπραξη εσόδων, την άσκηση καθηκόντων της πρώην δημοτικής αστυνομίας. Απώτερος στόχος αποτελεί η αποτελεσματικότερη άσκηση των συγκεκριμένων καθηκόντων που συνιστά προτεραιότητα και της δημοτικής αρχής

Στόχος του Δήμου Τρικκαίων, σε κάθε περίπτωση, είναι η συνολική οργανωτική διάταξη των δομών του, με ορθολογικά κριτήρια και κατεύθυνση, την αποδοτικότερη αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού του, τη συνολική βελτίωση της εικόνας αλλά και της προσφοράς του στην κοινωνία και κυρίως στην υποστήριξη και εξυπηρέτηση των βασικών αναπτυξιακών του στόχων.

Λαμβάνοντας υπόψη όλα τα παραπάνω στοιχεία, για το Δήμο Τρικκαίων προκρίνεται η παρακάτω οργανωτική δομή / διάρθρωση των υπηρεσιών.

1.5.2. Διάρθρωση υπηρεσιών του Δήμου Τρικκαίων

ΕΝΟΤΗΤΑ Α΄: ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΥΠΑΓΟΜΕΝΕΣ ΣΤΟ ΔΗΜΑΡΧΟ

1. Γενικός Γραμματέας.
2. Ιδιαίτερο Γραφείο Δημάρχου.
3. Γραφείο Δημοσίων Σχέσεων και &Επικοινωνίας.
4. Νομική Υπηρεσία.
5. Γραφείο Εξυπηρέτησης του Δημότη
6. Γραφείο Πολιτικής Προστασίας
7. Γραφείο Νεολαίας & Εθελοντισμού
8. Αυτοτελές Γραφείο Δημοτικού Ελέγχου

ΕΝΟΤΗΤΑ Β΄: ΕΠΙΤΕΛΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Διεύθυνση Προγραμματισμού & Οργάνωσης που περιλαμβάνει ειδικότερα τα παρακάτω τμήματα:

- α) Τμήμα Εθνικών & Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων
- β) Τμήμα Εκπόνησης & Εφαρμογής Επιχειρησιακού Προγράμματος
- γ) Τμήμα Διαφάνειας & Διαχείρισης Υπηρεσιών
- δ) Τμήμα Τεχνολογιών Πληροφορικής & Επικοινωνίας (ΤΠΕ)

Γενική Διεύθυνση

- α) Γραφείο Δκτικής Υποστήριξης Γ.Δ.

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ΄: Αποκεντρωμένες Υπηρεσίες

Υπηρεσίες Εξυπηρέτησης Καθημερινότητας του Δημότη (Α Τομέας)

ΔΕ Μεγ. Καλυβίων, ΔΕ Παλαιοκάστρου, ΔΕ Εστιαιώτιδας, ΔΕ Παραληθαίων

Υπηρεσίες Εξυπηρέτησης Καθημερινότητας του Δημότη (Β Τομέας)

ΔΕ Φαλώρειας, ΔΕ Καλλιδένδρου, ΔΕ Κόζιακα

ΕΝΟΤΗΤΑ Δ΄: Υπηρεσίες Υποστήριξης

Διεύθυνση Διοικητικών Υπηρεσιών που περιλαμβάνει ειδικότερα τα παρακάτω τμήματα:

- α) Τμήμα Διαχείρισης & Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού
- β) Τμήμα Υποστήριξης Συλλογικών & Πολιτικών Οργάνων
- γ) Τμήμα Δημοτικής Κατάστασης & Ληξιαρχείου
- δ) Τμήμα Διοικητικής Μέριμνας

Διεύθυνση Οικονομικών Υπηρεσιών που περιλαμβάνει ειδικότερα τα παρακάτω τμήματα:

- α) Τμήμα Λογιστηρίου – Π/Υ & Οικονομικής Πληροφόρησης
- β) Τμήμα Ταμείου
- γ) Τμήμα Εσόδων
- δ) Τμήμα Προμηθειών & Αποθηκών

Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών που περιλαμβάνει ειδικότερα τα παρακάτω τμήματα:

- α) Τμήμα Μελετών & Κατασκευών
- β) Τμήμα Συντήρησης Υποδομών & Δικτύων
- γ) Τμήμα Κυκλοφοριακού Σχεδιασμού

Διεύθυνση ΚΕΠ που περιλαμβάνει ειδικότερα τα παρακάτω τμήματα:

- α) Τμήμα Εξυπηρέτησης Πολιτών
- β) Τμήμα Εσωτερικής Ανταπόκρισης

ΕΝΟΤΗΤΑ Ε' : ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΖΩΗΣ

Διεύθυνση Καθαριότητας & Ανακύκλωσης που περιλαμβάνει ειδικότερα τα παρακάτω τμήματα:

- α) Τμήμα Σχεδιασμού & Εποπτείας Καθαριότητας
- β) Τμήμα Καθαριότητας & Ανακύκλωσης
- γ) Τμήμα Διαχείρισης & Συντήρησης Οχημάτων -Μηχανημάτων

Διεύθυνση Πολεοδομίας που περιλαμβάνει ειδικότερα τα παρακάτω τμήματα:

- α) Τμήμα Πολεοδομικού Σχεδιασμού
  - β) Τμήμα Αδειών & Ελέγχου Δόμησης
- Γραφείο Πρωτοκόλλου & Αρχείου
- γ) Τμήμα Δημοτικής Περιουσίας & Γεωπληροφορικής

Διεύθυνση Περιβάλλοντος & Πρασίνου που περιλαμβάνει ειδικότερα τα παρακάτω τμήματα:

- α) Τμήμα Περιβάλλοντος & Βιώσιμης Κινητικότητας
  - β) Τμήμα Συντήρησης Πρασίνου
- Γραφείο Ζωολογικού Κήπου
- γ) Αυτοτελές Γραφείο Κοιμητηρίων

ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΤ' : ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Διεύθυνση Τοπικής Οικονομικής Ανάπτυξης που περιλαμβάνει ειδικότερα τα παρακάτω τμήματα:

- α) Τμήμα Ανάπτυξης Πρωτογενούς Τομέα
- β) Τμήμα Απασχόλησης & Επιχειρηματικότητας
- γ) Τμήμα Αδειοδοτήσεων & Ρυθμίσεων Εμπορικών Δραστηριοτήτων

ΕΝΟΤΗΤΑ Ζ' : ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ-ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Διεύθυνση Κοινωνικής Μέριμνας και Αλληλεγγύης που περιλαμβάνει ειδικότερα τα παρακάτω τμήματα:

- α) Τμήμα Πρόνοιας και Υγείας
- β) Τμήμα Διαχείρισης Προγραμμάτων Κοινωνικής Προστασίας

- γ) Τμήμα Φροντίδας Τρίτης Ηλικίας
  - δ) Τμήμα Φροντίδας Βρεφικής & Παιδικής Ηλικίας.
- Γραφεία Παιδικών Σταθμών – ΚΔΑΠ(ισάρ.με τα λειτουργ.)

Διεύθυνση Παιδείας , Πολιτισμού και Αθλητισμού που περιλαμβάνει ειδικότερα τα παρακάτω τμήματα:

- α) Τμήμα Πολιτισμού
  - i. Γραφείο Δημοτικού Ωδείου Τρικάλων.
  - ii. Γραφείο Δημοτικής Βιβλιοθήκης
- β) Τμήμα Αθλητισμού
- γ) Τμήμα Εκπαίδευσης και Δια Βίου Μάθησης
- δ) Αυτοτελές Γραφείο Πολυχώρου «Ματσόπουλου»

Συμπεράσματα: Βελτίωση της διοικητικής ικανότητας του Δήμου πρακτικά σημαίνει αποδοτικότερες και αποτελεσματικότερες υπηρεσίες με στόχο την αναβάθμιση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών για την καλύτερη εξυπηρέτηση του πολίτη-πελάτη. Προκειμένου να επιτευχθεί αυτό απαραίτητες προϋποθέσεις είναι η ύπαρξη ενός ευέλικτου οργανογράμματος, η εφαρμογή του συστήματος Διοίκησης με στόχους και μέτρηση της αποδοτικότητας ,η συνεχής επιμόρφωση του προσωπικού με στόχο την απόκτηση τεχνογνωσίας και τη βελτίωση των δεξιοτήτων του.

Τέλος η προώθηση του πνεύματος του εθελοντισμού με τη λειτουργία και στελέχωση γραφείου στο Δήμο Τρικκαίων θα συμβάλλει στην εξοικονόμηση ανθρώπινων πόρων και στην ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής.

Όργανα διοίκησης του Δήμου Τρικκαίων

- Δήμαρχος
- Δημοτικό Συμβούλιο
- Επιτροπές
- 1.Οικονομική Επιτροπή
- 2.Εκτελεστική Επιτροπή
- 3.Επιτροπή Ποιότητα Ζωής

1.5.3.Συνεργασίες – Δίκτυα – Αδελφοποιήσεις του Δήμου Τρικκαίων

Η Δημοτική Αρχή του Δήμου Τρικκαίων έχει στόχο την υλοποίηση διαφανών και καινοτόμων ενεργειών που διασφαλίζουν την ποιότητα ζωής του πολίτη, αξιοποιούν τις δημόσιες πολιτικές, τη σύγχρονη γνώση και τις εμπειρίες της διακυβέρνησης, προκειμένου αυτή να παρέχει υψηλού επιπέδου ολοκληρωμένες υπηρεσίες στους πολίτες. Για το λόγο αυτό συμμετέχει σε πολλά δίκτυα και αξιοποιεί συνεργασίες σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο με γνώμονα την ικανοποίηση των αναγκών των δημοτών. Τα πιο χαρακτηριστικά δίκτυα συμμετοχής του Δήμου Τρικκαίων είναι:

Σύμφωνο Δημάρχων

Το Σύμφωνο των Δημάρχων είναι η κυριότερη ευρωπαϊκή κίνηση στην οποία συμμετέχουν τοπικές και περιφερειακές αρχές, οι οποίες δεσμεύονται εθελοντικά να αυξήσουν την ενεργειακή απόδοση και τη χρήση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στις περιοχές τους. Με τη συμμετοχή του στο Σύμφωνο των Δημάρχων, το έτος 2008, ο Δήμος Τρικκαίων δεσμεύεται να υλοποιήσει το Σχέδιο Δράσης για Βιώσιμη Ενέργεια, έτσι ώστε μέχρι το έτος 2020 να έχει πετύχει σημαντική εξοικονόμηση ενέργειας και συνολική μείωση εκπομπών του CO₂ κατά 20 %. Συγκεκριμένα οι δράσεις ενεργειακής εξοικονόμησης επικεντρώνονται σε κτηριακές παρεμβάσεις, παρεμβάσεις στο δημοτικό ηλεκτροφωτισμό, παρεμβάσεις βιώσιμης αστικής κινητικότητας και σε δράσεις δημοσιότητας και δικτύωσης.

Ageing Well:

Έτος ένατηξής 2002. Ο στόχος του δικτύου Ageing Well είναι να κατασκευάσει και να εμψυχώσει ένα ευρωπαϊκό δίκτυο που να επικεντρώνεται στη βελτίωση της ποιότητας της ζωής των ηλικιωμένων ανθρώπων με την προώθηση της υιοθέτησης λύσεων ΤΠΕ για την ευγηρία. Αποτελείται από 16 έμπειρες οργανώσεις στον τομέα των ΤΠΕ για την ευγηρία, που θα μοιραστούν μια διαδραστική διαδικτυακή πλατφόρμα ΤΠΕ για την ευγηρία.

Εθελοντική Καμπάνια Καθαρισμού : Let's Do It Greece.

Στην Ελλάδα για 1η φορά πραγματοποιήθηκε στις 29.04.2012 : «Καθαρίζουμε την Ελλάδα σε μία μέρα!».Στοχεύει στον καθαρισμό μιας περιοχής και αναβάθμιση αυτής σε μια μέρα. Ορίζεται ημερομηνία κοινής δράσης για όλη την Ελλάδα. Για το έτος 2014 ορίστηκε ημερομηνία κοινής δράσης η 6.4.2014.

Ευρωπαϊκό Δίκτυο Δήμων ενάντια στην παράνομη χρήση δηλητηρίων:

Ημερομηνία ένατηξής του Δήμου στο Δίκτυο στις 8.3.2012. Το συγκεκριμένο δίκτυο παρέχει στο Δήμο:

- Τεχνικές συμβουλές για την καταπολέμηση της παράνομης χρήσης δηλητηριασμένων δολωμάτων.
- Νομική υποστήριξη σε περίπτωση μηνύσεων και αγωγών

- Αναζήτηση οικονομικών πόρων για την ένταξη προγραμμάτων για την καταπολέμηση της χρήσης δηλητηριασμένων δολωμάτων στην περιοχή του Δήμου.
- Προώθηση των τοπικών πρωτοβουλιών.
- Δωρεάν εκπαίδευση για τη διαχείριση των περιβαλλοντικών πόρων του δημοτικού φορέα.
- Προώθηση της ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης (π.χ. παροχή ενημερωτικού υλικού) στο δημοτικό φορέα για τα προβλήματα και τους κινδύνους που προκαλούνται από την παράνομη χρήση δηλητηριασμένων δολωμάτων.

Παγκόσμια Ημέρα Περιβάλλοντος

Βασικός σκοπός είναι η διαμόρφωση οικολογικής συνείδησης και προστασίας του περιβάλλοντος. Ημερομηνία δράσης για όλο τον κόσμο είναι η 5η Ιουνίου κάθε έτους.. Πραγματοποιούνται διάφορες εκδηλώσεις περιβαλλοντικού περιεχομένου για πολίτες και μαθητές με τη συνεργασία διαφόρων φορέων της πόλης μας.

Ευρωπαϊκή Εβδομάδα Κινητικότητας

Βασικός σκοπός είναι η Οικολογική Μετακίνηση των πολιτών. Ορίζεται ημερομηνία κοινής δράσης για όλη την Ευρώπη, μία εβδομάδα του Σεπτεμβρίου. Από 16 -22 /9 κάθε έτους ,με αποκορύφωμα την 22/9/ που είναι η Ευρωπαϊκή Ημέρα χωρίς Αυτοκίνητο. Πραγματοποιείται με τη συνεργασία μεταξύ φορέων της πόλης μας. Άνθρωποι όλων των ηλικιών και μαθητές ενώνουν τις δυνάμεις τους και χρησιμοποιούν το ποδήλατο και τα Μέσα Μαζικής Μεταφοράς ενώ από το Δήμο πραγματοποιούνται διάφορες εκδηλώσεις. Συνήθως στις 22/9 τα δρομολόγια των μέσων μαζικής μεταφοράς είναι δωρεάν.

CT4EU(CITIES FOR YOU, CITIES FOR EUROPE)

Βασικός σκοπός της συμμετοχής του Δήμου στο εν λόγω Δίκτυο είναι η ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών για την ενίσχυση του διαλόγου και της εμπιστοσύνης μεταξύ των πολιτών και των εκλεγμένων αντιπροσώπων σε τοπικό και ευρωπαϊκό επίπεδο μέσω της ενεργής συμμετοχής των πολιτών σε θέματα που τους αφορούν.

ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΤΗΛΕΙΑΤΡΙΚΗΣ (ΕΗΤΕΛ)

Ο Δήμος Τρικκαίων εντάχθηκε στο συγκεκριμένο δίκτυο το 2012 με στόχο τη συμμετοχή στις τελευταίες εξελίξεις στον τομέα της Τηλεϊατρικής στην Ευρώπη. Πιο συγκεκριμένα μέσω του εν λόγω δικτύου ο Δήμος Τρικκαίων έχει τη δυνατότητα :

- συμμετοχής σε σεμινάρια και συνέδρια της ΕΗΤΕΛ για την απόκτηση περαιτέρω τεχνογνωσίας στο τομέα της ηλεκτρονικής υγείας.
- άμεσης εκπροσώπησης στα ευρωπαϊκά όργανα αποφάσεων για προγράμματα χρηματοδότησης εφαρμογών ηλ. Υγείας

ΔΙΚΤΥΟ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ "STRASBOURG Club" ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΤΩΝ ΠΛΗΘΥΣΜΩΝ ROMA

Στόχος του Δήμου Τρικκαίων από τη συμμετοχή του στο εν λόγω Δίκτυο είναι η απόκτηση τεχνογνωσίας ,η μεταφορά ψηφιακής τεχνογνωσίας και η κοινωνική δικτύωση των πληθυσμών ROMA που βρίσκονται εντός των Διοικητικών ορίων του Δήμου.

MAJORS CITIES OF EUROPE

Στο συγκεκριμένο δίκτυο ο Δήμος Τρικκαίων εντάχθηκε το 2009. Μέσω της συμμετοχής του στο εν λόγω δίκτυο ο Δήμος μπορεί να εντοπίζει τα αναδυόμενα θέματα καινοτομίας της πόλης και να καθορίζει τις αντίστοιχες πρωτοβουλίες. Η βασική δραστηριότητα του Οργανισμού είναι το ετήσιο συνέδριο που πραγματοποιείται κάθε χρόνο σε διαφορετική πόλη. Το συνέδριο είναι η ετήσια ευκαιρία για τους διακεκριμένους ομιλητές από όλη την Ευρώπη και σε όλο τον κόσμο να παρουσιάσουν τις τελευταίες καινοτομίες των ΤΠΕ στις πόλεις τους και να προβούν στην ανταλλαγή καλών πρακτικών μεταξύ τους.

Αδελφοποιήσεις του Δήμου Τρικκαίων

Στο πλαίσιο συνεργασιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης ο θεσμός των αδελφοποιήσεων παρέχει στους Δήμους τη δυνατότητα να προάγουν, με συστηματικό τρόπο, διμερείς ή και πολυμερείς συνεργασίες, προκειμένου να αντιμετωπίσουν ομοειδή προβλήματα και να επιτύχουν στόχους αμφίδρομης ζωτικότητας. Επιπλέον ενισχύει τις εσωτερικές του λειτουργίες με την ανταλλαγή διοικητικής και αναπτυξιακής τεχνογνωσίας. Ο Δήμος Τρικκαίων έχει συνάψει συνολικά με (8) οκτώ πόλεις σχέσεις αδελφοποίησης. Πιο συγκεκριμένα:

1. Άμπεργκ Γερμανίας :

Με την αριθμ. 259/2001 απόφασης του Δημοτικού Συμβουλίου Τρικάλων εγκρίθηκε η αδελφοποίηση του Δήμου Τρικκαίων με την πόλη Άμπεργκ της Γερμανίας. Στις 19.10.2001 υπογράφηκε το σχετικό σύμφωνο αδελφοποίησης. Οι λόγοι που οδήγησαν στην αδελφοποίηση είναι η ανάπτυξη νέων δράσεων με στόχο την ανάπτυξη τεχνογνωσίας στους κοινωνικοοικονομικούς τομείς όπως,

- Πολεοδομία –Χωροταξία
- Προστασία Περιβάλλον
- Επαγγελματική κατάρτιση
- Νέες τεχνολογίες
- Προώθηση γεωργικών, βιομηχανικών και εμπορικών δραστηριοτήτων
- Καταπολέμηση της ανεργίας

Στα πλαίσια των σχέσεων αδελφοποίησης, το 2012, δόθηκαν χρηματικές ενισχύσεις του Ελληνογερμανικού Συλλόγου HELLAS ύψους 8.000,00 € στο Κοινωνικό Φαρμακείο Δήμου Τρικκαίων και 1500,00 € στα ΚΔΑΠ Ήφαιστος.

Μία πλατεία- κυκλικός κόμβος στο Άμπεργκ έχει ονομαστεί Τρίκαλα προς τιμή του Δήμου μας και αναμένεται η αντίστοιχη ενέργεια και από το Δήμο Τρικκαίων.

2.Ταλανζ Γαλλίας:

Με την αριθ. 277/1997 απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου εγκρίθηκε η εν λόγω αδελφοποίηση ενώ στις 30-5-1998 υπογράφηκε το πρωτόκολλο αδελφοποίησης μεταξύ των δύο Δήμων με στόχο τη γόνιμη και ειλικρινή συνεργασία στους τομείς της παιδείας, τον πολιτισμό και τον αθλητισμό. Πραγματοποιήθηκαν αμοιβαίες ανταλλαγές μαθητών των Τεχνικών Λυκείων της TALANCE και των Τρικάλων.

3. Κάστρο-Ράουξελ Γερμανίας :

Στις 5.10.2013 υπογράφηκε το σύμφωνο αδελφοποίησης μεταξύ των δύο πόλεων που προέβλεπε την ανάπτυξη σχέσεων συνεργασίας που αφορούν την ανταλλαγή καλών πρακτικών και τεχνογνωσίας για την υλοποίηση κοινών δράσεων στους τομείς της παιδείας (ανταλλαγές μαθητών, σπουδαστών και εκπαιδευτικών προγραμμάτων) του πολιτισμού(ανταλλαγές πολιτιστικών αγαθών, προγραμμάτων) και της οικονομίας (τουρισμός) κ.λ.π. Το 2012 ο Δήμος Τρικκαίων συμμετείχε στο Διεθνές φεστιβάλ στην αγορά της πόλης και αποδέχτηκε δωρεά του ομογενή κ. Κώστα Μπούλμπου που περιελάμβανε αναπηρικά αμαξίδια.

4. Πιάτιγκορσκ Ρωσία:

Στις 14.6.1995 υπογράφηκε το σχετικό σύμφωνο αδελφοποίησης για την εξασφάλιση της μακροπρόθεσμης συνεργασίας με στόχο να επιτευχθούν καθορισμένα αποτελέσματα στους τομείς του πολιτισμού, του εμπορίου, της εκπαίδευσης, της υγείας, του τουρισμού και του αθλητισμού. Από το 1995-2000 υπήρξε αμοιβαία ανταλλαγή αποστολής αντιπροσωπειών μεταξύ των 2 Δήμων.

5.Βράνιε Σερβία

Στις 16.6.2011 υπογράφηκε μνημόνιο συναντίληψης μεταξύ της πόλης Βράνιε της Σερβίας και της Αναπτυξιακής Εταιρείας ΟΤΑ e-Trikala A.E. από την Ελλάδα το οποίο προέβλεπε:

α) τη συνεργασία στον τομέα της ψηφιακής τεχνολογίας για την καλύτερη και ευκολότερη υλοποίηση των δικαιωμάτων των πολιτών στην τοπική αυτοδιοίκηση β) τη μεταφορά των εξειδικευμένων γνώσεων και της πρακτικής εφαρμογής των βέλτιστων μοντέλων των ψηφιακών εφαρμογών από το Δήμο Τρικκαίων στην Πόλη Βράνιε.

Επίσης, στα Πλαίσια του Ευρωπαϊκού Προγράμματος EXCHANGE 3 υλοποιήθηκε η δράση E-urprava.vranje.rs-reaching standards of an information society (πραγματοποίηση της πρότυπης πληροφόρησης της κοινωνίας) για την πόλη Vranje της Σερβίας ενώ ο Δήμος Τρικκαίων χρησιμοποίησε

την τεχνογνωσία, πάνω σε θέματα συγχρηματοδοτούμενων ευρωπαϊκών προγραμμάτων βάσει προγραμματικής σύμβασης που υπογράφηκε μεταξύ αυτού του e-trikala και του Οργανισμού Ασκληπιός.

Στις 19.03.2012 υπογράφηκε σύμφωνο αδελφοποίησης μεταξύ των δύο Δήμων με σκοπό την περαιτέρω συνεργασία τους .

6. Tuscon –Η.Π.Α

Η αρχική πράξη αδελφοποίησης του υπογράφηκε το 1949 επί Δημαρχίας Ηρακλέους Ρέτου προέβλεπε την ίδρυση ενός μη κερδοσκοπικού Συλλόγου με την επωνυμία «Σύνδεσμος φιλίας πόλεων Τρικάλων – Τιουσόν με σκοπό :

- Την ανάπτυξη δεσμών φιλίας και συνεργασίας μεταξύ των πολιτών Τρικάλων και Tuscon.
- Την προβολή των δημιουργικών στοιχείων στους τομείς του πολιτισμού, της επιστήμης, της εκπαίδευσης και της εν γένει κοινωνικής δραστηριότητας.
- Την αξιοποίηση των εμπειριών που προκύπτουν από τις επαφές των ατόμων των δυο πόλεων σε μορφωτικές ανταλλαγές, καθώς επίσης σε συναντήσεις επιστημονικού, εμπορικού, αθλητικού και τουριστικού χαρακτήρα.
- Την καλλιέργεια και ανάπτυξη δεσμών φιλίας με την ελληνορθόδοξη κοινότητα της Τιουσόν.

Με την αριθμ. 103/2007 ΑΔΣ Τρικκαίων αποφασίστηκε η αποστολή υλικού για την προβολή του Δήμου Τρικκαίων στην έκθεση που διοργάνωσε η Tuscon με θέμα τις αδελφοποιημένες πόλεις .

Στη συνέχεια η Τιουσόν απέστειλε τιμητική πλακέτα με θέμα << ΒΡΑΒΕΙΟ ΕΚΤΙΜΗΣΗΣ >> για το Δήμο Τρικκαίων.

7. Μπρασόβ Ρουμανία

Στις 27.4.2006 υπογράφηκε σύμφωνο αδελφοποίησης μεταξύ των (2) δύο Δήμων με στόχο την προαγωγή αμοιβαίας κατανόησης ,φιλίας και σταθεροποίησης μεταξύ του Ρουμάνικου και του Ελληνικού Κράτους. Αφορμή για τη σχέση αυτή στάθηκε η επιχειρηματική δραστηριότητα τρικαλινών επιχειρηματιών που δραστηριοποιούνται στην περιοχή αυτή με τη δημιουργία πρότυπης μονάδας τυροκομικών προϊόντων συμβάλλοντας έτσι στην οικονομική ανάπτυξη της περιοχής. Υπήρξαν αμοιβαίες ανταλλαγές αποστολών των δύο Δήμων με στόχο την περαιτέρω διεύρυνση συνεργασίας σε θεματικούς τομείς κοινού ενδιαφέροντος.

8. Περιοχή Banan του Δήμου Chongqing –Κίνα

Οι λόγοι που ώθησαν στη σύναψη σχέσεων αδελφοποίησης μεταξύ των δύο Δήμων το 2005, προέρχεται από την ανάγκη διοχέτευσης της υψηλής βιομηχανικής παραγωγής της Chongqing και την στρατηγικής γεωγραφικής σημασίας (για εκείνους) της πόλης των Τρικάλων στα σχέδια τους για την είσοδο στις Βαλκανικές χώρες. Η πολυετής συνεργασία τοπικών και εμπορικών σχημάτων με τις κινέζικες βιομηχανίες της Chongqing προσφέρει το υπόστρωμα για την δημιουργία διαδημοτικών συνεργασιών με στόχο την μεγιστοποίηση των ευκαιριακών εμπορικών –κοινωνικών και πολιτιστικών

ανταλλαγών. Πραγματοποιήθηκαν αρχικά κάποιες επαφές με εκπροσώπους των (2) δύο Δήμων το 2002 που ωστόσο δε συνεχίστηκαν.

1.5.4. Ηλεκτρονική διακυβέρνηση

Η Δημοτική Αρχή, με γνώμονα ότι οι σύγχρονες ψηφιακές τεχνολογίες ενσωματώνονται ολοένα και περισσότερο στην καθημερινότητα του πολίτη και οραματιζόμενη να δημιουργήσει ένα Δήμο ισχυρό, κοντά στον πολίτη με αυξημένα ανταντακλαστικά ως προς την ικανοποίηση των απαιτήσεων του ενδιαφέρεται για την περαιτέρω αξιοποίηση των δυνατοτήτων που προσφέρονται από τις Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών και τις πιθανές εφαρμογές τους σε ολόκληρο το φάσμα των δημοτικών υπηρεσιών. Αυτός ο στόχος υλοποιείται στο πλαίσιο του εκσυγχρονισμού και της γενικότερης προσπάθειας για ενίσχυση της διαφάνειας και των δημοκρατικών διαδικασιών συμμετοχικότητας.

Συγκεκριμένα παραδείγματα αποτελούν οι ηλεκτρονικές υπηρεσίες, όπως τα ασύρματα δίκτυα wi-fi, η εφαρμογή συστημάτων χαρτών GIS, η άμεση ενημέρωση για τις δραστηριότητες του Δήμου μέσω της ζωντανής μετάδοσης των συνεδριάσεων του Δημοτικού Συμβουλίου στην ιστοσελίδα ή την ηλεκτρονική πύλη του Δήμου, η ηλεκτρονική υποβολή αιτήσεων και πιστοποιητικών, το ηλεκτρονικό πρωτόκολλο και οι ηλεκτρονικές υπηρεσίες μίας στάσης κ.ά. Πιο συγκεκριμένα:

ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ		
Πρότυπα - Συστήματα - Εργαλεία	ΝΑΙ/ΟΧΙ	Σχόλιο - Παρατηρήσεις
Διαχειριστική Επάρκεια	ΝΑΙ	Ο Δήμος Τρικκαίων διαθέτει διαχειριστική επάρκεια για το Τμήμα Προγραμματισμού και Ανάπτυξης, τη Δ/ση Τεχνικών Υπηρεσιών , τις Οικονομικές Υπηρεσίες, τη Δ/ση Αγροτικής Ανάπτυξης, τη Δ/ση Πολεοδομίας, την Υπηρεσία Καθαριότητας και Ανακύκλωσης την Κοινωνική Μέριμνα και Υγεία , τη Δ/ση Παιδείας και Πολιτισμού, τη Δ/ση Πρασίνου και Κηποτεχνίας και τη Νομική Υπηρεσία . Στόχος του Δήμου είναι στην επόμενη επιθεώρηση να αιτηθεί διαχειριστική επάρκεια και για δράσεις με ίδια μέσα για το σύνολο των υπηρεσιών και φορέων.
Κοινό Πλαίσιο Αξιολόγησης	ΟΧΙ	Μη συστηματική του εφαρμογή.

ISO 9001/2008	NAI	Ο Δήμος διαθέτει σύστημα ISO για τη Δ/ση Τεχνικών και τη Δ/ση Οικονομικών Υπηρεσιών.
Επιμορφώσεις - Κατάρτιση	NAI	Πρόκειται κυρίως για εξωτερικές εκπαιδευτικές δραστηριότητες, που διοργανώνονται είτε οι κεντρικές κυβερνητικές υπηρεσίες όπως το ΕΚΔΔΑ (Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης) , είτε από ιδιωτικούς εκπαιδευτικούς οργανισμούς Κατάρτιση επίσης γίνεται και από το Τμήμα Πληροφορικής και αφορά κυρίως την εκπαίδευση χρηστών σε εφαρμογές λογισμικού Τηρείται επίσης ηλεκτρονικό σύστημα καταγραφής των καταρτιζομένων από το Γραφείο Προσωπικού .
Σύστημα Διαχείρισης Επιχειρησιακών Πόρων	OXI	Δεν υπάρχει ηλεκτρονικό σύστημα καταγραφής
Σύστημα Διαχείρισης Γνώσης	OXI	Δεν υπάρχει ηλεκτρονικό σύστημα καταγραφής
Σύστημα Προγραμματισμού & Παρακολούθησης Έργων	OXI	Ο Δήμος βρίσκεται στη διαδικασία προμήθειας, εγκατάστασης και εφαρμογής πιλοτικής παρακολούθησης έργων ενταγμένων στο Ε.Σ.Π.Α. ή το Σ.Ε.Σ. και σε λοιπά συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα, καθώς στη προμήθεια λογισμικό παρακολούθησης τεχνικών έργων
Σύστημα Διαχείρισης Ανθρώπινου Δυναμικού	NAI	Ο Δήμος διαθέτει ολοκληρωμένο σύστημα Διαχείρισης Προσωπικού (HRMS) (λογισμικό της SINGULAR)
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ		
	ΝΑΙ/ΟΧΙ	Σχόλιο - Παρατηρήσεις
Διαδικτυακή Πύλη	NAI	url : www.trikalacity.gr email : info@trikalacity.gr
Ηλεκτρονική Εξυπηρέτηση του Πολίτη	NAI	Οι εν λειτουργία υπηρεσίες είναι οι ακόλουθες:

		<ul style="list-style-type: none"> • Αιτήσεις για πιστοποιητικά δημοτικής κατάστασης • Αιτήματα & καταγγελίες πολιτών • Ενημέρωση δικαιούχων για τους τίτλους πληρωμής • Δημοσίευση αποφάσεων δημοτικών Συμβουλίων και δημοτικών οργάνων • Πρόστιμα ΚΟΚ. <p>Παράλληλα με τις υπηρεσίες που προσφέρονται ηλεκτρονικά, μέρος αυτών των υπηρεσιών προσφέρονται και τηλεφωνικά. Δίνεται έτσι η δυνατότητα και σε ανθρώπους που αδυνατούν να κάνουν χρήση του διαδικτύου, να επωφεληθούν από τις νέες τεχνολογίες και τα πλεονεκτήματα αυτών, χρησιμοποιώντας απλώς την τηλεφωνική τους συσκευή και ακολουθώντας τις φωνητικές οδηγίες.</p>
Διαβούλευση	ΝΑΙ	<p>Το eDialogos είναι ένα εγχείρημα ηλεκτρονικής δημοκρατίας του Δήμου που υλοποιείται από την e-Trikala ΑΕ σε συνεργασία με τον Δήμο Τρικκαίων και έχει στόχο να συνεργαστούν οι πολίτες και οι υπηρεσίες του δήμου για το σχεδιασμό και την υλοποίηση πολιτικών. Διατίθεται εξειδικευμένο ηλεκτρονικό κείμενο διαβουλεύσεων στη διεύθυνση:</p> <p>http://www.edialogos.gr</p> <p>Οι Δικτυακές Διαβουλεύσεις αποτελούν πρακτικά ένα forum ηλεκτρονικής διαχείρισης σχολίων από τους πολίτες και απαντήσεων από τους φορείς.</p>
Διαφάνεια		<p>Ο Δήμος Τρικκαίων λειτουργεί με επιτυχία το πρόγραμμα «Διαύγεια» για την υποχρεωτική ανάρτηση αποφάσεων και πράξεων των αρμόδιων οργάνων στο διαδίκτυο, στην ιστοσελίδα του</p>

		<p>(www.trikalacity.gr) .</p> <p>Δημοσιεύει στα πλαίσια της διαφάνειας και της χρηστής διοίκησης τις αποφάσεις του Δημοτικού συμβουλίου, των Τοπικών κοινοτήτων, επιτροπών και συλλογικών οργάνων.</p> <p>Στη δημοσιότητα τίθενται επίσης οι δηλώσεις περιουσιακής κατάστασης των αιρετών.</p>
Τοπικό δίκτυο (lan)	ΝΑΙ	<p>Ο Δήμος Τρικκαίων διαθέτει στο κεντρικό κτίρια του Δημαρχείου δομημένη καλωδίωση δικτύου δεδομένων με καλωδίωση (Ethernet). Επίσης σε όλα τα πρώην δημαρχεία των 'καποδιστριακών' δήμων δηλ. στο Μεγαλοχώρι, στα Μεγ. Καλυβια, στο Βαλτινό, στο Πρίνος, στο Κεφαλόβρυσσο, στο Ρίζωμα και τον Παλαιόπυργο.</p> <p>Τοπικά δίκτυα δεδομένων υπάρχουν επίσης στο κτίριο του Πνευματικού Κέντρου, στο κτίριο όπου στεγάζονται η Δ/ση Πρόνοιας και οι Τεχνικές Υπηρεσίες , στο κτίριο του Αμαξοστασίου , στο Πολυδύναμο Κέντρο , στο κτίριο της πρώην ΔΕΚΑ στα Σεισμόπληκτα.</p> <p>Όλα τα παραπάνω δίκτυα μέσω του Μητροπολιτικού Δικτύου Οπτικών Ινών και των ασύρματων συνδέσεων συνδέονται μεταξύ τους σε ένα ενιαίο δίκτυο που καλύπτει σχεδόν όλη την περιοχή δραστηριότητας του Δήμου.</p>
Ασύρματο δίκτυο (w-lan)	ΝΑΙ	<p>Λειτουργεί δημόσιο ασύρματο δίκτυο (WiFi) που προσφέρει στους δημότες και στους επισκέπτες ελεύθερη πρόσβαση στο διαδίκτυο (internet) σε όλη την πόλη των Τρικάλων Το δίκτυο εμφανίζεται με την ονομασία e-trikala 01, 02 κτλ .</p>

		Ασύρματη διασύνδεση υπάρχει επίσης στο εσωτερικό δίκτυο των Υπηρεσιών του Δήμου.
Αριθμός webservers	1	Στο διακομιστή (web server) φιλοξενούνται η διαδικτυακή πύλη του Δήμου Τρικκαίων η πλατφόρμα ηλεκτρονικής διαβούλευσης και οι υπόλοιπες υπηρεσίες που χρησιμοποιούν οι πολίτες για την ηλεκτρονική τους εξυπηρέτηση. Hosted στην e-Trikala AE
Web servers/ Γραμμή επικοινωνία (εύρος ζώνης)	1/1 100 MBPS	Ευρυζωνική σύνδεση με το Δίκτυο Δημόσιας Διοίκησης SYZEFXIS 100 MBps Επικουρική ευρυζωνική σύνδεση στο διαδίκτυο με ADSL 24MBps μέσω Otenet σε επιλεγμένες υπηρεσίες που δεν συνδέονται με το MAN ή το Ασύρματο δίκτυο του Δήμου Σύνδεση στο διαδίκτυο μέσω ΣΥΖΕΥΞΙΣ
Τηλεπικοινωνιακές Συνδέσεις φωνή / δεδομένα / διαδίκτυο	100 mbit	Ο Δήμος αξιοποιεί το δίκτυο ΣΥΖΕΥΞΙΣ για τη διασύνδεσή του με το διαδίκτυο, την εξυπηρέτηση της ηλεκτρονικής αλληλογραφίας, καθώς και την εξυπηρέτηση της εσωτερικής και εξωτερικής τηλεφωνίας.
Μητροπολιτικό Δίκτυο Οπτικών Ινών	ΝΑΙ	Ο Δήμος Τρικκαίων διαθέτει Δίκτυο Οπτικών Ινών μήκους 25 χιλιομέτρων περίπου το οποίο συνδέει συνολικά τα κύρια σημεία δημόσιου ενδιαφέροντος στα οποία περιλαμβάνονται σχεδόν όλα τα δημοτικά Κτίρια, δημόσιες υπηρεσίες, το Νοσοκομείο, κτίρια της Πρωτοβάθμιας, Δευτεροβάθμιας και Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, τη ΣΕΦΑΑ, τη ΣΜΥ κα Ο Δήμος ήδη αξιοποιεί ένα μεγάλο μέρος του δικτύου για την διασύνδεση των υπηρεσιών του που στεγάζονται σε απομακρυσμένα σημεία.

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ		
A/A	Επίπεδο Ηλεκτρονικών Υπηρεσιών	Περιγραφή
	Στάδιο 1 – Πληροφόρηση για τις παρεχόμενες υπηρεσίες	<p>Στην ιστοσελίδα του δήμου (www.trikalacity.gr), παρέχεται πληροφόρηση τόσο για τις παρεχόμενες υπηρεσίες, όσο και για τα δικαιολογητικά που απαιτούνται για την υλοποίηση της καθεμίας από αυτές.</p> <p>Ενδεικτικά παρέχεται πληροφόρηση σχετικά με :</p> <ul style="list-style-type: none"> • Δημοσίευση αποφάσεων δημοτικού συμβουλίου, δημάρχου, δημοτικής κοινότητας και τοπικών κοινοτήτων και επιτροπών • Δελτία Τύπου - ανακοινώσεις - εκδηλώσεις • Προκηρύξεις θέσεων εργασίας – διαγωνισμών προμηθειών – έργων • Διοικητική δομή δημοτικών υπηρεσιών • Στοιχεία επικοινωνίας δημοτικών υπηρεσιών – • Χρήσιμοι σύνδεσμοι • Απαιτούμενα δικαιολογητικά για δημοτικές υπηρεσίες • Τουριστικές πληροφορίες <p>Και άλλες</p>
	Στάδιο 2 - Αλληλεπίδραση	<p>Λήψη (μεταφόρτωση –downloading) εντύπων. δημοτικών υπηρεσιών, αιτήσεις κτλ.</p> <p>Συγκεκριμένα, υπάρχουν τυποποιημένα έντυπα, τα οποία οι πολίτες μπορούν να μεταφορτώσουν στον υπολογιστή τους, να τα συμπληρώνουν και να τα χρησιμοποιήσουν στις συναλλαγές με τον Δήμο .</p>

	Στάδιο 3 – Αμφίδρομη αλληλεπίδραση	Υποβολή καταγγελιών – αιτημάτων Ηλεκτρονικές Υπηρεσίες προς τους πολίτες μέσω web server
	Στάδιο 4 - Συναλλαγή	Υπάρχει δυνατότητα διεκπεραίωσης αιτημάτων, ολοκλήρωση συναλλαγών και πληρωμή, όπως οι Υπηρεσίες ΚΕΠ, τα πρόστιμα Κ.Ο.Κ. και άλλα
	Στάδιο 5 – Προσωποποίηση	Δεν παρέχεται δυνατότητα ταυτοποίησης και προληπτικής, στοχευμένης παροχής υπηρεσιών
<p>Επίπεδο Ηλεκτρονικών Υπηρεσιών ορίζονται τα 5 στάδια υλοποίησης:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Στάδιο 1 –Πληροφόρηση, • Στάδιο 2 - Αλληλεπίδραση, • Στάδιο 3 - Αμφίδρομη αλληλεπίδραση, • Στάδιο 4 - Συναλλαγή, • Στάδιο 5 - Προσωποποίηση 		

Όσον αφορά το εσωτερικό περιβάλλον του Δήμου αυτό περιλαμβάνει τις υπηρεσίες του Δήμου, τα Νομικά του Πρόσωπα και τις Δημοτικές του Επιχειρήσεις του τα οποία θα παρουσιαστούν παρακάτω.

1.5.5. Οικονομικά στοιχεία του Δήμου Τρικκαίων

ΑΠΟΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ 2012		ΒΕΒΑΙΩΘΕΝΤΑ	ΕΙΣΠΡΑΧΘΕΝΤΑ
0	ΤΑΚΤΙΚΑ ΕΣΟΔΑ	€	
01	ΠΡΟΣΟΔΟΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΚΙΝΗΤΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ	1.121.912,77	776.830,49
02	ΠΡΟΣΟΔΟΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΙΝΗΤΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ	19.194,80	19.194,80
03	ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΑΝΤΑΠΟΔΟΤΙΚΑ ΤΕΛΗ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ	4.821.223,07	4.821.223,07
04	ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΛΟΙΠΑ ΤΕΛΗ, ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	933.963,27	824.103,98
05	ΦΟΡΟΙ ΚΑΙ ΕΙΣΦΟΡΕΣ	575.213,94	194.848,55
06	ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ	21.764.191,51	21.764.191,51
07	ΛΟΙΠΑ ΤΑΚΤΙΚΑ ΕΣΟΔΑ	201.917,44	201.917,44
	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΑΚΤΙΚΩΝ ΕΣΟΔΩΝ	29.437.616,80	28.602.309,84

1	ΕΚΤΑΚΤΑ ΕΣΟΔΑ	€	
11	ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΕΚΠΟΙΗΣΗ ΚΙΝΗΤΗΣ ΚΑΙ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	91.625,95	26.072,84
12	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΚΑΛΥΨΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ	216.194,58	216.194,58
13	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ	6.479.791,86	6.479.791,86
14	ΔΩΡΕΕΣ – ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΕΣ – ΚΛΗΡΟΔΟΣΙΕΣ	8000,00	8000,00
15	ΠΡΟΣΑΥΞΗΣΕΙΣ – ΠΡΟΣΤΙΜΑ – ΠΑΡΑΒΟΛΑ	369.036,61	343.996,86
16	ΛΟΙΠΑ ΕΚΤΑΚΤΑ ΕΣΟΔΑ	922.489,59	922.489,59
	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΚΤΑΚΤΩΝ ΕΣΟΔΩΝ	8.087.138,59	7.996.545,73
2	ΕΣΟΔΑ ΠΑΡΕΛΘΟΝΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΤΩΝ (ΠΟΕ) ΠΟΥ ΘΑ ΒΕΒΑΙΩΘΟΥΝ ΓΙΑ ΠΡΩΤΗ ΦΟΡΑ	€	
21	ΕΣΟΔΑ Π.Ο.Ε. ΤΑΚΤΙΚΑ	1.369.365,29	1.180.353,00
22	ΕΣΟΔΑ Π.Ο.Ε. ΕΚΤΑΚΤΑ	150.225,12	125.336,13
	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΣΟΔΩΝ ΠΑΡΕΛΘΟΝΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΤΩΝ (ΠΟΕ)	1.519.590,41	1.305.689,13
3	ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ ΑΠΟ ΔΑΝΕΙΑ ΚΑΙ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΠΟΕ	€	
31	ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ ΑΠΟ ΔΑΝΕΙΑ	0,00	0,00
32	ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΑ ΥΠΟΛΟΙΠΑ ΑΠΟ ΒΕΒΑΙΩΘΕΝΤΑ ΕΣΟΔΑ ΚΑΤΑ ΤΑ ΠΑΡΕΛΘΟΝΤΑ ΕΤΗ	13.676.416,15	850.043,76
	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΙΣΠΡΑΞΕΩΝ ΑΠΟ ΔΑΝΕΙΑ ΚΑΙ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΠΟΕ	13.676.416,15	850.043,76
4	ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΚΑΙ ΤΡΙΤΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΡΟΦΕΣ ΧΡΗΜΑΤΩΝ	€	
41	ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΚΑΙ ΤΡΙΤΩΝ	4.686.206,22	4.686.206,22
42	ΕΠΙΣΤΡΟΦΕΣ ΧΡΗΜΑΤΩΝ	329.731,56	329.731,56
	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΙΣΠΡΑΞΕΩΝ ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΚΑΙ ΤΡΙΤΩΝ	5.015.937,78	5.015.937,78
5	ΧΡΗΜΑΤΙΚΟ ΥΠΟΛΟΙΠΟ	€	
511	ΧΡΗΜΑΤΙΚΟ ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΑΠΟ ΤΑΚΤΙΚΑ ΕΣΟΔΑ	10.000,00	10.000,00
512	ΧΡΗΜΑΤΙΚΟ ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΑΠΟ ΕΚΤΑΚΤΑ ΕΣΟΔΑ	633534,21	633.534,21
	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ 5 ΧΡΗΜΑΤΙΚΟΥ ΥΠΟΛΟΙΠΟΥ	643.534,21	643.534,21
	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΣΟΔΩΝ	58.380.233,94	44.414.060,45
	ΔΑΠΑΝΕΣ	ΤΕΛΙΚΑ ΔΙΑΜ/ΝΤΑ	ΠΛΗΡΩΘΕΝΤΑ
6	ΕΞΟΔΑ ΧΡΗΣΗΣ		
60	Αμοιβές και έξοδα προσωπικού	15.609.318,00	11.546.200,77
61	Αμοιβές αιρετών και τρίτων	1.292.800,00	545.788,34
62	Παροχές τρίτων	3.093.506,52	2.402.449,61
63	Φόροι και τέλη	93.000,00	46.241,21
64	Λοιπά γενικά έξοδα	716.130,00	78.804,04

65	Πληρωμές για την εξυπηρέτηση δημόσια πίστης	3.637.000,00	3.463.236,82
66	Δαπάνες προμήθειας αναλωσίμων	2.275.100,00	591.000,83
67	Πληρωμές για μεταβιβάσεις εισοδημάτων σε τρίτους παραχωρήσεις-παροχές - επιχορηγήσεις - επιδοτήσεις - δωρεές	20.252.300,14	13.708.767,04
68	Λοιπά έξοδα	1.689.000,00	1.619.257,02
	ΣΥΝΟΛΟ Κ.Α. 6 ΕΞΟΔΩΝ ΧΡΗΣΗΣ	48.658.154,66	34.001.745,68
7	ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ		
71	Αγορές κτιρίων, τεχνικών έργων και προμήθειες παγίων	1.764.857,14	205.515,17
73	Έργα	7.772.558,27	1.625.263,52
74	Μελέτες, έρευνες, πειραματικές εργασίες και ειδικές δαπάνες	915.850,00	66.014,35
75	Τίτλοι πάγιας επένδυσης (συμμετοχές σε επιχειρήσεις)		
	ΣΥΝΟΛΟ Κ.Α. 7 ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ	10.453.265,41	1.896.793,04
8	ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΠΟΕ , ΑΠΟΔΟΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ		
81	Πληρωμές οφειλών παρελθόντων οικονομικών ετών (ΠΟΕ)	21.578.487,00	3.257.694,45
82	Λοιπές Αποδόσεις	6.239.100,00	5.134.433,41
85	Προβλέψεις μη είσπραξης εισπρακτέων υπολοίπων βεβαιωθέντων κατά τα παρελθόντα οικονομικά έτη		
	ΣΥΝΟΛΟ Κ.Α. 8 ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΠΟΕ, ΑΠΟΔΟΣΕΙΣ, ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	27.817.587,00	8.392.127,86
9	ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟ		
91	Αποθεματικό	1.369.554,19	
	ΣΥΝΟΛΟ Κ.Α. 9 ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟ	1.369.554,19	
	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΔΑΠΑΝΩΝ (6-7-8-9)	88.298.561,26	44.290.666,58

ΑΠΟΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ 2013			
ΕΣΟΔΑ		ΒΕΒΑΙΩΘΕΝΤΑ	ΕΙΣΠΡΑΧΘΕΝΤΑ
0	ΤΑΚΤΙΚΑ ΕΣΟΔΑ	€	
01	ΠΡΟΣΟΔΟΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΚΙΝΗΤΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ	1.089.124,79	738.063,33
02	ΠΡΟΣΟΔΟΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΙΝΗΤΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ	9.333,80	9.333,80
03	ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΑΝΤΑΠΟΔΟΤΙΚΑ ΤΕΛΗ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ	4.563.821,11	4.563.821,11
04	ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΛΟΙΠΑ ΤΕΛΗ, ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	921.113,53	833.044,98
05	ΦΟΡΟΙ ΚΑΙ ΕΙΣΦΟΡΕΣ	257.778,00	213.330,93
06	ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ	22.321.203,45	22.321.203,45
07	ΛΟΙΠΑ ΤΑΚΤΙΚΑ ΕΣΟΔΑ	507.317,20	507.317,20
	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΑΚΤΙΚΩΝ ΕΣΟΔΩΝ	29.669.691,88	29.186.114,80
1	ΕΚΤΑΚΤΑ ΕΣΟΔΑ	€	
11	ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΕΚΠΟΙΗΣΗ ΚΙΝΗΤΗΣ ΚΑΙ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	48.384,96	48.384,96
12	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΚΑΛΥΨΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ	8.894.679,87	8.894.679,87
13	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ	4.429.791,62	4.429.791,62
14	ΔΩΡΕΕΣ – ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΕΣ – ΚΛΗΡΟΔΟΣΙΕΣ		
15	ΠΡΟΣΑΥΞΗΣΕΙΣ – ΠΡΟΣΤΙΜΑ – ΠΑΡΑΒΟΛΑ	363.534,74	335.083,74
16	ΛΟΙΠΑ ΕΚΤΑΚΤΑ ΕΣΟΔΑ	1.760.201,37	1.346.442,07

	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΚΤΑΚΤΩΝ ΕΣΟΔΩΝ	15.496.592,56	15.054.382,06
2	ΕΣΟΔΑ ΠΑΡΕΛΘΟΝΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΤΩΝ (ΠΟΕ) ΠΟΥ ΘΑ ΒΕΒΑΙΩΘΟΥΝ ΓΙΑ ΠΡΩΤΗ ΦΟΡΑ	€	
21	ΕΣΟΔΑ Π.Ο.Ε. ΤΑΚΤΙΚΑ	1.647.298,66	1.065.211,06
22	ΕΣΟΔΑ Π.Ο.Ε. ΕΚΤΑΚΤΑ	332.089,10	78.306,18
	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΣΟΔΩΝ ΠΑΡΕΛΘΟΝΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΤΩΝ (ΠΟΕ)	1.979.387,76	1.143.517,24
3	ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ ΑΠΟ ΔΑΝΕΙΑ ΚΑΙ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΠΟΕ	€	
31	ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ ΑΠΟ ΔΑΝΕΙΑ		
32	ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΑ ΥΠΟΛΟΙΠΑ ΑΠΟ ΒΕΒΑΙΩΘΕΝΤΑ ΕΣΟΔΑ ΚΑΤΑ ΤΑ ΠΑΡΕΛΘΟΝΤΑ ΕΤΗ	13.751.148,57	769.063,27
	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΙΣΠΡΑΞΕΩΝ ΑΠΟ ΔΑΝΕΙΑ ΚΑΙ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΠΟΕ	13.751.148,57	769.063,27
4	ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΚΑΙ ΤΡΙΤΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΡΟΦΕΣ ΧΡΗΜΑΤΩΝ	€	
41	ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΚΑΙ ΤΡΙΤΩΝ	4.612.033,70	4.612.033,70
42	ΕΠΙΣΤΡΟΦΕΣ ΧΡΗΜΑΤΩΝ	155.361,02	155.361,02
	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΙΣΠΡΑΞΕΩΝ ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΚΑΙ ΤΡΙΤΩΝ	4.767.394,72	4.767.394,72
5	ΧΡΗΜΑΤΙΚΟ ΥΠΟΛΟΙΠΟ	€	
511	ΧΡΗΜΑΤΙΚΟ ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΑΠΟ ΤΑΚΤΙΚΑ ΕΣΟΔΑ	393,87	393,87
512	ΧΡΗΜΑΤΙΚΟ ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΑΠΟ ΕΚΤΑΚΤΑ ΕΣΟΔΑ	123000	123000
	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ 5 ΧΡΗΜΑΤΙΚΟΥ ΥΠΟΛΟΙΠΟΥ	123.393,87	123.393,87
	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΣΟΔΩΝ	65.787.609,36	51.043.865,96
ΔΑΠΑΝΕΣ			
6	ΕΞΟΔΑ ΧΡΗΣΗΣ	ΤΕΛΙΚΑ ΔΙΑΜ/ΝΤΑ	ΠΛΗΡΩΘΕΝΤΑ
60	Αμοιβές και έξοδα προσωπικού	11.876.720,00	11.108.415,57
61	Αμοιβές αιρετών και τρίτων	1.544.372,90	1.118.816,65
62	Παροχές τρίτων	2.733.809,95	2.186.967,83
63	Φόροι και τέλη	51.200,00	20.514,29
64	Λοιπά γενικά έξοδα	556.216,45	169.301,16
65	Πληρωμές για την εξυπηρέτηση δημόσια πίστης	3.542.000,00	2.718.776,45
66	Δαπάνες προμήθειας αναλωσίμων	1.313.959,76	757.258,24
67	Πληρωμές για μεταβιβάσεις εισοδημάτων σε τρίτους παραχωρήσεις-παροχές – επιχορηγήσεις – επιδοτήσεις – δωρεές	15.508.010,00	11.903.422,01
68	Λοιπά έξοδα	1.730.000,00	1.717.774,40
	ΣΥΝΟΛΟ Κ.Α. 6 ΕΞΟΔΩΝ ΧΡΗΣΗΣ	38.856.289,06	31.701.246,60
7	ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ		
71	Αγορές κτιρίων, τεχνικών έργων και προμήθειες παγίων	1.049.102,48	181.281,54
73	Έργα	8.311.534,71	2.287.525,56
74	Μελέτες, έρευνες, πειραματικές εργασίες και ειδικές δαπάνες	159.735,00	0
75	Τίτλοι πάγιας επένδυσης (συμμετοχές σε επιχειρήσεις)		
	ΣΥΝΟΛΟ Κ.Α. 7 ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ	9.520.372,19	2.468.807,10

8	ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΠΟΕ , ΑΠΟΔΟΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ		
81	Πληρωμές οφειλών παρελθόντων οικονομικών ετών (ΠΟΕ)	2.217.507,08	1.267.717,46
82	Λοιπές Αποδόσεις	7.320.450,00	6.253.772,46
83	Επιχορηγούμενες Πληρωμές Υποχρεώσεων Π.Ο.Ε.	10.531.039,13	8.875.674,87
85	Προβλέψεις μη εισπραχθείσες εισπρακτέων υπολοίπων βεβαιωθέντων κατά τα παρελθόντα οικονομικά έτη	13.000.000,00	0
	ΣΥΝΟΛΟ Κ.Α. 8 ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΠΟΕ, ΑΠΟΔΟΣΕΙΣ, ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	33.068.996,21	16.397.164,79
			32.794.329,58
9	ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟ		
91	Αποθεματικό	143.535,94	
	ΣΥΝΟΛΟ Κ.Α. 9 ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟ	143.535,94	
	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΔΑΠΑΝΩΝ (6-7-8-9)	81.589.193,40	50.567.218,49

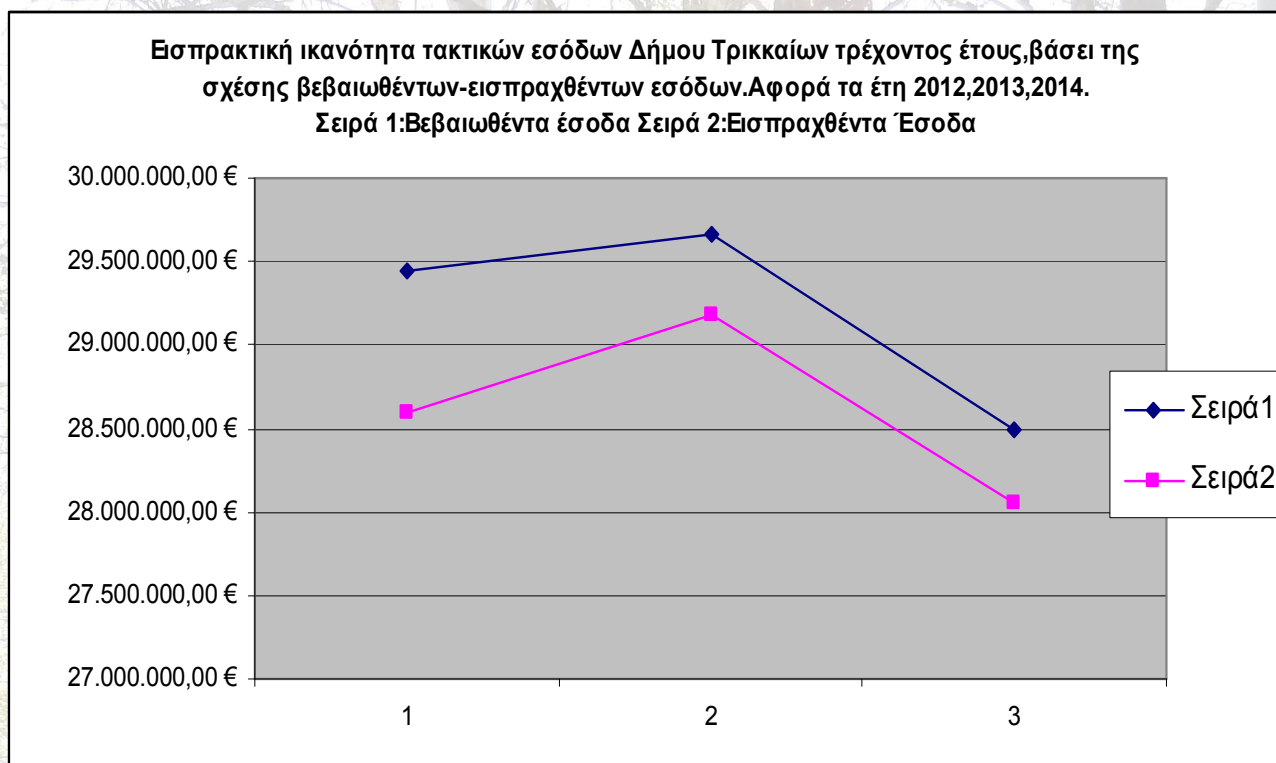
ΑΠΟΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ 2014			
		ΒΕΒΑΙΩΘΕΝΤΑ	ΕΙΣΠΡΑΧΘΕΝΤΑ
0	ΤΑΚΤΙΚΑ ΕΣΟΔΑ	€	
01	ΠΡΟΣΟΔΟΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΚΙΝΗΤΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ	1.077.523,02	704.720,55
02	ΠΡΟΣΟΔΟΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΙΝΗΤΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ	15.578,04	15.578,04
03	ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΑΝΤΑΠΟΔΟΤΙΚΑ ΤΕΛΗ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ	4.309.593,94	4.309.593,94
04	ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΛΟΙΠΑ ΤΕΛΗ, ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	880.990,55	831.544,73
05	ΦΟΡΟΙ ΚΑΙ ΕΙΣΦΟΡΕΣ	164.283,12	146.444,53
06	ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ	21.786.278,59	21.786.278,59
07	ΛΟΙΠΑ ΤΑΚΤΙΚΑ ΕΣΟΔΑ	262.908,28	262.908,28
	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΑΚΤΙΚΩΝ ΕΣΟΔΩΝ	28.497.155,54	28.057.068,66
1	ΕΚΤΑΚΤΑ ΕΣΟΔΑ	€	
11	ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΕΚΠΟΙΗΣΗ ΚΙΝΗΤΗΣ ΚΑΙ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	7.937,95	5.573,59
12	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΚΑΛΥΨΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ	2.553.996,86	2.553.996,86
13	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ	3.611.414,99	3.611.414,99
14	ΔΩΡΕΕΣ – ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΕΣ – ΚΛΗΡΟΔΟΣΙΕΣ	1964,25	1964,25
15	ΠΡΟΣΑΥΞΗΣΕΙΣ – ΠΡΟΣΤΙΜΑ – ΠΑΡΑΒΟΛΑ	525.609,48	376.044,35
16	ΛΟΙΠΑ ΕΚΤΑΚΤΑ ΕΣΟΔΑ	134.423,49	39.666,90
	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΚΤΑΚΤΩΝ ΕΣΟΔΩΝ	6.835.347,02	6.588.660,94
2	ΕΣΟΔΑ ΠΑΡΕΛΘΟΝΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΤΩΝ (ΠΟΕ) ΠΟΥ ΘΑ ΒΕΒΑΙΩΘΟΥΝ ΓΙΑ ΠΡΩΤΗ ΦΟΡΑ	€	
21	ΕΣΟΔΑ Π.Ο.Ε. ΤΑΚΤΙΚΑ	1.315.481,95	1.057.887,48
22	ΕΣΟΔΑ Π.Ο.Ε. ΕΚΤΑΚΤΑ	827.458,34	344.596,13
	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΣΟΔΩΝ ΠΑΡΕΛΘΟΝΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΤΩΝ (ΠΟΕ)	2.142.940,29	1.402.483,61

3	ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ ΑΠΟ ΔΑΝΕΙΑ ΚΑΙ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΠΟΕ	€	
31	ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ ΑΠΟ ΔΑΝΕΙΑ		
32	ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΑ ΥΠΟΛΟΙΠΑ ΑΠΟ ΒΕΒΑΙΩΘΕΝΤΑ ΕΣΟΔΑ ΚΑΤΑ ΤΑ ΠΑΡΕΛΘΟΝΤΑ ΕΤΗ	14.273.177,72	902.334,85
	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΙΣΠΡΑΞΕΩΝ ΑΠΟ ΔΑΝΕΙΑ ΚΑΙ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΠΟΕ	14.273.177,72	902.334,85
4	ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΚΑΙ ΤΡΙΤΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΡΟΦΕΣ ΧΡΗΜΑΤΩΝ	€	
41	ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΚΑΙ ΤΡΙΤΩΝ	5.564.514,72	5.564.514,72
42	ΕΠΙΣΤΡΟΦΕΣ ΧΡΗΜΑΤΩΝ	777.374,76	777.374,76
	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΙΣΠΡΑΞΕΩΝ ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΚΑΙ ΤΡΙΤΩΝ	6.341.889,48	6.341.889,48

5	ΧΡΗΜΑΤΙΚΟ ΥΠΟΛΟΙΠΟ	€	
511	ΧΡΗΜΑΤΙΚΟ ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΑΠΟ ΤΑΚΤΙΚΑ ΕΣΟΔΑ	322.529,74	322.529,74
512	ΧΡΗΜΑΤΙΚΟ ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΑΠΟ ΕΚΤΑΚΤΑ ΕΣΟΔΑ	474040,58	474040,58
	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ 5 ΧΡΗΜΑΤΙΚΟΥ ΥΠΟΛΟΙΠΟΥ	796.570,32	796.570,32
	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΣΟΔΩΝ	58.887.080,37	44.089.007,86
	ΔΑΠΑΝΕΣ	ΤΕΛΙΚΑ	ΠΛΗΡΩΘΕΝΤΑ
	ΔΙΑΜ/ΝΤΑ		
6	ΕΞΟΔΑ ΧΡΗΣΗΣ		
60	Αμοιβές και έξοδα προσωπικού	14.251.208,38	13.046.601,44
61	Αμοιβές αιρετών και τρίτων	703.463,12	477.790,02
62	Παροχές τρίτων	2.404.642,53	2.047.891,41
63	Φόροι και τέλη	53.950,00	38.693,74
64	Λοιπά γενικά έξοδα	876.167,69	528.756,96
65	Πληρωμές για την εξυπηρέτηση δημόσια πίστης	2.838.729,75	2.661.715,85
66	Δαπάνες προμήθειας αναλωσίμων	1.595.279,69	850.282,98
67	Πληρωμές για μεταβιβάσεις εισοδημάτων σε τρίτους παραχωρήσεις- παροχές - επιχορηγήσεις - επιδοτήσεις - δωρεές	10.423.552,01	9.992.319,17
68	Λοιπά έξοδα	496.101,73	359.746,47
	ΣΥΝΟΛΟ Κ.Α. 6 ΕΞΟΔΩΝ ΧΡΗΣΗΣ	33.643.094,90	30.003.798,04
7	ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ		
71	Αγορές κτιρίων, τεχνικών έργων και προμήθειες παγίων	228.434,28	125.284,36
73	Έργα	11.083.125,00	2.409.508,28
74	Μελέτες, έρευνες, πειραματικές εργασίες και ειδικές δαπάνες	122.050,00	15599,06
75	Τίτλοι πάγιας επένδυσης (συμμετοχές σε επιχειρήσεις)		
	ΣΥΝΟΛΟ Κ.Α. 7 ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ	11.433.609,28	2.550.391,70
8	ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΠΟΕ , ΑΠΟΔΟΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ		
81	Πληρωμές οφειλών παρελθόντων οικονομικών ετών (ΠΟΕ)	2.441.993,14	1.856.087,95
82	Λοιπές Αποδόσεις	8.085.882,20	7.531.835,36
83	Επιχορηγούμενες Πληρωμές Υποχρεώσεων Π.Ο.Ε.	870.282,28	858.089,34
85	Προβλέψεις μη είσπραξης εισπρακτέων υπολοίπων βεβαιωθέντων κατά τα παρελθόντα οικονομικά έτη	12.536.025,00	
	ΣΥΝΟΛΟ Κ.Α. 8 ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΠΟΕ, ΑΠΟΔΟΣΕΙΣ, ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	23.934.182,62	10.246.012,65
9	ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟ		
91	Αποθεματικό	776,17	
	ΣΥΝΟΛΟ Κ.Α. 9 ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟ	776,17	
	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΔΑΠΑΝΩΝ (6-7-8-9)	69.011.662,97	42.800.202,39

Συμπεράσματα: Από τα ανωτέρω απολογιστικά στοιχεία προκύπτει αβίαστα το συμπέρασμα ότι η εισπρακτική ικανότητα του Δήμου παρουσιάζει ικανοποιητικότατο βαθμό βελτίωσης τα έτη 2012,2013,2014 καθώς τα βεβαιωθέντα έσοδα δεν παρουσιάζουν ιδιαίτερη απόκλιση από τα εισπραχθέντα όσον αφορά τακτικά και έκτακτα έσοδα τρέχοντος έτους .Επίσης ικανοποιητική είναι και η είσπραξη εσόδων από παρελθόντα οικονομικά έτη που βεβαιώθηκαν για πρώτη φορά. Εκεί που εμφανίζεται μεγάλη υστέρηση είσπραξης εσόδων είναι η είσπραξη υπολοίπων από έσοδα που βεβαιώθηκαν κατά τα παρελθόντα έτη. **Πιθανόν για την αποτελεσματικότερη είσπραξη αυτής**

της κατηγορίας εσόδων να είναι απαραίτητο να ενεργοποιηθούν διαδικασίες που προβλέπει ο Νομοθέτης προκειμένου ο Δήμος να καταστεί ικανός να αντλήσει έσοδα από τέτοιου είδους απαιτήσεις .

Σχετικά με το σκέλος των εξόδων τα μεγάλα ποσά που παρατηρούνται στους κωδικούς 65,67,82 οφείλονται στους εξής λόγους:

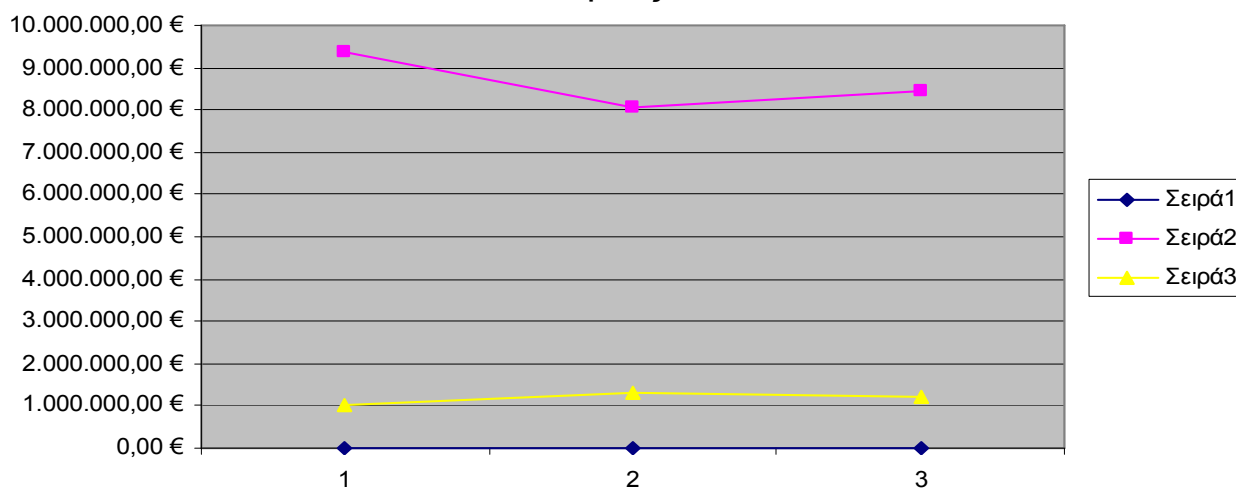
Κωδ 65: Πληρωμές για την εξυπηρέτηση δημόσια πίστης που αφορά την αποπληρωμή συναφθέντων δανείων του Δήμου.

Κωδ 67: Πληρωμές για μεταβιβάσεις εισοδημάτων σε τρίτους παραχωρήσεις- παροχές - επιχορηγήσεις - επιδοτήσεις - δωρεές:

Ποσοστό της τάξης 67%-70% του συγκεκριμένου κωδικού αφορά τη χορήγηση προνοιακών επιδομάτων κατόπιν μεταβίβασης της αρμοδιότητας αυτής από την Περιφερειακή Ενότητα Τρικάλων στο Δήμο Τρικκαίων.

Ένα ακόμη σημαντικό ποσοστό της τάξης του 12% σ' αυτόν τον κωδικό αφορά την κάλυψη λειτουργικών δαπανών των Σχολικών Επιτροπών του Δήμου. Για τα έτη 2012, 2013 ένα σημαντικό ποσοστό στο συγκεκριμένο κωδικό, της τάξης του 19% καταλαμβάνει η επιχορήγηση στα Ν.Π.Δ.Δ του Δήμου, «Ασκληπιός» και Κέντρο έρευνας «Βασίλη Τσιτσάνη», η οποία μειώνεται κατακόρυφα το έτος 2014 καθότι το Ν.Π.Δ.Δ. του Δήμου «Ασκληπιός» καταργήθηκε .

Πληρωμές του Δήμου σε προνοιακά επιδόματα και Σχολικές Επιτροπές.
Σειρά 1 Έτη :2012,2013,2014 Σειρά 2:προνοιακά επιδόματα Σειρά 3:Σχολικές
Επιτροπές

Στην κατηγορία αυτή των δαπανών συμπεριλαμβάνονται και τα ποσά της υλοποίησης προγραμματικών συμβάσεων που συνάπτει ο Δήμος Τρικκαίων με τις επιχειρήσεις του καθώς και με άλλους οργανισμούς για την προώθηση των δράσεων του και την επίτευξη των σκοπών του, όπως για παράδειγμα με την Π.Α.Δ.Υ.Θ. για την περιβαλλοντική διαχείριση των απορριμμάτων του ,με την e-trikala για τη διατύπωση και διαχείριση του στόλου καθώς και για την υλοποίηση άλλων δράσεων(π.χ χριστουγεννιάτικο θεματικό πάρκο «Μύλος των Ξωτικών»κλπ.).Στόχος του οικονομικού επιτελείου σχετικά μ' αυτό το σκέλος των εξόδων είναι η μείωση των δαπανών για την υλοποίηση των προγραμματικών συμβάσεων και η αύξηση των αποτελεσμάτων με παραγόμενο έργο.

Κωδ 82: Λοιπές Αποδόσεις που περιλαμβάνει κυρίως την απόδοση ασφαλιστικών εισφορών των εργαζομένων του Δήμου σε οργανισμούς και ταμεία που εισέρχονται στον προϋπολογισμό του Δήμου ως τμήμα της μισθοδοσίας τους με πηγή προέλευσης είτε τους ΚΑΠ είτε άλλα τακτικά και έκτακτα έσοδα του Δήμου και στη συνέχεια αποδίδονται μέσω του λογαριασμού 82 στα ασφαλιστικά ταμεία. Επίσης περιλαμβάνει, την απόδοση φόρων(Φόρος Μισθωτών Υπηρεσιών, αιρετών, προμηθευτών, εργολάβων, κλπ)την εισφορά αλληλεγγύης ,τις κρατήσεις στις αποδοχές υπαλλήλων για την αποπληρωμή δανείων από το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων κλπ.

Τέλος για την αποτελεσματικότερη και αποδοτικότερη οικονομική συγκρότηση του Δήμου εκτός από τη βελτίωση της εισπρακτικής του ικανότητας απαιτείται ορθολογική διαχείριση των δαπανών του, αξιοποίηση χρηματοδοτήσεων μέσω εθνικών και ευρωπαϊκών προγραμμάτων για την υλοποίηση των αναπτυξιακών του δράσεων ,προσέλκυση επενδυτών για την αξιοποίηση της περιουσίας του (π.χ δημιουργία Φ/Β πάρκου)καθώς και προσέλκυση χορηγών και ομάδας δημοτών για την υλοποίηση διαφόρων προγραμμάτων με την υπογραφή συμφώνου , π.χ πρόγραμμα «υιοθετώ και προστατεύω»για τη συντήρηση και φύλαξη παιδικών χαρών, συνεργασία με εμπορικά καταστήματα ,εστιατόρια, φαρμακεία για την καλύτερη λειτουργία των κοινωνικών δομών του Δήμου κλπ.

1.5.6. Νομικά πρόσωπα του Δήμου Τρικκαίων

1. «ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΑΣ – ΜΟΥΣΕΙΟ ΤΣΙΤΣΑΝΗ >>

Το Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου του Δήμου Τρικκαίων με την επωνυμία «ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΑΣ – ΜΟΥΣΕΙΟ ΤΣΙΤΣΑΝΗ >> συστάθηκε το 2008 (ΦΕΚ 1094/12-6-2008 τεύχος Β και ΦΕΚ 1765/5-8-2011 τεύχος Β).

Σκοπός της ίδρυσης του είναι η ψηφιακή καταγραφή, τεκμηρίωση και προβολή σημαντικών στοιχείων και τεκμηρίων από τη ζωή και το έργο του Βασίλη Τσιτσάνη, με βασικό στόχο την παρουσίαση και ανάδειξή τους στο κοινό. Τα εκατοντάδες, σπάνια σε ομορφιά και αυθεντικότητα, τραγούδια του Τσιτσάνη, αποτελούν πηγή δύναμης της νεότερης ελληνικής ιστορίας και φυσιογνωμίας του ελληνικού λαού. Γι' αυτό σήμερα καθίσταται επιτακτική η ανάγκη διάσωσης και προβολής του έργου του μεγάλου δημιουργού Βασίλη Τσιτσάνη, με τρόπους που χρησιμοποιούν τις νέες τεχνολογίες πληροφόρησης προκειμένου το έργο του να καταστεί δυναμικό και επίκαιρο μέσα από το περιβάλλον της σύγχρονης πραγματικότητας.

Στο Μουσείο παραχωρούνται κατά χρήση για συντήρηση, φύλαξη και έκθεση τα προσωπικά αντικείμενα, οι συλλογές φωτογραφιών, οι συλλογές δίσκων, διάφορα οπτικά και ηχητικά ντοκουμέντα, οι χειρόγραφες σημειώσεις, τα ανέκδοτα τραγούδια, οτιδήποτε έχει σχέση με την ζωή και το δημιουργικό έργο του Βασίλη Τσιτσάνη και βρίσκεται στην κατοχή των κληρονόμων του.

Το Νομικό Πρόσωπο διοικείται από 9μελές Διοικητικό Συμβούλιο, αποτελούμενο από τους :

- α) Τον εκάστοτε Δήμαρχο του Δήμου Τρικκαίων, ως Πρόεδρο.
- β) Τέσσερα (4) αιρετά μέλη του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου Τρικκαίων, εκ των οποίων δύο (2) θα προέρχονται από τη μειοψηφία.
- γ) Τρία (3) μέλη που θα ορίζονται από το Δημοτικό Συμβούλιο με βάση είτε τις ιδιαίτερες γνώσεις τους, είτε την προσφορά τους στο Μουσείο είτε από τους δωρητές αυτού.
- Γ) Ένα (1) μέλος, το οποίο θα προτείνεται από το Υπουργείο Πολιτισμού.

Πόροι του Ν.Π.Δ.Δ «ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΑΣ – ΜΟΥΣΕΙΟ ΤΣΙΤΣΑΝΗ >>

Πόροι του Νομικού Προσώπου είναι:

- α) Οι πρόσοδοι από το τέλος επίσκεψης του Μουσείου.
- β) Οι πρόσοδοι από εκθέσεις, εκδηλώσεις, ξεναγήσεις, εκδόσεις, πωλήσεις καταλόγων, αναμνηστικών και αντιγράφων των εκθεμάτων του Μουσείου, την προβολή και εκμετάλλευση οπτικοακουστικού υλικού, τις πωλήσεις και ανταλλαγές έργων τέχνης που γίνονται με τις διαδικασίες και τις προϋποθέσεις του νόμου και, γενικώς, οι πρόσοδοι από όλες τις επιτρεπτές και συμβατές προς τη φύση και τους σκοπούς του «Κέντρου Έρευνας – Μουσείου Τσιτσάνη» δραστηριότητες.
- γ) Η ετήσια επιχορήγηση για τις λειτουργικές ανάγκες του από τον προϋπολογισμό του Δήμου Τρικκαίων

- δ) Οι επιχορηγήσεις του Υπουργείου Πολιτισμού.
- ε) Οι κοινοτικές και εθνικές επιχορηγήσεις και τα ειδικά κοινοτικά προγράμματα.
- στ) Τα έσοδα από τις μετακλήσεις της ορχήστρας «Βασίλης Τσιτσάνης».
- ζ) Οι λοιπές χορηγίες, κληρονομίες, κληροδοσίες και κάθε είδους τακτικές ή έκτακτες εισφορές.

Οργάνωση και συνεργασίες

Το Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου «ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΑΣ – ΜΟΥΣΕΙΟ ΤΣΙΤΣΑΝΗ» διέπεται ως προς την οργάνωση του από τις διατάξεις των Ν.3463/2006 και Ν.3852/2010. Είναι απαραίτητη η ενίσχυση του με προσωπικό το οποίο θα πρέπει να επιμορφωθεί σε θέματα σχετικά με την οργάνωση και λειτουργία των μουσείων, προκειμένου να επιτελέσει τις λειτουργίες του. Επίσης υπάρχει ανάγκη υποστήριξης από υπηρεσίες του Δήμου σε θέματα εξεύρεσης χρηματοδοτήσεων νομικής υποστήριξης, μηχανοργάνωσης καθώς και ενίσχυσης του σε εξοπλισμό πληροφορικής όπως: α) προμήθεια Η/Υ, προγράμματα επεξεργασίας ήχου και εικόνας, scanners υψηλής ανάλυσης β) σε ηλεκτρομηχανολογικό εξοπλισμό όπως: ανανέωση εξοπλισμού του στούντιο, προμήθεια συστήματος ηχητικής υποστήριξης και οχημάτων μεταφοράς, εγκατάσταση υποδομής ψηφιακής απεικόνισης εκθεμάτων, εγκατάσταση αλεξικέρανου.

- Συνεργάζεται με επιστημονικούς φορείς για την οργάνωση επιστημονικών συνεδρίων που έχουν ως στόχο την προώθηση της επιστημονικής έρευνας σχετικά με την καταγραφή και τη μελέτη της μουσικής παράδοσης
- Συνεργάζεται με Πανεπιστήμια της Ελλάδας, των Βαλκανίων, της Ευρώπης και όλου του κόσμου, κυρίως δε με το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων και το Ιόνιο Πανεπιστήμιο (Τμήμα Μουσικολογίας) καθώς και με όλες τις βαθμίδες της Εκπαίδευσης, με στόχο την ενίσχυση της μουσικής παιδείας στα σχολεία και τη μετάδοση της μουσικής παράδοσης στις νεότερες γενιές.
- Συνεργάζεται με άλλα φυσικά ή νομικά πρόσωπα της πολιτιστικής, πνευματικής και καλλιτεχνικής ζωής της Ελλάδας και του εξωτερικού για την επίτευξη των πολιτιστικών σκοπών του και την προαγωγή του πολιτιστικού τουρισμού.

Οι παρούσες δραστηριότητες του είναι οι ακόλουθες :

- Εργαστήρι νέων δημιουργών
- Εργαστήρι ψηφιοποίησης – τεκμηρίωσης πολιτιστικού αποθέματος
- Ορχήστρα “Βασίλης Τσιτσάνης”
- Εκθεσιακός χώρος

Τέλος, στον προσεχή σχεδιασμό του Νομικού Προσώπου είναι η διοργάνωση και η καθιέρωση διεθνούς ετήσιου μουσικού φεστιβάλ με έμφαση στη μουσικών των χώρων της Μεσογείου καθώς και των Βαλκανικών χωρών.

Ο βαθμός ικανοποίησης των αποδεκτών των υπηρεσιών του ανωτέρω νομικού προσώπου κρίνεται εκ μέρους της Δ/νσης του ικανοποιητικός λόγω των ποικίλων δράσεων του με ίδια μέσα που παρουσιάζει κάθε χρόνο.

2.ΣΧΟΛΙΚΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΔΗΜΟΥ ΤΡΙΚΚΑΙΩΝ

Οι Σχολικές Επιτροπές του Δήμου Τρικκαίων χωρίζονται: α)σε πρωτοβάθμια Σχολική Επιτροπή που έχει την εποπτεία των Νηπιαγωγείων και των Δημοτικών Σχολείων β)σε δευτεροβάθμια Σχολική Επιτροπή που έχει την εποπτεία των Γυμνασίων και των Λυκείων. Είναι Ν.Π.Δ.Δ. που διοικούνται από 11 μέλη η σύνθεση των οποίων ορίζεται με απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου. Κύριες αρμοδιότητες των Σχολικών Επιτροπών είναι:

- 1.Κατανομή Πιστώσεων στα Σχολεία
- 2.Εκμετάλλευση κυλικείων – Διαγωνισμοί- Συμβάσεις Κυλικείων
- 3.Τεχνικά έργα μικρής κλίμακας έως 5000,00 ευρώ.
- 4.Πρόσληψη συμβασιούχων καθαριστριών

Επιχειρήσεις Δήμου Τρικκαίων

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ- ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ Δ. ΤΡΙΚΚΑΙΩΝ (Δ.Ε.Υ.Α.Τ.)

Η Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης και Αποχέτευσης Τρικάλων, συστήθηκε το 1999 (ΦΕΚ ίδρυσης 857/16-5-2011), είναι επιχείρηση ΟΤΑ ειδικού σκοπού και αποτελεί νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου (Ν.Π.Ι.Δ.) κοινωφελούς χαρακτήρα. Σκοπός της ίδρυσης της είναι η μελέτη, κατασκευή, συντήρηση, εκμετάλλευση, διοίκηση και λειτουργία των δικτύων υδρεύσεως και αποχέτευσης καθώς και των μονάδων επεξεργασίας λυμάτων και αποβλήτων της περιοχής αρμοδιότητάς της. Κύρια δραστηριότητα της είναι η αντιμετώπιση των αναγκών ύδρευσης των οικισμών που εντάσσονται στη διοικητική περιφέρεια του διευρυμένου Δήμου Τρικκαίων. Η Δ.Ε.Υ.Α. Τρικάλων με έργα που πραγματοποιεί στοχεύει:

- στην παροχή καθαρού πόσιμου νερού
- στη μόνιμη και μακροπρόθεσμη υδροδότηση με 24ωρη παροχή νερού και την κατάργηση των αναχρονιστικών ιδιωτικών δεξαμενών
- στον περιορισμό των διαρροών και της απώλειας νερού
- στον έλεγχο της λειτουργίας του δικτύου
- στον περιορισμό της ενεργειακής κατανάλωσης

Η ύδρευση τής πόλεως γίνεται με υπόγεια ύδατα τα οποία αντλούνται μέσω γεωτρήσεων, οδηγούνται στο κεντρικό αντλιοστάσιο, όπου χλωριώνονται και από όπου ανυψώνονται στις δεξαμενές που έχουν κατασκευασθεί σε υψηλά σημεία, και από εκεί διά βαρύτητος οδηγούνται στο δίκτυο υδρεύσεως.

Η ΔΕΥΑΤ έχει πάντα, ως κύρια επιδίωξη, την εξασφάλιση υδατικών πόρων και την παροχή υγιεινού νερού. Αυτό τον στόχο τον έχει πετύχει με τον πλέον αποτελεσματικό τρόπο. Τα Τρίκαλα δεν έχουν αντιμετωπίσει ποτέ πρόβλημα υδροδότησης και το νερό είναι άριστης ποιότητας.

Το εργαστήριο αναλύσεων νερού και λυμάτων της ΔΕΑΤ λειτουργεί από το 1996 ενώ πρόσφατα μεταφέρθηκε στο Νέο Αντλιοστάσιο στη οδό Λάκμωνος . Συμμετέχει σε διεργαστηριακά προγράμματα για την βελτίωση της αξιοπιστίας των μετρήσεων που πραγματοποιεί και την διασφάλιση της ποιότητας των υπηρεσιών που παρέχει στον πολίτη.

Το εργαστήριο πραγματοποιεί εβδομαδιαία δειγματοληψίες και αναλύσεις νερού σε οκτώ διαφορετικά σημεία του Δήμου Τρικκαίων. Οι δειγματοληψίες γίνονται σε γεωτρήσεις, τερματικά και ενδιάμεσα σημεία του δικτύου ύδρευσης.

Για τον καθορισμό της τιμολογιακής πολιτικής της λαμβάνονται υπόψη τα διαρθρωτικά προβλήματα σχετικά με τις υποδομές ,την παλαιότητα των δικτύων και οι αυξητικές τους τάσεις ως προς την εμφάνιση βλαβών, το κόστος άντλησης του νερού, καθώς επίσης και η αναγκαιότητα οικονομίας του νερού.Η Δ.Ε.Υ.Α.Τ. προσπαθεί να μειώσει τα κόστη στο μέτρο του δυνατού ώστε αυτά να μην διοχετευτούν στον Καταναλωτή.

Περιουσία- Πόροι

α. Περιουσία

Στην περιουσία της επιχείρησης ανήκουν

α) τα επί της βάσης των εγκεκριμένων ή προς έγκριση μελετών εκτελεσθέντα ή προς εκτέλεση έργα ύδρευσης, και αποχέτευσης της περιοχής αρμοδιότητας της επιχείρησης, όλοι οι υπάρχοντες υπόνομοι και εγκαταστάσεις ύδρευσης και αποχέτευσης ακαθάρτων και όμβριων υδάτων, όλοι οι εκβάλλοντες αμέσως ή εμμέσως στο δίκτυο υπόνομοι ή ανοιχτοί αγωγοί, όπως επίσης και οι μονάδες επεξεργασίας πόσιμου ύδατος και υγρών αποβλήτων

β) κάθε άλλο περιουσιακό στοιχείο (κινητό και ακίνητο) των συγχωνευμένων επιχειρήσεων.

Η εκμετάλλευση των έργων και υπηρεσιών της επιχείρησης ενεργείται σύμφωνα με το ν. 1069/80 και τους σχετικούς κανονισμούς που συντάσσονται σύμφωνα με τις διατάξεις νόμου αυτού.

β. Πόροι

Πόροι της επιχείρησης είναι οι προβλεπόμενοι από το αρθρ.10, 27 και 28 του Ν.1069/1980, όπως αυτός κάθε φορά ισχύει και ειδικότερα:

α Το ειδικό τέλος για την μελέτη, κατασκευή και επέκταση των έργων ύδρευσης και αποχέτευσης.

β Το τέλος σύνδεσης με το δίκτυο της αποχέτευσης.

γ Η δαπάνη διακλάδωσης και σύνδεσης με τον αγωγό της ύδρευσης και της αποχέτευσης.

δ Το τέλος σύνδεσης με το δίκτυο της ύδρευσης.

ε Το τέλος χρήσεως υπονόμων.

στ Η αξία ύδατος που καταναλώνεται.

ζ Η εγγύηση χρήσεως του υδρομετρητή.

η Η δαπάνη μετατόπισης αγωγών, διακλαδώσεων και συνδέσεων ύδρευσης ή αποχέτευσης υδρομετρητών ή άλλων συναφών εργασιών.

θ Οι συνεισφορές τρίτων για την εκτέλεση κατά προτεραιότητα έργων.

ι Επιχορήγηση από το πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων για τη μελέτη και κατασκευή κάθε φύσεως έργων ύδρευσης και αποχέτευσης.

ια Οι πρόσοδοι από την περιουσία ή το τίμημα από την εκποίηση αυτής.

ιβ Δάνεια, κληρονομίες, δωρεές και λοιπές επιχορηγήσεις.

ιγ Τα εισπραττόμενα βάσει των αρθρ. 27 και 28 του ν. 1069/1980 έσοδα, κάθε έσοδο που προέρχεται από τον κρατικό προϋπολογισμό βάσει της κείμενης νομοθεσίας καθώς και κάθε άλλη νόμιμη πρόσοδος.

Οργάνωση και συνεργασίες

Διέπεται ως προς τη διοίκηση, οργάνωση, λειτουργία καθώς και ως προς τις πηγές χρηματοδότησεως της από τις διατάξεις του Ν. 1069/1980 «περί κινήτρων δια την ίδρυση επιχειρήσεων ύδρευσης και αποχέτευσης». Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται οι διατάξεις του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα και οι κανόνες της ιδιωτικής οικονομίας, εφόσον δεν ορίζεται άλλως υπό νόμου (άρθρο 1 παρ. 1 Ν. 1069/ 80).

Διοικείται από ενδεκαμελές συμβούλιο, τα μέλη του οποίου ορίζονται μαζί με τους αναπληρωτές από το Δημοτικό Συμβούλιο του Δήμου Τρικκαίων. Συνεργάζεται με τις αρμόδιες υπηρεσίες του Δήμου και τις επιχειρήσεις του για την εκτέλεση έργων που έχουν σχέση με τα αντικείμενα εργασιών της.

Επίσης ,συνάπτει προγραμματικές συμβάσεις με επιστημονικά ιδρύματα και φορείς για την υλοποίηση δράσεων που στοχεύουν στη βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών (π.χ επεξεργασία της λυματολάσπης για τη χρήση της ως εδαφοβελτιωτικό από τους αγρότες).

ΑΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΡΙΚΑΛΩΝ Α.Ε.

Η Δημοτική Ανώνυμη Εταιρία με διακριτικό τίτλο «Αστική Ανάπτυξη Τρικάλων Α.Ε » ιδρύθηκε το 2009 (ΦΕΚ ίδρυσης 7810/3-7-2009) και είναι η μετατροπή της πρώην Δημοτικής Επιχείρησης με το διακριτικό τίτλο ΔΕΠΑ Τρικάλων , για την ανάπτυξη δράσεων στους τομείς:

- της αξιοποίησης της ακίνητης δημοτικής περιουσίας ,
- της εκμετάλλευσης των κοινόχρηστων χώρων,
- την εκμετάλλευση των υπαρχόντων υπογείων και υπέργειων χώρων στάθμευσης
- την εκπόνηση μελετών για την κατασκευή νέων υπογείων και υπέργειων χώρων στάθμευσης
- τη μελέτη, την κατασκευή και την εκμετάλλευση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (π.χ φωτοβολταϊκά πάρκα).

Στα νέα αντικείμενα εργασιών της θα περιλαμβάνονται η οργάνωση και λειτουργία κοιμητηρίων του Δήμου Τρικκαίων καθώς και η οργάνωση και λειτουργία του πάρκου του Αγίου Γεωργίου. Επίσης ,η αξιοποίηση εθνικών και ευρωπαϊκών προγραμμάτων για τη δημιουργία επενδύσεων με στόχο την ανάπτυξη του Δήμου Τρικκαίων και κατ'έπекταση του Νομού Τρικάλων.

Διοικείται από εννεαμελές Διοικητικό Συμβούλιο η θητεία του οποίου ακολουθεί τη θητεία της Δημοτικής Αρχής ,ορίζεται από το Δημοτικό Συμβούλιο και αποτελείται από:

- Τρεις (3) αιρετούς εκπροσώπους του Δήμου εκ των οποίων ο ένας(1) εξ αυτών είναι από τη μειοψηφία
- Ένας (1) εκπρόσωπος των εργαζομένων εφόσον αυτή απασχολεί περισσότερους από 20 εργαζομένους και υποδεικνύεται από τη Γενική Συνέλευση.
- Ένας (1) εκπρόσωπος φορέα της περιοχής (ΤΕΕ, ΕΒΕ) σχετικού με το αντικείμενο της εταιρείας.
- Τα υπόλοιπα μέλη είναι δημότες ή κάτοικοι του Δήμου Τρικκαίων που έχουν εμπειρία σχετική με το αντικείμενο της εταιρείας.

Η διάρκεια της εταιρείας είναι 30(τριάντα) έτη , αρχίζει δηλαδή από το 2009 και λήγει το 2039.

Περιουσία-Πόροι

Το Μετοχικό Κεφάλαιο της εταιρείας ορίζεται στα 1.660.000,00 Ευρώ(διαίρεται σε 166.000 ονομαστικές μετοχές με ονομαστική αξία κάθε μετοχής δέκα ευρώ (10,00 Ε) το οποίο προέρχεται:

- 1.600.000,00 Ευρώ από την αξία του οικοπέδου που εισφέρθηκε (από το Δ.Τρικκαίων) σύμφωνα με την από 22-12-2008 έκθεση της επιτροπής του άρθρου 9 του Κ.Ν .2190/1920 στην υπό σύσταση Α.Ε ,εμβαδού 1.094,00 τ.μ
- 60.000,00 Ευρώ μετρητά.

Αποκλειστικός μέτοχος της Αστικής Ανάπτυξης Τρικάλων Α.Ε είναι ο Δήμος Τρικκαίων.

Η εταιρεία από τον Ιούλιο του 2012 λειτουργεί ένα Φ/Β σταθμό στην οροφή του 1^{ου} ΕΠΑΛ ισχύος 99,20 ΚWp.Η απόδοση της επένδυσης αυτής κρίνεται επιτυχής και με πολύ καλά αποτελέσματα.

Επίσης έχει εγκριθεί από το Νοέμβριο του 2011 η κατασκευή και λειτουργία από την ΡΑΕ ενός Φ/Β σταθμού ισχύος 5 MW με τη σύμπραξη ιδιώτη και έκτοτε αναμένεται η απόφαση έγκρισης διασύνδεσης από τη Δ.Ε.Η. Επιπλέον η κατασκευή και λειτουργία νέων Φ/Β σταθμών έχει παγώσει από την πολιτεία μέχρι νεωτέρας.

Οργάνωση-Συνεργασίες

Ως προς την οργάνωση της διέπεται από τις διατάξεις του άρθρου 266 Δ.Κ.Κ (Ν.3463/2006),του Ν.3852/2010 καθώς και τις διατάξεις του Κ.Ν 2190/1920 ,όπως τροποποιήθηκε ,συμπληρώθηκε και ισχύει καθώς και από τον Κανονισμό Εσωτερικών Υπηρεσιών της επιχείρησης ο οποίος ψηφίστηκε στις 2-6-2011 από το Διοικητικό Συμβούλιο της εταιρείας.

Η «Αστική Ανάπτυξη Τρικάλων Α.Ε » ,συνεργάζεται με τις αρμόδιες υπηρεσίες του Δήμου για την εκτέλεση των αντικειμένων των εργασιών της και ενδιαφέρεται για τη συμμετοχή της στο Ν.Π.Ι.Δ., μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, με την επωνυμία Ελληνικό Δίκτυο Δημοτικών Επιχειρήσεων προκειμένου να προωθηθούν προς την Κεντρική και Περιφερειακή Διοίκηση τεχνικά ,λειτουργικά και νομικά της ζητήματα .

Η όποια αξιοποίηση της δημοτικής ακίνητης περιουσίας και των κοινόχρηστων χώρων πρέπει να αποφασιστεί από τη Δημοτική Αρχή και κατόπιν να παραχωρηθεί κατά χρήση η κυριότητα στην εταιρεία.

Η δημιουργία νέων χώρων στάθμευσης είναι δύσκολο να προχωρήσει αφενός εξαιτίας της αρνητικής οικονομικής συγκυρίας που πλήττει τη χώρα μας αφετέρου λόγω έλλειψης ελέγχου της παράνομης στάθμευσης που προκλήθηκε με την κατάργηση της Δημοτικής Αστυνομίας.

Η ορθολογικότερη αξιοποίηση της ακίνητης περιουσίας του Δήμου με στόχο την αποδοτικότερη εκμετάλλευση της πιθανόν να οδηγήσει σε εξεύρεση πόρων για τη χρηματοδότηση των νέων δράσεων της επιχείρησης.

Για την αποτελεσματικότερη εκτέλεση των εργασιών της απαιτείται στελέχωση με εξειδικευμένο προσωπικό

Ο υφιστάμενος εξοπλισμός πληροφορικής κρίνεται επαρκής για τη λειτουργία της επιχείρησης ενώ για την καλύτερη οργάνωση και αποδοτικότητα των υπηρεσιών της απαιτείται:

- Αυτόματη καταγραφή ελέγχου εισόδου-εξόδου των αυτοκινήτων
- Παρακολούθηση με ηλεκτρονικά μέσα του χώρου των πάρκινγκ
- Σύνδεση online του κάθε πάρκινγκ με τα γραφεία της εταιρίας.

e-Trikala A.E

Το 2008 το γραφείο e-trikalas (που δημιουργήθηκε το 2004) έχοντας την απαιτούμενη εμπειρία, εξελίχθηκε σε Αναπτυξιακή Ανώνυμη Εταιρεία Ο.Τ.Α., με την επωνυμία «e-Trikala A.E.», όπου το 99% του μετοχικού κεφαλαίου ανήκει στο Δήμο Τρικκαίων και το υπόλοιπο 1% στο Εμπορικό Επιμελητήριο Τρικάλων.

Οι στόχοι της εταιρίας μπορεί να συνοψιστούν στους παρακάτω άξονες:

- Παροχή ηλεκτρονικών υπηρεσιών στους τρικαλινούς πολίτες που έχει ως αποτέλεσμα τη βελτίωση και απλούστευση των καθημερινών τους συναλλαγών καθώς και τη μείωση των τηλεπικοινωνιακών κοστών
- Παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών σε φορείς που ενδιαφέρονται να αναπτύξουν παρόμοιες δράσεις σε άλλες γεωγραφικές περιοχές.
- Έρευνα και Ανάπτυξη για την παραγωγή καινοτόμων υπηρεσιών σε συνεργασία με πανεπιστημιακά ιδρύματα και φορείς της αγοράς.
- Επιδίωξη υλοποίησης ενός συστήματος ανοικτής υποδομής και δημιουργία συνθηκών προσέλκυσης επενδυτών.

Η e-Trikala A.E. λειτουργεί βάσει ολοκληρωμένων διαδικασιών, ενώ ως "Πρώτη Ψηφιακή πόλη της Ελλάδας" (ανακηρυγμένη το 2004 από τον Υπουργό Οικονομίας, κ. Φώλια) προσφέρει τεχνογνωσία και σε άλλους Δήμους της χώρας.

Οι βασικοί τομείς εξειδίκευσης της εταιρίας είναι οι παρακάτω:

1. Ευφυείς μεταφορές

2. Τηλε-εκπαίδευση
3. Τηλεϊατρική
4. Ηλεκτρονική Δημοκρατία & Διακυβέρνηση
5. Γεωγραφικά Πληροφοριακά Συστήματα
6. Δίκτυα (Wi-Fi, οπτική ίνα, Wi-Max πιλοτική εφαρμογή & λειτουργία)
7. Διοργάνωση συνεδρίων, εκδηλώσεων

Η εταιρεία e-Trikala A.E. λειτουργεί με εξωτερικούς συνεργάτες (14 Ελεύθερους Επαγγελματίες) και απασχολεί εποχικά προσωπικό με ΙΚΑ για την διοργάνωση της εκδήλωσης «Μύλος των Ξωτικών».

Η εταιρεία στεγάζεται σε κτήρια του Δήμου Τρικκαίων. (Διοίκηση: Στρ. Σαράφη 44 – Τεχνικές υπηρεσίες: Καλαμπάκας 28 & Αμπατης).

Συνεργασίες – Δίκτυα – Αδελφοποιήσεις:

Η εταιρεία συμμετέχει σε Ευρωπαϊκά Προγράμματα :

- INTERREG IVC
- ISISEMD
- INDEPENDENT
- RENEWING HEALTH
- NET-EUCEN
- ELDER SPACES
- EXCHANGE
- SUSTAINS
- MOMENTUM
- CITYMOBIL2
- UNITED FOR HEALTH
- SMARTCARE
- PRISSM – LEONARDO
- TEAM
- SABER
- MYWAY

(Κάποια από τα παραπάνω προγράμματα έχουν ολοκληρωθεί).

Παρακάτω παρατίθεται και αναλυτικός πίνακας των χρηματοδοτούμενων ευρωπαϊκών προγραμμάτων που διαχειρίστηκε η εταιρεία e-trikala.

Project Title	Αρχή	Τέλος	Συνολικό Κόστος (€)	Συμμετοχή Ε.Ε. (€)	Συμμετοχή εταιρίου (€)
ISISEMD: Intelligent System for independent living and self-care of seniors with cognitive problems or mild dementia	1/3/2009	31/8/2011	4.520.006,00	2.260.000,00	91.500,00
INDEPENDENT: ICT Enabled Service Integration for Independent Living	1/1/2010	31/5/2013	5.249.999,00	2.625.000,00	92.040,00
RenewingHealth: REgioNs of Europe WorkINg toGether for HEALTH	1/2/2010	31/12/2013	14.111.541,00	6.999.997,00	293.348,00
NET-EUCEN: Network of European Stakeholders for Enhancing User Centricity in eGovernance	1/4/2010	31/3/2013	689.666,67	689.666,67	
SUSTAINS: Support USers To Access INformation and Services	1/1/2012	31/12/2014	6.992.000,00	3.495.996,00	255..376,00
MOMENTUM: European Momentum for Mainstreaming Telemedicine Deployment in Daily Practice	1/2/2012	31/1/2015	497.500,00	497.500,00	
CITYMOBIL2: Cities demonstrating cybernetic mobility	1/9/2012	31/8/2016	15.814.936,88 €	9.500.000,00	126..614,00
TEAM: Tomorrow's Elastic, Adaptive Mobility	1/11/2012	31/10/2016	17.108.332,00 €	11.102.000,00	154..274,29
SABER: Satellite Broadband for European Regions	1/11/2012	31/10/2014	510.000,00	510.000,00	
United4Health: UNiversal solutions in TELemedicine Deployment for European HEALTH care (under RenewingHealth)	1/1/2013	31/12/2015	10.000.011,00	5.000.000,00	83.050,00

SmartCare: Joining up ICT and service processes for quality integrated care in Europe	1/3/2013	29/2/2016	16.000.007,00	8.000.000,00	62.880,00
MyWay:European Smart Mobility Resource Manager	1/9/2013	29/2/2016	4.942.007,00	3.586.700,00	98.000,00
United4Health: UNiversal solutions in TElemedicine Deployment for European HEALTH care (under RenewingHealth)	1/1/2013	31/12/2015	10.000.011,00	5.000.000,00	18.260,00
RenewingHealth: REgioNs of Europe WorkINg toGether for HEALTH	1/2/2010	31/12/2013	14.111.541,00	6.999.997,00	111.512,00

Επίσης, η e-Trikala A.E. είναι Συντονιστής Εταίρος δύο Αναπτυξιακών Συμπράξεων:

1. Δίκτυο Θερμοκοιτίδων Ανάπτυξης Τοπικής Επιχειρηματικότητας και Κοινωνικής Οικονομίας.
2. Δίκτυο Ανάδειξης και Αξιοποίησης του Τοπικού Πολιτισμού.

Η πρώτη Αναπτυξιακή Σύμπραξη υλοποιεί την Πράξη: «Θερμοκοιτίδες Ανάπτυξης Τοπικής Επιχειρηματικότητας και Κοινωνικής Οικονομίας» της Δράσης 3: «Τοπικές δράσεις κοινωνικής ένταξης για ευάλωτες ομάδες» (ΤΟΠΕΚΟ), ενώ η δεύτερη την Πράξη: «Ενίσχυση της Τοπικής Επιχειρηματικότητας, με τη λειτουργία Πολυδύναμου Θεματικού-Εμπορικού χώρου στην πόλη των Τρικάλων» (ΤΟΠΣΑ).

Μέσω της εμπλοκής της στα παραπάνω ολοκληρωμένα προγράμματα ΤΟΠΕΚΟ & ΤΟΠΣΑ, η e-Trikala A.E. έχει εστιάσει στην υποστήριξη ίδρυσης και λειτουργίας Κοινωνικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων, μέσω της Θερμοκοιτίδας Κοινωνικής Οικονομίας Τρικάλων, της οποίας έχει την ευθύνη λειτουργίας, τα τελευταία 3 χρόνια.

Επίσης, η e-Trikala συμμετέχει ως Εταίρος στην «Αναπτυξιακή Σύμπραξη Τρικάλων για την Απασχόληση στον Τουρισμό (Alter Tourism & Employment)», η οποία και υλοποιεί την Πράξη: «Τουριστική Ανάπτυξη & Απασχόληση: Συμπράξεις & Συνέργειες στην Π.Ε. Τρικάλων», στο πλαίσιο της Δράσης 7: «Τοπικά σχέδια για την απασχόληση, προσαρμοσμένα στις ανάγκες των τοπικών αγορών εργασίας» (ΤΟΠΣΑ) του ΕΠΑΝΑΔ 2007-2013.

Δημοτικό Θέατρο Τρικάλων

Το Δημοτικό Θέατρο Τρικάλων ιδρύθηκε το 1999 με την αριθμ.21/2000 Απόφαση του Πρωτοδικείου Τρικάλων. Στεγάζεται σε ένα κτίριο ιδιαίτερης πολιτιστικής και αρχιτεκτονικής αξίας, συνδεδεμένο με ιστορικές μνήμες για τους κατοίκους της περιοχής, ο πολυχώρος πολιτισμού «Μύλος Μασσόπουλου».

Εικόνα 1.5.1 Μύλος Μασσόπουλου

Σκοπός του Δημοτικού Θεάτρου Τρικάλων είναι η ανάπτυξη, η προβολή και η διάδοση της θεατρικής τέχνης ως ψυχαγωγικό, παιδαγωγικό και πολιτιστικό αγαθό. Συμπεριλαμβάνει ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων που συμβάλλουν ουσιαστικά στην πολιτιστική αποκέντρωση. Η δημιουργία και η λειτουργία του θεατρικού εργαστηρίου για παιδιά νέους και ενήλικες καθώς και η ενθάρρυνση και η ανάδειξη καλλιτεχνών είναι μερικές από τις δράσεις του.

Πιο αναλυτικά οι δραστηριότητες του είναι οι παρακάτω:

- Παραστάσεις του Δημοτικού Θεάτρου για σχολεία.
- Επαγγελματική σκηνή
- Λειτουργία θεατρικών εργαστηρίων
- Εκπαιδευτικά προγράμματα: πρόγραμμα «το θέατρο στην εκπαίδευση»
- Θεατρικά αναλόγια βραδιές λόγου και ποίησης
- Συνεργασία με την εκπαίδευση.
- Συνεργασία με θεατρικά σχήματα Δημοτικά - Κρατικά και Ελεύθερα θέατρα
- Παράλληλες εκδηλώσεις
- Περιοδεία του Δημοτικού θεάτρου Τρικάλων
- Συμμετοχή καλλιτεχνών σε εκδηλώσεις φορέων της πόλης
- Σύνδεση με την κοινωνία.

Πόροι

Οι πόροι του Δημοτικού Θεάτρου Τρικάλων προέρχονται από :

- την ετήσια εισφορά του Δήμου Τρικκαίων από τον τακτικό του προϋπολογισμό
- επιχορηγήσεις και χρηματοδοτήσεις από Δημόσιους φορείς και Οργανισμούς
- έσοδα καλλιτεχνικών δραστηριοτήτων -χορηγίες
- δωρεές, εισφορές από κληρονομίες και κληροδοτήματα
- κοινωνικούς πόρους.

Οργάνωση-συνεργασίες

Το τακτικό ανθρώπινο δυναμικό του Δημοτικού Θεάτρου περιορίζεται σε ένα (1) ΠΕ Διοικητικού – Οικονομικού με σχέση εργασίας Αορίστου Χρόνου που ωστόσο ενισχύεται κάθε χρόνο με εξειδικευμένο (θεατρικών σπουδών, μουσικών, ηλεκτρολόγων κλπ) και ανειδίκευτο προσωπικό(γενικών καθηκόντων) από το πρόγραμμα «Κοινωφελούς Εργασίας».Ωστόσο για την καλύτερη λειτουργία και οργάνωσή του απαιτείται η στελέχωση με μόνιμο προσωπικό.

Η όλη δραστηριότητα του Δημοτικού Θεάτρου Τρικάλων έχει ελάχιστο οικονομικό κόστος καθότι η συγχώνευση των καλλιτεχνικών και άλλων αρμοδιοτήτων έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση του κόστους παραγωγής. Η κατασκευή μόνιμης αίθουσας θεάτρου, η στελέχωση του με προσωπικό καθώς και η συντήρηση των κτιριακών του υποδομών και των ηλεκτρομηχανολογικών εγκαταστάσεων του θα βοηθήσουν σημαντικά στην εκτέλεση των δραστηριοτήτων του. Το Δημοτικό Θέατρο Τρικάλων, παρόλες τις αδυναμίες, λειτουργεί με επιτυχία δέκα συνεχόμενα χρόνια και οι δράσεις του αξιολογούνται ιδιαίτερα θετικά από τους συμπολίτες μας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΟΡΑΜΑ ΚΑΙ ΧΑΡΑΞΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ-ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ

2.1 Το όραμα του Δήμου Τρικκαίων

Στις προηγούμενες παραγράφους αποτυπώθηκε το εσωτερικό περιβάλλον του Δήμου, σε μορφή που να αποτυπώνονται οι τάσεις και τα προβλήματα. Σε συντομία, συνοψίζονται στα παρακάτω:

- **Ανομοιόμορφα δημογραφικά χαρακτηριστικά μεταξύ αστικού κέντρου Τρικάλων και περιφερειακών οικισμών.**
- **Έντονα φαινόμενα γήρανσης αλλά με ικανοποιητικό ρυθμό αντικατάστασης.**
- **Χαμηλός δείκτης κεντρικότητας σε επίπεδο περιφέρειας Θεσσαλίας.**
- **Μη ολοκληρωμένο χωροταξικό σχέδιο που να ανταποκρίνεται στις σύγχρονες τάσεις αειφορικού σχεδιασμού (προσβασιμότητα, ανοικτοί χώροι κλπ.)**
- **Απουσία έξυπνων συστημάτων διαχείρισης υδάτων και ολοκληρωμένου σχεδίου εξασφάλισης επάρκειας για το σύνολο του Δήμου σε περίοδο λυψυδρίας.**
- **Απουσία υποδομών, καθώς και ατομικής και συλλογικής συνείδησης ανακύκλωσης και διαχείρισης στερεών αποβλήτων.**

Ωστόσο, ο Δήμος Τρικκαίων διαθέτει πλούσια πολιτιστική κληρονομιά, ποικίλο φυσικό περιβάλλον, σημαντικές υποδομές οδικών και τηλεπικοινωνιακών δικτύων -χωρίς όμως ένα ξεκάθαρο σχέδιο κάλυψης των σύγχρονων αναγκών του Δήμου- κάτι που είναι λογικό καθώς δεν προηγήθηκε του Καλλικράτη σχετικός σχεδιασμός. Επιπλέον, διαθέτει σημαντικό ποσοστό πληθυσμού με πρόσβαση στην ανώτατη εκπαίδευση, καθώς και που έχει πραγματοποιήσει ανώτατες σπουδές.

Από την άλλη πλευρά το εξωτερικό περιβάλλον, όπως αυτό διαμορφώνεται σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, προδιαγράφει τις ακόλουθες προκλήσεις, στις οποίες πρέπει να αποκριθεί η στρατηγική του Δήμου:

1. **Αστικοποίηση:** περισσότερο από το 50% του παγκόσμιου πληθυσμού ζει σήμερα στις πόλεις, ενώ το ποσοστό αυτό θα ξεπεράσει το 70% το 2050. Το φαινόμενο αυτό αναδεικνύει την ανάγκη για αποτελεσματική διαχείριση των πόρων ενός Δήμου, αλλά και για την εξασφάλιση της βιωσιμότητάς του.
2. **Κλιματική αλλαγή:** παρατηρούνται διαρκώς και πιο έντονα και μεγαλύτερα σε διάρκεια περιβαλλοντικά φαινόμενα, που εμφανίζονται με τη μορφή πλημμυρών, ξηρασιών και πανδημιών. Οι εν λόγω κρίσεις πρέπει να είναι δυνατό να αντιμετωπίζονται σε αστικό επίπεδο.
3. **Αστικός Ανταγωνισμός:** οι πόλεις παραδοσιακά ανταγωνίζονται μεταξύ τους στην προσέλκυση πολιτών, επενδύσεων και επισκεπτών σε διεθνές (όχι μόνο σε εθνικό πλέον) επίπεδο. Στην κατεύθυνση αυτή, μια πόλη πρέπει να αναδεικνύει τα συγκριτικά της πλεονεκτήματα, να συμμετέχει στον ανταγωνισμό και να ενισχύει το ανθρώπινο κεφάλαιό της.

4. **Οικονομία:** η περιοχή βίωσε παρατεταμένη οικονομική και πολιτική κρίση που ανέδειξε σημαντικά προβλήματα στην κοινωνική συνοχή, την αυτάρκεια και την παραγωγικότητα, ενώ αυξάνει πολλαπλασιαστικά το μέγεθος της επίπτωσης πιθανώς εκδηλούμενων κρίσεων. Η απόκριση μιας πόλης απέναντι σε κρίσεις ανέδειξε την ανάγκη της ευελιξίας στην οργάνωση και στις δομές του Δήμου της.

Το «όχημα» του Δήμου αναφορικά με την απόκρισή του στην παραπάνω προκλήσεις θα είναι η Στρατηγική του δεκαετούς διάρκειας:

Τρίκαλα 2025: «Τα Τρίκαλα Έξυπνος, Αυτάρκης και Ανθεκτικός Δήμος»

Trikala 2025: Trikala Smart and Resilient City 2015 – 2025

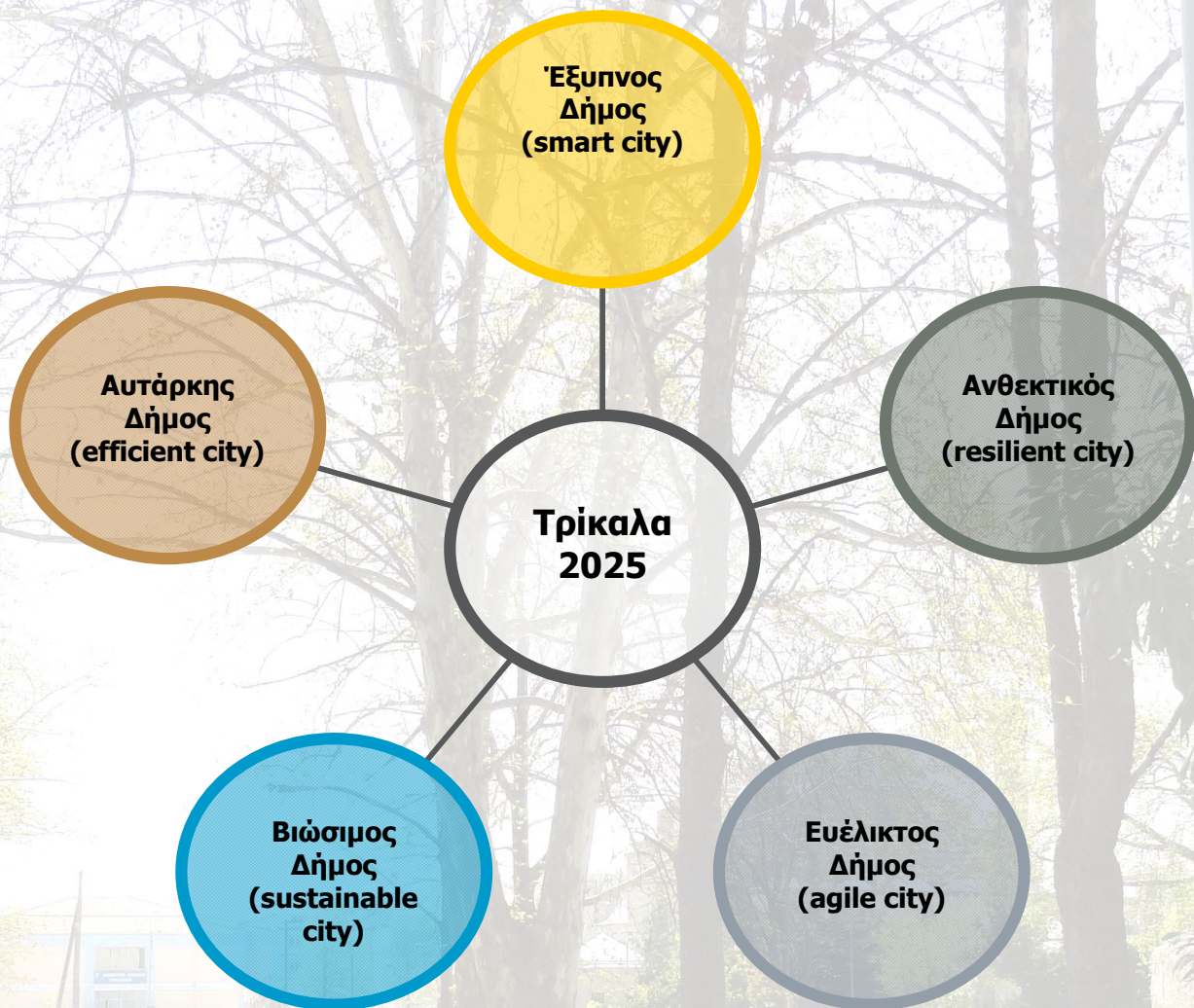
που ορίζει το ακόλουθο όραμα για το Δήμο Τρικκαίων με ορίζοντα το 2025:

Η ανάγκη διαμόρφωσης ενός έξυπνου ως προς τη λειτουργία, αυτάρκη απέναντι σε κρίσεις (πολιτικές, οικονομικές, διατροφικές), καθώς και ανθεκτικού, ευέλικτου και βιώσιμου για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις του. Ενός Δήμου ελκυστικού σε επενδύσεις, επισκέπτες και νέους πολίτες.

Στο ανωτέρω όραμα συγκεντρώνονται οι ακόλουθες έννοιες (Σχ.-2.1.1):

- Έξυπνη πόλη (smart city): η πόλη που ενσωματώνει καινοτόμες λύσεις (όχι απαραίτητα βασισμένες στην πληροφορική), οι οποίες αναβαθμίζουν τις εξής έξι (6) διαστάσεις μιας πόλης:
  - ο Πολίτες
  - ο Διακυβέρνηση
  - ο Οικονομία
  - ο Μεταφορές
  - ο Περιβάλλον
  - ο Ποιότητα ζωής
- Αυτάρκης πόλη (efficient city): η πόλη που διαθέτει τους αναγκαίους πόρους για να αποκριθεί απέναντι σε καταγεγραμμένους και αναγνωρισμένους κινδύνους. Οι κίνδυνοι που εντοπίζονται στο πλαίσιο της εν λόγω στρατηγικής αφορούν:
  - ο Πολιτικές κρίσεις: πολιτική αστάθεια, αβεβαιότητα, ανατροπές στις δομές και στη λειτουργία του κράτους (πχ., επανασχεδιασμός της δημόσιας διοίκησης, νέος Καλλικράτης κλπ.)
  - ο Οικονομικές κρίσεις: ήδη η χώρα αλλά και ο Δήμος διέρχεται στον 6^ο συνεχή χρόνο ύφεσης, με την ανεργία να ξεπερνά τα μέσα εθνικά επίπεδα και ακόμη πιο ανησυχητική την ανεργία στις ηλικίες 25-35 έτη.
  - ο Διατροφικές κρίσεις: έλλειψη σε τροφή και νερό που προέρχεται από την υποβάθμιση του πρωτογενούς τομέα, τη συγκέντρωση του πληθυσμού στον αστικό ιστό, αλλά και τις διαρκώς και πιο έντονα εμφανιζόμενες περιβαλλοντικές καταστροφές (έντονες

βροχοπτώσεις, κλιματική αλλαγή, παρατεταμένη ξηρασία) που μπορούν να οδηγήσουν ή και να προέλθουν από πανδημίες.

Σχ.-2.1.1: Επεξήγηση του οράματος «Τρίκαλα 2025»

- Ανθεκτική πόλη (resilient city): αφορά στην ικανότητα του Δήμου να επανέλθει μετά από κάποια από τις ανωτέρω κρίσεις, στην προ-εμφάνισης της κρίσης κατάσταση. Στην κατεύθυνση αυτή, ο Δήμος θα πρέπει να διαθέτει:
  - ο Υποδομές απόκρισης (πχ. στόλο, ανθρώπινο δυναμικό, οργάνωση και σχέδιο ετοιμότητας, χώρους υποδοχής κλπ.)
  - ο Εναλλακτικά σενάρια και πόρους λειτουργίας (πχ. οδούς διαφυγής από πυρκαγιές, ταμειευτήρες εκτόνωσης πλημμυρισμένων ποταμών, εφεδρικές μονάδες ενέργειας, ύδρευσης και τηλεπικοινωνιών, μονάδων δεδομένων (data centers) σε περιπτώσεις κυβερνο-επιθέσεων κλπ.)
  - ο Ενημερωμένο πληθυσμό ως προς τους κινδύνους και τα κέντρα απόκρισης.
- Ευέλικτος δήμος (agile city): αφορά στην προετοιμασία των οργανωτικών δομών του Δήμου – κυρίως- αλλά και μέρους των εμπλεκομένων στην πόλη (πχ. κοινωνικοί εταίροι, φορείς

μεταφορών κλπ.) να αποκριθούν σε αλλαγές. Για παράδειγμα, ένα νέο σχέδιο Καλλικράτη που προκύπτει ως συνέπεια της οικονομικής αδυναμίας και συρρίκνωσης του απασχολούμενου δυναμικού στους Δήμους, οδηγεί σε μικρότερες και επαρκέστερες, ως προς την οργάνωση, δομές.

- Βιώσιμος Δήμος (sustainable city): αφορά στο σχεδιασμό και εφαρμογή του παρόντος και των μελλοντικών σχεδίων με στόχο που να εξασφαλίζουν τη λειτουργία και την ανάπτυξη του Δήμου χωρίς να επιβαρύνονται οι μελλοντικές γενιές (πχ. χωροταξικές παρεμβάσεις και αλλαγές χρήσεων γης, ανοικτοί χώροι, δίκτυα μεταφορών κλπ.)

Τα ανωτέρω χαρακτηριστικά του οράματος διαθέτουν τόσο χαρακτηριστικά οργάνωσης και βελτίωσης του εσωτερικού σχεδιασμού στο Δήμο, αλλά και αναπτυξιακό χαρακτήρα, καθώς θα εστιάσει στην ισχυροποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων του Δήμου (πολιτιστική κληρονομιά, φυσικό περιβάλλον, ανθρώπινο δυναμικό, γεωγραφική θέση, δημογραφικά στοιχεία).

Το παρόν επιχειρησιακό σχέδιο ευθυγραμμίζεται με το ανωτέρω στρατηγικό όραμα και θέτει ενδιάμεσους στόχους προς επίτευξη με ορίζοντα το 2020.

2.2 Διατύπωση των κατευθυντήριων πολιτικών επιλογών της δημοτικής αρχής για την επόμενη περίοδο

Κατευθυντήριες πολιτικές επιλογές για τη χάραξη της στρατηγικής Τρίκαλα 2025, στο πλαίσιο της οποίας καλείται να αποκριθεί το παρόν σχέδιο, είναι οι ακόλουθες έξι (6) διαστάσεις της έξυπνης πόλης, οι οποίες μετρώνται με συγκεκριμένους δείκτες επίδοσης (Σχ.-2.2.1):

- **Πολίτες:** εστιάζει στην αξιοποίηση ή και αναβάθμιση των ακόλουθων χαρακτηριστικών του ανθρώπινου κεφαλαίου (οργανισμού του Δήμου και πολιτών) και της κοινωνικής σύνθεσης: *επίπεδο σπουδών, υιοθέτηση της διαβίου μάθησης, εθνογραφικός πλουραλισμός, ευελιξία, δημιουργικότητα, κοσμο-πολίτικο και ανοικτό πνεύμα, καθώς και συμμετοχή στα κοινά.*
- **Διακυβέρνηση:** αφορά στην υιοθέτηση σύγχρονων μορφών και τεχνικών διακυβέρνησης: *συμμετοχή των πολιτών στη λήψη αποφάσεων, διαφάνεια, επάρκεια, υπηρεσίες πρόνοιας, ηλεκτρονική διακυβέρνηση, ευέλικτες και βασισμένες στη γνώση οργανωτικές δομές, μέτρηση και διασφάλιση ποιότητας υπηρεσιών.*
- **Οικονομία:** αφορά σε δράσεις που ενισχύουν την ανταγωνιστικότητα της τοπικής οικονομίας: *καινοτόμο πνεύμα, επιχειρηματικότητα, εμπορικά σήματα (trademarks), παραγωγικότητα, ευελιξία στην τοπική αγορά εργασίας, διεθνοποίηση της τοπικής οικονομίας, ευελιξία, ηλεκτρονικό επιχειρείν και συλλογικές δράσεις.*
- **Μεταφορές:** πρόκειται για δράσεις που ενισχύουν τα ακόλουθα: *τοπική και περιφερειακή προσβασιμότητα, τεχνολογίες για την υποστήριξη των μεταφορών (πχ. ευφυείς μεταφορές), αειφόρα – καινοτόμα – ασφαλή δίκτυα μεταφορών, ενίσχυση της χρήσης μέσων μαζικής μεταφοράς, καθώς και εναλλακτικές οδοί πρόσβασης και εκκένωσης.*

- **Περιβάλλον:** δίνει έμφαση σε δράσεις που αναδεικνύουν, αναβαθμίζουν αλλά και προστατεύουν το φυσικό περιβάλλον σε όρους: *ελκυστικότητα, μόλυνση, προστασία του περιβάλλοντος, αειφορικός σχεδιασμός και ανοικτοί χώροι, αποσυμφόρηση οδών, προετοιμασία για φυσικές καταστροφές και αειφόρος διαχείριση πόρων.*
- **Ποιότητα ζωής:** η στρατηγική θα εμβαθύνει σε δράσεις που ενισχύουν: *τις πολιτιστικές υποδομές, τις συνθήκες διαβίωσης, την ιδιωτική ασφάλεια και την αναβάθμιση του αισθήματος ασφάλειας, την ποιότητα στέγασης, τις υποδομές τηλεπικοινωνιών, τις υποδομές εκπαίδευσης, την τουριστική ελκυστικότητα και την κοινωνική συνοχή.*

Στις ανωτέρω διαστάσεις δίνεται έμφαση σε χαρακτηριστικά που ενισχύουν την ευφυΐα, την ανθεκτικότητα, την ευελιξία και τη βιωσιμότητα, όπως αυτά ορίστηκαν στην προηγούμενη ενότητα.

Πολίτες	Διακυβέρνηση	Οικονομία
<ul style="list-style-type: none"> • επίπεδο σπουδών, • υιοθέτηση της δια βίου μάθησης, • εθνογραφικός πλουραλισμός, • ευελιξία, • δημιουργικότητα, • κοσμο-πολίτικο και ανοικτό πνεύμα, • καθώς και συμμετοχή στα κοινά 	<ul style="list-style-type: none"> • συμμετοχή των πολιτών • διαφάνεια, • επάρκεια • υπηρεσίες πρόνοιας, • ηλεκτρονική διακυβέρνηση, • ευέλικτες και βασισμένες στη γνώση οργανωτικές δομές, • μέτρηση και διασφάλιση ποιότητας υπηρεσιών 	<ul style="list-style-type: none"> • καινοτόμο πνεύμα, • επιχειρηματικότητα, • εμπορικά σήματα (trademarks), • παραγωγικότητα, • ευελιξία στην τοπική αγορά εργασίας, • διεθνοποίηση της τοπικής οικονομίας, • ευελιξία, • ηλεκτρονικό επιχειρείν • συλλογικές δράσεις
Μεταφορές	Περιβάλλον	Ποιότητα ζωής
<ul style="list-style-type: none"> • τοπική και περιφερειακή προσβασιμότητα, • τεχνολογίες για την υποστήριξη των μεταφορών, • αειφόρα – καινοτόμα – ασφαλή δίκτυα μεταφορών, • ενίσχυση της χρήσης μέσων μαζικής μεταφοράς, καθώς και • εναλλακτικές οδοί πρόσβασης και εκκένωσης 	<ul style="list-style-type: none"> • ελκυστικότητα, • μόλυνση, • προστασία του περιβάλλοντος, • αειφορικός σχεδιασμός και ανοικτοί χώροι, • αποσυμφόρηση οδών, • προετοιμασία για φυσικές καταστροφές και • αειφόρος διαχείριση πόρων 	<ul style="list-style-type: none"> • πολιτιστικές υποδομές, • συνθήκες διαβίωσης, • ιδιωτική ασφάλεια και αναβάθμιση του αισθήματος ασφάλειας, • ποιότητα στέγασης, • υποδομές τηλεπικοινωνιών, • υποδομές εκπαίδευσης, • τουριστική ελκυστικότητα και • κοινωνική συνοχή

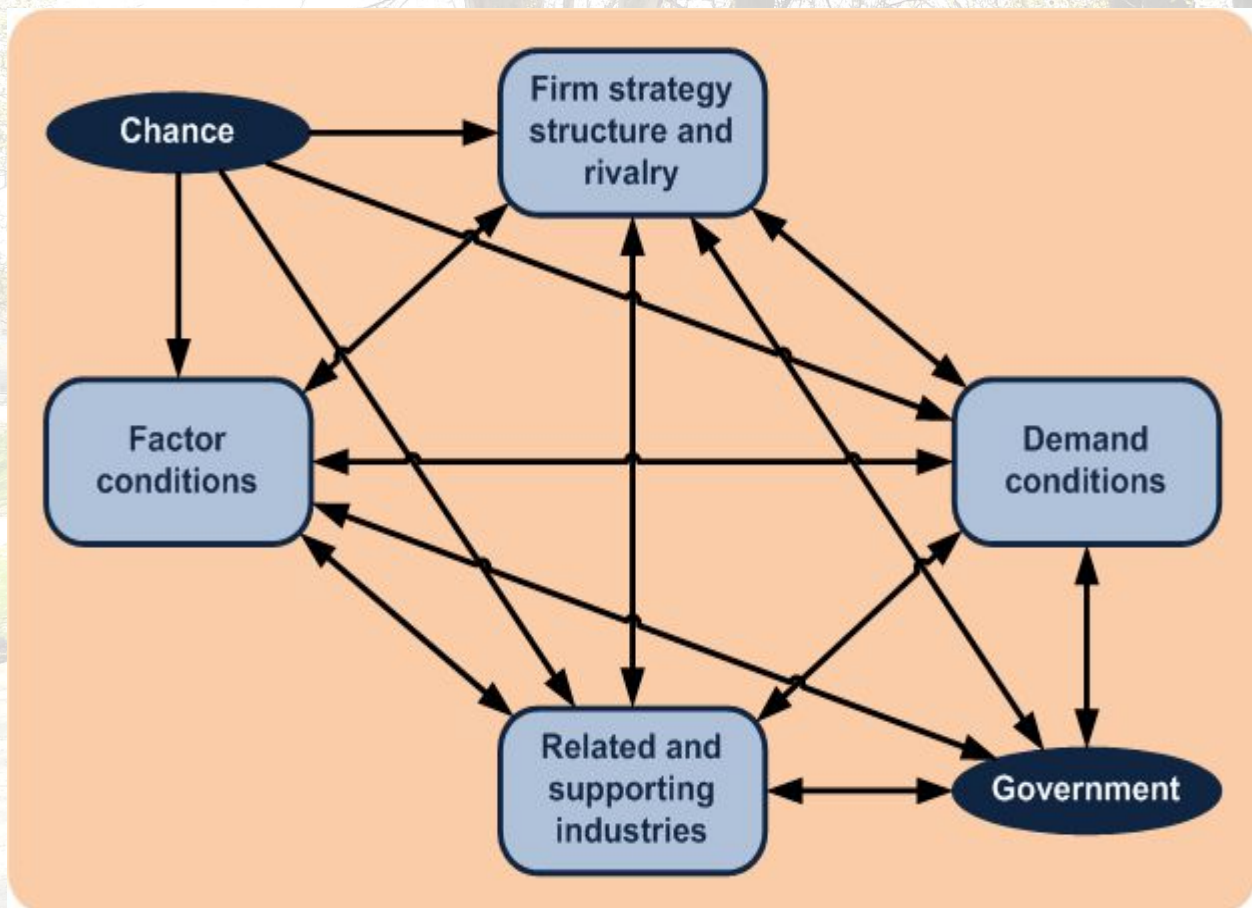
Σχ.-2.2.1: Διαστάσεις και δείκτες μέτρησης επίδοσης έξυπνης πόλης

2.3 Καθορισμός της Στρατηγικής

2.3.1 Καθορισμός Στρατηγικής

Η «σύλληψη» της στρατηγικής Τρίκαλα 2025, με την οποία ευθυγραμμίζεται το παρόν επιχειρησιακό σχέδιο, είναι συνέπεια της αναγνώρισης των προκλήσεων που περιγράφηκαν παραπάνω, σε συνδυασμό με τα συγκριτικά πλεονεκτήματα του Δήμου Τρικκαίων, αλλά και τις καταγεγραμμένες αδυναμίες της παρούσας ανάλυσης. Για τον προσδιορισμό της στρατηγικής ακολουθείται το μοντέλο Porter Diamond (Σχ.-2.3.1), το οποίο είναι ένα εργαλείο στρατηγικής σύνθεσης, αναγνωρίζει ευκαιρίες και το ρόλο της κυβέρνησης και αναλύεται στα ακόλουθα στοιχεία:

- Δομή και ανταγωνισμός (Firm Strategy Structure and Rivalry)
- Συνθήκες ζήτησης (Demand Conditions)
- Εμπλεκόμενοι (Related and Supporting Industries)
- Συνθήκες κλάδου (Factor Conditions)
- Ευκαιρίες (chance)
- Ο ρόλος της κυβέρνησης (government)

Σχ.-2.3.1 Το μοντέλο Porter Diamond

- Αναφορικά με τη Δομή, παρουσιάστηκαν τα ευρήματα για την εσωτερική οργάνωση του Δήμου, ειδικότερα στη μετά-Καλλικράτη εποχή, αλλά και το διαρκώς αυξανόμενο ρόλο του Δήμου, με διαρκώς μειούμενη χρηματοδότησή τους. Ο δε ανταγωνισμός μεταξύ των πόλεων διευρύνεται τόσο εθνικό επίπεδο, αλλά πρόσφατα και σε διεθνές επίπεδο σε όρους προσέλκυσης επισκεπτών, επενδύσεων και μόνιμων κατοίκων.
- Οι συνθήκες ζήτησης εξηγούν τις προκλήσεις που ορίστηκαν στην παρούσα στρατηγική.
- Σχετικές βιομηχανίες ορίζονται οι εμπλεκόμενοι στο Δήμο.
- Οι συνθήκες του κλάδου αφορούν στους διαθέσιμους πόρους (φυσικούς, ανθρώπινους, γνώση, υποδομές, εξοπλισμό κλπ.) και ορίστηκαν από την ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης. Σημαντικό στοιχείο αναφορικά με τον κλάδο αποτελεί και ο ρόλος του Δήμου Τρικκαίων στην Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδος (ΚΕΔΕ), όπως και η συμμετοχή του σε δίκτυα πόλεων (πχ. CitiesNet – Ψηφιακές Πόλεις Κεντρικής Ελλάδος Α.Ε.).
- Ως ευκαιρίες (chance) στο μοντέλο του Porter Diamond ορίζονται οι αλλαγές στο εξωτερικό περιβάλλον του Δήμου, οι οποίες δημιουργούν ευνοϊκές συνθήκες όπου ο Δήμος μπορεί να αναπτύξει πρωτοβουλίες και να παράξει έργο. Ενδεικτικές ευκαιρίες μπορούν να συνοψιστούν οι ακόλουθες:
  1. Το νέο Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς (ΕΣΠΑ 2014-2020), με ονομασία Σύμφωνο Εταιρικής Σχέσης (ΣΕΣ) (2014-2020) και τις προτεραιότητες που έχει θέσει και που ορίζουν το πλαίσιο ανάπτυξης των δράσεων (εντοπίζονται οι προτεραιότητες της έξυπνης και ανθεκτικής πόλης (smart and resilient city)).
  2. Το νέο Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Πλαίσιο (Horizon 2020).
  3. Οι διεθνείς ευκαιρίες για εκπόνηση στρατηγικών για έξυπνες και αειφορικές πόλεις (Smart Sustainable Cities) (πχ. IBM competition), καθώς και η διεθνής τάση να δοθεί έμφαση στην ανθεκτικότητα (resilience) των πόλεων.
  4. Η ραγδαία αναδεικνόμενη αγορά των έξυπνων πόλεων (Smart City Industry), η οποία εκτιμάται ότι θα αγγίξει τα \$3 τρις έως το 2025.
- Ο ρόλος της κυβέρνησης (government) δεν μπορεί να θεωρηθεί αμελητέος, καθώς στην Ελλάδα τα όρια δράσεων των Δήμων περιγράφονται από την κείμενη νομοθεσία (πχ. Ν3852/2010) με τις οποίες πιθανές επερχόμενες τροποποιήσεις, ενώ επηρεάζονται καθοριστικά από την κεντρική χρηματοδότηση.

Τα ανωτέρω στοιχεία οδήγησαν στον ορισμό του στρατηγικού οράματος, όπως αυτό διατυπώθηκε στην προηγούμενη ενότητα. Η δε σύνθεση της στρατηγικής βασίζεται στο στρατηγικό χάρτη (strategy map), ο οποίος περιλαμβάνει τις κάτωθι θεωρήσεις:

1. **Οικονομική διάσταση:** δράσεις που αφορούν στη βελτίωση της παραγωγικότητας και στη μείωση του λειτουργικού κόστους.
2. **Πελατειακή διάσταση:** ενέργειες που εστιάζουν στην αξιοποίηση του πελάτη ως «κεφάλαιο» και στην ανάδειξη του πολίτη ως πελάτη.

3. **Εσωτερικές διεργασίες:** πρωτοβουλίες που αφορούν στον επανασχεδιασμό και στη βελτίωση της εσωτερικής λειτουργίας του οργανισμού.
4. **Μαθησιακή - αναπτυξιακή διάσταση:** παρεμβάσεις που στοχεύουν στην εκπαίδευση-κατάρτιση του ανθρώπινου δυναμικού, ως μέσο για την ανάπτυξη του.

2.3.2 Καθορισμός των Αξόνων, των Μέτρων και των Στόχων

Στην παρούσα ενότητα, αναλύεται η στρατηγική Τρίκαλα 2015 σε άξονες, μέτρα και στόχους. Για τη φάση αυτή της ανάλυσης, λαμβάνονται υπόψη τα ακόλουθα στοιχεία:

- Όραμα και απόκριση σε προκλήσεις.
- Οι στρατηγικές προτεραιότητες, με γνώμονα τη σύγκλισή τους στις δυνατότητες του Δήμου Τρικκαίων, όπως αυτές προέκυψαν στο κεφάλαιο 1 (Ανάλυση εσωτερικού περιβάλλοντος), αλλά και στις ευκαιρίες, όπως αυτές παρουσιάστηκαν στην προηγούμενη ενότητα 2.3.1
- Εναρμόνιση των στρατηγικών στόχων με τα προβλήματα που συνοψίστηκαν στο κεφάλαιο 1.

Η παραπάνω μεθοδολογία, οδηγεί στη σύνθεση του παρακάτω πίνακα 2.3.2., όπου αναλύεται η στρατηγική. Πιο συγκεκριμένα, **από τις διαστάσεις και τους δείκτες του Σχ.-2.2.1, επελέγησαν όλες οι διαστάσεις, αλλά από τους επιμέρους δείκτες επελέγησαν ως στρατηγικές προτεραιότητες μόνο εκείνοι που πληρούν τα ακόλουθα κριτήρια:**

- 1. Αφορούν στο σύνολο των πτυχών του οράματος Τρίκαλα 2015.**
- 2. Εστιάζουν σε καταγεγραμμένα προβλήματα του κεφαλαίου 1.**
- 3. Ευθυγραμμίζονται με τους στόχους του επερχόμενου ΣΕΣ 2014-2020.**

Επιπλέον, **για πρώτη φορά πραγματοποιείται ανάλυση ενός επιχειρησιακού προγράμματος με ορισμό μέτρων και στόχων που ανταποκρίνονται ταυτόχρονα σε πολλά κριτήρια, με κυριότερο την εναρμόνιση με ευρύτερη στρατηγική του Δήμου**, αλλά και την ανταπόκριση σε προβλήματα. Αυτή η μεθοδολογία πρόκειται να ακολουθηθεί και κατά την υλοποίηση του παρόντος προτεινόμενου επιχειρησιακού προγράμματος δηλαδή, η υλοποίηση θα ελέγχεται από την έλεγχο επίτευξης στόχων (Goal-driven management), μεθοδολογία που θα αποπειραθεί να εφαρμοστεί και κατά τη διοίκηση επιμέρους έργων που θα υλοποιηθούν στο πλαίσιο του παρόντος.

α/α	Προτεραιότητα	Μέτρο	Προτεραιότητα στο Επιχειρησιακό Σχέδιο	Μέτρα στο Επιχειρησιακό Σχέδιο	Στόχοι στο Επιχειρησιακό Σχέδιο
1.	Άνθρωποι (People)		2. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΥΓΕΙΑ, ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ 4. ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ		
	a. Δεξιότητες	1. Εκπαίδευση		2.3 ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ-ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ 4.2 ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ	2.3.1. ΔΟΜΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ 2.3.2. ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ 4.2.1. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ 4.2.2. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ-ΒΕΛΤΙΩΣΗ
	b. Συμμετοχή – Κοινωνική Ευθύνη	1. Ενημέρωση και Διαβούλευση		4.1 ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ	4.1.3. ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΚΑΙ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ
	c. Πολιτισμός	1. Δομές και δράσεις		2.4 ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ-ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ 3.4 ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	2.4.2. ΣΥΛΛΟΓΟΙ 2.4.3. ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ 3.4.1. ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ
		2. Υποδομές		2.4 ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ-ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ	2.4.1. ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ-ΔΙΚΤΥΑ (γραφείο διασύνδεσης-απασχόλησης)
2.	Διακυβέρνηση (Governance)		3 ΤΟΠΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ 4. ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ		
	a. Προτυποποίηση	1. Επιχειρησιακή Αρχιτεκτονική		3.1 ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ & ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ	3.1.2. ΠΡΟΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗ
		2. Διαχείριση Ποιότητας		4.3. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ	4.3.2 ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ
		3. Αστικά Πρότυπα		3.1 ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ & ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ	3.1.2. ΠΡΟΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗ
	b. Διαφάνεια	1. Ανοικτά Δεδομένα		3.1 ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ & ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ	3.1.1. ΑΝΟΙΚΤΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ
	c. Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση	1. Υπηρεσίες		4.1 ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ 4.3. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ 4.4 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ	4.1.2. ΨΗΦΙΟΠΟΙΗΣΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ-ΑΠΟΘΕΤΗΡΙΑ 4.3.1. ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΜΕ ΣΤΟΧΟΥΣ-ΣΧΗΜΑΤΑ 4.3.2 ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ 4.3.3 ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΡΙΣΕΩΝ (πολιτική προστασία) 4.4.1. ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ-ΕΛΕΓΧΟΣ 4.4.2. ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ
		2. Διαλειτουργικότητα		4.1 ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ	4.1.1. ΔΙΑΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ
		3. Αποθετήρια		4.1 ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ	4.1.2. ΨΗΦΙΟΠΟΙΗΣΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ-ΑΠΟΘΕΤΗΡΙΑ

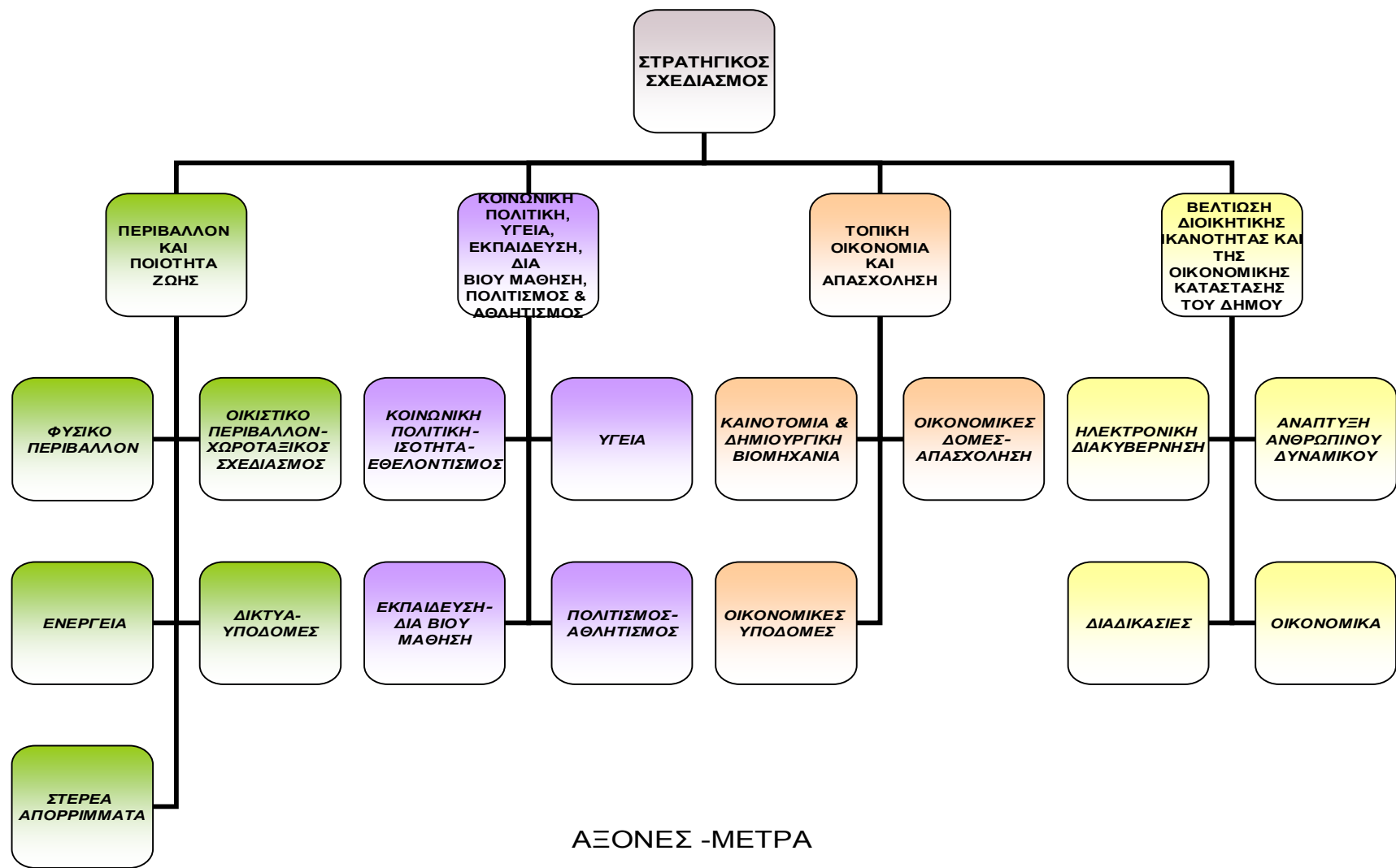
3.	Οικονομία (Economy)		3. ΤΟΠΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ		
		1. Καινοτομία και Δημιουργική Βιομηχανία		3.1 ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ & ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ	3.1.1. ΑΝΟΙΚΤΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ
		2. Δομές		3.2 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΔΟΜΕΣ-ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ 3.3 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ 4.4 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ	3.2.1. ΜΚΟ 3.2.2. ΔΙΚΤΥΩΣΗ 3.2.3. ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ 3.2.4. ΘΕΜΑΤΙΚΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ 3.2.5. ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ - ΔΗΜΟΠΡΑΤΗΡΙΑ 3.3.1. ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΠΑΡΚΟ 3.3.2. ΕΥΡΥΖΩΝΙΚΑ ΔΙΚΤΥΑ 3.3.3. ΚΥΨΕΛΕΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ 4.4.1. ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ-ΕΛΕΓΧΟΣ 4.4.2. ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ
		3. Απασχόληση		3.2 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΔΟΜΕΣ-ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ 1.5 ΣΤΕΡΕΑ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΑ 3.4 ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	3.2.3. ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ 3.2.4. ΘΕΜΑΤΙΚΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ 3.3.3. ΚΥΨΕΛΕΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ 1.5.3. ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ 3.4.1. ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ 3.4.2. ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΪΟΝ
4.	Μεταφορές (Mobility)		1. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ		
		1. Διαχείριση Κυκλοφορίας		1.4 ΔΙΚΤΥΑ- ΥΠΟΔΟΜΕΣ	1.4.2. ΕΥΦΥΕΙΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ
		2. Δημόσιες Συγκοινωνίες		1.4 ΔΙΚΤΥΑ- ΥΠΟΔΟΜΕΣ	1.4.3. ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΕΣ
		3. Δίκτυα και προσβασιμότητα		1.4 ΔΙΚΤΥΑ- ΥΠΟΔΟΜΕΣ	1.4.2. ΕΥΦΥΕΙΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ
5.	Ποιότητα Ζωής (Living)		2. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΥΓΕΙΑ, ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ		
	a. Υγεία			2.2 ΥΓΕΙΑ	2.2.1. ΤΗΛΕΙΑΤΡΙΚΗ-ΔΙΚΤΥΑ 2.2.2. ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΡΙΣΕΩΝ ΥΓΕΙΑΣ (πανδημία, διατροφική κρίση)
	b. Κοινωνική Συνοχή και Ισότητα	1. Δομές		2.1 ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΙΣΟΤΗΤΑ-ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΣ	2.1.1. ΣΥΝΟΧΗ-ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ (άνεργοι, γυναίκες, κλπ) 2.1.2. ΦΤΩΧΕΙΑ 2.1.3. ROMA 2.1.4. ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ 2.1.5. ΔΟΜΕΣ
		2. Εθελοντισμός		2.1 ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΙΣΟΤΗΤΑ-ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΣ	2.1.1. ΣΥΝΟΧΗ-ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ (άνεργοι, γυναίκες, κλπ) 2.1.5. ΔΟΜΕΣ
	c. Αθλητισμός			2.4 ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ-ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ	2.4.1. ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ-ΔΙΚΤΥΑ (γραφείο διασύνδεσης-απασχόλησης) 2.4.2. ΣΥΛΛΟΓΟΙ 2.4.3. ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ
6.	Περιβάλλον (Environment)		1. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ		
	a. Ύδατα	1. Εξασφάλιση Επάρκειας (Supply)		1.1 ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	1.1.1. ΥΔΑΤΙΝΟΙ ΠΟΡΟΙ
		2. Υδάτινα λύματα (Waste water)		1.1 ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	1.1.2. ΥΓΡΑ ΑΠΟΒΛΗΤΑ
		3. Διαχείριση πλημμύρας		1.4 ΔΙΚΤΥΑ- ΥΠΟΔΟΜΕΣ	1.4.1. ΑΠΟΦΥΓΗ ΠΛΗΜΜΥΡΩΝ - ΔΙΚΤΥΑ ΑΠΟΡΟΗΣ

	b. Χωροταξία και Χρήση Γης	1. Χωροταξικό και Ανοικτοί Χώροι	1.2 ΟΙΚΙΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ-ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ	1.2.1. ΑΝΟΙΚΤΟΙ ΧΩΡΟΙ 1.2.2. ΓΠΣ (Ζώνες, Βιοτεχνικά, Βοσκότοποι κλπ) 1.2.3. ΑΝΑΠΛΑΣΕΙΣ
		2. Βιοκλιματικά κτίρια	1.3 ΕΝΕΡΓΕΙΑ	1.3.3. ΒΙΟΚΛΙΜΑΤΙΚΑ ΚΤΙΡΙΑ
	c. Ρίποι και Απορρίμματα		1.1 ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ 1.5 ΣΤΕΡΕΑ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΑ	1.1.3. ΑΕΡΙΟΙ ΡΙΠΟΙ 1.1.4. ΗΧΟΡΥΠΑΝΣΗ 1.5.1. ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ 1.5.2. ΚΟΜΠΟΣΤΟΠΟΙΗΣΗ
	d. Ενέργεια	1. Διαχείριση Ζήτησης	1.3 ΕΝΕΡΓΕΙΑ	1.3.1. ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΕΣ ΠΗΓΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ 1.3.2. ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΗΣΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ
		2. Υποδομές Ενέργειας	1.3 ΕΝΕΡΓΕΙΑ	1.3.1. ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΕΣ ΠΗΓΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ
		3. Πρόβλεψη Ζήτησης	1.3 ΕΝΕΡΓΕΙΑ	1.3.2. ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΗΣΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Πίνακας 2.3.2: Ανάλυση του επιχειρησιακού προγράμματος σε προτεραιότητες-μέτρα-στόχους – ευθυγράμμιση με τις στρατηγικές προτεραιότητες της Τρίκαλα 2025

2.3.3. Συγκρότηση ιεραρχικού διαγράμματος-Άξονες – Μέτρα και καθορισμός της αρμόδιας Υπηρεσίας για κάθε στόχο με ενδεικτικές κατηγορίες δράσεων

Με γνώμονα τις Εθνικές και τις Ευρωπαϊκές πολιτικές, το όραμα και τις κατευθυντήριες πολιτικές επιλογές της Δημοτικής Αρχής, προκύπτει η Στρατηγική πολιτική του Δήμου Τρικκαίων σε Άξονες, Μέτρα και Δράσεις, όπως φαίνονται στον παρακάτω Πίνακα.

Α/Α	ΑΞΟΝΑΣ	ΜΕΤΡΑ		ΣΤΟΧΟΙ	
1	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ	1.1	ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	1.1.1	ΥΔΑΤΙΝΟΙ ΠΟΡΟΙ
				1.1.2	ΥΓΡΑ ΑΠΟΒΛΗΤΑ
				1.1.3	ΑΕΡΙΟΙ ΡΥΠΟΙ
				1.1.4	ΗΧΟΡΥΠΑΝΣΗ
		1.2	ΟΙΚΙΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ-ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ	1.2.1	ΑΝΟΙΚΤΟΙ ΧΩΡΟΙ
				1.2.2	ΓΠΣ (Ζώνες, Βιοτεχνικά, Βοσκότοποι κλπ)
				1.2.3	ΑΝΑΠΛΑΣΕΙΣ
		1.3	ΕΝΕΡΓΕΙΑ	1.3.1	
				1.3.2	
				1.3.3	
		1.4	ΔΙΚΤΥΑ- ΥΠΟΔΟΜΕΣ	1.4.1	
				1.4.2	
				1.4.3	
1.5	ΣΤΕΡΕΑ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΑ	1.5.1			
		1.5.2			
		1.5.3			
2	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΥΓΕΙΑ, ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ	2.1	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΙΣΟΤΗΤΑ-ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΣ	2.1.1	ΣΥΝΟΧΗ-ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ (άνεργοι, γυναίκες, κλπ)
				2.1.2	ΦΤΩΧΕΙΑ
				2.1.3	ROMA
				2.1.4	ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ
				2.1.5	ΔΟΜΕΣ
		2.2	ΥΓΕΙΑ	2.2.1	ΤΗΛΕΙΑΤΡΙΚΗ-ΔΙΚΤΥΑ

				2.2.2.	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΡΙΣΕΩΝ ΥΓΕΙΑΣ (πανδημία, διατροφική κρίση)					
				2.3	ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ-ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ	2.3.1.	ΔΟΜΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ			
						2.3.2.	ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ			
						2.3.3.	ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ			
				2.4	ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ-ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ	2.4.1.	ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ-ΔΙΚΤΥΑ (γραφείο διασύνδεσης-απασχόλησης)			
						2.4.2.	ΣΥΛΛΟΓΟΙ			
						2.4.3.	ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ			
				3	ΤΟΠΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ		3.1	ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ & ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ	3.1.1.	ΑΝΟΙΚΤΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ
									3.1.2.	ΠΡΟΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗ
							3.2	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΔΟΜΕΣ-ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ	3.2.1.	ΜΚΟ
3.2.2.	ΔΙΚΤΥΩΣΗ									
3.2.3.	ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ									
3.2.4.	ΘΕΜΑΤΙΚΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ									
3.3	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ	3.3.1.	ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΠΑΡΚΟ							
		3.3.2.	ΕΥΡΥΖΩΝΙΚΑ ΔΙΚΤΥΑ							
		3.3.3.	ΚΥΨΕΛΕΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ							

4	ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ	4.1	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ	4.1.1.	ΔΙΑΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ
				4.1.2.	ΨΗΦΙΟΠΟΙΗΣΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ-ΑΠΟΘΕΤΗΡΕΣ
		4.2	ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ	4.2.1.	ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
				4.2.2.	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ-ΒΕΛΤΙΩΣΗ
		4.3.	ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ	4.3.1.	ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΜΕ ΣΤΟΧΟΥΣ-ΣΧΗΜΑΤΑ
				4.3.2.	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ
				4.3.3.	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΡΙΣΕΩΝ (πολιτική προστασία)
		4.4	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ	4.4.1.	ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ-ΕΛΕΓΧΟΣ
4.4.2.	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ				

